AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

ÁRVAHÁZI ÉS AGGMENHÁZI

NAPTÁR

1935

SZERKESZTETTE:
NÁNÁSSY LAJOS
ÁRVAATYA.

ÁRA:
50 cent



AZ IRGALMAS SAMARITÁNUS

ALMANAC

— OF THE —

HUNGARIAN REFORMED ORPHAN'S HOME

— AND —

HOME FOR THE AGED,

LIGONIER, PENNSYLVANIA

Edited by Rev. Louis Nanassy, Sup't.

A RÉGI BETEVŐK BIZALMA RENDÜLETLEN

LIGONIER EGYETLEN BANKJÁBAN.

FIRST NATIONAL BANK

IN LIGONIER, PA.

Alaptőke $100,000.00 **Surplus $50,000.00**

A BANK HIVATALNOKAI :

C. S. MARVEL, elnök.

C. G. GONDER, alelnök és pénztárnok.

T. O. SEATON, s.-pénztárnok.

AZ IGAZGATÓSÁG TAGJAI :

C. S. Marvel, H. S. Lohr, Lemon Byers,

H. E. Marker, R. B. Weaver, C. G. Gonder,
H. J. Phillipi,

UJ ÜZLETFELEKET SZIVESEN FOGADUNK.

AZ ÁRVAHÁZ BANKJA.

AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

ÁRVAHÁZI ÉS AGGMENHÁZI

NAPTÁR

1935



SZERKESZTETTE:

NÁNÁSSY LAJOS

ÁRVAATYA.

ÁRA:

50 cent

KIADJA:

AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLET

A NAPTÁR TISZTA JÖVEDELME AZ ÁRVAHÁZAT ILLETI.

53 "MAGYARSÁG" könyvnyomdája, 4829 Second Ave., Pittsburgh, Pa. (Sta. 7.)

TÁJÉKOZTATÁS AZ 1935-IK ESZTENDŐRŐL

AZ 1935-IK ESZTENDŐ AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK MEGALAPITÁSÁNAK 159-IK BEVÉGZŐ ÉS 160-IK KEZDŐ ESZTENDEJE.

Az 1935-ik esztendő a zsidó időszámitás szerint az 5696-ik esztendő. A zsidók ujéve a mi naptárunk szerint 1935 szeptember 27-én este kezdődik.

Az 1935-ik esztendő a japán időszámitás szerint a 2595-ik és a mohamedánok számitása szerint az 1354-ik esztendő. Ujabban az oroszok is a mi időszámitásunkat vezették be.

VÁLTOZÓ ÜNNEPEK:

Septuagésima vasárnap február 17.
Hamvazó szerda március 6.
Virágvasárnap április 14.
Nagypéntek április 19.
Husvét április 21.
Áldozó csütörtök május 30.
Pünkösd vasárnap junius 9.
Szentháromság vasárnap junius 16.
Advent első vasárnap december 1.

A LEGRAGYOGÓBB CSILLAGOK:

Hajnalcsillagok:

Merkurius febr. 19- április 25. jun. 23- aug. 6. okt. 17- dec. 9.
Vénus szept. 9- dec. 31.
Mars jan. 1- márc. 2.
Jupiter jan. 1- febr. 20. dec. 11- dec. 31.
Saturnus márc. 2- május 6.

Esti csillagok:

Merkurius jan. 1- febr. 16. máj. 1- jun. 20. aug. 13- okt. 12. dec. 18- dec. 31.
Vénus jan. 1- szept. 1.
Mars jul. 11- dec. 31.
Jupiter aug. 21- nov. 13.
Saturnus nov. 26- dec. 31.

NAPFOGYATKOZÁSOK.

1935-ben öt napfogyatkozás lesz. Ezek közül Észak Amerikában csak az a részleges napfogyatkozás látható, amely február 3-án délelőtt 10.29-kor kezdődik. (Eastern Standard Time.)

HOLDFOGYATKOZÁSOK.

1935-ben két holdfogyatkozás lesz. Teljes holdfogyatkozás jan. 19-én, amelynek csak kezdete látható az Egyesült Államok nyugati részében. Kezdete reggel 7.03-kor. A másik teljes holdfogyatkozás julius 15, 16-án lesz. Látható az Egyesült Államokban is. Kezdete New Yorkban este 10.03-kor.

A NÉGY ÉVSZAK KEZDETE.

Tavasz március 21-én reggel 8 órakor. (Eastern Stanrad Time.)
Nyár junius 22-én reggel 4 órakor.
Ősz szeptember 23-án este 7 órakor.
Tél december 22-én éjjel 2 órakor.

AZ AMERIKAI

MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET VEZÉRTESTÜLETE.

Kováchy M. György, alelnök, Cleveland, O.
Dr. Ujlaki Ferenc, elnök. Toledo, O.
Dr. Tóth Sándor, pénztárnok, Lancaster, Pa.
Molnár István, titkár, Toledo, O.

Király Imre, ellenőr, Cleveland, O.
Köteles István, Bridgeport, Conn., ifj. Estu János, Pittsburgh, Pa.
Borsy-Kerekes György, Youngstown, O.
számvizsgálók.
Dr. Nánássy Lajos, árvaatya, Ligonier, Pa.

Mielőtt biztositja magát, kérjen felvilágositást

MOLNÁR ISTVÁN titkártól,

322 MAIN STREET, —:o:— TOLEDO, OHIO

Minden nagyobb helyen van Egyesületi Osztály.

AZ EGYESÜLET RÉSZÉRE ÖT KERÜLETI SZERVEZŐ DOLGOZIK.

MAGYAR REFORMÁTUS EMBERNEK ELSŐ SORBAN EBBEN AZ EGYESÜLETBEN VAN A HELYE.

Január

31 nap.

Régente: Vizöntőhava



Télhó.

Boldog-asszony-hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	**Újév**	Zwingli *1484. Schaff F. *1819.	I. Pét. 2:12-19.
2	Szerda	Ábel, Béla, Seth.	Luk. 2:22-40.
3	Csütörtök	Énok, Benjámin	Fil. 2:1-11.
4	Péntek	Titus, Leona	I. Pét. 4:12-19.
5	Szombat	Nóé, Simon	Ef. 3.
1. VASÁRNAP.		**Vizkereszt. (Epifánia.)** A napkeleti bölcsek Jézusnál. Máté 2:1-12. Krisztus a pogányokhoz is jött. Ef. 3:1-12.	
6	Vasárnap	Három királyok napja	Ján. 5.
7	Hétfő	Attila, Metuzsálem	Ján. 6:26-71.
8	Kedd	Marcel	Ján. 7.
9	Szerda	Szörény, Sem.	Ján. 8:1-20.
10	Csütörtök	Melánia	Ján. 8:21-50.
11	Péntek	Ágota	Ján. 9.
12	Szombat	Poitiersi Hilarius †367.	Ján. 10:1-21.
2. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való I. Vasárnap.** Az okos szolgálat. Róm. 12:1—5. A gyermek Jézus a tudósok között. Luk. 2:41—52.	
13	Vasárnap	Vidor	Ján. 10:22-42.
14	Hétfő	Bódog. Révész I. *1826.	Márk 1:1-20.
15	Kedd	Loránt, Laskó János †1560.	Márk 1:21-45.
16	Szerda	Gusztáv, Révész B. *1816.	Márk 2.
17	Csütörtök	Antal †356.	Márk 3:1-19.
18	Péntek	Piroska, Ebrárd *1818.	Márk 3:20-35.
19	Szombat	Sára. Heidelbergi Káté 1563.	Márk. 4.
3. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való II. Vasárnap.** Ker. kötelességeink. Róm. 12:6—16. A kánai menyegző. Ján. 2:1—11.	
20	Vasárnap	Hans. Lacks 1576.	Márk 5, 6, 1-6.
21	Hétfő	Ágnes, Kun Bert. *1817.	Márk 6:7-29.
22	Kedd	Artur, Fejes I. *1838.	Márk 6:30-56.
23	Szerda	Ézsaiás, Zelma	Márk 7:1-23.
24	Csütörtök	Taddeus	Márk 7:24-37.
25	Péntek	Saul megtérése, Pál	Márk 8.
26	Szombat	Polykarpus †155, Báthory G. *1755	Márk 9.
4. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való III. Vasárnap.** A keresztyén bosszu. Róm. 12:16—21. A kapernaumi százados. Máté 8:1—13.	
27	Vasárnap	Tertullianus †220.	Márk 10:1-31 .
28	Hétfő	Károly	Luk. 3.
29	Kedd	Eusebius †340 körül	Luk. 4.
30	Szerda	Márton, Lactantius	Luk. 5.
31	Csütörtök	Fábján, Virgilia	Luk. 6:1-19.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Uj hold 4-én d. u. 9:20

Első negyed 11-én d. u. 12:55

Holdtölte 19-én d. u. 7:44

Utolsó negyed 27-én d. e. 11:58

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

volt az **első** a nagy magyar testületek között, amely a megbizható korszerinti fizetést bevezette. Ezért is első sorban ebben az Egyesületben van a helye kedves olvasó!

Tagja-e már Az Amerikai Magyar Református Egyesületnek?

Lépjen be

A MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ SZÖVETSÉGBE!

A MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ SZÖVETSÉGNEK a törvények által előirt tőkéje nem csak hogy megvan: de feleslege is van.

A MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ SZÖVETSÉG az egyedüli a nagy magyar egyletek között, amelynek nincsen elértéktelenedett papirokban befektetése. Igy a MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ SZÖVETSÉG áll a legbiztosabb pénzügyi alapon.

A MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ SZÖVETSÉG az American Experience Táblázat biztos befizetési rendszerének alapján biztosit 300, 500, 750, 1000 dolláros haláleset járulékra. Ennek a táblázatnak multja bizonyitja, hogy ennek alapján működő egyletek jövő fizető képessége biztositva van. Ne azt nézze ön tehát, hogy valamely egylet valamivel olcsóbb, hanem azt, hogy biztos-e. Bitositás csak akkor ér valamit, ha biztos az, ellenkező esetben nem ér egy hajitó fát sem.

A MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ SZÖVETSÉG jelenleg fizet hat dollár heti segélyt nyolcvan cent havi dijért. Összesen háromszáz napra egész segélyt, háromszáz napra félsegélyt és ezen felül csonkulási dijakat is. A munkaviszonyok javulása után kilenc és tizenkét dolláros heti segélyeket is fog megint fizetni.

BELÉPÉSI DIJ. NINCSEN. Első és második havi dijat a központ fizeti. Három éves tagság után kölcsönre van joga, igy ha munkanélkül lesz, nem kell töröltetni magát, hanem a kölcsönével fizetheti havi diját.

AZ IFJUSÁGI OSZTÁLYBAN havi tiz centért 100-tól 200 dollárig terjedő haláleseti járulékot fizetünk, minél tovább tag, annál többet. És egy évben csak kilenc hónapban kell önnek havi dijat fizetni, a másik három elengedtetik.

Sok mindenféle egylet van az Egyesült Államokban. Sok mindenféle utazó ügynökkel, akik mindenfélét összebeszélnek és sok lehetetlenséget állitanak. és olyan értékpapirokat adnak el, amelyek olcsóbbak, de nem érnek semmit sem. Legyen óvatos. Csak jó egyletbe lépjen be. Ilyen egylet a MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ SZÖVETSÉG. Amely munkás emberek egymásbeli támogatására alakult.

HA VAN OSZTÁLY OTT HELYBEN, UGY LÉPJEN BE.

Ha nincs osztály ott helyben, ugy irjon felvilágositásért titkár-pénztárnokunkhoz:

B. VITALIS

BOX 1180 **EAST PITTSBURGH, PA.**

Február
28 nap.
Régente:
Halakhava.



Téltító.
Böjtelő-
hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Péntek	Ignácz	Luk. 6:20-49.
2	Szombat	Jézus bemut. a templ. Karolin	Luk. 7.
5. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való IV. vasárnap.** A keresztyén engedelmeskedése. Róm. 13:1-7. Jézus lecsendesiti a vihart. Máté 8:23-27.	
3	Vasárnap	Balázs	Luk. 8.
4	Hétfő	Veronika, Rákóczi Zsig. †1652.	Luk. 9:1-36.
5	Kedd	Ágota	Luk. 9:37-62.
6	Szerda	Dorottya, Jób	Luk. 10.
7	Csütörtök	Tódor	Luk. 11:1-36.
8	Péntek	Salamon, Aranka	Luk. 11:37 — Luk. 12:12.
9	Szombat	Apollónia	Luk. 12:13-59.
6. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való V. vasárnap.** Intelem a keresztyénekhez. Kol. 3:12-17. A buza és konkoly. Máté 13:24-30.	
10	Vasárnap	Árpád	Luk. 13:1-21.
11	Hétfő	Dezső	Luk. 13:22-35.
12	Kedd	Lincoln szül. napja. Balogh P. *1792	Luk. 14.
13	Szerda	Ella	Luk. 15.
14	Csütörtök	Bálint	Luk. 16.
15	Péntek	Zoltán	Luk. 17:1-19.
16	Szombat	Juliánus, Melanchton *1498.	Luk. 17:20-37.
7. VASÁRNAP.		**Hetvened Vasárnap.** Versenyfutás. I. Kor. 9:24—10:5. A szőlőmunkások. Máté 20:1—16.	
17	Vasárnap	Konstantin	Luk. 18:1-30.
18	Hétfő	Simon, Luther †1546.	Ján. 12:20-37.
19	Kedd	Zsuzsánna	Luk. 19:29-20:18.
20	Szerda	Aladár	Luk. 20:9 — 21:4.
21	Csütörtök	Eleonóra	Luk. 21:5-35.
22	Péntek	Washington, Bod P. *1712, B. *1535	Luk. 22:1-30.
23	Szombat	Alfréd	Luk. 22:31-71.
8. VASÁRNAP.		**Hatvanad Vasárnap.** Pál dicsősége a munkában és szenvedésben. II.Kor. 11:9—12:9. Példázat a magvetőről. Luk. 8:4—15.	
24	Vasárnap	Mátyás ap. Debreceni zsinat 1567.	Luk. 23.
25	Hétfő	Géza	Márk 10:32-52.
26	Kedd	Ákos, Bucér †1551.	Márk 11.
27	Szerda	Zakariás	Márk 12.
28	Csütörtök	Elemér, Döllinger *1799.	Márk 13.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Uj hold 3-án d. e. 8:27 — Holdtölte 18-án d. e. 3:17

Első negyed 10-én d. e. 1:24 — Utolsó negyed 26-án d. e. 2:14

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

charterét az **Egyesült Államok Kongresszusa** engedélyezte. Ebben a tekintetben is páratlanul áll az amerikai magyar testületek között. Minden államban lehet osztályokat szervezni. Jelentkezzék a legközelebbi osztálynál, vagy szervezzen uj osztályt!

Thompson & Zimmerman

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

9108---9110 Cottage Grove Avenue,

Chicago, Ill.

Tel.: TRIANGLE 1221

A GYÁSZOLÓ MAGYAROK
FIGYELMES ÉS PONTOS KISZOLGÁLÓJA

TELEPHONE: 9002.

FRANK J. ULLRICH & SONS, INC.

TEMETÉSRENDEZŐK ÉS BALZSAMOZÓK.

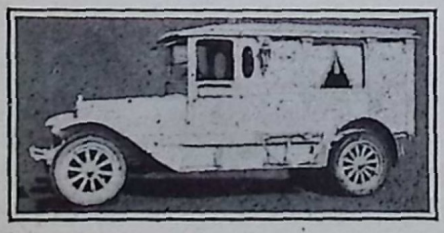

A magyarok között Trentonban már több mint 27 év óta végzik pontosan a temetéseket.

Hivatal: 47 Fountain Avenue

Három blockkal feljebb a trentoni csata emléksobrától.

AUTÓK BÁRMINŐ ALKALOMRA BÉRELHETŐK.

TRENTON, --- --- NEW JERSEY

Márczius
31 nap.
*
Régente:
Koshava.



Tavaszelő.
*
Bőjtmás-
hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Péntek	Albin	Márk 14:1-54.
2	Szombat	Lujza	Márk 15:1-15.
9. VASÁRNAP.		**Ötvened Vasárnap.** A szeretet dicsősége. I. Kor. 13:1—13. A vak meggyógyitása. Luk. 18:31—43.	
3	Vasárnap	Kornélia, Bod. P. †1769.	Márk 15:16-47.
4	Hétfő	Flórián	Mát. 20:17-33.
5	Kedd	Perpetua	Mát. 21.
6	H. Szerda	Jenő, Ursinus †1538.	Máté 6:1-18.
7	Csütörtök	Tamás	Mát. 22.
8	Péntek	Zoltán, Method és Cyril	Mát. 23.
9	Szombat	Franciska	Mát. 24:1-31.
10. VASÁRNAP.		**Bőjt I. Vasárnapja.** Krisztus szolgái. II. Kor. 6:1—10. Jézus megkisértése. Máté 4:1—11.	
10	Vasárnap	Olimpia	Mát. 24:32-51.
11	Hétfő	Aladár	Mát. 25.
12	Kedd	Gergely	Mát. 26:1-23.
13	Szerda	Rudolf	Mát. 26:14-35.
14	Csütörtök	Matild	Mát. 26:36-56.
15	Péntek	Kristóf, Oleviánus †1587.	Mát. 26:57 — 27:2.
16	Szombat	Henriette	Mát. 27:3-31.
11. VASÁRNAP.		**Bőjt II. Vasárnapja.** Buzditás szent életre. II. Thesz. 4:1—7. A kananeus asszony. Máté 15:21—28.	
17	Vasárnap	Gertrud	Mát. 27:32-50.
18	Hétfő	Sándor	Mát. 27:51-66.
19	Kedd	József	Ján. 11.
20	Szerda	Benedek	Ján. 12.
21	Csütörtök	Hubart, Szikszai Gy. *1738.	Ján. 13:1-30.
22	Péntek	Katalin	Ján. 13:31 — Ján. 14.
23	Szombat	Bartimeus, Farkas J. *1833.	Ján. 15.
12. VASÁRNAP.		**Bőjt III. Vasárnapja.** Az Isten követői. Ef. 5:1—9. Jézus ördögöt üz ki. Luk. 11:14—28.	
24	Vasárnap	Dániel próféta, Ruyter *1607.	Ján. 16.
25	Hétfő	Manó	Ján. 17.
26	Kedd	Hermás pásztor, II. Helv. Hitv. 1536	Jel. 1.
27	Szerda	Hajnalka	Jel. 2.
28	Csütörtök	Gedeon, Comenius *1592	Jel. 3.
29	Péntek	Jeremiás	Jel. 4, 5, 6.
30	Szombat	Mártha és Mária	Jel. 7, 8, 9:1-12.
13. VASÁRNAP.		**Bőjt IV. Vasárnapja.** Az igéret gyermekei. Gal. 4:21—31. Jézus ötezer embert vendégel meg. Ján. 6:1—15.	
31	Vasárnap	Timótheus, Cartęsius *1596.	Jel. 9:13-tól, 10, 11.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Uj hold 4-én d. u. 6:40
Első negyed 11-én d. u. 4:30
Holdtölte 19-én d. u. 9:31
Utolsó negyed 27-én d. u. 1:50

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

volt az **első** nagy magyar testületek között, amely kerületi szervezőket alkalmazott. Jelenleg 5 szervezői kerület van. Minden felvilágositásért irjon erre a cimre:

Mr. Stephen Molnar, Sec., 322 Main Street, Toledo, Ohio

Tel. 158-J. Lumberyard: 158-M.

L. W. Darr & Company

ÉPITKEZÉSI VÁLLALKOZÓ

MINDENFÉLE ÉPÜLET ANYAG A LEG-NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓ.

Az Árvaházunk szállitói.

LIGONIER, PENNSYLVANIA.

Alapittatott 1885-ben.

Hazelwood Office Phone: BELL 2452 HAZEL

H. O. Hornberger

REAL ESTATE COMPANY

4737--2nd Ave., Hazelwood Sta., Pittsburgh, Pa.

Betáblázásra pénzt kölcsönöz 5000 dollárig.

Egyenes, vagy building loan kölcsön.

BIZTOSITÁS. **KÖZJEGYZŐ.**

Április
30 nap.
Régente:
Bikahava.



Tavaszhó.
Szent-
György-
hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Hétfő	Hugó, Erdélyi János *1814.	Jel. 12, 13.
2	Kedd	Áron	Jel. 14:1-13.
3	Szerda	Ambrus †397.	Jel. 14:14-20.
4	Csütörtök	Izidor, Virct †1795.	Jel. 15.
5	Péntek	Vince, Kármán J. †1795.	Jel. 16:1-8.
6	Szombat	Celestin	Jel. 16:9-21.
14. VASÁRNAP.		**Bőjt V. Vasárnapja.** A mi főpapunk. Zsid. 9:11—15. Jézust a zsidók meg akarják kövezni. Ján. 8:46—59.	
7	**Vasárnap**	Herman	Jel. 17.
8	Hétfő	Lidia	Jel. 18.
9	Kedd	Erkhárdt, Nagyenyedi zsinat 1564.	Jel. 19:11-21.
10	Szerda	Zoltán, Apaffy M. †1690.	Jel. 19:1-10.
11	Csütörtök	Leó	Jel. 20:1-40.
12	Péntek	Gyula	Jel. 21:1-8.
13	Szombat	Jusztin Martir, Nantesi ed. 1598.	Jel. 21:9-27, 22 r.
15. VASÁRNAP.		**Virágvasárnap.** Krisztus megaláztatása és felmagasztalása. Fil. 2:5—11. Krisztus bevonulása Jeruzsálembe. Máté 21:1—9.	
14	**Vasárnap**	Tibor, Dobos J. *1804.	Jer. Sir. 1.
15	Hétfő	Atala	Zsid. 8.
16	Kedd	Lambert	Zsid. 9.
17	Szerda	Luther Wormsban 1521, Loránt Zs.	Zsid. 10.
18	Nagycsütört.	Melanchton †1560.	Ján. 6.
19	**Nagypéntek**	Anselm †1109.	Luk. 23:32-49.
20	Nagyszomb.	Bugenhagen †1558.	Zsid. 4.
16. VASÁRNAP.		**Husvétvasárnap.** Krisztus a mi husvéti bárányunk. I. Kor. 5:6—8. Krisztus feltámadása. Márk 16:1—8.	
21	**Husv. Vas.**	Origines †254 körül	Mát. 28.
22	**Husv. Hétfő**	Szotér, Nagy Péter püs. *1819.	Luk. 24:1-12.
23	Kedd	Béla	Ap. Csel. 2:22-27.
24	Szerda	György	I. Kor. 15.
25	Csütörtök	Márk ev., Őri Fülöp G. *1739.	Róm. 6.
26	Péntek	Áron	Róm. 8.
27	Szombat	Rebeka	I. Kor. 3.
17. VASÁRNAP.		**Husvét után való I. Vasárnap.** A diadalmas hit. I. Ján. 5:4—12. Jézus megjelen a tanitványoknak. Ján. 20:19—31.	
28	**Vasárnap**	Valéria	Ján. 1.
29	Hétfő	Jákób, Albertina	Ján. 2.
30	Kedd	Katalin, Meletius †381.	Ján. 3.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Uj hold 3-án d. e. 4:10
Első negyed 10-én d. e. 9:42
Holdtölte 18-án d. u. 1:10
Utolsó negyed 25-én d. u. 8:20

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLETBE

fizetendő havi illetékek nagyon alacsonyak. A biztositási osztálynál 500-tól 3000 dollárig biztosithatja magát. A kibocsátott kötvényeknek készpénz, kölcsön és meghosszabbitott biztositást nyujtó értékük van.

P. Tóth János

Mindenféle tüzbiztositás a legmegbizhatóbb társaságoknál.

Hajójegy ügynökség minden vonalra.

MEGBIZHATÓ PONTOS KISZOLGÁLÁS

2730 MAIN STREET MUNHALL, PENNA.

Tel: Homestead 0573-J.

Az árvaház lelkes támogatója.

PETE PICARDIO

TAXICAB ÉS TRUCKSZOLGÁLAT.

Sör nagykereskedés.

Shell gazolin, olaj, gummik, tubok és más gépkellékek.

615 WEST MAIN ST. LIGONIER, PA.

Tel. Ligonier 7.

Május 31 nap.

Régente: Ikrekhava.



Tavaszutó. Pünkösdhava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szerda	Fülöp és Jakab ap.	Ján. 4.
2	Csütörtök	Athanásius *323, Szegedi Kiss †1572	Ján. 5.
3	Péntek	Irma, Pósaházi *1686.	96. zsolt.
4	Szombat	Flórián, Wiclif elitélése 1415.	98. zsolt.
18. VASÁRNAP.		**Husvét után való II. Vasárnap.** Krisztus példaadása. I. Pét. 2:21—25. A jó pásztor, Ján. 10:11—16.	
5	**Vasárnap**	Bölcs Frigyes 1525.	Ján. 7.
6	Hétfő	Damaszkusi János	Ján. 8:1-30.
7	Kedd	Silász, Budai E. *1766, Harnack *1851	Ján. 8:31-59.
8	Szerda	Naz. Gergely †389.	Ján. 9.
9	Csütörtök	Zinzendorf †1760.	Ján. 10.
10	Péntek	Antal, Pápai Páris *1649.	Ján. 11.
11	Szombat	Arndt János †1621.	Ján. 12.
19. VASÁRNAP.		**Husvét után való III. Vasárnap.** Ker. kötelességeink. I. Péter 2:11—20. Krisztus vigasztalja tanitványait. Ján. 16:16—23.	
12	**Vasárnap**	Illés próféta, Pongrác	Ján. 13, 14.
13	Hétfő	Szervác.	Ján. 15.
14	Kedd	Bonifác	Ján. 16, 17.
15	Szerda	Mózes, Gerezsdi egyesség 1833.	Ján. 18.
16	Csütörtök	Florisi Joakhim *1202, Vitringa	Ján. 19.
17	Péntek	Paszkál	Ján. 20.
18	Szombat	Erik, Keserü Dajka *1633.	Ján. 21.
20. VASÁRNAP.		**Husvét után való IV. Vasárnap.** Ajándékok és kötelességek. Jakab 1:16—21. Krisztus Vigasztalót igér. Ján. 16:5—15.	
19	**Vasárnap**	Ivó	Zsid. 1.
20	Hétfő	Bernát	Zsid. 2.
21	Kedd	Timótheus	Zsid. 3.
22	Szerda	Nagy Konstantin †337.	Zsid. 5.
23	Csütörtök	Dezső, Savanarola †1498.	Zsid. 6.
24	Péntek	Eszter	Zsid. 7.
25	Szombat	Orbán, Szász Domokos *1838.	Zsid. 11.
21. VASÁRNAP.		**Husvét után való V. Vasárnap.** Az ige hallgatói és megtartói. Jak. 1:22—27. Buzditás az imádkozásra. Ján. 16:23—30.	
26	**Vasárnap**	Aladár, Beda †735.	Zsid. 12.
27	Hétfő	Kálvin †1567.	Zsid. 13.
28	Kedd	Emil	121. zsolt.
29	Szerda	Prágai Jeromos †1416.	24. zsolt.
30	**Áldozó csüt.**	Memorial Day. Fáy A. *1786.	Ef. 1.
31	Péntek	Peronella, Bres Gidó †1567.	Ef. 4:1-16.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Uj hold 2-án d. u. 1:36 — Holdtölte 18-án d. e. 1:57

Első negyed 10-én d. e. 3:54 — Utolsó negyed 25-én d. e. 1:44

Uj hold 31-én d. u. 11:52

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET BETEGSEGÉLYZŐ OSZTÁLLYAL IS RENDELKEZIK.

A tagok havi 1 dollár ellenében heti 10 dollár betegsegélyt kapnak.

SOUTH SECOND STREET COAL COMPANY

Bacskay József

tulajdonos.

EGYEDÜLI MAGYAR SZÉNKERESKEDŐ PERTH AMBOYBAN

MINDENFÉLE TÜZELŐANYAGOT ÁRUSITUNK ÉS HÁZHOZ SZÁLLITUNK

Irodai telefon: 4-1193 Perth Amboy. — Lakás telefon: Perth Amboy 4-2763-J.

SZÉN ÉS FÜTŐ OLAJ

SECOND ÉS PATERSON ST., PERTH AMBOY, N. J.

THE WESTMORELAND

GROCERY COMPANY

GREENSBURG, PA.

IT'S A PLEASURE TO SHOP
AT AN I. G. A. STORE

So say millions of housewives who shop at the thousands of I. G. A. Stores from coast to coast. The convenient open shelves, the spice and span stores, the orderly arrangement throughout, makes shopping a pleasure, indeed. Besides this, the tremendous purchasing power of these thousands of stores is constantly bringing you the best possible merchandise at the lowest possible prices.

Az Árvaházban
előforduló temetéseket végzi

VIRGIL V. GASKIN

temetésrendező.

ELSŐRENDÜ
AMBULANCE
SZOLGÁLAT.

--- Telephone: 130. ---

138 East Main Street,

Ligonier, Pa.

Junius
30 nap.
•
Régente:
Rákhava.



Nyáreló.
*
Szent-Iván
hava

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szombat	Jusztin	II. Kir. 2:1-14.
22. VASÁRNAP.	**Áldozó csütörtök után való Vasárnap.** Isten kegyelmének sáfárai. I. Péter 4:7—11. A Vigasztaló bizonyságtétele. Ján. 15:16-16:4.		
2	**Vasárnap**	Anna	51. zsolt.
3	Hétfő	Klotild	Dán. 9:1-12.
4	Kedd	Kerény	130. zsolt.
5	Szerda	Norbert †1134.	32. zsolt.
6	Csütörtök	Gottschalk †868.	6. zsolt.
7	Péntek	Róbert	Ez. 37:1-14.
8	Szombat	Medárd, I. Rákóczi György *1593.	Jóel 3.
23. VASÁRNAP.	**Pünkösdvasárnap.** A Szentlélek kitöltetése. Ap. Csel. 2:1—13. A Vigasztaló. Ján. 14:23—31.		
9	**Pünkösd Vas.**	Félix	II. Móz. 19, Gal. 3.
10	**Pünk. hétfő**	Margit, Apáczai Cseri *1625.	Gal. 5, I. Kor. 12.
11	Kedd	Barnabás	Róm. 12.
12	Szerda	Klaudius	I. Kor. 13.
13	Csütörtök	Tóbiás	Róm. 6:19- 7 r.
14	Péntek	Vazul. Flagday	Róm. 8.
15	Szombat	Vid, Szász Károly *1829.	II. Kor. 5.
24. VASÁRNAP.	**Szentháromságvasárnap.** A Szentháromság titka. Róm. 11:33—36. Krisztus Nikodémussal beszélget. Ján. 3:1—15.		
16	**Vasárnap**	Juszin	Ap. Csel. 1, 2.
17	Hétfő	Laura	Ap. Csel. 3.
18	Kedd	Arnold	Ap. Csel. 4.
19	Szerda	Gyárfás	Ap. Csel. 5.
20	Csütörtök	Ráfael	Ap. Csel. 6.
21	Péntek	Alajos, Baur F. *1792.	Ap. Csel 7.
22	Szombat	Paulina	Ap. Csel. 8.
25. VASÁRNAP.	**I. Vasárnap Szentháromság vas. után.** Isten szeretet. I. Ján. 4:16—21. A gazdag és Lázár. Luk. 16:19—31.		
23	**Vasárnap**	Zoltán	Ap. Csel. 9.
24	Hétfő	Iván, Béza *1519.	Ap. Csel. 10.
25	Kedd	Vilmos	Ap. Csel. 11.
26	Szerda	János	Ap. Csel. 12.
27	Csütörtök	László	I. Pét. 2:11 — 31:18.
28	Péntek	Leó	I. Pét. 3:1-17.
29	Szombat	Péter és Pál ap.	I. Pét. 3:18 — 4:17.
26. VASÁRNAP.	**II. Vasárnap Szentháromság vas. után.** Buzditás felebaráti szeretetre. I. Ján. 3:13—18. A nagy vacsora. Luk. 14:16—24.		
30	**Vasárnap**	Pál emléke	I. Pét. 4:17 — 5 r.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Első negyed 8-án d. u. 9:49
Holdtölte 16-án d. u. 12:20
Utolsó negyed 23-án d. e. 6:21
Uj hold 30-án d. e. 11:44

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLETNEK
VAN GYERMEK OSZTÁLYA IS.

Ebbe születése percétől kezdve **minden** gyermek felvehető. Havi dij 20 cent. Elhalálozása esetén a szülők temetési segélyt kapnak.

Phone: TRIANGLE 0280—0281

ÉLŐ PLÁNTÁK ÉS
VÁGOTT VIRÁGOK LEGNAGYOBB
VÁLASZTÉKBAN

CHESTERFIELD FLORIST

a magyarság kedvelt virágárusa.

MEGRENDELÉSEKET HÁZHOZ ÉS
TEMETÉSRE SZÁLLITUNK.

9101—7 COTTAGE GROVE AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS
E. C. Dalloz

THE LIGONIER
PHARMACY

JOHN LLOYD MOONLY, Ph. G.

tulajdonos.

LIGONIER, PA.

Az Árvaház patikája.

LIGONIER MILL

F. B. Musick, tulajdonos.

Mindenféle állateledel tehénnek, tyuknak.

GABONAFÉLÉK.

Tel. Ligonier 178.

Az Árvaház egyik szállitója.

LIGONIER, PA.

A LEGNAGYOBB
VEGYES KERESKEDÉS
LIGONIERBAN A

L. A. WEAVER ÉS FIA

KERESKEDÉSE.

Az Árvaháznak egyik szállitója.

LIGONIER, PA.

Julius
31 nap.
☆
Régente:
Oroszlánhó.



Nyárhó.
☆
Szent
Jakab-
hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Hétfő	Tibold	II. Pét. 1
2	Kedd	Ráday P. †1677.	Jak. 2.
3	Szerda	Kornélius	Jak. 3.
4	Csütörtök	Függetlenségi nap	Jak. 4.
5	Péntek	Zakariás	Jak. 5.
6	Szombat	Ézsaiás, Huss J. †1415.	Judás.
27. VASÁRNAP.		**III. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Keresztyén vigyázat. I. Pét. 5:6—11. Az elveszett juh. Luk. 15:1—10.	
7	**Vasárnap**	**Ref. egyesületi és árvaházi vas.**	Jakab 1.
8	Hétfő	Teréz	Ap. Csel. 13
9	Kedd	Lukrécia	Ap. Csel. 14.
10	Szerda	Nassaui Vilmos, Kálvin *1509.	Ap. Csel. 15.
11	Csütörtök	Zoltán, Erásmus †1536.	Ap. Csel. 16.
12	Péntek	Izabella	Ap. Csel. 17:1-14.
13	Szombat	Jenő	Ap. Csel. 17, 15:34.
28. VASÁRNAP.		**IV. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Várakozás az örökbe fogadásra. Róm. 8:18-23. A szálka és gerenda. Luk. 6:26-42.	
14	**Vasárnap**	Karolin	I. Thesz. 1.
15	Hétfő	Henrik, Bonaventura 1274.	I. Thesz. 2:1-16.
16	Kedd	Ruth	I. Thesz. 2:17-20, 3 r.
17	Szerda	Elek	I. Thesz. 4.
18	Csütörtök	Frigyes, Bullinger *1504.	I. Thesz. 5.
19	Péntek	Emilia	II. Thesz. 1, 2:1-12.
20	Szombat	Illés, Lombárdi Péter †1160.	II. Thesz. 2:13, 3 r.
29. VASÁRNAP.		**V. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az egység és szeretet kötelessége. I. Pét. 3:8-15. A csodálatos halfogás. Luk. 5:1-11.	
21	**Vasárnap**	Dániel	Gal. 1:1-10.
22	Hétfő	Mária Magdolna	Ap. Csel. 18:12-28.
23	Kedd	Lenke	Gal. 1:11 — 2:14.
24	Szerda	Krisztina	Gal. 2:15 — 3:14.
25	Csütörtök	Id. Jakab ap.	Gal. 3:15 — 29.
26	Péntek	Anna, Csengeri zs. 1570, Kempisi T.	Gal. 4.
27	Szombat	Olga,	Gal. 5.
30. VASÁRNAP.		**VI. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A Krisztusban való élet. Róm. 6:3-11. A farizeusok igazsága. Máté 5:20-26.	
28	**Vasárnap**	Ince, Bach †1750.	I. Kor. 1.
29	Hétfő	Mártha	I. Kor. 2.
30	Kedd	Judit	I. Kor. 3, 4:1-4.
31	Szerda	Ignác	I. Kor. 4:5 — 5:8.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Első negyed 8-án d. u. 2:28 — Utolsó negyed 22-én d. e. 11:42

Holdtölte 15-én d. u. 9:00 — Uj hold 30-án d. e. 1:32

A REFORMÁTUS EGYESÜLET az egyedüli a nagy magyar intézmények között, a melynek **Árvaháza és Aggmenháza** van. Ide első sorban a tagok árváit, illetve az elöregedett tagokat veszik fel, de helyet találnak ott más magyar testületek tagjai is.

Igy szolgálja a Ref. Egyesület az összmagyarságot!

PERTH AMBOY FURNITURE CO.

AMACZI JÁNOS,

271 SMITH STREET, :--: **PERTH AMBOY, N. J.**

PERTH AMBOY ÉS KÖRNYÉKÉNEK EGYEDÜLI MAGYAR BUTORKERESKEDÉSE.

Üzletünkben, amely egyike az állam legnagyobb és legszebb butorkereskedésének, mindenféle

BUTOR, SZŐNYEG ÉS RÁDIÓ

NAGY VÁLASZTÉKBAN, MÉRSÉKELT ÁRAKON KAPHATÓ.

Ha még idáig nem volt vásárlónk, látogassa meg butorüzletünket és tegyen próbát.

TELEPHONE: 4-0809.

L. B. WELLER

VASKERESKEDÉSE

Ligonier, Pa.

Minden e szakmába vágó tárgyakat raktáron tart.

Radio, Maytag mosógépek, fegyverek, töltények, torna- és játékszerek, fürdő ruhák.

Ha Ligonierban vakációzik, keressen fel bennünket a "Squaren."

Sinko Tool and Mfg. Co.

Fémezés, szerszámok, vágó gépek és felszerelések tervezője és gyártója.

ÉRCBEVÉSÉS, KISÉRLETI ÉS GYÁRI MUNKA

351-359 N. Crawford Avenue

CHICAGO, ILL.

Tel.: Kedzie 5882 — 5883.

Augusztus 31 nap.

Régente: Szűzhava.



Nyárutó. Kis-asszonyhava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Csütörtök	Vasas Péter	I. Kor. 5:9 — 6. r.
2	Péntek	Gusztáv	I. Kor. 7.
3	Szombat	Ágoston	I. Kor. 8, 9.
31. VASÁRNAP.		**VII. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A bün zsoldja és Isten ajándéka. Róm. 6:19-23. Jézus jól tartja a sokaságot. Már.8:1-9.	
4	**Vasárnap**	Domonkos	I. Kor. 10:11:1
5	Hétfő	Oszvald	I. Kor. 11:2-34.
6	Kedd	Bécsi béke 1606, Berta	I. Kor. 12:1-30.
7	Szerda	Ibolya	I. Kor. 12:31 — 13 r.
8	Csütörtök	László	I. Kor. 14.
9	Péntek	Emőd, Coccejus *1603.	I. Kor. 15:1-34
10	Szombat	Lőrincz †258, Oleviánus *1636.	I. Kor. 15:35 — 16 r.
32. VASÁRNAP.		**VIII. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Fiak és örökösök. Róm 8:12-17. Óvás a hamis prófétáktól. Mát. 7:15-23.	
11	**Vasárnap**	Zsuzsánna	Ap. Csel. 19:11-40.
12	Hétfő	Klára	II. Kor. 1:1-22.
13	Kedd	Ipoly	II. Kor. 1:23 — 2 r.
14	Szerda	Özséb	II. Kor. 3, 4:1-6.
15	Csütörtök	Szüz Mária fel., Kohlbrügge *1803.	II. Kor. 4:7 — 5:10.
16	Péntek	Ábrahám, Hercegszőllősi zs. 1575.	II. Kor. 5:11 — 6-7.
17	Szombat	Anasztáz	II. Kor. 7:2-15.
33. VASÁRNAP.		**IX. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Intelem a keresztyénekhez. I. Kor. 10:6-13. Az igazságtalan sáfár. Luk. 16:1-9.	
18	**Vasárnap**	Ilona	II. Kor. 8.
19	Hétfő	Huba	II. Kor. 9.
20	Kedd	István kir., Clairvauxi Bernát †1153	II. Kor. 10.
21	Szerda	Sámuel	II. Kor. 11.
22	Csütörtök	Menyhért, Váradi hitvita 1568.	II. Kor. 12:1-18.
23	Péntek	Farkas	II. Kor. 12:19, 13.
24	Szombat	Bertalan	Ap. Csel. 20:1-15.
34. VASÁRNAP.		**X. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Lelki ajándékok. I. Kor. 12:1-11. Jézus sir Jeruzsálem felett. Luk. 19:41-48.	
25	**Vasárnap**	Lajos, Herder *1744.	Róm. 1:1-17.
26	Hétfő	Izsó	Róm. 1:8-31.
27	Kedd	Gebhárdt	Róm. 2.
28	Szerda	Ágoston	Róm. 3.
29	Csütörtök	Ker. János lefejezése	Róm. 4.
30	Péntek	Róza, Szenczi Molnár 1574.	Róm. 5:1-11.
31	Szombat	Bunyan †, Oberlin *1740.	Róm. 5:12-21.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Első negyed 7-én d. e. 5:23 — Utolsó negyed 20-án d. u. 7:17

Holdtölte 14-én d. e. 4:43 — Uj hold 28-án d. u. 5:00

"A ki szüken vet, szüken is arat." Aratás végével javaink tizedéből juttassunk a **ligonieri magyar árvák és aggok** részére is

Minden adomány erre a címre küldendő:

Rev. Louis Nánássy, Supt., Ligonier, Penna.

A BETHLEHEMI ELSŐ MAGYAR TÁRSALGÓ ÉS BETEGSEGÉLYZŐ EGYLET

PENNSYLVANIA ÁLLAMBAN
LEGRÉGIBB ÉS LEGNAGYOBB
MAGYAR EGYLET.

Beállási dij: Korszerint.
Tagsági dij: 75 cent.
Halálozási dij: Kivetés szerint.
Egyletünk $6.00 heti betegsegélyt és $800.00 haláleseti illetéket fizet.

Bővebb felvilágositásért forduljon, vagy irjon az Egylet főtitkári hivatalához.

THIRD and EVANS STREETS.
BETHLEHEM, PA.

Gary történetében a magyar tehetség és szorgalom nagyszerü teljesitményt végez.

S. A. FELE PACKING CO.

ELSŐRENDÜ HUSOK ÉS FÜSZEREK
GAZDAG VÁLASZTÉKBAN.

Phone: 2—1327
1631 BROADWAY, GARY, IND.

FILE SÁNDOR, tulajdonos.

Lakása:
1364 JACKSON STREET,
Phone: Gary 4581-M.
GARY, INDIANA

BENKŐ AMBRUS

régi és megbizható üzletében mindenféle

HUS ÉS FÜSZER

nagyválasztékban kapható.

Az árvaház hüséges támogatója.

8532 MacKINAW AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: South Chicago 0586

PHILIPP GYÖRGY

dusan felszerelt

RUHA- ÉS CIPŐ ÜZLETE.

305 E. EIGHT AVENUE
HOMESTEAD, PA.

FORGALMAS ÉS DUSAN FELSZERELT ÜZLETÉBEN FÉRFI-, NŐI-, VALAMINT GYERMEK RUHÁK JUTÁNYOS ÁRON KAPHATÓK.

Szeptember 30 nap.

Régente: **Mérleghava**



Őszelő.

Szent-Mihály-hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
35. VASÁRNAP.	**XI. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az Isten kegyelme. I. Kor. 15:1-10. A farizeus és publikánus. Luk. 18:9-14.		
1	**Vasárnap**	Egyed	Róm. 7.
2	Hétfő	Rebeka	Róm. 9:1-13.
3	Kedd	Albert. A munka ünnepe	Róm. 9:14-33.
4	Szerda	Rozália	Róm. 10.
5	Csütörtök	Viktor	Róm. 11.
6	Péntek	Zakariás	Róm. 12.
7	Szombat	Regina	Róm. 13.
36. VASÁRNAP.	**XII. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Törvény és evangélium. II. Kor. 3:4-11. A siketnéma meggyógyitása. Márk 7:31-37.		
8	**Vasárnap**	Mária	Róm. 14.
9	Hétfő	Ádám	Róm. 15.1-13.
10	Kedd	Erik	Róm. 15:14-33.
11	Szerda	Theodora	Róm. 16.
12	Csütörtök	Gidó	33. zsolt.
13	Péntek	Loránt, Farel †1565.	34. zsolt.
14	Szombat	Szerénke. Chrysostom †407.	36. zsolt.
37. VASÁRNAP.	**XIII. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A hit igéretei. Gal. 3:15-22. Az irgalmas samaritánus. Luk. 10:23-37.		
15	**Vasárnap**	Nikodémus	Ap. Csel. 20:16-38.
16	Hétfő	Edit	Ap. Csel. 21.
17	Kedd	Ottó, Bullinger †1575.	Ap. Csel. 22, 23.
18	Szerda	Tamás	Ap. Csel. 24, 25.
19	Csütörtök	Vilma, Ámós próf.	Ap. Csel. 26.
20	Péntek	Frederika	Ap. Csel. 27.
21	Szombat	Máté ap.	Ap. Csel. 28.
38. VASÁRNAP.	**XIV. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A test és Lélek gyümölcsei. Gal. 5:16—24. A tiz bélpoklos. Luk. 17:11—19.		
22	**Vasárnap**	Móric	Ef. 2:1-10.
23	Hétfő	Tekla	Ef. 2:11- 3 r.
24	Kedd	Gellért	Ef. 4:17-32.
25	Szerda	Farkas	Ef. 5:1-21.
26	Csütörtök	Jusztina	Ef. 5:22-33.
27	Péntek	Adalbert	Ef. 6:1-10.
28	Szombat	Vencel	Ef. 6:11-24.
39. VASÁRNAP.	**XV. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Vetés és aratás. Gal. 5:25—6:10. Isten és Mammon. Mát. 6:24—34.		
29	**Vasárnap**	Mihály és angyalok	Kol. 1.
30	Hétfő	Jeromos †420, Kaftan *1848.	Kol. 2.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Első negyed 5-én d. u. 6:26
Holdtölte 12-én d. u. 12:18
Utolsó negyed 19-én d. e. 6:23
Uj hold 27-én d. u. 9:29

Itt az ősz, gondoljon az élet alkonyára. Saját magát és családtagjait biztositassa be az

AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLETNÉL

Az őszi szél nem kiméli a fák leveleit. Mi is ihulló faleveleik vagyunk az élet fáján. Mi lesz családjával betegség esetén, vagy halála után?

L. E. WELTY

NAGYKERESKEDÉSE

Ligonier, Pennsylvania a Squaren.

Mindenféle élelmiszer, ruhanemü és háztartási cikk kapható.

HARRY

MODERN CIPŐJAVITÓ MÜHELYE

5125 Second Ave. Pittsburgh, Pa.
(Hazelwood)

Minden munkáért felelősséget vállalunk.

DAVID W. RAYMOND

TEMETÉSRENDEZŐ.

Kápolna 27 Washington Street,
Lakás 6 Washington Street,
SOUTH NORWALK, CONN.

New Yorkban Hornthal és Co.-val együtt
579 Lexington Ave., New York City.

Minden van nálunk, amire szüksége van.

FRED. LOWENSTEIN

DEPARTMENT ÜZLETE

Latrobe, Pa.

Telephone 458.

FORT LIGONIER HOTEL

LIGONIER, PENNA.

A magyar ref. Árvaház látogatóinak felajánljuk szállodánkat, ahol szivesen látjuk őket.

LIGONIER LEGJOBB HOTELJA.

GÉZA LENGYEL

Egyedüli hazai képzettséggel biró

HENTESMESTER A KÖRNYÉKEN.

Hazaiasan készitett izletes hentes-áruk állandóan raktáron.

A magyarság szives pártfogását kéri

LENGYEL GÉZA

434 E. 8th Ave. Homestead,-Munhall, Pa.

PIHONY MIHÁLY

HAZAI BUTOR-ASZTALOS

62 CUST ST. PITTSBURGH, PA.
(Hazelwood)

Elvállal mindenféle butor-javitást, festést a legjutányosabb áron.

Wayo's Radio and Sport Shop

1311—119 Street, Whiting, Ind.

Tel. Whiting 1212.

Rádiók, mosógépek, hütőszekrények és háztartáshoz szükséges villanykészülékek és házi villanyfelszerelés.

Október
31 nap.
•
Régente:
Bökölyhava



Őszhó.
•
Mindszent-
hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Kedd	Aladár	Kol. 3
2	Szerda	Lucián	Kol. 4.
3	Csütörtök	Jairus	Filemon
4	Péntek	Assisi Ferenc †1226.	Fil. 1:1-26.
5	Szombat	Aurél	Fil. 1:27, 2 r.
40. VASÁRNAP.		**XVI. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Pál imádsága a hivőkért. Ef. 3:13-21. A naini özvegy fia. Luk. 7:11-17.	
6	**Vasárnap**	Elfrida, Komáromi Csipkés †1678.	Fil. 4.
7	Hétfő	Amádia	Fil. 3.
8	Kedd	Etelka	Fil. 5.
9	Szerda	Dénes	I. Tim. 1.
10	Csütörtök	Gedeon	I. Tim. 2.
11	Péntek	Kálmán, Zwingli †1531.	I. Tim. 3
12	Szombat	Columbus-day, Miksa	I. Tim. 4
41. VASÁRNAP.		**XVII. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Egységre való figyelmeztetés. Ef. 4:1-6. A gutaütött meggyógyitása. Luk. 14:1-11.	
13	**Vasárnap**	Ede	I. Tim. 5
14	Hétfő	Helen, Béza †1605.	I. Tim. 6.
15	Kedd	Teréz	Titus 1.
16	Szerda	Latimer és Ridley	Titus 2.
17	Csütörtök	Hedvig	Titus 3.
18	Péntek	Lukács ap.	II. Tim. 1.
19	Szombat	Nándor	II. Tim. 2.
42. VASÁRNAP.		**XVIII. Vasárnap Szentháromság vas. után.** Testvéri közösségre vonatkozó intelem. I. Kor. 1:4-9. A nagy parancsolat. Máté 23:34-46.	
20	**Vasárnap**	Irén	II. Tim. 3.
21	Hétfő	Orsolya, Hilárius †370.	II. Tim. 4.
22	Kedd	Előd	Mát. 3.
23	Szerda	Kap. János	Máté 4:1-11.
24	Csütörtök	Salamon	Máté 4:12-25.
25	Péntek	Vilma	Máté 5:17-32.
26	Szombat	Demeter	Máté 5:33-48.
43. VASÁRNAP.		**XIX. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az uj ember felöltése. Ef. 4:22-28. Jézus meggyógyitja a gutaütöttet. Mát. 9:1-8.	
27	**Vasárnap**	Sabina	Máté 6:19-34.
28	Hétfő	Simon és Judás ap. Jansen *1585.	Mát. 7.
29	Kedd	Nagy Alfréd 901. Kuyper *1837.	Mát. 8:1-17.
30	Szerda	Kolos	Mát. 8:18-34.
31	Csütörtök	**Reformációi Emléknap**	46 és 47 zsolt.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Első negyed 5-én d. e. 5:39
Holdtölte 11-én d. u. 8:39
Utolsó negyed 18-án d. u. 9:36
Uj hold 27-én d. e. 2·15

Az Amerikai Magyar Református Egyesület beteg tagjainak gyámolitója, elköltözött tagjai után pedig az örökösöknek pontosan fizeti a haláleseti segélyt.

J. EDWARD

BUTORJAVITÓ MÜHELYE

217 E. 10th Ave. Homestead, Pa.

Ha butorait megjavittatni és ujonnan festetni óhajtja, forduljon a fenti cimhez hol jutányos áron végzik azt.

SAS GYÓGYSZERTÁR

GYARMATI JÓZSEF tulajdonos

Ha az emésztése rossz, savanyu felböfögései vannak, vagy gyomor égése, ugy ne szenvedjen többé, hanem rendelje meg a SAS GYOMOR KURÁT. Egy adag ára $2.50
Vese bajosok: Hátfájás, vese és hólyag gyulladás ellen kérje a SAS VESE KURÁT. Egy adag ára $2.50
Hazai pióczák: Egy darab 50c. — 6 drb. $2.50, egy tucat $4.00. — Ha tanácsra vagy orvosságra van szüksége, IRJON, titok tartás mellett azonnal válaszolok. — Kérem rendelésével a pénzt is mellékelni.

AZ ÖSSZMAGYARSÁGNAK
BOLDOG UJ ÉVET

THOMKA ÁRPÁD

széles körben előnyösen ismert

MAGYAR FESTŐMÜVÉSZ

931 Mifflin Rd. Lincoln Place, Pa.

FATHER DAVID ELIXIR

Hülés, asztma, köhögés, gyomor rendellenességek kipróbált és bevált szere.
Egy üveg ára a pénz előzetes beküldése ellenében, bérmentve **85c**

FATHER DAVID BON-BON
gyógycukorkák hatása ugyanaz.— Ára **35c**

Megrendelhető ezen a cimen:
REV. FRANCIS DAVID
76 Locust Hill Avenue, Yonkers, N. Y.

INTERN. LUNCH ROOM

509 WATER ST. PITTSBURGH, PA.

(Közel a B. & O. Depothoz.)

Ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel e helyet, hol minden időben friss és jól elkészitett ételek várják.

EAST END COAL CO.

a legnagyobb és legrégibb szénkereskedők a városban.

25 Hollister Avenue, Bridgeport, Conn.

Magyar képviselőjük: Czikay Ambrus.

820 Wordin Ave. — Tel. 3-9788.

ROBERT MARTIN

FÉRFI-, FIURUHA ÉS CIPŐ KERESKEDÉSE

Ligonier, Pa.

Az Árvaháznak egyik szállitója.

1876-ban alapitva.

BOOTH & FLINN COMPANY

ÉPITŐK.

Főiroda: 1642 Forbes St. Pittsburgh, Pa.

November 30 nap.

Régente: Nyilashava.



Őszutó. Szent-András-hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Péntek	Minden szentek, Marianna	Máté 5:1-16.
2	Szombat	Halottak napja, Győző	Mát. 9.
44. VASÁRNAP.	**XX. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Lélekkel való megteljesedés. Ef. 5:15-21. A királyi menyegző. Máté 22:1-14.		
3	**Vasárnap**	Hubert	Mát. 10.
4	Hétfő	Károly	Mát. 11.
5	Kedd	Imre	Mát. 12.
6	Szerda	Gusztáv Adolf †1632.	Mát. 13.
7	Csütörtök	Rezső	Mát. 14.
8	Péntek	Gottfried	Mát. 15.
9	Szombat	Tivadar	Mát. 16.
45. VASÁRNAP.	**XXI. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A ker. ember fegyverzete. Ef. 6:10-17. A királyi főember fia meggyógyul. Ján. 4:46-54.		
10	**Vasárnap**	Jer. Simon, Luther *1483.	Mát. 17.
11	Hétfő	Márton, Békekötési nap.	Mát. 18.
12	Kedd	Jónás	Mát. 19.
13	Szerda	Ágoston *353.	Mát. 20:1-16.
14	Csütörtök	Kelemen	I. Ján. 1.
15	Péntek	Lipót, Bethlen G. †1629.	I. Ján. 2.
16	Szombat	Ödön	I. Ján. 3.
46. VASÁRNAP.	**XXII. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az igazságosság gyümölcsei. Fil. 1:3-11. A könyörtelen szolga. Mát. 18:23-35.		
17	**Vasárnap**	Hugó	I. Ján. 4.
18	Hétfő	Ottó	I. Ján. 5.
19	Kedd	Árpádházi Erzsébet †1231.	II. János
20	Szerda	Jolán, Kiss Áron *1815.	III. János.
21	Csütörtök	Ilona, Hatvani *1718.	Ézs. 1.
22	Péntek	Róm. Kelemen 101, Alvinci †1634.	Ézs. 2.
23	Szombat	Oekolampádius †1531.	Ézs. 3.
47. VASÁRNAP.	**XXIII. Vasárnap Szentháromság vas. után.** Legyünk készen várni az Urat. II. Pét. 3:3-14. A tiz Szüz. Máté 25:1-13.		
24	**Vasárnap**	Knox †1572.	Ézs. 4, 5.
25	Hétfő	Katalin, Bethlen Kata *1700.	Ézs. 6.
26	Kedd	Gergely	Ézs. 7.
27	Szerda	Elemér	Ézs. 8.
28	Csütörtök	Piroska	Ézs. 9.
29	Péntek	Noé	Ézs. 10.
30	Szombat	András ap.	Ézs. 11.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Első negyed 3-án d. u. 3:12 — Utolsó negyed 17-én d. u. 4:36

Holdtölte 10-én d. e. 6:42 — Uj hold 25-én d. u. 6:36

Novemberben **Ligonierban** már hideg van. Árváinknak és öregeinknek meleg ruhára, téli cipőre és fütött szobákra van szükségük. Jómódu testvéreink juttassanak bőven a ligonieri intézet lakói számára. Szegényebb sorsban élő testvéreink is adhatnak valamit, ha érző szivükre hallgatnak.

H. E. VANCE BAKERY

N. MARKET STREET

LIGONIER, PA.

Az Árvaház szállitója.

Telephone 63.

BITAY ISTVÁN

legrégibb és legmegbizhatóbb magyar férfi és női-divatáru kereskedése.

101 French St.,

New Brunswick, N. J.

MILLER & BIGG CO.

BUTORKERESKEDÉS

910 LIGONIER ST.

LATROBE, PA.

Tel. Latrobe 542.

Nyitva éjjel és nappal. Tel. Passaic 2-4450.

JANCSÁK ANDRÁS

KÖZJEGYZŐ.

195—Erd Street, Passaic, N. J.

Modern automobilok minden akalomra.

Jutányos árak. Előzékeny kiszolgálás.

Kéri a magyarság pártfogását.

LACKMAN ANTAL

MULATÓ HELYE.

A westsidei magyarok kedvenc találkozója.

4343 West Carroll Ave., Chicago, Ill.

ELLSWORTH MEAT MARKET

BAY ISTVÁN ÉS CSALÁDJA.

730 Ellsworth Street,

Bridgeport, Conn.

Tel. 4-9421.

Az árvaház lelkes támogatója.

CSÁKAY BÁLINT ÉS FIA

FÜSZERÜZLETE ÉS HUSMÉRÉSE

4301 W. Lake St., Chicago, Illinois

Tel. Columbus 5683.

Megérdemli a magyarok támogatását.

Pone AD2962

IFJ. MAGETTI GÉZA

TEMETÉSRENDEZŐ

Éjjeli és nappali Ambulance szolgálat

324 N. Broadway Dayton, Ohio

Deczember

31 nap.

Régente:

Bakhava.



Télelő.

Karácsony-hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
48. VASÁRNAP.		**Advent I. vasárnapja.** A kegyelem utja. Róm. 12:11-14. Krisztus bevonulása Jeruzsálembe. Mát. 21:1-9.	
1	Vasárnap	Natália	Ézs. 12 r. és 14 r.
2	Hétfő	Aranka	I. Móz. 2:4-25.
3	Kedd	Olivia	I. Móz. 3.
4	Szerda	Borbála	I. Móz. 8.
5	Csütörtök	Vilma	I. Móz. 9.
6	Péntek	Miklós †326.	I. Móz. 15 r.
7	Szombat	Ambrus	V. Móz. 5.
49. VASÁRNAP.		**Advent II. vasárnapja.** A reménység igéi. Róm. 15:4-13. Krisztus második eljövetele. Luk. 21:25-36.	
8	**Vasárnap**	Mária fogantatása, Baxter †1691	II. Móz. 12 r.
9	Hétfő	Joakim	V. Mózes 27 r.
10	Kedd	Judit	III. Móz. 16.
11	Szerda	Lehel	II. Sám. 7.
12	Csütörtök	Gabriella	Jer. 23 r.
13	Péntek	Luca	Jer. 31 r.
14	Szombat	Benő	Ézss. 25 r.
50. VASÁRNAP.		**Advent III. vasárnapja.** Isten titkainak sáfárai. I. Kor. 4:1-5. Keresztelő János a börtönben. Mát. 11:2-10.	
15	**Vasárnap**	Linci béke 1645. Méliusz †1572.	Ézss. 26 r.
16	Hétfő	Etelka	Ézs. 32.
17	Kedd	Lázár	Ézs. 35.
18	Szerda	Auguszta	Ézs. 38.
19	Csütörtök	Viola, Gusztáv A. *1611.	Ézs. 39.
20	Péntek	Teofil ,Ignác †115.	Ézs. 40.
21	Szombat	Tamás ap.	Ézs. 41.
51. VASÁRNAP.		**Advent IV. vasárnapja.** Öröm és béke. Fil. 4:4-7. János bizonyságtétele Jézusról. Ján. 1:19—28.	
22	**Vasárnap**	Zenó	Ézs. 42.
23	Hétfő	Viktória	Ézss. 43.
24	Kedd	Ádám és Éva	Ézs. 44.
25	**Szerda**	**Karácsony**	Ézs. 49.
26	**Csütörtök**	Karácsony II. n. István vértanu	Ézs. 55.
27	Péntek	János ap.	Ézs. 58.
28	Szombat	Bethlehemi kisdedek	Ézs. 60.
52. VASÁRNAP.		**Karácsony után való vasárnap.** Istennek fia. Gal. 4:1-7. Az angyal megjelenik Józsefnek. Máté 1:18-25.	
29	**Vasárnap**	Dávid, Bocskay †1606.	Ézss. 52.
30	Hétfő	Zoárd, Páreus *1534.	Ézs. 54.
31	Kedd	Szilveszter	90. zsolt.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Első negyed 2-án d. u. 11:27
Holdtölte 9-én d u. 7:10
Utolsó negyed 17-én d. u. 1:57
Uj hold 25-én d. e. 9:49

December az évzáró hónap. A jó keresztyén ilyenkor vizsgálatot tart egész évi élete felett és terveket készit a jövőre. Bebiztositotta már magát és családtagjait betegség és elhalálozás ellen az **Amerikai Magyar Református Egyesületnél?** Karácsony a szeretet ünnepe. Mivel segiti ebben a hónapban a ligonieri árvákat és öregeket?

"Magyarság"

PITTSBURGH-VIDÉKI HETILAP

(EXPERT PRINTING COMPANY)

NYOMDÁJA

A LEGJOBBAN FELSZERELT MAGYAR KÖNYVNYOMDA

NYUGAT-PENNSYLVÁNIÁBAN

Csinosan és izlésesen kiállitott nyomtatványai önönmagukat dicsérik.

Telephone: Jackson 0515

EXPERT PRINTING COMPANY

4829 Second Avenue Hazelwood Sta. Pittsburgh, Penna.

ROY E. SIBEL

TEMETKEZÉSI RENDEZŐ

Elsőrangu szolgálat.

Tel. Ligonier 37 J. és 37 M.

Magán ambulance.

Ligonier, Pa.

WM. J. KOOSER

GYÓGYSZERTÁRA

Ligonierban a Squaren.

Minden orvosság kapható.

Fagylalt és szivar.

Tel. Ligonier 53.

JMES W. RAMSEY

ÉLET, BALESET, TÜZ,

AUTOMOBIL BIZTOSITÁS

Ligonier, Pennsylvania

Telefon: Ligonier 153.

A KERESZTYÉNSÉG ÉS A NYOMOR

Jakab: 1:27.
Lectio: Jakab 1:19—27.
(Predikáció-vázlat árvák napjára.)

Nagy vád és nagy figyelmeztetés ez az Ige. Merész és megdöbbentő: a modern ember istentiszteletének ítélete. Hiába csendül fel ajkunkon az imádság, zug az Ige és zeng az ősi zsoltár; hiába járulunk meghajtott fejjel Krisztus testének és vérének emlékeztető jegyeihez, ha imádságunk és zsoltárunk csak megszokott tradició, ha az Igét meghallgatjuk és elfelejtjük, az urvacsora jegyeivel élünk és továbbmegyünk. Ha mindez nem járja át vérünket és idegünket, ha nem lesz életté az életünkben, hiábavaló a mi istentiszteletünk. "Mert ha valaki hallgatója az Igének és nem megtartója, az ilyen hasonlatos ahhoz az emberhez, aki tükörben nézi az ő természet szerinti ábrázatát: mert megnézte magát és elment és azonnal elfelejtette, milyen volt..." Mert az igazi istentisztelet nem hallgatás és nem beszéd, hanem szeplő nélkül megtartott, megszentelt élet. A mi keresztyénségünknek, a XX. század keresztyénségének ez a büne: hirdeti és hallgatja az evangéliomot, de nem éli azt. Pedig ez a legsulyosabb bün: a farizeusok büne. Ez a mi keresztyénségünk nyomorusága.

Keresztyénségünknek ez a büne legkiáltóbban a szociális kérdéseknél tünik ki. A nyomor kérdése, az özvegyek és árvák sirása elől inkább elmenekül, bedugja a fülét, hogy ne hallja, ahelyett, hogy meglátogatná és elcsititaná őket. Sokáig elfeledkezett arról, hogy a keresztyénségnek lényegéhez tartozik meglátogatni az árvákat és özvegyeket: meglátni és megoldani a nyomor kérdését. "Tiszta és szeplő nélkül való istentisztelet az Isten és az Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket"!

Ennek az Igének kettős tanitására figyeljünk ma:

I. A keresztyénség meglátja a nyomort.
II. A keresztyénség leküzdi a nyomort.

I. A keresztyénség meglátja a nyomort, meghallja az árvák és özvegyek sirását.

Könny és nyomor azóta van, amióta az első ember megszegte Isten akaratát. Árnyék, amely végighuzódik a történelmen, elkiséri az embert a bölcsőtől a koporsóig. De vannak



REF. FIUKÁLVINEUM, HAJDUBÖSZÖRMÉNY

korszakok, amikor ez az árnyék különösen is sötét lesz, ráül a szivekre, mint valami nehéz őszi köd. Akármerre lépjen, mindenütt vele találkozik szembe. Amikor nem arról van szó, hogy rossz volt a termés és feketébb lesz a kenyér, levontak a fizetésedből, kopott a ruhád és lyukas a cipőd, de arról, hogy a nyomorral való küzdelem tengelye és alaphangja lett az emberiség életének. A mi korszakunkat ez jellemzi: a nyomor ütötte rá a pecsétjét.

A református keresztyénség nem fordithatja el a szemét és nem dughatja be a fülét. Látja és megláttatja Isten itéletét és figyelmezetését a megsokasodott és megkeseredett könnyben. Hivatása és kötelessége rámutatni nincstelen és munkátlan magyar milliókra, taliczkás kubikosokra, kalapácsos munkásokra, koravén intelligens nőkre és férfiakra, akiknek nem jutott munka és kenyér a magyar földön. Egészségesekre, akik testi és lelki betegségekre vannak kárhoztatva és betegekre, akiknek nincs reményük, hogy valamikor még egészségesek legyenek. Elhagyott rokkantakra és öregekre, akik egy életen keresztül dolgoztak s most, amikor már nem dolgozhatnak, nincs hova lehajtsák a fejüket. Özvegyekre, emberroncsokra, akiknek minden vágyuk tiszta ágy és egy tányér leves, amely mellett megvárhatják, amig szól az Ur hivó szava. Árva és züllésnek kitett gyermekekre, akik talán sohasem érezték az édesanyai kéz simogatását, vagy sohasem látták mosolyogni testi és lelki nyomorban eltorzult arcu apjukat. Árva és elhagyott gyermekekre, akik egy életen keresztül hordozzák apáik és anyáik bünét, talán a törvénytelenség, talán a betegség, talán a züllöttség szomoru pecsétjét. Igaza van (Fosdicknek), a nagy amerikai igehirdetőnek: "A szegénység nemcsak pénzben fejezhető ki; kifejezésre jut betegségben, tönkrement családi életekben; elhanyagolt, elzüllött gyermekekben, összezsugorodott életlehetőségekben, eltorzult jellemekben is..." Egy társadalom, amely magát keresztyénnek nevezi, nem mehet el szótlanul árva és elhagyott gyermekek felszakadó sirása mellett... "A tiszta és szeplő nélkül való istentisztelet az Isten és az Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és az özvegyeket az ő nyomoruságukban..." A keresztyénség meglátja a nyomort!

Az Országos Református Szeretetszövetség mindenekelőtt ezt a látást és megláttatást tüzte ki feladatául. Szeretne lenni a magyar református anyaszentegyházban élő lelkiismeret, félrehuzott harang: az árviz viszi a gátakat, a tüzcsóva házaitokra vettetett, az árnyék eltakarja a napot; emberek ébredjetek, lássátok meg és küzdjétek le a nyomort!...

II. Mert a keresztyénség ha igazi, nemcsak látja, de le is küzdi a nyomort. Nemcsak meghallgatja az árvák és özvegyek sirását, de meglátogatja őket és segit a panaszaikon. A keresztyénség — és ezt a református keresztyénség különösen is hangsulyozza — nem kétségbeesett siránkozás, hanem boldog és



ROKKANT ÉS AGGMENHÁZ, FEHÉRGYARMAT

hősies segitség. Nem tetemrehivás, de menyegzőre hivás; nem kétségbeesés, hanem bizakodás és biztatás. Arcát nem forditja el az élettől: szembenéz a bünnel, de csak azért, hogy legyőzze azt. Istentiszteletet végez, amikor éli az igazságait!

Jézus Krisztus egész élete, szolgálata gyakorlatilag nem célzott mást, mint az emberi nyomoruságnak, a testi és lelki nyomoruságnak a megszüntetését, az árvaság eltüntetését, mert árvaság ott van, ahol nincs jelen Krisztus. "Nem hagylak titeket árvákul, eljövök tihozzátok"!... Ahol Ő ott van, elhal a sirás és megszünik az árvaság, mert az erőszak helyett megkezdi uralmát a szeretet. Ott előállanak az emberek, akik ölükbe veszik az árvát és az elfelejtett vagy sohasem ismert édesanya szeretetével csókolják meg. Jönnek áldozatkész szivek, akik örömmel virrasztanak betegek, gyermekek és öregek halottas ágya felett; gazdák, akik meglátják az utcasarkon hivalkodva, munkanélkül ácsorgó embereket és munkára hivják a szőlejükbe; a krisztusi szeretettől megérintett lelkek, akik örömmel adják oda vagyonukat és életüket, csakhogy kevesebb legyen a sirás s a nyomor fekete felhői közül kibukjék királyi pompájával a szeretet napja. Ott a keresztyénség nemcsak hallgatója, de megtartója az Igének... "Aki belenéz a szabadság tökéletes törvényébe és megmarad amellett, az nem feledékeny hallgató, sőt cselekedet követője lévén, az boldog lesz az ő cselekedetében." Az Ige életévé lesz, az élete pedig Ige: "Tiszta és szeplő nélkül való istentisztelet az Isten és az Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő nyomoruságukban."

Ezért az Országos Református Szeretetszövetség nemcsak félrevert harang szava: emberek vigyázzatok; de cselekvő bizonyságtevés is: a szeretet elindult hóditó utra a magyar rónán is. Nyomába megmozdulnak a szivek, felszakadnak az imádságok, születnek a szeretetintézmények. Az Országos Református Szeretetszövetségnek rövid hároméves fennállása után 12 szeretetháza: 9 árvaháza, két rokkant és aggmenháza és egy szülő szobája van. A magyar református egyház elindult, hogy meglátogassa az árvákat és az özvegyeket az ő nyomoruságukban!... Testvérem! Vajjon a Te imádságod, a Te munkád, a Te filléred bele van-e már épülve ebbe a szent uj honfoglalásba? Veled, vagy nélküled lesz a magyar református egyház nemcsak hallgatója, de megtartója az Igének!? Beszéd, vagy élet-e a Te istentiszteleted?...

Testvéreim! "Az Igének megtartói legyetek és ne csak hallgatói, megcsalván magatokat"... Ámen.

(Magyarország.) *Pap Béla.*



LEÁNYKÁLVINEUM, NYIREGYHÁZA

KAPCSOLATOK AZ ÓHAZÁVAL

Irta: **Uray Sándor** debreceni lelkipásztor

E sorok irója azt reméli, hogy az olvasók szive hangosabban fog megdobbanni a cim láttára: Kapcsolat az óhazával! Lehet-é szentebb érzés a haza és szülőföld szereteténél? És ennek az örök emberi érzésnek az idő és távolság nőttével csak fokozódni kell. Ha egy finoman csiszolt gyémántot a napsugár elé helyezek, aztán sötét szobába viszem, vagy eltakarva, megvárom vele az éjszakát: a maga varázslatos fényét a sötétben ki fogja sugározni. Megkérdem tőletek, amerikai magyar testvéreim, vajjon a magyar rónák napsugara ott van-é a ti lelketek mélyén és ezt a mindennél szentebb fényt reásugározzátok-é a közvetlen környezetetekre, családaitokra, fiatalokra és unokáitokra — s minden magyar testvéretekre?

A haza és szülőföld iránti szeretet, ez a kifejezetten magyar erény, merem mondani, fényesen tündököl a legtöbb Amerikába szakadt magyar testvérünk szivében. Közvetlenül is megtapasztaltam ezt, amikor négy évvel ezelőtt az uj világban, mintegy negyven magyar református gyülekezetet felkerestem s legalább is tizezer magyar testvérünkkel kezet szoritottam. Felejthetetlen emlék marad ez számomra holtomig.

De ettől az egy évi tapasztalattól eltekintve, megállapithatjuk, hogy az amerikai magyar ember lelkének hazasóhajtása állandóan átragyog a nagy vizeken. Bizonysága volt ennek az, hogy a világháboru kitöréséig, az amerikai magyar ujra meg ujra hazalátogatott az óhazába; vagy ami ennél még maradandóbb volt, ottani szép keresetéből a megtakaritott részt idehaza helyezte el egy kis házba-földbe, hogy végezetre ő maga is visszaköltözzék a szülőföldre, ahová mindig hazasirt a lelke.

A világháboru azonban rettenetes szakadékot hozott. Elsőben is azt, hogy négy és féléven át, ameddig idehaza az ágyuk mennydörögtek s a föld vértől volt harmatos: egyáltalán nem nehetett érintkezni az óhazával. És még azután is évek kellettek ahoz, mig a megszakadt fonalakat össze lehetett ujra erősiteni.

A megszakadt fonalak ujra felvételének két igen érdekes módja volt, amely jellemző az amerikai magyarság tiszteletreméltó gondolkozására. Ha az egyes magyarlakta helyekről nem jöhettek haza ugy az emberek,— amint szerettek volna: összeállottak és hazaküldötték a papjukat. Nagyon sokszor szemtanuja voltam e kedves alkalmaknak, amikor a háboru utáni években ellátogattak hozzánk az amerikai lelkitestvérek, a gyülekezeteik képviseletében. Igy emlékszem azokra, akik Debrecenben is megfordultak s rendszerint itteni templomainkban predikáltak is: Harsányi László, néhai Bagár Lajos, Melegh Gyula, Dr. Tóth Sándor, Sebestyén Endre, Dr. Takaró Géza, Dr. Nánássy Lajos, Papp Károly és Laky Zsigmond látogatásaira. Megható volt látni, hogy az ujvilágba szakadt testvérek, mennyi drága üzenettel és megbizással terhelték lelkipásztoraikat, akik nem egyszer jókora utakat tettek, nem egyszer megszállott területekre is átutaztak, hogy hiveik hozzátartozóit felkeressék.

A másik mód az óvilággal való kapcsolat felujitására azt volt, hogy az óhazából hivtak meg az amerikai magyar gyülekezetek egyes lelkipásztorokat, hogy tegyenek egy-egy missziós körutat az ujvilágban, keressék fel az egyes magyar gyülekezeteket, hirdessék az Isten igéjét a templomokban; sőt a templomokon kivül a gyülekezeti termekben külön is szóljanak a nagyokhoz és kicsinyekhez, az eredeti kivándoroltakhoz, meg a második és harmadik nemzedékhez.

Igy járt az ujvilágban először 1928. nyarán Muraközy Gyula akkor kecskeméti, jelenleg budapesti Kálvin-téri lelkész; a következő évben Dr. Ravasz László dunamelléki püspök s az ő kiséretében dr. Kovács J. Ist-

ván és Ágoston Sándor; végül 1930. aug. 28-től dec. 3-ig e sorok irója, és pedig annak a kívánságnak a hatása alatt, hogy a Tiszántulról és pedig éppen Debrecenből is menjen végre egy vendéglelkész. "Végre" azért irtam ezt a szót, mert 1930. óta ugy megromlottak a gazdasági viszonyok, hogy az áldott sorozatot folytatni nem lehetett. — sőt azóta az amerikai magyar református lelkipásztorok itthoni látogatása is igen megritkult, jó ideje (több mint egy éve) tudtommal teljesen meg is akadt.

A kapcsolat azonban megvan!

A külső viszonyok romlása, anyagi nyomoruság, munkahiány és egyébb nevezhetetlen akadály nem állhat utjában annak, hogy a lelkek kapcsolata megmaradjon. A lélek szárnya gyorsabb a villámlásnál. Behunyom szemem s máris ott van megszentelt gondolatom a szülőföldemen, az édes anyám sirjánál!...

Ennek a mindennél erősebb lelki kapcsolatnak a célját szolgálja a magyarországi egyetemes református konventnek az a rendelkezése, hogy *minden évben, egy őszi vasárnapon, okt.* 31. *közelében, minden óhazai magyar református templomban, történjék megemlékezés az idegenbe szakadt magyar testvéreinkről,* amikor ne csak hangos szóval emlegessük őket, hanem buzgó imádságainkkal kérjük Istenünket, a magyar érzés megmaradásáért s a magyar lelkek egybekapcsolódásáért.

Bárcsak az amerikai magyar testvérek is megéreznék e napon azt, hogy az óhaza szive feléjök fordul. Bárcsak a mi imádságaink összetalálkoznának a ti imádságaitokkal az Isten trónja zsámolyánál: ez lenne a legszebb, a legyőzhetetlen, diadalmas kapcsolat az óhazával!...

SUGÁRZÓ ÉLET

Nehány héttel ezelőtt, amikor egész Amerika zászlódiszbe öltözött, és középületek, felhőkarcolók, büszke paloták és egyszerü kis családi házak homlokzatán ott lengett a csillagsávos lobogó, julius 4-én, Franciaországban félárbócra ereszkedtek a nemzeti zászlók. Gyászolt az egész ország, mert pótolhatatlan veszteség érte. Fejedelmek, hadvezérek, királyok, államférfiak elhunytát sem kisérhette volna mélyebb részvét, egyetemesebb gyász, őszintébb együttérzés. Az egész müvelt világ hálás kegyelete hajolt meg mély hódolattal egy egyszerü koporsó előtt.

Mintha valami csodás, földöntuli szelidség, szépség és alázat sugározna szét a halott arcáról, aki egész életét — és csodás felfedezésének kimerithetetlen gazdagságát adta az emberiségnek. Mintha a lehunyt szempillák alól még egyre áradna a fény, amelynek áldásos hatását megérezte az egész világ.

Madame Curie frissen hantolt sirjára a földkerekségén elszórt összes tudományos tanintézetek, klinikák, egyetemek és több — millió ember — akiknek az életét mentette meg a rádium — teszik le most a hálás kegyelet hervadhatatlan virágait.

Az univerzumban található anyagokat három csoportra osztotta a tudomány. Légnemüekre, cseppfolyósokra és szilárdakra. 1898-ban, két évvel a század forduló előtt, egy lengyel származásu francia nő Madame Curie fedezte fel az anyag negyedik: sugárzó halmazállapotát. Ez a felfedezés forradalmasitotta az egész tudományos világot, és pár esztendő leforgása alatt tucatjával döntötte le az anyag szerkezetére vonatkozó összes feltevéseket.

Madame Curie élete céljául a legbonyolultabb, legkockázatosabb természettudományi kutatásokat választotta. Ő volt az első egyetemi professzornő, az első akadémiai nőtag, aki kétszer nyerte el a Nobel-dijat, és az egyetlen nő, aki középiskolai fizika könyvekben szerepel.

De még sokkal több volt. Az emberiség egyik legnagyobb jótevője, második édesanyja annak a sok millió embernek, akik a rádium-kezelés által nyerték vissza életüket és egészségüket. Bámulatos akaraterő, szinte utólérhetetlen tudás és valami csodás, titkos forrásból táplálkozó kitartás sarkalta, hogy még férje halála után harminc évvel is, naponta tiz órát dolgozzon a laboratoriumában szinte a végkimerülésig. Az igazi eszményi édesanyát jellemző fáradhatatlansággal dolgozott csaknem utolsó lehelletéig, mig végül teljesen szétosztotta, szétsugározta önmagát.

A rádium mennyisége — ha besugárzásra használják, — rohamosan csökken. Végül teljesen eltünik. De nem semmisül meg, amikor felemészti magát. Hatása tovább él. Elektronjai ott folytatják pályájukat, ahová szétszóródtak.

Madame Curie páratlanul magasba ivelő földi pályafutását befejezte, de lángelméjének sugarai az egész világra szétszóródtak.

Az orvostudomány ragyogó eredményeket és tüneményes sikereket ért el, mióta a szilárd uriániumércből rádiumot tudnak elővarázsolni. De bármily kiszámithatatlanul nagyok is ezek az eredmények, egy sulyos fogyatékosságuk van. Csupán csak a *testi* betegségekre vonatkoznak. A beteg *lélek* számára a legerősebb és legáthatóbb rádium besugárzás sem jelent gyógyulást. A legnagyobb tudósok minden bölcsessége sem képes egyetlen egy beteg lelket megmenteni. A lélekgyógyitáshoz több kell. Felülről áradó, isteni sugár. Ő maga, akinek az egész lénye csupa fény, csupa sugárzás és világosság. Aki egyedül mondhatta magáról, hogy: "Én vagyok a világ világossága." Aki izenként, cseppenként szétosztogatta a szivét, a vérét. Szétsugározta önmagát. Akinek szelid tekintete mélyebbre hatol, ma is mint a legerősebb rádium besugárzás. Aki ma is bünbánatra tudja inditani a legkevélyebb lelkeket, mint egykor Pétert. Elég volt Jézus szeméből egyetlen sugár, és Péter összeomlott alatta. "Keservesen sira". De csak bünbánat által lett uj emberré. A gyógyulás utja ma is ugyanaz. Boldog az a lélek, amely összeköttetésbe jut a sugárzás örök forrásával, és annyit merit belőle, hogy a saját élete is sugárzóvá válik.

Takaró Gézáné.

A SZENT LÉLEK SZIMBÓLUMOKBAN

V. A SZENT LÉLEK MINT KENET

"Ti ismeritek azt a dolgot, mely lőn az az egész Judeában, Galileától kezdve, az után a keresztség után, melyet János prédikált, a názáreti Jézust, mint kené fel Őt az Isten Szent Lélekkel és hatalommal, ki szjjeljárt jót tévén és meggyógyitván mindeneket, kik az ördög hatalma alatt voltak, mert az Isten vala Ő vele." Ap. Csel. 10: 37—38.

"Néktek kenetetek van a Szent Lélektől és az a kenet, amelyet kaptatok tőle, bennetek marad." I. Ján. 2: 20, 27.

Azok közül a szimbólumok, jelképek, közül, amelyekkel a Szentirás a Szent Lélek természetét és munkáját gyarló felfogásunkhoz alkalmazkodva igyekszik velünk jobban megismertetni, már szólottunk a galambról, a tüzről, a vizről és a szélről. Most a kenetről szólunk.

Az olajból, vagy illatszerezett olajból készült kenetet a régiek többféleképen használták. Használták fürdés után a test megkenésére. Használták gyógyszerül. Igy például az irgalmas samaritánus is olajat és bort öntött rablóktól megtámadott felebarátja sebére. (Luk. 10:34.) A tanitványokról is irva vagyon, hogy "olajjal sok beteget megkennek és meggyógyitnak vala" (Márk 6:13). A Jakab levele is ajánlja a betegnek olajjal való megkenését (5:14.). Égéseknél ma is használják az olajat. Használták továbbá az illatos keneteket a halottak testének megkenésére is. (L. például az Ur Jézus temetéséről szóló evangyéliomi történeteket.)

Képletesen a gazdagság, a bőség jelképe

gyanánt is szóltak az olajról. Igy például a huszonharmadik zsoltár irója igy hálálkodik Istennek: "Asztalt teritesz nékem az én ellenségeim előtt, elárasztod fejemet olajjal, csordultig van poharam" (5. v.).

Az olajnak, a kenetnek ezekből a természetes és képleges beszédbeli használataiból nőtt aztán ki annak vallásos értelmü és jelentőségü használata.

Különösen magas hivatalokra való felkenésre használták a kenetet. Ézsaiás 61:1-ben a prófétai hivatalról van szó: "Az Ur Isten lelke van én rajtam azért, mert felkent engem az Ur". Több helyen a királyok felkenéséről is szó van az Ó-Testamentomban. (Zsolt. 45:7; I. Sám. 10:1, I. Sám. 16:13, II. Sám. 5:3 stb.) Kenetet használtak az ó-testamentomi papok, eleinte különösen a főpap, felszentelésénél is. (II. Móz. 29:7; 30:25; III. Móz. 8:1—30. stb.) A papok felszentelésére készitett kenetet használták a szent hajlék és annak berendezése felszentelésére is (L. u. o.).

Mindezek alapján a zsidó nép felkentnek, Messiás-nak nevezte a megigért és várva-várt Szabaditót is. Az Ur Jézus Krisztus maga is felkentnek nevezte magát, amikor magára alkalmazta az Ezsaiás próféciájában foglaltatott szent igét (61:1). "Ma teljesedett be ez az irás a ti hallástokra" — mondotta a názáreti zsinagógában, ahol ezt a próféciát felolvasta (Luk. (4:17—21). Később Péter apostol is bizonyságot tett az Ur Jézus felkenetése mellett. "Ti ismeritek azt a dolgot... mint kené fel Őt az Isten Szent Lélekkel és hatalommal" — mondja és itt arra az esetre céloz, amikor a Szent Lélek leszállott az Ur Jézus Krisztusra a Keresztelő János által való megkeresztelkedés után. Mindezek alapján a Próféta, Főpap és Király hármas tisztére felkent fejedelmnek vallja az Urat az Anyaszentegyház is.

Ime, itt vagyunk, a Szent Lélekben való részesedésről, mint felkenetésről van szó; a Szent Lélek annak valósága, amit a kenet csak szimbolizált, jelképezett.

A Szentirás további tanitása szerint az Ur Jézus Krisztus által mérték nélküli bőségben (Ján. 3:34) birt Szent Lélek a Krisztussal való hitbeli misztikus közösség révén, mint drága kenet tovább árad az Ő hiveire és az Ő hiveinek egyetemére az Egyházra és az Egyházba is. (I. Ján. 2:20, 27; Ap. Csel. 2:4). Ez a gondolatsor végig megy aztán az egyházi atyák tanitásán is és annak tudata sohasem veszett ki az Ekklézsiából.

Mi ujat mond most már a kenet szimbóluma a Szent Lélekről, az Ekklézsiáról és a Krisztus hiveinek méltóságáról?

A Szent Lélek Isten lelki egészséget közvetit. Betegséget gyógyit, égő lelki sebeket enyhit. Ő nem Gileádnak, hanem a Krisztusban kegyelmes Atya Istennek a balzsama. A Vigasztaló. A felemelő. A megerősitő. A lábra-állitó. Az uj élet örömét hozó.

A Szent Lélek Isten az Isten gazdagságának, a Krisztusban a mi számunkra is megnyilt atyai kincsesház javainak a közvetitője. A keresztyén életre képesitő erőknek, a keresztyén élet örömeinek, az Isten nagyságos dolgai ismeretének, a Krisztusban megengesztelődött Atya áldásainak belénk és reánk árasztója.

A Szent Lélek Isten a Krisztus hiveinek királyi papsággá felkenője, az Ekklézsiának a szent sátornál szentebb lelki hajlékká szentelője.

A Szent Lélek Isten a bünben halódó lelkeknek Krisztus jó illatával megillatoztatója, romlástól megóvója, életre tartogatója. (II. Kor. 2:15—16.)

Ezeket cselekszi velünk a minden drága kenetnél drágább kenet: a Szent Lélek Ur Isten.

Sajnos, hogy a kenet szimbóluma alatt a Szent Lélek Ur Istenről az Ur hiveire való vonatkozásban énekeinkben nincsen szó. Ellenben egyik hitvallási könyvünknek, Heidelbergi Káténak a 32-ik kérdése és az arra adott felelet igy hangzik: "Miért hivnak téged keresztyénnek? Azért, mert hit által Krisztusnak tagja *és igy az Ő felkenetésének részese vagyok* a végre, hogy nevéről én is vallást tegyek, magamat élő hálaáldozat gyanánt neki adjam s a bün és ördög ellen ez életben szabad lelkiismerettel harcoljak és aztán Ő vele együtt minden teremtmény felett örökké uralkodjam."

Dr. Vincze Károly.

TURUL, FECSKE ÉS CSALOGÁNY.

Dr. Takaró Géza

A Himaláya lábánál van egy magányos sir. A nyolcoldalu emlékoszlopon a következő sirfeliratot olvashatja az arra utazó angol nyelven:

"Kőrösi Csoma Sándor
Született Magyarországon..."

Ebben az esztendőben (1934-ben) a világ tudományos köreinek figyelme e távoli sirra összpontosul. Kegyelettel fognak adózni egy férfiunak,

"Aki (— olvasom tovább a sirfeliratot, —)
Nyelvészeti kutatások végzésére
Indult keletre;
Miután sok esztendőt töltött
Türelmes munka, és nagy nélkülözések között,
Amelyekhez foghatót aligha szenvedett valaki át,
Megalkotta a tibeti nyelv szótárát,
És nyelvtanát,
Élete örökbecsü emlékmüvét."

Egy szegény fiu, — aki szellemi képességeire nézve nem volt ugyan lángész —, hanem a szorgalom és a kitartás példányképe, — hosszu esztendők komoly, rendszerees előkészületei után, elhagyta magyarországi szülőfaluját, és neki vágott egy fáradságos és küzdelmes tudományos pályának. A Balkánon, Szirián és Perzsián át, — többnyire gyalogszerrel, egyedül, nagy karavánokhoz csatlakozva, — eljut Közép Ázsiába, Bokhara, Afganisztán, Kasmiron keresztül Kina határa felé, azután Tibetbe és Hindusztánba. Éveken át buddhista kolostorok födele alatt dolgozott, gyakran pedig tizezer láb magasságban fekvő falvakban, egy fütés és világitás nélküli, kicsi szobácskában. Pokrócokba csavarva, a padlón, egy szalmazsákon ült, étkezett, aludt és dolgozott. Ott ült naphosszat, nagyritkán keresve felüdülést. Ott fogyasztotta el egyszerü eledelét, amely tatár módra elkészitett teából és egy kis rizskásából állott. Ott dolgozott és tanult a hatalmas fóliánsok százai között, 40,000 tibeti szót gyüjtve össze, két kötetből és 588 oldalból álló szótára és nyelvtana számára, amelyet a britt kormány nyomatott ki éppen kerek százesztendővel ezelőtt. 1834 február havában, a szülőföldjétől oly messzire szakadt, fáradhatatlan tudóst, — "rendkivüli kiválóságaiért" -- az a kitüntetés érte, hogy az Ázsiai Tudományos Társaság egyhangulag tiszteletbeli tagjai sorába választotta. Talán még soha idegen származásu tudós nem részesült az angolok részéről olyan nagy elismerésben, mint ő, aki olyan kulcsot adott a tudósok kezébe, amelynek segitségével az óriási "terra incognita" kincses házának kapuit felnyithatták.

Mindamellett azonban, hogy hálás volt pártfogói iránt, ez a siker nem akasztotta meg további pályáján. Siremlékén találunk még egy nehány kőbe vésett szót:

"Munkája folytatása közben,
Utban H'Lassa felé,
Itt hunyta le szemeit"...

De hát hová is készült voltaképen? Mi volt a benső rugója annak az elszántságnak, amellyel teljesen odaadta magát ezeknek a nyelvészeti, irodalmi és történeti kutatásoknak? Mi késztette arra, hogy egy hires hazai egyetemi tanszék csábitó kilátásait is félretegye és szembenézzen egy veszedelmekkel, megpróbáltatásokkal, küzdelmekkel és kockázatokkal teljes hosszu utazással?

Igazi célja, egyetlen égő vágya az volt, hogy *felkutassa népe eredetének nyomait.* Attól a baráti körben eltöltött, utolsó, hazai vasárnaptól kezdve, amikor bucsu poharát kiüritve igy szólt: "Isten segitségével, tehát holnap indulok," — egészen utolsó lehelletéig, ott a járhatatlanul sürü, halálos lázakkal fertőzött őserdőben, az Alsó Himalaya övénél, szüntelenül csak egy cél lebegett lelki szemei előtt. Ennek elérésében csak a Himalaya tudta megakadályozni...

* * *

Egyetlen egy magyar elindult keletre. A multat kereste.

Egy millió magyar elindult nyugatnak. Jövendőt kerestek.

Kőrösi Csoma Sándor meghalt, mielőtt célját elérhette volna. Még ma is megoldatlan probléma, hogy a magyarok honnan erednek. De van ennél egy sokkal fontosabb kérdés: miért jöttek keletről nyugatra? Európába azután Amerikába telepedésüknek van-e egyáltalán mélyebb jelentősége? Ha igaz az, hogy "a lét puszta ténye küldetésre utal", és ha minden egyes népnek, meg van a maga saját küldetése, amelyet helyette más nép be nem tölthet: mi volt a multban, és mi most a jelenben a magyar faj missziója? Ha az emberiség közös, nagy kincses kamrájához minden nemzet hozzájárul valamivel, mi volt, és mi ma az a faji jellegzetesség, amellyel a magyarok gazdagitották a világot, és amely nélkül szegényebb lenne az emberiség.

A magyarnak három kedvenc madara van. Ez a három madár szimbolizálja mindazt, amit a magyar faj adott a világnak.

Az első a "TURUL", A MAGYAR SAS, a madarak királya. Hatalmas szárnycsapásokkal emelkedett a levegőbe, és szelte át Ázsiát, hogy Európa szivében, a Duna mentén érjen partot a "Turul." Egy keleti fajnak vad, pogány harcosai, sasfejü zászlóikkal száguldottak keresztül Ázsián, Közép Európáig. Bámulatos ügyességgel kezelték nyilaikat, (*) és valami egészen különleges taktikával támadták meg ellenfeleiket, ugy, hogy Leó császárt is bámulatba ejtették. Folyton előretörve, nyugatnak tartottak, amig csak el nem érték az "igéret földét." Itt megállapodott a Turul, s fejét keletnek forditotta vissza. Most már többé nem támadni, csupán védekezni akart. Érdekes történelmi tény, hogy ezek a keleti magyar törzsek megakasztották a népvándorlást, és kelet felől feltartóztatták az ázsiai barbár népek Európába özönlését.

Történelmük szinpadán megjelenik most, a magyarok MÁSODIK MADARA, — A FECSKE. A vándor faj sátrainak helyét lakóházak váltják fel, és az ereszek alján fészket raknak a fecskék. A vad harcosokból békés államépitők válnak, a Duna völgyében, ahol oly sok népfaj — kelták, rómaiak, gótok, hunok, longobárdok, avarok, szlávok, frankok — hiába próbálkoztak letelepedni, egyik sem tudta tulélni őket. Egyedül csak a magyaroknak sikerült államot létesiteni, amely jelenleg ezer esztendős multra tekinthet vissza. Alkotmánya (az Arany Bulla) csaknem egyidős az angol Magna Chartával. Az ősi oltár helyét, — amelyen hófehér lovakat áldoztak a Hadurnak, — egy másik oltár foglalta el, amely az Isten Bárányára irányitotta az áldozók tekintetét. A "Cavalleria" eszméi elhalványulnak a "Calvaria" dicsőségének fényében.

Amiképen nyugat felől nyitva van az ország a Duna vize hömpölygő hullámainak, azonképen kulturális fejlődésünk is ki volt téve a nyugati eszmeáramlatoknak. Minden nyugatról kiinduló uj hullám, csakhamar éreztette hatását a Duna völgyében, ahol a magyarok letelepedtek. A középkor vallásos aszketizmusa, a lovagkor, a renaissance, a reformáció és ellenreformáció, a barok stilus, a nyugati demokratikus eszmék, a racionálizmus és romanticizmus, mind, tárt kapukra találtak Magyarországon.

Magyarország azonban, bár átvette a nyugati civilizációt, mégis megőrizte nemzeti sajátosságait. A törökverő Hunyadi János fiának, Mátyás királynak udvara a tudományos és müvészvilág központja lett. Magyarország rövid idő alatt az államférfiak, tudósok és szónokok nemzetévé fejlődött, és nemcsak hires nyelvészeket, — mint Kőrösi Csoma Sándor — adott a világnak, hanem sok más nemzetközi viszonylatban is elismert nagy tudóst. Igy Bólyait, a matematikust, Eötvöst, a fizikust, Gróf Széchényi Istvánt, aki megépittette a Duna felett az első lánchidat, és megalapitotta a Magyar Tudományos Akadémiát. Csak megemlitjük Kossuth Lajost, aki olyan nagylelkü fogadtatásban részesült az amerikai nemzet részéről, és akinek angol beszédeit Nagybrittania egyetemein ugy tanitják, mint a szónoklatok mestermüveit. Továbbá Magyarország "grand old man"-ét, Gróf Apponyi Albertet, aki mint nemzetközi politikus részt vett az utolsó ötven esztendős összes békekonferenciáin. Ő volt Magyarország legfőbb delegátusa a trianoni békeszerződés aláirásánál, az arcán könnyek gördültek alá, amikor karjait felemelve igy szólt:

(*) "A sagittis Hungarorum libera nos Domine", — igy imádkoztak az európai népek.

"Inkább vágják le ezeket a karokat, csak azt ne kivánják, hogy ezt aláirjam!"

Ime, csak egy néhány név a sok közül, az épitő fecskék kicsiny országának történetéből. Nevek, amelyek a sötét háttérből csak még tündöklőbb fénnyel ragyognak elő. Mert Magyarország ezeréves történelme folyamán sohasem élvezhetett tartós békét. A "Turul", amely sasszemekkel őrködött az ország kulturális fejlődése felett, gyakran mozgósitotta az összes haderőket és lecsapott a beözönlő ellenségre, a pusztitó ázsiai hordákra, — előbb a kegyetlen mongolokra, majd a törökökre. A kormány hadviselés ideje több századra terjedt. Európát a félbarbár törzsek beözönlésétől a magyar hősiesség és lovagiasság mentette meg e századok alatt. Igy lett Magyarország a "keresztyénség védőbástyája" és (Michelet, a nagy francia történetiró szerint) "Európa hőse", akinek a nyugati népek a civilizáció megmentését köszönhetik. Magyarország ezekben az elkeseredett küzdelmekben nemcsak teljesen magára volt hagyatva, hanm miután földrajzi fekvésénél fogva ugy helyezkedett el, mint egy magányos sziget a szláv és germán tenger közepén, függetlenségét — állandóaan mindent elsöprő hullámok fenyegették. Voltak korszakok, amikor Magyarországnak a nyugati civilizációért vállalt, teljesen egyedülálló szerepe hihetetlen véráldozatokat kivánt és emellett még 400 éven át a Habsburg dinasztia uralma ellen is védekeznie kellett. Most pedig a világháboru óta még a puszta létért is élet-halál harcot kell vivnia — a trianoni békekötés miatt.

Első tekintetre szinte csodával határos, hogy Magyarország viharos történetében egyáltalán szerep jutott a HARMADIK MADÁRNAK, — A CSALOGÁNYNAK is.

Pedig Magyarország a költőknek egész sorozatát adta a világnak, — mint Petőfit, — a világszabadság nagyhirü énekesét, akinek a költészete nem csupán szépen csengő versszakokat, szabályos rimeket és ritmusokat és csapongó képzeletet jelent, hanem valóságos életet. Az ő hazafisága nemcsak költői kifejezésekből állott, amelyek után baráti körben kedélyesen megvacsorázott. Egy napon igy énekelt:

"Egy gondolat bánt engemet;
Ágyban, párnák közt halni meg!
Lassan hervadni el, mint a virág,
Amelyen titkos féreg foga rág;
Elfogyni lassan, mint a gyertyaszál,
Mely elhagyott, üres szobában áll.
Ne ily halált adj Istenem,
Ne ily halált adj én nekem!
Legyek fa, melyen villám fut keresztül,
Vagy melyet szélvész csavar ki tövestül,...
Ha majd minden rabszolga nép,
Jármát megunva, sikra lép:
Ott essem el én,
A harc mezején
Ott folyjon az ifjui vér ki szivembül,
S holttestemen át
Fujó paripák
Száguldjanak a kivivott diadalra,..."

és másnap már elhagyja ifju hitvesét és ujszülött gyermekét és a szabadságért égő életét odaveti a száguldó kozák paripák patái alá. Pályafutása meteor-szerü volt. Még alig huszonhat éves, amikor eltemették — senkisem tudja hol — valamelyik tömegsirba, a megszámlálhatatlan névtelen hősök közé. Letünt hirtelen, mint egy üstökös, de — csak Shakespeare és Bunyan munkáit forditották le a biblia mellett több nyelvre, mint Petőfi verseit. Még a kommunisták is a magukénak vallják, pedig talán soha még szenvedélyesebben nem lobogott a hazafiság költői lélekben.

Szabad legyen kiemelni még egy nevet, a legkiválóbb prózairónkét, Jókaiét, 300 kötetével.

Mialatt gondolataim ott borongtak a magyar irodalom szinte beláthatatlan térségei felett, kis leányom csavar egyet a rádión, Washingtonban az Egyesült Államok Tengerész Zenekara, Liszt második magyar rapszódiáját játsza éppen. Igen, a zene! A magyar nép jellegzetességei itt jutnak leginkább kifejezésre. A magyar fülemüle! A bübájosan szép dallamok és a különös ritmusok nemcsak az utánozhatatlanul egyéni magyar cigány zenében, hanem azoknak a nagy mestereknek a klasszikus zenemüveiben is kifejezésre jutnak, akik által szabadon szárnyalnak a magyar fülemülék az egész világon.

Az csak természetes, hogy a magyar származásu Lisztnek szinte a vérében van a magyar zene szeretete, amelyet különösen a "14 magyar rapszodiában," a "Szent Erzsébet Legendájában" és a "Hungaria" cimü szimfóniában hallunk megnyilatkozni. De a többi

nagy mesterek különös előszeretetét a magyar zene iránt, már igazán nem lehet a hazafias elfogultság számlájára irni. .Igy például Haydn a magyar zene különlegességeit a "Rondo all bugarese"-be foglalta, Schubert pedig egy egész sereg kompozíciójához használt fel magyar motivumokat. A "Divertissment a la hongrois", a C. dur, Szimfonia, az Á moll, vonósnégyes, a C. dur Fantázia, mind magyar jellegzetességekkel vannak telitve. De mindenek felett Brahms "Ungarische Tänze" cimü darabjában lüktet igazi magyar ritmus, továbbá vonósnégyes kompozicióiban.

Most már ezek után mit mondhatunk a magyarok jelentőségéről itt Amerikában?

A Turulnak, a magyar sasnak itt is meg volt a maga szerepe a multban. Az amerikai magyarok némi kis megbocsájtható büszkeséggel szoktak utalni Kováts ezredesre, Washington György lovasságának gyakorló mesterére, aki számtalan magyar huszárral együtt harcolt az uj hazáért hősi haláláig. De bármily sokan voltak is azok a magyarok, akik részt vettek itt az ország megalapozásában, még többen voltak és még jelentősebb szerepet töltöttek be a Polgárháboruban, amikor az Egyesült Államokat kellett megmenteni. A magyar származásu lakosság egy ötödrésze önként jelentkezett Lincoln Ábrahám seregében. Nem volt még egy nemzetiség, amely ezt az arányt, vagy pedig a magyar ezredesek és még magasabb rangu tisztek számát megközelithette volna.

Szükre szabott időm nem engedi most meg, hogy az amerikai magyar "Turul" románcának érdekes részleteire is kiterjedjek.

Jöttek azután az egyszerü fészket rakó fecskék csapatai, akik közül sokan az ismeretlen nyugat kiváló pionirjaivá lettek. Közöttük Haraszty, aki Californiában meghonositotta a tokaji szőlőt. San Diegóban egy utcát találunk ma, amelyet hálás elismerésül róla neveztek el. Vagy Xantus, aki a Smithonian Institute számára ajándékozott ritka, eddig itt ismeretlen növény és állat példányokat és akit ezért három nagy amerikai tudományos intézet tiszteletbeli tagjává avatott. (*)

(*) A "Nemzeti Tudományos Akadémia", az "Amerikai Filozófiai Társaság", mindkettő Philadelphiában, és az "Atheneum" Bostonban.

A fülemülék nem sokáig élnek, de dalaik megmaradnak. Reményit New Yorkban eltemették, de a "Repülj Fecském" körülszárnyalta a világot és ma is éppen itt élvezhetjük a müsoron.

A lehetőségekhez viszonyitva azonban mindez még nagyon kevés.

A magyarok jelentősége Amerikában kétoldalu.

Nagyszerü lehetőségek állanak előttünk a behozatal és a nevelésügy terén.

Behozatal alatt azonban a kereskedelmi jellegü dolgokat értem. Mükincsekre sem gondolok, mint például Munkácsy müvekre, amelyek közül a "Krisztus Pilátus előtt", és a "Krisztus a Golgotán" a philadelphiai Wanamaker épület falait ékesitik, a "Milton Elveszett Paradicsoma" pedig New Yorkban, a 42-ik utcai könyvtárban látható; vagy a többi kiváló magyar mestermüre, amelyek, mint a nagy amerikai képtárak féltett kincsei, első helyen állanak. Nem gondolok a magyar irodalom kincseinek leforditására sem, noha ugyancsak sok kosárra való virágot lehetne még áthozni onnan, — "kerti és mezei virágot egyaránt; illatos rétek és üvegházak féltett virágait; igényteleneket és pompásakat; szántóvetők után bámuló aranyszemü napraforgókat vagy azurkék tropikus égről álmodozó orchideákat. Zengő virágokat!.." De nemcsak ezekre gondolok.

Vannak gyakorlati értékkel és nagy jelentőséggel biró, Magyarországról behozható dolgok. Legyen szabad csak egyet emlitenem.

Bécsbe küldött egyszer egy ifjut az édesatyja, a jogi fakultásra. A nyakas és önálló fiu ehelyett az orvosi pályát választotta, és annak is akkoriban legtragikusabb ágát. Abban az időben gyermeket a világra hozni éppen olyan kockázatos dolog volt, mint akár egy tüdőgyulladás. A fiatal orvosnövendék állandóan figyelte azokat a szegény, fiatal, haldokló anyákat. Figyelte őket és gyötrődött miattuk. Látta, amint az arcokon máról holnapra az örömpiirját a halálos láz tüzrózsái váltották fel és a következő napon már a halottas kamrában hajolt föléjük. Látta őket csapatosan elhullani, amint egész sorokat aratott le közülök a halál. És mindig mélyebbre ette magát az égető fájdalom a fiatal orvos

lelkében. A kórháznak csak ezen az egy osztályán évente 451 haláleset fordult elő, minden 100 közül 30 elpusztult. Valahányszor a kórház folyosóján kivittek valakit és nyomában megszólalt a halálharang, mindannyiszor tenyerébe temette a fejét az ifju orvos, hogy ne hallja azt a hangot. De azután jött a felfedezés. A nagyok, a gőgösen elbizakodottak nem akartak róla tudomást venni. Tulságosan egyszerü volt! Erre nyilt leveleket adott ki. "Isten és emberek előtt kijelentem, hogy Ön gyilkos", — irja egy würzburgi professzornak. Azután visszatért Budapestre. Az egyetem kórházában csodákat müvelt. Egyetlen egy nő sem halt meg a kezei alatt. De mielőtt meg tudta volna nyerni, nagyszerü felfedezésének a bécsieket és Európát, idegzetileg összeomlott. Bécsben csak ugy emlegették, mint a "budapesti bolondot." Nyilvános elmegyógyintézetbe csukták.

Régen történt ez.

A napokban azonban érdekes cikket olvastam a "Ladies Home Journal"-ban. Már maga a cim is — "Az anyák megmentője" — ráterelte a figyelmemet arra a tiz hasábra, amelynek bevezető sorait legyen szabad itt idéznem: "Napjaink legszomorubb orvosi botránya az, hogy évenként több mint hétezer amerikai anya pusztul el gyermekágyi lázban teljesen indokolatlanul. Ez a tény még magában nem lenne olyan vérlázitó, ha ezeknek a fiatal életeknek a megmentését szolgáló tudomány csak most került volna ki valamelyik modern laboratoriumból. De — (még mindig idézek csupán) — éppen 85 évvel ezelőtt mutatta meg a világnak *a tragikus sorsu magyar Szemmelweisz,* hogy hogyan lehet megelőzni ezt a gyilkos kórt, amely ma is minden tizennyolcadik amerikai anyára végzetes, akik évenként 15—44-ig terjedő korban halnak meg gyermekágyi lázban."

De még nagyobb lehetőségek vannak előttünk a nevelésügy terén. Amikor vihar dühöng, veszedelemben forognak a madárfészkek. Az ezeréves magyar tölgynek hatalmas ágai szakadtak le és a ma élő 15 millió magyarnak fele az ország határain kivül él. Azok a legszerencsésebbek, akik itt élnek ebben az országban. Amikor az amerikai magyarok Kőrösi Csoma Sándor szülőföldjére gondolnak, amely most Romániához van csatolva, nagyon hálásaknak kell lenniök fogadott hazájuk iránt. A román közoktatásügyi miniszternek be kellett ismernie, hogy a külföldi egyetemek felhivták a román kormány figyelmét, hogy a román középiskolákból kikerült tanulók alacsony szellemi nivójuk miatt nem vehetők fel azokra az egyetemekre. Egy brassói román egyetemi tanár megállapitotta, hogy az összes erdélyi főiskolákon nincsen egyetlen egy kellő képzettségü tanár és hogy egy felsőbb leányiskolában akadt olyan tanárnő is, akinek az összes kvalifikációja az volt, hogy valamikor szülésznői prakszist folytatott. Mekkora nyomoruságot jelenthet ez a magyarokra, amikor a mi Dr. Schaeffer Károlyunk szerint a magyarok leginkább hasonlók az amerikaiakhoz az összes európai népek között. De ezeknek az amerikai magyaroknak magasabb nevelés által kell akklimatizálódniok éppen ugy, amint még a sokkal előrehaladottabb német testvéreknek is, külön iskolát kellett kapniok Franklin Benjamintól 150 évvel ezelőtt a két különböző kultura összeegyeztetésére.

Amerikában a magyar munkások százezrei dolgoztak gyárakban és bányákban olyan eredménnyel, hogy sok esetben ők voltak a legutolsók, akik a depresszió miatt állásukat elvesztették. A magyar munkás erős, mint az acél. De ha egy csaknem értéktelen darab acélból órakereket készitenek, értéke százszorosan emelkedik.

Van egy régi mondás Magyarországon, amely egy cél elérhetésének valószinüségét akarja kifejezni: Olyan messze van tőle, "mint Makó Jeruzsálemtől." Makó egy hagymatermeléséről ismert magyar város. Ki gondolta volna, hogy éppen egy onnan származó fiu fogja New York városában az első felhőkarcolót felépiteni? Pedig tény, hogy egyszer egy szegény fiu jött Makóról New York városába. Első éjszakáját egy sétatér padján töltötte el. Minden elképzelhetőt megpróbált, hogy fenntarthassa magát. Belépett az amerikai hadseregbe. Később sikerült tüzelői állást szereznie egy hajón, hogy tanulmányai folytatására pénzt gyüjthessen. Egy csikorgó téli napon elgémberedett tagjait egy szálloda előcsarnokában próbálta felmelegiteni. Nem volt egy fillérje sem. Kidobták. Két évtizeddel később ugyanez a fiu ugyanazért a szállo-

dáért aláirt egy 630,000 dolláros csekket, miután megvette a "World" nevü ujságot 340,000 dollárért. Ennek a szállodának a helyén épittette fel a fényes, dómszerü palotát lapja számára. Ujjai hegyével tapogatta ki az "ujságpalota" tervrajzait, amelyet Pulitzer József soha nem láthatott, mert már akkor teljesen vakon dolgozott. Ki tudja, mi mindent tudott volna még elérni, ha szeme világát el nem veszitette volna pályafutása elején. Bár vak volt, az alföldi parasztvároska nyersanyagjából a világ metropolisának "ujságkiirály"-a lett. Ezt a férfiut, aki boldog volt, amikor milliókat adhatott a Columbia Egyetem tanszékeinek és egyéb intézményeknek, Brisbane, a leghiresebb amerikai ujságkolumnista a multkor egyik cikkében, felemelte Franklin Benjamin (a lancasteri főiskola megalapitója) Bennett, Dane és a többi pionirok és ujságkirályok sorába.

A magyar faj kincseinek még az importálását is, egyedül csak a magasabb neveléssel lehet keresztül vinni. Képzett, kimüvelt amerikai magyarok fogják majd áttenni a magyar irodalom kincseit a magyar nyelv ekhós szekeréről az angol nyelv amerikai repülőgépjére.

Az isteni gondviselés főiskola által uj látókört nyitott az amerikai magyarok szemei előtt, ahol az elmult tizenkét esztendő alatt értékes munka folyt és folyik ma is. De mindez csak előkészület volt, sokkal tágabb területek elérésére. Az amerikai magyarok bepillantást kell, hogy nyerjenek abba a dicsőséges jövendőbe, amikor ez a főiskola az ő magasabb kiképeztetésük központjává lesz. A magyar nemzet a messze távolból már meglátta ezt és ennek jelét is adta: a mult érdemeinek elismeréséül, de egyuttal buzditásul a jövendő látásainak megvalósitására.

Ezért a program bizottság által számomra kijelölt tárgy, "A Magyarok Jelentősége Amerikában" — helyett ezt a tárgyat kellett volna kapnom: "A Franklin és Marshall College jelentősége az amerikai magyarok életében".

TEMPLOM UJJÁAVATÁS THROOPEN

A Presbyteriánus fennhatóság alá tartozó magyar egyházak között a throopi a legrégibb. Már 1898 augusztusában összejöttek a throopi és környéki reformátusok a helyi széntársulat által felajánlott házban istentiszteletek tartása céljából.

Az egyházzá való szervezkedés azonban csak 1900 április 22-től számitódik. 1902 őszén a lelkes kis csoport hozzá fogott temploma felépitéséhez, melyet nagy ünnepségek keretében szenteltek fel 1903 julius 4-én.

Az elmult öt év alatt sok megpróbáltatáson ment keresztül a gyülekezet. A rosz gazdasági helyzethez még hozzájárult a templom és lelkészlakás megrongálása, melyet az épületek alatt levő szénnek gondatlan kiaknázása okozott. Mindezt megtetézte az a káros tüz, mely 1933 október 27-én, a javitás alatt levő templomot még sulyosabban megrongálta. A templom 1934 tavaszán javittatott ki és április 8-án méltó keretek között lett ismét átadva rendeltetési céljának.



REV. NICHOLAS VARKONYI
of Throop, Pa.

Az egyház 35 éves fennállását 1935 április 21-én fogja megünnepelni.

Várkonyi Miklós. Várkonyi Miklós lelkész Tokajban, Zemplén megyében szüle-

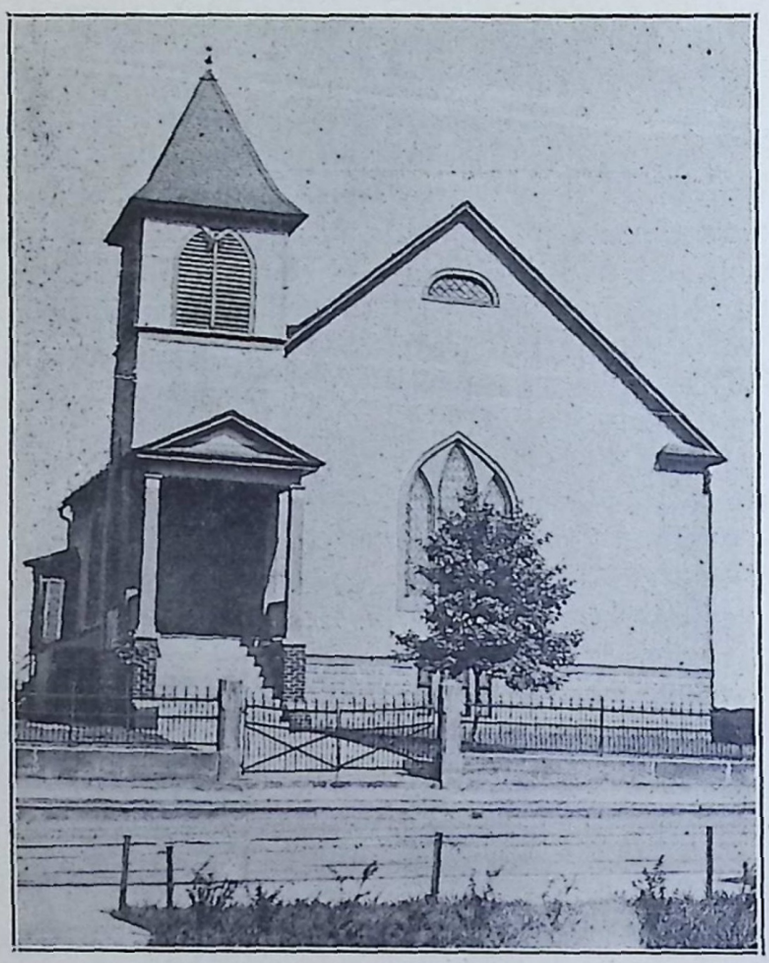

A THROOPI TEMPLOM.
HUNGARIAN CHURCH OF THROOP, PA.

tett 1890 december 9-én. Hét éves volt, amikor özvegy édesanyjával Amerikába jött. Bridgeporton, Conn. telepedtek le. Elemi iskoláit ott végezte. Megrongált egészségi állapota miatt a tanulást néhány évre abba kellett hagynia. Néhai Harsányi István, ki ez időben a bridgeporti első egyháznak volt lelkésze, később pedig Ludmán Sándor serkentgették a tovább tanulásra, különösen a lelkészi pályára hiva fel figyelmét. 1911 októberében jelentkezett is a bloomfieldi papnevelő intézetben, ahol nyolc évet töltött. Felszentelése Bridgeporton ment végbe, 1911 április 27-én.

Lelkésszé való felszentelése után még egy évig beszolgálta a torringtoni és new haveni, Conn. gyülekezeteket, — mint diák kezdett e két helyre kijárni 1917-ben, — majd 1920 január 1-én a Reformed és Presbyerián közegyházak fennhatóságainak közös megbizásából Martins Ferry, Ohio és környékére ment a terület alapos átvizsgálása céljából. Ez a terület vitás területe volt a két közegyháznak. A vizsgálódásai folytán létrejött statisztika azt bizonyitotta, hogy a terület presbiteriánus részén laknak nagyobb számban a magyar reformátusok és igy a Reformed közegyház kevésbbé népes területét átadta a presbiteriánusoknak.

E munka elvégzése után id. Kalassay Sándor ajánlatára 1922 őszén, az akkor már hosszabb idő óta üresedésben levő flinti, Mich. egyház lelkészi állására pályázott. A gyülekezet egyhangu meghivására 1922 novemberében el is foglalta a flinti állást. Innen 1925 december 31-én távozott. Flinti lelkészkedése alatt épült fel az egyház gyönyörü iskolája és lelkészlakása. Ugyancsak ő szerezte meg az egyház részére a Dillonvale-en, azóta már megszünt református egyház harangját.

A flinti egyháztól történt távozása után egyházi állást nem vállalt, mert ugy gondolkozott, hogy ime itt van az alkalom, amire rég várt; most már nem akadályozza semmi, hogy régi álmát valóra válthassa, most már

áthajózhat a tengeren és megtekintheti szülőföldje szép határát, melyről csak nagyon halvány és természetesen gyermekies emlékeket hozott magával. Tervét közölte anyjával. De a 72 éves anyai sziv talán érezve halálának közelgését arra kérte, hogy mondjon le tervéről. Ezt meg is tette. Édesanyja 1927 augusztus 27-én halt meg. Rá egy évre, 1928 junius 20-án utazott át Magyarországra, ahol meg is nősült szeptember 15-én.

1927 tavaszán a bridgeporti, Conn. első egyház tanácsa, az egyház betegeskedő lelkésze, Ludmán Sándor mellé hivta meg segédlelkésznek arra az időre, amig egészsége helyre nem áll. E segédlelkészi állást vonakodva vállalta el, mert tudta azt, hogy egy próféta sem kedves a maga hazájában. E segédlelkészi állásról 1929 március 31-én mondott le, hogy május 19-én elfoglalhassa mostani helyét a throop-scrantoni (Pa.) presbiteriánus egyházak élén, ahol a reábizott talentumokat hüségesen gyümölcsözteti Isten dicsőségére és népe javára. A Magyar Presbyterianus konferenciának jelenleg titkára.

Az Amerikai Magyar Református Egyesület buzgó osztálytisztviselői

Mult évi naptárunkban ismertettük 21 olyan testvérünknek rövid életrajzát, akik a mi szeretetintézményünk, az Amerikai Magyar Református Egyesület helyi osztályainál fejtenek ki önzetlen és hasznos munkásságot. Ez évi naptárunkban néhány más egyesületi osztálytisztviselőről emlékezünk meg, akik odaadó fáradozásaikkal rászolgáltak arra, hogy naptárunk olvasói róluk tudomást szerezzenek. Legyenek e helyen is köszöntve azok, akik Amerikai Magyar Református Egyesületünk ügyét szivükön viselték és viselik! Jó példájuk lelkesitsen másokat is, hogy az osztálytisztviselők és tagok munkája által is napról-napra erősödjék Egyesületünk, hogy kiwáltságait és áldásait összes református, sőt másvallásu testvéreink is élvezhessék!

Bertha Miklós husz év óta élénk szerepet játszik Wharton ref. egyházi és magyar társadalmi életében. Kisdobrony községben 1869 julius 27-én született, neje Balázs

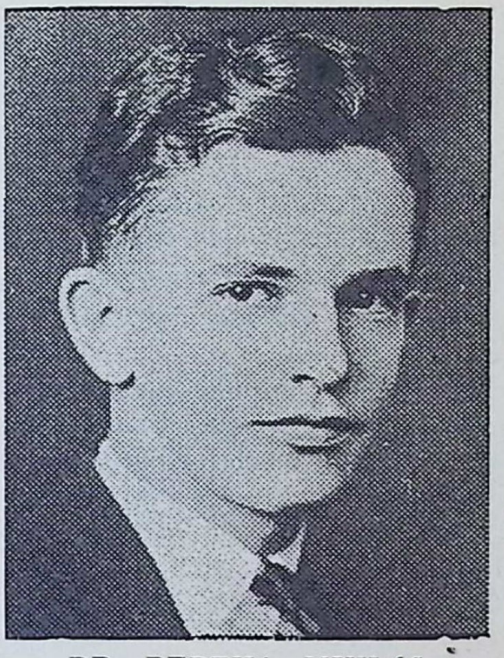

DR. BERTHA MIKLÓS
Wharton, N. J.

Ilona ungvári illetőségü, született 1883 május 4-én. Harmincegy év óta vannak Amerikában.

Fiok, ifj. Dr. Bertha Miklós 1907 május 29-én született. A felső iskolát és egyetemet kitüntetéssel Amerikában végezte és a New York University Bellevue Hospitalban töltött tanulmány után orvosi oklevelet szerzett, de azután is továbbképző tanfolyamra iratkozott be.

Dr. Bertha Miklós Whartonban nyitott orvosi irodát. Tisztán ir, olvas és beszél magyarul. Az Amerikai Magyar Református Egyesületnek 11 év óta tagja.

Demeter Gusztáv a beregmegyei Ujfalu szülöttje. Születési ideje 1870 aug. 16-ika. 1900-ban érkezett Amerikába, az Amerikai Magyar Református Egyesületnek 1912-ben lett tagja. A new yorki 12. számu osztálynak éveken át elnöke volt, jelenleg pedig jegyzője.

Gyönyörü munkásságot fejtett ki a new yorki első magyar ref. egyháznál, amelynek 1901-től kezdve presbitere. Harminchárom esztendőn kivül hüségesen szolgálta egyházát, amelyért sokat dolgozott és templomának buzgó látogatója.

Felesége, Peskó Terézia az abaujmegyei Szepsiben született.

Odaadó munkásságát és hüségét a ref. egy-

házon és Egyesületen kivül állók is respektálták. A new yorki Első Magyar Társalgó Betegsegélyző Egyletnél ma is jegyzői tisztséget tölt be.

Ifj. Dobos András, az Amerikai Magyar református Egyesület 49. számu pocahontasi osztályának pénztárnoka és jegyzője 1896 április 20-án a zemplénmegyei Abara községben született. Amerikába 1913-ban érkezett és a Ref. Egyesületnek 1918-ban lett tagja.

Pocahontason az ottani magyarság társadalmi életében tevékeny és hasznos részt vett. Az Amerikai Magyar Református Egyesületben viselt tisztségen kivül a Verhovay Segély Egylet 23-ik fiókjának titkára, négy éven át a pocahontasi ref. egyháznak pénztárnoka és hosszu időn keresztül presbitere. Mint delegátus, a Ref. Egyesület több konvencióján vett részt.

Felesége a vékei, zemplénmegyei Tóth Erzsébet. Életben levő gyermekeik nevei: József 16, János 6, Ilona 4 éves. A ligonieri szeretetintézménynek lelkes pártfogója.

Kanócz János, a fairport-harbori 3. osztály jegyzője Ungmegyében, Iske községben 1896 február 21-én született. 1921-ben érkezett Amerikába Fairport-Harborra ott lakó édes atyjához, aki ott 38 év óta lakik. Megérkezése óta minden magyar egyházi és társadalmi megmozdulásban tevékeny szerepet játszott és az egyházban énekvezér volt.

Mihelyt Amerikába érkezett, mint jó reformátushoz illik, beállott az Amerikai Magyar Református Egyesületbe, amelynek fairporti osztályánál jelenleg jegyzői tisztet tölt be. A fairporti Ref. Betegsegélyző Egyletnek négy éven át titkára volt.

Felesége, leánynevén Gábor Erzsébet, az ungmegyei Bés községben 1899 január 13-án született. Házasságukat négy gyermekkel áldotta meg az Isten. A gyermekek nevei: Erzsébet, Ilona, Béla és Margit, akik mindannyian tagjai az Amerikai Magyar Református Egyesületnek.

Kocsis István, az Amerikai Magyar Református Egyesület 202. számu duquesnei osztályának jegyzője 1882 december 27-én született a zempénmegyei Hardicsa községben. Katonai szolgálatát kitüntetéssel teljesitette. 1906-ban nőül vette a szintén hardicsai illetőségü Gönczi Máriát, aki 1888 junius 8-án született. 1906-ban jött Amerikába, másfél év mulva hazament és 1910-ben ismét kivándorolt Duquesneba, ahova feleségét is kihozatta. Mint jó református ember előbb a homesteadi és pittsburghi egyházban elégitette ki lelki szomjuságát, mikor pedig Baja Mihály lelkész McKeesporton egyházat szervezett, annak alapitó tagja, majd jegyzője lett. 1918 őszén a spanyol influenza idején a ref. temető vásárlásánál és munkálatánál fejtett ki hasznos munkát. 1919-ben segitségére volt lelkésznek a vasárnapi iskola ujjászervezésében és az egyik osztályt vezette. 1921-ben, amikor a duquesnei csatlakozott egyház megalakult, az uj egyházban vasárnapi iskolát létesitett és annak vezető elnöke és buzgó munkása volt nyolc éven át. Háláját a gyülekezet az által mutatta ki iránta, hogy háromizben lepte meg ajándékkal. Az egyháznál pénztáros, majd gondnok volt három éven át.

A duquesnei I. Magyar Ref. Egyletnek régi tagja, jelenleg pénztárnoka, a Nagybizottságnak két éven át jegyző-titkára, a duquesnei Polgári Körnek tagja.

A Ref. Egyesületbe 1919-ben állott be és a 202. számu osztálynak 1923-tól buzgó jegyzője és az árvaháznak lelkes támogatója.

Ráski Ferenc, az Amerikai Magyar Református Egyesület 231. számu phillipsburgi osztályánál tölt be jegyzői és pénztárnoki tisztséget. Az abaujtornamegyei Alsó-Kékeden 1902 január 8-án született és 10 éves korában jött Amerikába. 1929-ben, mint jó református, tagja lett a Ref. Egyesületnek. Az alphai magyar ref. egyháznak munkás tagja, résztvesz a Nagybizottság munkájában, tagja volt az Ifjusági Körnek és szinielőadásokban gyakran szerepelt.

Felesége, Liszkai Etel a zemplénmegyei Királyhelmecen 1904 október 18-án született. Gyermekeik: Dezső 6, Theodor 4 és fél, Olga 3 éves.

Rezes Mihály, aki az Amerikai Magyar Református Egyesület 202. számu duquesnei osztályának 1926-tól pénztárnoka, a zemplénmegyei Abara községben 1891 julius 3-án született. 1910-ben érkezett Amerikába

és 1925-ben lett tagja a Református Egyesületnek. A duquesnei csatlakozott egyháznak öt éven át pénztárnoka és munkás tagja. A duquesnei Önképző Körnek alapitó és tiz éven át pénztárnoka, a duquesnei Szt. István Római Kath. Egyletnek hat év óta tagja.

Felesége, Walkó Juliánna 1896 junius 4-én a zemplénmegyei Kisráska községben született. Gyermekeik: Ilona 14, János 21 és Margit 22 éves.

Tapasztó Gábor, az Amerikai Magyar Református Egyesület 72. számu lackawannai osztályának jegyzője 1886 február 19-én a zemplénmegyei Tarcal községben született. 1904-ben érkezett Amerikába és az Amerikai Magyar Református Egyesület zászlaja alá 1916-ban állott.

Egyesületi tevékenységén kivül szivén viselte az egyház ügyét is, amennyiben kilenc éven át az egyháztanácsnak jegyzője és a Ref. Férfi Clubnak alelnöke. A lackawannai Árpád Betegsegélyző Egyletnél éveken át jegyzői és titkári hivatalt töltött be.

Felesége, született Lados Katalin a szabolcsmegyei Takta-Bályon született. Gyermekeik: a 26 éves Gábor, a 21 éves Ilona, a 18 éves Ferenc, a 15 éves Pál, a 11 éves Margit és az 5 éves Ernő.

NEGYVENÉVES A TRENTONI FÜGGETLEN EGYHÁZ

Amikor a trentoni független ref. egyház 1934 május 30-án fentállásának negyvenedik évfordulóját ünnepelte, a nagyszabásu és bensőségteljes helyi ünnepléshez országos jellegü emlékek csatlakoztak. Mert a trentoni református, ma független egyház, olyan eseményeknek volt szinhelye, aminőkkel kevés egyház dicsekedhetik. A jegyzőkönyvek szerint az egyházközségbe való szervezkedés már 1890-re nyulik vissza, a lelkészválasztás és egyháztanács megszervezése pedig 1894-ben történt. A trentoni ref. egyház kebelében alakult meg az Amerikai Magyar Református Egyesület 1896 julius 4-én. A Református Egyesület 1906 október 17-én tartott konvencióján itt veti meg alapját az árvaháznak. Itt mondották ki a magyarországi Egyházhoz tartozó egyházmegye megalakitását 1904 április 14-én, a Független Református Egyházmegye a trentoni egyházban tartotta első gyülését 1923-ban, amelynek kerületté való átszervezése szintén itt történt 1928-ban.

1894 szeptember 23-án a Trentonban letelepedett magyar reformátusok a Laky András közbenjárására a görög kath. helyiségben gyülésre jöttek össze, ahol templom épitése végett református egyletet alakitottak. Az egylet legelőször Dókus Gábor so. norwalki lelkészt hivta meg urvacsorával egybekötött istentisztelet tartására. Majd meghivják az első lelkészt a Jurányi Gusztáv személyében. Mellette Czimbalmos István töltötte be a főgondnoki és Tóth István az algondnoki hivatalt.

A lelkész inditványára a Templomi és Betegsegélyző Egylet és az egyház egyesült és a terheket közösen viselték. 1897-ben a kezdő egyház a Reformed Church in the U. S. csatlakozik és annak segitségét veszi igénybe. A lemondott Jurányi Gusztáv helyébe Csámfordi Ferencet választották lelkésszé. Az egyháztanács tagjai ebben az időben a következők voltak: Tussay András gondnok, Palánky Károly jegyző, Varga E. János, id. Mészáros István, Páricsy András, Mészáros János, id. Duch J. András, Galambos András, Kovács András, Pásztor Gyula, Varga Pál József, Dobos György presbiterek és Krucsay József egyházfi.

A templom épitésére gyüjtést inditottak és azt 1899 március 5-én felszentelték. A templomszentelési ünnepélyen Hamborszky Gyula, Kalassay Sándor, Kuthy Zoltán, Dókus Gábor és Konyha Pál lelkészek vettek részt.

1899 végén a lemondott Csámfordi Ferenc helyébe Virág István utazó lelkészt választották. Az ő idejében vásárolták meg a templom melletti házat $1500.00-ért, a templom alatti helyiséget iskolává alakitották át, 1903-ban harangot vásárolnak. 1905-ben gyüjtötték össze először a gyermekeket nyári oktatásra és a Nőegylet tevékeny munkásságot fejtett ki.

1906-ban Virág István lemondott lelkészi hivataláról, amit Vajó Sándorral töltöttek be. Az ő idejében mondotta ki a közgyülés, hogy elszakad a Reformed Church in the U. S. egyháztól, annak missziói segélyét többé nem

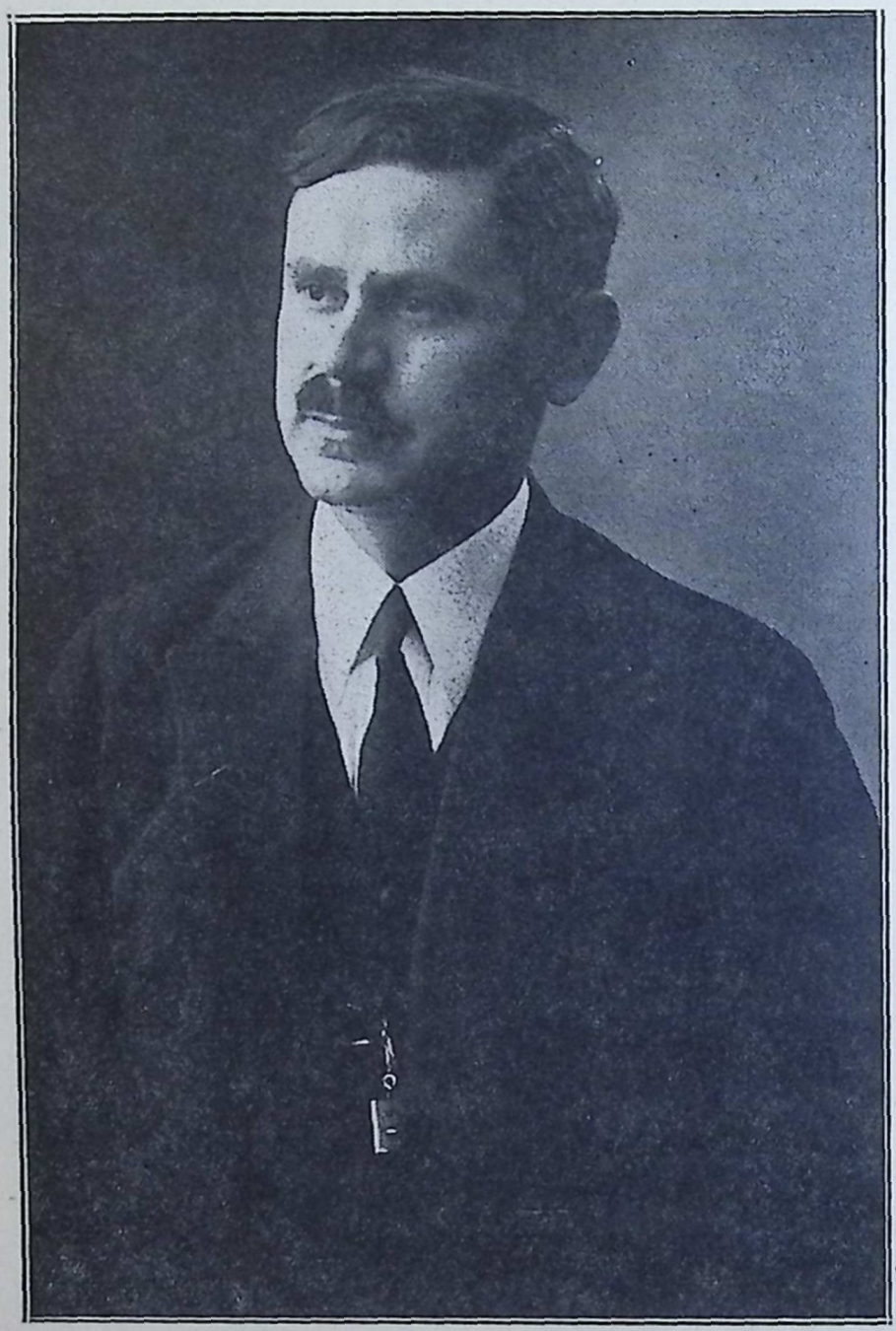

REV. ZOLTÁN BÉKY, TRENTON, N. J.

veszi igénybe és a magyarországi református Egyház amerikai egyházmegyéjéhez csatlakozik. E miatt az egyházi birtok tulajdonjogát illetőleg hosszas per indult meg a világi bíróságnál, ami a trentoni egyház győzelmével végződött és igy az egyházközség a magyarországi ref. Egyház joghatósága alá került. 1910-ben az eltávozott Vajó Sándor helyébe Korocz Gézát választották lelkésszé, aki a gyülekezetben a csendes épitő munkát megkezdte. Az egyháztagok száma rohamosan emelkedett annyira, hogy a gyülekezet kápláni hivatal felállitását tartotta szükségesnek. A templom kicsinynek bizonyult és annak megnagyobbitását határozták el. 1915-ben a Templomegylet külön vált az egyháztól. 1916-ban, amikor Pandák János lett a főgondnok, megvalósitották a templom megnagyobbitását. Erre a célra két gyüjtőiven $3000.00 megajánlás történt. Ebbe az időbe esik a parókhia épitése is. Első káplántanitónak Nagy Ferencet választották meg. 1919-ben.

A háboru miatt a Konventtől nyert segély elmaradt és 1919 junius 14-én a trentoni egyház kimondotta teljes függetlenségét és vál-



A TRENTONI FÜGGETLEN REF. TEMPLOM
FREE MAGYAR REFORMED CHURCH OF TRENTON, N. J.

lalta az egyházfentartás összes költségeit. 1920-ban a Református Egylet haranggal ajándékozta meg az egyházat. Több kisérlet történt abban az irányban, hogy amerikai egyházakkal keressen a trentoni gyülekezet szervi kapcsolatot, azonban az egyháztagok görcsösen ragaszkodtak a teljes függetlenség fenttartásához.

Közben a gyülekezet folyton erősödött és 1923-ban $3000.00-ért gyönyörü orgonát vásároltak, amelynek avatási ünnepélyén Nánássy Lajos, akkor perth amboyi lelkész predikált.

1927-ben megvásárolták a Grand Streeten levő házat $3000-ért. 1928-ban Korocz Géza lelkész 18 évi szolgálat után a flinti egyházba távozván, Béky Zoltánt választották lelkipásztorrá. Az egyház ebben az évben lépett be a Független Egyházba. Az ő idejére esik a hatalmas Kulturpalota megépitése, amikor alig pár hétre a százas bizottság erre a célra 20,000 dollárt hozott össze. A nagyszabásu, modern, az egyháztársadalmi munka minden ágát kielégiteni tudó épületet 1931 január 17-én avatták fel. A kulturpalota három emeletből áll auditoriummal, modern szinházi felszereléssel, iskolai termekkel, olvasó és gyüléshelyiségekkel, fürdőszobákkal, kuglizókkal, játékszobákkal és konyhával ellátva.

Béky Zoltán lelkész 1930-ban Magyarországra utazott és nőül vette Zombory Margitot, Zombory Andor sárospataki főiskolai



A TRENTONI FÜGGETLEN EGYHÁZ NŐEGYLETE
WOMEN'S SOCIETY OF FREE CHURCH, TRENTON, N. J.

tanár leányát, a néh. Radácsy György theol. tanár unokáját. Hazautazása előtt Trenton város polgármestere a város aranykulcsával tüntette ki a fáradhatatlan lelkészt.

Az egyházzal kapcsolatban a következő szervezetek müködnek:

1. *Templomi, Temetkezési és Betegsegélyző Egylet.* Ennek tagjai alapitották meg az egyházat is. Fentállása egyidős az egyházéval és az egylet tagjai 1934-ben, hálaadás napján jubiláltak. Negyven év leforgása alatt az egyháznak nemcsak megalapitója, hanem legerősebb támogatója is volt. Tagjaira nézve az uri szent vacsorával való élés és komoly keresztyén élet kötelező. Gyüléseit vallásos szellemben tartja énekléssel és imádsággal. Vagyona ma $10,000 körül van. Az 1934 évi tisztviselők ezek voltak: Béky Zoltán diszelnök, Pandák János elnök, Breitenbach János alelnök, Szakács Lajos jegyző, Péntek Károly pénztárnok, Jeney József titkár, Pásztor András ellenőr, Vereb Ferenc levelező titkár, Tury Mihály, Ács Ferenc, Szathmáry József bizományi tagok és Batár András ajtóőr.

2. *Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet.* Ezen a néven kilenc év óta müködik, de más elnevezések alatt negyven éven át mindig hüségesen teljesitette hivatását. Az egyházat évenként 1000 dollárral meghaladó összeggel segiti. Az iskola épitésére 1000 dollárt adott. Árváinknak támogatója.

3. *Reformátusok Köre.* 1932-ben férfiakból alakult meg és tagjai énektanulással, bibliamagyarázattal és kulturális előadásokkal foglalkoznak. Ács Ferenc volt elnöke 1934-ben, jegyzője Lénárt Ferenc, pénztárnoka Ujlaky András.

4. *Magyar Athletikai Klub.* A sport terén New Jersey államban vezet, amennyiben megyei és állami bajnokságot több izben nyert. Elnöke Ari Béla.

5. *Ifjusági Egylet.* Bibliamagyarázatot és az ifjuságnak való előadásokat hallgat, szini előadásokat rendez és az egyházat segiti.

6. *Női Énekkar.* Kovács Gizella orgonista egy évvel ezelőtt szervezte és vasárnaponként az istentisztelet keretében énekel. Tagjai ünnepélyes fellépéskor egyenruhát viselnek.

Ezen kivül müködik a Republikánus Kör, vasárnapi iskola, szombati iskola, kézi munkaosztály, ez utóbbi a lelkészné vezetése mellett.

Az egyháznak az elmult éveken át Ari Menyhért volt a gondnoka, aki a jubileumi évben betegsége miatt kénytelen volt lemondani. Helyét Péntek Miklós tölti be, aki egy személyben egyházmegyei gondnok is.

A szép multra visszapillantó, áldásos munkában foglalatos trentoni egyház 1934 május



LEÁNYKÖR, TRENTON, N. J.
GIRLS CLUB, FREE CHURCH, TRENTON, N. J.

30-án tartotta fentállásának negyvenéves fordulóját. Az ünneplés minden tekintetben méltó volt az egyház multjához és jelenéhez. Az alkalmi istentiszteleten Sebestyén Endre, dr. Vincze Károly, Borsy Kerekes György, Hamborszky Gyula, Béky Zoltán és Nánássy Lajos lelkészek fungáltak. Délben jubileumi ünnepély és 1000 teritékes bankett volt, amelyen amerikai és magyar kiválóságok tartottak tartalmas beszédeket és a revizió ügyét is szolgálták.

A trentoni független egyháznak, amely árváinknak és öregeinknek is hüséges pártfogója, a történelmi emlékekben gazdag mult és a virulást mutató jelen után áldásokban továbbra is megáldott, szép jövőt kivánunk!

IFJ. NAGY EMIL

1934 május havában Nagy István Emil, Nagy Emil bethlehemi református lelkész és nejének tehetséges, derék fia, a lancasteri református theológián megszerezte (Bachelor of Divinity) lelkészi diplomáját. — Nagy István Emil 1927-ben végzett Bethlehemben a Liberty High Schoolban, majd tanulmányait tovább folytatva a lancasteri Franklin & Marshall kollégiumnak és theológiának lett a hallgatója. Egy évi tanulmányuton Magyarországon is volt. Édes apja helyét fogja betölteni egyelőre mint segédlelkész és egyuttal a Lehigh Universityn tovább képezi magát. — Franklin and Marshall Collegeban 1931-ben elnyerte a Bachelor of Arts fokozatot is. A College Commencmentjén 50 aranydollárral tüntették ki, amely első dijat reprezentált szónoklatban és irodalomban.

Az 1931—1932 évet a Budapesti Refor-



REV. EMIL NAGY, JR.
Bethlehem, Pa.

mátus Theologia Akadémián töltötte, ahol is a Theológia Akadémia értesitője igy számol be ottani müködéséről:

"Az idei iskolai évben, dr. Tóth Sándor javaslatára, Nagy Emil I. éves hallgató volt internátusunk vendége, aki tanulmányait minden tekintetben megfelelő eredménnyel végezte és szorgalmával, szerény modorával, valamint rokonszenves egyéniségével minden tekintetben becsületet szerzett a lancasteri magyar intézetnek, az amerikai magyar reformátusságnak, és amerikai tanárának, dr. Tóth Sándornak." Örömmel üdvözöljük Őt és sok szerencsét, sikert és Isten áldását kérjük munkásságához!



REV. AND MRS. STEPHEN BORSOS
Morgantown, W. Va.

Borsos István negyvenéves lelkész

Borsos Isttván, aki jelenleg a morgantowni ref. egyház lelkésze, immár negyven év óta munkálkodik a lelkészi pályán. Kevés ember van rajta kivül olyan, aki annyi helyen forgolódott volna a szétszórt csontok összeszedegetése végett, mint ő.

Sárospatakon végezte a theologiai tanfolyamot. 1894-ben a néhai Mitrovics Gyula ajánlatára Tiszakóródra ment segédlelkésznek, 1896-ban a népes diószegi egyházban káplánoskodott. Innen ment Patakra, ahol a második lelkészképesitő vizsgát 24 éves korában jeles eredménnyel letette. Majd Nagyváradra távozott segédlelkésznek és vallástanárnak. 1898-ban a biharmegyei fugyi egyház hivta meg lelkipásztorának, ahol hét évig szolgált.

A konventi elnökség amerikai szolgálatra szemelte ki és 29 évvel ezelőtt, 1905 áprilisban érkezett Amerikába. Itt legelőször a windberi egyházban szolgált, majd utazó lelkésznek nevezték ki. Ilyen minőségben New Brunswickon, Buffaloban, So. Bethlehemben, Wallingfordon, Philadelphiában, McKeesporton és Detroitban munkálkodott részint uj egyházakat szervezve, részint a meglevőket erősitve. Detroiti pap volt, amikor a magyarországi ref. egyház az amerikai munkát beszüntette. Detroitból a morgantowni és környéki nagy terület gondozását vette át, ahol utazó lelkészi minőségben szolgálja a magyarság és református egyház ügyét.

Dacára az általa végzett terhes munkának és az amerikai élettel együttjáró izgalmaknak ifjui kedélyét frissen megtartotta. Tevékenykedése alapján nevét Amerika minden magyar telepe ismeri. Az Isten szép családdal áldotta meg.

Az amerikai magyar református élet régi harcosát negyvenéves lelkészi pályája határkövénél szeretettel köszöntjük és Isten gazdag áldását kérjük hátralevő életére és munkájára!

EGYHÁZI HIREK.

1.) A REFORMED CHURCH IN THE U. S.-HEZ TARTOZÓ EGYHÁZMEGYÉK.

1. A KELETI EGYHÁZMEGYE MULT ESZTENDEJE

Irta: Dr. Takaró Géza e. m. elnök

Talán a népvándorlás óta nem élt át az emberiség olyan mélyreható változásokat, mint ezekben az utolsó években, évtizedekben. A világválság kiterjedt nemcsak a politikai, szociális és gazdasági életre, de a hitélet területére is. Teljesen kiszámithatatlan, hogy bármilyen téreen hová fejlődnek még a dolgok. Minden év, sőt már-már szinte minden nap ujabb meglepetéseket hoz. Ma már csak egy bizonyos: az általános bizonytalanság.

Veszedelem fenyegeti mindazt, amit egyszóval civilizációnak nevezünk. Mint nagy földrengés idején inog, bomlik, roskad, pusztul itt minden le a fundamentumokig. Félve kérdezzük: érdemes-é épiteni, ha összeomlás fenyegeti mindazt, amit évezredek munkája a tudomány és müvészet segitségével alkotott? Maradandónak hitt politikai és gazdasági rendszerek csődbe jutottak. Nem csupán uralkodók és államférfiak feje van bizonytalanságban, de mindnyájunk élete. "A gonoszok megvonják az ijat, ráillesztették nyilokat az idegre, hogy a sötétségben az igaz szivüekre lövöldözzenek." Kidnapolások, holdapolások fényes nappal napirenden. Már minekünk is alig adhatnak más tanácsot barátaink, mint a zsoltárirónak egykor, szorongattatásai idején: "Fuss a ti hegyetekre, mint a madár, mert imé a gonoszok megvonják az ijat..."

Mit felelünk? Dávid igy felelt: "Az Urban bizom!... Az Ur az Ő szent templomában, trónja az egekben, szemei látják az emberek fiait. Az Ur az igazat megpróbálja, a gonoszt pedig, az álnokság kedvelőjét gyülöli. Hálókat hullat a gonoszokra; tüz, kénkő az osztályrészük.. Az igazak látják az Ő orcáját."

Koronák hullhatnak, s velök a fejek is, de az Ur trónja az egekben. Szemei onnét mindenkit és mindent látnak. A gonoszokra hálót hullat. Kézrekerült a Lindbergh-bébi elrablója is. És minden szenvedés, amit a gonoszság okoz, az igaz ember számára próba. Tüz, melyben tisztul, hogy láthassa az Ur orcáját. A gonoszok osztályrésze is tüz, de abban ők elpusztulnak.

Az igazi fundamentumokat nem fenyegetheti semmi veszedelem. Nem az aranyalap, nem is az ezüstalap az igazi fundamentum. Nem a katonaság. Nem a gazdasági kiegyensulyozódás. Nem a tudomány és kultura. Hanem a *jellem!* Az Ur lelkétől áthatott, megvilágosodott és megnemesedett emberi lélek, amely mialatt a hegyekre tekint, lábai alatt is örök kősziklát érez.

Ezt igyekezett hangsulyozni egyházmegyénk az egész év folyamán. Ezt célozta az évenként kétszer is megismételni szokott lelkészi "retreat," aztán a presbiteri konferencia, valamint a közös C. E. összejövetelek és gyülekezeti evangélizáló esték. Hivatalos egyházmegyei gyüléseinken sem feledkeztünk meg erről a legelsőrendü feladatról. Tavaszi gyülésünk szinhelye Trenton volt lelkészbeiktatással kapcsolatban, az őszié South Norwalk, ahol negyvenéves jubileumi ünnepély is tartotott ekkor. Egyébb alkalmak is összehoztak bennünket, igy Perth Amobbyban presbiteri konferencia virágvasárnapján és jubileum szeptemberben, Bethlehemben ifju Nagy Emil felszentelése, Lancasterben a Magyar Nap, amelyen a college-igazgatót a magyar követ érdemkereszttel, viszont a college három magyar lelkészt, közöttük egyházmegyénk elnökét is diszdoktorátussal tüntette ki. Itt, valamint később Clevelandban a lelkészegyesületi és az országos református gyülésen már más egyházmegyék lelkészeivel, ille-

tőleg presbitereivel és tagjaival is volt alkalmunk találkozni.

Részt vettünk az egyházkerület évi gyülésén, Wernersville-n, Pa. A General Synod nevezetes gyülésén, amely ünnepélyesen deklarálta a két denominációnak "Evangelical and Reformed Church" néven való egyesülését, egyházmegyénk elnöke által képviseltette magát.

Néhány személyi változásról is számot kell adnunk végül. Péter Antal a buffalói egyház lelkészévé választatott, longislandi gyülekezetét hiveinek a kérésére az egyházmegye a new yorki egyház gondozására bizta. Komjáthy Ernő az óhazába költözött. Gulyás Károly Clarksburgba, W. Va., tette át müködési szinterét, a mountcarmeli egyházát azóta a bethlehemi lelkész látja el. Szabó Lászlót a coatesvillei presb. egyház választotta meg.

Örömmel és büszkeséggel állapitjuk meg, hogy az országos Lelkészegyesület ujra Dr. Tóth Sándort választotta elnökévé, aki a "Pásztortüzek" szerény neve mögött valóságos világitó tornyot tart az amerikai magyar reformátusság lelki vezéreinek tájékoztatására és segitségére.

Bizva az Urban, akinek trónja az egekben örök biztonságban, s aki ott van az Ő szent templomában, kisebb-nagyobb amerikai magyar gyülekezeteinkben is, — alázatosan és reménykedve lépünk át az uj munka évbe, amely talán végre kivezet a mai sötét kháoszból.

De ha nem igy lenne is, ha a "fügefa nem fog virágozni, a szőlőkben nem lészen gyümölcs, megcsal az olajfa termése, a szántóföldek sem teremnek eleséget: én örvendezni fogok az Urban, és vigadok az én szabaditó Istenemben!" — mondjuk mi is Habakuk prófétával.

BETLEHEM, PA.

1933 november 26-iki kezdettel bazárt rendeztek az árvaház javára, ami $54.25 szép eredménynyel zárult. — Ifj. Nagy Emilt, aki 1934 májusban graduált a lancasteri theologián, a bethlehemi egyház társlelkészszé választotta atyja mellé. — Áprilisban a bloomfieldi főiskola magyar növendékei tettek látogatást a gyülekezetben. — Ifj. Nagy Emil a Keleti Egyházmegye bizottsága előtt sikerrel levizsgázván, szept. 30-án lelkészi szentelésben részesült. — Az ifjusági és gyermek munka uj lendülettel indult meg az ifju lelkész irányitása mellett. Az egyháztársadalmi tevékenység is élénk.



REV. STEPHEN M. BÖSZÖRMÉNYI
of Bridgeport, Conn.

BRIDGEPORT, CONN.

Az egyház 25,000 dolláros adósságából a depresszió négy első évében (1933 őszéig) tőkébe és kamatba $9,937.88 összeget fizetett. — Az ifjak végzik a templomi perselyezést. — Az egyház 400 dollárt takaritott meg az által, hogy az 1933. évi javitási munkálatokat az egyházi elöljárók végezték.

Aug. 12-én 33 ifjat konfirmáltak. Este közel 100 személy vett részt a szokásos évi konfirmándus találkozón.

Komjáthy Ernő, az egyház alapitója, augusztus hónap folyamán feleségével együtt Magyarországra távozott.

Mint minden évben, ugy 1934-ben is szépen támogatták az árvaházat, amit igazol az a tény, hogy a szept 23-án tartott árvaházi vasárnapon $72.05 adomány folyt be. — Okt. 27-án este a bridgeporti két református egyház együtt tartotta a reformációi ünnepélyt a Rákóczi Hallban.

Az egyház 1934 nov. 30-án ünnepelte alapitásának 30-ik évfordulóját. — Az összes javitási és festési munkát elvégezték.

KREISCHERVILLE, N. Y.

1933-ban 7 keresztelés és 3 temetés volt. Az évi bevétel $2651.50, a kiadás $2641.25 összeget tett ki. Az uj tisztikar, élén Timáry József gondnokkal, jan. 21-én tette le a hivatali esküt.

MOUNT CARMEL, PA.

Az itteni magyar reformátusokat ifj. Nagy Emil szolgálja ki Bethlehemből és részesiti rendszeres kiszolgálásban.

NEW YORK, N. Y.

1933 adventjében a magyar református, lutheránus és baptista egyházak közösen tartottak vallásos estéket. — Az egyház a Kish Erzsébet személyében uj diakonisszát nyert, aki a philadelphiai Deaconess Schoolban végzett és korábban a columbusi magyar ref. egyházban müködött. — Az egyház Herczegh Ferencet irói jubileuma alkalmából táviratilag üdvözölte, amit az ünnepelt hálásan köszönt meg. Az egyház 1933. évi bevétele $4441.38, kiadása $4668.96, igy a tulkiadás $227.58. — A lelkész baráti köre diszvacsorát rendezett abból az alkalomból, hogy Takaró Géza lelkész a Franklin and Marshall Collegetól diszdoktori kitüntetést kapott. A vacsora az egyház javára 100 dollárt jövedelmezett. — Az árvaházi vasárnap febr. 4-én $42.24 összeget juttatott az árváknak. — Március 24-én este az egyház Nagy Bertalan volt főgondnok tiszteletére közvacsorát rendezett. Éveken át hüséggel szolgálta egyházát és azért ma is dolgozik. Tóth Lajos, az uj főgondnok elődjéhez hasonló lelkesedéssel buzgólkodik. — Pünköstkor 14 konfirmándus tett fogadalmat. — Memorial Daykor az egyház a Kossuth Emilia sirjánál kegyeletes ünnepélyt tartott. — Tóth Lajos főgondnoknok levelek utján kérte az egyház támogatását s az első héten 200 dolláron felüli összeg volt az eredmény. Házi perselyeket is osztottak ki az egyház segélyezésére. — A Reformed Churchnek a gyülekezet 26,000 dollár kölcsönnel és 15,000 dollár kamattal tartozik. A Ref. Church nagylelküen elengedte a kamatokat, ha a tőkének megfelelő összegig életbiztositást vesz ki az egyház. Az egyház buzgó tagjai nagy összeget kitevő biztositási kötvényeket vásároltak.

ASTORIA GREENPOINT, N. Y.

A "Testvériség" egyház lelkészének, Péter Antalnak beiktatása 1933 dec. 3-án volt. Nem sok időt töltheteti ez ujonan alakult és nehéz munkatéren, ahol odaadással fáradozott és Astoriában magyar ref. templomot óhajtott épiteni a köré csoportosult kevés, de megértő magyar sereggel, mert a buffaloi westsidei egyház hivta meg lelkészének. Szept. 16-án bucsuzott el greenpointi és astoriai hiveitől urvacsoraosztás keretében. Délben a new yorki róm. kath. Fehér Teremben 350 teritékes bucsubanketet rendeztek tiszteletére és érzékenyen bucsuztak tőle.

Az astoriai egyház május 13-án jubileumi istentisztelet és közebéd keretében ünnepelte fentállásának egyéves fordulóját.

NEW-HAVEN, SHELTON, TORRINGTON, WARRENVILLEI MISSZIÓI KÖRZET.

Az egyházi munka megkezdésének ötéves évfordulójáról 1933 nov. 11-én Sheltonban ünnepség keretében emlékeztek meg.

A new-haveni Lorántffy Zs. Nőegylet ismerkedése junius hónapban kedves keretek között folyt le, amelyen a többi társegyházak asszonyai is megjelentek. — Magyar iskolát New Havenben, Sheltonban és Warrenvilleben tartott a lelkész. — A körzet ifjusága juniusban Torringtonban konferenciára jött össze, okt. 21-én pedig Hartfordon. — A gyermekek és ifjusági munka terén a lelkész szép sikereket ért el. — A lelkészt születése 40-ik évfordulóján aug. hónapban szeretettel ünnepelték. Az ujkenyéri urvacsorában a körzetben 82 lélek részesült.

PASSAIC, N. J.

Anyák napján gazdag program mellett ünnepeltek május 13-án. — Az egyház évi bazárját májusban tartották meg nagy sikerrel. — A Ref. Férfi Liga, továbbá a jól megszervezett és vezetett ifjusági egyesületek áldott tevékenységet fejtenek ki. — Összel az egyház népszerüségi versenyt rendezett ugy, hogy a magyar kereskedők között osztotta ki a szavazó lapokat, amiket vásárlás ellenében lehetett kapni. A szavazatokat egy pártatlan bizottság olvasta össze. — Az egyházi, egyháztársadalmi, ifjusági és gyermekmunka nagy lendülettel halad előre. Lelkész a város magyarságának és amerikai lakosságának társadalmi életében is vezető szerepet tölt be.

PERTH AMBOY, N. J.

A Kálvin János egyház 1933 nov. 25. és 26. napjain bazárt tartott. — 1933 dec. 10-én a "Tolonc" cimü szindarabot adták elő. — 1933-ban volt 8 keresztelés, 13 konfirmálás, 2 esketés és 6 temetés. Az 1933. évi tiszta bevétel $4,989.54-t tett ki. — A Bocskay Nőegyletben Kiss Andrásné lett az elnök, Derján Jánosné az alelnök, Szabó Antal lelkészné a jegyző, S. Kovács Istvánné a pénztáros, Fekete Istvánné az ellenőr és Csete Béláné a kincstárnok. — Febr. 11-én külmissziói vasárnap volt. — Az ifjak közül többen tagsági boriték utján támogatják rendszeresen az egyházat. — Márc. 25-én körzeti presbiteri konferencia volt. — A második mortgage kamatait sikerült 6 százalékról 4 százalékra leszállitani, ami évenként 600 dolláron felüli összeg megtakaritását jelenti. Husvétkor reggel fél 6-kor az Ifjusági Egyesület tagjai vallásos összejövetelt tartottak. Husvétkor 205 urvacsorázó volt; a nagyheti templomi bevétel $320.00-t tett ki. — A Bocskay Nőegylet jun. 10-én fentállásának ötéves fordulóját ünnepelte. — A szept. 23-án tartott ifjusági konferencián 210-en jelentek meg. Több kiváló magyar és amerikai szónok tartott előadást, többek között Lyon, megyei törvényszéki biró. — Szeptemberben az egyház fentállásának ötéves jubileumát ünnepelte.

PHOENIXVILLE, PA.

1932 husvét ünnepén 307 urvacsorázó volt. — Az első évnegyed $1069.36 bevételt és $588.65 kiadást tüntetett fel. — Külön törlesztési alapot létesitettek, amelynek céljaira kollektálni fognak vagy pedig kiki öt éven át a bankba törleszthetí a reáeső részt. Minden anyagi kötelezettségnek pontosan eleget tudtak tenni. — A konfirmáció anyák napján volt. A nyári magyar iskola 1934. évi vizsgája jul. 29-én ment végbe. — A Nőegylet jul. 28-án "Festival"-t rendezett. — A Senior High Schoolból Csengery

Etelka és ifj. Pete András graduáltak. — Aug. 19-én az urvacsoraosztást Dr. Tóth Sándor tanár végezte. — Októberben a Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet 240 dollárt utalt át az egyháznak kamattörlesztés céljaira. — A mükedvelő gárda nov. 4-én "A torockói mennyasszony" cimü darabot játszotta. Az árvaházat ruhákkal segitették.

SO. NORWALK, CONN.

A pünkösti urvacsorában 160 lélek részesült. — A vasárnapi iskola és Juhász Benjáminné egy-egy papi széket, Szikszay Károlyné Urasztalát, Márkus Józsefné, Hadik Jánosné, B. Gáll Jánosné, Szabó András és neje, Török Istvánné és Bányász Jánosné együttesen egy másik papi széket adományoztak. — Lelkészpárt egy éves házassági évfordulójok alkalmából a Nőegylet egy száz darabból álló porcellán ebédlő készlettel, egyesek pedig kisebb-nagyobb ajándékokkal lepték meg. — A lelkész, gondnok és jegyző félévi jelentését a gyülekezet megelégedéssel vette tudomásul, mert azok erkölcsi és anyagi előrehaladásról tanuskodtak. — Az őszi urvacsorához a negyvenéves egyház összes konfirmáltjait igyekezték összegyüjteni. — Julius 23-án a bridgeporti state streeti, fairfieldi és norwalki C. E. magyar ifjusága gyülést tartott, amelyen 80-an vettek részt. — Aug. 12-én a szabadban erdei istentiszteletet tartottak, amelyet négy lelkész (id. Dókus Gábor, Tóth Béla, Novák Lajos és Szijjártó István) végzett. — A nyári iskolába járó gyermekek vizsgája szép siker mellett aug. 19-én volt.

A Ref. Nőegylet fenállásának 15-ik évfordulóján "gönczi vásár"-t rendezett. — Nagy Jenő magános református ember életbiztositását az egyházra iratta. Nov. 18-án árvaházi vasárnap keretében segitették az árvaházat.

STAMFORD, CONN.

Az itteni magyar reformátusságot Tóth Béla so. norwalki lelkész részesitette rendszeres havi kiszolgálásban.

A TRENTONI KÁLVIN JÁNOS MAGYAR REF. EGYHÁZ.

1933 október havában ünnepelte az egyház öt éves jubileumát. A Keleti Egyházmegye 1933 november elsejétől Hunyady László lelkészt hivta meg az egyház kiszolgálására és 1933 dec. havában az egyházközség a beszolgáló lelkészt rendes lelkészül választotta.

Az egyház uj utat nyitott a fejlődésre, mikor 1934 januári közgyülésén kimondotta, hogy a kettős boriték rendszert vezeti be és a tagsági dij megszabása helyett a hivek önkéntes heti megajánlásra támaszkodva készíti el évi költségvetését. Igy az egyház módot adott arra, hogy az Irás szavai szerint: Egymás terhét hordozva, ki-ki, nem kényszerüségből, hanem jó szivének nemes sugalmazása szerint, olyan részt vegyen magára az egyház terheinek viselésében, amilyen nagyra az Isten áldás képessé teszi.

Az egyház tisztviselői ilyen értelemben jártak el és megejtett számvetés szerint a hivek megajánlása szerint az egyház kiadásainak fedezésére a teljes összeg és az egyház adósságainak törlesztésére a kamatokkal együtt $245.00 ajánltatott meg.



REV. L. HUNYADI
Trenton, N. J.

Isten megáldotta egyházunk munkáját és az 1934. év harmadik negyedének végéig csupán adósságokba $253.75 törlesztett. Ezenkivül templom telkünknek uj keritést is vásároltunk, ami eredetileg költségvetésünkben nem is volt tervbe véve.

Egyházunk nyári iskolájában 23 növendék járt fel, beiratkozott volt 29. — Szombati iskolánkba 17 gyerek jár fel. — Vasárnapi iskolánkba a rendesen feljárók száma 16.

Nőegyletünk szépen munkálkodott egész éven át. Adományaival állandóan támogatja egyházunkat. Nőegyletünk buzgó tagjainak nagy része volt a tavaszi bazárunk sikerében és egyházunk hálás köszönettel és szeretettel emlékezik meg egyházunk eme oszlopáról: Nőegyletünkről.

Egyházunk tisztviselőit három éves rotációs rendszer mellett választja. Igy a folytonosság ebben is meg van és nagyban megkönnyiti az eredményes munkát.

Egyházunk bizalommal tekint a jövendőbe, tagjai buzgón munkálkodnak. Ki-ki igyekszik vállalt kötelességeinknek eleget tenni. Egyházi rendszerünk sikerrel bizonyitja, hogy a jól rendezett kicsiny tábor is eleget tud tenni havonta közegyházi és önfentartási kötelezettségeinek. Emberé a munka, Istené az áldás! Térjen érte dicsőség a mindenható Isten szent nevére! (H. L.)

WALLINGFORD, CONN.

Juliusban az iskolatermet mellékhelyiségeivel együtt szépen kifestették a buzgó előljárók és egyháztagok. — Lelkész a Soltész Bertalan és neje uj házát házi istentisztelet keretében avatta. — Májusban a lelkész 9 növendéket konfirmált. — Pünkösdkor 50 urvacsorázó volt.

Az egyház a templom elé az ősz folyamán cement lépcsőket állitott be. — A szénalapra gyüjtést rendeztek. — Szept. 23-án délután volt árvaházi vasárnap.

WOODBRIDGE, N. J.

Az adósság törlesztésére junius hó folyamán az egyháztanács 200 dollárt szavazott meg. Az ekkor fentálló adósság 5600 dollár volt. — Az egyház nagyszámu hiveit Kovács Ferenc bloomfieldi tanár részesiti rendszeres hétköznapi és vasárnapi istentiszteletekben, ugyanő irányitja a gyermekek és ifjak között végzett munkát is.

2. A KÖZPONTI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

Az 1934-ik esztendő a depresszió viharjában megrongálódott falak erősitgetése volt. Az ujabb helyzetbe beletörődve, a szegénység nyomoruságos viszonyaihoz illeszkedve, minden egyházunk vitte tovább a munkát, amit Isten reá bizott. Hozzálátott kitatarozni az itt is, ott is omladozóba indult falakat. Az ujjászervezkedés bevégződött. Néhány év alatt az egyházmegye képe sok tekintetben megváltozott. De a változás mindenütt a munka előnyére szolgált. Logan és Pocahontas egy egyháztestté alakult Bertók Béla Pocahontasra való költözésével. De hogy a Logani munka is zavartalanul haladjon, az egyházmegye megbizta Szijjártó Istvánt, hogy mint segédlelkész, épitse fel a logani egyházat. A Morgantowni vidék gyönyörüen feljődik, mióta Borsos István minden idejét annak szentelheti. Viszont a Uniontowni körzet is egyre erősödik dr. Melegh Gyula vezetésével. Vintondale talpra állt a sok megpróbáltatás után: Murányi István segédlelkészben kitünő munkaerőre talált. Az aktiv lelkészek sorából elvesztette az e. m. Balogh E. Istvánt, aki idejét a Református Egyesület szolgálatába adta. Helyét Bogár Károly volt pocahontasi lelkész foglalta el, aki minden erejével dolgozik a McKeesporti egyház felvirágoztatásán. Krivulka Károly, johnstowni lelkész hosszas betegséggel küzdött, de egyháza semmiben hiányt nem szenvedett. Presbiterei és tagjai a legnagyobb elismerésre méltóan ápolták a beteget és végezték az egyház munkáját: követendő példát adva minden igaz református magyarnak, hogy mire vagyunk képesek, ha szivünkben megvan az Isten és felebarátaink iránti szeretet. Homesteadi egyházunk bensőséges ünneppel emlékezett meg templomának 30 éves felszenteléséről, Pittsburghi egyházunk munkája szép eredménnyel folyik. Springdalei egyházunk 25 éves jubileumát zsufolt templom előtt tartotta. Minden irányban egyre erősödnek Sionnak falai. Legyen érte dicsőség Istennek és elismerés ugy a lelkészeknek, előljáróknak, mint a sok nélkülözéssel olyan hősiesen küzdő egyháztagoknak. (D. B.)

DONORA, PA.

1933 karácsonykor 27 lélek urvacsorázott, 1934 husvétkor 22, pünkösdkor pedig 21. — Dr. Melegh Gyula lelkész szolgálja be rendszeresen.

DUQUESNE, PA.

1933 nov. 19-én árvaházi vasárnap volt. — A gyülekezet elfogadta a koperta rendszer bevezetését. — Az egyház tagjai 1934 jan. 18-án meglepetési összejövetelt rendeztek a Kocsis István egyházi előljáró tiszteletére és megajándékozták. — 1934. év első negyedében a három havi bevétel $105.09, az előző évi áthozattal $187.32 volt. — Husvétkor 67 lélek élt urvacsorával. — A nyári iskolában lelkész és a tanitónő tanitottak. — A mckeesporti egyházzal van társas viszonyban.

HOMESTEAD, PA.

1933-ban az őszi urvacsoraosztás alkalmával az ifjusági találkozón 220 urvacsorázó közül 120 ifju volt. — A mükedvelők 1933 nov. 26-án a "Torockói mennyasszony" cimü szindarabot játszották. — Az egyház 1933 végén nagy tagszerzési mozgalmat inditott, hogy az összes reformátusok élő, öntudatos tagok lehessenek. — 1933. év november havában Melegh Anna lett az egyház uj tanitónője, aki gyermekénekkart szervezett, amely először november 12-én énekelt. Megalakult a leány cserkészcsapat is 14 taggal. — 1933 karácsonyán 307 lélek élt urvacsorával. — 1934. ujév napjától 200-nál többen

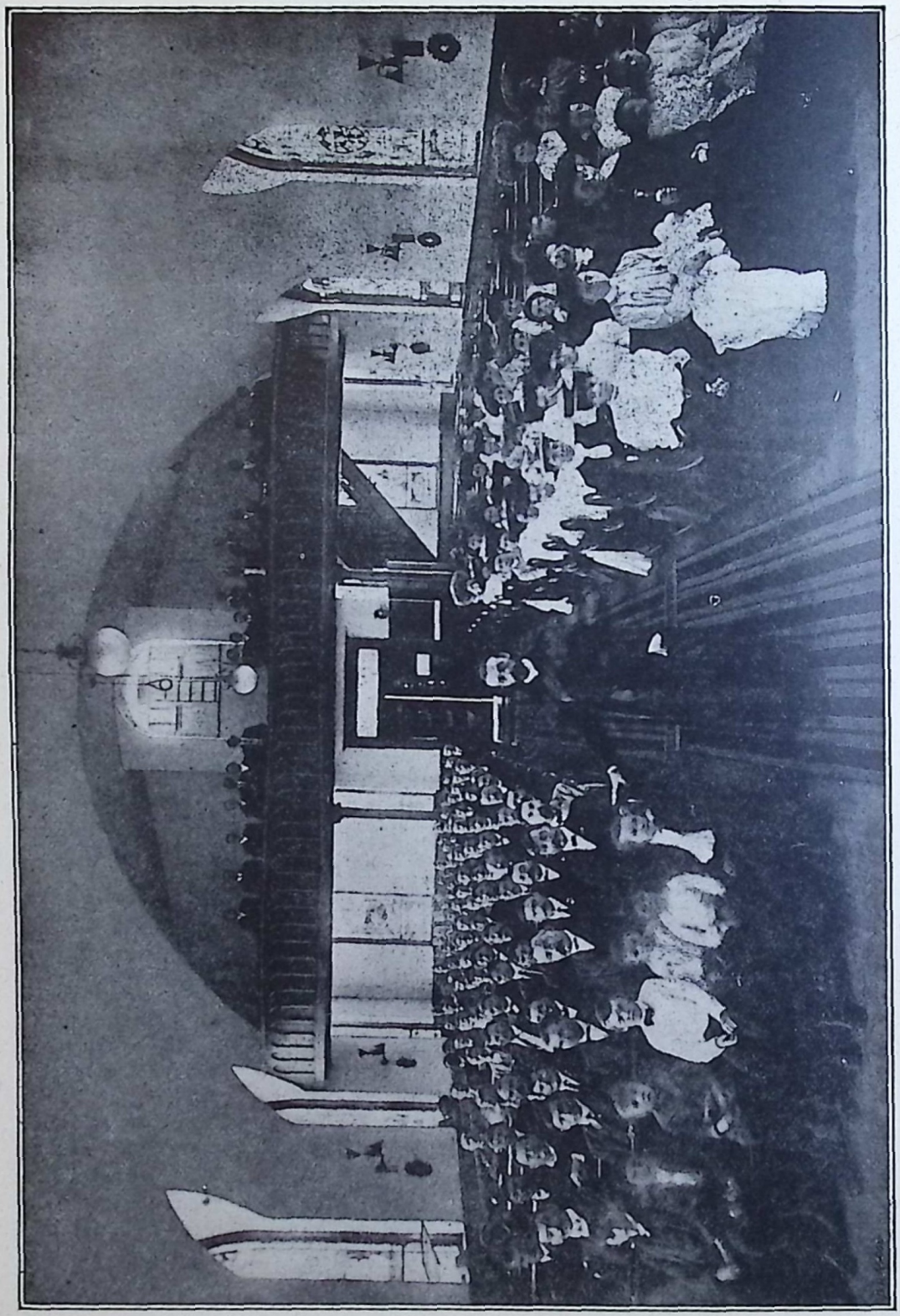

A HOMESTEADI REF. EGYHÁZ AZ ALAKULÁS ÉVÉBEN
MEMBERS OF THE HOMESTEAD CHURCH 30 YEARS AGO

fizették tagsági dijaikat a heti boritékrendszer alapján. — Az egyház 1933. évi bevétele $6611.59, kiadása $5540.15 volt. Tényleges adóssága $3543.27. Minden tagtól legalább napi egy centet kérnek közegyházi célokra.

Az 1934. bőjti urvacsorához csikorgó hidegben 127 hivő járult, a husvétihoz pedig 296. — Április 15-én az egyház mükedvelői "A cigányprimás" operettet adták elő. — Az egyház a lelkész fizetését májusban 15 százalékkal emelte a korábbi 25 százalékos csökkentés után. — Pünköstkor 176 urvacsorázó volt. — A nyár folyamán 23 ifju részesült konfirmációban. — Az egyház őszi bazárja kb. 400 dollár haszonnal záródott. — Az egyház egész héten át tartott hétköznapi esteli istentiszteletek keretében ünnepelte a templomszentelés 30 éves fordulóóját okt. 21-től okt. 27-ig. Okt. 28-án urvacsoraosztás volt. — Az árvaházi vasárnapon, aug. 26-án $73.73 volt a templomi adomány.

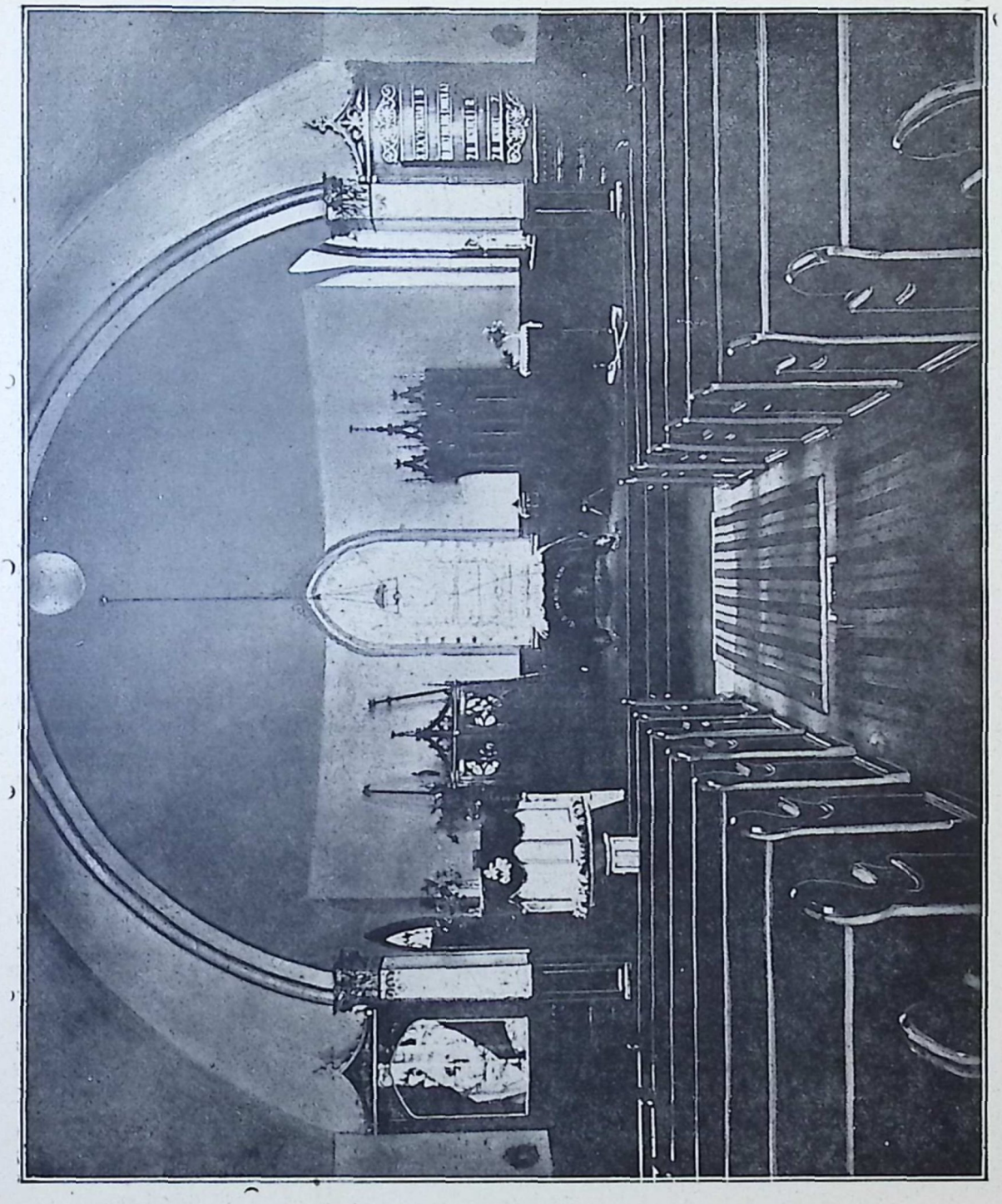

A HOMESTEADI REF. TEMPLOM BELSEJE
INTERIOR OF THE HUNGARIAN REFORMED CHURCH, HOMESTEAD, PA.

JOHNSTOWN, PA.

A nyári magyar iskola hat heti tanitás után a gyermekek által elért szép eredményekben s a templomi vizsgán bemutatott előhaladásban ért véget. A tanitást Murányi István segédlelkész végezte, kinek a vizsga világi ünnepélyét előkészitő programjában Krivulka Károly lelkészné segédkezett. Az iskolába a nyár folyamán 45 gyermek járt fel szorgalmasan. A vizsga estélyén a gyermekek szinre adták a "Pilleország" cimü gyönyörüen látványos és énekes operettet, mely a jelenlevők nagy tetszésével találkozott. — Urvacsoraosztásnál a bor kiszolgálásánál igénybe vett külön kelyhek használata a gyülekezet megértésével és jóindulatával találkozott. A gyülekezet tagjai Urvacsoraosztás alkalmával bent maradtak a templomban, akár élnek, akár nem az Urvacsorával s ezzel az önfegyelmezettséggel nagyban emelik az istentisztelet áhitatos vallásosságát. — A Leányok Missziókörének vezetését Miss Alletha Standish tanárnőre bizták, aki nemrég tért vissza magyarországi tanulmányutjáról. — Az árvaházat a januárban tartott árvaházi vasárnapon segitették. — Október 7-én az egyház "Októberi gyászünnepélyt" tart az aradi vértanuk emlékére, mely alkalommal szavalatok, beszédek és zeneszámok alkották a programszámokat. A Templomsegélyző és a Ruth Bibliai Osztály tagjai közül előbbi az estély rendezését, utóbbi

pedig az anyagi adományok gyüjtését vállalta magára. — Az őszi egyházi program megkezdésében a gyülekezet tagjai nagyon szépen veszik ki részüket.

LOGAN, W. VA.

Az itteni nagy körzetet Bertók Béla lelkész szolgálta ki akkor is, mikor lakását a körülbelül 100 mértföldre levő Pocahontasra tette át. A mult év őszétől kezdve pedig a Bertók Béla lelkész felügyelete alatt, önálló munkakörrel Szijjártó István lelkész gondozza egyházmegyei intézkedés alapján.

McKEESPORT, PA.

Bogár Anna, volt homesteadi tanitónő a mckeesporti egyházban vállalt hivatalt. — 1933 november havában a cserkész csapat 18 ifjuval megalakult. — 1933 nov. 19-én árvaházi vasárnap volt. — 1933-ban karácsonykor 133 lélek urvacsorázott. — Az egyház 1933. évi bevétele $4,095.69, a bankban lezárt összegekkel $5,129.15, kiadása $4,546.04 volt. Id. Gerzsenyi Károlyt örökös tiszteletbeli gondnoknak választották, Dr. Melegh Gyulát, Szabó Dávidot és Parajos Lajost pedig örökös tiszteletbeli presbitereknek. — A gyülekezet a boritékos adományrendszerre tért át, ami a perselybevételt lényegesen emelte. — A Nőegyletnek elnöke Dancs Lászlóné lett, alelnöke Dobos Sándorné, pénztárnoka ifj. Szabó Józsefné, titkára Jeney Jánosné, ellenőre Cserepkó Mihályné. — Március 4-én az egyház a duquesnei egyházzal kapcsolatban diszvacsorát rendezett volt lelkészük, Melegh Gyula tiszteletére, aki a lancasteri Collegetól diszdoktori fokozatot kapott. — Márc. 4-én 59 lélek élt a bőjti urvacsorával. — Tóth Béla gondnok és neje házasságuknak 15 éves fordulóját ünnepelte. — Márc. 15—18-án volt az egyházi bazár, ami 152 dollár haszonnal zárult. — Husvétkor 133 hivő járult az Ur asztalához. — Balogh E. István lelkész április 15-én tartotta bucsubeszédét, amennyiben az Amerikai Magyar Református Egyesület vezértestülete a chicagoi körzetben kerületi szervezőnek nevezte ki. A tiszteletére rendezett banketten hivei érzékenyen bucsuztak el tőle. Az 1934. év első negyedében az 1933. évről áthozott $593.11 maradványnyal együtt a bevétel $1278.81 voltt. Kiadás $1341.88. A hiányzó kiadási többletet a Nőegylet 75 dolláros adományából fedezték. — A megüresedett lelkészi állásra Bogár Károly pocahontasi lelkészt választották. Pünköstkor már ő végezte az istentiszteletet. — Pünköstkor 62 urvacsorázó volt. — A nyári iskolai tanitást a lelkész, lelkészné és tanitónő végezték s a kisebb osztályoknál Glenkó Istvánné, Tóth Erzsike és Szilágyi Irmuska segédkeztek. — Az őszi szezon elején az egyház és szervei teljes erővel fogtak munkához az uj lelkész vezetése mellett.

MONONGAHELA, PA.

1933 nov. 19-én volt árvaházi vasárnap. — Muntyán Kálmán, Muntyán Sándor és Bodnár József 1934-ben naponként 1—1 centet tettek félre közegyházi célokra. — 1933 karácsonykor 18 lélek urvacsorázott, 1934 husvétkor 23, pünköstkor 20. — Dr. Melegh Gyula részesiti lelkészi kiszolgálásban.

MORGANTOWN, W. VA.

1933 karácsonykor 51 urvacsorázó volt. — 1933-ban az egyház bevétele $887.24, kiadása pedig $871.6 összeget tett ki. — A Ref. Női Egylet "Magyar Női Társaskör" név alatt ujonan szervezkedett. — Borsos Istvánt 40 éves lelkészi jubileuma alkalmával szeretettel keresték fel és köszöntötték. — Husvétkor 70 urvacsorázó volt; kegyes adományok összege $56.19. — Az egyház területének különböző pontjain a lelkésznek sikerült a Public Schoolok használatát biztositani vallástanitás céljaira. Igy Osagen hétfőn d. u. 4 órakor, Bradyben kedden délután 4 brakor, Morgantownban a Junior High Schoolban szerdán d. u. 4 órakor, Pursglove-on csütörtökön d. u. 4 órakor és Sabratonban pénteken d. u. 4 órakor tart magyar nyelvü vallásos oktatást. Szombaton és vasárnap a templomnab van magyar hittanitás és igy a hét minden napján alkalmuk van a szüléknek arra, hogy gyermekeiket vallásos oktatásban részesitsék. A munka már kezdetben meghozta a gyümölcsöt, mert hat helyen 143 gyermek iratkozott be. — Orosz János és neje Julianna, sabratoni lakosok, akik a beregmegyei Isnyéte községből származtak, julius 14-én ünnepelték meg házasságuk 25 éves évfordulóját. Felkérték Borsos István lelkészt, hogy házi istentisztelet keretében áldja meg házasságukat. Az ünnepélyen több, mint százan jelentek meg. Orosz János a Ref. Egyház presbitere. Sok szép ajándékot kapott a jubiláló pár s az egybegyült vendégek elhalmozták őket jókivánságaikkal.

PITTSBURGH, PA.

40—50 esztendővel ezelőtt Pittsburgh vasgyárai tömegesen vonzották ide az óhazából kivándorolt magyarokat. Azokban az időkben Pittsburgh egyike a legnagyobb magyar telepeknek. Az ittélő reformátusok már 1888-89-ben foglalkoztak az egyház megalakitásával. 1891-ben alakult meg végre az első magyar református gyülekezet. Az egyház megalakitásában legnagyobb része volt Hornyák Andrásnak, aki ez évben halt meg 86 éves korában, mint az egyház tiszteletbeli örökös főgondnoka.

Az első templom 1891-ben épült a Bates Streeten. Első lelkipásztora néhai Kovács János volt. Utóda Ferenci Ferenc, aki szerencsétlen véget ért és a pittsburghi temetőben nyugszik. 1903-ben Konyha Pál lelkész vezetése alatt kezdte meg a gyülekezet második templomának megépitését a Johnston Avenuen. A megkezdett munkát Kalassay Sándor folytatta és fejezte be. Az uj templomot 1904 julius 4-én avatták fel nagy ünnepség keretében. Ebben szolgált 18 évig id. Kalassay Sándor, utóda Vasváry Ödön 6 évig. 1927-től pedig a jelenlegi lelkész. — A templomon kivül van az egyháznak uj parókiája. A régi parókiát pedig iskolává alakitotta át a gyülekezet, mely a gyermekek és az ifjuság nevelésére szolgál. — Van az egyháznak szép vasárnapi iskolája, ifjusági egylete, férfi és női betegsegélyző egylete (Lorántffy Zs. Nőegylet és Templomsegélyző Nőegylet.)



A PITTSBURGHI REFORMÁTUS EGYHÁZ PRESBITERIUMA
CONSISTORY OF THE HUNGARIAN REF. CHURCH, PITTSBURGH, PA.

1-ső sor balról jobbra: Balázs Gyula jegyző, Jantek Ferenc ellenőr, Sági Lajos pénztárnok, Varga Lajos lelkész, B. Tusai Mihály főgondnok, Vezendy Imre gonodnok, Bajor János egyházfi.
2-ik sor: T. Kovács György, trustee, Szekeres Károly presbiter, Bányai István trustee, Fiók Albert presbiter, Béres Sándor presbiter, Hajdu János presbiter.
3-ik sor: Gergely Sándor, Szalkay Sándor, Elek János, Apjok András presbiterek.
4-ik sor: Petró István, Nógrády János, Tusai János, ifj. Szilassi János, Tóth Béla, D. Tusai György presbiterek.



A PITTSBURGHI LORÁNTFFY ZSUZSÁNNA TAGJAI
MEMBERS OF THE LORÁNTFFY WOMEN'S SOC. OF PITTSBURGH, PA.

1-ső sor balról jobbra: Hering Józsefné, Hibó Jánosné, L. Szabó Andrásné, Varga Lajosné, Balla Györgyné, Szabó Józsefné, Estu Andrásné, Juszkó Istvánné.
2-ik sor: Sági Lajosné, T. Kovács Györgyné, ifj. Kiss Andrásné, Varga Lajos lelk. Házi Lászlóné, Ráski Mihályné, H. Gönczi Andrásné.



A KONFIRMÁLTAK I. CSOPORTJA A PITTSBURGHI EGYHÁZBAN
FIRST GROUP OF CONFIRMATION CLASS IN THE PITTSBURGH CHURCH

1-ső sor balról jobbra: Lohr Mária, Naggyasi Julianna, Tóth Jolánka, Kovács Ida, Sarok Zsó[illegible] Ungváry Lili.
2-ik sor: Andre Irén, Ráski M. Julianna, Balogh Julianna, Gönczi Margit, D. Tusai Erzsébet, Lás[illegible] Klára, Szekeres Mária.
3-ik sor: Apjok József, Nógrádi János, Andre Elemér, Gáll András, Tóth Lajos és Deák Béla.



VASÁRNAPI ISKOLAI TANITÓK A PITTSBURGHI EGYHÁZBAN
SUNDAY SCHOOL TEACHERS IN THE PITTSBURGH REF. CHURCH

1-ső sor balról jobbra: Andre Irén, Rásky Maris ka, Tusay Erzsi, Varga Szerén, Tóth Jolán, Farkas Irén.
2-ik sor: Szabó Etel, Nagy Etel, Szabó Katica, E lek Klára, Becze Vilmos.



A KONFIRMÁLTAK II. CSOPORTJA A PITTSBURGHI EGYHÁZBAN
SECOND GROUP OF CONFIRMATION CIASS IN THE PITTSBURGH CHURCH

1-ső sor: Elek Mária, Balázs Margit, Szabó Ida, Jesó Margit, Tóth Ilonka.
2-ik sor: Szabó Elemér, Csiszár Lajos, Dancs Lajos.

POCAHONTAS, VA.

1933 nov. 5-én a közgyülés az Egyházmegye őszi gyülésének az egyházi körzet átszervezésére vonatkozó tervezetét egyhangulag tette magáévá. — Az egyház 1933. évi bevétele $1062.14, kiadása $802.82 volt. — 1934 febr. 17-én a Nőegylet jól sikerült bake-salet rendezett. — Bogár Károly lelkész, akit a mckeesporti-duquesnei gyülekezet választott meg, május 27-én bucsuzott ki. Utóda Bertók Béla, korábban logani lelkész lett, aki lakását Pocahontasra tette át és onnan a logani körzetet is gondozta. Októberben az ő felügyelete mellett Szijjártó István, a lancasteri theologia volt növendéke, aki lelkész szentelésben részesült, vette át a logani vidék kiszolgálását. — Az előljárók az épületeken és udvaron dijmentesen végeztek javitási munkálatokat. — Garyben és Toms-Helenben október folyamán a rendes lelkészi szolgálat megkezdődött. — Az egyház a Home Mission és egyházmegye céljaira tekintélyes összeget küld.

PORTAGE, PA.

E 16 rendes tagot számláló fiók egyházban 1933-ban $122.26 volt a bevétel és $40.89 a kiadás. 1933-ban karácsonykor 32 urvacsorázó volt, 1934 pünköstkor pedig 35. — Fekete András windberi lelkész gondozza.

RANKIN, PA.

Ebben a kis egyházban 1933 őszén 36, karácsonykor pedig 56 urvacsorázó volt. — 1934 husvétkor 64-en éltek urvacsorával, pünköstkor pedig 40-en. — Ősszel az egyház Női Egylete megkezdte heti varró óráját, aminek jövedelme az árvaház javára megy. Aug. 26-án árvaházi vasárnap volt, amikor a kicsiny egyház tagjai az árvák és öregek javára adományoztak.

SPRINGDALE, PA.

1933 karácsonykor 66-an vettek urvacsorát. — 1934-re a Nőegylet elnöke Danka Sándorné, jegyzője Mándy Árpádné, ellenőre özv. Bégányi Zsigmondné, pénztárnoka Veress Bálintné lett. — Az Ifjusági Kör Szabó Pált elnökké, Varga Dávidot alelnökké, Tarpay Pált pénztárnokká és Gacsályi Betty árvaházunk volt növendékét jegyzővé választotta. — A vasárnapi iskolában Danka József tölti be a pénztárnoki és Kish Mariska a jegyzői tisztséget. — Március 15-ikét a ref. egyház a new kensingtoni független kathólikus egyházzal közösen ünnepelte. — A husvéti urvacsorával 60 lélek élt. — A nyári iskolába 50 gyermek iratkozott be. — A városi összes prot. egyházak által nyáron át tartott közös istentiszteleteken a magyar gyülekezet is részt vett. — A nyári iskolába járt 54 gyermek közül 30 részesült kitüntetésben. — Novák Lajos lelkész eljegyezte és nov. 20-án feleségül vette Nánássy Irént Ligonierból. — Az árvaházat segitették.



REV. LOUIS NOVAK
of Springdale, Pa.

UNIONTOWN, PA.

1934 jan. 1-ig az egyházat Kovács Andor brownsvillei lelkész szolgálta be. 1934-ben Dr. Melegh Gyula vette át az egyház vezetését. — 1933 karácsonykor 54 hivő részesült az urvacsorában. — 1934-ben megalakult az Ifjusági Kör, amelyen 23-an voltak jelen. — Februártól kezdve lelkész Masontownban is tart istentiszteletet. — Az ifjuság Roncón a Szücs István házában összejövetelt rendezett és elhatározták, hogy sorsolás utján gyarapitják pénztárukat. — A szokatlan nagy hideg 1934 elején a templomi fütőkészüléket megrepesztette. — A husvéti urvacsorában 59-en részesültek, a pünköstiben 35-en.

Nagyfontosságu gyülés volt aug. 9-én az egyház-

ban, amikor az Egyházmegye, a Board, valamint a gyülekezet és a morgantowni egyház képviselői tisztázták az egyház $1000.00 követelésének ügyét. A gyülés megállapitotta az egyház követelésének jogosságát s a Board a követeléssel szemben vállalta a kezességet. Ez az ezer dollár a gyülekezet régi szép vagyonának utolsó készpénz maradványa s csak a Board nemeslelküségének köszönhető, hogy ezt sikerült megmenteni. Viszonzásul a Board jóságáért, az egyház nem ragaszkodott a követelés kamataihoz. — Ujkenyéri urvacsora aug. hó 26-án volt, amiben 36-an részesültek. Ekkor konfirmált 13 ifju testvérünk is. — Az 1934 év elején megrongált fütőkészülék helyébe 1934. év őszén 200 dollár költséggel uj furnaceot tettek be.

VINTONDALE, PA.

Az egyházi szolgálat végzésére Murányi István hittanhallgató kapott felhatalmazást. — Cardiffon az ott élő reformátusok részére beszolgáló lelkész istentiszteletet tart. — Ezenkivül Barnesboroba is átjár a szent szolgálatok végzésére. — A Nőegylet tagjai uj pódiummal látták el a templomot, amelynek költségeire és bársonyteritőkre 100 dollárt hoztak össze. Julius 29-én vették először használatba. — A pünkösti urvacsorában 22-en részesültek. — Az árvaház segitésére önkéntes gyüjtést rendeztek.

WINDBER, PA.

1933 őszén 52 urvacsorázó volt. — Az 1933 évi reformációi emlékünnepélyen 102 lélek vett részt. — Az 1933. év harmadik negyedében $226.02 volt a bevétel. — 1933 karácsonykor 88 lélek urvacsorázott. A kántálásból 85 dollár jövedelemmel gazdagitották az egyház pénztárát. — 1933-ban 8 keresztelés, egy esketés, 11 temetés és 15 konfirmálás volt. — 1933-ban $1477.83 bevétellel szemben $1388.05 kiadást tüntetett fel a pénztári napló. 1933-ban 121 egyháztag szerepelt a névsoron. — Pünköstkor 76 lélek vett urvacsorát. — Lelkész Hooversvillen is tartott magyar istentiszteletet.

ZELIENOPLE, PA.

1933 karácsonyában 23 lélek urvacsorázott. A kicsiny egyház lelkiszükségletei kielégitéséről Varga Lajos pittsburghi lelkész gondoskodik.

3. A TÓPARTI EGYHÁZMEGYE

A Tóparti Református Egyházmegye rendes évi gyülését ápr. 9. és 10. napjain tartotta meg a clevelandi első egyház uj központi épületében. A gyülés 9-én este ünnepélyes istentisztelettel kezdődött, amelyen Tóth Tibor elyriai lelkész prédikált. Az egyház énekkara Király Imre vezetésével nagy sikerrel szerepelt.

A gyülést a vendéglátó egyház nevében annak lelkésze, dr. Herczegh József üdvözölte. Magát a gyülést az egyházmegye elnöke, Csontos Béla loraini lelkész nyitotta meg beszámolójával, amely az egyházi élet minden részletére kiterjed. A régi szokáshoz hiven a delegátus igazolása és az elnök beszámolója után a tisztujitást ejtette meg az elnök, amelynek eredményeképen a gyülés a jövő év elnökké dr. Herczegh Józsefet, a clevelandi első egyház lelkészét választotta meg, titkárrá Szeghy B. Jánost, a bufaloi első egyház lelkészét, jegyzővé Benáth Árpád akroni lelkészt, pénztárnokká Pecsők Pált, végrehajtó bizottsági tagra Kováchy M. Györgyöt és ügyésszé Kováchy M. Andort választotta meg. A megválasztott uj tisztviselők azonnal elfoglalták helyüket és a gyülést az uj elnök vezette le.

Másnap reggel, istentisztelet után kezdetét vette a gyülés, amely az ebéd és vacsora megszakitásával éjjeli tiz óráig tartott. Az elnök kiküldte a szokásos bizottságokat, amelyek munkájuk elkészitével jelentést tettek. A gyülésen a református egyházi és a közélet minden kérdése tárgyalásra került. A legfontosabb kérdések egyike volt a sajtóügy, amely ben a gyülés azt mondta ki, hogy felkéri a Református Egyesületet, hogy tegye lehetővé a lapok egyesitése dolgában mét tavaly hozott vezértestületi határozatát és segitse elő az egységes református sajtó kiépitését. Ettől függetlenül azonban a gyülés szorgalmazza a Református sok Lapjának minél nagyobbmérvü támogatását is minden egyes egyházban.

A gyülésen az egyházmegye gyülekezetei Conneaut, Ashtabula és Drakes Congo kivételével mind képviselve voltak. Azary János daytoni lelkész hivatalos elfoglaltságára, Dókus Sándor conneauti lelkész pedig betegségére való tekintettel kapott felmentést.

A gyülés tagjai a nap folyamán többször is alkalmat találtak arra, hogy a lelkészi kar egyik legrégibb és legidősebb tagját, dr. Csutoros Eleket ünneplésben részesitsék azon a réven, hogy 45 esztendeje van a lelkészi pályán, amiből 35 esztendőt Amerikában töltött. Metti Pálné a Templom és Iskolasegélyző Egylet nevé-

ben virágcsokrot adott át az érdemes lelkipásztrnak.

Az egyházmegye tagjain kivül résztvettek a gyülésen mint vendégek id. Kalassay Sándor, a ligonieri Aggmenház felügyelője, dr. Nánássy Lajos árvaatya, Dókus Gábor cantoni, Varga Lajos pittsburghi, Laky Zsigmond youngstowni, Csutoros W. István clevelandi presbyterián, Daróczy Mátyás farrelli lelkészek, dr. Melegh Gyula a Reformátusok Lapjának szerkesztője, Ujlaky Ferenc toledoi lelkész, a Református Egyesület elnöke, dr. Pólya László és mások.

Az Ohio Synod évi gyülésére Szeghy B. János és Vasváry Ödön lelkészeket küldötte ki a gyülés, az árvaházi bizottságba dr. Csutoros Eleket, a lapegyesitési bizottságba Csontos Bélát. A gyülés köszönettel fogadta az akroni egyház meghivását a jövő esztendei gyülésre, amelyet, valamint az azután következő évi gyüléseket is, husvét hétfőjéhez egy hétre fognak megtartani.

(Szabadság.)

AKRON, O.

1933-ban iktattták be Bernáth Árpád leklészt, 1934-ben pedig 20 éves jubileumát ülte az egyház.

BUFFALO, N. Y. ELSŐ EGYHÁZ.

Tagjaiban nem sokat számláló, de lélekben erős gyülekezet. Lelkész hiven végzi el munkáját az egyházhoz ragaszkodó és azt példás áldozatkészséggel gyámolitó magyar reformátusok között és a. Depewban lakó hiveket is gondozza. — Mint mindenkor, ugy a mult évben is hüségesen segitették az árvaházat a május 27-én tartott árvaházi vasárnapon.

BUFFALO, N. Y. WEST SIDEI EGYHÁZ.

A New York Western Classis missziói egyesületei 1933 év őszén ebben az egyházban tartották meg gyülésüket, amelyen körülbelül 100 nő vett részt. — 1933 karácsony ünnepén 114 lélek urvacsorázott. Szijjártó István lancasteri theologus volt az ünnepi legátus. — A néh. Urbán Endre váratlan halálával megüresedett lelkészi állást a gyülekezet Péter Antallal töltötte be, aki korábban az astoriai Testvériség egyháznak volt lelkipásztora. — Az ünnepélyes beiktatás nov. 25-én délután volt, amit a Tóparti egyházmegye elnöksége végzett. — A gyermekek a nyári iskolai tanulás után szép vizsgát tettek. — Árvaházi vasárnap május 27-én volt, amikor néh. Urbán Endre lelkész, az árvaház lelkes barátja és az árvaházi Igazgatóság tagja Ligoniert mutatta be vetitett képekben.

CLEVELAND, O. EAST SIDE.

1933 őszén az egyház buzgó asszonyai a julius hónapban rendezett bazár sikerén felbuzdulva pót-



REV. A. PÉTER
of Buffalo, N. Y.

bazárt rendeztek. — A vas. iskolai tanitók elhatározták, hogy minden hónap negyedik vasárnapján Ifjusági Délutánt rendeznek a kis templomban istentisztelettel együtt, amit az ifjak vezetnek. — Juliusban az egyház nagy bazárt rendezett. — A Lorántffy Zs. Nőegylet nov. 25-én tartotta fentállásának huszéves jubileumát. — Az egyház kebelében müködő Ref. Egyesületi 2-ik osztály október 28-án ünnepelte fentállásának évfordulóját. — Az április hó 29-én rendezett árvaházi vasárnap 142 dollárral segitette szeretetintézetünk lakóit.

CLEVELAND, O. WEST SIDEI EGYHÁZ.

Monoky István, aki az utóbbi években orgonistatanitója, majd később csak orgonistája volt az egyháznak, julius 9. óta semmiféle kapcsolatban nincsen az egyházzal. — A lelkészné vezetése mellett a nyári iskolában 75 gyermek tanult. 1934 nyarán több gyermek iratkozott be, mint a megelőző években. — A lelkész által vezetett konfirmandusok osztályába 18 ifju iratkozott be a tanfolyam kezdetés. — Az egyház őszi programmjában az első nevezetesebb nap október 6-ának megünneplése volt, amelyet a gyülekezet minden esztendőben hazafias istentisztelettel és este ünnepéllyel ül meg. Ez alkalommal kapta meg a nyári iskola legjobb tanulója, Knoll Mariska a Verhovay Egylet pénz ajándékát, Györkey Gizella pedig a könyvajándékot. Juhász András és Kozár Margit egy-egy zsoltárt kaptak. — Szeptember 23-án sajtóvasárnap volt a Reformátusok Lapjának a gyülekezetben való terjesztése céljából. — A west sidei Ref. Betegsegélyző Egylet nagy lelkesedéssel készült a régi hires népszinmü,

a "Sárga csikó" előadására, amely október hó 21-én, vasárnap este volt. Az east és west side legjobb mükedvelői szerepeltek. Az előadás a west sidei hasonló események között kétségkivül a legkimagaslóbbak egyike volt. — Az ápr. 29-én tartott árvaházi vasárnapon szeretetintézményünket $77.35 szép összeggel segitették. — Bensőséges ünnepségben részesitette az egyház népe Kassay István gondnokot és nejét, született Tolnay Zsuzsannát, azon alkalomból, hogy házasságkötésük 25-ik évfordulójához érkeztek. A népszerü gondnokot, aki az egyháznak alapitása óta tagja, majd hosszu éveken át presbitere volt az egyháznak s aki a gondnoki tisztet már negyedik esztendeje mindenki megelégedésére tölti be, nagyon sokan ünnepeltek az egyház tagjai közül, akik ajándékul egy értékes mosógéppel lepték meg a jubiláló házaspárt. Az ünnepség meglepetési party és meleghangulatu vacsora keretében folyt le. — Októberben a szombati magyar iskola megkezdődött. Nov. 11-én nagyszabásu gyermekestély volt. — Az énekkart ujjászervezték a lelkész vezetése mellett. Ugy a Templomsegélyző Nőegylet, mint az Énekkar pénzadományaikkal segitették az egyházat. — Az egyház évi bazárja november végén volt.

COLUMBUS, O.

A Nőegyletben 1933-ban mintegy 70 tag fejtett ki áldásos munkát. — 1933 karácsonykor 104 urvacsorázó volt. Az ünnepi adomány 150 dollárt tett ki. — Az egyház 1933. évi bevétele $2158.14, kiadása $1769.24 volt. — Az egyházmegyei elnökség 1934. jan. 29-én látogatta meg hivatalosan az egyházat és mindeneket rendben talált. — Az egyház és szervei a mult hagyományaihoz hiven gazdag program mellett, lelkesen ünnepelték március 15-ét. — A nyári iskolában Erdei Ferenc a Mission House kollegiumának hallgatója, volt ligonieri árvaházi növendék tanitott. — A lelkészné és a lelkész-család Alice Irén leánya tiszteletére magyarországi utjok előtt bucsuvacsorát rendeztek. — Visszaérkezésük alkalmával a Nőegylet ismét müsorral egybekötött társasvacsorát rendezett tiszteletükre, amely alkalommal a lelkész neje beszámolt otthoni tapasztalatairól, fájdalommal emlékezve meg a megszállott területek magyarságának szomoru sorsáról. — Mint minden évben, ugy most is külön ünnepélylyel adózott az egyház az aradi vértanuk emlékezetének. — Az egyház érdemekben gazdag lelkésze, Dr. Csutoros Elek 45 éve forgolódik a lelkészi pályán és ebből a hosszu időből 35 évet Amerikában töltött.

DAYTON, O.

A Nőegyet febr. 18-án Zsuzsánna estélyt rendezett. — Márc. 15-ike emlékére ünnepi bankett volt. Március 18-án az összes magyar egyletek zászlók alatt vonultak fel a hazafias istentiszteletre. — A nyári iskola négy csoportba osztva junius 18-án kezdődött. Lelkész a konfirmándusok osztályát, Nánássy Erzsébet tanitónő, Nánássy Lajos és Nagy Irma a többi osztályokat tanitották. — Az Ohio államban életbe léptetett aggkori nyugdij megszerzéséhez lelkész teljesen dijtalanul ajánlotta fel szolgálatait. — A Ref. Mükedvelő Gárda nov. [illegible] "A sztrájk" cimü darabot játszotta, amelyet Kalassay Sándor irt s annak tárgya az ame[illegible] magyar életből van véve. — A tél folyamán tar[illegible] árvaházi vasárnap $52.90 szép jövedelemmel zá[illegible]

DRAKES-CONGO, O.

Tekintettel a megyei pénzalap szegénységére, angol iskolákat itt is, mint sok más helyen, [illegible] május elején lezárták.

Az ezen a vidéken élő magyarság azonban [illegible] engedte a gyermekeit az utcára csavarogni, [illegible] szervezte a mai nehéz idők dacára a magyar is[illegible] láját. Az iskola élére meghivták a magyar korm[illegible] által kiküldött Héthy Lajost, aki két éven [illegible] resztül a Dayton, ohioi egyetem hallgatója volt, [illegible] a környék lakossága hat heti rövid ittartózko[illegible] alatt a szivébe zárt, nemes és odaadó munkáj[illegible]

A május közepén kezdődött nyári iskolának [illegible] 24-én, vasárnap volt a vizsgája. Öröm volt látni [illegible] itt született első vagy a sok részben második ge[illegible] rációnak a magyar nyelvben, irásban és történelem ben szerzett tudását.

ELYRIA, O.

Az 1933 dec. 3-án rendezett egyházi vacsora ö[illegible] szes kiadásait Mr. Bittner fedezte. A vendégek k[illegible] zött volt sok amerikai is. — Az 1933. évi kar[illegible] csonyi urvacsoraosztásban 156 lélek részesült, [illegible] ünnepi adomány 204 dollár volt. — A nőegylet[illegible] özv. Beregszászi Jánosnét elnöknek, Pandi Alber[illegible] nét alelnöknek, Tóth Endrénét jegyzőnek, Abahá[illegible] Jánosnét pénztárnoknak, Pallágyi Jánosné és Lap[illegible] Ferencnét pedig ellenőrökké választották. — Pan[illegible] Sándornét születésnapja alkalmával jó barátai me[illegible] lepetésben részesitették. — Husvétkor 104-en járu[illegible] tak a szent asztalhoz. — A Nőegylet lelkészt nev[illegible] napja, a lelkésznét születésnapja alkalmából kedv[illegible] meglepetésben részesitette; az üdvözlő beszédet ö[illegible] Beregszászi Jánosné, a Nőegylet elnöke mondotta.- A Templomsegélyző Nőegylet május 30-án ünne[illegible] pelte fentállásának 15-ik évfordulóját. — A nyá[illegible] iskolába 105 gyermek járt. A "manual training órán készitett tárgyakból a fiuk, a leányok pedig [illegible] kézi munkából kiállitást rendeztek. — Mire a le[illegible] készcsalád nyári vakációról visszaérkezett, a par[illegible] kia konyháját renoválva találták, aminek költsége[illegible] hez a Nőegylet 50 dollárral járult. — Az egyhá[illegible] bazárja október végén volt. — Nov. 25-én emléke[illegible] tek meg az árvákról.

FAIRPORT-HARBOR, O.

1933. év végén a templom kifestését határozta[illegible] el. — Az egyház az 1934. évet $2090.67 áthozatta[illegible] kezdte meg. — A templomfestést a bizottság [illegible] gyülekezet teljes megelégedésére végezte el. — 1934 febr. 11-én volt árvaházi vasárnap. — Febr[illegible] 25-én "A betyár kendője" szindarabot adták elő. — 20 taggal megszervezték a cserkész csapatot. — Május 30-át a hősök emlékének szentelte a gyülekezet. — Az egyház évi bazárja augusztusban vol[illegible] és $785.15 szép haszonnal zárult. — A nyári iskol[illegible] vezetésében lelkésznek Balázs Emma és Literát[illegible] Erzsébet segitettek. — 1934-ben az első félévben a[illegible]

1000 dollár törlesztés mellett még $627.03 maradt a pénztárban. — A gyermekek között énekkar alakult. — Februárban az árvaházi vasárnap alkalmával $48.65 összeget adományoztak.

LORAIN, O.

Az 1933. évi őszi bazár nov. 10—12-én volt 700 dollár tiszta haszonnal. — A Prince of Peace Declamation szavaló versenyen 1933-ban Balogh Ilonka nyerte meg a gyülekezeti versenyt. — 1933-ban hálaadás ünnepén angol predikáció is volt olyan fiatal házastársak részére, ahol az egyik fél nem beszél magyarul. — A Ref. Betegsegélyző Egylet 1933-ban ujra Kalassay Lajost választotta elnökéül.— 1933. dec. 10-én bibliai vasárnapot tartottak. — A Nőegylet tisztikarát 1933 december havában választották meg. Elnök lett Bütti Mihályné, alelnök Farkas Sándorné, pénztáros Molnár Sándorné, jegyző Virág Andrásné, ellenőr Gulyás Lajosné. Számvizsgálók Tóbiás Ferencné, Ficsór Józsefné és Kalassay Sárika. — 1933 karácsonykor közel 300-an járultak az Ur asztalához. — 1933 ó-év estéjén az ifjak a "Hawai rózsája" cimü operettet adták elő. — 1934 jan. 1-én este magyar és angolnyelvü istentisztelet volt. — Csontos Béla lelkészt ottani öt éves müködése alkalmából a gyülekezet és az egyházi testületek bensőségteljes ünneplésben részesitették és a tiszteletére rendezett vacsora jövedelmével ajándékozták meg.

1934-ben a gyülekezet havi 20 dollárral járult hozzá a tanitónő fizetéséhez. — Febr. 4-én ifju házasok és fiatalok részére nagyobb részben angolul végzett istentisztelet volt. — A külmissziói vasárnapon befolyt perselyt a külmisszió céljaira forditották. — Husvét reggelén 6 órakor rövid istentisztelet, 6.30-kor pedig "sunrise-service" volt az ifjuság számára. — Pünkösdkor 36 ifjat konfirmáltak. — A nyári iskolában lelkészen és tanitónőn kivül Czető Ilona is tanitott 112 gyermeket. — A város fentállásának 100 éves ünnepléséből az egyház és testületei is kivették részöket. — Nov. 25-én emlékeztek meg az árvákról.

MEDINA, O.

Az itt lakó reformátusokat a clevelandi első egyház lelkésze és tanitója részesitette lelki gondozásban. — Az árvákról nov. 25-én emlékeztek meg.

MIDDLETOWN, O.

Az egyházat Szőke László hittanhallgató szolgálta be az év nagy részén át. — Márciusban az árvaház támogatásából szépen vették ki részüket.

TONAWANDA, N. Y.

1933-ban karácsonykor 80 lélek élt a szent vacsorával. — Az Ifjusági Kör 1934 februárban "A gyürüs zsidó" cimü vigjátékot hozta szinre. — Az egyház a buffaloi west sidei egyház társegyháza lévén a Péter Antal lelkész beiktatását nov. 25-én délelőtt tartotta. — A Ref. Nőegylet az egyház javára jun. 3-án este banketet rendezett. — Május 27-én volt árvaházi vasárnap.

4. A MAGYAR SION EGYHÁZMEGYE

Évi közgyülését a Kalamazooi egyházban április 16—18 napjain tartotta. A gyülés tagjait a kalamazooiak nagyon szives vendéglátásban részesitették.

A közgyülés jól látogatott volt. A paróchiális jelentések az egyházközségeknek a mai nehéz viszonyok között is nyilvánvaló életképességéről és a lelkiekben való megerősödéséről adtak számot. Kimondották az egyházi sajtó, közegyházi és árvaházi ügy lelkes felkarolását. A közgyülés az elnöki tisztséget amerikai szokás szerint minden évben más egyénnel tölti be. Hankó M. Gyula milwaukeei lelkészt választották e tisztségre. Kozma Dezső, detroiti volt segédlelkészt, aki Detroitban uj egyházat szervezett, a közgyülés kizárta kebeléből.

CHICAGO-BURNSIDE, ILL.

1933 karácsonykor 197 urvacsorázó volt. — A gyermekek a néh. Boros Jenő lelkész által irt karácsonyi szindarabot adták elő. Az iskola épitési alap a nehéz idők dacára is szépen szaporodott. — 1934-ben husvétkor 284 urvacsorázó volt, az ünnepi adomány 375 dollárt tett ki.

Aug. 5-én esküdött örök hüséget Józsa albert és Debreczeni Margitka. A vőlegény szülei, Józsa Géza és neje az abaujtornai Szádellőből jöttek; a menyasszony apja, Debreczeni István a szabolcsmegyei Veresmartról, anyja, Vincze Paulina pedig Dögéről. A vendégek száma közel 2000 volt. — Apák napi ünnepélyt tartott Burnsidei Magyar Református Egyház junius 17-én a Magyar Házban. A hatalmas termet teljesen betöltő közönség kettős ünnepségre is gyült ez alkalommal, mert az "apák" ünneplése mellett az estély központi része a "fiak"-nak szólt. Ugyanis az Amerikai Magyar Református Egylet Burnsidei Ifjusági Osztályát (No. 265.) is ez alkalommal avatták fel hivatalosan.

Az ünnepséget Balogh E. István egyesületi ker. igazgató imája nyitotta meg, amely után jóizü és gazdag vacsorát szolgáltak fel az asszonyok. Minden tál ételt Oláh Sándorné magyaros rigmusai vezettek be. Vacsora után Debreczeni István egyházgondnok köszöntötte a vendégsereget. A megnyitó beszéd után Séra István, ifj. Tarjányi Károly és Böszörményi József, az ujonnan szervezett egyesületi Ifj. Osztály mükedvelői rövid szindarabbal szórakoztatták az ünneplőket. Az apákat köszöntő tartalmas beszédet Dr. Ujlaki Ferenc, a Ref. Egyesület elnöke mondotta. Erre válaszolt az apák nevében id. Tarpányi Károly burnsidei egyleti elnök. Nagy Béláné szép magyar dalokkal vidámitotta

fel az ünneplőket. Majd Szentiványi magyar kir. konzul méltatta komoly szavakban a nap jelentőségét.

Az apákat dicsérő beszédek után ifj. Boros Jenő, az ujonnan szervezett Ifj. Osztály ügykezelője az egyesület jelenlevő főtitkárához, Molnár Istvánhoz intézett szavaiban 32 felnőtt ifju és 10 gyermek-tag nevében kérte az osztály hivatalos felvételét az egyesület kebelébe. Molnár István főtitkár angol nyelven válaszolt az ifju ügykezelő szavaira s felkérte az uj osztály tisztviselőit, hogy vegyék át az osztály charterét, amelynek történeti multját érdekesen és megkapóan magyarázta el. Mikor a megválasztott tisztviselők és az egyesület 32 felnőtt tagja letette a hivatalos fogadalmat, az uj osztály elnöke, Balogh Miklós rövid köszönetet mondott az egyesület jelenlevő főtisztviselőinek. Válaszul Molnár István főtitkár az ifjusági mozgalom jó munkájának megkezdésére és támogatására egy $155-os checket nyujtott át az egyesület ajándékaként az elnöknek.

A megkapó egyesületi ünnepség után tovább folyt az estély szórakoztató programja. Révész Etuska, az uj osztály egyik gyermektagja meglepően szép művészi zongorajátékával Józsa Juliska, Balogh Miklós és Gyüre Ilonka pedig tréfás jelenettel szórakoztatta a közönséget. Bodor Dániel zárószavaival pedig véget ért az estéély müsora.

Az ünnepség áldomásmesteri és "Master of Ceremony" tisztét Boros Jenő végezte, aki saját szerzeményü alkalmi dalait lesokszorositva minden jelenlevő kezéhez adta s a fent részletezett müsorszámok és beszédek közben az egész közönség jókedvvel énekelgette a valóban gyönyörü és az ünnep jelentőségéhez szabott magyar dalokat a zenekar vezetésével. Az ünnepély nagy sikere Boros lelkész igazi érdeme. — Az árvaházi vasárnapon, okt. 14-én $45.62 folyt be. — Okt. 21-én az egyház templomának ujjáavatási ünnepét tartotta. — Utána három nappal 25-én nagy gyász töltötte be a gyülekezet tagjainak szivét:: Boros Jenő lelkész váratlanul elhunyt. Helyére a gyülekezet Balogh E. István lelkészt választotta meg, akinek cime: 652 East 92nd St., Chicago, Ill.

CHICAGO, ILL. — WEST SIDE.

1933-ban a karácsonyi urvacsoraosztásban 70 hivő részesült. — 1934 husvét ünnepén 74 urvacsorázó volt; az adomány 51 dollár. Az egyház 20 éves jubileumát 1934 május 6-án benső áhitattal ünnepelték. — Minden évben segitik az árvaházat. 1934-ben okt. 14-én volt az árvaházi vasárnap.

SO. CHICAGO, ILL.

1933 karácsony ünnepén 45 lélek urvacsorázott és tett 45 dollár adományt. A gyülekezet a lelkésznek 10 dollárt adományozott. Az év végén a tiszta maradvány 400 dollár volt. — A jan. 23-án a Nőegylet által rendezett társasvacsora tiszta jövedelme 40 dollár volt. — Az egyház három év óta önfenttartó.

DETROIT, MICH.

1933 nov. 26-tól dec. 3-ig volt az egyház évi bazárja. — Az 1934. évi bőjti urvacsoraosztás elől már aránylag kevesen mentek ki a templomból, ami örvendetes jelenség a mult gyakorlatához arán[y]va. — Az egyház uj orgonistája Béki Pál zenet[a]lett, aki hazai képesitéssel rendelkezik. — Az [I]Asszonyok Köre a bankból felszabadult péhzét [h]vét előtt az egyháznak adományozta. A Női E[g]sület és Ifjusági Kör 100—100 dollárt utalt át egyház pénztárába. — Virágvasárnapon 40 ifju [k]szesült a konfirmáció szertartásában. — Az [é]angolnyelvü istentiszteleten 150-en voltak jelen azt ismételni fogják. — Husvétkor 575 lélek [v]urvacsorát, az ünnepi adomány $763.00 volt. — [A]adományboritékokat bevezették. — A nyári mag[y]iskolában Tóth Mihály lelkész, Beke Pál tanár Daróczy Pálné tanitónő végezték a tanitást, mint[a] Kozma Dezső segédlelkész már korábban kivált [a] egyházból. — Az 1935. évi konfirmándus osztály[a] 1934 junius folyamán 34 ifju iratkozott be. — [A] gyülekezet lelkésze szeptemberben sulyos operác[i]ment keresztül, amelyből szerencsésen felépült. — Az egyház okt. 14-én ünnepelte fentállásának [2]éves évfordulóját. — Az árvaházat szépen támog[a]ják.

FLINT, MICH.

A gyülekezet szeretett lelkipásztora a nyár[o] beteg volt, de hivei örömére nemsokára felgyógyu[l]

Aug. 5-én konfirmálás, aug. 26-án ujkenyéri [ú]vacsoraosztás volt.

Okt. 6-ának emlékezetére Balogh E. István lelké[s] végezte az istentiszteletet. — Az egyház uj szí[n]padának felavatása okt. 14-én volt, amikor a Ma[g]yarországból visszatért Prattinger Ferenc, a De[t]roiti Magyar Hirlap volt szerkesztője beszélt Me[l]licher Edével, a Flinti Ujság szerkesztőjével együtt[.] Októberber Cass City közelében, egy 100 magya[r] farmerből álló telepen eskette a lelkész ifj. Ol[á]Dánielt és Beregszay Piroska Erzsébetet. — Nov[.] 28-án este "A gyimesi vadvirág" cimü népszinmüve[t] mutatták be az uj szinpadon. — Az április 15-é[n] tartott árvaházi vasárnapon az egyház tagjai 1934-ben is szivesen támogatták az árvákat.

GARY„ IND.

Az 1933. év a sikeres előhaladás ideje volt. Ug[y] a lelki, mint egyháztársadalmi és gazdasági téren sokkal elevenebb tevékenységet tanusitott az egy[h]áz minden szerve az előző évekhez képest. A fenntartási költségek mellett a depressziós évek adósságait is tisztázni tudták. — A Ref. Nőegyet 1934 jan. 28-án "A nóta vége" cimü operettet mutatt[a] be. — Nagyhét folyamán evangélizálós istentisztele[t] volt esténként. — A garyi egyház népe kitünteté[s] kedves meglepetésben részesitette április 22-én este lelkipásztorát születés napja alkalmából. Az ünnepség annál is inkább megindító volt, mert a lelkészt teljesen váratlanul lepte meg a "surprise". Ugyanis a Református Nőegylet banko párty rendezésének ügyes ürügye alatt sikeresen előkészitette a szeretet és nagyrabecsülés feledhetetlen szép megnyilvánulásának estéjét.

A gyülekezet hivei mellett részt vettek az ünnepségen Gary magyarságának és a környékbeli egyházak egyesei is. Jelen voltak Garay Gerő a s[z] chicago és whitingi lelkész, Bodor Dániel east chi

cagoi lelkész, Mircse Sándor indiana harbori lelkész és Balogh István az Amerikai Magyar Református Egyesület Chicago kerületi képviselője; kik mindannyian szivélyes szózattal köszöntötték a lelkészt és az ünneplő egyházat. A gyülekezet nevében Bence Ilonka egy negyvennégy szálból álló gyönyörü rózsa csokorral köszöntötte a lelkészt, Kiss Ernő pedig szép vers kiséretében egy szál születésnapi emlék virágot nyujtott át. A Református Nőegylet nevében Valyócsik Dánielné elnöknő, a Magyar Athléta Klub nevében Bence János elnök, a C. E. Egyesület nevében Bence Erzsike és a vasárnapi iskola nevében Valyócsik Mihály üdvözölték a lelkészt és boritékban adták szeretet ajándékukat. A felszólalók során lelkész köszöntőt mondottak még Kásás Ernő festőművész, Oppman Mór ügyész, Kalós Kálmánné, Derián Gyuláné, Tóth Gyula, Lakatos Sándor, Gergely József és Kádár Károly.

A meglepő szeretet és tiszteletnek e hatalmas megnyilvánulása után az ünnepelt lelkész a meghatottság és hála érzéseiben köszönte meg az összeseknek feledhetetlen megemlékezésüket és szeretet adományaikat. Ez az ünnepség csak ujabb tanubizonysága annak, hogy a garyi egyház értékelni és méltányolni tudja annak a lelkésznek szolgálatait, ki megértő szivvel s lélekkel az ő népe javáért él.

INDIANA HARBOR, IND.

Több mint 100 család és urvacsorázó tag volt 1933-ban. A lelkészlakás, garage stb. épitését befejezték és a szép templom s parókia felépitése után mindössze 4000 dollár maradt. Az 1933. évi bevétel $2075, a kiadás $2026.95 volt. 12 keresztelés, 12 konfirmálás, 7 áttérés, 5 esketés és 5 temetés fordult elő. A 36 taggal alakult énekkar meglepő munkát végez. — A Nőegyletben Szabó Mózesné lett az elnök; 1933. évi bevételük $404.30 volt. — A 42 tagból álló Ifjusági Egylet elnöke Trimmel István. — A gyülekezet autóval ajándékozta meg a lelkészt. — Sándor nap alkalmával a lelkészt és fiát 35 dollár ajándékkal lepték meg. — Az árvaházi vasárnap szept. 2-án volt.

JOLIET, ILL.

A Jolieti Magyar Ref. Egyház lelkésze, Józsa Benjamin tiz év óta szolgálja már a gyülekezetet. Ebből az alkalomból emlékezetes ünnepélyt rendezett az egyház tagsága a lelkész tiszteletére, hogy ellismerését és háláját kifejezze. Megállapithatjuk, hogy tiz év elteltével még nagyobb szeretettel üdvözölte, mint tiz évvel ezelőtt, amikor nagy reményekkel megkezdte munkáját Jolietben.

Az ünneplés igen meghatotta a népszerü lelkészt annál is inkább, mert tudta nélkül történtek meg az előkészületek és ott látta az ünnepélyen a gyülekezetnek majdnem minden egyes tagját és sok jóbarátját is, köztük Kovács Mihály aurorai ref. lelkészt, aki gyönyörü beszédben köszöntötte legjobb barátját, a jubiláló jolieti lelkészt.

Józsa Benjamin egy pompás virágcsokrot kapott a Nőegylettől. A csokrot Lekka Jánosné elnöknő nyujtotta át szép szavak kiséretéében.

Üdvözölték a jubiláló lelkészt Bató Jolán, Gergely Vilma és Gergely Anna is.

A virágokkal diszitett fehér asztalokra izletes ételek kerültek s megkezdődött a lakoma.

Átnyujtották a lakoma során a lelkésznek az egyházközség ajándékát, egy pompás palástot, mig a Nőegylet egy öltöny papi ruhával ajándékozta meg. A Vasárnapi Iskola tanulói részéről pénzbeli ajándékot nyujtottak át.

Ugyanekkor volt a lelkész születésnapja is. Ebből az alkalomból a Nőegylet egy szép tortával kedveskedett a lelkésznek. A tortán 45 gyertyácska jelezte a lelkész korát.

A lelkész meghatva mondott köszönetet a gyülekezetnek és jóbarátainak a nem várt ünneplésért és ajándékokért. Igérte, hogy minden tehetségével azon lesz, hogy a gyülekezetben mindenek a legpéldásabb rendben folyjanak és a szeretet, amely áthatja a gyülekezetet, továbbra is éltetője legyen a gyülekezeti munkának.

Nem hiányozott az ünnepélyről a Gyüre Fivérek zenekara sem. Ez a zenekar dijtalanul jött el Whiting, Indianából. A fiatalság és az éltesebbek is ugyancsak szépen énekeltek a zenekar kisérete mellett.

A sikerült ünnepélyt Bakti Józsefné, Lekka Jánosné és Bárdi Józsefné, a gondnok felesége készitették elő.

KALAMAZOO, MICH.

A Kerekes Béla lelkész beiktatása 1933 nov. 12-én ment végbe. — 1933 dec. 10-én a lelkészt születésnapja alkalmából meleg ünnepeltetésben részesitették. — A mükedvelők "A kölcsönkért feleség" cimü szindarabot mutatták be.

1933 elején a gyülekezetnek 100 rendes tagja volt. Az 1933. évről $130.15 maradt fent áthozatnak. — 1934-ben a Nőegylet tisztikara a Dalla Józsefné elnöklete alatt alakult meg. A Nőegylet a templomot uj bársonyteritőkkel látta el. — 1934 husvétkor 95 urvacsorázó volt. — A Nőegylet tagjai az árvaház javára gyüjtést rendeztek. — A nyári iskolába 58 gyermeket irtak össze, akik közül 14 a konfirmációi osztálynak volt tagja.

MILWAUKEE, WIS.

Ebben a nagy városban, amely 600,000 lakosságával és óriási területével elnyeli a benne élő kicsiny számu magyar reformátusságot, az egyházi munka nagyon nehéz. A hivek szerte-szét laknak a város minden részében s a városon kivül is. Az egyházi munka elég későn kezdődött és sokat magával ragadt a világ vagy a vallásellenes világnézlet. A lelkész buzgósággal és lelkiismeretességgel végzi nem könnyü feladatát. Kicsiny, de vallását szerető sereg gyülekezik össze vasárnaponként a templomban. A depresszió Milwaukeet különösen kegyetlenül sujtotta, aminek természetes következménye az a gondteljes anyagi állapot, amelyben az egyház van. De a hit megvan és reménykedve várják a szebb jövőt. A gyülekezet nemes lelkületét igazolja, hogy részt kértek az árvák és öregek segitéséből és erre a

célra az okt. 21-én tartott árvaházi vasárnapon szép eredménnyel adakoztak. — Márc. 15-iki ünnepélyt rendezett az egyház, mely elég jól sikerült ugy erkölcsileg, mint anyagilag. — Junius 17-én a Lorántffy Nőegylet jubileumi ünnepélyét tartotta. — Magyar iskolát tartanak minden szombaton délelőtt 9 órától kezdve. — A Christian Endeavor Society, melynek 14 beiratkozott tagja van, heti rendes összejövetelét szerdán este tartja.

RACINE, WIS.

A milwaukeei lelkész szolgálja ki vasárnapról-vasárnapra. — Szept. 30-án uj gondnokot választottak.

Ebben a városban a Ref. Nőegylet okt. 20-án este tartott jól látogatott mulatságot s a jövedelem egy részét árvaházunknak adta. Másnap Hankó M. Gyula lelkész tartott árvaházi vasárnapot.

WHITING, IND.

A presbiterium 1933 végén megengedte, hogy a tót reformátusok vasárnapi iskolát és istentiszteletet tartsanak a magyar templomban, amig per alatt álló templomuk ügye el nem dől. Hálaadás napján lelkész az 1933-ban elhunyt tagok hozzátartozóinak vigasztalásáért könyörgött. — 1933 karácsony hetében az evangélizáló istentiszteleteket magyar és angol lelkészek végezték. 1933 karácsonykor 75 urvacsorázó volt. — Ó-év estéjén istentisztelet után együtt maradt a gyülekezet és az ujév első perceiben köszöntötték egymást és énekléssel léptek az ujévbe. — 1934-re $560 volt az áthozat és $1500.00 aranybondokban elhelyezve. — Husvétkor 89 lélek élt az Ur vacsorájával. — Az egyház nagy munkába fogott 1934 nyarán, amikor templomát felemeltette, téglával körül épitette és kényelmes basement birtokába jutott. Az épitést Lukács Antal gary-i vállalkozó végzi. A teljesitményből az egyháztagok is kiveszik részüket ugy pénzbeli adományaikkal, mint két kezük munkájával.

5. A Reformed Churchnek nem-magyar egyházmegyékhez tartozó egyházközségei.

BRIDGEPORT, CONN.

Az egyházban rendesen folyik a munka. Az egyház különböző szervei is tevékenyen dolgoznak. — A lelkész a nyár folyamán gyöngélkedett, de nemsokára visszanyerte egészségét és továbbra is hivei javára szentelheti teljes idejét. — Aug. 12-én 31 ifjat konfirmáltak. — Aug. 19-én volt a nyári magyar iskolába járó gyermekek vizsgája. A tanitásban ifj. Nagy Emil lelkész segédkezett. — Az egyházban szept. 23-án volt árvaházi vasárnap, amikor a mult szokásaihoz hiven megértéssel karolták fel a magyar árvák és öregek ügyét és $76.50 adományt szolgáltattak be. — Az egyház fentállásának 40 éves jubileumát a Nőegylet 25 éves jubileumával karöltve november 25-én ünnepelte. — Okt. 28-án este a bridgeporti két magyar ref. egyház közösen rendezett reformációi emlékünnepélyt a hatal- Rákóczi Hallban.

EAST CHICAGO, IND.

1933 nov. 12-én az egyház presbiteriuma és a egylet 300 teritékes vacsorával lepték meg a készt 40 éves születésnapja alkalmából. — 1933 19-én a "Torockói Mennyasszony"-t mutatták be. 1933 karácsonykor Erdey Ferenc főiskolai tan volt ligonieri árvaházi növendéket hivták meg le tusnak. — Az egyház 1933. évi bevétele megkö tette az 5000 dollárt. — Tóth Rózsika tanitónő ligonieri árvaház volt növendékét 1933. év karác ünnepén eljegyezte és később 1934 junius 2 feleségül vette Tarr Károly. — Az egyház Egyletének tisztviselői lettek: Derján Gyuláné nök, Bábás Józsefné alelnök, Molnár Jánosné pé tárnok, Csurilla Bálintné ellenőr, Csurilla Józse és Bihary Istvánné számvizsgálók, Gorondi Laj zászlótartó. A Női Egylet az árvaház hüséges se tője. — 1933-ban 27 keresztelés, 15 esketés, 12 te tés és 27 konfirmálás volt. Az urvacsorával 1068 éltek. Az 1934. év elején 1187 dollár volt az el évről az áthozat. Volt 465 urvacsorázó és 145 gy mektag. — Husvétkor 237 hivő járult az Ur a talához. — Junius 16-án, szombaton este rendez osztály-avató ünnepet a Ref. Egyház. Hammond amely mint szomszéd magyar telep, East Chica ref. egyházához tartozik, szintén mostanában a kult a Ref. Egyesületnek egy uj osztálya. Ezt osztályt is Molnár István egyesületi titkár ava fel, miután Dr. Ujlaki Ferenc egyesületi elnök gy nyörü alkalmi beszéde után a tisztviselők és tag fogadalmat tettek. Az uj osztály a megnyert chart szerint a 264-ik számot kapta. Bodor Dániel he beli lelkész alkalmi szavain kivül Hadadi Gáspár, osztály elnöke, Tóth Bálint, Szabó Károly és Dé János tiszttársai nevében, Boros Jenő burnsidei le kész, Mrs. Palmer east chicagoi osztály-jegyző, F András east chicagoi osztályelnök, a sajtó képvise és Balogh E. István, az egyesület ker. szervez tartottak alkalmi beszédeket. — Az árvaházi vas nap szept 2-án volt.

FAIRFIELD, CONN.

1933-ban az őszi urvacsorához szokatlan na számmal járultak a hivek és az ünnepi adomá $212.00 volt. — A C. E. 1933 nov. 1-én alak meg. — A Nőegylet 1933 nov. 4-én a Kálvin Ha ban a reformáció emlékére müsoros estélyt rend zett. — A presbyterium ugy határozott, hogy t metések alkalmával a templomban csak abban esetben engedik felnyittatni a koporsót, ha mag a gyászolók kivánják.

1933-ban 5 keresztelés, 13 konfirmálás, 4 eskt és 3 temetés volt. Az évi bevétel $5848.15, a kiad $4678.75 összeget tett ki. Adósságtörlesztésre és k matra $1799.31-et forditottak. — A Nőegyletben P. Varga Jánosné, hét éven át hüséggel szolgál elnök helyébe Nagy Sándornét választották, az Ifj sági Egyletben pedig Rozgonyi Miklós lett az e nök. — Az egyháztanács és énekkar meghitt barát körben ünnepelte a Józsefeket, köztük az ajándé

kokkal meglepett lelkészt is. — Husvétkor annyian urvacsoráztak, mint amennyi a teljes jogu egyháztagoknak száma. Az ünnepi adomány $302.15 volt. — Az 1934-iki első évnegyedi bevétel $495.75-öt, áthozattal $1845.94-t tett ki, a második félévi bevétel pedig $1372.25 volt. — A nyári iskolába 108 gyermek járt. — Pünkösdkor 101 urvacsorázó volt. — Áldozó csütörtöktől pünkösdig bezárólag $237.40 folyt be az egyház pénztárába. — Árvaházi vasárnap nov. 18-án volt. — Lelkész a Fairfield megye collegiumban a német nyelvet tanitja. — A lelkészpárnak kedves meglepetésben volt része, mikor Clevelandból — ahol az Evangélikus és Református egyházak egyesülési gyülésén vett részt a lelkész — hazaérkezve, a padlózási munka alatt hagyott paróchiát teljesen rendbe téve találták. Dicső Gusztáv, Gura András, Nagy Lajos, Nagy Sándor, Porcs János, Soltész János, Söveg Mihály, Tóth Kálmán, Tuba József, P. Varga János, P. Varga Zoltán egyháztanácsosok végezték a munkát, Demjén Jánosné, Markóczky Andrásné, Nagy Sándorné, Söveg Mihályné, Tóth Kálmánné nőtestvérek pedig a nagy munka után az egész épületet kitakaritották és berendezték.

LOS ANGELES, CAL.

1933 november első felében bazárt rendeztek. — 1933 utolsó felében a templom tetőjét rendbe hoztak. — 1933-ban karácsonykor az egyenruhás énekkar szépen énekelt. — Az ünnepeltek ugy lelkiekben, mint anyagiakban lényeges javulást mutattak a mult évihez arányitva. — 1933-ban ebben a világvárosi egyházban $3010.00 volt a meglepően magas bevétel. — A március 15-iki ünnepélyen Fedák Sári, Diskay József, Kurucz János és Mrs. E. Gray müvészek léptek fel szereplők gyanánt. — A rendszeres adomány boritékokat sokan fogadták el. — A félévi bevétel $884.35 volt. — A templomszentelés negyedik évfordulójára gyönyörü ajándékkal kedveskedett Szabó Istvánné nőegyleti alelnöknő. Aranyrojtos, nehéz piros bársony takarókkal vonatta be az urasztalát, szószéket és énekkari karzatot. A Nőegylet és preesbiterium kedves születésnapi meglepetést rendezett a lelkésznek. Többen megjelentek az egyháztagok közül is, akikhez idejében eljutott az értesités. Az egyház és Nőegylete, ez utóbbi a Szabó Istvánné alelnök buzgólkodásával, adományokat küld be az árvák részére.

Egyházunk alapitásának ideje: 1926. aug. 1. A jelenlegi lelkész, mint első állandó kaliforniai magyar misszionárius lelkész szervezte Isten és a "Reformed Church in the U. S." egyetemes egyház jóvoltából. Első volt a magyar keresztyén munkában egyházunk Californiában. Első és azóta sem utolsó a szent sáfárságban. Uttörő, "pioner" egyház volt s mint ilyennek talán legnehezebb volt a munkája minden más amerikai alapitásu magyar ref. egyház munkájánál. Több, mint ötven esztendeje burjánzó magyar ugart kellett itt előkészitenie a "jó Magvető" számára. Itt, ahova a magyar honfiuság üditő forrása el-elhaló hajszálereken érkezik. Itt, ahol vigan táncolnak október 6-ikán, mintha semmi sem történt volna e napon 1849-ben Aradnál. Itt, a Csendes Óceán napsugaras partján, ahol a tenger mormolását ma is olyan nagyon egyedül kell hallgatnia "magyar" papnak, magyar egyháznak, magyar léleknek, magyar szivnek.....

1934-ben csendesen munkálkodtunk: "készült az egész fal félmagasságban." "A nagy és rettenetes Urra emlékeztünk és harcoltunk testvéreinkért" s reánk is tettek megjegyzéseket, mint Nehémiás hü népére: "Mit müvelnek e nyomorult zsidók?"

1934-ben kiemelkedő napokká tettük az Ur napján és nagy ünnepeinken kivül "Március 15-ikét",



A LOS ANGELESI REF. ÉNEKKAR.
VESTED CHOIR OF THE HUNGARIAN REF. CHURCH, Los Angeles, Calif.

"Anyák napját" Ref. Egyesületünk 259-ik osztályának megalapitását, "Október 6-ikát", egyetemes egyházunk egyesülését az "Evangelical" egyházzal és tisztviselőink beiktatásának ünnepét. Énekkarunk tervezett hangversenyét is nagyobb vasutl megállóként könyvelhetjük el. Szomoru akkordként kell becsenditenem e fényes napok emlékébe, hogy "nyári magyar iskolánk" nem volt. Kevés a gyermek és még kevesebb a "magyar" gyermek. Mit ér pedig, ha ünnepségeink fényes programmját néha Hollywood legkiválóbb magyar müvészei, vagy müvész vendégei is töltik ki, ha annyira fátyolos Dél Kaliforniában a "magyar jövő". Megkéstünk, megkéstünk, talán nagyon is elkéstünk.....

"Ha e hid elveszett, Erdély is elveszett" — mondotta Bem apó a piski hidnál. Ha Dél-Californiában elveszne a mi egyházunk, akkor a legelső és legértékesebb "magyar" intézmény veszne el. Ez esetben pedig meg vannak számlálva napjai magyarságunknak e napsugaras országban. Kár, hogy ez sok "jó" magyar, köztük sok magyar "református" nem látja, s nem igyekszik egyházunknak buzgó tagja, vagy támogatója lenni, pedig ha e hid elveszett, Erdély is elveszett. Mi, megfogyatkozott hü katonák még állunk e végvárban, de ki tudja meddig állhatunk, ha nagyon kevesen maradunk?!.... Nagy szegénységi bizonyitvány az az amerikai magyarság egy tetemes részéről, hogy az egyházban nem lát egyebet, mint egy intézményt, amely a papnak "gyümölcsözik".

Énekkarunk külön fényképéről legyen szabad megemlitenem azt, hogy egyházunk énekkara egyidős egyházközségünkkel, s vasárnapról-vasárnapra hüségesen és pontosan megjelennek. Egy óriás városban pedig egyikuk sem lakik oly közel templomunkhoz, hogy gyalog eljöhetne a próbákra és istentiszteletekre. Énekkarvezető kezdettől fogva a lelkész neje. Nőegyletünk jóvoltából izléses, szép énekkari köpenyegeket kaptak ajándékban az elmult karácsonykor. Közeli hangversenyünk ékes bizonyság lesz Los Angeles magyarsága előtt, hogy kultur-szinvonalunk magasan áll a templomon kivül is. Nagy vendég-müvésznőnk: Fedák Sári is ezt emelte ki egyházunkról olyan kedvesen az elmult március 15-iki ünnepségen. — 1934 is eltelik s mi egy évvel közelebb leszünk Urunkhoz, aki majd reá teszi pecsétjét munkánkra: "Jertek én Atyámnak áldottai....."

Hady Albert, los angelesi ref. lelkész.

TOLEDO, O.

Az 1933. évi őszi urvacsorában 303 lélek részesült. — Az 1933. évben a gyülekezet asszonyai az árvaháznak 130 dollárt gyüjtöttek. — Ifj. Molnár István tanár és Horváth Etelka, vas. iskolai buzggó tanitók 1933 nov. 18-án házasságot kötöttek. Hálaadás napján reggel 6 órakor istentiszteletet tottak, amelyen 187-en vettek részt. Az istenletet az ifjuság szeretetvendégsége követte. — egyház 1933. évi bazárja nov. 27-én és 28-án volt. Az 1933. évi bazár tiszta jövedelme $378.20 volt. 1933 karácsony ünnepét 400 urvacsorázó és $ adomány tette emlékezetessé. — 1933-ban 14 resztelés, 31 konfirmálás, 6 házasságkötés és temetés volt. — A Nőegylet tagjai lelkészüket doi müködése ötödik évfordulóján diszes palá lepték meg. — A Lorántffy Zsuzsánna Nőegyle 1933. évi bevétele $503.87 volt. — Az egyház évi bevétele $6,472.05, kiadása $6,460.89 összegre gott. — Az egyház heti értesitőt ad ki. — A nár István hajlékában tartott összejövetelen Kör alakitását mondták ki. — Oláh Juliska diniszát a toledoi Council of Churches felkérte, az egyházi munkásokat képző iskolában tanitson. Az Ifju Asszonyok Missziói Köre Tóth János elnöknek, Szendi Lajosnét alelnöknek, Jakab Jánét jegyzőnek, Orosz Lajosnét pénztárosnak Horváth Györgynét titkárnak választotta. — A rántffy Egylet "A tót leány" cimü szindarabot keresen adta elő. — Boros Bertalant és nejét zasságuk 25 éves évfordulóján szép ünneplésben szesitették. — Febr. 12-én 25 férfi résztvev megalakult a Bethlen Kör. Célja az Isten orszá iránti érdeklődés fenttartása, a baráti, testvéri zösség, továbbá a segitő szeretet gyakorlása. El Molnár István, alelnök Szendi Lajos, iródeák dog Bálint, pénztárnok ifj. Nagy József, aj Árvay Imre. — A lancasteri College által doktorátussal kitüntetett Ujlaki Ferenc lelkészt egyház márc. 3-án fényes banket keretében ün pelte és ajándékokkal halmozta el. — 1934 vi vasárnapján 44 ifjat konfirmáltak. — Husvétkor lélek urvacsorázott, adomány $248.85. — A Miss Szövetség évi gyülésén Oláh Juliska diakoniss alelnökké, Horváth Mariskát pedig zsinati ké selővé választották. — Az Asszonyok Missziói K a New Hebridák szigetén munkálkodó Molnár M ria magyar missionáriusnőnek sok értékes ajándé küldött. — Pünköstkor 305 urvacsorázó volt. Oláh Juliskát toledoi müködése ötéves fordul alkalmából meleg ünneplésben és ajándékokban szesitette. — A nyári iskolába 115 gyermek ir kozott be, az 1935. évi virágvasárnapi konfirmác hoz 1934 juniusban 22 ifju jelentkezett. — Az 19 évi első félévi bevétel $3003.22, a kiadás $2633 volt. — Árvaatya nov. 1-én és 2-án hirdette igét és vette át az egyház rendszeres évi gyüjté az árvák javára. Természetesen a gyüjtés munká most is a derék nők végezték. Az árvák 153 doll kaptak.

II.) A PRESBYTERIAN CHURCH IN THE U. S. FENNHATÓSÁGA ALÁ TARTOZÓ EGYHÁZAK.

A Presbyterian Churchhöz tartozó magyar gyülekezetek azoknak az amerikai egyházmegyéknek alkatrészei, amelyeknek területén vannak. A magyar ügyek közös irányitására szolgál az a tanácskozási joggal biró Magyar Presbyteriánus Konferencia, amely kétévenként gyülésezik. Ennek jelenleg Kovács Andor brownswillei lelkész az elnöke és Várkonyi Miklós throopi lelkész a titkára.

a) Illinois államban.

AURORA, ILL.

1933 október havában a Nőegylet 68 dollárral járult az egyház kiadásainak fedezéséhez. — 1933 nov. 26-án az egyház Mükedvelő Gárdája az "Uri szokás" népszinmüvet játszotta. — 1933 karácsonyán a Nőegylet lelkészt szép ajándékkal lepte meg. — Márc. 15-én az Apák-Fiak bankettjén több, mint nyolcvan férfi volt jelen. — Ápr. 8-án az egyház mükedvelő gárdája "Az ördög mátkája" népszinmüvet mutatta be. — Az árvaházi perselyt bevezették.

b) Indiana államban.

SO. BEND, IND.

Az egyházban alakult Irdalmi Kör hetenként gyülésezik. — A Templomsegélyző Női Egylet által 1933 hálaadás napján az istentiszteletet követő vacsorán 350-en felül jelentek meg. — Husvét előtt két héttel az egyház lelkésze mindennap részt vett a város különböző templomaiban tartott evangélizálós istentiszteleteken, ahol szolgálatokat is végzett. — A lelkész nejét születésnapja alkalmával meglepetésben részesitették. — A nyári iskolába 55 gyermek iratkozott be. — A tanitást lelkész és neje végzik. — A St. Joseph megyei Lelkészegyesület, amelynek 80 protestáns és egy gör. kel. lelkész tagja van, a gyülekezet lelkészét választotta meg elnökéül. — Okt. 28-án a so. bendi első evangélikus egyház 79 éves jubibleumán a St. Joseph megyei lelkészegyesület a gyülekezet lelkésze képviiselte.

c) New Jersey államban.

ALPHA, N. J.

1933-ban a megyei C. E. csoport vándorzászlóját az itteni egyház ifjai nyerték el. — Az egyház mükedvelő ifjai "A Gyürüs Zsidó" c. szindarabot adták elő 1933 nov. 19-én. — A környék magyarsáiga együtt ünnepelte 1934-ben is március 15-ikét. — Brainardson átvettek a magyarok egy elhanyagolt álllapotban levő magyar templomot és azt rendbe hozták. Benne az alphai lelkész rendszeresen tart magyar istentiszteleteket. Az átalakitott templom megnyitása okt. 7-én volt, amikor Ferenczy Pál franklini lelkész tartotta az alkalmi beeszédet, Kardos Erzsike, Varga Irén és Stróbli Margit pedig énekeikkel emelték az áhitatot. A brainardsi körzethez 15 család tartozik. Az egyháztagok a javitással járó munkálatokat dijtalanul végezték. — Az árvaházat rendszeresen támogatják. — Husvétkor többen urvacsoráztak, mint bármikor az egyház fentállása óta. — Junius 17-én a gyülekezet körében jól sikerült és szépen látogatott konferenciát tartottak. Előadók voltak: Dezső János, Kovács Ferenc, Szathmáry Bertalan, Nagy Emil lelkészek és Veres József kántor.

CALDWELL, N. J.

Az itteni egyháznak György Árpád bloomfieldi theologus a beszolgáló lelkésze, aki minden vasárnap tart istentiszteletet. — Az egyház aug. 26-án részt vett a new brunswicki Magyar Református Napon. — A beszolgáló lelkészt távollétében Gábor Béla bloomfieldi kollegiumi hallgató helyettesitette.

NEWARK, N. J.

A Ref. Nőegylet november 4-én ünnepelte fentállásának 25 éves jubileumát. A Nőegylet a Hajdu Béláné elnök vezetése alatt áll. — A nagy városban, hol az egyházellenes irányzat erős, az egyház lelkésze és előljárói az őrhelyen állva végzik felelősségteljes munkájokat.

NEW BRUNSWICK, N. J.

Okt. 7-én este teljesen megtelt a New Brunswicki Első Magyar Református Egyház nagyterme, midőn az egyház főgondnokait, Szabó Sándort és Daku Ferencet ünnepelte a lelkes közönség. Ritka eset, hogy oly spontán és szivbeli ünneplést lát népünk, mint ez az ünnepély.

Este hét órakor már teljesen megtelt a terem. Ez magában véve is csoda, vasárnap lévén. A gyönyörüen megteritett és virágokkal diszitett asztalokon gözölgött az izletes vacsora, melyet Nőegyletünk kedves tagjai készitettek. A szinpadról felhangzott a Németh-Bálint Zenekar muzsikája és emelkedett a kellemes hangulat. Vacsora után Papp Károly, az egyház lelkésze emelkedett szóra. Szivreható beszédében kiemelte azokat az érdemeket, melyekben hosszu éveken át gazdagodtak az ünnepeltek. Szabó Sándor azokban a nehéz időkben, midőn a legnehezebb viszonyok között küzdött az egyházunk, mindent kockára tett az egyház érdekében. Daku Ferenc tizenkét-tizenhárom éven át szorgalmas, áldásos munkát végzett az egyházban, mint főgondnok, hiven küzdött lelkésze mellett és buzgóságával lelkesitette az egyháztagokat hasonló munkára. Az egyház presbitériuma ezekért óhajtotta kifejezni elismerését és Szabó Sándort egy gyönyörü arany óralánccal, Daku Ferencet egy remek cigaretta tartó és gyüjtóval ajándékozta meg.

Az ünnepen üdvözölték a főgondnokokat Vigh János, Gábor András, Biró Péter, Szabó János,

Huszár Mihály, John J. Curran, freeholder C. Raymond Wicoff, Szabó Menyhért és Krausze Bertalan. Dalaikkal szórakoztatták a közönséget Beregi Károlyné és a magyarság kedvence, Kedves Ilonka. A kitünően sikerült bankett éjfélkor ért véget. Minden sikerért hála és köszönet azoknak, akik adományaikkal és munkájukkal lehetővé tették azt.

Szabó Sándor Zalamegye Kerka-Némethfalvában született 1860 január 10-ikén. Amerikában jött 1906 november 7-ikén és azóta tagja és több éven át főgondnoka volt az egyháznak. Több mint tiz esztendővel ezelőtt lett beválasztva tiszteletbeli főgondnoknak.

Daku Ferenc Debrecenben született 1888-ban, május 11-ikén. Amerikába jött 1914 április 6-ikán. Az egyháznak tagja lett 1915-ben. Gondnoka lett az egyháznak 1917 és 1918-ban. Főgondnok volt 1923-tól 1931-ig és ismét 1934-ben.

A Nőegylet munkás alelnöknője, Tamási Lajosné is szép elismerésben részesült. — Árvaházi vasárnap május 16-án volt. (P. K.)

A Presbyterián egyház fennhatósága alatt működő magyar református lelkészeknek azon csoportja, mely a "Magyar Presbytérián lelkészek Keleti Köre" név alatt ismeretes, jul. 18-án tartotta meg évnegyedes gyülését New Brunswickon, az Első Magyar Egyházban, melynek lelkipásztora Papp Károly.

A konferencián következő lelkészek vettek részt: Papp Károly new brunswicki, Dezső János whartoni, Harsányi Sándor yonkersi, Harsányi László new york-harlemi, Várkonyi Miklós scranton-throopi, Szathmáry Bertalan elisabeth-bayonnei lelkészek és Kovács Ferenc bloomfieldi theol. tanár.

A konferencia, melyen Dezső János whartoni lelkész elnökölt, elhatározta, hogy gyüléseit ezután évnegyedenként rendesen megtartja. A tisztikart felkérte a gyülés a tisztségeknek jan. 1-ig való megtartására. A következő gyülés október közepén volt megtartva a 116-ik utcai magyar templomban. A gyülésen beható tanácskozás tárgyát képezte az ugynevezett Református Országgyülés megtartásának ügye, melyet a református egységfront megépitése és a testvérharc kiküszöbölése érdekében Labordaykor kivánnak Clevelandban, az Első Magyar Református Egyház meghivására megtartani az eszme propagálói. Több fontos közegyházi vonatkozásu ügy bizalmas megbeszélése után a lelkészek ezen körének értekezlete még az este véget ért.

SO. RIVER, N. J.

Az iitteni presb. egyház Ifjusági Köre fentállásának egy éves frdulója alkalmából öt dollár adománnyal emlékezett meg az árvákról és jun. 3-án a "Harapós Férj" cimü darabot mutatta be. — Az itteni egyháztagokat Papp Károly new brunswicki lelkész gondozza.

WHARTON, N. J.

Az elmult év az egyházra nézve jubileumi év volt. — A kis egyházban mindenek csendesen, de ékesen és szép renddel folytak.



IFJUSÁGI KONFERENCIA AZ ALPHAI EGYHÁZBAN
YOUNG PEOPLE'S CONFERENCE, HUNGARIAN PRESBITERIAN CHURCH, ALPHA, N. J.

d) New York államban.

LACKAWANNA, N. Y.

Fazekas Bélát, aki az egyházban tiz éven keresztül hüséggel tölti be a gondnoki hivatalt, 1934 márciusban diszvacsora keretében ünnepelték. — Julius 1—én kedves meglepetésben részesitette a gyülekezet Bőtty János lelkészt ottani müködésének tizedik évfordulója alkalmából. Tiszteletére széleskörü bankettet rendezett, amelyen az egyházmegye, a város és a magyar közélet kitünőségei fejezték ki jókivánatait a gyülekezet vezetőségén kivül. Ez alkalomból az egyház nevében Fazekas Béla gondnok egy szép selyem palástot, a Nőegylet nevében özv. Biodnár Gáborné egy gyönyörü virágcsokrot, az Ifjusági Kör nevében Boda Gyula selyem "dressing gown", a Vasárnapi Iskola s az Esterhay család virágcsokrokat nyujtottak át. Bőtty János theologiai tanulmányait a tiffini, daytoni és princetoni theologiákon végezte. Egy éven át a new yorki Columbia egyetemen végzett társadalompolitikai tanulmányokat. Előbb a conneauti, majd a lackawannai egyház lelkésze lett, ahol immár 10 éve dolgozik nagy eredményekkel, köztisztelet által környezve. — Az Ifjusági Kör uj tisztikarának élén ifj. Boda Gyula áll, akit a C. E. országos konferenciák résztvevői, mint volt elnököt jól ismernek. Mint legifjabb presbitert, a Buffalo-Niagara egyházmegye, amelyhez 500 presbiteriánus egyház tartozik, delegátusnak választotta meg a New Yorkban tartott synodgyülésre. — Okt. 28-án délelőtt a buffaloi két, a tonawandai és lackawannai egyház tagjai itt tartottak közös reformációi ünnepélyt. — Május 27-én Szeghy János lelkész tartott árvaházi vasárnapot.

NEW YORK, N. Y.

A templom tetejét és belső boltozatát javitották 1934 nyarán. — A fiatalság a Vámos Vilmos rendezésében a magyar falusi lakodalmat mutatta be. — Az Ifj. Kör énekkara a westendi presbiteriánus kórház betegeit szórakoztatta énekeivel. — Márkusz Gyula vezetésével megalakult a Labdázó Csoport. — Szept. 2-án a szabadban tartottak istentiszteletet. — Szept. 6-án "Az Alvó Szépség" cimü énekes darabot 35 gyermek adta elő.

YONKERS, N. Y.

A gyülekezet érdemekben gazdag lelkipásztora 1934 októberben ünnepelte Amerikában töltött lelkészkedésének negyvenéves fordulóját. — Az ujcsenyéri urvacsoraosztás aug. 26-án volt. — Az egyház mükedvelői októberben buzgón készültek Szigligeti Ede régi hires népszinmüvének, a "Cigány"-nak előadására. Az előadás október végén volt.

A west chesteri egyházmegye egyházkerületi egyik képviselőjévé a magyar lelkészt választotta és ezzel a gyülekezetet is megtisztelte. — Washingtonból a Roosevelt elnök képét küldték meg az iskola számára. — Az egyházmegyei gyülésen Tamráz Ábrahám elhunyt szir lelkész felett Dr. Harsányi Sándor tartotta az emlékbeszédet.



ALEX SZABO
of New Brunswick, N. J.

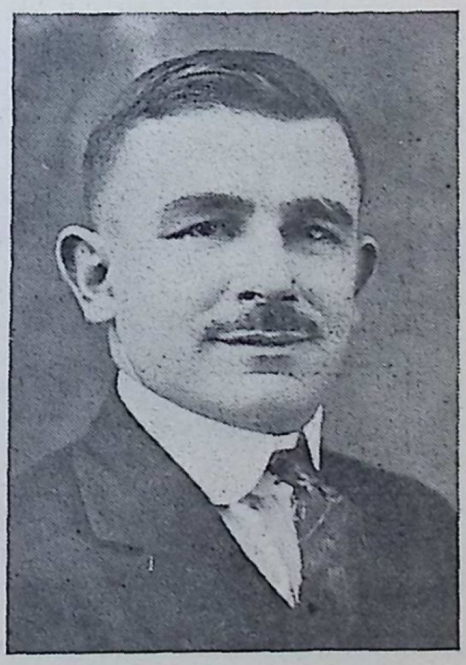

FRANK DAKU
of New Brunswick, N. J.

e) Ohio államban.

ALLIANCE, O.

A Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet 1933 karácsony előtt az egyház javára bazárt rendezett. — 1933 nov. 26-án a lelkész 49-ik születésnapja alkalmából a hivek bankettet tartottak. — 1933 karácsonyán 95 urvacsorázó volt. — 1934 husvétkor 100 lélek élt uri szent vacsorával. — Dénes József és neje Géza fiok 17-ik születésnapja alkalmából szószéki bibliát adományoztak, házasságuk 25 éves fordulója alkal-



KONFIRMÁLTAK CSOPORTJA, BROWNSVILLE, PA.
CONFIRMATION CLASS OF THE HUNG. PRESB. CHURCH, Bownsville, Pa.

mával pedig magánpoharas urvacsorai készletet. — Dénes József Boldogfalván, Kisküküllő megyében született, felesége, Pálfi Katalin pedig Dicsőszentmártonban. A Dénes-család minden nemes ügynek pártfogója. — Az árvák javára árvaházi vasárnapot tartottak. A lelkész neje tiszteletreméltó gyöngédséggel és áldozatkészséggel segíti a zárvákat.

CANTON, O.

Ifj. Dókus Gábor lelkészt ragaszkodó hivei szép palásttal ajándékozták meg, amelyet ünnepélyes keretek között, diszvacsora alkalmával adtak át az ünnepeltnek. — Árvaházi vasárnap április hónapban volt.

CRESCENT-MARTINSFERRY, O.

Dr. Várady Arthur itt töltött 10 éves lelkés szolgálatának emlékére 1933 nov. 12-én jubileu istentiszteletet tartottak. — 1933 okt. 29-én Hegedü József egyházi pénztáros és neje Nagy Lujza h zasságuk 25 éves fordulóját ünnepelték. — 1933-b az őszi urvacsorában 140 lélek vett részt. — 193 ban 8 keresztelés, 1 esketés, 7 temetés és 9 konfi málás volt. — A nyári iskolában 123 gyermek t nult. 94 istentiszteleten 4185 lélek volt jelen. 31 u vacsoraosztáskor 1033 lélek élt. Az évi bevé $1277.79, a kiadás $973.10 volt.

Az 1934. évi bazár Martins Ferryben 50, Cresce

teen 40 dollár haszonnal zárult. — A bőjtben tartott hétköznapi evangélizálós összejöveteleken estéénként átlag százan jelentek meg. — Husvétkor 1:3 ifju konfirmált, urvacsorával 315 lélek élt. Az adományok összege közel 150 dollár volt. — A nyári iskolába 150 gyermek járt, közöttük 16 konfirmándus. — Az árvaházat rendszeresen támogatják.

CLEVELAND, O.

Az 1934 év jubileumi emlékünnepélyt jelentett az egyház életében. — A lelkészt ragaszkodó hivei szép palásttal ajándékozták meg. — A szeptemberben tartott lelkészegyesületi gyülés alkalmával a lelkipásztorok ebben az egyházban gyüléseztek és vették igénybe az egyház tagjainak szivesen felajánlott vendégszeretetét.

NILES, O.

1933 okt. 28-án a városi uj hid megnyitása alkalmával a magyar ruhába öltözött gyermekeket az amerikaiak szép jutalomban részesitették. — Az 1933. évi bazár nov. 11-én volt. — A novemberi bevétel a bazárjövedelmet is beszámitva $236.33 volt. — 1934 husvétján 158 lélek élt urvacsorával, az ünnepi adomány $111.15-t tett ki. — Az egyház buensőséges módon ünnepelte ápr. 22-én tizéves jubileumát. A Nőegylet erre az alkalomra a templomot kifestette. — Az 1934. év első negyedében $311.54 volt a bevétel. — A nyári iskolában a lelkész neje végezte a tanitást. — Az egyház tagjai jószivüségből befestették a lelkészlakást. — Az árvaházat szivesen segitik.

YOUNGSTOWN, O.

A Mahoning County C. E. Union 1933-ban a magyar gyülekezet templomában tartotta őszi Rally gyülését, amelyen 200 ifju vett részt. — 1933 dec. 10-én a Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet ujjászervező gyülést tartott. Elnök lett Laky Zsigmond lelkésznė, alelnök Pápay Lászlóóné, jegyző Komáromy Mihályné, pénztárnok Szitár Lajosné, ellenőr Balogh Balázsné, vagyongondnok Ráti Jánosné, ajtónőr Király Istvánné. — A C. E. ifjak élénk tevékenységet fejtettek ki. — 1933 karácsonykor csaknem 200 urvacsorázó volt.

1934 elején az ifju házasok csoportositása végett Progressziv Liga alakult. — Az Ur asztalát husvét másodnapján is megteritették. — Az iskolás gyermekek között a nyár folyamán szavalási versenyt rendeztek. — Augusztusban 18 ifju növendék tett konfirmációi fogadalmat. — Az egyház lelkésze az olkt. 15-én kezdődő héten a WKBN rádióállomásán a reggeli istentiszteletek vezetője volt, a lelkész neje vezetése alatt álló énekkar pedig énekelt. — Az Második Generáció vacsoráját okt. 14-én nagy közönség jelenlétében tartották meg. — Az árvaháznak adományt küldtek be.

f) Pennsylvania államban.

BEAVER FALLS, PA.

1933-ban az őszi urvacsorában 37 lélek vett részt. 1933 december hó folyamán minden szerdán házi istentiszteletet tartottak. — 1933 karácsonykor 58

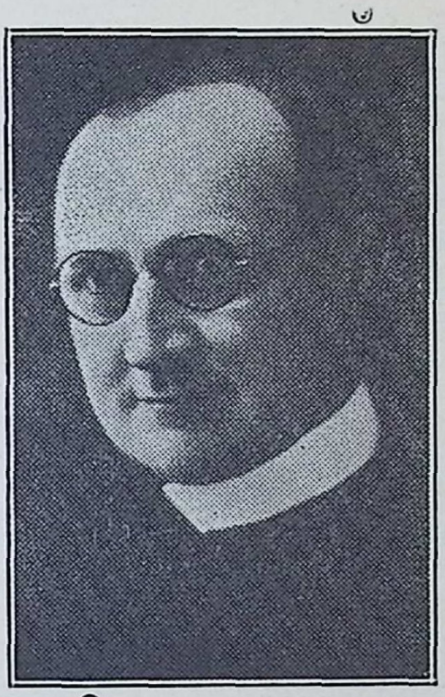

REV. STEPHEN CSEPKE
of Niles, Ohio

lélek urvacsorázott. — 1934-re beszolgáló lelkésznek ismét Nagy Andrást választották, akit juliusban véglegesitettek állásában. — Az 1934. félévi bevétel $683.02 volt. — Az árvaháznak adományt küldtek be.

BROWNSVILLE, PA.

1933 karácsony ünnepén az Ur vacsorájával 216-an éltek, 1934 husvétkor pedig 209-en. A templomot a végáldás előtt senki sem hagyta el. — Az egyház 1934 májusban visszaállitotta a régi rendes lelkészi fizetést 1934 febr. 1-i hatálylyal. — A lelkészlakást kitakaritották és ujra papirozták. Elvégezték a külső javitásokat is. — Junius 3-án abból az alkalomból, hogy a lelkészpár Bandi és Juliska gyermekei Magyarországra utaztak, bucsuvacsorát rendeztek.

Tóth Béláné vendégszerető házában száz vendégre várt vacsora, aminek jövedelmét a jólelkü nő az egyháznak ajánlotta fel.

Ujkenyéri urvacsoraosztáskor 158 hivő járult az Ur asztalához, ezek között 30 konfirmándus. — Százteritékes ifjusági közebédet adott a Szülők Egyesülete aug. 19-én; az ebédet a Lorántffyak készitették és a Nagy Leányok Köre szolgált fel. — Aug. 26-án este a gyermekek "Pajkos Kató"-t hozták szinre.

A templomot és lelkészlakást Csáki József és Rőczei István kivülről kifestették teljesen dijtalanul. Szücs Lajosné egy remekbe készült diszes paplant ajándékozott, Tóóth Ferenc pedig egy drága török tajtékpipát kisorsolásra. — Az asszonyok varró csapata serényen dolgozik. Minden héten két este jönnek fel a legnemesebb értelemben vett egyházsegitő munkára. — A családok látogatása megkezdődött az ősz folyamán. Lelkész és egy pres-



biter minden kerületben megkereste az egyházhoz tartozó családokat. — Szeptember 30-án békereviziót hirdető vasárnap volt, amikor a Magyarok Világkongresszusának üzenetét adta át a Magyarországról visszatért ifj. Kovács Andor. — Az árvaházat segitik.

CANONSBURG, PA.

Az egyház előljárói személyes látogatása utján serkentgették itteni hiveinket, hogy 1933 karácsonykor mindenki megjelenjen az istentiszteleten. — 1933 karácsonykor 24 hivő urvacsorázott. — Nov. 4-én volt árvaházi vasárnap, $25.25 volt az adomány.

COATESVILLE, PA.

Az egyház 1933. évi számadása $32.00 maradványnyal záródott, ami csak ugy volt lehetséges, hogy Dr. Tóth Sándor beszolgáló lelkész lemondott fizetésének harmad részéről. — Mr. C. L. Huston a mult évben is ellátta szénnel a templomot. — Godra Juliskának az ifjusági és iskolai munka, valamint az orgonista teendők végzéséért hálás köszönetet mondtak. — Dr. Tóth Sándor tanár a coatesvillei egyház kiszolgálásáról lemondott és ápr. 29-én Sipos István, amerikai tanulmányon levő magyarországi papnövendéket hivták meg, aki a princetoni egyetem bölcseleti fakultásán a keleti nyelvekből kitüntetéssel szerezte meg a doktori fokozatot. A nyár folyamán a gyülekezet Szabó László kiváló költőpapot választotta meg rendes lelkésznek, akinek müködéséhez nagy reményeket füznek. — A templomot az egyház előljárói a nyár folyamán kifestették és rendbe hozták. — A Női Kör 1934 jun. 8-án alakult meg. Elnöke Kiss Lászlóné, pénztárnoka Szabó Józsefné, jegyzője Pálóczi Béláné, ellenőre Márton Béláné, kollektora Balla Sándorné lett. — Februárban volt árvaházi vasárnap.

DAISYTOWN, PA.

A C. E. Kör október 31-én rendezett egy kellemes estélyt az ifjuság szórakoztatására. — Házassági frigyre léptek Illár Etel és Czinkó István, mindnyájunk köztiszteletében levő ifjak. — Vestaburgon és Richeyvillen október 14-én voltak istentiszteletek. — Az árvaházat lelkesen támogatják.

ELLWOOD CITY, PA.

A szept. 2-ikán tartott istentiszteleten Harsányi Andor lelkész beadta lemondását. Yonkersbe költözött egyelőre és a U. S. Lines hajótársulattal lépett összeköttetésbe, amelynek részére kiállitási célokra több éven át modelhajókat fog készitени.

A megüresedett lelkészi állást Nagy András Ibeaverfallsi lelkészszel töltötték be, aki okt. 14-én uj őrhelyén már meg is kezdte müködését.

FARRELL, PA.

1933-ban a szokásos évi bazárt novemberben tartották. A haszon $421.72 volt. — A Lorántffy Zs. Nőegylet 1933-ban kifizette az egyház kamatbiztositását és 50 dollárral épitési alapot kezdett. — Krizsán Mihályné az egyházra 100 dollárt hagyományozott. — 1933 karácsonykor 14 lélekkel több járult az Ur asztalához, mint az előző évben s az ünnepi adomány több, mint kétszerese volt az 1932-ik évinek. — A Nőegylet 1933. évi bevétele $874.41 volt, kiadása $823.81. Az egyház nőtagjai 90 százalékban tagjai a Nőegyletnek is. — A szombati magyar iskola növendékei febr. 11-én szavalati versenyt rendeztek. — Husvét előtt az Ifjusági Kör tagszerzési kampányt inditott. — A templom kifestésére kollektálást rendeztek és a munkát mindenki megelégedésére végezték el. — Az egyházszervezés 30 éves jubileumát a szépen kifestett templomban május 6-án ünnepelték. Reggel az árvaatya, délután Dr. Ujlaki Ferenc predikált. — Az egyház 1934-iki első negyedévi bevétele $1,100.00 volt. — Dec. 2-án volt árvaházi vasárnap.

FLAMING PARK, PA.

1933 karácsony ünnepén 32 lélek urvacsorázott. — A pittsburghi lelkész szolgálja be rendszeresen. — Az árvaházat lelkesen támogatják.

LEECHBURG, PA.

Az 1933. évi őszi urvacsorában 45 lélek részesült. — 1933 nov. 4-én léptek házasságra ifj. Csobády János presbiter és Bozsvay Margit, a vasárnapi iskola szuperintendentje. — Ruman Mátyás, Nagy Sándor és Konyha György perselytányérokat ajándékoztak. — A lelkész 1933-ban megalakitotta a Basket Ball csapatot, amely szintén a lelkész vezetése alatt álló városi Egyházi Ligába beszervezkedett. — 1933-ban a Nőegylet 50 dollárt adományozott az egyháznak a fütőkészülék költségeire. — Az 1933 karácsonyi urvacsorakor a sákramentum kiszolgáltatása előtt senki sem hagyta el a templomot. Az ünnepi bevétel $147.77 volt. — Az egyház 1933. évi bevétele $1,022.06, kiadása pedig $852.61 volt. Az egyházmegye az egyház segélyezését kénytelen volt beszüntetni pénz hiányában. A gyülekezet nagy áldozatkészséggel igyekszik pótolni a megszünt segélyösszeget. — Március haváában a lelkész nejét meglepetésben részesitették. — Nagypénteken a három órás közös istentiszteleten az egyház lelkésze is predikált Krisztusnak a keresztfán elhangzott egyik szaváról. — Husvétkor 99 urvacsorázó volt, adomány $84.69. — A vas. iskola az ifj. Rumán István személyében uj vezetőt nyert.

1933 karácsonykor a szent asztalhoz az Ur házában 44 lélek járult, viszont házban 2 beteg. Az ünnepi hálaadás perselye 45 dollár 50 cent volt. Az egyház összes bevétele volt 1933. évben 768 dollár és 24 cent, kiadása 665 dollár és 59 cent. A böjti urvacsorázók száma 15 volt, husvétkor 32, pünkösdkor 21. Körzeti ifjusági konferenciát tartottak Leechburgban.

PRICEDALE, PA.

1934 husvétkor 51 felnőtt volt jelen a templomban. Dicséretreméltó, hogy az uri szent vacsora kiszolgáltatása előtt kimenettel senki sem zavarta az istentiszteletet. — Az árvaházról nem feledkeznek el.

SCRANTON-THROOP, PA.

A throopi egyház templomát megujitotta. — A két egyházban zavartalanul és sikeresen folyik a munka. — Az árvaház sorsát szivükön viselik.

SHARPSVILLE, PA.

1933 dec. 17-én volt árvaházi vasárnap. — A Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet 1933. évi bevétele $85.39, kiaadása $84.13 volt. Az árvákat segitik.

YATESBORO, PA.

1933 karácsonykor az urvacsorával 12 lélek élt.

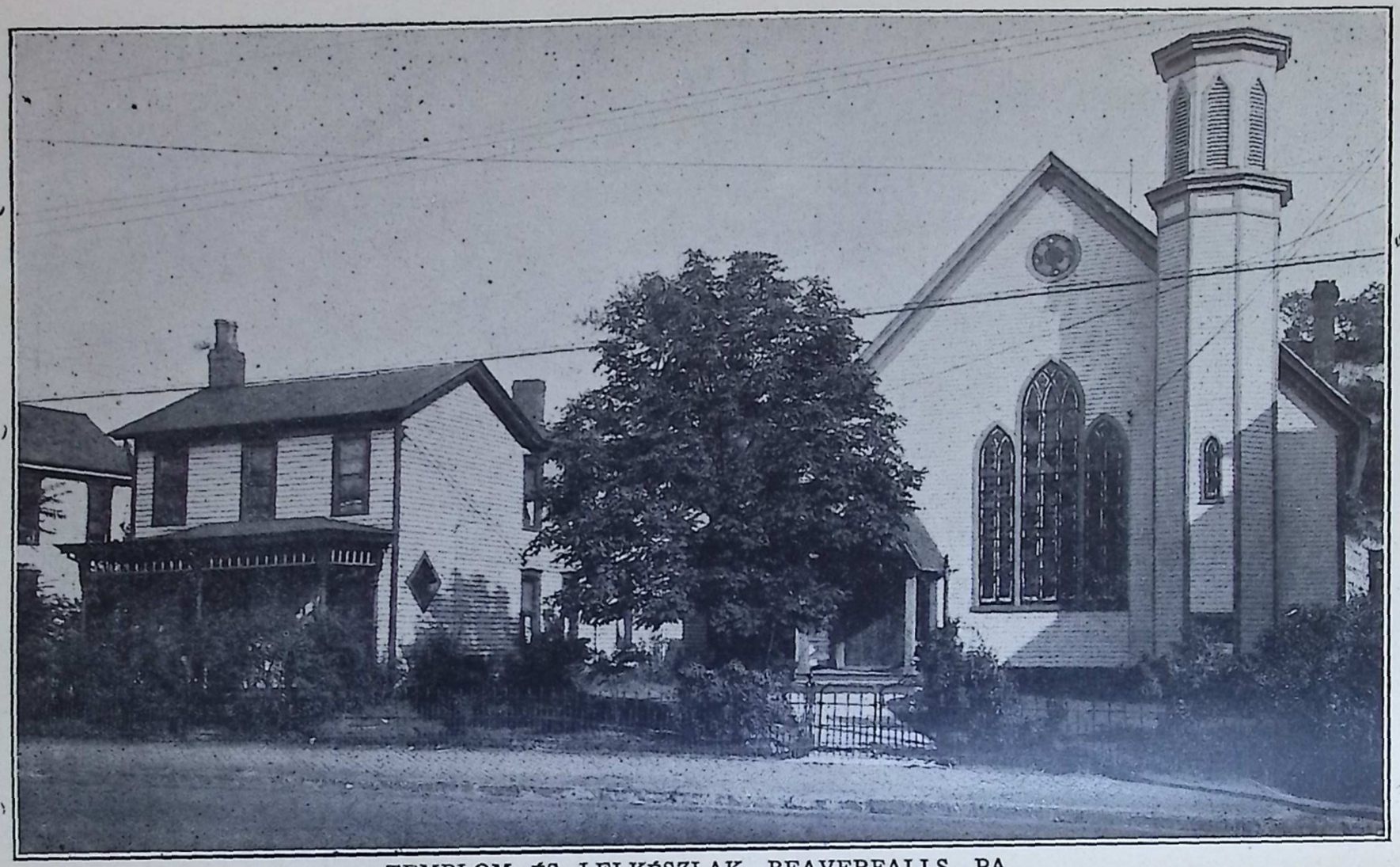

TEMPLOM ÉS LELKÉSZLAK, BEAVERFALLS, PA.

HUNGARIAN PRESB. CHURCH AND PARSONAGE, BEAVERFALLS, PA.

III.) FÜGGETLEN AMERIKAI MAGYAR REF. EGYHÁZAK.

Az elmult év végén az egyházkerület vezetőinek szolgálati ideje lejárt. Az eszerint elrendelt választás eredményeként ujabb három évre Sebestyén Endre főesperessé, Bodnár István főgondnokká választatott, bár nevezettek az ujraválasztás elől kitérni igyekeztek.

A Független Egyház 1934. december 9-én Duquesneban, alapitásának székhelyén ünnepelte fentállásának 10 éves fordulóját. Az ünnepségre Sebestyén Endre főesperes a clevelandi nagygyülés hatása alatt és annak szellemében teljes testvéri szeretettel meghivta "minden válaszfalon és megkörnyékező akadályon tulnézőleg az amerikai magyar reformátusság egész egyetemét: az egyházakat és az egyházi testületeket".

KELETI EGYHÁZMEGYE.

1933 december hó 17-én tartotta évi közgyülését a Független Református Egykerület Keleti Egyházmegyéje Perth Amboyban.

Az egyházmegye esperese tette meg az egyházi élet minden ágára kiterjedő jelentését. Az egyházmegye kebelébe tartozó gyülekezeteket kivétel nélkül meglátogatta s személyesen szerzett tapasztalatokat az egyes egyházakban folyó munkáról. Nagy örömmel jelentette, hogy az egyházakban kivétel nélkül példás rend és törvénytisztelet van. Innen van az, hogy egyházak a megpróbáló idők dacára kivétel nélkül erősen állják a vihart. Azután az egyes egyházakban folyó példás mőegyleti, férfiköri, ifjusági és gyermekmunkáról, ifjusági és körzeti konferenciákról tett jelentést.

Jelentette továbbá, hogy egyházmegyénk a mult évben egy uj egyházzal, a Staten Island-i egyházzal gyarapodott, mely a perth amboyi egyháznak társegyháza s melynek beszolgálását Sipos István ss. lelkész látta el. Egyházmegyénk volt jegyzője Fazekas Lajos, roeblingi lelkipásztor Budapestre kapott hitoktató-lelkészi meghivást s igy a roeblingi egyház éléről az óhazába távozott. Roeblingi egyházunk a trentoni egyháznak lett leányegyháza s ma a trentoni lelkipásztor látja el lelkészi szolgálatokkal. Örömmel emlékezett meg jubiláló egyházainkról. A perth amboyi egyház 30, a cartereti 30, a roeblingi 20 éves fennállását impozáns egyházi és világi ünnepélyek keretében ünnepelte meg. Jövő évben a trentoni egyházunk fogja ünnepelni fennállásának 40 éves jubileumát, mint egyik legrégibb amerikai magyar egyházunk. Kegyelettel emlékezett meg az elmult évben eltávozott egyházmegyei tanácsbiróról, Kovács Lajosról.

Tárgyaltatott az egyház hivatalos lapjának, a Magyar Egyháznak az ügye, melyre a törvényben előirt segély folyósittatott. Egyházkerületi Közalap ügye a főesperesi titkári hivatal ügye, egyházmegyei járulékok, Református Egyesület, Árvaház és Aggmenház és több fontosabb dolog.

Az egyházmegye pénztárnoka Dudás János részletes jelentését az egyházmegyei bevételekről és kiadásokról a gyülés tudomásul vette. Az elmult éveken egyházmegyénk pénztárából két óhazai segédlelkész Benke Imre és Lukács László utiköltsége fedeztetett $100-ig.

Dr. Vincze Károly ujból esperes és Péntek Miklós egyházmegyei gondnok lett. Egyházmegyei jegyzővé egyhangulag Béky Zoltán trentoni lelkipásztor, világi jegyzővé Dancs László, ügyésszé Kovács T. Lajos, ügyvéd, lelkészi tanácsbirákká Hegyi Sándor cartereti és Marton Sándor new yorki lelkészek, világi tanácsbirákká Bányácski Ferenc és Béres Károly, egyházkerületi képviselőkké Marton Sándor és Sarkady Lajos, pénztárnokká Dudás János megválasztattak. A megválasztott tisztviselők esküjének a letétele után a gyülés az esperes imádságával véget ért.

Béky Zoltán egyházm. jegyző.

Keleti Egyházmegye.

CARTERET, N. J.

1933-ban karácsonykor 295 lélek élt urvacsorával, a boritékadomány $195.25 volt. — Az egész évi uri szent vacsorai létszám volt 1933-ban: 1131, ami 81-el több az 1932-ik évinél. — A gyermekek boritékadománya a gyermekistentiszteleteken $101.06 volt, ami $21.02-el több az előző évinél. — A gyermekistentiszteletek látogatási száma volt: 4534 — Pénztári állapot 1933-ban. Bevétel: $5,704.51. — kiadás: $5,361.06. Maradvány: $343.45. — Nagy áldozattal és sok munkával állitották be mind a templomba, mind a paróchiára, az olajfütést a szén fütés helyébe. — 1934-ben husvétkor 341 urvacsorázó volt. Boritékos adomány 255 dollár. — A lelkipásztor névnapi ünnepén 230-an jelentek meg. — Pünköstkor 135 lélek járult az Ur asztalához. — Okt. 21-én egyházmegyei férfi konferencia volt. — 17 ifju jelentkezett konfirmációra. — Az árvaházi vasárnap szept. 30-án délután volt.

Az egyház élete lelki élet, az pedig nem fogható meg, hogy megérettessék, nem rögzithető meg, hogy értékeltessék. Valami értékelését mégis meg kell próbálni. Rendszerint létszámban, tehát anyagi mérőeszközzel szokták végezni még lelkipásztorok is. Uriszentvacsorai, adakozási, templom látogatási létszámból vonnak le, vanunk le következtetéseket arra nézve, hogy milyen termékeny volt az egyház község lelki élete. Ha ezt a módszert alkalmazzuk a mi esetünkben, akkor a fennt emlitett három terület közül az elsőn és a harmadikon nagyon keveset előre, a középsőn egy keveset hátra felé mentünk. Ez a mérték azonban csalóka mérték. Statisztikai egybevetések a földi világban számon tartódhatnak, inthetnek vagy buzdithatnak, Isten a sziveket nézi s a megtérés, megigazulás, megszentelődés mértéke szerint adja az egyeseknek is, meg az egyházközségeknek is, az Ő kegyelméből, a — megdicsőittetést. Pézn kevesebb folyt be az egyházközség pénztárába szept. végéig, ebben az esztendőben mint foly az 1933-ikban. Hogy hit, reménység és szeretet több volt-e mint a megelőző évben azt megallapitani nem tudjuk a mai mértékeink szerint. Panaszkodni való okunk volna, ha pesszimisztikusok volnánk, de mi inkább a hálaadást választjuk a Jó Isten iránt annyiért is, amennyit adott ezekből a gyülekezet szivébe, mert lehet még sokasodnia.

Ennek az esztendőnek a történetébe szerettük volna bele irni a már nemsokára 30 esztendős templomunknak az uj és ehhez a templomhoz méltóbb ablakokkal való ellátását. Ezideig nem sikerült. Bizunk abban, hogy ha lassan is, át megy a köztudatba az ablakok megujitásának szükségessége és ezt is elvégezhetjük ugy mint a többi jó munkát elvégezhettük. Ez évben a lelkipásztor betegsége is hátráltatott több munkát. Azt is reméljük, hogy bár az orvosok tiltották még a munkába állását, lesz ereje ennek a szép és nagy változásnak a munkálására azzal a gyülekezettel, melyre többett bizott az Isten, mint amennyit a kishitüek és hütelenek, meg a szükkeblüek volnának hajlandók elvégezni benne.

CLIFFSIDE-SHADYSIDE, N. J.

1933 évi adatok. Istentisztelet volt 60 és Urvacsoraosztás 6 alkalommal. Urvacsorával éltek 153-an. Temetés volt 1, keresztelés 1, konfirmáltak 6-an. — Évi bevétel volt $1796.12; kiadás $1700.21; maradvány $59.91. — A templom udvarán az egyház tagjai egy nyári pavillont épitettek. — Az egyház összes adóssága $7500.00. — Karácsonykor Urvacsorával éltek 25-en, 10 férfi és 15 nő. — 1934 husvétkor 45 urvacsorázó volt. — Az árvaházi vasárnap áprilisban volt.

FLEMINGTON, N. J.

A bőjti urvacsorában 15 lélek részesült. — Máj. 2-án a Rákóczi Egylet helyi osztályának jubileum alkalmával árvaatya felkereste a flemingtoniakat. — Nov. 11-én volt árvaházi vasárnap.

NEW YORK, N. Y.

Adatok 1933-ról. Istentisztelet volt 85 alkalommal. Urvacsora osztás 6 alkalommal. Urvacsorával éltek összesen 313-an. Keresztelés volt 8; esketés 8; temetés 7. Konfirmált 4 növendék.

Péntári forgalom: Bevétel $5332.82; áthozat a mult évről $96.21; együtt $5429.03. Kiadás $5372.75. Maradvány $56.28.

Karácsony ünnepen Urvacsorával élt 66 egyházi tag. Perselypénz a karácsonyi adományokkal kitett $96.02.

Születésnapi meglepetés. Az egyház lelkészét születésnapján, február 3-án kellemes meglepetésben részesitették. — A Marton Sándor lemondásával megüresedett gyülekezetet Koncz Ferenc szolgálta be ideiglenesen, majd Ladányi Zsigmond az óhazából visszatért pap lett rendes pásztora. — Az árvaházi vasárnap áprilisban volt.

PERTH AMBOY, N. J.

Uriszentvacsorával karácsonykor 538-an, január 7-én 96-an éltek. A karácsonyi bevétel $894.07 volt. 1932-ben keresztelés 18, konfirmálás 23, esketés 9, temetés 14. Uriszentvacsorával 3648-an éltek. Péntári bevétel volt (a december 31-iki bevétel nélkül) 9456 dollár 32 cent, kiadás 8991 dollár 64 cent, áthozat 1934-re 464 dollár 68 cent. — A lelkipásztor 35-ik születésnapja alkalmából december 22-én nagy arányu meglepetési party-t rendezett az egyházi tanács, az egyházközség egyletei és tagjai általában. A party-ban és a megajándékozásban részt vett a staten islandi társegyház is. A nőikör értékes ajándékban részesitette a lelkipásztor hitvesét is. — Az átalakitott és megbővitett egyháztársadalmi termet március 15-iki ünnepély keretei között nyitották meg. — Februárban 193, husvétkor 603 urvacsorázó volt; a husvéti bevétel $1066.94-re rugott. — Májusban 176 lélek urvacsorázott és 46 konfirmandus volt. — Pünköstkor 469 lélek urvacsorázott. — Bártfai Béla cserkész egy ezüst trombitát nyert az American Legion versenyén. — Juliusban 215, augusztusban 261 urvacsorázó volt. — A keasbey imaházat átalakitották és rá uj tornyot emeltek. — Szept. 30-án volt árvaházi vasárnap $104.66 eredménynyel.



KONFIRMÁLTAK CSOPORTJA A PERTH AMBOYI FÜGGETLEN EGYHÁZBAN

CONFIRMATION CLASS IN THE FREE REFORMED CHURCH OF PERTH AMBOY, N. J.

ROEBLING, N. J.

Összes bevétel volt 1933-ban $2714.97; összes kiadás $2632.28; tiszta maradvány $82.69. — Az elmult évben az egyház tőketörlesztésre $900.00-t forditott. — Lelkész fizetését a januári közgyülés havonkint 10 dollárral felemelte. — A templomot juniusban kivülről kifestették és renoválták. — Az egyház összes adósságát kifizetni szándékozik. — Az itteni összmagyarság egy piknik jövedelméből közel 200 dollárt juttatott a ligonieri árvaháznak. A szép adományt árvaatya nov. 11-én köszönte meg.

STATEN ISLAND, N. Y.

A mult évi bevétel (márciustól) 1688 dollár 3 cent, a kiadás 1565 dollár 14 cent, a pénztári áthozat 123 dollár 89 cent volt. — Az egyházközség lelki kiszolgálását február elsejétől Panyik Andor, Philadelphiában tanuló óhazai segédlelkész vette át Dr. Víncze Károly esperes-lelkész és a gyülekezet egyező akarata révén. — A tottenvillei egyházrészből autón hozatja be a gyermekeket az egyháztanács az egyház iskolájába. — Husvétkor 53 lélek vett urvacsorát. — A gyülekezet kiszolgálását Panyik Andor segédlelkész vette át. — Szept. 30-án árvaházi vasárnap volt szép eredménnyel. — A gyülekezet az egyházi vagyont szeretné átvenni birtokába.

TRENTON, N. J.

Zárszámadás 1933 évről. Összes bevétel 1933-ban $10,075.29; összes kiadás $8,427.30; tiszta maradvány $1,647.91. — Az 1933 esztendőben az egyház adósságtörlesztésre 1200 dollárt forditott. — Konfirmált 34 növendék, 12 fiu és 22 lány. — Juniusban az egyház 1000 dollár adósságot törlesztett. — Egyházmegyei ifjusági konferenciát tartottak Trentonban. — A harmadik negyedévben $2316.61 bevétel és 2245.34 kiadás volt. — A Konfirmáltak Köre 50 taggal megalakult. — Árvaházi vasárnap nov. 11-én volt.

Nyugati Egyházmegye.

DETROIT, MICH.

A Dr. Bötykös Béla lemondásával Marton Sándort választották meg lelkipásztornak. — 1934 böjtjében 33, hussvétkor 91, pünkösdkor 78 urvacsorázó volt. — Konfirmációi oktatásban 19 növendék részesült. — Wyondetten 30 gyermek járt a nyári iskolába. — Marton Sándor lelkész okt. 20-án házasságot kötött Dudás Jolánnal Cliffsideon. — Marton Sándor lelkészt nov. 4-én iktatták be hivatalába. — A Konfirmáltak Köre okt. 5-én megalakult.



A TRENTONI FÜGGETLEN EGYHÁZTANÁCS
CHURCH COUNCIL OF TRENTON, N. J. FREE CHURCH

DONORA, PA.

Karácsonykor 36-an éltek a szentjegyekkel. Hat urvacsoraosztáson a szentjegyekkel élt 146 lélek. — Keresztelés volt 1 és temetés 1. Vasárnapi iskola volt 40 alkalommal, az átlagos látogatottság 10. A vasárnapi iskolát Csicseri Emma vezette. — Az egyházhoz 22 család, illetve magános tag tartozik. Az egész évi bevétel $642.01, kiadás $541.99 volt. — 1934 bőjtben 19, husvétkor 24 urvacsorázó volt, pünköstkor 12. — Juniusban a gyülekezet adósságba 200 dollárt törlesztett.

DUQUESNE, PA.

Karácsony. A karácsonyi reggeli két áldozásnál 159 hivő járult (1932-ben 131) az Urasztalához. Az elsőnap reggeli kegyes adományok összege $451.25 volt. — A mult év bevételei $2,404.21 — kiadásai $2,248.17 tettek ki $156.04 évvégi pénzmaradványnyal. — A Nőiegylet. A Nőiegylet lelkes odaadással és mindig igen szép eredménnyel folytatta munkáját egész éven át. — Az uj esztendőt azzal kezdte meg a nőiegylet, hogy január második vasárnapján 100 dolláros adományt tett Isten dicsőségére. — A Nőiegylet tagjainak száma gyülésről-gyülésre növekedik. Az utolsó gyülés 49 tagot mutatott ki. — Miskolci Imréné értékes templomi teritőket, Paczolay Józsefné konyhai tárgyakat adományozott az egyháznak. — Az ifjak szép munkát végeztek és a tagok száma az év elején 45-re, husvétkor 91-re emelkedett. — 1934 husvétkor 173 lélek járult az Urasztalához, pünköstkor pedig 78. — Junius 23, 24. és 25-én egyházmegyei ifjusági konferencia volt. — Serfőző András (Iske, Ung) és Pallay Erzsébet (Bés, Ung) házasságkötésük 25 éves fordulóját ünnepelték. — Konfirmációra 25 ifju jelentkezett.

A LEECHBURGI F. A. M. R. E.

47 rendes választó egyháztagja van.

1933-ban a Windberről átjáró lelkipásztor tartott 30 istentiszteletet, ezen istentiszteleteken megjelent 1167 lélek. Urvacsoraosztás 6 alkalommal volt, urvacsorával élt 141 lélek. A vasárnapi iskolában hétről-hétre 25—35 gyermek jelent meg.

1934 első felében lelkész 15 istentiszteletet tartott, ezeken megjelent 450 lélek, kik Isten dicsőségére perselyben 72 dollár 11 centet adományoztak. Urvacsoraosztás volt három alkalommal, az Ur szine elé járult 67 lélek. Félévi bevétel volt 918 dollár 47 cent, kiadás 875 dollár 58 cent. Maradvány 42 dollár 59 cent.

McKEESPORT, PA.

1933 karácsonykor 235-en éltek a szentjegyekkel. Urvacsorai adományból $167.30, kántálásból $206.25, egyéb cimen $515.23, összesen $888.78 volt a bevétel. A közgyülés a boritékrendszer bevezetése mellett szavazott. — A cserkészek január 21-én viselték először a Református Egyesület segitségével is beszerzett egyenruhájukat,, amikor is igen sikerült estét rendeztek. — A vasárnapi iskolában 52 alkalommal 3933-an jelentek meg, átlag 76-an. — Az iskola az egyházat 50 dollárral segitette. — Az egyház 1933. évi bevétele $5,339.19, kiadás $4,668.42 — áthozat 1934-re $649.01. Az egyház és testületei összes bevétele $7,137.96, kiadás $6,301.34. Adósság törlesztésre $1,617.00 fordittatott. — 1934-ben bőjtben 75, husvétkor 270 urvacsorázó volt, pünköstkor 112. — Az egyház a megbukott banknál levő 16,800 dolláros adósságát 10,000 dollárral kiegyenlitette. — 1933-ban 107 (60 délelőtti és 47 délutáni, illetve esti) istenitiszteletet tartottak, amelyeken 12,502 lélek vett részt. A 60 délelőtti istenitiszteleten 10,487



A PERTH AMBOYI FÜGGETLEN EGYHÁZ KEASBEYI IMAHÁZA

THE KEASBEY CHAPEL OF THE FREE MAGYAR REFORMED CHURCH OF PERTH AMBOY, N. J.

en jelentek meg, átlagban 175-en. A 47 délután tisztelettételen 2,015 lélek vett részt, átlag 43. Az istenitiszteleteken a férfiak voltak többségben. — Az Ur asztala hat alkalommal terittetett meg. Urvacsorával élt 430 férfi és 391 nő, összesen 821-en. — Az áldozatkészség nagyobb volt, mint a megelőző évben. Az egyház terheinek a viseléséhez 80 és 70 dollár közötti összeggel járult 1 tag, 70 és 60 dollár között 2, 60 és 50 dollár között 9, 50 és 40 között 14, 40 és 30 között 11, 30 és 20 d. között 25, 20 és 10 d. között 36, 10 dolláron alul 54. — Az egyház törlesztésre 1,617 dollárt forditott. — Az egyházhoz 157 család, illetve tag tartozik. Lélekszám 603, a megkonfirmált tagoké 426. 1934-ben 15 konfirmándus volt, az ujkenyéri urvacsorában 106 lélek részesült. — Az egyház az árvaházat a temetési perselypénzzel segiti. — A Nőegylet a mult évben is igen nagy segitségére volt az egyháznak. 22 fizető tagja volt. — Az Ifjusági Körnek 38 fizető tagja volt. A vasárnapi iskolában a körnek 8 tagja tanitott. Az egész évi bevétel $283.22, kiadás $268.84 volt. Az egyházat $108.90-el segitette. — A cserkészcsapat igen szépen fejlődik. 24 regisztrált tagja van. Vezetői a lelkész mellett Vozár Kálmán és Bányácsky Géza segédcserkészparancsnokok. A cserkészek tagjai a Református Egyesületnek is, amely őket fejenként 3 dollár felszerelési segélyben részesitette. Egyenruhájukat és csapatzászlójukat január 21-én kapták meg.

A gyülekezet körében erőteljes szervezés alatt van a Református Egyesület 245. fiókja, amelynek eddig 46 felnőtt és 68 gyermek tagja van. — A nyári iskolába 83 gyermek iratkozott be. A tanitást lelkész felesége és Böszörményi Ede tanulmányuton volt segédlelkész végezte.

A WINDBERI, PA. FÜGGETLEN MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ

Lélekszáma: 95, választó 32.

1933-ban 97 istentiszteletet összesen 3271 lélek, 11 gyülekezeti bibliaórát 299 lélek látogatta, kik Isten dicsőségére tagdij és perselyben 430 dollár 96 centet adakoztak, urvacsorával élt 341 lélek, szombati iskolába járt 816 gyermek, vasárnapi iskolába 1178 lélek. 2 keresztelés, 2 esküvő volt és 7 ifju confirmált. Bevétel volt 934 dollár 20 cent, kiadás 873 dollár 09 cent.

1934 év első 6 hónapjában 49 istentisztelet és 6 bibliaóra volt, ezt 1865 lélek látogatta, kik Isten dicsőségére tagdij és perselyben összesen 216 dollár 35 centet adakoztak, urvacsorával élt 164 lélek, vasárnapi iskolába járt 565 gyermek, a szombati iskolába 490 gyermek, 1 esküvő, 2 temetés volt és 6 ifju konfirmált. Bevétel volt 326 dollár 09 cent, kiadás 352 dollár 50 cent. Az egyház beszolgáló lelkésze 1934 aug. 15-éig bezárólag tiszteletes Kuthy Béla volt, ki aug. havában betegsége miatt 1 évi szabadságra távozott hitvesével együtt.

WINDSOR, ONT.

1934 böjtjében 31, husvétkor délutáni időben 29 urvacsorázó volt. — Virágvasárnapján 3 ifjut konfirmáltak. — Pünköstkor 33 lélek élt urvacsorával. Az egyház templomépitését tervezi.

YOUNGSTOWN, O.

Karácsonykor 204-en részesültek az Urvacsorá[ban] az ünnepi külön adományok kb. 100 dollárt tett[ek] ki. — A Nőegylet $440-os adományt tett. — Vas[árnapi] napi iskolásaink karácsonyi ünnepélyt tartottak [és] a gyülekezet ajándékozta meg őket 120 csomag [édes]korkával. — 1933-ban 14 keresztelés, 1 esküvő, [2] temetés volt egyházunknál, a lélekszám 495, ur[vacsorá]csorával élt 892 hivünk, évi bevétel $2,759.00 [volt]. konfirmáltak 14-en. — A Nőegylet az 1933. évb[en] összesen $770-al segitette az egyházat, 23 ren[des] tagja volt. — Az Ifjusági Egylet taglétszáma me[g] haladja a negyvenet. Közöttük most alakul önál[ló] osztálya a Református Egyesületnek. Sport cs[a]patot is alakitani fognak. — A vasárnapi isko[la] tagjai beléptek a Református Egyesületbe s anna[k] keretén belül számukra cserkész-csapat és gyer[mek]zenekar van alakulóban. — 1934-ben is meg[ál]tartották a kettős boriték rendszert azzal a módo[sí]sitással, hogy az egyháztanácsosok havonta meg[ál]látogatták a hiveket s ugyanakkor tagsági dijaik[at] is bekollektálták. — Egyházi kiszolgálásban csa[k] a gyülekezet tagjai részesülhetnek, mások azt csa[k] az esetben igényelhetik, ha rendes tagokul elő[re] magukat felvétették. — Böjtben 101, husvétk[or] 196 urvacsorázó volt. — Konfirmációra 21 ifju j[e]lentkezett. — Pünköstkor 92-en vettek urvacsorát. — Az ősz folyamán az összes egyházi épületek[et] rendbe tették. — Az ujkenyéri urvacsorában 11[2] lélek részesült. — Februárban volt az árvaházi va[sár]sárnap.

IV.) A REFORMED CHURCH IN AMERICA FENNHATÓSÁGA ALATT LEVŐ EGYHÁZAK

MANVILLE, N. J.

Az aradi vértanuk emlékünnepét az egyház né[pe] október 14-én ünnepelte gazdag müsorral. Ez alk[al]lommal egy szép magyarországi mozgó képet [is] mutattak be. — Okt. 14-én magyarországi mo[zgó] képet mutattak be az egyház javára, amely az ör[egek]geket kellemes szülőföldi emlékeket ébresztett, [a] fiatalok érdeklődését pedig jobban felköltötte ős[ök] földje iránt. — Kósa András new brunswicki le[l]kész jár át vasárnapnként istentiszteleteket tartan[i].

NEW BRUNSWICK, N. J.

1933 nov. 5-én a gyülekezet C. E. tagjai látt[ák] vendégekül egy helyi angol egyház ifjait. — A gyü[l]ekezet női lelkészüket és az összes András nev[ü] egyháztagokat évről-évre kedves névnapi ünnepsé[g]ben részesitik.

1933. évi bevétel $5372.48, a kiadás $4891.95 vo[lt]. 21 keresztelésről, 36 konfirmálásról, 11 esketésr[ől] és 15 temetésről szól a kimutatás. A nyári iskolá[ba] 137, a vasárnapi iskolába 150 gyermek járt. A egyház már második éve önfenttartó, adóssá[ga] $7800.00. — A Nőegylet elnöke 1934-re Veres J[ó]zsefné lett. — A diktálást beszüntették és a m[a]gyarországi istentiszteleti sorrendet vezették be. — A vasárnapi iskolában 50 taggal uj énekkar al[a]kult. — Febr. 25-én "A Nótás Kapitány" cim[ü] operettet adták elő.

V.) A SOUTHERN PRESBYTERIAN CHURCH FENNHATÓSÁGA ALATT.

HAMMOND, LA.

Bartus Sándr lelkész a messze délen csendben végzi munkáját. — Mint magánleveléből értesülünk, az ifjusággal és gyermekekkel behatóan foglalkozik és néha amerikai templomokban is helyettesit.

VI.) INDEPENDENS EGYHÁZAK.

AKRON, O.

Az 1933 év augusztus havának hatodik napján, vasárnap reggel az Akronban és videkén élő magyar reformátusoknak egy számottevő csoportja az Eigenbród József farmján szervező gyülésre jött össze és 88 taggal megalakitották az Akron és Vidéki Független Magyar Református Egyházat. Megválasztották az uj egyház tisztviselőit, presbytereit és egyhangulag meghivták lelkésznek Dr. Papp Gézát. Csakhamar megalakult a férfi és a nőegylet is. A következő vasárnaptól már a South High School auditóriumában tartottak hónapokon át minden vasárnap rendes istentiszteletet. Decembertől kezdve a havi száz dollárért bérelt, 425 West Thorton Streeten levő angol templomban találtak ideiglenes otthont. Majd 1934 március havában ezerkétszáz dollár készpénz lefizetésével ezt a templomot a mellette levő hatalmas téglaépülettel és értékes nagy telekkel együtt, a vételár hátralékának havi törlesztése mellett, az egyház részére megvették. Ettől kezdve az egyház élete gyors és hatalmas fejlődésnek indult. A tagok száma egyre nőtt. A vasárnapi iskola és a C. E. mellett megalakult az 56 tagot számláló ifjusági egyesület, a női és férfi énekkar. A templom vasárnapról-vasárnapra megtelt hivekkel. Keresztelés, esketés és temetés végett nem csak az egyház rendes tagjai, hanem mások is gyakran fordultak az uj egyházhoz. Az első konfirmálás 1934 Virágvasárnapján volt. Husvétkor már saját templomában ünnepelt a gyülekezet. Mindennapos nyári magyar iskola volt délelőtt Akronban, délután Barbertonban. A nyári iskola mellett német és zongora tanfolyamok is voltak a nagyobb növendékek részére. Az összes tanitásokat a lelkész maga végeezte. Igy az Akron és Vidéki Független Magyar Református Egyház lassanként az akroni magyar élet egyik központjává lett. A hivek szorgalma és áldozatkészsége a szükséges dolgokkal felszerelte és kivül-belől teljesen ujjá varázsolta a templomot. Az egyház bevétele egy év alatt, vagyis 1933 aug. 6-tól 1934 augusztus 1-ig összesen Kétezerhatszázharminckilenc dollár 95 cent, kiadása Kétezerhattszázharmincnyolc dollár 27 cent! A templovételre lefizetett Ezerkettőszázkilencvenhét dollár 41 centet. Az egyház kebelében a Református Egyesületnek önálló fiókja alakult jelentős taglétszámmal.

Az Akron és Vidéki Független Magyar Református Egyház Charterrel rendelkező, teljes önkormányzattal biró, önálló egyház, mely hittani és szertartási tekintetben teljesen azonos a magyarországi református egyházakkal. E virágzó uj egyház munkálkodásának jellemző vonása az, hogy nem törekszik más helyi egyházak gyengitésére vagy tagjainak elvételére, hanem olyan egyéneknek egyháztagokul való megnyerésére igyekszik, akik nem tartoznak semmiféle egyház kötelékébe. A bölcs vezetés, a belső békesség, a hivek áldozatkészsége és hüséges munkája teljesen megalapozta és virágzó egyházzá tette az Akron és Vidéki Független Magyar Református Egyházat, mely a helyi irányadó angol és magyar körök teljes jóakaratát és megbecsülését élvezi. Az 1934 év augusztus 19-én ülte meg hatalmas keretek közt nagy sokaság részvételével az Akron és Vidéki Független Magyar Református Egyház megalakulásának első évfordulóját. A templomban hálaadó istentisztelet, a szabadban ünnepi ebéd és nagy piknik volt ezen a napon. Dr. Papp Géza lelkészt és családját pedig hivei és tisztelői egy gyönyörü és értékes szoba butor készlettel és szőnyegekkel ajándékozták meg. Az Akron és Vidéki Független Magyar Református Egyház hittel és bizalommal tekint a jövőbe... (Dr. P. G.)

Az árvaházat szépen segitették.

DETROIT, MICH.

Kozma Dezső lelkész és párthivei uj egyházat szerveztek, amely később az ottani magyar methodista egyházzal társult.

FRANKLIN, N. J.

Az egyházat Ferency Pál lelkész szolgálta be. A régi lelkész által inditott per után az egyházat konszolidálni igyekszik. Az árvaházat gyüjtés utján támogatták.

PEEKSKILL-POUGKEEPSIE, N. Y.

Peekskillen a New Jersey államba távozott Sohajda István helyébe Varga Jánost, az egyház alapitó tagját választották főgondnoknak. — A társegyházak lelkésze Peekskillről Poughkeepsiebe tette át lakását. — Az amerikai külföldi veteránok egyik női osztálya az egyház templomának szép amerikai zászlót ajándékozott.

ST. LOUIS, MO.

A magyar reformátusok a 4138 North Grand Boulevardon levő ev. templomban tartják az istentiszteleteket. — Hámory Pál lelkész az egyik High Schoolban, később pedig a Missouri University egyik aliskolájában is német nyelvet tanitott.

FOLYTATNI A HARCOT

Husz éve vagyok Amerikában. Ez alatt a husz év alatt kevés olyan megható, sokatmondó jelenetnek voltam tanuja, mint 1934 okt. 28-án, clevelandi osztályunk 35 éves jubileumi ünnepélyén. Az alapitó tagok, tizen, a főasztalnál ültek. Öreg, barázdált arcu, hajlott hátu, ősz bácsik és nénik már mind, hisz közel 38 éve már, hogy Egyesületünk ottani osztályát megalakitották. Mindeniknek kezében fehér rózsa, amit elismerésül kaptak. Fehér rózsa, fehér haj. Mikor a himnuszt énekeltük, egy pár felállani sem tudott. Öreg, régi harcosok. Tisztelettel, gyöngéd szeretettel néztem rájuk. Szerettem volna megölelni őket, hogy volt bátorságuk a kezdet kezdetén odaállani a zászló alá, volt kitartásuk 38 éven át megmaradni, hünek lenni. A nemes harcot megharcolták. Nemsokára elmennek. Ki veszi át a zászlót?

Feleletet adott a másik kép.

Az asztal háta megett áll a szinpad. Az alapitó tagok üdvözlése után felgördül a függöny és a szinpadon ott áll 47 ifju. Szemük csillogó, tartásuk egyenes, délceg. Az egész csapatról erő, ifjuság sugárzik le. Az ujonnan alakult Ifjusági osztály tagjai ők. Jöttek, hogy a lassan eltávozó öregek kezéből átvegyék a zászlót, továbbvigyék a munkát, fenntartsák a szent örökséget.

E jelenet szemlélete alatt eszembe jutott Végvári versének szakasza:

"S mint bajnok, ki futva síkon vág át,
Kiragadja inaszakadt társa
Elhanyatló kezéből a fáklyát:
Magyar fiuk, lányok, ugy kell néktek
Majdan hittel lélekkel
Fölváltani ezt a nemzedéket!"

Hálásak vagyunk Király Imre ellenőr urnak és a clevelandi rendező bizottságnak, hogy ilyen megragadó módon ábrázolták ki azt a gondolatot, ami a Vezértestület 1934 évi munkájának gerince, főgondja volt: a reánk maradt szent örökséget nemcsak fenntartani, hanem arról is gondoskodni, hogy az örökséget tovább adjuk, a zászló uj, friss, ifju sereget toborozzunk.

E célból a szervezés és tagszerzés munkáját kibontakoztattuk az elmult éven annyira, hogy ma ez a munka behálózza az egész országot. Nyugat-Pennsylvánia és West Virginia területén Kovács Miklós irányitása, Kelet-Pennsylvánia, New Jersey, Kelet New York és Connecticut vidékén Nt. Nagy Emil buzgólkodása, Ohio és New York északnyugati részén Kovács Gusztáv vezetése, a Csendes tenger partján Tarnócy Árpád uttörői lelkesedése, Illionis, Indiana, Michigan területén Nt. Balogh István vezérlete mellett, nagy csapat segitőtárs céltudatos együttmüködésével folyik a nagy munka. Kerületi igazgatóink és munkatársaink felemelték az Egyesület zászlaját, ismertetnek, lelkesitenek, bajokat orvosolnak. Munkájuk nyomán ismertté válik Egyesületünk s kialakul az a közvélemény, hogy a Református Egyesület céljánál, eddig betöltött hivatásánál fogva, több mint a többi magyar intézmény. Nemcsak biztositást, még pedig mindenek felett jó biztositást ad, hanem a református erők egyesitésének, a református célok megvalósitásának is hasznos eszköze. Meglátják azt, hogy a Református Egye-

sület kiépitett munkaágai és intézményei által többet ad tagjainak, mint bármely más magyar, vagy amerikai intézmény. Lassankint belemegy a köztudatba, hogy református embernek mindenekfelett itt a helye, testvérei, a magyar reformátusok intézményében.

A magvetés, a közvélemény kialakitása mellett, nagy eredmény az uj, friss erőknek a zászló alá csoportositása. Eddig 1269 uj tagot szereztek a biztositó osztály és 797 uj tagot a gyermekosztály részére, összesen 2066 uj taggal frissitették fel Egyesületünket. Kilenc ifjusági osztályt szerveztek: Brownsville, Youngstown, Lorain, Cleveland, McKeesport, Chicago, North Chicago, Daisytown. Ezenkivül számos uj felnőtt osztályt.

A munka szükségességét az eredmények is igazolják. De nélkülözhetetlenné, még jobban kiépitendővé teszi a józan előrelátás, mely azt követeli, hogy a ránk bizottakat ne csak megőrizzük, hanem annak áldásait minél többekre ki is terjesszük. Uj, ifju csapatot toborozzunk, akik a zászlót átveszik és még több, még nagyobb győzelemre viszik.

A legteljesebb elismeréssel vagyunk a hüséggel munkálkodók iránt és szeretettel kérünk minden magyar reformátust: Testvér! jöjj, állj a zászló alá! Jöjj! segits tovább folytatni a munkát, melyet atyáink kezdtek meg.

Dr. Ujlaki Ferenc elnök.

Az Akroni Első Magyar Ev. Ref. Egyház

Első lelkésze Horváth Sámuel volt, akit a Board of Home Missions of the Reformed Church bizott meg az egyház megszervezésével 1914 junius 1-én. Hetedikén volt az első istentisztelet a Miller Ave. Reformed Churchben. 1916 julius 2-án volt a templomszentelés. A templom és a telek árába az akroni magyarság 500 dollárt adott, az akroni angol ref. egyházak 1000 dollárt, a Board of Home Mission 6000 dollár kölcsönt. A szervező lelkész emléke ma is áldott és hálával emlegetett a gyülekezet minden tagja előtt.

Bakay Árpád volt a második lelkész. 1907 januárjától 1929 végéig tartott lelkészkedése alatt három jubileumot ünnepelt a gyülekezet és mindannyiszor ujabb eredményeket mutatott fel ugy lelki, mint anyagi téren. Az ő munkálkodása folytán létesültek és fejlődtek ki a gyülekezeti munka sokféle ágai, szaporodtak a tagok. 1917-ben az akroni magyarság iskolabizottságának anyagi segitségével létesült az iskola-terem. 1919 szeptember 14-én avatták fel a parókiát, 1927-ben az uj villanyorgonát, melynek árába Mrs. H. J. Borbaugh 1000 dollárt adományozott. A gyülekezet máig is sajnálja, hogy a fáradhatatlan lelkipásztor más gyülekezetbe távozott.

Dr. Papp Géza volt a harmadik lelkész. 1930-tól 1933 augusztus haváig. Belső harcok törtek ki, emiatt az egyházi munka is ellanyhult, az adósság pedig emelkedett. Végül a Tóparti Egyházmegye intézkedésére a gyülekezet uj lelkészt választott.

Bernáth L. Árpád lett a negyedik lelkész, aki 1933 szeptember elsején foglalta el állását, beiktatása november 30-án volt. Az egyház népe ujra lelkes munkához látott, a tagok száma szaporodott, az egyházi testületek életrekeltek. Adósságok törlesztése, templomtető javitás, az egyházi épületek külső és belső festése, uj iskolai szoba étesitése voltak az 1934. év nagyobb eredményei.

Október 14-én vasárnap délután 3 órakor istentisztelet keretében ünnepelte a gyülekezet husz éves fennállását. Örömében és hálaadásában nagy számban vettek részt az akroni magyar testvérek és a vidéki református egyházak. (B. Á.)



AZ AKRONI PRESBYTERIUM
CONSISTORY OF THE AKRON HUNGARIAN REFORMED CHURCH



AZ AKRONI LORÁNTFFY ZSUZSÁNNA NŐEGYLET
LORANTFFY WOMEN'S SOC. OF AKRON, O.

Az akroni egyház jubileumi ünnepsége 1934 október 14-én szépen sikerült. Ott voltak a lelkészek közelről és távolról feltünő nagy számmal, továbbá a helyi magyarság különböző rétegei és a vidékről nagy számmal megérkezett látogatók. A huszéves mult után adjon az Isten további fejlődést és gyarapodást az ünneplő akroni egyháznak!

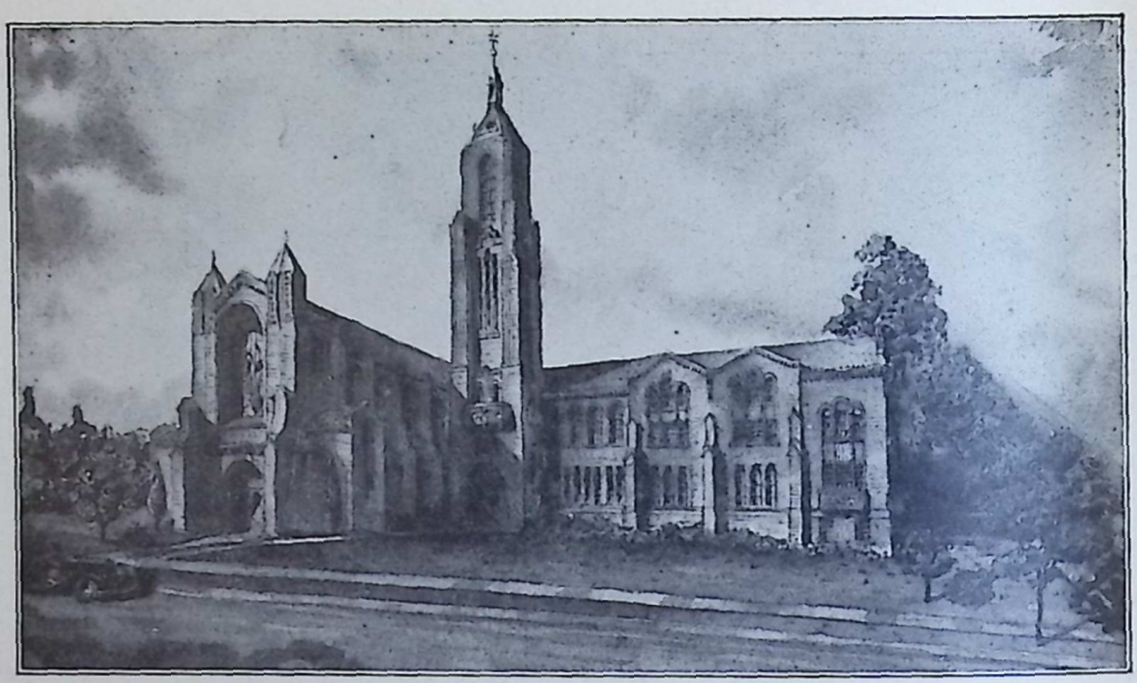

A CLEVELANDI ELSŐ EGYHÁZ TEMPLOMA AZ ÉPITKEZÉS BEFEJEZÉSE UTÁN
FIRST HUNGARIAN REFORMED CHURCH OF CLEVELAND, O.

KÁLVINISTA MAGYAROK ORSZÁGGYÜLÉSE A CLEVELANDI ELSŐ EGYHÁZBAN

BESZÁMOLÓ A MÁSODIK MAGYAR REF. ORSZÁGOS GYÜLÉSRŐL

Irta: Dr. Herczegh József, a Tóparti Egyházmegye elnöke.

A Munka Ünnepén, Labor Day-kor, az Ur 1934-ik esztendejében az amerikai magyar reformátusság életében korszakalkotó testvéri találkozó volt, a Clevelandi Első Egyházban. Ennek előkészitéséről és lefolyásáról számolnak be ezek a sorok.

Az egység utáni vágy.

A Clevelandi Első egyháznak ugy a vezetősége, mint a tagsága többször adott kifejezést az amerikai magyar reformátusság szétszakadozottsága feletti fájdalmának, az elmult évtizedben. Ugy érezte ez a nagy egyház, hogy élére kell állnia egy olyan megmozdulásnak, amely az egész amerikai magyar reformátusság egységének megépitését célozza.

Mivel az egyház népe főképpen a saját maga ujjászületésével és ujraépitésével volt elfoglalva hosszu esztendőkön keresztül, nem adhatott méltó kifejezést a legjobb lelkek mélyén élő ezen legtisztább vágynak.

Hiszen az Első Egyház valósággal ujra fundáltatott egy évtized alatt. A város egyik legszebb körutján szerzett az egyház mintegy negyven ezer dollár költséggel, gyönyörü uj telket, amely meghaladja az egy holdat. Aki Magyar-Amerikában megpróbált komoly és épitő munkára pénzt szerezni, az nagyon is jól tudja, hogy minő emberfeletti feladatot végzett az egyház vezetősége akkor, amikor ezt a pénzt összehozta.

Amikor a telek kifizetésre került, akkor kezdődött meg csak a nehéz munka: az uj központ felépitése. Mennyi imádságba és munkába került, amig az uj központ első fele, mintegy hetvenötezer dollár költséggel megépült. Az isteni Gondvise-

lés, a depresszió nehéz éveit használta fel arra, hogy hozzásegitette az egyház népét álmai megvalósitásához. Az Ur 1932-ik évében épültek az uj Sion falai. Akkor tehát, amikor anyagilag a legolcsóbb volt az épitkezés. Mivel a szükséges tőkét sikerült előteremteni, az alkalmas időben végrehajtott épitkezésen az egyház negyven-ötvenezer dollárt takaritott meg. És ma körülbelül annyi adóssága van, mint volt egy évtizeddel ezelőtt a 79-ik utcai ingatlanokon. Csakhogy most áll a nagyszerü uj központ első fele!

Akik megalkották ezt az ékes uj központot, megérdemlik, hogy még haló poraikban is áldják őket az utódok!

A nagy vágy kifejezésre jut.

Csoda-e tehát, hogy ilyen nagy, minden erőt lekötő épitő munka mellett az Első Egyház nem tudott kifejezést adni annak a nagy vágynak, amely a legjobb lelkek mélyén élt? Csoda-e, hogy csaknem egy évtized kellett ahoz, hogy az egyház csendes épitő munkájának első felét befejezve, hallassa szavát a testvéri egységről és kibontsa a testvéri egység hófehér, tiszta lobogóját?

A Tóparti Egyházmegye tavaszi közgyülésén, amikor e sorok irója az elnöki széket elfoglalta, a leghatározottabban kijelentette, hogy ezt a magyar kálvinista egységet óhajtja épiteni, ugy a maga, mint az egész egyházmegye minden erejével.

A zászlóbontásra a Clevelandi Templom és Iskola Segélyző Egyesület tizéves jubileuma adott alkalmat. Az ötszázteritékes ünnepi ebéden, a gyönyörü Bethlen teremben fejtette ki e sorok irója az Országgyülés szükségességének gondolatát, amelyet a megjelent egyházak és egyletek képviselői a legnagyobb lelkesedéssel tettek magukévá!

Ennek eredménye lett ez a felhivás.

FELHIVÁS!

Az amerikai magyar református intézmények vezetőihez, tagjaihoz!

TESTVÉREK!

Országgyülésre hivunk benneteket, Kálvinista Magyarok Országgyülésére a Clevelandi Első Egyházba!

Mozduljon meg minden Egyházmegye, Egyház és kálvinista Testület és küldje el képviselőjét a Kálvinista Magyarok Országgyülésére Clevelandba. Legyen ott a legnagyobb egyházaknak küldöttsége épen ugy, mint a bányásztelepek és a kis magyar telepek képviselői. Nem teszünk külömbséget kálvinista és kálvinista magyar között, hanem hivogatunk mindenkit a nagy testvéri találkozóra.

A Munka napjára, Labor dayre vendégül látja a magyar kálvinistákat a Clevelandi Első Egyház, hogy megtárgyalja az egybegyültek serege a mi életünk bajait és számba vegye erőforrásait.

I. Beszélni és határozni fogunk a magyar kálvinista Sion egységének megépitéséről. A szétszakadozottságának esztendei csak fájdalmat és bánatot szereztek minden igaz magyar kálvinista szivnek. Meg kell indulnunk a gyógyulás utján.

II. Beszélni és határozni fogunk a mi kálvinista magyar társadalmi életünk legerősebb tartó oszlopáról: A Református Egyesületről és minden egyházi egyletünkről. Uj tüzzel és lelkesedéssel akarjuk épiteni ezen a téren a jövendőt.

III. Beszélni és határozni fogunk — ha addig testet nem ölthetne — a mi kálvinista magyar sajtónkról, amelynek egységét végre meg kell teremteni és a betü erejével szét kell vinnünk az uj életnek üzenetét minden testvérhez.

Induljon meg azért egész Magyar-Amerikában a testvéri beszélgetés, a levelezés és a cikkezés, hogy hangos legyen a mi egész életünk e gondolat feletti épitő vitáról. Tárgyalják le az országgyülés gondolatát az egyházmegyék, az egyházak presbiteriumai és az egyletek vezetői. Közöljék észrevételeiket a Clevelandi Első Egyházzal.

Az Országgyülésre való utazás költsége lesz az egyedüli kiadás. Ha máskép nem lehet, akkor az egyházak, vagy az egyletek téritsék meg azoknak a jó magyaroknak a gazolin és olaj költsé-



A JUBILÁLÓ CLEVELANDI LORÁNTFFY ZSUZSÁNNA EGYLET

gét, akik elhozzák a kiküldötteket a clevelandi Sionba.

Tanácsadó szóra, testvéri kézre nagy szükség van, már az előkészitésben is. Mozduljatok meg azért kálvinista magyarok, hogy diadalmas és áldásokban gazdag legyen az Országgyülés.

"Szántsatok magatoknak uj szántást". Támadjon uj életre a mi Sionunk! Fel a szent nagyszerü küzdelemre!

Testvéri szeretettel:

Dr. Herczegh József
a Tóparti Egyházmegyei elnöke.
a Clevelandi Első Egyház lelkipásztora.

Ezt a felhivást megküldte a Tóparti egyházmegye elnöki hivatala nemcsak az összes amerikai magyar református egyházaknak, hanem a többi magyar református intézményeknek is és az amerikai magyar sajtónak. Tehát ugy a két napilapnak, mint a heti, illetve havi folyóiratoknak és ujságoknak.

A Sajtó Viszhangja.

Nagy gondolatot, a sajtó támogatása és segitsége nélkül, nem lehet napjainkban a nagy tömegekhez eljuttatni. Éppen ezért külön ki kell emelnünk e hatalmas, országos megmozdulással kapcsolatban a sajtó szerepét.

Épitő vitának kellett kialakulni az országos hangulatot ehez a gyüléshez. Ezen a helyen is erről az épitő sajtó munkáról akarunk beszámolni, mert hiszen az országgyülés diadalmas sikere egészen feleslegessé teszi azt, hogy a jó ügy ellenségeinek susárlásával foglalkozzunk.

Talán legelső helyen kell megemliteni a clevelandi magyar napilapnak, a Szabadságnak támogatását. Az első perctől kezdve a legnagyobb lelkesedéssel állott ez a napilap a jó ügy szolgálatába és a legnagyobb nyilvánosságot adta az Országgyülés gondolatának. A hetilapok közül talán a pittsburghi Magyarság és a detroiti Magyar Bányászlap foglalkozott épitő módon az Országgyüléssel. Minden amerikai magyar helyilap megtette azonban azt, hogy lehozta a felhivást, ha talán nem is foglalkozott részletesen a gyülés-sel.

Kitünő szolgálatot tett a független kálvinista magyarok havi szemléje, a Magyar Egyház, valamint a bridgeporti ifjusági lap, a Szebb Jövő.

Ha talán elkerülte volna e sorok irójának figyelmét valamelyik magyar ujság szives támogatása, ezen a helyen mondunk köszönetet a megértő jóságért.

Az Országgyülés gondolatát teljes erejével propagálta a Clevelandi Első Egyház gyülekezeti lapja, a Kálvinista Élet.

Az Egyházak Öröme.

Ha a sajtó kedvezően fogadta az országgyülés gondolatát, még sokkal nagyobb lelkesedéssel állott az ügy mellé az egyházak sokasága. Naponként ujabb és ujabb jelét adta a jó magyar kálvinista nép igaz örömének és édes reménységének a fölött, hogy a testvérharc szomoru esztendei elmultak és hogy tartozzanak bár amerikai egyházakhoz, vagy éljenek független életet, de ezután testvéri kezet fogva keresik a szebb jövő utját a magyar kálvinisták.

Megindultak a jelentkezések az Országgyülésre. Nemcsak az egyházak és egyházmegyék, hanem az egyletek is kifejezésre juttatták helyeslésüket az országos megmozdulás felett. Legelől járt a hivogatásban a hatalmas Református Egyesület.

Ezt a lelkes hangulatot igyekezett tovább épiteni a Reformed Church magyar egyházmegyéinek vezetősége azzal a felhivással, amelyet a Clevelandi Első egyházban tartott gyüléséről bocsátott ki. Itt adjuk a történeti hüség kedvéért ennek a meghivónak szövegét.

"Hányszor akartam.. és te nem akartad."
Máté 23:37

"Ez az én parancsolatom, hogy szeressétek egymást, amiképen én is szerettelek titeket."
Ján. 15:12.

MEGHIVÓ

a 2-ik Magyar Református Országos gyülésre.

Alulirottak szeretettel hivunk meg minden magyar református intézményt, a Clevelandi Első Egyházban 1934 szep-

tember 3-án, Labor Day ünnepén tartandó Országos Gyülésre, amelyen a széltében-hosszában szétszórt kálvinista népünkkel óhajtjuk megtárgyalni közös nagy céljainkat.

Minden egyházat a lelkész és egy világi kiküldött képvisel. Száz rendes fizető egyháztagnál nagyobb gyülekezetek minden további száz egyháztag után küldhetnek még egy-egy képviselőt. A helyi betegsegélyző, továbbá nőegyletek szintén egy-egy kiküldöttel vehetnek részt.

A gyülés tárgysorozatára szánt előterjesztések az előkészitő bizottság elnökéhez: Dr. Takaró Gézához — 344 East 69th Street, New York City — küldendők, augusztus 15-ig.

Jelentkezési határidő augusztus 25. Jelentkezések Dr. Herczegh József címére — 2856 East Boulevard, Cleveland, Ohio — küldendők. Jelentkezési dij személyenként ötven cent. Minden kiküldött a Clevelandi Első Egyház szivesen látott vendége.

Kálvinista Magyarok! Férfiak és Nők! Jöjjetek a testvéri találkozóra.

Az előkészitő bizottság nevében:
Dr. Takaró Géza, elnök.
Urbán József, jegyző.
A Református Egyesület nevében
Dr. Ujlaki Ferenc, elnök.
A Lelkész Egyesület nevében
Dr. Tóth Sándor, elnök.
Laky Zsigmond, titkár.
A Magyar Sion Egyházmegye nevében
Hankó M. Gyula, elnök.
Tóth Mihály, titkár.
A Keleti Magyar Egyházmegye nevében
Dr. Takaró Géza, elnök.
Dr. Tóth Béla, titkár.
A Központi Egyházmegye nevében
Dienes Barna, elnök.
Krivulka Károly, titkár.
A Tóparti Egyházmegye nevében
Dr. Herczegh József, elnök.
Szeghy B. János, titkár.

A Független Egyházak segitő keze.

Amikor a Tóparti Egyházmegye és a Clevelandi Első Egyház kibontotta az egység lobogóját, akkor a független egyházak, mint egy ember álltak a korszakos gondolat mellé. Nemcsak a sajtó utján, hanem gyüléseiken és megbeszéléseiken is minden erejükkel igyekeztek az egység gondolatát propagálni. Ennek az őszinte és lelkes munkának volt azután eredménye az, hogy nemcsak egyházaik, hanem egyleteik is hatalmasan voltak képviselve a gyülésen.

A Presbiteriánus Egyházak

Az amerikai presbiteriánus egyházak fennhatósága alatt dolgozó magyar egyházaknál is olyan egységes megmozdulást szeretett volna elérni az Országgyülés előkészitő bizottsága, mint amilyet a másik két egyháztestnél elért. Magyarázata ennek az, hogy a mi presbiteriánus egyházaink nem alkotnak olyan egységes egyháztestet, mint a másik két egyházi szervezet. Ennek következtében nem is bocsátottak fel külön felhivást maguk között a gyülésre vonatkozólag, hanem egyházanként jelentették be többen részt vételüket az egyleteikkel egyetemben.

A Nagy Nap: Szeptember Harmadika.

Ilyen előkészületek után érkezett el a reménységgel várt nagy nap, a gyülés megkezdésének nagy napja.

Már az előzetes jelentkezésből látszott, hogy a lelkek mélyéről eredő megmozdulásnak és felhivásnak szép eredménye lesz. Azonban olyan nagyszerü felvonulásra és seregszemlére még a legjobb reménységet táplálók se számitottak, mint amilyennek aztán tanui voltak az amerikai magyar kálvinisták a Clevelandi Első Egyházban.

Amerikában ez a nap a Munka Napja, a Munka Ünnepe, Labor Day volt. Az amerikai magyar kálvinisták a saját történetükben méltán nevezhetik ezt a napot a Munka Napjának, mivel nagyszerü reménységgel és szép jövővel biztató napjává lett ez a magyar Sionnak.

A Gyülés Megnyitása.

Délelőtt tiz órakor zsufolt templomban nyilott meg a gyülés az Első Egyház uj központjában. Valami leirhatatlan gyönyörüséget és boldogságot szerzett mind-

azoknak lelkében a megható istentisztelet, akik egy szép jövő ügyét szivükön hordozzák. Mint hatalmas folyók zugása csendült fel az ősrégi zsoltár és dicséret és a magyarok imádsága: Isten áldd meg a magyart.

A vendéglátó egyház lelkipásztora, e sorok irója a Bibliából az első korinthusi levél harmadik részét olvasta fel. Sebestyén Endre főesperes megnyitó imája után Ujlaki Ferenc toledói lelkipásztor, a Ref. Egyesület elnöke hirdette az Igét. Dókus Gábor cantoni lelkipásztor imája és áldása, valamint a gyülekezet éneke fejezte be a megnyitó istentiszteletet.

A Megalakulás.

Takaró Géza new yorki lelkész üdvözölte a megjelenteket és felkérte Király Imrét, az Első Egyház tanitóját a megjelentek névsorának felolvasására.

A pontos névsor felolvasása után megállapitást nyert, hogy az országos gyülés alkotó tagjainak száma 149. Ezek 45 helyről jöttek és 75 egyházat, 15 férfi és több női egyletet képviselnek. A vidéki vendégek száma 54 volt. Akikhez járult az örvendező clevelandiak csoportja.

Ügyvezető elnök bejelenti a gyülés megalakitását és kéri a gyülésvezető tisztikar megválasztását.

Borsy Kerekes György esperes felolvassa a független egyház idevonatkozó inditványát, melyet a gyülés szótöbbséggel elfogadott és ezzel a következő tisztikart választotta meg:

Gyülésvezető elnökök: Dr. Herczegh József és Kováchy Miklós György, mint a gyülést összehivó egyházközség és egyházmegye funkcionáriusai. Elnökség: a Reformed Church in the U. S. A. egyházmegyéinek elnökei és világi vezetői: Dr. Takaró Géza, Dienes Barna, Hankó M. Gyula, elnökök és B. Tusai Mihály végrehajtó bizottsági tag.

A Presbiterianus Konferencia elnöke: Kovács Andor lelkész és világi képviselője.

A Független Református Egyház főesperese: Sebestyén Endre és főgondnoka: Bodnár István.

Az angol egyházmegyékhez tartozó gyülekezetek egy képviselője: Bodor Dániel lelkész.

A Református Egyesület elnöke: Dr. Ujlaki Ferenc lelkész.

Balogh E. István lelkész inditványára egyhangulag beválasztatott az elnökségbe a Ref. Lelkész Egyesület elnöke: Dr. Tóth Sándor tanár.

Jegyzők: Bernáth Árpád lelkész, az összehivó tóparti egyházmegye jegyzője és Dr. Vincze Károly esperes, a független egyházkerület főjegyzője, és a presbiteri konferencia jegyzője: Várkonyi Mihály lelkész.

Elfogadtatott, hogy a gyülésvezetés adminisztrativ részét a világi elnökök látják el, a lelkészi elnökök mint spirituálisok müködnek.

Dr. Takaró Géza, mint az előkészitő bizottság elnöke, lemond és helyét átadja Kováchy Miklós György világi ügyvezető elnöknek. Elnök a következő bizottságokat küldi ki: egységi, sajtó, egyleti, női és inditványi bizottság.

A bizottságok munkája.

A gyülés határozatainak kidolgozását az egyes bizottságok eszközölték. Minden bizottság ugy volt összeállitva, hogy az amerikai magyar reformátusság minden egyes egyházi csoportja képviselve volt, minden egyes bizottságban.

A bizottságok mindegyike alapos és rendszeres munkát végzett. Ennek a gondos előkészitésnek volt aztán az eredménye az, hogy a bizottsági gyülések után, az országos gyülés egyhangu lelkesedéssel tehette magáévá a bizottságok javaslatait.

Legelőször az Egyleti Bizottság tette meg jelentését, a következőképpen:

"A bizottság ajánlja az Országos Gyülésnek, hogy mondja ki, hogy kivánatosnak tartja a helyi Ref. Bs. Egyletek egységesitését, lehetőleg a Ref. Egyesülettel kapcsolatban."

A javaslatot egyhangulag magáévá teszi az Országos Gyülés és egy héttagu bizottságot küld ki a javaslat munkálására. Az Egyesületet pedig minden magyar re-

formátus lélek külön szerető figyelmébe ajánlja.

A **Női Bizottság** jelentése következett. Dr. Füzy Béláné teljesztette be a javaslatot, amely szerint a bizottság szükségesnek látja azt, hogy ahol még jótékony női egylet nem fejt ki munkásságot, ott ez a munka azonnal megkezdessék. Javasolja továbbá a bizottság, hogy az összes női jótékony testületek kezdjék meg egy országos szövetség kiépitését.

Az Országos gyülés nagy lelkesedéssel tette magáévá a beterjesztett javaslatot.

A legnagyobb érdeklődés az **Egység Bizottság** jelentését előzte meg, mivel mindenki előtt nyilvánvaló volt, hogy ezen bizottság érdemleges munkájától és javaslatától függ az egész gyülés sorsa.

A beterjesztett javaslat arra kérte az Országos Gyülést, hogy küldjön ki egy olyan bizottságot, amelyben az amerikai magyar reformátusság minden csoportja képviselve legyen. E bizottság vizsgálja meg a széttagoltság okait és dolgozzon ki részletes tervezetet az ellentétek s a mai áldatlan állapotok megszüntetésére. A bizottság munkálkodása alatt legyen teljes békesség és az egyházak fennálló alkotmánya és törvényei teljes tiszteletben tartassanak. A megválasztott bizottság tegyen jelentést az illetékes egyházi hatóságoknak.

E javaslatot az Országos Gyülés egyhangulag magáévá teszi és a bizottságot kinevezi a javaslat szerint.

Végül a **Sajtó Bizottság** jelentése tárgyaltatott, amelynek javaslata a következő volt: "Küldjön ki az Országos Gyülés egy hat tagu bizottságot, melyben két-két taggal legyen képviselve a három egyházi csoport és bizza meg azzal, hogy a) Tárgyalásokat folytasson a Református Egyesülettel és a lapkiadókkal a célból, hogy a legközelebbi konvención határoztassék el, az összes amerikai magyar református lapoknak az Egyesület lapjával való egyesitése; b) Keresse meg az összes lapkiadókat és velük együtt dolgozza ki az Egyesülettől független, de az összes többi lapokat egyesitő egyháztársadalmi lap kiadásának lehetőségét; c) Munkájáról és annak eredményéről tegyen jelentést a legközelebbi Országos Gyülésnek."

Az Országos gyülés a javaslatot elfogadta és a bizottsági tagokat kinevezte.

A bizottsági jelentések után a vegyes házasság kérdésében a leghatározottabb kálvinista álláspontot sürgette a gyülés. Hangsulyozta továbbá az egyházi fegyelem szükségességét, a magyar nyelv legmesszebbmenő föntartását és tanitását és a kerületenkénti presbiteri konferenciák szükségességét.

Végül a vendéglátó Első Egyháznak és az előkészitő bizottságnak mondott hálás köszönetet a gyülés.

Éneklés és Böszörményi István bridgeporti lelkész imája után elnök a gyülést bezárta.

A vendégek ellátása.

A vendégek ellátását a Lorántffy Zsuzsánna Egyesület vállalta az Első Egyház többi női testületeivel karöltve.

A déli étkezésnél nem voltak köszöntők, hogy igy a bizottságok minnél előbb megkezdhessék munkájukat. A vacsoránál azonban nagyon sok kedves és szép beszéd hangzott el. Mindenkinek szivét a legnagyobb öröm járta át a gyülés sikeres munkája folytán.

A jobb jövő reménye.

Mindazok, akik részt vettek az Országgyülésen, azzal a boldog reménységgel távoztak, hogy egy jobb jövő magvetése történt Clevelandban. Adja is a minden áldások Ura, hogy az elvetett mag harminc, hatvan és százszoros gyümölcsöt teremjen!

A HOMESTEADI REF. EGYLET JUBILEUMA

A Homesteadi Magyar Református Betegsegélyző és Egyházi Egylet ápril. 29-én harmincéves multra tekintett vissza és boldogan ünnepelt reggel a templomban, este pedig bankett keretei között. Kish János titkár olvasta fel az egylet rövid történetét. Az egylet 1904 jan. 31-én 42 taggal alakult. Megalakulása után azonnal egy elhunyt tagja után temetési segélyt fizetett, az egyházat pedig 100 dollárral segitette. A Harsányi Sándor lelkész idejében magyar zászlót hozatott a szülőhazából. Az egylet virágzásának aranykorát 1914—1918 között érte el. Az 1918. évi spanyol influenza járvány idején az egylet öt halott után 868 dollárt fizetett. Harminc év alatt az egyházra, árvaházra és más jótékony célokra 1582 dollárt fizetett.

Az egylet vagyona 1926-ban volt a legnagyobb, számban kifejezve $9910.43, amikor a taglétszám 197 volt. A depresszió éveiben az által mutatta ki tagjai iránt tanusitott jóindulatát, hogy sok esetben engedte el a havi és két esetben a halálesetí dijak befizetését, ami magában véve $1592 dollárt tett ki.

Az egyletnek 30 éven át $63,959.86 bevétellel szemben $56,321.20 kiadása volt.

A legelső elnöki tisztséget Szinyai András, a legelső jegyzői tisztséget pedig Kun Károly viselte. Az alapitó tagok közül id. Jurcsó János, Kun Károly, id. Lengyel István, Fodor János, Kovács János, id. Sipos János és ifj. Bulykó János vannak életben.

A jubileumi évben 146 volt a tagok száma.

A jubiláló egyletet, amely az árvák és öregek segitése terén is mindig hüségesen teljesitette emberbaráti kötelességét, meleg szeretettel köszöntjük. Adja Isten, hogy a szép mult után a jövőben is áldására lehessen tagjainak, egyházunknak és más magyar intézményeinknek!

A jubileumi évben Dienes Barna lelkész volt a diszelnök, elnök Kun Bertalan, alelnök Kovács János, titkár-jegyző Kish József, pénztárnok Román Béla, ellenőr Sipos István. Számvizsgálók: Katona András és ifj. Tóth János. Beteglátogatók: Dóczi Józsefné, Timkó József, Uhrinyák András. Zászlótartók: ifj. Lengyel István és Kovács Károly. Tisztikaron kivül a jubileumi ünnepélyt Popély József, B. Nagy István, Papp János és Fekete Károly készitették elő.

AZ ELYRIAI REF. NŐEGYLET JUBILEUMA

1934 május 30-án, az emlékezés amerikai ünnepén emlékezetes napja volt az elyriai magyarságnak. A Református Nőegylet ekkor ünnepelte fentállásának 15-ik évfordulóját. Tizenöt év alatt 5000 dollárral segitette az egyházat, az árvákat és szegényeket pedig 1500 dollárral.

Délelőtt a templomban Csontos Béla loraini lelkész predikált; a szolgálatokban részt vettek: Bernáth Árpád, akroni lelkész, Fodor Gábor baptista predikátor és Tóth Tibor, az egyház lelkésze. Az Istentiszteletet gazdaggá tette a 60 fehér egyenruhás nőegyleti tagoknak alkalmi éneke, valamint a helybeli baptista gyülekezet énekkarának vendégszereplése. A nőegylet 15 éves történetét Abaházi Jánosné olvasta fel. Megható volt az alapitó tagok megtisztelése, akiket Tóth Tibor lelkész köszöntött s mindegyiknek egy szál fehér szegfüt nyujtott át. Amikor az istentiszteletnek már majdnem vége volt, özv. Beregszászi Jánosné, a Nőegylet elnöke, előlépett és szép beszéd keretében üdvözölvén az egyház lelkészét, adta át a Nőegylet ajándékát: egy gyönyörü selyem palástot és süveget. A lelkész meghatottan köszönte meg e váratlan és kedves megemlékezést.

Istentisztelet után nyomban következett a jubileumi diszebéd a Fairgrounds nagytermében, amelyen 300-an vettek részt. A pompásan elkészitett s felszolgált ebéd után a következők üdvözölték az ünneplő



AZ ELYRIAI REF. NŐEGYLET

WOMEN'S SOCIETY OF THE HUNGARIAN REF. CHURCH OF ELYRIA, O.

nőegyletet: Csontos Béla, Bernáth Árpád, Tóth Tiborné, Kása József wadsworthi baptista predikátor, Fodor Gyula elyriai baptista predikátor, Fidel János az elyriai ref. egyház gondnoka, ifj. Abaházi Ferenc a Ref. Ifjusági Kör elnöke, Nagy Ilona a vasárnapi iskola nevében, Büthy Mihályné a loraini ref. nőegylet elnöke, Ferenczy Lajosné az akroni ref. nőegylet elnöke, Ispán János presbiter, az akroni egyház nevében, ifj. Szabó Imre a Verhovay Egylet elyriai osztályának nevében és idb. Szabó Imréné az alapitó tagok nevében. A vendégeket üdvözölte özv. Beregszászi Jánosné, a tósztmesteri tisztséget pedig az egyház lelkésze töltötte be.

A nagyszerüen sikerült ünnepélynek bevétele $266.00 volt. Külön köszönetet érdemelnek a szakácsasszonyok: Orosz Istvánné, Konya Sándorné, Szerecsen Jánosné, cs. Szabó Sándorné, Lapos Ferencné Baksa Gyuláné, Nagy Zsigmondné, Pand Albertné, Nagy Andrásné, Palágyi Jánosné, Nagy Sándorné és özv. Beregszász Jánosné. Adjon az Isten ennek a Nőegy letnek a jövőben a multakhoz méltó érde meket! (Ref. Lap.)

A jubiláló egylet tisztviselői az első sor ban balról jobbra: Palágyi Jánosné eller őr, Tóth Endréné jegyző, Tóth Tibor le készné diszelnök, özv. Beregszászi Jánosné elnök, Abaházi Jánosné pénztárnol Lapos Ferencné ellenőr.

A képről 16 tag hiányzik, köztük Pand Albertné alelnök.

A CHICAGOI BURNSIDEI REFORMÁTUS TEMPLOM UJRAAVATÁSI ÜNNEPÉLYE

Nagyszámu s áhitatos buzgósággal megtelt sereg gyülekezett egybe a Chicago-Burnsidei ref. templomba október 21-én. Bár az uj karzat 100 ülőhellyel nagyobbitotta a templom befogadó képességét, mégis a padsorok közé is székeket kellett elhelyezni, hogy ülőhelyet biztosithasson az egyház nagyszámu hiveinek és vendégseregének. Az ujraavató prédikációt Dr. Nánássy Lajos árvaatya mondotta, az egyházmegye üdvözletét Hankó M. Gyula elnök tolmácsolta, mig a többi szent szolgálatokat Balogh István, Dr. Melegh Gyula, Garay Gerő, Bodor Dániel és az egyház lelkésze teljesitették. Gyönyörüen énekeltek az egyház ifjuságának férfi és vegyes karai Boros Vilmos vezetése és Révész Etelka orgonakisérete mellett.

Istentisztelet végén a jelenvolt egyházak és egyletek képviselői adták át üdvözleteiket az ünneplő gyülekezetnek. Következők beszéltek megbizott egyházaik és egyleteik részéről: A vendégeket üdvözölte Debreczenyi István gondnok, a west sidei egyház részéről Csákay Bálint, a W. Sidei Ref. Nőegylet nevében Imre Józsefné, a Burnsidei Munkás Egylet nevében Tarjányi Károly, az East Chicagoi Ref. Egyház nevében Jósvay János, az East Chicagoi Ref. Nőegylet nevében Derján Gyuláné, a Verhovay 37-ik fiók nevében Biró Simon, a Burnsidei Fiatal Nők Társasága nevében Póczos Jánosné, a So. Chicagoi Ref. Egyház nevében Harsányi Ferenc s az ottani Ref. Nőegylet nevében Csatlós Jánosné, a So. Chicagoi Bs. Egylet nevében Hornok Károly, a Szent István Róm. és Gör. Kath. Egylet nevében Sálli Bertalan, a Protected Home Circle 202. osztálya nevében Bartók János, a Whitingi Ref. Nőegylet nevében Garay Ilona, a Chicagoi Egyesület Egyletek nevében Beluscsák István, a Burnsidei Róm. és Gör. Kath. Nőegylet nevében Klájnik Györgyné, a Szt. Mihály Gör. Kath. Egyház nevében Rátkay Mihály, a Chicagoi Ifjusági Athletikai Klub nevében Szabó József, a Ref. Férfi és Női Bs. és Társalgó Nőegylet s a Verhovay 96-ik fiókja üdvözlete kiküldöttjei által tolmácsolták jókivánataikat.

A gyülekezet mély háláját fejezte ki egyik buzgó tagja, özv. Debreczenyi Sándorné iránt, akinek 250 dolláros fejedelmi ajándéka tette lehetővé az uj karzat beállitását. Nemes és hitből fakadó áldozatkészsége serkentsen minden egyházát hiven szerető lelket ugy Chicagoban, mint másutt is az övéhez hasonló áldozatkészségre. Az uj karzatot, melyhez a vasgerendát az Illinois Steel Co. adományozta, az egyháznak fáradhatatlan munkás tagjai: Gyüre Lajos, Soltész János, Balogh Kálmán, Gyüre István, Böszörményi József, Debreczenyi István, Görömbey György, Popély Sándor, id. Körtvély Lajos, Beluscsák István, Barnay Ferenc, Szemkó István, Séra István, Révész István, Révész Balázs, Berecz Béla és az egyház ifju tagjai dijtalanul épitették meg, mig a templomfestésre szükséges összeget legnagyobb részt az egyház Fiatal Nőinek Társasága ajándékozta és gyüjtötte össze az egyház áldozatkész tagjaitól. Ez adakozóknak és a fáradozóknak örömmel nyilvánitotta az ünneplő gyülekezet hálás köszönetét, ugyszintén az egyház Ifjusági Körének, akik az uj lámpákat adományozták és Józsa Gézának és két nőtagnak, akik a templomot e magasztos alkalomra gyönyörü virágdiszbe öltöztették.

Nemcsak az egyház tagjai, hanem a távolról összesereglettek is valósággal el voltak ragadtatva a templom belsejének bájoló szépségétől. Thury József és fia, magyar festőmunkásaikkal e templomban a müfestészetnek remekét produkálták. Thury Józsefnek ihletett lelke ott van a burnsidei ref. templom minden ecsetvonásában megörökitve. A hatalmas boltiv a mennyboltozatnak oly tökéletes utánzata, hogy annak látása nagyban emeli az imádkozó s magasba vágyó lelket az égben lakozó trónja felé. Az oldalfalak szinvegyületének mély tónusa, egybeolvadó har-

móniája, a megszámlálhatatlan szinkeverék csodaszép s a természet pompájához hasonló vegyüléke reprodukciója a Teremtő nagy alkotó munkájának. Az ünneplő egyház, amidőn örömmel nyilvánitotta elismerését és köszönetét Thury József müfestőnek, hálája jeléül a szerződési összegen felül a kikötött szerződési dij tiz százalékával még meg is ajándékozta.

Istentisztelet után a Magyar Házba vonult az ünneplő sereg, ahol több, mint 400 teritékü asztalon szolgálták fel az egyház Nőegyletének fáradhatatlan tagjai a fiatal asszonyok és leányok segitségével azokat a finom magyar eledeleket, amiknek előállitására csak a világszerte hires magyar konyhamüvészet képes. Mivel a vendégtestületek képviselői már a templomban elmondták sziveik jókivánatait, a vacsoránál csupán egy szónok volt, Izsák Ignác szerkesztő, aki a hirlapirók nevében tolmácsolta a nála megszokott ékes szólással az egyházakkal társmunkát folytató magyar sajtó jókivánatait. A vendégsereg szórakoztatására Virág József szinmüvész ujabb dalainak csokrával kedveskedett ugy, ahogy csak ő tudja igazán gyönyörködtetni a magyar sziveket. Az ünnepély világi része aztán benyult a késő éjjeli órákba.

HUSZÉVES A CHICAGO-WESTSIDEI EGYHÁZ

A chicago west sidei egyház is, mint Chicago vidékén a többi, a south chicagoi anyaegyházból alakult és szervezkedett önálló egyházközséggé.

Chicago belvárosában 1914-ben két református egyház alakulási mozgalom indult meg: a belvárosi egyházat, amely azóta, sajnos, megsemmisült, Vécsey Jenő lelkész szervezte, a másik alakulat a West Sideon történt és az itteni egyház 20 éves multra tekinthet vissza. Ezen a helyen a Kovács I. József lelkész elnöklete alatt 1914 február 22-én gyülésre jöttek össze Batizi Lajos, Csákay Bálint, Farkas Balázs, Fésüs Sámuel, Hetzel János, Hetzel Károly, Hetzel Imre, Kádár Károly, Kinos János, Kádár László, Nagy József, Pócsik József, Poncsák Péter, Sebestyén János, Szallár Mihály és Tardi Károly és felhivásukra többen csatlakoztak hozzájok alapitó tagok gyanánt. Kiváltották a chartert, megvásárolták a ma is birtokukban levő templomot és azt 1914 szeptember 26-án nagy ünnepségek között felszentelték. Ekkori lelkésze Krizsik Alajos volt és az egyház a Reformed Church in America fenthatósága alá tartozott. Sajnos, nemsokára belzavarok törtek ki. A lelkész eltávozott és Sebestyén Endre, a magyarországi ref. egyháznak akkori utazó lelkésze szolgálta ki a gyülekezetet, amely elvben kimondta a magyarországi egyházhoz való csatlakozást. Majd Pompl Rudolf so chicagoi lelkész járt át predikálni.

1921-ben Boros Jenő, akkori garyi lelkészt kérték fel az egyház kiszolgálására aki a kérelemnek eleget is tett. Ő kezdte meg a gyermekek rendszeres tanitását, az ifjuság szervezését, vegyes énekkar alakitását és hétköznapi istentiszteletek tartását a vasárnapin kivül. A gyülekezet ebben az időben lépett be a Reformed Church in the U. S. nyugati magyar egyházmegyéjébe és a burnsidei egyházzal társegyházi viszonyt létesitett.

Később az egyház önálló lett é Hankó M. Gyulát hivta meg lelkészévé Ő eszközölte ki, hogy a Sloan Valve Co bérletfizetés nélkül engedte át a templom melletti téglaházat lelkészlakás gyanánt, a templomot, iskolát átalakitja és ujonnan festeti. Az alkotó munkát végző lelkés nehezebb munkamezőt választva magának 1929-ben lemondott és a megüresedett állást Murányi János nyerte el, akinek idejében zavarok támadtak és 1931-ben eltávozott. Az egyház kiszolgálását ismét Boros Jenő burnsidei lelkész vette át, aki oda adóan munkálkodik és a jubiláló egyház ma is virágzó állapotban van.

Nőegylete 1918-ban alakult, amely 1 éve alatt az egyházat $2357.68 hatalma



A CHICAGO WEST SIDEI PRESBYTERIUM
CONSISTORY OF THE CHICAGO WEST SIDE CHURCH

összeggel segitette és ezen kivül az árvaházat is támogatta. Jelenleg Kovács Gusztávné az elnöknője és taglétszámban emelkedik.

Az Ifjusági Kör 12 éves multra tekint vissza, amelynek tagjai szorgalmasan látogatják a vasárnapi és hétköznapi összejövetelt, mint az egyház jövendőbeli oszlopaihoz illik.

Énekkara, amelyet Boros Jenő lelkész vezet, elsőrangu, amit a világkiállitáson egész Amerika szine előtt bebizonyitott. A Balázs Margitka orgonista játéka kiséri a gyülekezet éneklését.

A jubileumi ünnepi istentisztelet 1934 május 6-án délután volt, amikor Kovács D. Mihály, Garay Gerő, Bakay Árpád, Bodor Dániel, Hankó Gyula és Balogh

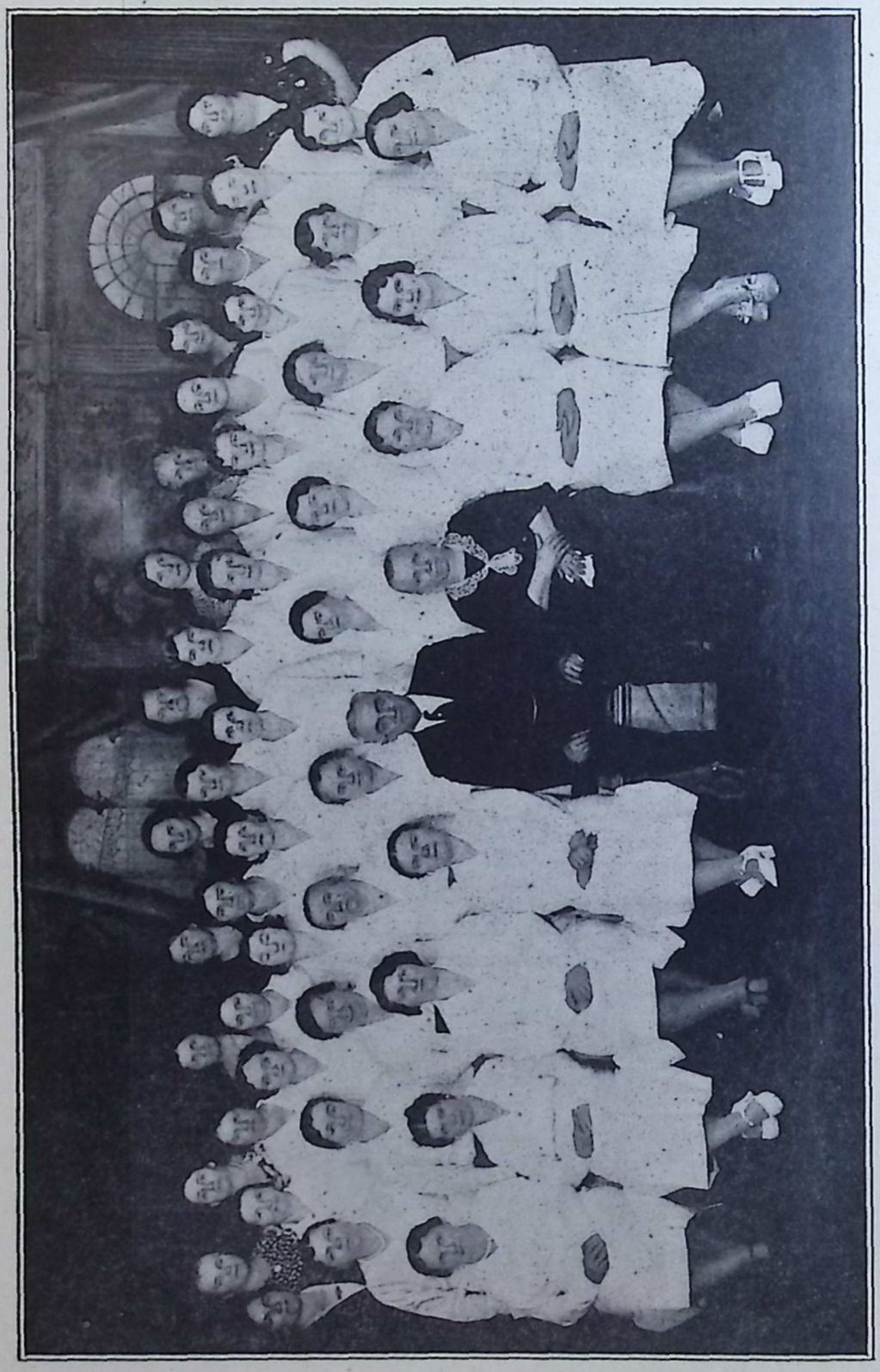

A CHICAGO WEST SIDEI REF. NŐEGYLET
WOMEN'S SOC. OF THE CHICAGO WEST SIDE HUNG. REF. CHURCH

István vendéglelkészek végezték a szent szolgálatokat. A hálás gyülekezet megköszönte azt a békességet, fejlődést, amit osztályrészül engedett nekik a Mindenható, akinek további segedelmét mi is buzgósággal esdjük erre a lelkes, Isten ügye mellett kitartó gyülekezetre.

HUSZONÖT ÉVES A WHARTONI REF. EGYHÁZ

A New Jersey államban levő whartoni gyülekezet fentállásának 25. éves határkövéhez érkezett el az 1934. évben. Az egyház történetét Dezső János lelkész irta meg, akinek füzetéből vesszük át a következő adatokat:

"A whartoni magyar református egyház történetének a kezdete nagyon homályos emlékek fátyolába van burkolva. Azok közül, akik az egyházalakitás mozgalmaiban részt vettek, már csak néhányan vannak közöttünk s ők is csak részben tudnak visszaemlékezni az egyház eredetének és fejlődése első éveinek a történetére. Ha pedig figyelembe vesszük azt a tényt, hogy egyházunk régi jegyzőkönyve sincs már meg, akkor nem is lehet csodálkozni azon, hogy az egyház történetéről nagyon keveset tudunk irni. Egyházunk anyakönyvébe még néhai Bogár Lajos, az akkori egyháztagokkal beszélgetve, a legjobb tudása szerint feljegyezte az egyház kezdetének történetét. Tehát az anyakönyvben feljegyzett adatokból, mint egyedüli fennmaradt iratból, igyekszem rövidesen ismertetni egyházunk huszonöt éves multját.

1904 tavaszán, pünkösd táján, a presbiteriánus missiói hatóság megbizásából Hamborszky N. B. Pál, a bloomfieldi magyar főiskola egyik növendéke kereste fel először a whartoni magyarságot, hogy egyházat alakitson s istentiszteletet tartson magyar nyelven. Eleinte minden anyagi támogatás nélkül a saját költségén. Előbb a helybeli angol methodista, majd a luxenburgi templomban, s valószinüleg a Richard's Mine-i templomban is összegyültek istentiszteletet tartani, de midőn egyik hely sem bizonyult alkalmasnak, végre üzlethelyiségben is tartottak istentiszteletet.

Ilyen körülmények között érlelődött meg a vágy egy magyar templom felépitésére. Hamborszky meg is tette az első lépéseket. Angol és magyar részről megkezdődött az adakozás. Mr. John Wharton, az akkori vasgyár tulajdonosa, ingyen adta át azt a helyet, amelyen később fel is épült a templom. A Presbyterian Board of Church Erection pedig 500 dollárt igért, ha ugyanannyi pénzt összegyüjtenek a magyarok. Hamborszky azonban a templom felépülése előtt eltávozott a new brunswicki gyülekezethez, de azért amint néhai Bogár is feljegyezte, őt illeti az érdem a kezdetért, mert ő volt az, aki utat tört másoknak a munka folytatására.

Utódja Gaszkell Kovács Arthur lett, szintén bloomfieldi theológus. Az ő idejében meginditották a templom épitésre a gyüjtést, sőt az épület terveit is elkészitették, de mivel ő elfogadta a philadelphiai egyház meghivását, ismét függőben maradt a templom épités.

Ő utánna Pilinszky Zsigmond vette át az egyház vezetését. Nyolc hónapot töltött itt, de sajnos, itt léte alatt a gyülekezet annyira elszéledt, hogy alig volt kinek prédikálni. Hiába volt kiásva a templom fundamentoma, nem lelkesült érte senki.

1906 május havában az angol missiói hatóság megbizásából Bogár Lajos, akkor még első éves theológus vette át a gyülekezet vezetését. Fáradtságot nem ismerő szorgalommal látott hozzá a munkához, küzdött lankadatlanul a közönbösség ellen, mig végre uj életre ébresztette a szunnyadó gyülekezetet. Hozzá láttak a templom épitéshez és 1906 szeptember 16-án fel is lett szentelve óriási gyülekezet jelenlétében. A magyar lelkészek közül Hankó Gyula, Bogár Lajos és Hamborszky Pál vettek részt a templomszentelési ünnepélyen. A templom felállittatása $1350-ba került, az orgona és berendezés pedig $350-ba. A harangot pedig a vasgyár akkori superintendense ajándékozta.

A templomszentelés után az istentiszteletek már rendesen meg lettek tartva és az egyház anyagiakban is szépen haladt előre. A vasárnapi iskola 1907 március havában nyilt meg 6 gyermekkel. Bár kevés gyermekkel kezdödött, mégis meg volt alapitva. Ebben az évben lett szintén először megtartva a nyári mindennapos magyar iskola 18 tanulóval. A templomtelken több rendbeli javitások lettek végre



A WHARTONI REFORMÁTUS NŐEGYLET
WOMEN'S SOC. OF THE WHARTON, (N. J.) PRESBYTERIAN CHURCH

hajtva. A gyülekezet virágzani kezdett. Amint az anyakönyvbe fel van jegyezve: "Az Ur nem hagyta el a kicsiny sereget."

Bogár Lajost 1909 május 20-án lelkészszé avatták s majd junius 25-én az egyházat hivatalosan szervezték 40 taggal. E 40 tagnak neveit szeretnők megörökiteni e könyvecskében, de sajnos nincsenek az anyakönyvben feljegyezve, csupán csak az első presbitereknek a nevei. Ezek voltak Kósa Gábor, gondnok; Kiss János, algondnok; Bertha Miklós, pénztárnok; Szász Menyhért, ellenőr; Simon István, jegyző és Dull Gábor.

Az egyház megszervezése után Bogár lelkész a beaver fallsi egyház meghivását elfogadta és a kicsiny nyáj ismét pásztor nélkül maradt. Majd 1910 január 1-én Laky Zsigmond, bloomfieldi theológus vette át az egyház vezetését. Az egyház

szép haladásnak indult ismét. A tagok száma szaporodott. A templomot ellátták szép orgonával és modern fütéssel. Sajnos azonban, hogy e szép haladást megakasztották az 1911-ik évben beállott rossz munkaviszonyok. A tagok száma most megfogyott, Laky Zsigmond pedig az 1912-ik év elején eltávozott.

Helyére ifj. Dókus Gábor jött ki mindössze néhány hónapot maradt. Ekkor a hivek kérelmére a missiói hatóság Azary János theológust nevezte ki lelkésznek. Dacára a rossz munkaviszonyoknak, az egyház virágozni kezdett. A templom külés belseje meg lett ujitva: a tagok száma növekedett, a vasárnapi iskola száma 11-ről 55-re szaporodott. A nyári iskola, mely 1907-től szünetelt, 1912-ben ismét megkezdte müködését 45 gyermekkel és két tanitóval.

Azary János 1915 juius havában elköltözött és helyébe Kovács Ferenc theológus lett meghiva. Ő körülbelől négy évig szolgált itten. Megalakitotta a Templomsegélyző Női egyletet, amely sok szép dologgal segitette elő az egyházat. Dacára annak, hogy az egyház vezetésén kivül még Bloomfielden is tanitott, mégis sikerült neki a szükséges pénzt összegyüjteni, hogy a lelkészlakot megvásárolhassák $3500 értékben.

Kovács Ferenc az 1919-ik év őszén elfogadván a woodbridgei egyház meghivását, helyébe Malasics József theológus lett megválasztva. Ő megalakitotta az Ifjusági Kört, mely többször tartott előadásokat és mulatságokat s gyarapitotta az egyház pénztárát. Az ő idejében lett megnagyobbitva a templom is.

Malasics József az 1922-ik évnek első részében lemondott s elfogadta a newarki egyháznak meghivását. Ő utánna Daróczy Mátyás vagy egy évig, majd aztán Csutoros István, mind kettő előbb mint theológusok, utóbb mint felszentelt lelkészek vezették az egyház ügyeit. A lelkészlak modern berendezése is az ő idejökre esik."

Dezső János lelkész 1926 március 1-én foglalta el a lelkészi állást. Mikor Whartonba ment, az egyház nehéz helyzetben volt annyira, hogy az egyház a lelkész



REV. JOHN DEZSŐ
of Wharton, N. J.

költözködés költségeit sem volt képes fizetni és több fizetetlen számla várt rendezésre. Nyolc és félesztendei hüséges, kitartó munka után az egyházat rendbe hozta és örvendetesen megerősitette. A Nőegylet, amelynek képét itt közöljük, nagy segitségére volt az előre és felfelé törekvő kis egyháznak.

A jubileumi évben az egyház presbiteriuma a következő tagokból állott: Dezső János lelkész, File Bertalan gondnok, Lőrinc István algondnok, Németh Imre pénztárnok, Bodnár István jegyző, Papp Miklós ellenőr, Horváth Miklós, Nagy Lajos, Veres Menyhért, Zájczer Pál, Gyurka János, Végső Ferenc, Csontos András, Garanyi András, Kovács István, Nagy Gyula és Bertha Miklós presbiterek.

Ha továbbra is békében és egyetértésben munkálkodnak a whartoni atyafiak, Istennek áldása nem marad el a jövőben sem. Ő vezette egyházukat 25 év küzdelmein át a fejlődés utján, Ő legyen erőssége továbbra is ott lakó magyar testvéreinknek!

A CRESCENT MARTINSFERRYI EGYHÁZ HARMINC ÉVES

Az Ohio délkeleti bányavidékén élő magyar reformátusok és evangélikusok legelőbb a dillonvalei egyházban tömörültek, amely 1904 febr. 3-án a Reformed Church in the U. S. fenthatósága alatt alakult meg. Első lelkésze néh. **Kovách Miklós István** volt. Megalakitotta a maynard-crescenti leányegyházat és a vidéken 600 hittestvért szolgált ki. 1905-ben a szép munka eredménye gyanánt már készen volt a templom és lelkészlakás. 1907-ben néh. **Radácsy Sándor** vette át az egyház vezetését, de eltávozása után **ifj. Dókus Gábor** lelkész a rossz munkaviszonyok miatt jelentést tett a felettes hatóságnak, hogy a központot ajánlatosabb volna más helyre áttenni.

Dókus Gábort 1916-ban. **Gerenday László**, őt 1917-ben néh. **Ujlaky János** követte, aki után 1920-ban **Várkonyi Miklós** jött. Ezek az évek a megpróbáltatás évei voltak. 1919-ben a Reformed Church a Presbyterian Churchnek adta át a munkát és 1923-ban a templomot és parókhiát eladták.

Crescenten nagy számmal voltak egyháztagok és igy előtérbe került. 1923-ban az áldottemlékü **Kozma Mihály**, 1923-ban pedig **Dr. Várady Arthur** lelkész vette át az egyház vezetését. Makovics Róza magyar misszionárius nőnek, aki később a Kovács D. Mihály lelkész felesége lett, sokat köszönhet az egyház.

Crescenten 1924 okt. 12-én szentelték fel a megépitett templomot és a fentmaradt 1000 dollár adósságot 1925-ben kifizették. Később egy nagyobb tornyot épitettek, amit haranggal a Fodor család látott el.

A depresszió itt is éreztette szomoru hatását, de a buzgó lelkész annyival komolyabban látott munkához, hogy a lelkek erősödjenek.

Harminc év alatt 989 keresztelés, 200 házasságkötés, 290 temetés, 333 konfirmálás és 18 áttérés volt. Az egyházhoz nagy körzet tartozik. Crescenten kivül lelkész



REV. DR. A. VARADY
of Martinsferry, O.

Steubenvillen, Tiltonvillen, Martinsferryben és Weirtonban tart rendszeres istentiiszteleteket.

A jubileumi évben a következők voltak a tisztviselők: Crescenten: Doktor Ferenc gondnok; György Árpád algondnok-ellenőr; Gyergye Mihály jegyző; Hegedüs József pénztáros; Tozsa Zsigmond, Zs. Tóth István, Albert András, id. Katona Barna, Baráth József, Fürjész Lajos, ifj. Katona Barna és Moré Sándor presbyterek. Orgonista: Dr. Várady Arthurné.

Vidéki egyházi megbizottak Martins Ferryben: Sütő József, Antal György, Konyha Bálint és Ruman István. Tiltonvillen: Török János és Pozsgai Pál. Steubenvillen: Csapó János, Tóth István, Sáho Sándor és Krajnyik Sándor. Weirtonban: Máthé István, Buzás Benő, László István és Fodor Istvánné. Hollidays Cove-n: Lippán József. Triadelphián: Kajoha József. Adena-n: Fekete Pál. Windsor Hillen: Tenkei János. Warnockon: Fodor János. Dillonvalen: Bárdos András és Magyar Ferenc. Lincoln Hillen: Sütő János és McKinleyvillen: Kovács István.

Az 1934 október 14-én tartott jubileumi ünnepélyen mindenki Isten iránti hálával emlékezett meg az elért szép eredményről. Az egyház buzgó lelkészén, tagjain és előljáróin továbbra is nyugodjék meg Isten gazdag áldása!

A CLEVELANDI MAGYAR PRESBITERIÁNUS MUNKA HUSZ ÉVES

Clevelandban a Presbyterian Church fenthatósága alatt 1914 junius havában kezdődött meg az önálló egyházi munka, amikor Kish Gyula ment e nagy magyar városba. Előbb a Mayflower amerikai egyházközséghez tartozott a magyar alakulat, majd külön szervezkedtek. 1915-ben az E. 103. utca és Buckeye Road sarkán telket vásároltak és az ott épitett templomot aug. 8-án felszentelték. Később lelkészlakot is vásároltak, aminek költségeihez az egyháztagok 1000, az egyházmegye 2000 dollárral járult. Részint azért, mert a templom kicsinynek bizonyult, részint, mert az többé nem volt központi hely a felfelé költözködő magyarság számára, 1927-ben két telket vásároltak az East 126. utca és Buckeye Road sarkán. A régi épületet eladták és az egyházmegye 8000 dolláros segélyének igénybe vételével a csinos uj templom 1919 elejére 32,000 dollár költséggel felépült és azóta szolgálja az oda járó magyar reformátusok lelki ügyét.

Kish Gyula lelkész 1926-ban a baptistákhoz távozván, helyére az időközben elhunyt Bassó Béla jött, majd 1929-ben Csutoros István, akit a gyülekezet egyhangulag hivott meg és azóta ott munkálkodik hivei lelki javára.

Az egyházban C. E., Női kör, énekkar és magyar nyári iskola müködik. A Kossuth Campen 70 holdas birtokon a nyári magyar iskola növendékei ingyen nyaralásban részesülnek.

A hivek Csutoros István lelkészt pappá szenteltetésének tizéves fordulóján selyem palásttal, bőrönddel és 50 dollár ajándékkal, nejét pedig edényfelszereléssel lepték meg. Azok, akik a Lelkészegyesület 1934. évi szeptemberi gyülésén a clevelandi presbyteriánus egyház vendégei gyanánt részt vettek, nem felejtik el a helyi lelkész és gyülekezeti tagok szivességét és szeretetét.

Az évről-évre erősödő egyház tisztviselői a következők: Tóth József gondnok, Barta István pénztáros, Szabó Bertalan jegyző, Szikszay Ferenc, Stefán P. ellenőrök, Galambos János számvizsgáló, Balázsy Dezső, Kusnyér István, Lucskay Mihály, Papp Lajos, Molnár István, Fodor Sándor, Kish Imre, Sarog Dániel, Galko László, Márton Lajos, Szaniszló István, Balogh András és ifj. Magyar Imre presbiterek.

NEGYVEN ÉVES A SO. NORWALKI EGYHÁZ

A so. norwalki ref. egyház 1894-ben alakult. Lelkésze id. Dókus Gábor volt, aki hosszu 38 éven keresztül szolgálta hüséggel a gyülekezetet. Az első harmincöt év története az 1929-ben kiadott Emlékalbumban jelent meg, igy ez alkalommal csak az utolsó öt esztendő eseményeit emlitjük meg.

Id. Dókus Gábor mellett Bogár Károly szolgált segédlelkész gyanánt, aki több uttörő és hasznos ujitásokat eszközölt és még többet akart bevezetni, de 1930-ban Pocahontasra távozott, ahova rendes lelkésznek hivták meg. A gyülekezet a magyarországi tanulmányutjáról visszatért kiváló képesitéssel biró Tóth Bélát hivta meg segédlelkészének, akit a Keleti Egyházmegye 1930 nov. 2-án pappá szentelt.



A GYIMESI VADVIRÁG SZEREPLŐI, SO. NORWALK, CONN.
CAST IN THE "WILDFLOWER OF GYIMES" SO. NORWALK, CONN.



VASÁRNAPI ISKOLAI TANITÓK, SO. NORWALK, CONN.

SUNDAY SCHOOL TEACHERS IN THE HUNGARIAN REF. CHURCH OF SO. NORWALK, CONN.

A templomba olajfütő készüléket állitottak be, majd 1931-ben a segédlelkész átvette a stamfordi leányegyház gondozását is. So. Norwalkon a parókhiát rendbe hozták, az éneklés diktálását eltörölték, a Nőegylet külön poharas urvacsorai készletet vásárolt és az ifjuság részére az angolnyelvü istentiszteletet bevezették. 1932-ben id. Dókus Gábor lelkész, 38 évi so. norwalki munkálkodása után, 71 éves korában a lelkészi állásról lemondott, amit gyülekezet mély sajnálkozással vett tudomásul és a nyugalomba vonult lelkész számára a belmisszió és nyugdijbizottságoktól esedékes összegen kivül az egyház pénztárából évi $400.00 nyugdijat szavazott meg. A julius 24-én tartott közgyülés a hiven forgolódó Tóth Béla segédlelkészt egyhangulag rendes lelkészszé választotta. A gyülekezet önfentartóvá lett és a lelkészlakot szépen rendbe hozta.

1933-ban a lelkész hazavitte a parókhiára ifju nejét, a Kalassay Sándor ny. árvaatya és neje Margit leányát. A lelkész a hétköznapi gyéren látogatott istentiszteletet Biblia Körré alakitotta át. 1934 pünkösti ünnepére mindenki örömére ékes diszbe öltözött a templom a jólelkü testvérek adományából.

Az egyház testületei a következők: Református Nőegylet, Énekkar, Ifjusági Kör, Christian Endeavor Society, Vasárnapi Iskola, Baráti Kör, Varró Klub, Ifjabb Ifjak Klubja, Magyar Fiuk Klubja, Girls Scout Troop, Junior C. E. for Girls, Gyermekénekkar, Biblia Kör és Ushers League.

A jubileumi évben a tisztviselők a következők voltak: Gondnok: Lévay Béla. Algondnok: Tóth István. Jegyző: Yóczik István. Pénztárnok: Novák Lajos. Ellenőr: Balogh Ferenc. Presbiterek: Bányácskay József, Eszenyi József, Hutkai András, Kéry József, id. Kurimai Gábor, Lipóczky István, Sontra István, Szabó Balázs, Tamás István. Varga Béla. Egyházfiak: Sontra Béla és Jóczik Tamás.

A negyvenéves multra visszatekintő so. norwalki egyház egyike a legerősebb és legszebb magyar gyülekezeteknek. Szép egyházi birtoka szimbolizálja azt a lelki szépséget, amelyre predestinálva van. A



ELIZABETH KEDVES
Sunday School Sup't. So. Norwalk, Conn.

fokozatos fejlődéshez és erősödéshez minden alkalma megvan. Lelkésze részéről a tettre vágyó készség nem hiányzik, előljádóinál sem a megértés és együttmunkálkodás. A negyvenéves mult után őszinte lélekkel kivánjuk ugy lelkipásztorának, mint tisztviselőinek és tagjainak az isteni kegyelem további állandó kiáradását és még gazdagabb gyümölcsérlelését!

BORSOS ISTVÁN ÉLETRAJZA

Született 1872 augusztus 14-én, Vajdácskán, Zemplén megyében. Édes atyja, Zalaszentgróti Nemes Borsos György, édes anyja Hubói Hubay Berta volt. Édes atyja gazdatiszt volt. Már négy éves korában szülei Sárospatakra (Zemplén) adták iskolába a hires Rákóczi fészekbe. Itt járt ovodába, népiskolába, gimnáziumba, itt végezte el a theologiát. Itt tett kápláni és papi vizsgát. 1894. Virágvasárnap.

Osztálytársa volt Kalassay Sándornak, ligonieri árvaatyának, Demeter Bertalannak a new yorki, később clevelandi lelkésznek is.

Borsos István 40 éve lelkész. Mindig vele volt az Isten. Kétszer nősült. Első

házasságából nem volt gyermek. Második házasságából 25 év alatt 12 gyermekkel áldotta meg házaséletét az Isten. E gyermekekből 9 még ma is otthon van. Iskolába, egyetemre járt három. Legidősebb leánya férjnél van Detroitban, Mich. Veje Nagy E. Alfréd, a Reserve Bank tisztviselője, Borsos István már nagyapa, neje Kertész Erzsébet nagyanya. Leány unokájuk neve Betty, Jeanette.

Egyesületünknek alapitott 12 osztályt. Husz éven át volt vezértestületi tag.

Mendikás volt 10 helyen, diák 15 helyen. Segédlelkész 2 helyen. Helyettes lelkész 1 helyen. Vallástanár volt Nagyváradon. Lelkész volt Fugyiban, Bihar megyében 7 évig. Az óhazai Egyetemes Konvent legelsőnek küldte ki a U. S.-be. Itt van 30 éve. (B. I.)

UJ LELKÉSZEK

Árvay András április 16-án szentelték lelkészszé a bloomfieldi Fist Presbyterian Churcben. Árvay József egyszerü munkás emberek gyermeke. Édes atyja bányász volt és bányában veszitette el életét. Iskoláit Bloomfielden végezte, ahol szorgalmával, magaviseletével és szónoki képességével vált ki.

Ladányi Zsigmond, aki évekkel ezelőtt a fairporti független egyháznak volt lelkésze, 1934 őszén visszaérkezett Európából és a new yorki és cliffsidei egyháznak gondozását vállalta el, mint rendes lelkipásztor.

Ifj. Nagy Emil Bethlehemben társlelkész gyanánt müködik atyja mellett.

Panyik Andor, aki a budapesti theologia növendéke volt, tanulmányait a philadelphiai Divinity Schoolban folytatja és a staten islandi független egyházat szolgálja ki.

Szijjártó István a lancasteri theologián kitünő sikerrel 1934-ben graduált. A Ref. Church Központi egyházmegyéje 1934 október havában szentelte fel és Loganba, W. Va. államba küldte, ahol a Bertók Béla pocahontasi lelkész felügyelete mellett munkálkodik. Ő maga is arra a vidékre való bányászember gyermeke és igy közel tud jutni a magyar bányászok szivéhez.



GÖRÖMBEY GERTRUD ÉS MARGIT

Az uj lelkészeknek szives "Isten hozott"-at mondunk!

Pazár Miklós kingstoni és **Vécsey Jenő** philadelphiai lelkészek cserélték.

A naptár cimtári részének lezárása után jött a hir, hogy a **chicago-burnsidei egyház lelkészévé a Boros Jenő elhunyta után Balogh E. Istvánt választotta meg.** Cime: 652 E. 92 St., Chicago, Ill. **Tel. Stewart 2478. Isten áldása kisérje munkáját!**

ELTÁVOZOTT LELKÉSZEK

Harsányi Andor ellwood cityi lelkész lemondott állásáról és egyelőre világi pályán helyezkedett el.

Kuthy Béla windberi független lelkész egészségének megrongálódása miatt Magyarországra távozott.

Sipos István tanulmányuton levő ifju, aki előbb a staten islandi független, majd a coatesvillei presbyteriánus gyülekezetben szolgált, a Princetonban szerzett filozófiai doktorátus megszerzése után végleges tartózkodásra Magyarországra utazott. Haza utazott **Héthy Lajos** hittanhallgató is, aki a daytoni theologiának volt hallgatója.

Kovács Mihály clevelandi segéd lelkész Yugoszláviába távozott, ahol szülő városában pappá választották.

Az east chicagoi egyházban **Görömbey Gertrud** lett az uj tanitónő, aki a képen baloldalt látható. Jobbról van testvére, Margit. Ketten egyszerre végezték a phi-

ladelphiai Iennent College of Christian Education tanfolyamát 1934-ben.

Komjáthy Ernő régi uttörő lelkész, akinek tevékenysége Bridgeporthoz füződik, 1934 augusztus havában Magyarországra távozott.



REV. ERNEST KOMJÁTHY
of Bridgeport, Conn.

IFJ. KOVÁCS ANDOR

Az Amerikai Magyar Népszava nagyon hasznos munkát végzett akkor, amikor a második generációhoz tartozó, itt született magyar ifjak között pályázatot hirdetett öt körkérdésre. A pályázatban reménységen felül vettek részt, — közöttük az árvaházból négyen — és a két dijnyertes **ifj. Kovács Andor,** Kovács Andor brownsvillei lelkészünk fia és Trentonból Bencze Erzsébet lett. A pályázatokat a Magyarok Világkongresszusának zsurija vizsgálta felül és a két dijnyertest New Yorktól Budapestig menettéri hajójegygyel jutalmazta meg.

Kovács Andor és Bencze Erzsébet, a Kovács Andor brownsvillei lelkész Julia leánya kiséretében a nyáron Magyarországon voltak és ugy itt, mint otthon sok ünneplésben volt részük. Az időt nagyon kellemesen töltötték és Magyarországról, amit most először láttak, a legszebb benyomásokat nyerték és hozták haza magukkal. Otthon közvetlenül ismerkedtek meg a magyar sorssal és itt a magyar ügynek még lelkesebb szószólói lettek.

Örülünk annak, hogy a pályázatban több magyar református lelkész gyermeke vett részt, ami parókhiáink magyar szelleme mellett tesz bizonyságot. Az első dijat nyert ifj. Kovács Andort pedig meleg szeretettel köszöntjük, aki Magyarországon tett látogatásáról a legnagyobb elragadtatással beszél. Tanárai előtt és másutt is előadást tartott a magyar helyzetről és bizonyosak vagyunk a felől, hogy ugy ő, mint a másik pályadijnyertes tovább is nagy tevékenységet fejt ki abban az irányban, hogy az amerikaiak szemének kinyitása által Trianon rozoga fundamentumát rombolgassák.



ANDREW KOVACS, JR.
Brownsville, Pa.

JUBILÁLT A SPRINGDALEI EGYHÁZ

A Springdalen lakó magyar reformátusok számára **Harsányi Sándor** akkori homesteadi lelkész tartotta az első istentiszteleteket, majd **Kalassay Sándor** a pittsburghi egyház leányegyháza gyanánt szervezte meg és 1909-ben előljárókat is választottak. Az első tisztviselők Székely András, Balogh József és Varga Bálint voltak. 1913-ban a templomot a methodistáktól 1200 dollárért megvásárolták és az egyház anyaegyházzá lett. A templomot kivül-belül megujitották és 1914 máj. 30-án felszentelték. A templomszentelésen 691.07 adomány folyt be. Az egyház első önálló lelkésze 1919-ben **Vasváry Ödön** lett, majd **Szeghy B. János**, később **Tóth Sándor**, akinek Magyarországra való távozása után a gyülekezet gondozását a pittsburghi St. Paul's Church lelkésze, **Novák Lajos** vette át és hiveinek megelégedésére végzi munkáját a felnőttek, ifjak és gyermekek között.

Az 1934 október 14-én tartott huszonöt éves jubileumi ünnepélyen Kalassay Sándor szervező lelkész hirdette az igét. Rajta kivül Szathmáry Gyula leechburgi, Murányi István vintondalei, Dienes Barna homesteadi, Tóth Béla so. norwalki, Leffler Andor pitthsburghi ev., Dr. A. M. Lamb amerikai és Novák Lajos springdalei lelkészek végezték a szent szolgálatokat.

Az egyház tisztviselői a következők:

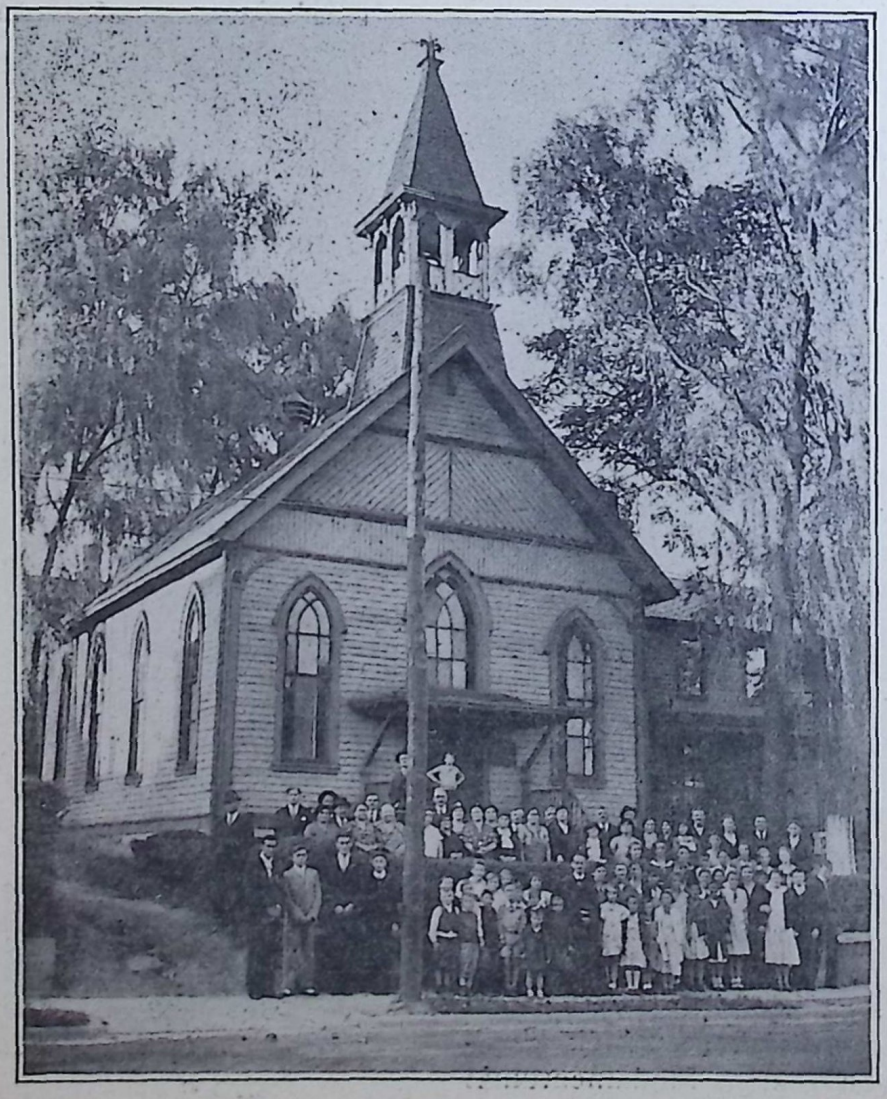

A SPRINGDALEI REF. TEMPLOM
HUNGARIAN REFORMED CHURCH OF SPRINGDALE, PA.

Gondnok: Garda Elek, pénztárnok: Telegdy Gyula, ellenőr: Veres Bálint, jegyző: Farkas Lajos. — Korponay Sándor, Józsa Imre, Mándy Árpád, Petermany György, Ungor Lajos, Danka Sándor, Szabó Károly, Lengyel Sándor presbiterek. Egyházfi: Józsa Imre.

Isten vezérelje továbbra is a springdalei kicsiny, de lelkes gyülekezetet diadalról diadalra!



A ROEBLINGI REF. NŐEGYLET
WOMEN'S SOC. OF THE ROEBLING CHURCH

A ROEBLINGI FÜGGETLEN EGYHÁZ 20 ÉVES

A roeblingi egyházat Korocz Géza trentoni lelkész szervezte. Husz év alatt 12 lelkésze volt. Tartozott presbiteriánusokhoz, az episzkopális kapcsolathoz, jelenleg pedig a Független Egyház keleti egyházmegyéjéhez. Néhai Gulyás András önállóvá tette az egyházat és Fazekas Lajos szolgálta be rendes lelkészi minőségben. Az ő eltávozása után Béky Zoltán trentoni lelkész részesiti lelki kiszolgálásban. A jelen virágzó állapotot igazolja a templomi istentiszteletek szorgalmas látogatása, a dicséretre méltó áldozatkészség (az egyház összes adósságát kifizette!), árvaházunknak 200 dollárral való segitése, a Nőegylet és Ifjusági Kör lelkes munkája.

Jubileumi ünnepségét 1933 december havában tartotta. A 314 lélekszámot felmutató kicsiny, de lélekben nagy és gazdag roeblingi független gyülekezetet az Isten továbbra is vezérelje és erősitse!

KITÜNTETÉSEK

A lancasteri Franklin és Marshall College Hensel Hallja 1934 február 27-én gyönyörü ünnepélynek volt szinhelye. Ekkor adta át Pelényi János washingtoni magyar követ *Dr. H. H. Applenek,* a Reformed Church in the U. S. vezető szerepet játszó lancasteri főiskolája elnökének a magyar kormány által küldött érdemkeresztet, viszont Dr. Apple a lancasteri Franklin és Marshall College által adományozott diszdoktori okleveleket nyujtotta át három magyar lelkésznek: *Melegh Gyulának, Takaró Gézának* és *Ujlaki Ferencnek.*

Ugy a doktorrá avatás, mint az érdemkereszttel való kitüntetés ünnepsége, valamint a

lancasteri magyar diákok Széchényi Társaságának diszgyülése impozáns keretek között és gazdag program mellett történt. Valóban "Magyar Nap"-pá nőtte ki magát, amikor Magyarország elismerte a magyar tanügy érdekében felmérhetetlen szolgálatot teljesitő Dr. Apple érdemeit és kitüntetésben részesitette, viszont a lancasteri főiskola megtisztelő bizalma három magyar lelkész felé fordult, akik diszdoktori diplomát kaptak.

Dr. HENRY HARBAUGH APPLE 1869 november 8-án a pennsylvaniai Mercersburghban született. Atyja, Dr. Thomas Gilmore Apple, 1877-től 1889-ig a Franklin és Marshall College elnöke volt; a nagynevü apát, halála után, fia követte ugyanabban az állásban. Iskoláit Lancasterben végezte. Összesen négy doktorátusa van. 1892-től 1909-ig a philadelphiai St. John's, majd a yorki hatalmas Trinity egyháznak volt lelkésze, ez utóbbi helyről hivták meg a lancasteri Franklin and Marshall College elnöki székébe. Áldásdus elnöki müködésén kivül több megtisztelő egyházi, állami és főiskolai tisztséget viselt. Elnöksége utóbbi éveiben a diákok száma 187-ről 757-re emelkedett. A főiskolát uj épületekkel gazdagitotta. Az alapitványok összegét 170,000 dollárról 1,036,000 dollárra, a főiskola költségvetését 35,000 dollárról 250,000 dollárra emelte.

A Franklin and Marshall Collegeban, amelynek eredeti célja az volt, hogy az angolnyelvü müveltség mellett a német kultura ápolása is helyet találjon, a Reformed Church in the U. S. belmissziói tanácsának közremüködésével magyar tanszéket létesitett, hogy a magyar ifjak nyolc féléven át négy pontot magyar nyelvü tanulással szerezhessenek meg. Dr. Apple jött segitségére a ma már ezer kötetből álló magyar könyvtárnak. A Magyarországból jött tanulók részére teljes tandijmentességet biztositott. A szegénysorsu magyar tanulókat évenként átlag 3000 dollárra rugó tandijmentességben részesitette s a magyar ügynek tántorithatatlan, lelkes barátja.

MELEGH GYULA lelkész a szatmármegyei Kőszegremetén 1882 dec. 27-én született. A gimnáziumot Máramarosszigeten végezte és 1902-ben a debreceni ref. theologiára iratkozott be, ahonnan 1907-ben lelkészi oklevelet nyert. Érmihályfalván töltött segédlelkészi szolgálata után 1911-ben Amerikába jött, ahol a buffaloi ref. egyháznak lett lelkésze és a pásztori munka mellett a "Buffalo és Vidéke" hetilapot alapitotta és szerkesztette. Buffaloból a tonawandai gyülekezetet is kiszolgálta.

1904-ben a mckeesporti nagy egyház hivta meg lelkészéül, ahol 1931-ig müködött. Papsága idején a gyülekezet önfentartóvá lett. Itt is lapot adott ki "Magyar Egyház" cim alatt, ami a magyarországi egyházhoz tartozó gyülekezeteknek hivatalos kiadványa volt. Ez a lap később a Reformátusok Lapjába olvadt, amelynek társszerkesztője és fáradhatatlan szorgalmu irója lett. Időközben az egyházmegyei elnöki és a lelkészegyesületi titkári hivatalra való megválasztással tisztelték meg.

1929-ben a Reformátusok Lapjának szerkesztését vette át és e terhes munka miatt 1931-ben lemondott a mckeesporti lelkészi állásról és teljes idejét a lap szerkesztésén kivül a uniontowni ref. egyház gondozását is magára vállalta és hirlapi tevékenységével irányitja az egyházi közvéleményt. Felesége hüségesen osztozik életsorsában. Házasságukat három gyermekkel áldotta meg az Isten.

TAKARÓ GÉZA lelkész 1881 december 3-án a pestmegyei Izsákon született. A főgimnáziumot Kecskeméten végezte, majd a budapesti ref. theologiára iratkozott be. Edingburgban, Skóciában folytatta tanulmányait, később Arábiában és a Szentföldön tett körutat. Előbb Budapesten volt hitoktató lelkész, majd 1907-ben a budapesti kőbányai egyház választotta lelkészévé. 1921-ben az "Alliance of The Reformed Churches holding the Presbyterian System" pittsburghi nagygyülésén Dr. Boérral együtt képviselte a magyarországi ref. egyházat, amikor a new yorki első ref. egyház lelkészül hivta meg és azóta ott müködik.

Számtalan cikke jelent meg amerikai és magyar lapokban és több könyv szerzője. Kiváló iró, előadó és szónok. A Columbia egyetemen a magyar nyelv és irodalom előadója. A Reformed Church keleti egyházmegyéjének elnöke, több fontos egyházi bizottság tagja. New Yorkban egyháztársadalmi tevékenysé-

gén kivül a magyar közügyet is lelkesen szolgálja. Irói képességgel megáldott neje hüséges munkatársa.

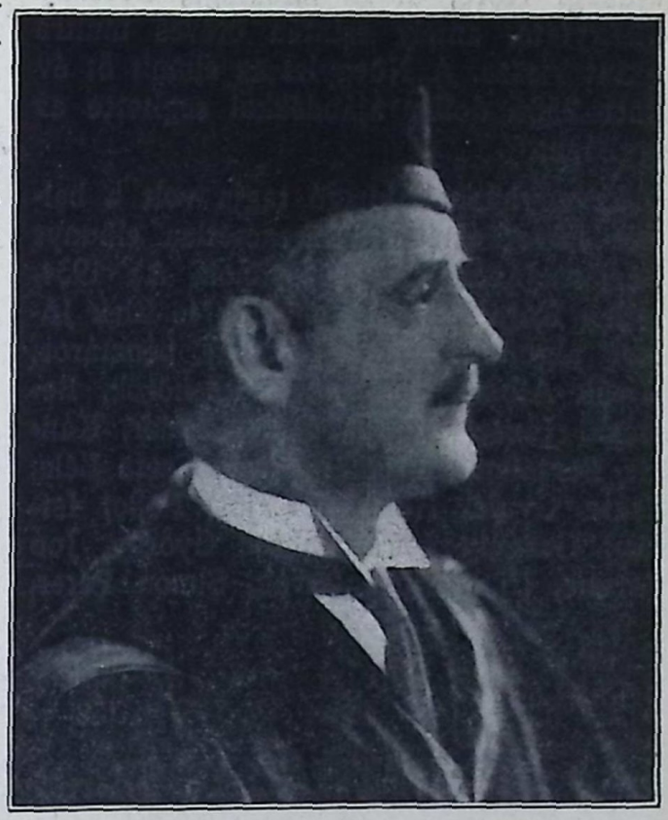

REV. FRANCIS UJLAKI, D. D.

UJLAKI FERENC 1890 február 13-án Ungváron született. Iskoláit Ungváron és Sárospatakon végezte, ahol kitünő tanulónak bizonyult. 1914-ben a theologiai tanfolyam elvégzése után Bánócon, Ungváron és Csapon müködött segédlelkészi minőségben. A C. E.-nek még diákkorában tagja lett és ez a tény életére komoly befolyást gyakorolt. 1914-ben a magyarországi ref. egyház konventje Amerikába, Detroitba küldte segédlelkésznek, ahonnan hasonló munka végzésére később Clevelandba távozott. 1915-ben vette nőül Ruzsa Juliskát, akiben buzgó segitőtársat talált. Ez után hét éven át az ashtabulai, conneauti és fairporti magyar reformátusok lelkésze lett, 1922-ben a loraini, 1928-ban a toledoi jónevü egyház hivta meg lelkipásztorául és ma is Toledoban munkálkodik. Éveken keresztül munkatársa volt a Reformátusok Lapjának, amelybe a "Csendes Órák" rovatát irta. 1929-ben választották elsőizben a Magyar Református Lelkészegyesület elnökévé és azóta többször megtisztelték ezzel a tisztséggel. 1931-ben a legnagyobb amerikai magyar református testület, az Amerikai Magyar Református Egyesület az elnöki székbe ültette és hivatalánál fogva az egész ország területére kiterjedő közhasznu és áldásos munkát végez. Különösen, mint evangélizáló, szerzett hervadhatatlan érdemeket.

ÖTÉVES A PERTH AMBOYI KÁLVIN JÁNOS EGYHÁZ

Perth Amboyban 1929-ben a Nánássy Lajos lelkész lemondásával az addig egységes egyházban választási harcok keletkeztek. Tukacs György lelkésznek nem sikerülvén az egységes egyház papi hivatalába bejutni, elhagyta a független tábort és hiveivel uj egyházat alapitott Kálvin János egyház néven a Reformed Church in the U. S. fenthatósága alatt.

Az uj egyház bámulatos lendülettel kezdett a munkához. Szép helyen templomhelyet vásárolt s mellette egy nyolcszobás lakást lelkészlak céljaira $23,000-ért. Zsilavecz István vállalkozó $46,198 dollárért felépiti a hatalmas templomot, aminek előállitása más költségekkel együtt jóval meghaladta az $50,000-t. A templomszentelés 1930 julius 4-én volt. Mindenkit meglepett az a gyors és lelkes teljesitmény, amit a lelkész és áldozatkész hivei rövid idő leforgása alatt végeztek.

Azonban az egyház bizalma nemsokára megingott a lelkészben és ezzel gyönyörüen megépitett uj temploma és birtoka is veszendőbe jutott. Tukacs Györgynek az egyházmegyével is meggyült a baja és 1931 februárban kénytelen volt távozni. Helyét nemsokára Szabó Antal lelkész foglalta el, akinek bölcs vezetése mellett a gyülekezeti élet ismét fellendült. Az egyház nehéz anyagi helyzetét sikerült megszilárditani. Van vasárnapi iskolája,

Ifjusági Köre, C. E. társasága, Bocskay Nőegylete, amely szintén ötéves multra tekint vissza. A Nőegylet az elmult öt év alatt 2506 dollár ajándékkal segitette az egyházat.

Az egyháznak buzgó tagja volt a baleset következtében szerencsétlen elhunyt Derján János volt főgondnok. Az 1934. évben Kára József főgondnok és Elek József algondnok, Kiss András pénztáros, Misák Albert, Joó Ferenc ellenőrök, Bereczki József jegyző, Mádi Sándor, Kántor Bertalan, Bereczki József, Csete Béla, Csete Gyula, Horváth Lajos, Pokol István, Gergely Imre, Juhász György, Joó Ferenc, ifj. Pirigyi István, Simon Péter, R. Kovács István, C. Kovács István presbiterek az egyháztanács tagjai. A Nőegylet tisztviselői: Kiss Andrásné elnök, Derján Jánosné alelnök, S. Kovács Istvánné pénztáros, Szabó Antal lelkészné jegyző, Fekete Istvánné ellenőr, Csete Béláné kincstárnok.

Kivánjuk, hogy a Clevelandban tartott református nagygyülés szellemében a perth amboyi magyar reformátusok is megtalálhassák az utat, amely harmonikus együttmunkálkodáshoz vezet és a jubiláló egyház az anyagi nehézségeket fokozatosan leküzdve mind jobban s jobban erősödhessen a lelkiekben!

AZ EGYHÁZ ÜGYEIRE GONDOLÓ FŐGONDNOK

New York város legrégibb magyar egyházának az életében nagyjelentőségü fordulat állott be azzal, hogy Tóth Lajos választatott meg az egyház főgondnokává. A megválasztása óta eltelt két hónapot az egyház helyzetének beható tanulmányozásával töltötte, amelynek eredménye az április 10-én tartott prezsbiteri gyülés elé került egy terjedelmes és minden részletre kiterjedő jelentésben.

Az uj főgondnok.

Tóth Lajos, Certified Public Accountant, a Horváth and Horváth cégnek, a világ s nemcsak Amerika egyik legnagyobb ilyen vállalatának beltagja. Értékes szolgálatait nemcsak ennek a müködési körét New Yorktól Californiáig kiterjesztett vállalatnak a keretei között végzi, de tanára egyben az ithacai Cornell University-nek is, amelynek kolosszális méretü orvosi fakultása itt épült fel a 69-ik utcai templomtól egy blocknyira, egyszerre nagy jelentőséget kölcsönözve ennek az egész környéknek. Tóth Lajos több államra megszerezte a jogot, mint Certified Public Accountant és irodalmi téren is jelentős munkát végzett. Horváth B. Ernővel közösen irt könyvük a "Hotel Accounting" szövegkönyvévé lett egész Amerika egyetemeinek.

Bár amerikai családba házasodott, komoly érdeklődését a magyarság sorsa iránt mindvégig megtartotta. Pár éve fiatal feleségével több hónapos magyarországi utra ment s idejük javarészét szülővárosában, Arany János szülőhelyén, Nagyszalontán töltötte. Néhány év óta nemcsak komoly érdeklődéssel kisérte a new yorki magyarság legrégibb egyházának küzdelmeit, de ezekben igen sokszor tanáccsal és kaláccsal is szolgált. Komoly megfontolás előzte meg a főgondnoki szék elfoglalását, amelyre az egyháztanács egyhangulag nominálta és a közgyülés szintén nagy lelkesedéssel egyhangulag választotta meg.

Diagnózis.

Körülbelül hat hete, hogy egy tehetséges fiatalembert, Mr. W. E. Palmert, aki a Waldorf Astoria szálloda Accounting Department-jében tisztviselő, bizott meg Tóth Lajos főgondnok az egyház anyagi ügyeinek egy-egy részlettanulmányozásával. Ezek a számitások képezték az alapját annak a jelentésnek, amelyet Tóth Lajos a keddi gyülésen előterjesztett, beje-

lentve egyuttal, hogy a gyülésen is jelen- levő Mr. Palmer továbbra is fölajánlja szolgálatait, amig csak az egyház ki nem llábal ezekből a nehézségekből. Természe- ttesen ezeket a szolgálatokat teljesen díj- ttalanul fogja végezni ezután is.

"Ha egy házba betegség költözik — lkezdte beszédét a főgondnok — legelső dolog a pontos, lelkiismeretes diagnózis megállapitása. A javulás felé az első lépés annak a tisztázása, hogy hol és hogy állunk. Nagy baj volt, hogy ugyszólván teljesen a lelkészre nehezedett az egyház anyagi ügyeinek az intézése. Emiatt ide- jének tulnyomó részét pénzügyi gondok- kal kellett eltöltenie ahelyett, hogy a gyülekezet belső életének fölépitésére for- dithatta volna. Ehhez hozzájárult az utób- bi néhány igen sulyos gazdasági év, amely alatt sokkal erősebb intézmények is meg- roppantak, sőt nagyszámmal össze is om- lottak".

Ezután részletes jelentést tett az auditor szakértelemmel végzett vizsgálatai alap- ján. Éles bonckés alá vette az egyház egész anyagi helyzetét. Nem hallgatta el, sőt hangsulyozottan tárta a gyülés elé a nagy akadályokat, amelyek azonban sze- rinte arra valók, hogy legyőzzük azokat. Természetesen mindenkit érdekelt, hogy: hogyan?

A recept.

A főgondnok először az egyház fizetni- valóit vette elő. Ezeket sürgősségük sor- rendjében a következőképpen csoportosi- totta: 1. a 4 évi adóhátralék. 2. az 5 évi elmaradt lelkészi fizetés, a 3 évi orgonista honoráriummal együtt. 3. régi adósságok maradványai, amelyek az egyházi épületek resturálásával kapcsolatban merültek fel. 4. az egyház rendes folyó költségei. Erre a négy szükségletre négy külön alapot kell teremtenünk. Bejelenti a főgondnok, hogy a maga részéről ezekre az alapokra az első összegeket mindjárt fel is ajánlja és be is fizeti és pedig az elsőre $50, má- sodiikra szintén $50-t a harmadikra $25-t és a negyedikra $25-t. "Ha — ugymond — ezt a négy alapot felkaroljuk, akkor hamarosan csupán csak fekete és többé már nem vörös ceruzával fogjuk irni szám- adásainkat, tudvalevőleg a vörös ceruza a tartozásokat jelenti".

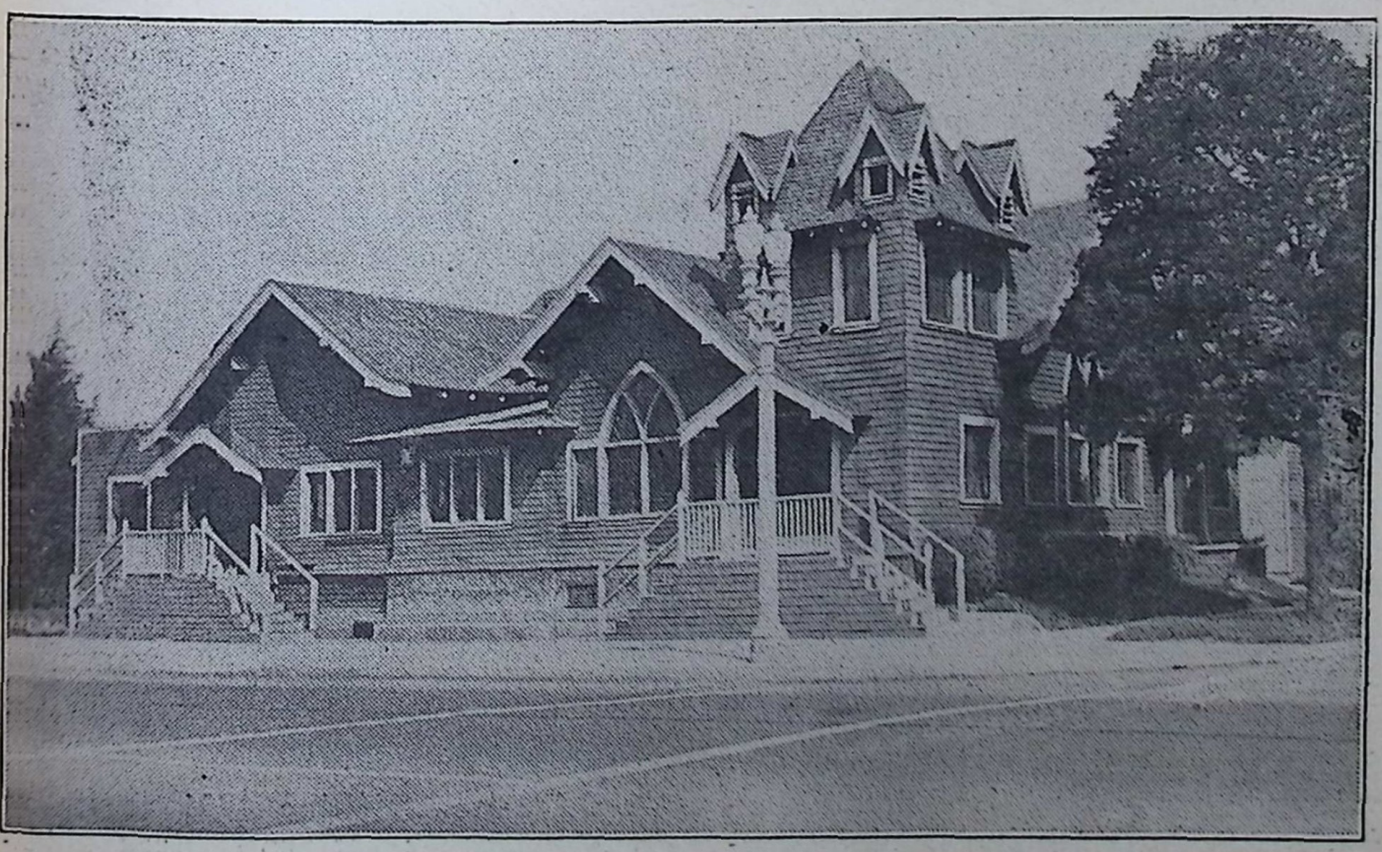

A LOS ANGELESI REF. TEMPLOM
HUNGARIAN REF. CHURCH OF LOS ANGELES, CALIF.

ÁRVAHÁZUNK ÉS AGGMENHÁZUNK

Most, amikor e sorok irásakor (1934 nov. 9.) az 1934. év végéhez közeledünk, hálával emlegetjük Isten nevét, aki 1934-ben is kirendelte árváink és öregeink kenyerét és ruházatát. Naponként buzgósággal imádkozunk jóltevőinkért, akik ebben a nehéz esztendőben is eljuttatták hozzánk szeretetadományaikat. Pedig az 1934. év rendkivüli kiadásokat hozott magával. Az állami hatóság rendeletére tüzbiztonsági célból összes épületeinken átalakitásokat kellett végezni és az árvaházi épületbe be kellett vezetni a fire alarm és emergency light systemet. Ezen kivül templomunkat kifestettük és az aggmenházba uj mosdó állványt és toiletet helyzetünk be. A rendkivüli kiadások összege 2350 dollárra rugott és az Amerikai Magyar Református Egyesülettől kölcsön kért $1500 segitségével minden anyagi kötelezettségünknek eleget tudtunk tenni.



TÓTH IRÉN ÉS SÁRA

Az 1934. évben a jóindulat és segiteni kész áldozatosság fokozottabb mértékét tapasztaltuk. Az Amerikai Magyar Népszava által kezdeményezett és a többi magyar lapok által is felkarolt "A két árvaházért" mozgalom gazdag gyümölcsöket termett. A detroiti róm. kath. Szt. Erzsébet Árvaházzal és Aggmenházzal teljes harmoniában kooperáltunk és a jul. 4-én és 5-én a mi árvaházunkban tartott táborozáson a Szt. Erzsébet Árvaház képviseletében nagyszámu küldöttség jelent meg a Monsignor Dr. Nagy Dezső igazgató és Dr. Tóth Jenő árvaházi titkár vezetésével. A jövedelmet a két árvaház között osztottuk fel és az 1935-ik évben Labordaykor a detroiti róm. kath. Aggmenházban lesz hasonló beosztással közös táborozás. Mint egyik református lelkészünk megjegyezte, a Krisztus kicsinyeinek szolgálatában felekezeti korlátokon felülemelkedve nemcsak Amerika magyarsága egyesült, hanem a mozgalom közel hozta egymáshoz Kalocsát és Debrecent is. A közös mozgalom révén nagyobb adományokat kaptunk Yonkersből, Roeblingből ($189.50), a Kováts Ezredes Társaságtól ($55.25), az Amerikai Magyar Népszava utján több izben, (egyedül a Fülöp Ilona ünnepély adománya $104.66 volt), Detroitból ($51.17), Loganból ($45.06) Clevelandból, Bethlehemből s ezeken kivül kisebb összegeket több helyről. A mi intézetünk javára Bridgeporton és Fairfielden rendeztek estéket. Az előbbi helyen a Köteles István és Bay István vezetése mellett $300.15, az utóbbi helyen a Ref. Nőegylet munkálkodásával $80.29 volt a tiszta jövedelem. Ime a sok lelkesitő példa arra nézve, hogy még pénztelen világban is csodákat müvel a szeretet hatalma! Jólelkü pártfogóink, akik között egyházaink nagy részének buzgó tagjai is szerepelnek, fogadják e helyen is őszinte hálánk kifejezését. A nagyobb magyar testületek között a Rákóczi Egylet a mult évben is 100 dollár segélyt nyujtott, a new yorki Segélyegylet is ennyi összeggel támogatott. Nemes cselekedeteikkel rá szolgálnak nagyrabecsülésünkre és tiszteletünkre. 1933-ban összes bevételünk $20,973.93 volt $20,628.31 kiadással szemben.

Árvaházunk kötelékébe 1934 november 1-én 37 növendék tartozott. Ezek a következőképen csoportosithatók:

A) BENT VANNAK AZ INTÉZETBEN:

I. Teljesen árvák:

1. Cortez Ferdinánd. 2. Csomay József. 3. Csuri Bertalan. 4. Csuri Ilona. 5. Gáll András. 6. Horváth Elemér. 7. Horváth József. 8. Németh Gábor. 9. Tóth Erzsébet. 10. Tóth Irén. 11. Tóth Sára.

II. Félárvák:

1. Balogh Ernő. 2. Balogh József. 3. Balogh Irén. 4. Balogh Margit. 5. Balogh Piroska. 6. Klujber Irén. 7. Klujber József. 8. Klujber Juliánna. 9. Klujber Klára. 10. Klujber Mária. 11. Mándi András. 12. Mándi Juliánna. 13. Mándi Margit. 14. Mándi Mihály. 15. Mándi Zsuzsánna. 16. Molnár Géza. 17. Molnár Gyula. 18. Molnár Ilona.

III. Elvált szülők gyermeke:

1. Damkó András.

B) KINT VANNAK ELHELYEZVE, de az intézet hatáskörébe tartoznak:

I. Más intézetben: 1. Tóth Béla a pittsburghi Industrial Home for Crippled Children otthonban gyógyitás végett.

II. Családokhoz vannak kiadva: 1. Dániel Erzsébet a Mosuly György és neje házához Tonwsend, Del. 2. Dániel Mária a F. Gonzalez és neje házához Wilmington, Del. 3. Molnár Boriska az Orosz János és neje házához Linden, N. J. 4. Molnár Gloria a Balázsi János és neje házához Manville, N. J. 5. Molnár Marian a Kiss Lajos és neje házához New York, N. Y. 6. Restli István a Szitár János és neje házához Carteret, N. J.

A 37 gyermek közül csak egy apától kapunk öt gyermekéért a magállapodás szerint esedékes $62.50 helyett havi $20.00 tartásdijat, a többi gyermekek teljesen az amerikai magyarság jóindulatu támogatására vannak utalva.

AGGMENHÁZUNK kötelékébe 17 lakó tartozik.

a) Bent vannak az intézetben:

1. Csáji Mihály. 2. Halász Mihály. 3. Horn Mária. 4. Kozora Andrásné. 5. Kun István. 6. Molnár Béla. 7. Molnár István. 8. Nagy Miklós. 9. Olajos Károly. 10. Pakusza Pál. 11. Szabó Mária. 12. Szarka András. 13. Szopó József. (Csáji János okt. 17-én elhunyt.)



IGNÁCZ MIHÁLY



ARATÁS AZ ÁRVAHÁZBAN

b) Más intézetekben vannak elhelyezve: 1. Mezei József a torrancei State Hospitalban. 2. Zeher Mihályné a woodvillei Home for Feeble Minded intézetben.

Fizetésnélküli munkások: 1. Ignác Mihály. 2. Nádasy Gyula. 3. ifj. Nánássy Lajos.

Fizetett munkások: Gacsályi Imréné. 2. Szalay Erzsébet. 3. Tóth Mihály. (A nyári szorgos munkaidőben Janiga József volt rendkivüli farmi munkás, azonban nem az intézetből étkezett.)

Hivatalnokok és családtagjaik: 1. Ka-

lassay Sándor aggmenházi felügyelő. 2. Kalassay Sándorné. 3. Kalassay Károly. 4. Nánássy Lajos árvaatya. 5. Nánássy Lajosné. 6. Nánássy Irén. 7. Nánássy Marian. 8. Nánássy Vilmos. 9. Nánássy Rajmund.

Tehát az intézet összes bentlevő lakóinak száma 1934 nov. 9-én 59.

Az intézet lakói számára két épületben főznek: az árvaházban és aggmenházban. Az előbbi helyről 41, az utóbbiról 18 étkezik. Az egész intézet élelmezésének és ruházatának gondja az árvaanya munkája, aki az árvaházi épületben a háztartásra és az árvaatya távollétében a gyermekekre is felügyel.

Az aggmenházi épületben Kalassay Sándor ny. árvaatya türelemmel és szeretettel ügyel fel a lakókra és helyettesiti az árvaatyát istentiszteletek tartása, gyermekek tanitása és sürgős irodai munkák elvégezése terén. Az aggmenházban Kalassay Sándorné fáradhatatlan szorgalommal irányitja a háztartást. Itt is egy fizetett női munkást tartunk.

101 hold birtokunkon, amihez legelőbérlet cimén még 80 hold járul, egyetlenegy állandó fizetett emberünk van a Tóth Mihály személyében, aki munkáját évek óta lelkiismeretesen végzi. Mellette a nyári szorgos munkaidőben Janiga József dolgozott. Aggmenházunknak azok a lakói, akik még munkaképesek, szivesen segédkeznek. Igy Molnár István és Olajos Károly, akik az aprójószágot gondozzák, továbbá Kun István és Nagy Miklós. A nők közül Horn Mária és Szabó Mária a házi munka terén forgolódnak. Kozora Andrásné a gyermekekekkel foglalkozik, Pakusza Pál pedig famunkát készit. Árva-



HORN MÁRIA AZ ÁRVAHÁZBAN

atyának az irodai munkában Irén és Marian leánya segit.

A mi nagy családunkban fontos az, hogy mindenki dolgozzék és igazi keresztyén légkör hassa át. Sokszor nehéz ezt elérni különböző helyekről összekerült különböző felfogásu egyénekkel, de a család békességének és együttmunkálkodásának titka ebben található meg.

Az intézettel előkelő amerikaiak is megismerkedtek és benyomásaikról kedvező irásbeli nyilatkozatokat irtak. Látogatóink száma 1934-ben örvendetesen emelkedett, ami az érdeklődés bizonysága.

Kalassay Sándor nyugalmazott árvaatya pedig az árvaház tizéves történetének megirásával fokozta a magyarság szeretetét annak lakói iránt. Mindenki rendelje meg és olvassa el ezt a könyvet, amelyet szerző 50 centért küld meg. A könyv tiszta jövedelmét szerző az árvaháznak szánta.

Tartsák is meg a testvérek ezt a szeretetintézményt imádságukban, jótékonyság gyakorlására kész szivükben továbbra is! Istennek tetsző munkát, istentiszteletet végez az, aki az árvákat és elhagyottakat segiti!

Nánássy Lajos, árvaatya.



CHICAGO WEST SIDEI IFJUSAGI KÖR
YOUNG PEOPLES SOCIETY OF CHICAGO, WEST SIDE CHURCH



KONFIRMÁLTAK A DAISYTOWNI EGYHÁZBAN
CONFIRMATION CLASS, DAISYTOWN, PA.



CONFIRMATION CLASS, LIGONIER, PA.

ELHUNYT TESTVÉREINK

AKRON, O. Özv. **Almássy Jánosné** elhunyt május 19-én. Paksi, tolnai illetőségü volt. — **Nagy Jánosné** 41 éves korában. Küküllő-Dombiban született. Nov. 7-én temették. Férje és Margit leánya gyászolja.

ALLIANCE, O. 1933 végén temették a dicsőszentmártoni születésü 46 éves **Hunyadi Andrást**, aki után özvegye és 3 gyermeke maradt.

ALPHA, N. J. Fazekas István abaujvári születésü, phillisburghi lakos. Szomoru temetése volt. — **Fülöp Károlyné** 47 éves korában. Mindig virágot küldött a templomba, halála napján oda készült, amikor hirtelen szivbajban elhunyt. Nyolc gyermeke közül hetet nevelt fel. Férje, gyermekei, anyja, testvére gyászolják. — Április 25-én temették a 29 éves **Németh** Jánost, akire munka közben homok szakadt. Szülei, testvérei busulnak utána.

AURORA, ILL. 1933 okt. 1-én kisérték a temetőbe a **Hári Sándor és neje** elsőszülött gyermekét. — Nov. 1-én pedig özv. **Bogár Pálné**, szül. Savanyák Katalint hantolták el.

BETHLEHEM, PA. Okt. 9-én kisérték utolsó utjára özv. **Lesznay Istvánnét.** 84 évet élt. Temesmegyében Buckbergben született.

BRIDGEPORT, CONN. Ihász Béla Gézáné 60 éves korában elhalt. Férje és két fia gyászolja. Április 24-én adták meg neki a végtisztességtételt. — **Bona Péter**, fegyverelsülés következtében tragikus módon elhunyt. 22 éves volt. Ápr. 27-én hantolták el. Édes anyja és két testvére maradt utána. — **Nagy Lajosné**, Dudás Juliánna Bodroghalásziból vándorolt ki. 34 évet élt, jul. 12-én temették. — **Leginsky** Sámuel jul. 19-én halt el 67 éves korában. Nagylaki, csanádi származásu volt. — **Gáll József** 75 éves korában jul. 17-én fejezte be földi életét. Técsőn született. Gyermekeket és unokákat hagyott maga után. — **Traski András** 67 éves korában aug. 11-én halt meg, Konczházáról, Ungmegyéből vándorolt ki. Temetése aug. 13-án ment végbe. — **Farkas Istvánné** hirtelen halállal aug. 11-én hunyt el. Veresmartról, Szabolcsmegyéből származott. Gyermekei és anyja siratják távozását. — **Varga János** a Mechanic and Savings Bank hivatalnoka, a kitünő zenekar vezető, gyógyithatatlan szivbaja miatt okt. 15-én öngyilkos lett. Gönczi származásu volt.

BROWNSVILLE, PA. Rőczey István és neje 26 éves hajadon leánya **Erzsébet** elhunyt. Temetése 1934 febr. 6-án ment végbe.

BUFFALO, N. Y. Urbán Endre lelkész julius 3-án váratlanul elhunyt. 1883 március 3-án Záhonyban született. Iskoláit Sárospatakon végezte, majd Munkácson vallástanitó lelkész volt. Innen jött Amerikába és előbb a kearsargei egyház, majd 1919-től a buffaloi eastsidei, később az egyház két részre osztása után a westsidei és a tonawandai egyház lelkésze lett. Az árvaházi Igazgatóságnak hüséges tagja volt. Temetése gyülekezeteinek, rokonainak, kartársainak és tisztelőinek részvéte mellett julius hó 6-án ment végbe. Emlékére ide iktatjuk a Pásztortüzek szerkesztőjének, Dr. Tóth Sándornak következő nekrologját:

"A mi drága testvérünk azért ment el ilyen váratlanul és ilyen fájdalmasan korán, mert a leghivebbek közül való volt. Életfáklyája mind a két végén egyszerre égett. Teljesen megáldozta magát népéért. Alig jött ki az uj hazába, első dolga az volt, hogy megtanulja ennek a nyelvét: hivatásának teljes erővel végzéséhez enélkül hozzá sem kezdhetett volna. Meglett ember létére nem restellette, hogy beüljön az amerikai elemi iskola padjaiba, rendes növendéknek; azután megszerezte a középiskolai diplomát is. Amit ilyen komoly elszántsággal elsajátitott, azt nem is tekintette ragadománynak, hanem kifosztotta magát, szolgai alakot vett magára és megalázta magát és engedelmes lett halálig. Ugy áll előttem folytonosan hiveiért fáradozó alakja, mint aki levetette ruháját: a szép képzettségü, könyvszerető, tudósnak való férfi előkelő szellemruháját, és kendőt vett és körülkötötte magát:

szerénységének kendőjével, vizet öntött a mosdótálba: szeretetének drága feredőjét és elkezdte az ő lábukat mosni és az eléje kötött kendővel törölgetni. Óh mekkora szerénység volt benne! Az az örökké meghajolt fedetlen fő tiszta jelképe volt életének. És mekkora édes nyájasság! A belső kutfőnek, a szeretetnek, folytonos felbugyborékolása. Az egész ember csupa derüs, gyermeteg mosoly volt, édes vidám felkacagás. Nem csoda, hogy mindenki szerette, még a kicsinyek is, pedig a velük bánásmódot nem volt hol megtanulnia. Csak akkor tünt el ajkáról az örökös édes nevetés, amikor a megsértett igazságért gerjedt haragra. Kérlelhetetlen volt ilyenkor: szelid kék szeméből lángpallosok villámlottak. Ám a másik percben megint csak az édes barát ölelt körül szive simogatásával. Óh milyen barát volt! A megbecsülhetetlenek fajtájából való, aki barátjával szemben a legszigorubb, azt inti, azt félti jobban önmagánál; de annak nyujtja aztán szive legédesebb borát.

Mit kapott ő mindezért itt a földön?

Mit annyian keresnek mint életcéljukat, azt ő sohasem kivánta: a földi vagyont, pénzt, gazdagságot. Tudta, hogy ez nem igazi nyereség. A mi munkánkban nemcsak lehetetlen, de nem is szabad meggazdagodni: nem szolgálhatunk két urnak.

Barátságot? Ő is azok közül való volt, kik hálásak, ha egy barátjuk is van s dusgazdagok, ha három-négy is. De micsoda mostoha sorsra jut még a barátság is köztünk, kik száz-mértföldekre élünk egymástól s esztendőben egyszer ha találkozhatunk. Pedig e találkozások reánk nézve a szó szoros értelmében ujjászületésnek feredői, miktől nemcsak felüdül, de épül is lelkünk. Örökre feledhetetlenek maradnak életünkben a Bethesda-Kör lelkészi összejövetelei, miken mindig szivének egész rajongásával vett részt. Ugy vágyott ő is e meghitt baráti találkozásokra, hisz' oly egyedül élt!

Volt-e hát boldog valaha? — Családot sohasem alapitott; gyöngéd hitvesi kéz sohasem simitotta ki homloka barázdáit. A sareptai özvegyet küldte el hozzá is az



THE LATE REV. A. URBAN

Ur, hogy gondozza, ápolja. Házából igy sohasem lett hajlék, maga-épittette szép paróchiájából otthon. Pedig feleséget nem szolgáltak még ki gyöngédebben, mint ahogy ő tette volna.

Mi volt hát az a jutalom, amit mégis megkapott már itt a földi életben, hü munkájáért? Mi volt az a titkos varázs, ami ott sugárzott mindig abban az édes és örökös mosolygásban ajkán és szemében? Honnan meritett az a törékeny test erőt ahoz a folytonos szolgálathoz, melynek nem adott szünetet az éjszaka, sem magavette vakáció?! Ismerni akarjátok e titkot?

Az Istennek békessége volt benne, amely minden értelmet tulhalad. A Krisztusával találkozott és egyesült lélek boldogsága volt az, amely megnyugodott abban, hogy ez a világ neki semmit sem adhat, mert neki mindene megvan; ő az, aki adhat ennek a világnak. Adott is, fenntartás nélkül: mindenét nekiadta. Sohasem kapott semmit, sem tőlünk, sem a világtól, — mindig csak adott. Ha kivánsága teljesül: angol könyveit budapesti theológiája, magyar könyveit a lancasteri magyar diákok, ruháit a ligonieri öregek kapják. Ime a kartárs, aki még holta után is csak adni, csak szolgálni kiván!

Óh ti, kik annyit vesztettetek azzal, mert nem ismertétek: higyjétek el nekünk, barátainak, hogy mi még többet vesztettünk! A mi amugy is nehéz és szomoru életünk még szomorubb és még nehezebb lett azzal, hogy ő hazament. De Istené legyen a dicsőség: veszteségünk csak idő szerint való; és ami nekünk veszteség: az neki nyereség. Most készülődött, hogy visszatér az első hazába; hazament bizony

a harmadikba, az örökösbe. Mi pedig innen e közbenvetett állapotból tekintünk a mi édes jó testvérünk után, akit nem vehetett el tőlünk a halál. Ő ott vár ránk amaz örökkévaló hajlékokban, amelyeket a mi Urunk Jézus Krisztus készitett meg számunkra.

Csak tested égett el: lelked itt világit köztünk továbbra is, egészen a találkozásig!"

Tóth András kaposvári születésü atyánkfia 40 éves korában vakbélgyuladásban elhunyt. Felesége és gyermekei gyászolják. Aug. 1-én temették. — **Takács Irén**, a Takács István és neje 16 éves leánya elhunyt. Temetése okt. 21-én történt. **Kovács József** 31 éves korában 15 évi betegség után elköltözött. Nov. 4-én temették. Édes anyja és testvérei gyászolják.

CLEVELAND, O. A **Jolsvay házaspár** az egyház legöregebb tagjai közé tartoztak. Januárban nagy részvét mellett temették őket és május 30-án emlékkövet állitottak sirjok felé. — A rasi, gömöri születésü **Miklós János** 39 éves korában szeptember 13-án talált nyugvó helyre a temetőben. Gyermekei, apja és testvérei gyászolják. **Sárosy Istvánné**, szül. Miku Juliánna Sajóvelezdről vándorolt ki. 49 éves korában szept. 22-én halt meg. Férje, gyermekei és unokái maradtak. — **Orosz Andrásné**, Mikli Erzsébet 35 éves korában fejezte be földi pályafutását. Beregardóban született. — **Özv. Back Ferencné**, Győr Zsuzsánna tragikus körülmények között 58 éves korában halt meg. Temetése okt. 24-én ment végbe.

CHICAGO, ILL. Boros Jenő (1874—1934.)

"Az emberek napjai olyanok, mint a fü, ugy virágzik, mint a mezőnek a virága. Hogyha a szél átalmegy rajta, nincsen többé és az ő helye sem ismeri többé azt."

Soha nem éreztem annyira, hogy mennyire igaz, amit a zsoltáros király mond, mint akkor, amikor szivembe nyilalt az a megrenditő hir, hogy *Boros Jenő* a chicago-burnsidei és a west-chicagoi egyházak lelkipásztora okt. 24-én hirtelen meghalt. Mint a tiszta égből

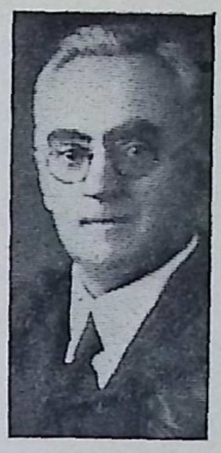

THE LATE REV. EUGENE BOROS

alászálló villámlás, ugy érte ez a szomoru hir mindazokat, akik Boros Jenőt ismerték!

Hiszen még az előző vasárnap megujitott, szépen kifestett templomát szentelték ujra. Nagy közönség volt jelen ezen az ünnepélyes istentiszteleten s az azt követő társasvacsorán. Minden oka meg volt arra, hogy örüljön s napjaihoz napokat, esztendeihez esztendőket reméljen. És most már nincsen többé. A hiv szolga az ő Ura előtt áll, hogy elvegye küzdelmes, munkás életének a jutalmát.

Küzdelmes volt az élete. Takta-Harkányból, ahol született özvegy édes anyja, aki vele élt egy ideig Toledóban, beadja Sárospatakra, hogy itt szerezze meg magának a szükséges utravalót s itt a szegények iskolájában készüljön el az életre. Ugy élt, mint a többi szegény diák gyerek. A konviktus fogadta kebelébe, de igy csak a gimnázium hatodik osztályáig jutott el, mert az özvegy asszony vékájából elfogyott a liszt s korsójából az olaj. Boros Jenő azonban nem hagyta magát. Valahol segéd-tanitó lett s aztán magán uton letette a tanitói vizsgát s mint tanitó Vajdácskán, a Bodrogközön volt tanitó egy ideig.

Egyszer valamikor 1904 év tavaszán Buttlerben voltam misszió szolgálatba s az összegyültek között megismertem Boros Jenőt, akit azonnal Pittsburghba hoztam, hol a gyülekezet nagyon szerény dijazással megválasztotta kántor-tanitónak. Igy lett munkatársammá s miután hivatalát hüségesen betöltötte, s miután lelkészeket ebben az időben már nem kaptunk, a belmissziói bizottság segitégével belekerült a tiffini Heidelberg sze-

miáriumba s itt nagy szorgalommal s odaadó készséggel készült el a lelkészi szolgálatra.

Mikor *Kovács János* lemondott toledói lelkészi állásáról, Boros Jenőt küldte ki a beszolgálásra a magyar egyházmegye, amelyhez akkor Toledo is hozzá tartozott. Boros Jenőt a gyülekezet annyira megszerette, hogy kimondotta, hogy felkéri az egyházmegyét arra, hogy addig, amig ez az ifju Timotheus elvégezi tanulmányait, a gyülekezet lelkészi állása ne töltessék be. Az egyházmegye a kérelmet nem teljesitette, a gyülekezet is ragaszkodott a maga véleményéhez s igy az egyházmegye kénytelen volt a legmesszebb menő határig elmenni. Kizárta kebeléből a toledoi egyházat. Az egyházmegyének a határozata ellen a kerülethez fellebbezés történt ugyan, de erre nem került a sor, mert a gyülekezet visszament abba az angol nyelvü classisba, amelybe előbb tartozott.

A toledói lelkészi állást 1908 május havában foglalta el, miután elvégezte tanulmányait s letette a szükséges vizsgákat ugy a fakultás, mint az egyházmegye előtt.

Nagy buzgósággal kezdett a munkához. Munkás életének első bizonysága a gyülekezet belső, lelki életének a kiépitése. Ebben a munkában hüséges segitőtársa lett felesége az áldott emlékü *Molnár Micike,* aki első volt az amerikai magyar leányok között, aki colleget végezett. A hüséges feleség igazán segitő társa volt a férjének, papné a szónak a legnemesebb értelmében, aki mindig az ekeszarván tartotta a kezét.

Boros Jenő legelőször megépitette a lelkészlakást, aztán az iskola épületet. Ez az iskola volt az első magyar ref. egyháztársadalmi épület s hogy ma a toledoi egyház olyan erős, mint amilyen erős, annak egyik oka az, hogy annakidején megépitette azt az épületet, amelyben a legélénkebb és legteljesebb egyházi munka volt és van folyamatban mind e mai napig.

Boros Jenő 1916 november 4-ikén mondott le a toledoi lelkészi állásáról s egyideig az ottani vasöntő gyárnak a hivatalnoka volt, de már 1917 szeptember 30-ikán meghivják Garybe, hol a zilált életbe összhangot visz bele s a gyülekezet itt is templomot, lelkészlakást épit az ő vezetése alatt. Az itteni épitkezéseket 1920 karácsonyra végezi be.

1922 március havában Boros Jenő elfogadta a chicago-burnsidei egyháznak a meghivását s itt is nagy munka várt reá. Elsősorban is össze kellett szednie a szétszórt gyülekezetet s gondozás alá kellett vennie azt a nagy mezőt, amelyet Chicagónak neveznek. Nemcsak Burnsideon, hanem West Chicagoban és South Chicagoban is végezni a szent szolgálatokat, sőt van ideje arra is, hogy West Pullmanban élő testvéreinkre is gondoljon. Közbe megépiti a lelkészlakást, rendbe tartja a templomot. Az egyház munkás szervei mindenütt kiépülnek s ők mind a ketten dolgoznak és égetik életüknek a fáklyáját az Urnak az oltárán.

És előbb kialszik az egyik fáklya! Letörik a gyöngébb. Gyászba borul a burnsidei lelkészlakás az özvegy és két tehetséges fiu felett. Egyedül az a reménység világit bele ebbe a sötét éjszakába, hogy a két fiu felnövekedik s aztán jön a megérdemelt nyugalom... Ime a nyugalom hamarább elérkezett, mint azt akárki is várta volna... Kialudt a másik fáklya is s épen akkor, amikor a legnagyobb szükség lett volna arra, hogy világitson a két árván maradt fiu előtt.

Csoda-e, ha kialudt a fáklya?

Nem! Ebben a mi, sok munkára elhivott életünkben, igy alszik ki egyik fáklya a másik után. Ma a Lake Erie partján, holnap a Michigan tó partján. Igy égnek el a fáklyák az Urnak az oltárán!

De a fény itt marad. Belevilágit a sötét éjszakába. Vezet tovább azon az uton, amelyen haladni kell, a cél felé, ég felé!

Kalassay Sándor.

Géczi Zsuzsánna november elején elköltözött. Temetése a westsidei egyházból ment végbe.

COLUMBUS, O. Március 3-án kisérték utólsó utjára a deregnyői származásu id. **Moody Andrást.** 40 éven át bányász volt, majd farmer. András és Lujza gyermekei gyászolják. Az egyháznak hü tagja volt, 40 mértföldről járt be a templomba a 75 éves aggastyán.

CRESCENT-MARTINSFERRY, O. Id. **Török Józsefnét** 1933 nov. 16-án temették Tiltonvillen. Özvegyet, 7 gyermeket és 28 unoka maradt uátna.

DETROIT, MICH. Pető Pálné márc. 30-án halt meg. Férje, testvére és leánya gyászolja. — **Rácz Áronné** mérgezés következtében 22 éves korában fejezte be életét. — **Szilvássy József** 45 éves korában április 10-én halt meg. Baktáról, Abaujból vándorolt ki. Felesége és 3 gyermek maradt utána. — **Sallay Józsefné,** szül. Deák Zsófia 64 éves korában hunyt el. — **Nagy Lászlóné,** Peleskey Erzsébet a szabolcsmegyei Gyüréből jött ki. Május 7-én 56 éves korában hunyta le szemeit siri álomra. Férje és gyermekei gyászolják. — A tiszadobi **Hajnal István** szivbaj következtében május 25-én halt el. Feleség, gyermekek és unokák maradtak a 71 éves korában elhunyt után. — **Pozsgay József** 66 éves korában jun. 26-án fejezte be földi életét. — **Fülöp Károly** jun. 28-án hunyt el. — **Horváth Pálné** pedig jun. 29-én 66 éves korában. — **Molitorisz József** 63 éves korában aug. 6-án halt meg. Alsókékedfőről származott. — **Barazsu Gábor** Sárközujlakról vándorolt ki. 56 éves korában aug. 24-én temették. — A mátészalkai **Lengyel István** 76 éves korában okt. 20-án hunyt el. Gyermekek és unokák maradtak utána. — **Császár Pálné** okt. 25-én hunyta szemét siri álomra. Tapolczafőn született és 56 éves volt. — **K. Kovács József,** a független egyház volt főgondnoka Kömörőben született és okt. 31-én temették. Halála előtt gyermekeit és az egyházi előljáróságot adakozásra és vallásosságra buzditotta. Megjelölte a Jób könyvéből temetési textusát. Feleséget, öt gyermeket és unokákat hagyott maga után.

DILLONVALE, O. Uhrin Andrást 1934 husvét vasárnap délután kisérték ki utólsó utjára.

DUQUESNE, PA. Henczel János 1933 dec. 10-én fejezte be munkás életét. A zemplénmegyei Kistornyán 1868-ban született. Régi duquesnei lakos volt és az ottani magyar ref. egyházi és magyar közéletben tevékeny részt vett. Nemcsak egyházalapitó, hanem éveken át egyházfentartó is volt. Az egyháznak hol gondnoka, hol pénztárnoka volt. Halálát felesége, továbbá István, Mária és János gyermekei gyászolják. Ifj. Gyenes Benjámin 21 éves korában január elején hunyt el. — Matyikó Mihály 3 éves fiucskát játszás közben teherautomobil ütötte el. Őt is januárban hantolták el. — Fodor Józsefné, Kovács Karolin öngyilkossággal fejezte be életét jun. 8-án. A zalamegyei Köveskálláról származott.

EAST CHICAGO, IND. Lakomecz Károlyné, Kovács Teréz május 25-én halt meg. Tiszadadára való volt. Férje, fiai és testvérei gyászolják. — Várady József aug. 12-én jeges viz használata következtében hunyt el.

ELIZABETH, N. J. Bartik István orosházai származásu, garwoodi lakost okt. 18-án 58 éves korában temették el.

ELYRIA, O. Fidel Jánosnét, a ref. egyház gondnokának jóságos nejét március 5-én kisérték ki a temetőbe. Korai halálát rövid betegeskedés előzte meg.

FARRELL, PA. Szabó Balázs 1933 novemberben hunyt el.

FAIRFIELD, CONN. 1933 november 11-én adták meg a végtisztességtételt a perth amboyi Kunstoff Harrynénak, aki pihenést keresett Fairfielden. — K. Szabó István 46 éves korában jul. 24-én hirtelenül költözött el. Szalókán született. Felesége, gyermekei és testvérei busulnak utána.

FAIRPORT HARBOR, O. A nagykaposi illetőségü Csánfordy Antalt 67 éves korában május 28-án temették. Az egyház és magyarság életében vezető szerepet játszott. Özvegy és gyermekek maradtak utána. — Okt. 5-én pedig Molnár Miklósnénak adták meg a végtisztességtételt, aki egy évi szenvedés után költözött el. Elhunytát férje, aki az egyház gondnoka és kivüle sok rokon gyászolja.

FLINT, MICH. Lovász Béla 24 éves borbély május 9-én automobilszerencsétlenség következtében róm. kath. feleségével együtt 5 hónapi házasság után meghalt. A két koporsót előbb a református, majd a róm. kath. templomban ravatalozták fel. — A sajóládfalvai Veress Józsefet 52 éves korában érte utól a halál. Okt. 22-én temették.

GARY, IND. Gyüre Ferenc 42 éves amerikás, régi egyházi vezér az ősszel elköltözött.

HOMESTEAD, PA. A veszprémmegyei adász - teveli illetőségü **Mészáros Sándorné** hat hónapi betegeskedés után márc. 12-én hunyt el. — **Papp Jánosné,** Sárközi Margit pedig jun. 9-én 33 éves korában. Férjet és négy gyermeket hagyott maga után. — Elhunyt az özv. **Pócs Györgyné Erzsébet** nevü leánya. — **Papp Jánosnét** jun. 12-én temették. 35 éves volt; férje és 4 gyermeke maradt. — **Pesta Mihálynét** aug. 26-án temették. — Elköltözött **Hutka Lajos** is. — **Szepessy Béla,** a homesteadi Önképzőkör lelkes tagja, amputálás után fejezte be földi életét. Szept. 26-án temették. — Marylandben a farmján meghalt **özv. Czerankó Andrásné,** az egyház alapitó tagja. 3 leány, 26 unoka és 13 dédunoka maradt utána.

JOHNSTOWN, PA. Id. Lengyel János, az egyház, a Ref. Egyesület, Verhovay Segély Egylet alapitó tagja a nyár folyamán 76 éves korában befejezte áldásos életét. A megboldogult Selyebről származott és 45 évvel ezelőtt jött Amerikába és Johnstownban telepedett le, ahol élete egybeforrt az egyház és ottani magyarság életével. Temetését junius 21-én Krivulka Károly helyi lelkészen kivül Porzsolt Ernő, Dr. Mickley, Murányi István és az árvaatya végeezték. Öt gyermeke és kiterjedt rokonsága gyászolja.

KALAMAZOO, MICH. Fehérdy Károlynét, a Nőegylet tagját május 19-én kisérték ki a temetőbe. — A bagaméri, biharmegyei **Frank Vass Rozália** 62 éves korában elhunyt. Temetése jul. 25-én volt.

LEECHBURG, PA. Fábján István 65 éves korában áprilisban elköltözött. Veszprémmegyei pusztamiskei illetőségü volt.

LONG ISLAND, N. Y. Gutsohn Mátyásnét 40 éves korában junius 15-én temették. Férje, leánya és nővérei gyászolják. — A tokaji szárzaásu **Tóth Józsefnek** aug. 3-án adták meg a végtisztességtételt. Feleség és gyermekek maradtak utána. — **Pap Lukácsot** jan. 1-én temették.

LORAIN, O. Balogh Ferenc, a tiszadobi Balogh Gergely és neje fiok automobilszerencsétlenség következtében hunyt el a mult nyáron.



THE LATE CHARLES KERESZTURI

MARTINSFERRY, O. Ladi Lőrinc atyánkfia elhunyt. — Weirtonban özv. **Szőledi Györgyné** hüséges egyháztagot temették.

McKEESPORT, PA. Orosz Gusztáv hosszas betegség után fejezte be életét. — **Becskereky Mihály** hosszas szenvedés után májusban halt meg. 58 éves volt és Gyomán született.

MERCER, PA. Hajdu Péterné, szül. Szabó Erzsébet okt. 7-én költözött el. Az abauji Bodvaziláról származott. Férje gyermeke és rokonsága gyászolja.

MILWAUKEE, WIS. Az oszrói, baranyai **Jakab Sándor** 82 éves korában okt. 8-án hunyt el.

MORGANTOWN, W. VA. Sirő Istvánnét 51 éves korában 1933 dec. 3-án Haganson temette Borsos István lelkész aki az elhunytat Tiszakóródon konfirmálta.

NEWARK, N. J. Eszterházy Ferencné szül. Asztalos Mária julius 30-án operálás után halt meg.

NEW BRUNSWICK, N. J. Román István a mult nyáron fürdés közben lelt tragikus halálát szülei és testvére nagy bánatára.

PASSAIC, N. J. A 26 éves **Erdélyi István**t április 23-án hantolták el.

Tegze László passaici nyugalmazott lelkész patriarkai korában 1934 december 5-én elhunyt. Életrajzát jövő évi naptárunkban hozzuk.

PAULSBORO, N. J. Jankó Jánosné, szül. Gáncsos Eleonor 50 éves korában szeptember 12-én hirtelen elhunyt.

PEEKSKILL, N. Y. Varga Pálné, aki Veszprém megyéből vándorolt ki, a mult év május hónapban fejezte be földi életét.

PHILADELPHIA, PA. Baráth Istvánné szept. 4-én váratlanul elhalt. Férje és egy gyermeke gyászolja.

PHOENIXVILLE, PA. Cs. Tóth Lajosné, Dajka Erzsébet fiatal korában elhunyt. Férj és kisfiu maradt utána.

PITTSBURGH, PA. Hornyák András, a pittsburghi ref. egyház örökös tiszteletbeli főgondnokát és buzgó tagját aug. 17-én temették. A zemplénmegyei Abara községben született. 1883-ban jött először Amerikába, itt vette nőül Pataki Zsuzsánnát. Házasságukból öt gyermek származott: Boriska, Homér, Róza, Lidia és Mercedes. Az elhunyt a pittsburghi ref. egyháznak, az Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek, az Egyházi Betegsegélyző Egyletnek és a mckeesporti Szüz Mária Egyletnek alapitó tagja volt. — **Özv. Kiss Andrásné** szeptember 14-én hunyt el. Szántóról származott. Az egyháznak és Lorántffy Egyletnek hüséges tagja volt.

POCAHONTAS, VA. Dobos Erzsike, a Dobos András és neje kedves leánya 11 éves korában 1933 okt. 6-án elhunyt. A magyar iskolának legbuzgóbb látogatója volt. A szülők gyászában Pocahontas összmagyarsága osztozott.

PORTAGE, PA. Üveges Sándor cassandrai lakost, a portagei egyház alapitó tagját március 11-én temették. 63 éves volt.

POUGHKEEPSIE, N. Y. Balogh Benjámin főgondnok szerencsétlenség következtében lelte tragikus halálát. Az egyház iskolájában ravatalozták fel és szeptember 12-én hantolták el.

RACINE, WIS. Szopkó Ferencné, szül. Pataki Berta 60 éves korában jun. 25-én hunyt el. Férje, gyermekei, unokái és testvére gyászolják. — Az itteni magyar telep egy régi lakója, az ungmegyei vajai származásu **Reshán Miklós** hosszas és gyógyithatatlan betegség után tragikus halállal fejezte be életét. 45 évet töltött Amerikában és 45 év óta nős. Felesége, két fia és testvére könnyeztek koporsója felett.

SO. BEND, IND. Keresztury Károly, az egyház alapitó tagja, a magyar testületek régi harcosa hosszas betegeskedés után 58 éves korában fejezte be áldásos életét. Sárospatakról származott és So. Benden telepedett le. Felesége, Lőrincz Mária, továbbá Károly, András, Vilmos, János, József, Ilona, Erzsébet és Margit gyermekei gyászolják elhunytát. Temetése március 17-én a so. bendi összmagyarság részvéte mellett ment végbe. — Nov. hónapban **Németi Gergelyné** és **Boda Istvánné** hunytak el, továbbá **Czakó Bénjámin** 63 éves korában, decemberben pedig a 64 éves **Szabó Bálintné** alapitó tag.

SO. NORWALK, CONN. Csobádi Józsefné szeptemberben költözött el. Fia és leánya gyászolja. — **Renyhárt János** szept. 15-én 69 éves korában hunyt el.

SPRINGDALE, PA. Jul. 22-én temették **Petermány Györgyöt,** az Amerikai Magyar Ref. Egyesület alapitó tagját. A szatmármegyei Cégéndányádon 1860-ban született. Az egyháznak 20 éven át tisztviselője volt. Kiterjedt rokonság gyászolja.

TONAWANDA, N. Y. Balogh Jolán fejtifusz következtében 10 éves korában okt. 9-én hunyt el. Édes anyja egy hónappal előbb költözött el. Halálát Mándokra való édes apja, Balogh József siratja.

TRENTON, N. J. A mult év januárhavában a független egyháznak három halottja volt. A petneházi **Szegedi István** 58, **Farkas József** 17 éves és **Kovács László** idős atyánkfia.

TRIADELPHIA, O. Kormos Gyula automobilgázolás következtében halt meg. Öt árva maradt utána. — **Klein György** elköltözött testvérünk után szintén öt gyermek maradt.

WARRENVILLE, CONN. Fehér István, az egyház első gondnoka meghalt. Özvegye és fia gyászolja.

WHITING, IND. A pólyáni Kish János 76 éves korában 1933 dec. 28-án hunyt el. 1934 februárban a vajai származásu id. Gyüre Péter, május 23-án pedig Fagyas Ferenc régi amerikás.

WINDBER, PA. Trezsi Istvánnét 52 éves korában május 27-én temették. — Szabó Imre szeptemberben a munkanélküliség feletti elkeseredésében oltotta ki életét. Özvegy és két gyermek maradt utána.

WOODBRIDGE, N. J. Csapó Károlyné, szül. Szilágyi Veronika. Született Kis-Dobronyban, Bereg megyében. Operálás következtében 1934 okt. 1-én hunyt el. Férje, 3 gyermeke és rokonsága gyászolja.

YOUNGSTOWN, O. 1933 végén elhunytak: a hubbardi Dobos Józsefné, Mitró Irén 8 éves gyermek és Sanyó János automobilbaleset következtében 72 éves korában. Az 1934. év halottjai: Ifj. Demény Ferenc, az első egyház C. E. osztályának alelnöke, a Napsugár egyesület alapitó és az énekkar tagja. Varga Gábor és neje pedig 9 hónapos fiacskájukat veszitették el. Eszenyi Sándorné, szül. Kardos Juliánna, aki Sárospatakon született, október havában 32 éves korában halt meg. Férje, öt gyermeke, szülei és testvérei gyászolják.

Adakozás jótékonycélra

Az ujjunk sem egyforma, igy nem csoda az, hogy mi emberek sem vagyunk egyformák nézeteinkben, felfogásunkban. Bármennyire eltérőek legyenek is a mi gondolataink, abban még is mindnyájunknak meg kell egyezni, hogy az egyházunk terheinek hordozásából mindenki kivegye a ráeső részt. Nincs is e téren hiba, egyházunk jószivü tagjai és barátai valami csodálatos módon mutatták meg a mostani nehéz időkben, hogy micsoda egyházszeretet, áldozatkészség van szivünkben. Testvéreim, ne álljunk meg, de emeljük magasra az Ur zászlaját. Mozduljanak meg önkéntesen, minden serkentés nélkül azok is, akik távol laknak egyházunktól. Ki kell vennünk egyházunk terheinek hordozásából a ránk eső részt, de ki kell vennünk a Jótékonycélnak gyakorlásából is. Ugyan mely időszak volna erre alkalmasabb mint éppen az anyák napja, mikor fogadott hazánk népe az édes anya jóságának , véghetetlen szeretetének hódol. Most, ilyenkor mutassuk meg nyilvánvalóan is, hogy szeretjük szüleinket, őrizzük emléküket. Követjük drága jó tanitásukat, mikor a jónak követésére biztattak bennünket. Jusson eszünkbe most inkább, mint bármikor is a mi Árvaházunk. Aszszonyaink felkeresik testvéreinket otthonaikban. Fogadják őket szivesen. Ne legyen hajlék, hol ne adnának valamit jótékonycélra. Az egybegyült összeg 65 százaléka megy az árvaházra, a 25 százalék pedig a vidéken osztatik ki legjobb elgondolásunk szerint.

(Sz. A.) Alpha, N. J.

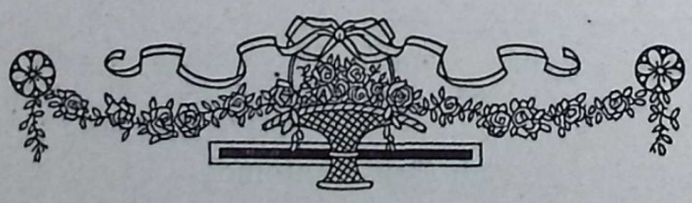

ADOMÁNYOK AZ ÁRVAHÁZRA ÉS AGGMENHÁZRA

1933 NOVEMBER 15-TŐL 1933 DECEMBER 31-IG.

I. ADOMÁNYOK.

Akron, Ohio. Az I. ref. egyház tagjainak gyüjtése $9.00.

Astoria, L. I. Mrs. M. Vadász $1.00.

Arlington, N. J. Bándy Lajos $2.50.

Basking Ridge, N. J. Slezák Pál és neje $5.00.

Bethlehem, Pa. Ref. Egyház $54.25.

Braddock, Pa. Braddock és Vidéki Erzsébet Királyné M. B. S. $5.00.

Bridgeport, Conn. A State St. Egyházból: Ref. Egyház $15.00, Kálvin Egylet $15.00, Árvaházi persely $20.00. Böszörményi M. István lelkész és neje $2.00, Csengery Árpád és cs., Nagy Ferenc és cs. Özv. Pecsenye Lajosné, özv. Dobos Jánosné, id. Varga József és cs., Buda István és cs., Farkas József és cs., Kecskés Boriska, id. Poór István és cs., Roma István és cs., Bandré Györgyné, Mrs. Fekete, Kozma Lajos és cs., Pirigyi Károly és cs., Sebestyén József és n. $1.00—$1.00. Molnár András, Sipos Mihály, Molnár Dánielné, Horváth Kálmán és cs., Széll Károly, Dákay Jánosné $0.50—$0.50. Kardos Lajos $1.00, K. E. $1.00.

Brownsville, Pa. Kovács Andor lelkész $2.00, Ref. Egyház $6.15.

Buffalo, N. Y. I. Ref. Betegsegélyző Egylet $5.00, Demeter József és cs. $1.00.

Carteret, N. J. A független egyházból: Ref. Egyház $30.00, Ref. Nőegylet $10.00, Persely $12.75, Ref. Betegs. Férfi Egylet $5.00, Gyermekek perselye $3.00, Konfirmáltak Köre $2.00, Szitár Józsefné $2.00, Hegyi Sándor lelkész és n. $2.00. Dancs László, Kalas Lajos, Csáki Károly, Főző József, Bartha András, Kovács M. István, Lencsés Ferenc, Varga István, Vaszil Ferenc, Baksa Károly, Iski Sándorné, Tóth Lajos $1.00—$1.00, Tóth Mihály, Varga Mihályné, özv. Kocsi Gáborné, Dókus István, Kázsmér Erzsébet, V. Balogh János, Biri Balázs, Kisebb adományok $0.50—0.50. Petrik Mihály $1.00, Ur János $1.00.

Charleston, S. I. A független egyházból: Persely $2.25, Béres Károly $1.50, Angyal Ferenc $1.25, Szücs János, Gerék István, id. Kelemen János, Fazekas József és cs., Czap István, Demes Lajos, Biró Zsigmond $1.00—$1.00. Herczegh Lajos, Nagy Mihály $0.75—0.75. György Istvánné, Pivárnyik József, Bodnár Pál, Papp Sándorné, Kozma Lajos, Horváth József, özv. Kósa Károlyné $0.50—0.50. Kisebb adományok $3.76.

Chicago, Ill. A Burnside Ref. Fiatal Nők Társasága $10.00, Dr. Balás Béla $5.00.

Cleveland, Ohio. Kováchy M. Mariska $2.00, Király Imre ellenőr $5.00, Mrs. M. Vida $2.00, K. Kováts János $2.00, Bélteky Sándor $10.00, West Side Templom Nőegylet $5.00, perselypénz az I. egyházban $6.90, özv. Gerlák Józsefné $2.00, Kiss Lajosné $1.00.

Columbus, O. Tóth András $3.00.

AZ ÁRVAHÁZAT ÜDVÖZLI

Dr. KLEIN SÁNDOR

magyar orvos.

961 S. Broad St. Trenton, N. J.

Telephone: 3-6331.

AMERICAN BOTTLING WORKS

87 ELLSWORTH ST.
BRIDGEPORT, CONNECTICUT.

Varga István és Pálinkás János tulajdonosok.

TELEPHONE: 4—2043
Telephone: 4-3822.

FAZEKAS ISTVÁN

MAGYAR VENDÉGLŐS

511 Ontario Street,

Buffalo, N. Y.

Isten áldását kéri a Református Árvaházra.

TÓTH GYULA

ÉTTERME

708 Tonawanda Streeten van

BUFFALOBAN.

Finom ételek és hüsitő italok kaphatók.

Congo, Ohio. Pallay János $0.50.

Daisytown, Pa. Silay Sándor lelkész $2.00, Lorántffy Nőegylet $10.00, Amerikai M. Ref. Egyesület 126. oszt. $5.00.

Dante, Va. Papp Lajos és cs. $1.00.

Dayton, Ohio. Nánássy Kálmánné $1.00.

Detroit, Mich. I. Ref. Egyház $10.00, Kossuth Lajos Férfi és Női B. S. $5.00.

Duquesne, Pa. A Csatlakozott Egyházból: Vas. iskola $5.00, Kocsis István, Horváth Sándor $1.00—$1.00, Szabó Sándor, Kish Lajos, Eötvös Gyula, Palágyi János $0.50—$0.50. Kisebb adományok és persely $3.00. Verhovay 71-ik fiók $5.00.

East Chicago, Ind. M. Egyházak és Egyletek N. Bizottsága $5.00, Ref. Nőegylet $15.00.

East Millsboro, Pa. Páll András $1.00.

Elyria, O... A ref. egyházból: Ifj. Szabó Imre $10.00, persely $6.00, Ref Egyház $2.00, Ref. Nőegylet $2.00, Lápos Ferencné $1.00.

Farrell, Pa. A ref. egyházból: Lorántffy Nőegylet $10.00, Egyház $5.00, Bartha Kálmán és n. $2.00, Gergely János és cs., $1.50, Szathmáry József és n., Csomor Albert és cs., Tóth János és cs., Somogyi Józsefné, Héthy Dénes és cs., Máté János és cs., Baka József és ne., Horváth Mihály és n., Sipos Istvánné (Sharpsville) $1.00—$1.00, Ref. Egyesület 67. o. $5.00. Szántó János, Tóth János és cs., id. Szilágyi Mihály, Biró József és cs., Fónagy János és cs., Baka János és cs., Szkárosi Lajos és cs., Hajdu Péter és cs., Aszalós Pál és cs., Tóth Sándor és n., Bordi Sándor és cs., Takács Imre és n., Jancsó Sándor és cs., Iványca József. és cs., Pásztor Ferencné, Takács Róza és Irén, N. N. $0.50—0.50 Kisebb adományok $1.25, Szt. Imre Herceg Egylet oszt. $5.00.

Federal, Pa. Petruska János $1.00.

Flaming Park, Pa. Gold Józsefné, Kötény Károly, Nagy Károly és n., Doszpoly Lajosné $1.00—$1.00. Ref. Egyház $5.00.

Grand Rapids, Mich. Am. M. Ref. Egyes. 181-ik osztálya $41.68.

Hammond, La. Szanyi János és cs. $2.00.

Hollywood, Cal. Barna János és cs. $5.00.

Homestead, Pa. Katona Anddrás $5.00, Ref. Nőegylet $5.00, Kozell Károlyné $2.00, Ref. Betegsegélyző és Templomi Egylet $5.00.

Iron Mountain, Mich. Matyi István $1.00.

Ithaca, N. Y. Verhovay 221-ik fiók $2.50.

Johnstown, Pa. Dr. Wollitzer Gyula $3.00, a Ref. Egyház perselye $1.25.

Joliet, Ill. Özv. Gergely Istvánné és cs. $10.00.

Kent, Ohio. Pánczél Józsefné $1.00.

Ligonier, Pa. Kalassay Sándorné $2.00, Tóth Mihály $2.00, Szopó József $2.00, Gacsályi Imréné $2.00, Nánássy Lajosné $3.00, ifj. Nánássy Lajos, Nánássy Irén, Nánássy Marian, Kalassay Károly, Lickvár Ágnes $1.00—$1.00.

Lorain, Ohio. Ref. Betegsegélyző és Temetkezési Egylet $5.00, Korka András és cs., Terhes István és cs. $1.00—$1.00, Csehi József és cs. $0.50. Ref. Nőegylet $5.00.

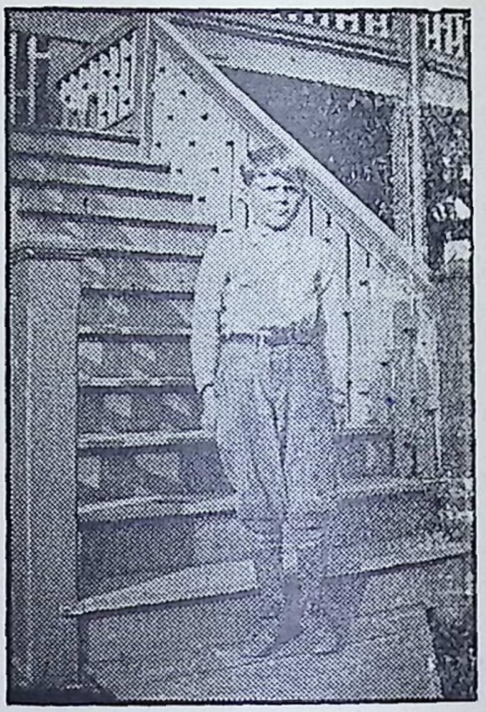

TAKÁCS LAJOS
Bethlehemből



Kenyérsütés az árvaházban

Manville, N. J... Ref. Templomsegélyző Nőegylet $5.00.

McKeesport, Pa. Az I. Egyházból: Kisebb adományok és persely $10.62, vas. iskola $2.06, Balogh István lelkész és n. $2.00, Tóth Béla, Kovács Bertalan, Márton János és n., Bartha Lajos, Balogh Istvánné $1.00—$1.00. Zimmerman József, Kalóz Károly, Eperjesi Sámuel, Bertók János, Balázs Gyula, Örő Bernát, Szilágyi Gábor, Szilágyi Gáborné, Tamási Sámuelné, Balázs Endréné, Dobos János $0.50—$0.50. Hadar Benjámin $1.00, Szücs Károly $1.00, Urbán József $0.50, Ráti Mihály $0.50.

Monongahela, Pa. Ref. Egyház $5.00, Bodnár József és cs. $2.00, ifj. Muntyán Sándor $1.00, id. Muntyán Sándorné, Muntyán Kálmán $0.50—0.50, kisebb adomány és persely $1.06.

New York, N. Y. Özv. Simon Józsefné $3.00, Kováts Ezredes Társaság $12.06, I. Ref. Egyház $5.05, Szabó Sándor és cs. $5.00. Az első egyházból: Intermediate C. E. $4.00, Horváth Ferencné $1.00. A Dr. Horváth Gyula által rendezett nótaestély és rádió jövedelméből $7.50, Rákóczi Egylet 23. oszt. $5.00.

Niles, Ohio. A ref. egyházból: Lorántffy Nőegylet $5.00, Vincze Miklós, Parti János, Parti Jánosné, Sorbán József, Kish Károlyné, Parti József $1.00—$1.00. Tácsik Jolán, Móric Albert, Gérus Károly, Szakács Albert, Sohajda István, Gégény Simonné $0.50—$0.50. Csépke Isván lelkész kiegészitése $0.80, kisebb adomány és persely $3.20.

Passaic, N. J. A ref. egyházból: Lorántffy Nőegylet $10.00, persely $12.00, Ref. Betegs. Nőegylet $5.25, Ref. Nőegylet gyüjtése $5.50, ifj. Czap András, Kecskeméthy József lelkész és ne., Szomolya Lajosné, György István $2.00—$2.00. Petruska Jánosné, Géczy Sándor és cs., id. Mikó László és cs., Géresi Lászlóné, Kovács Jánosné, Kiss Kálmán és cs., Béres István és cs., id. Kecskeméthy József, Ladányi Zsigmond és n., Adamovics Istvánné, Kovács Istvánné $1.00—$1.00. Takács István, Varga Józsefné, Balogh Dániel, N. N. $0.50—$0.50. Literáti Julia $0.75.

Paulsboro, N. J. Tóth Pál és cs. $0.50.

Perth Amboy, N. J. A független egyházból: Szekeres István és n. $2.00, Amaczi János és cs. $5.00, Mező László és n. $2.00, Tóth Ferencné $1.00. Persely $10.60, Id. Konfirmáltak Köre $10.00, Női Kör $5.00, Énekkar $5.00, Hegedüs Kálmán és cs. $5.00, persely gyermekistentiszteleten $4.00, Ifj. Konfirmáltak Köre $2.50, Dr. Vincze Károlyné $2.00, id. Seemann Józsefné $2.00, Éliás Ferenc és n. $10.00, Árvaházi perselyben $5.44, Kiszti József $2.00, Tóbiás Ferenc $2.00, Gáspár Gyuláné, ifj. Magyar Ferenc és n. Izsó Antal és cs., özv. Pethő Istvánné, Bányácski Ferenc és cs., Lipnick Jánosné, Czók Mihályné, Abaházi István és cs., Czető Lajos és cs., Csordás Ferenc és n., Szabó Pál, id. Tóth Sándor, Tariska Gábor és cs., Balogh Ferenc és cs., Deák János és n., Béres Béla, Szabó Antal és n., özv. Pásztor Lajosné, Ur Bertalan és cs., Tóth Lajos és cs., Illés Balázs és cs., Vass Bálint és cs., Marosi Károly és cs., Szentmiklóssy Albert és n.,

WILLIE'S MARKET

TÓTH BÉLA, TULAJDONOS

Naponta mindenféle frissen vágot hus és házilag elkészitett élelmiszerek kaphatók.

166 MARKET STREET

PASSAIC, N. J.

Phone: Passaic 2-6363

MICHAEL J. ÉLIÁS

TEMETÉSRENDEZŐ

Szomoru esetben forduljon hozzám. Előzékeny kiszolgálás.

OKLEVELES BALZSAMOZÓ.

167 Toird Street, Passaic, N. J.

Fényképeket készit mindenütt, mindenkor és mindenről.

Gaspar Brothers Photo Service

Tel. Perth Amboy 4-1521.

410 Smith Street, Perth Amboy, N. J.

Tel. Perth Amboy 4-1492.

E. BLAU,

mindenféle paplanokat és párnákat árusit. — Kaphatók nála lepedők, ágytakarók, párnahajak, ágyhuzatok, abroszok és függönyök.

109 Smith Street, Perth Amboy, N. J.

Szentmiklóssy József és cs., Arday László és cs., id. Marincsák János és cs., özv. Jeney Györgyné, Bodnár István és n., Cseresznye István és cs., Hudacskó József és cs., Tóbiás testvérek, id. Majoros József és cs., Rácz András és cs., özv. Deák Istvánné, Kovács Ferenc és n., özv. Dagonya Istvánné, Árti György és n., Doktor Györgyné, Lévay Lajos és cs., Kovács Károly és cs., id. Máté György és cs., Rezes János és cs., Izsó Erzsébet, Vass Bálint, özv. Dagonya Istvánné, Tóth Lajos (Fords), Lévay Lajos, Balla István, Czók Mihályné, Dagonya Irén, Andricsák György és n., Kiszti József $1.00—$1.00. Persely $1.31. Özv. Szallár Jánosné, Estók Istvánné, özv. Kálmán Istvánné, Varga Ferenc és cs., Katkó Gyula $0.50—$0.50. N. N. $0.25 — Magyar Női Klub $5.00. Perth Amboy és Kör M. Zsidó Aszszonyok Köre $10.00. — A Kálvin János egyházból: Szabó Antal lelkész és neje $5.00.

Philadelphia, Pa. Tábitha Nőegylet $5.00.

Pittsburgh, Pa. Magyar Anyák Köre $15.00, Varga Lajos lelkész $4.00, Várady György $10.00, Pittsburgh és Vidéki Ref. Segélyző Egylet $25.00, Verhovay 277. fiók $2.00, Albinyi Andrásné $3.00, özv. Orosz Andrásné $3.00. — A ref. egyházból: Fiók Albertné $30.00, Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet $10.00, Nemes Pál és n. $10.00, B. Tusai Mihály és Lénárt $3.15, Hibó Jánosné, Korény Jánosné, Oláh Mihály $2.00—$2.00, L. Szabó András, özv. Sági Istvánné, özv. Oláh Jánosné, Balázs Gyula, Kmetz Mihályné, özv. Kozora Jánosné, Balla Györgyné, Soltész Ferencné, T. Kovács György, B. Tusai Mihály, Szekeres Károlyné, özv. Simon Györgyné, Orosz Jánosné, G. Gáll József, Tóth András, Farkas Erzsébet, Muhita Irma, Tóth Charley, Bodák Andrásné, Téglássy Pál $1.00—$1.00. Béres Sándor, Vezendy Imre, D. Tusai György, Olasz Józsefné, Horosz András, Petus Jánosné, Nógrády Józsefné, Elek Lajosné, Jantek Ferencné, Szakál Sándorné, Hering Józsefné, Galló Jánosné, Jósvay Mihályné, Waltner Károlyné, id. Estu Jánosné, Lénárt Andrásné, Estu András, Balázs József, Bajor János, M. Perrer, H. Harlis, J. Baricska, Pallay Gyuláné, A. Nagy Lajos, ifj. Tóth István, Desomitz Jánosné, Kerekes Ilona, Tibai Istvánné, G. Gáll István, ifj. Tóth Mihály, Drug. Mészáros, Tóth G. János, Szabó László, Gergely Sándorné, Szakál Józsefné, Szabó Istvánné, Juszkó Istvánné, Tóth Bálint, Lohr Ferenc, André János, Aranyos Józsefné, L. Papp Jánosné, D. Herskovitz, Péter Albert, Jaskó Márton, Tóth Mihály $0.50—$0.50. Kisebb adományok $14.13. Persely $3.00. Árvaházi vasárnap $13.37.

Pricedale, Pa. Ref. Egyház $3.25.

Rankin, Pa. Ref. Nőegylet $5.00.

Ronkonkoma, L. I. Bobay Lilike $1.01.

Roseton, N. Y. A Rákóczi 61. oszt. $2.00.

Scranton, Pa. Vajda József $3.00.

Sharpsville, Pa. A ref. egyházból: Lorántffy Nőegylet $5.00, Tóth Zsigmondné $1.00, Nagy Gábor $2.00, Tóth János és cs. $1.00, Binó Mihályné $1.00, Semper Istvánné, Petus János, Tóth Jánosné, Gergely Margit, Szkárosi Lajos $0.50—$0.50. Kisebb adományok $2.00.

TÓBIÁS FERENC

430 Smith St., Perth Amboy, N. J.

Magyar üzletében mindenféle hazai dolgok: kártya, dohány, tajték és selmeci pipák, imakönyvek és hazai olvasmányok kaphatók.

Ingyen tanácsért irjon a magyarok közkedvelt patikájába, ahol rendeléseit a legpontosabban és lelkiismeretesen eszközöljük.

EGYEDÜLI KÉSZITŐJE A BE-WELL NŐI KAPSZULÁKNAK.

CITY PHARMACY, INC.

THE HOME DRUG STORE

SMITH & OAK STS. PERTH AMBOY, N.J.

TOTTENVILLE LUMBER YARD

mindenféle
épitkezési anyagok gazdag raktára.

Joseph Seeman és Filimon Miklós
tulajdonosok.

315 YETMAN AVENUE,

TOTTENVILLE, S. I., NEW YORK.

FISHER & OWEN

TEMETÉSRENDEZŐ
ÉS BALZSAMOZÓ

126 Hazelwood Ave., Pittsburgh, Pa.

Telefon a hivatalban 1165 HAZEL
Lakása: Ugyanabban az épületben.

Shelton, Conn. Shelton M. Jótékonys. Női Egylet $5.50.

South Bend, Ind... Ref. Egyház $20.00, persely $1.68, özv. Chury Andrásné $1.00, Kalabányi István lelkész és n. $3.00.

Springdale, Pa. A ref. egyházból: Novák Lajos $2.00, Ref. Egyház vas. isk. és Nőegylet, Ifj. Kör $10.00.

Stove, Pa. Ref. Nőegylet $5.00, Várady András és n. $1.00.

Toledo, Ohio. Ujlaki Ferenc elnök $7.00, Magyar Ifjusági Egylet $5.00, Hirzel Bros. $3.00.

Tonawanda, N. Y. Lorántffy Zs. Nőegylet $5.00.

Townsend, Del. Mosuly György és n. $1.00.

Trauger, Pa. Janiga József és n. $5.00, özv. Jesó Jánosné $2.00, id. Suba Ferenc és cs. $2.00, Gergő Péter és cs. $2.00, ifj. Suba Ferenc $1.00, Rusnák Andrásné $1.00, Szallár Ferenc $1.00, Gergő Mariska $0.50. Persely $0.55.

Trenton, N. J. Kovács Gizella $2.00.

Walkertown, Pa. Első Magyar Bs. Egylet $5.00.

Warren, Ohio. Parti János $5.00.

Whiting, Ind. Pavló Andrásné $1.00.

Williamson, W. Va. Orosz K. János $2.00.

Williamstown, Pa. Péli Ferenc $2.00.

Woodbridge, N. J. Fodor Józsefné $2.00, Magyar Amerikai Klub $5.00.

Youngstown, Ohio. M. Ref. Férfi és Női B. S. E. $10.00, Luterán János és n. $2.00, Független Ref. Egyház $35.00.

Zerbe, Pa. Abari Józsefné $1.00.

II. TARTÁSDIJBÓL:

Varga Lajos lelkész Pittsburgh, Pa. $15.00, Polczer Imre N. Y. $25.00, Szabó Lászlóné N. Y. $40.00, Csicsmányi Géza Johnstown, Pa. $12.50, Auditor's Office Painesville, Ohio, Molnár gyermekekért $30.00, Reszli István Ligonier, Pa. $10.50, Szabó Lászlóné N. Y. $40.00, Reszli István Ligonier, Pa. $10.50, Auditor's Office Painesville, Ohio, Molnár gyermekekért $30.00, Wiggins Lenke Cleveland, O. $12.50, Polczer Imre N. Y. $25.00, Csicsmányi Géza Johnstown, Pa. $12.50.

III. AZ AMERIKAI M. REF. EGYESÜLETTŐL:

Novemberben: $430.00, Decemberben: $487.50.

IV. FARMI BEVÉTELEKBŐL:

Varga Lajos lelkész tojásért $0.65, Kovács Andor lelkész tojásért $3.00, Király Imre ellenőr tojásért $1.25, Árvaatya terményekért $3.46, N. N. Duquesne tojásért $0.25, Varga Lajos lelkész tojásért és tejfelért $1.90, árvaatyától csirkékért $35.74.

V. NAPTÁRHIRDETÉSÉRT:

F. S. Superczinsky, Gary, Ind. $25.00, Fele Packing House, Gary, Ind. $10.00, Julius Prusicsky, Gary, Ind. $5.00, Sebestyén József, Chicago, Ill. $5.00, C. Wm. Huber, East Chicago, Ind. $10.00, Reshán István Chicago, Ill. $25.00, Benkő Ambrus Chicago, Ill. $10.00, Csákay Pál Chicago, Ill. $5.00, Berki Sándor, Chicago, Ill. $5.00, Kramer Virágkereskedés, Passaic, N. J. $5.00, Rózsa Virágüzlet, Trenton, N. J. $5.00, Arany-Kereszt Patika, Detroit, Mich.

W. N. WATTENGEL

TEMETÉSRENDEZŐ
ÉS BALZSAMOZÓ

307 OLIVER ST.

TONAWANDA, N. Y.

SOMERSET COUNTY FERTILIZER WORKS, INC.

Tel. 490 SOMERSET, PA. Tel. 490.

Mütrágya, mész, rovarpusztitó szerek.
Truckon szállitjuk a rendelést
a Ligonier völgybe.

PUBLIX -- DRUG -- STORE

AZ EGYEDÜLI MAGYAR PATIKA
WOODBRIDGEN,

95 Main Street, Woodbridgen, N. J.

Izsáky Árpád,
vizsgázott gyógyszerész.

THE LOGAN ENGRAVING CO.

1656 EAST 55TH STREET,

CLEVELAND, O.

FÉNYKÉPRŐL RÉZMETSZETEKET
KÉSZIT MINNDEN KIVITELBEN ÉS
MINDEN CÉLRA.

$10.00, Willie's Meat Market, Passaic, N. J. $5.00, Liberty Engraving Co. Pittsburgh, Pa. $5.00, Várkoly Bertalan, Toledo, O. $5.00, Breier-Spigel-Feldman, McKeesport, Pa. $10.00, Greenwald Jenő, Passaic, N. J. $3.00.

VI. NAPTÁR PÉLDÁNYOKÉRT:

Bridgeporti Pine Streeti Ref. Egyház $6.00, Chicago Burnsidei Ref. Egyház $25.00, Farrelli Ref. Egyház $8.00, Wallingfordi Ref. Egyház $5.50, Ref. Egyház 21. oszt. $1.00, Youngstowni Független Ref. Egyház $13.50, Tóth Pál, Paulsboro, N. J. $0.50, Ref. Egyes. 9. oszt. $0.50, Perth Amboyi Függ. egyház $10.00, Vass István, Sommerville, N. J. $1.00, New Yorki Első Ref. Egyh. $4.50, Ref. Egyes. 44. oszt. $1.00, Loraini Ref. Egyház $4.25, Pál András, East Millesboro, Pa. $0.50, Vajda József, Scranton, Pa. $0.50, Pittsburghi Ref. Egyház $3.00, Csapó András Canonsburg, $0.50, Ref. Egyesület 74. oszt. $5.00, New Brunswicki Somerseti Egyház $5.00, Bridgeporti State Streeti Egyház $4.00, Ref. Egyes. 168. oszt. $1.00, Petruska János, Federal, Pa. $0.50, Ref. Egyes. 65. oszt. $1.00, Johnstowni Egyház $6.00, So. Norwalki Egyház $24.00, Bélteky Sándor Cleveland $0.75, Pallay János, Congo, O. $0.50, Philadelphiai Függ. Egyh. $2.50, Akroni Füg. Egyház $4.50, Nilesi Ref. Egyház $5.00, Tóth Mihály Ligonier, Pa. $1.50, Indiana-Harbori Ref. Egyház $7.50, Flinti Ref. Egyház $12.50, Clevelandi Első Egyház $3.50, Phoenixvillei ref. egyház $5.50.

VII. BIZTOSITÁSBÓL:

Petrécs András után Prudential Insurance Co.-tól $500.00. Osztalék Petrécs A. után $4.33.

VIII. VEGYES BEVÉTELEKBŐL:

Balogh Ferenc Detroitból ruhára $10.00, Wiggins Róbert biztositásra $0.20, Loraini Ref. Egyház könyvekért $2.00. Összes bevétel 1933-ban: $20,973.93.

KIADÁSOK 1933 NOVEMBERBEN.

I. Fizetésekbe. Gacsályi Imréné $36.00, Lichvár Andrásné $36.00; összesen 72.00

II. Élelmiszerért. Westmoreland Grocery Co. $82.76, Economy Food Products $47.50, George Hatzernek káposztáért $15.00, Ligonier Bakery $40.41, Vance Bakery $11.93; összesen 197.60

III. Ruhaféléért. Tóth István garyi cipésznek 28.75

IV. Gáz és villany. Peoples Natural Gas Co.-nak $21.15, West Penn Power Co.-nak $44.88; összesen 66.03

V. Beruházásért. Demmler and Schenk poharakért, tálakért $16.11, The Arco Co.-nak festékért $29.60, The Tropical Paint Co.-nak festékért $51.80, D. H. Robb villanykörtékért és vasalójavitásért $18.71; összesen 116.22

VI. Háztartási cikkekért. J. Barronnak jégért $17.40, Westmoreland Co.-nak (szappan, seprő, stb.) $15.94; összesen 33.34

VII. Életbiztositásért. Prudential Life Ins. Co.-nak csoportbiztositásért $66.80, árvaatyának aggok és gyermekek biztositásáért $86.32; összesen 153.12

ÜDVÖZLET

A

TROPICAL PAINT

&

OIL COMPANY-TÓL

CLEVELAND, O.

ÖZVEGY PILLION PÉTERNÉ

FÜSZER ÉS VEGYESKERESKEDÉSE

121 Lebanon St.,
Lackawanna, N. Y.

Árvaházunkat a magyar nők munkás szeretetébe ajánlja.

NEW BRUNSWICK CITY MEAT

Tel. 5361. MARKET Tel. 5361.

117 French St., New Brunswick, N. J.

VIII. Tüzbiztositásért. J. M. Hull madisoni (Conn.) farmház biztositása 11.55

IX. Naptárért. Expert Printing Co.-nak $200.00, Liberty Engraving Co.-nak rézmetszetekért $17.00, Logan Engraving Co.-nak metszetekért $5.62, Expert Printing Co.-nak $75.00; összesen 297.62

X. Adósságtörlesztésbe. Stephen F. Dunn madisoni (Conn.) birtok mortgagekamatja $22.35, az Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek $376.05, összesen 398.40

XI. Adóba. Madisoni birtok után $41.63, checkekre 64c.; összesen 42.27

XII. Irodai kiadások. Chas. Henry adományboriték $1.50, irodaszerek $0.35, összesen 1.85

XIII. Posta és szállitás. Árvaatyának..... 10.53

XIV. Telefonért. Bell Telephone Co.-nak 8.10

XV. Árvaatya utiköltsége 53.40

XVI. Aggok és gyermekek utiköltsége 19.00

XVII. Gyülésköltség. First National Bank 37.00

XVIII. Farmi kiadások. Wilbur Beatty tehénvizsgálat $22.50, John McDowell kovácsmunka $30.00, Frank Friel állatorvosi szolgálat $12.00, Tóth Mihálynak novemberi fizetés $50.00; összesen 114.50

XIX. Vegyes kiadások. Westmoreland Grocery Co.-nak dohány és cigaretta 8.31

Összes novemberi kiadás $1,686.59

ZÁRLAT 1933 DECEMBER 1-ÉN.

Áthozat októberről .....$ 806.72
Novemberi bevétel 1,124.68

Összes pénzforgalom novemberben $1,931.40
Novemberi kiadás 1,686.59

Áthozat decemberre .....$ 244.81

A decemberi utalványozás alkalmával nem volt fedezet $1,932.99 kiadás kifizetésére.

NÁNÁSSY LAJOS, árvaatya.

KIADÁSOK 1933 DECEMBERBEN.

I. Fizetésekbe: Gacsályi Imrénének $36.00, Lickvár Andrásnénak $36.00; összesen .....$ 72.00

II. Élelmezésért: Ligonier Bakery $57.61, L. H. Parke Co.-nak kávéért $19.80; összesen 77.41

III. Ruhaféléért: Martin Shoe Store-nak 33.97

IV. Gáz és villany: Előbbi $18.45, utóbbi $52.27; összesen 70.72

V. Orvosi szolgálat: Dr. Hamillnek $25.00, Dr. Johnsonnak $2.50; összesen 27.50

VI. Befektetésért: T. R. Egnernek papirozásért $5.25, L. A. Weltynek matrácokért $11.10; összesen 16.35

VII. Háztartási cikkekért: State Chemical Manuf. Co.-nak szappanért $6.10, Procter and Gamble mosóporért $13.41; összesen 19.51

VIII. Életbiztositásért: Prudential Life



Kutyával játszó fiuk



Kenyérsütés az árvaházban



Földieper szedés az árvaházban

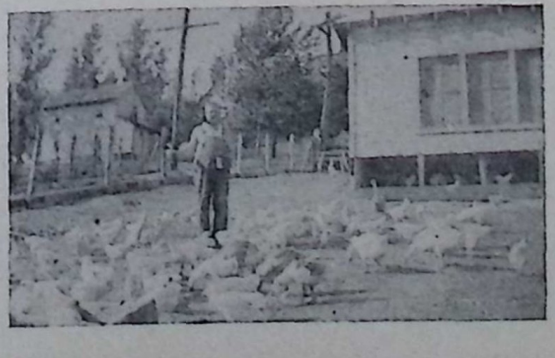

Baromfietetés az árvaházban

Ins. Co.-nak csoportbiztositásért $63.00, árvaatyának, öregek és gyermekek biztositásáért $95.22; összesen 158.22

IX. Tüzbiztositásért: J. W. Ramseynek 40.00

X. Adósságtörlesztésbe: Ref. Egyesületnek tökekamat $376.05, a Jurás-féle farm mortgageára Madison, Conn.-ben $18.90; összesen 394.95

XI. Adóba: Vizādó $17.45, checkadó 66c.; összesen 18.11

XII. Naptárért: Logan Engraving Co.-nak cutért $5.30, naptárexpediálás $149.02, Expert Printing Co.-nak nyomásért $250.00; összesen 404.32

XIII. Irodai kiadások: McCloy Co.-nak boriték és papir $8.50, árvaatyának kisebb szekerekért $1.00, Expert Printing Co.-nak levélboriték $8.00, Standard Typewriter Co.-nak irógépjavitás $6.50; összesen 24.00

XIV. Posta és szállitás 14.17

XV. Telefonért 12.60

XVI. Árvaatya utiköltsége 45.01

XVII. Fizetetlen munkások, öregek és gyermekek utiköltsége: Fekésházy testvéreknek $45.77, Johnstownba ut $3.00, Dudik József utiköltsége $25.00, összesen 73.77

XVIII. Gyülésköltség 37.00

XIX. Farmi kiadások: J. Hoffernek vetőmagért $3.25, Tóth Mihálynak fizetés $50.00, J. W. McDowellnek kovácsnak $30.00, Wellers Hardwarenek vetőmagért és gépjavitásért $14.89, Chipman Chemical Co.-nak tüskeirtó szerért $18.00; összesen 116.14

XX. Vegyes kiadások: Walter Salingnek dohányért $2.80, árvaatyának hitelesitésekért, hirdetésekért, napszámért, Jurás-birtok megvizsgálásáért $15.06; összesen 17.86

Összes kiadás decemberben $1,673.61

ZÁRLAT 1934 JAN. 3-ÁN:

Áthozat 1933 novemberről .....$ 244.81
Decemberi bevétel 1,774.42

Összes pénzforgalom $2,019.23
Összes kiadás 1,673.61

Áthozat 1934-re .....$ 345.62

A januárban történt utalványozás alkalmával nem volt fedezet $2,197.39 kiadásra.

NÁNÁSSY LAJOS, árvaatya.

ZÁRLAT AZ 1933-IK ÉVRŐL.

Egész évi bevétel .....$ 20,973.93
Egész évi kiadás .....$ 20,628.31

Áthozat 1934-re .....$ 345.62



SZABÓ MÁRIA
az aggmenházban

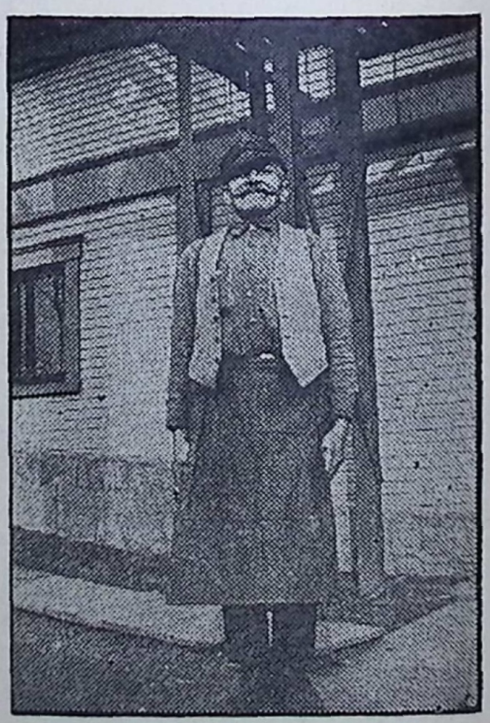

OLAJOS KÁROLY
az aggmenházban

AZ INTÉZŐ BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET ÁRVAHÁZÁNAK ÉS AGGMENHÁZÁNAK 1933. ÉVI MÜKÖDÉSÉRŐL.

Mélyen Tisztelt Igazgatóság!

Az Intéző Bizottság az Árvaház és Aggmenház 1933. évi munkájáról a következő jelentést terjeszti a mélyen tisztelt Igazgatóság elé:

I. A GYERMEKEKRŐL.

1933 december 31-én volt az Árvaházban 40 gyermek. Ezek közül 25 fiu és 15 leány. Vallásra nézve 37 református és 3 római kathólikus. Iskolaköteles volt 38. Egy már iskolaköteles koron van és a farmi munkában segédkezik, 1 pedig még hat éven aluli.

A gyermekek névsora a következő:

Angi Ferenc — 15 éves, ref. félárva; tartásdijat nem fizet.

Allen Róbert — 4 éves, ref. nevelés végett van bent; tartásdijat fizet.

Balogh Ernő — 6 éves, ref. félárva; apja nem tud érte fizetni.

Balogh Irén — 14 éves, ref. félárva; apja nem tud érte fizetni.

Balogh József — 8 éves, ref. félárva, apja nem tud érte fizetni.

Balogh Margit — 11 éves, ref. félárva; apja nem tud érte fizetni.

Balogh Piroska — 9 éves, ref. félárva; apja nem tud érte fizetni.

Cortez Ferdinánd — 14 éves, ref. egész árva; tartásdijat nem fizet.

Csicsmányi László — 8 éves, ref. nevelés végett van bent; tartásdijat fizet.

Csomay József — 9 éves, róm. kath. egész árva; tartásdijat nem fizet.

Csuri Bertalan — 13 éves, ref. egész árva; tartásdijat nem fizet.

Csuri Ilona — 9 éves, ref. egész árva; tartásdijat nem fizet.

Dankó András — 13 éves, ref. szülei külön élnek; tartásdijat nem fizet.

Diczházi János — 17 éves, ref. félárva; tartásdijat nem fizet.

Gáll András — 13 éves, ref. egész árva; tartásdijat nem fizet.

Horváth Elemér — 9 éves, ref. egész árva; tartásdijat nem fizet.

Horváth József — 14 éves, ref. egész árva; tartásdojat nem fizet.

Mándi András — 13 éves, ref. félárva; tartásdijat nem fizet.

Mándi Julianna — 15 éves, ref. félárva; tartásdijat nem fizet.

Mándi Margit — 14 éves, ref. félárva; tartásdijat nem fizet.

Mándi Mihály — 9 éves, ref. félárva; tartásdijat nem fizet.

Mándi Zsuzsánna — 7 éves, ref. félárva; tartásdijat nem fizet.

Molnár Géza — 8 éves, ref. félárva; tartásdijat fizet.

Molnár Gloria — 8 éves, ref. félárva; tartásdijat nem fizet.

Molnár Gyula — 9 éves, ref. félárva; tartásdijat fizet.

Molnár Ilona — 13 éves, ref. félárva; tartásdijat fizet.

Németh Gábor — 13 éves, ref. egész árva; tartásdijat nem fizet.

Orosz Lajos — 14 éves, ref. félárva; tartásdijat nem fizet.

Polczer Imre — 11 éves, róm. kath. nevelés végett van bent; tartásdijat fizet.

Polczer József — 8 éves, róm. kath. nevelés végett van bent; tartásdijat fizet.

Resztli István — 11 éves, ref. egész árva; tartásdijat fizet.

Szabó Amália — 12 éves, ref. nevelés végett van bent; tartásdijat fizet.

Szabó Béla — 14 éves, ref. nevelés végett van bent; tartásdijat fizet.

Szabó Katalin — 10 éves, ref. nevelés végett van bent; tartásdijat fizet.

Takács Lajos — 10 éves, ref. apja nem fizet.

Tóth Erzsébet — 15 éves, ref. egész árva; tartásdijat nem fizet.

Tóth Irén — 15 éves, ref. egész árva; tartásdijat nem fizet.

Tóth Sára — 12 éves, ref. egész árva; tartásdijat nem fizet.

Vigh Ilona — 16 éves, ref. egész árva; tartásdijat nem fizet.

Wiggins Róbert — 7 éves, ref. nevelés végett van bent; tartásdijat fizet.

A gyermekek közül 18 van olyan, akinek apja vagy anyja a Ref. Egyesületnek tagja, illetve tagja volt; 2 gyermekenek atyja csak a Verhovay Segély Egyletnek volt tagja; 20 gyermeknél a szülék egyesületi vagy más magyar testületi tagságát nem lehet kimutatni.

1932 december 31-én a gyermekek létszáma 39 volt. Az 1933. évben eltávozott a következő 10 gyermek: Angi György munkát nyert Meadvillen, N. J.-ben; Horváth Albert Toledoban; Németh Mihály Springdalen, Pa.; nagyanyjához Brownsvillebe (Pa.) ment Csomay Ilona; testvéréhez New Brunswickra Kalapács György; testvéréhez Homesteadra Egry Ilona; atyjához McKeesportra Serfőző Róza; nagynénjéhez Pottstownba (Pa.) Gáll Bertalan és Gáll Erzsébet; örökbe fogadás végett a Kiss Lajos és neje házához New Yorkba Molnár Marian.

1933-ban jöttek be, illetőleg vissza a következők: Allen Róbert, Csicsmányi László, Csomay József, Orosz Lajos, Polczer Imre, Polczer József, Szabó Amália, Szabó Béla, Szabó Katalin, Tóth Erzsébet, Wiggins Róbert; összesen 11.

Az 1933 december 31-én bentlevő gyermekeket a

következőképen lehet csoportositani: 13 egész árva, 19 félárva, 1 elvált szülők gyermeke, nevelés végett van bent 7. Huszonhárom gyermek után kellene tartásdijat kapnunk a gyermekek felvétele alkalmával történt megállapodás szerint, de csak 12 gyermek fizet rendesen.

A 40 gyermek közül 38 tagja a Ref. Egyesületnek és 32 gyermek után az intézet fizeti a tagsági dijat. A 40 gyermek közül 37 az árvaházi, 3 fiu pedig az aggmenházi épületben van elhelyezve.

Az árvaházban bentlevő 40 gyermek ruházatáról 8 gyermek kivételével az intézet gondoskodik.

A bentlevő 40 gyermeken kivül még a következő 5 gyermek tartozik az intézet hatáskörébe: Tóth Béla, aki a pittsburghi Industrial Home for Crippled intézet ideiglenes lakója. Ruházatáról intézetünk gondoskodik. Tartás végett vannak kihelyezve: Dániel Erzsébet a Mosuly János és neje házához Townsend, Del.; Molnár Boriska az Orosz Lajos és neje házához, Linden, N. J.; Dániel Mária az F. Gondales és neje házához, Wilmington, Del.; Molnár Marian a Kiss Lajos és neje házához, New York, N. Y.

A gyermekek napról-napra bőséges tiszta és egészséges étkezésben részesülnek. Naponként négyszer esznek: reggel, délben, uzsonára és este. Az iskola távolságára tekintettel a gyermekek déli ebédjüket magukkal viszik. A gyermekek étkezésének ismertetése végett hadd álljon itt egy heti étlap:

1933. december 28-án, csütörtök — reggelire: corn meal, kakaó, kenyér; ebédre: paradicsomleves, turóstészta; uzsonnára: tej és házi kenyér; vacsorára: töltött káposzta, sütemény.

December 29-én, péntek — reggelire: corn flakes, kakaó, kenyér; ebédre: csirkeleves, főtt tyukhus, ribizli mártással; uzsonnára: lekváros kenyér; vacsorára: hal, krumpli saláta, sütemény és kakaó.

December 30-án, szombaton — reggelire: oatmeal, kakaó, kenyér; ebédre: borsóleves és tejbe kása; uzsonára: házi kenyér és tej; vacsorára: borjuaprólékból pörkölt kásával és sütemény.

December 31-én, vasárnapon — reggelire: puffed rice, kakaó, kenyér; délre: becsinált leves, bornyupörkölt makarónival, paprikával és ugorkával, fánk; uzsonára: candy és kenyér; vacsorára: töltött bornyu krumplival és fánk.

1934. január 1-én, hétfőn — reggelire: griz, kakaó, kenyér; délre: lapdapecsenye, candy és sütemény; uzsonára: lekváros kenyér; vacsorára: lencseleves és berakott krumpli, kakaó.

Január 2-án, kedden — reggelire: oatmeal, kenyér, kakaó; ebédre: főtt tojás, sütemény és candy; uzsonára: lekváros kenyér; vacsorára: zöldbableves, káposztás tészta és kakaó. (Minden reggelihez egy nagy csésze szedetlen tej jár.)

II. AZ AGGMENHÁZ.

Az Aggmenház, mint az egész intézet egyik része, legfőbb fokon az árvaatya vezetése alatt áll, közvetlen felügyeletével és vezetésével azonban az Egyesület konvenciója Kalassay Sándor nyugalmazott árvaatyát bizta meg, aki munkájáról hónaprólhónapra jelentést tesz az árvaatyának.



KOZORA ANDRÁSNÉ
az aggmenházban

1932 december 31-én az Aggmenháznak 15 lakója volt. 1933 év folyamán jöttek be: Gonda Lajos, Gonda Lajosné, Horn Mária, Szabó Mária, Molnár István, Molnár Béla és Jurás István. 1933-ban elhunyt: Kováchy Kálmán, Petrécs András és Jurás István. Eltávozott az 1933 év folyamán Dudik András. 1933-ban a fizetetlen munkások közé tétetett át és eltávozott Krizán Ferenc. Az Aggmenháznak tehát 1933 december 31-én 17 lakója van, ezek közül férfi 13, nő 4. A 17 közül 11 az aggmenházi, 4 az árvaházi és 2 a kórházi épületben lakik. A 17 közül többé-kevésbé munkaképes 11.

Az Aggmenház lakóiról a következő kimutatást adjuk:

1. Csáji János	70	ref.		
	Csoport		500.00	36.45
	Ref. Egyesület		1,000.00	40.80
2. Csáji Mihály	72	ref.		
	Csoport		500.00	40.80
	Ref. Egyesület		706.20	42.60
3. Gonda Lajos	72	ref.		
	Csoport		500.00	42.60
	Ref. Egyesület		1,000.00	55.14
4. Gonda Lajosné	55	ref.		
	Csoport		500.00	11.85
	Bridgeporti Szöv.		1,000.00	37.80
5. Halász Mihály	81	ref.		
	Csoport		500.00	84.12
6. Horn Mária	59	r. k.		
	Csoport		500.00	15.72
	Woodman Circle		1,000.00	27.60
7. Özv. Kozora Andr.-né	62	r. k.		
	Csoport		500.00	19.65
	Bridgeporti Szöv.		1,000.00	57.00
	Prot. Circle		2,213.00	164.71
	Chic. Nőegylet		300.00	13.20
8. Kun István	63	ref.		
	Csoport		1,000.00	42.48
9. Lengyel János	58	ref.		
	Csoport		1,000.00	29.28
	Ref. Egyesület		963.00	41.33
	National Aid		800.00	24.00
	American Aid		1,600.00	12.00

10. Molnár István	66	ref.		
	Csoport		500.00	26.76
	Ref. Egyesület		961.00	55.14
11. Molnár Béla	33	ref.		
	Banki Betét		500.00	
12. Nagy Miklós	56	ref.		
	Csoport		1,000.00	25.32
	Ref. Egyesület		1,000.00	37.56
13. Olajos Károly	57	ref.		
	Csoport		1,000.00	29.28
	Verhovay		1,000.00	50.40
14. Pakusza Pál	73	ref.		
	Csoport		500.00	45.96
	Ref. Egyesület		550.00	24.36
	Metropol.		280.00	36.40
15. Szabó Mária	65	ref.		
	Csoport		500.00	24.84
16. Szarka András	66	ref.		
	Csoport		500.00	26.76
	Ref. Egyesület		1,000.00	40.80
	Verhovay		866.00	68.03
	Bridgeporti Szöv.		1,000.00	57.00
17. Szopó József	63	ref.		
	Csoport		1,000.00	42.48

Fizetünk még az eltávozott Mészáros Sándor 1,000 dolláros kötvényére a Ref. Egyesületnél $40.80-at és az eltávozott Dudik József 800 dolláros Ref. Egyesületi kövényére $40.80-at. Az Aggmenházi lakók összes biztositása $30,823.20. Évenként az intézet erre a célra $1,514.01 összeget fizet.

Szopó József 1928 májusban $3,000.00-t adott be eltartására. Ebből az összegből még 1,230 dollárnyi összeg maradt fent.

A 17 aggmenházi lakó közül 8 tagja az Amerikai Magyar Református Egyesületnek, csak a Bridgeporti Szövetséghez tartozik 2, csak a Verhovayhoz 1. Hat aggmenházi lakó nem tagja egyik nagy magyar testületnek sem.

Az Aggmenházban is tápláló, egészséges és bőségesen feltálalt eledelt kapnak a lakók. Ezt igazolja az a tény, hogy az Aggmenházban 1933-ban 811 font disznóhus, 250 font vaj, 519 font zsir és 45 font kilbász, 277 font marha és bornyuhus, 360 font szárnyas és 255 font szalonna fogyott el.

Az Aggmenházban egy heti étlap a következő volt:

1933 december 28-án, csütörtökön — reggelire: tejbe griz, szalonna, kávé, kenyér; ebédre: bableves, tejbe griz; vacsorára: bableves, káposztás tészta.

December 29-én, pénteken — reggelire: corn flakes, lekváros kenyér, kávé; ebédre: táskaleves, borsó pecsenyével; vacsorára: borsó és turós palacsinta.

December 30-án, szombaton — reggelire: oat meal, kávé, vajas piritós; ebédre: krumplileves, makaroni grizzel; vacsorára: borsóleves és bornyupörkölt.

December 31-én, vasárnap — reggelire: cereal, tojás, kávé, kenyér; ebédre: bornyuleves, májas gombócz, tojásoskrumpli, sütemény; vacsorára: tökkáposzta, bornyupörkölt, krumpli, sütemény.

1934 január 1-én, hétfőn — reggelire: kukoricakása, tojás, kávé, kenyér; ebédre: zellerleves, rántott bornyu, csőröge; vacsorára: bornyupörkölt, tökkáposzta, csőröge, almaszósz.

Január 2-án, kedden — reggelire: oat meal, kávé, almalekvár, kenyér; ebédre: bableves, turóstészta, csőröge; vacsorára: ugyanaz.

Január 3-án, szerdán — reggelire: corn flakes, buckwheat cake, kávé, syrup, vaj; ebédre: paradicsom leves, rice pudding; vacsorára: zöldbableves, krumplilángos.

Az aggmenházi lakók minden nap délelőtt 10-kor és délután 4-kor is kaptak enni.

Az aggmenházi épületben 11 aggmenházi lakón kivül 3 növendék is lakik, továbbá a gazdasági munkavezető, 1 női alkalmazott, az aggmenházi felügyelő és családja.

III. HIVATALNOKOK ÉS ALKALMAZOTTAK.

1933. december 31-én az Intézetben a következő hivatalnokok és alkalmazottak voltak:

1. Az árvaházi épületben: Dr. Nánássy Lajos árvaatya, Gacsályi Imréné szakácsnő.

2. Az aggmenházi épületben: Kalassay Sándor aggmenházi felügyelő, Lickvár Andrásné szakácsnő és Tóth Mihály farmi előmunkás.

Van tehát összesen 2 fizetett hivatalnok, 2 fizetett női és 1 fizetett férfi munkás. Orosy József ács 1933. november 29-én elhunyt és helye betöltetlen.

Dr. Nánássy Lajosné és Kalassay Sándorné közvetlenül nem kapnak ugyan fizetést, illetve férjeik fizetése az ő munkájukért is jár. Mindketten értékes és nélkülözhetetlen munkát végeznek, az előbbi, mint az egész intézet számára szükséges cikkek rendelője és a főépület, az utóbbi, mint az aggmenház háztartásának felügyelője és irányitója. Természetesen ezenkivül a háztartás minden ágában segitenek.

Nagy Péterné szakácsnő az aggmenházi épületből 1933. szeptemberben családjához távozván, helyére Lickvár Andrásné jött. Némethy Gergely ideiglenes fizetett munkás a nyári időszak elteltével Homesteadra távozott. Gacsályi Imre, aki kezdetben fizetetlen, később a nyár első felében fizetett munkás volt, szeptemberben Magyarországra utazott. Krizán Ferenc fizetetlen munkás 1933 májusban, Horosz András fizetetlen munkás juliusban, Fekésházy Béláné, Fekésházy László és Pál fizetetlen munkások december havában hagyták el az intézetet. Jelenleg ifj. Nánássy Lajos szerepel fizetetlen munkás gyanánt, aki az Orosy József elhalálozása után a javitási munkálatot végzi, továbbá Ignácz Mihály, aki cipőt javit és más munkálatokban segit. Árvaatyának az irodai munkában Marian leánya segédkezik dijazás nélkül.

A hivatalnokok és fizetett munkások után az intézet saját pénztárából a következő összeget fizeti csoportbiztositásért:

Nánássy Lajos $1,000-os biztositása után	19.32
Kalassay Sándor $1,000-os biztositása után	45.96
Nánássy Lajosné $1,000-os biztositása után	10.20

Kalassay Sándorné $1,000-os biztositása után.... 31.44
Tóth Mihály $1,000-os biztositása után 12.96
Gacsályi Imréné $1,000-os biztositása után 14.28
Lickvár Ágnes $1,000-os biztositása után 9.00

Összesen 7 egyén $7,000-os biztositása után $143.16

IV. AZ INTÉZET NÉPESSÉGE.

Az Intézetben 1933. december 31-én volt 40 árvaházi gyermek, 17 aggmenházi lakó. 2 fizetetlen munkás, 3 fizetett munkás, 2 hivatalnok, 4 egyén az árvaatya családjában és 2 aggmenházi felügyelő családjában. Teljes létszám tehát 70. Ezek 3 épületben laknak. Az árvaházi nagyépületben 48, az aggmenházi épületben 19, a kórházépületben 3. Az árvaházi épületben étkezik 51, az aggmenházban 19.

Az eltávozott és felvett gyermekek száma körülbelül egyenlő, lévén, ellátást nyert átlag 40 gyermek. Az eltávozott munkások számának fele 3. Intéző Bizottsági gyülései 72 napi étkezést, a Vezértestületi és Igazgatóság gyülései napi 57 napi étkezést nyaraló gyermekek és felnőttek 489 napi étkezést, látogatók száma 154 napi étkezést tesznek ki, ami azt jelenti, mintha egész éven át 5 egyénnel több részesült volna ellátásban. Tehát az 1933. évben az intézetben átlagos 75 egyén nyert ellátást.

V. ÉPÜLETEK.

Intézetünkben lakás céljaira a következő épületek szolgálnak:

1. **Az árvaházi főépület.** Ez az egész intézet központja, ahol az árvaatya és családja, 1 női alkalmazott és a gyermekek közül 37 lakik. Itt van jelenleg elhelyezve 3 aggmenházi női lakó és 1 aggmenházi férfi, aki télen a fütőkészületeket gondozza és 1 fizetetlen munkás. Itt vannak az irodahelyiség, gyülésterem, raktárak, stb.

2. **Az Aggmenház.** Itt lakik az aggmenházi felügyelő. 1 alkalmazott és 7 aggmenházi lakó.

3. **A Kórházépület.** Itt lakik 2 aggmenházi lakó és 1 fizetetlen munkás, akik az árvaházból étkeznek.

4. **A kettős ház.** Jelenleg mindkettő üresen áll, nyáron nyaralók foglalják el.

5. **A Baby Home.** Jelenleg üresen áll, nyáron nyaralók laknak benne.

6. **A kis ház.** Két aggmenházi lakó van benne.

7. **A cselédház.** Benne a farmi munkás és 2 fiu lakik.

8. **A fütőház.** A mellette levő szobában 2 öreg lakik és 1 árvaházi fiu.

A lakóházakon kiivül, amiknek száma 9, van a templom és mellette a két iskola. Végül emlitjük fel a nagy istállót, disznóólat, 4 csirkeólat, kocsiszint, kettős garage-ot, ruharaktárt, 2 vermet, 1 külső kemencét és füstölőt. Az épületek száma összesen 23.

Az összes épületek biztositva vannak. A biztositás összege $60,750.00. A tüzbiztositásért három évre $1,594.71 premium esedékes.

Az 1933. évben szükségét láttuk annak, hogy az árvaházi, kórházi és aggmenházi épületet kivülről és az aggmenházi épület szobáit belölről is kifestessük. Ezt megelőzőleg javitási munkákat kellett végezni. A javitási és festési anyag $662.00-be került.

Ugyancsak a mult évben két tyukólat épittettünk, aminek költsége ujabb $600.00-t tett ki. Ezenkivül vizlevezető csöveket helyeztünk az udvaron a templom körül, annak megrongált alapját rendbe hoztuk, a nagy épület első földszinti folyosóját cementtel kiöntettük, az árvaházi ebédlőt több helyen uj padlóval láttuk el és a parkirozást tovább folytattuk.

VI MEZŐGAZDASÁG.

Gazdálkodásunk elsősorban a saját farmunkra szoritkozott. De mivel a magunk farmján nem termett volna elegendő széna és legelőhelyünk sem lett volna elég, az Intéző Bizottság az Intézet anyagi előnyét tartva szem előtt, kénytelen volt legelőt bérelni évi $200.00-ért.

Az Intézet tulajdonát képezik a következő földbirtokok:

1. A Melville-birtok 93 acer.
2. A Mitchell-féle birtok 6 acer.
3. A főépület körül 93 házhely, 2 acer.
   Összesen 101 acer.

Uj könyvvezetésünk alapján tiszta képet tudunk alkotni gazdálkodásunkról és erre vonatkozó kimutatásunk a következő:

a) Farmi bevételek.

1. Takarmány:

210 bushel buza, értéke	168.00
500 bushel zab, értéke	200.00
200 bushel árpa, értéke	120.00
1425 bushel kukorica és siloba, értéke	641.25
52 ton kukorica, értéke	23.40
90 ton széna, értéke	1,110.00
20 ton szalma, értéke	136.00
15 szekér kukorica góré, értéke	15.00
A takarmány értéke	$2,413.65

2. Főzelék és gyümölcs:

34 bushel petrezselyem	24.80
34 bushel sárgarépa	24.80
31 bushel karalábé	15.50
5 bushel cékla	3.00
32 bushel hagyma	40.00
70 bushel paradicsom	35.00
14 bushel ugorka	8.00
30 bushel paprika	15.00
5 bushel sóska	5.00
22 bushel káposzta	8.80
12 bushel édes kukorica	12.00
2 bushel zeller	3.00

95 bushel krumpli	100.20
2 bushel retek	1.00
80 bushel alma	24.00
100 font dohány	75.00
400font lekvár	80.00
A főzelékek, alma és dohány értéke	$ 489.60

3. Tej és hus:

Tej 83,540 font, értéke	2,694.68
Leölt disznó 4,832 font, értéke	483.70
Leölt marha és bornyu 4,525 font, értéke	452.10
Leölt tyuk és csirke 977 font, értéke	185.80
Leölt kacsa 657 font, értéke	131.40
34,413 darab tojás, értéke	540.03
Liba leölve 52 font, értéke	13.00
2 pulyka leölve, értéke	4.40
Liba és kacsa toll, értéke	32.00
Tej és leölt állatok értéke	$4,587.08

4. Állatszaporulatból:

10 bornyu, értéke	80.00
16 malac, értéke	100.00
240 csirke, értéke	24.00
255 kacsa, értéke	45.90
20 liba, értéke	16.00
Az állatszaporulat értéke	$ 265.90
5. Készpénzért eladva	$ 608.52
A gazdálkodás összes bevétele	$8,314.75

b) Farmi kiadások.

Fizetett munkások bére, fizetett és fizetetlen munkások élelme	1,351.00
Bérelt legelő	200.00
Vetőmag és plánta	113.46
Rovar és tüske irtószer	38.00
Szijjártó munka	15.56
Kovácsmunka	136.00
Tejvizsgáló Egyesület	45.00
Állatorvos	90.00
Csirke és tehéneledel	394.93
Mütrágya	69.75
Mész	47.50
Állat vásárlása	113.21
Munkások biztositása	30.50
Vizadó	17.04
Állatok eledele a farmi terményekből	1,474.00
Javitás szerszámoknál	14.50
Ácsnak napszám és élelem	100.00
Szerszámokért	60.30
Orvosság	15.02
Cséplés	70.60
Silótöltés	18.75
Tüzbiztositás	233.00
Kölcsönre törlesztés és kamat	1,480.00
Villany	120.00
Szén	70.00
Szerszámok kopása	50.00
Decemberi fizetetlen számlák	331.50
Építkezési anyag az uj ólakra	360.49
Vegyes kiadás	24.56
Összes kiadás a farmra	$7,474.68

Tehát $840.07 haszonnal járt a gazdálkodás. Ez az összeg sokkal kevesebb, mint a tavalyi, aminek oka az, hogy két uj ólal gyarapitottuk Intézetünk vagyonát $600.00-t kiadással, két szép lovat vásároltunk és a tüzbiztositásért 3 évre fizettük. Ezenkivül korai krumpli és káposzta termelésünk nem sikerült és az eladott tojás és aprójószág ára nagyon alacsony volt. A Richards-féle bérelt legelő szépen jövedelmezett.

VII. PÉNZTÁRI SZÁMADÁS.

Az 1933. évben az intézet bevétele $20,824.37 volt, áthozat 1932-ről $149.56; összesen $20,973.93. A tiszta bevétel a következő forrásból gyült össze:

Adományból $4,332.03; tartásdijból $2,961.47; Ref. Egyesülettől havi 10 ceentekből $5,566.30; az 1932. évi fizetetlen számlákra $2,953.92; tehát az Egyesülettől $8,520.22; farmi bevételek $608.52; naptárhirdetésből $505.60; naptárpéldányokért $740.85; iratterjesztésből $2.75; iskolai könyvekért $5.00; életbiztositásért és betegsegélyből $2,797.78; vegyes bevételekből $350.15.

Az 1933. évi kiadás $20,628.31 volt. Tételek szerint: Személyzet fizetésébe $1,045.50; élelmezésért $1,633.98; ruhára $501.74; fütésre $293.17; világitás $802.92; orvosság és orvos $430.35; berendezésért $524.81; javitásra $524.12; épitési anyagra $916.72; háztartási cikkekre $288.45; életbiztositásba $1,749.36; tüzbiztositásba $485.61; törlesztésbe $4,542.10; adóba $650.40; naptárra $1,369.02; irodai kiadásokra $213.07; posta és szállitás $197.99; telefonért $156.81; árvaatya utiköltsége $468.76; gyermekek és öregek utiköltsége $222.91; gyülésköltség $370.00; farmi kiadások $2,527.19; iskolai kiadás $2.00; vegyes kiadás $734.34.

Maradvány 1934-re $345.62. Ezenkivül az árvaatya kezelésében van forgótőke gyanánt folyó kiadások fedezésére $150.00, igy összes tényleges áthozat $495.62. Egyesületünk a mult évben elengedte a régi keletü váltótartozás fejében fentállott $4,625.00 összeget, kifizette a fent emlitett számlákat s folyósitotta az árvaatya fizetését, az aggmenházi felügyelő fizetését és nyugdiját.

Az 1933. évi tiszta bevétel az 1932 évihez arányitva $1,416.57 örvendetes emelkedést mutat, kiadásunk pedig a mult évben az 1932. évihez viszonyitva $575.07 összeggel volt kevesebb.

VIII. VAGYONMÉRLEG.

a) A főépület és környéke.

Baby Home	4,275.00
Főépület 2 acer földdel	29,286.00
Templom és iskola	5,700.00
Kettős ház	5,700.00
Kórház	3,325.00
Kettős garage	475.00

3	csirkeól	700.00
1	ruharaktár	235.50
1	verem	35.00
1	külső kemence	50.00
1	füstölő	10.00
93	lot	7,000.00
	Fütőkészülék, berendezés az összes épületekben	8,900.00
	Követelés tartásdijból	8,325.67
	Meglevő élelmiszer	850.00
	Ruhanémü	601.00
	Készpénz	515.62
	Lancasteri bankban	156.88
	A főépület és környéke összesen	$70,490.67

b) A farmi épületek.

	A farmház	5,000.00
	Fütőház és fütőkészülék	4,500.00
	Kis ház ebédlővel	1,200.00
	Cselédház	800.00
	Egy nagy istálló	2,400.00
	Disznóól	900.00
	Kocsiszin	500.00
	Két csirkeól	650.00
	A farmi és környéke összes értéke	$15,950.00

c) Berendezés.

	Butorok, ágynemük, ebédlőfelszerelés, mosó kellékek, konyhai felszerelés, háztartási cikkek	$ 1,420.00

d) Földbirtok.

	Melville-féle 93 acer birtok	10,000.00
	Mitchel-féle 6 acer birtok	700.00
	Összesen	$10,700.00

e) Gépek, felszerelések.

2	szénahordó szekér	120.00
2	nehéz szekér	76.00
1	könnyü szekér	10.00
1	futó kocsi	10.00
1	nehéz szán	10.00
1	könnyü szánka	8.00
1	kocsi szánka	15.00
4	eke	32.00
1	egyenesfogu borona	18.00
1	uj borona	36.00
1	sima henger	9.00
1	fogas henger	21.00
1	krumplivájó	5.00
1	kétlovas kapáló	105.00
3	egylovas kapáló	29.00
1	krumplivető	19.00
1	kukoricavető	34.00
1	vetőgép	112.00
1	arató gép	224.00
1	kaszáló gép	142.00
1	forgató gép	45.00
1	uj gereblye	44.00
1	nagy villa és kötél	9.00
1	trágyaszóró	73.00
1	örlő gép	25.00
1	szecskavágó	9.00
1	villanymotor	40.00
1	permetező gép	40.00
1	kis permetező	5.00
2	csirkeköltő	19.00
2	csirkenevelő	19.00
1	tejszeparator	38.00
	Tejeskannák, vedrek	15.00
6	nehéz lószerszám	130.00
2	könnyü szerszám	40.00
3	lótakaró	20.00
	Kézi szerszámok	50.00
	Összesen	$ 1,656.00

f) Állatok.

11	tehén	1,005.00
3	üszőtinó	35.00
2	bika	240.00
2	borju	12.00
5	ló	700.00
3	anyakoca	45.00
15	hizó	300.00
16	kis malac	100.00
1	apaállat	36.00
188	tyuk és kakas	145.60
155	csirke	99.20
11	kacsa	8.25
23	liba	57.50
	Állatok értéke összesen	$ 2,783.55

g) Raktáron levő termények.

134	bushel buza	107.20
60	bushel árpa	36.00
250	bushel zab	100.00
5	szekér kukoricaszár	5.00
35	tonna siló	15.75
70	tonna széna	910.00
6	tonna szalma	48.00
25	bushel krumpli	31.25
600	bushel csős kukorica	240.00
8	bushel sárgarépa	6.00
10	bushel petrezselyem	7.50
5	bushel kalarábé	2.50
3	hordó káposzta	30.00
5	bushel cékla	2.50
1	bushel zeller	1.50
10	bushel hagyma	15.00
82	szekér trágya	246.00
	Összesen	$ 1,804.20

Vagyon.

	A főépület és környéke	70,490.67
	A farmi épületek	15,950.00

Berendezés	1,420.00
Földbirtok	10,700.00
Gépek, felszerelések	1,656.00
Állatok	2,783.55
Raktáron levő termények	1,804.20
Összes értékelés	$ 104,804.42

Ami közel 2,000 dollárral kevesebb, mint a megelőző évi volt, mert az épületek és szerszámok kopását leszámitottuk.

Teher.

Az Amerikai Magyar Református Egyesületnél fentálló tartozás 1933. októberben	70,537.60
A Verba Sándor kamatmentes kölcsöne	300.00
Összes teher 1933. októberben	$ 70,837.60

(**Jegyzet:** Az Amerikai Magyar Református Egyesület betáblázott követelését 1933. december 31-iki dátummal a tikári, illetve pénztárnoki könyveknek a számfejető által végzendő megvizsgálása nélkül nem lehetett pontosan megállapitani. Ezért az 1933. október havában fentálló tartozást mutathattuk ki, amint a Református Egyesület Vezértestületének 1933. október 19-én tartott rendkivüli gyülésén bejelentetett 1933. októbertől december 31-ig a tartozás a havi törlesztések által csökkent és annak pontos összegét az Igazgatóság gyülésén jelentjük be.)

Mérleg.

Vagyon	$ 104,804.42
Teher 1933. októberben	69,204.65
Tiszta vagyon 1933 dec. 31-én	$ 35,699.77

Hálát adva Istennek azért, amiért intézetünket az 1933. esztendőben nemcsak megtartotta és minden bajtól megóvta, hanem szemmel láthatólag erősitette is azáltal, hogy testvéreink érdeklődését és áldozatkészségét fokozottabb mértékben irányitotta árváiink és öregeink felé s az Ő áldását kérve továbbra is szeretetintézményünkre, az azt legnagyobb hozzájárulásával támogató Amerika Magyar Református Egyesületünkre, az Igazgatóságra, áldozatkész egyházközségeinkre maradunk

őszinte tisztelettel:

KIRÁLY IMRE, ellenőr. UJLAKI FERENC, elnök.

KATONA ANDRÁS, KOVÁCS ANDOR,

SEBESTYÉN ENDRE, VARGA LAJOS,

Intéző Bizottsági tagok.

NÁNÁSSY LAJOS,

árvaatya.

AZ ÁRVAATYA JELENTÉSE AZ INTÉZET 1933. ÉVI MÜKÖDÉSÉRŐL.

Mélyen Tisztelt Igazgatóság!

Intézetünk 1933. évi müködéséről a következő jelentést van szerencsém beterjeszteni:

I. ANYAGIAK.

Az 1933. év a szeretetintézményekre nézve kedvezőtlen volt és ebben a tekintetbeen a ligonieri árvaház és aggmenház sem lehetett kivétel. Dacára a próbára tevő, nehéz évnek, intézetünk az 1932. évihez viszonyitva az anyagiakban javulást mutatott. Itt mutatjuk ki a különböző városokból beérkezett adományok összegezését:

1. Egyházaktól, egyházi egyletektől, magánosoktól.

100 dolláron felüli összeget adományoztak: Cleveland, O., $248.80; Toledo, O., $230.95; Pittsburgh, Pa., $227.65; Perth Amboy, N. J., $200.60; Lorain, O., $164.01; Bridgeport, Conn., $151.15; Ligoneir, Pa., $150.40; Chicago, Ill., $136.48; Carteret, N. J., $119.10; East Chicago, Ind. $104.79; Homestead, Pa., $113.04; Trenton, N. J., $100.22; New York, N. Y., $100.05.

$75 és $100 között: New Brunswick, N. J., $90.65; South Norwalk, Conn., $77.68.

$50 és $75 között: South Bend, Ind., $65.25; McKeesport, Pa., $62.18; Youngstown, O., $61.50; Passaic, N. J., $54.50; Bethlehem, Pa. ,$54.50.

$25 és $50 között: Fairport, O.; Detroit, Mich.; Joliet, Ill.; Brownsville, Pa.; Alpha, N. J.; Buffalo, N. Y.; Farrell, Pa.; Grand Rapids, Mich.; Dayton, O.; Flint, Mich.; Pocahontas, Va.; Fairfield, Conn.; Phoenixville, Pa.; Indiana Harbor, Ind.; Donora, Pa.; Trauger, Pa.; Charleston, S. I.; Rankin, Pa.

$15 és $25 között: Windber, Pa.; Whiting, Ind.; Scranton, Pa.; Niles, O.; Stowe, Pa.; Gary, Ind.; Elyria, O.; Springdale, Pa.; Stamford, Conn.; Basking Ridge, N. J.; Lackawanna, N. Y.; Cliffside, N. J.; Daisytown, Pa.; Middletown, O.; Duquesne, Pa.; Throop, Pa.; Astoria-Brooklyn, N. Y.; Roebling, N. J.; Coatesville, Pa.; Tonawanda, N. Y.

$10 és $15 között: Sharpsville, Pa.; Pricedale, Pa.; Johnstown, Pa.; Columbus, O.; Anmore, W. Va.; Akron, O.; Martins Ferry O.; Monongahela, Pa.; Manville, N. J.

$5 és $10 között: Monessen, Pa.; Flaming Park, Pa.; Woodbridge, N. J.; Erie, Pa.; Los Angeles, Cal.; Kingston, Pa.; Portage, Pa.; Bucyrus, O.; Geistown, Pa.; Lancaster, Pa.; Philadelpiha, Pa.; Pottstown, Pa.

$5.00-nál kisebb adományt kaptunk 30 városból.

Az 1933. évi igazgatósági gyülés határozata alapján kénytelen vagyok nyilvánosságra hozni azoknak az egyházaknak a neveit, ahol az egyház, mint intézmény nem adott alkalmat a református keresztyén hitnek jócselekedetek formájában való bizony-

ságtételére, noha egyes helyekről magánosok küldtek be adományt. Nem tartottak árvaházi vasárnapot és nem szolgáltattak be adományt a következő egyházközségek: **A Reformed Church in the U. S.** fenhatósága alatt: Kreischerville, Staten Island; Mount Carmel, Pa.; New Haven, Conn.; Perth Amboy, N. J.; Barnesboro, Pa.; Donora, Pa.; Logan, W. Va.; Morgantown, W. Va.; Portage, Pa.; Uniontown, Pa.; Zelienople, Pa.; Ashtabula, Ohio; Conneaut, O.; Depew, N. Y.; Drakes Congo, O.; Oakland, Cal. **A Presbyterian Church in the U. S.** fenthatósága alatt: Aurora, Ill.; Elgin, Ill.; Bayonne-Jersey City, N. J.; Caldwell, N. J.; Elizabeth, N. J.; Newark, N. J.; South River, N. J.; Wharton, N. J.; Mineville, N. Y.; New York, N. Y.; Alliance, O.; Canton, O.; Cleveland, O.; Butler, Pa.; Ellwood City, Pa.; Leechburg, Pa.; Philadelphia, Pa.; Yatesboro, Pa.; **A Független Egyházból:** Dunellen, N. J.; Flemington, N. J.; Scranton, Pa.; Detroit, Mich.; Donora, Pa.; Duquesne, Pa.; Leechburg, Pa.; Windsor, Can. **A Reformed Church in America** fenthatósága alatt: South River, N. J.; Peekskill, N. Y. **A Southern Presbyterian Church** fenthatósága alatt: Hammond, La. **Az Independence Egyházak** közül: Akron, O.; Franklin, N. J.; Peekskill-Poughkeepsie, N. Y.; St. Louis, Mo.

Egyházaink, egyházi egyleteink és magános egyháztagjaink a mult évben $3,485.13 összeggel támogatták árváinkat és öregeinket.

2. Egyletek, testületek adománya.

Ezen a téren a Rákóczi Egylet vezet, ahonnan a központtól és az osztályoktól $124.75 adományt kaptunk. Utána a new yorki Segélyegyletet kell említenem $100 segitségével. A Verhovay Segély Egylet fiókjai $61.61 összeget küldtek be, a new yorki magyar baptisták $45.15 adománnyal segitettek. A scrantoni Szent Margit Nőegylet $25.00, a Pittsburgh és Környéki Önképző és Betegsegélyző Nőegylet $23.50 adományt juttatott hozzánk. Nem-református jellegü egyletektől és testületektől befolyt $452.04.

Amikor az áldozatkészségnek ilyen szép tanubizonyságát látjuk, önként felmerül az a kérdés, hogy miért kell évről évre deficittel zárni az intézet müködését? Legsulyosabb teher rajtunk a nagy adósság tőkekamattörlesztése, amire mult évi összes bevételünk 21.63, továbbá az életbiztositás, amire az egész évi bevétel 8, végül a tüzbiztositás és az adó, amire bevételünk 5.4 százalékát kellett forditani, tehát e három csoportkiadásra az egész évi bevétel 35 százalékát. Ha a viszonyok javulásával az adományok összege $2,000 dollárral emelkednék, $22,000 költségvetés mellett minden kiadásunk fedezhető volna.

II. SZELLEMI ÉS LELKI ÉLET AZ ÁRVAHÁZBAN.

Árvaházunk 40 növendéke közül egy már tul van az iskolaköteles koron, egy pedig még nem jár iskolába, tehát az iskolát 38 gyermek látogatja, akik mindannyian a "grade" osztályokba járnak.

Earl F. McClune, a Myers iskola principalja, a következő irásbeli nyilatkozatot adta:

"January 13, 1934.

"We are about to begin a new school term. I could not resist this opportunity to promote, to a greater degree, the mutual cooperation so successfully enjoyed between the Hungarian Orphanage and the Myers School.

"May I comment, first, on the general deportment of your children. I have ever found them attentive, considerate of the rigths of others, and well versed in the niceties of social conduct. The influences over these children exercised by your institution are apparent in the general demeanor of your charges. Permit me to acknowledge my admiration for you and your official staff for this result.

"I feel prompted, also, to state that I have never encountered a trace of dishonesty or a disregard for the truth among the children. To my mind, this is one of the most important elements of character building, and only through association, as a teacher, can such an admirable quality be appreciated.

"Though some of your children have been difficult to instruct at times, because of temperament, it is gratifying to observe that these children are, invariably, new-comers to your institution. In specific instances, I can report a correction of this attitude through influences and associations.

"I desire to compliment both you and your children on their regular attendance. Especially is this deserving when the distance they must travel, in all kinds of weather, is considered.

"I know that you will pardon me for being personal in my words of commendation. However, I deesire to acknowledge special merit that has come to my attention. The Misses Helen Vigh and Irene Toth I regard as two of the finest types of womanhood that I have ever had the privilege of knowing. I pay tribute to the perseverance and learning achievement of Joseph Horvath. I have ambitions for a very high score from him in our County Test. Frank Angi is deserving for his diligence, cooperation and good nature. William Szabo, a recent arrival, haas been a welcome addition in intelligence and character. However, do not regard the others lightly, merely because they have not been mentioned for special praise. Each is praiseworthy in his or her special manner, and continued influences will make this apparent.

"The association between your children and myself has not been without its black moments. And yet, without such moments of destructive criticism, we can hope to progress little along our chosen tasks.

"Lastly, may I acknowledge the pleasure and interest, as personal benefits, which association with you and your institution have given me. I shall look forward, with pleased anticipation, to strengthening the bond of mutual interest, which we possess in these children."

Az iskolába járó 38 gyermek közül 1933 decemberben kettő kapott elégtelen osztályzatot, a többiek sikerrel állották ki a félévi vizsgát.

Gyermekeinkkel itthon állandóan magyarul beszélünk és a hétköznapi magyar iskolát minden gyermek látogatja. A vallásos szellem ápolását a minden hétköznap tartani szokott reggeli és esteli rövid áhitat, a vasárnapi istentisztelet és a C. E. teljesiti. Fiugyermekeink a sport iránt melegen érdeklődnek és a farmi, irodai és háztartási munkákban segédkeznek. A leányok a házimunka különböző ágaiban foglalatoskodnak és kézimunkára oktatja őket Kozora Andrásné aggmenházi lakó. Pár gyermek mindig készen áll arra, hogy egy három órán keresztül tartó müsoros programot akár itthon, akár a szomszédos egyházakban bemutasson.

A gyermekek egészségi állapota kifogástalan. Rendszeresen mérjük őket és örömmel tapasztaljuk, hogy az egészséges étkezés, jó levegő és nyitott ablaknál ágyban töltött 10 órai alvás következtében testsulyban nyernek.

A gyermekek viselkedése ellen sem lehet komolyabb kifogást emelni. Két eset volt a mult évben, amikor nagyobbfoku meggondolatlanság miatt két fiut huzamosabb ideig tartó szobafogsággal kellett büntetni.

Intézetünk a harrisburgi Department of Welfare ellenőrzése és vizsgálata alatt áll és egy hivatalos látogatás után Mary S. Labaree, a Bureau of Children direktora, a következő levelet küldte:

"Miss Muller told me of her recent informal stopover at the Hungarian Reformed Orphanage and of the consistent growth that has taken place there since her last visit last September. I am particularly pleased that you are now using local social agencies to investigate all new applicants. The plan for thorough physical examination of all the children in August is something we are glad too see. Other progressive developments have been the removal of all but one of the children from the old folks' building, the prospects for a woman on the Board and the screening of the buildings. We congratulate you upon these accomplishments and wish you continued success."

Dr. Nagy Deczö prelátus, a detroiti Szent Erzsébet árvaház igazgatója intézetünk meglátogatása után a következő nyilatkozatot tette közé az amerikai magyar lapokban: "Csodálkozva láttuk azt a kitcsiszolódott ügyvezetést, a fejlett, okszerü gazdálkodást, amelyek igazolói a Református Magyar Árvaház hüséges sáfárkodásának a reája bizott javakkal. A gyermekek jóneveltsége, az aggoknak megelégedettsége, a szép rend és fegyelem önmagukban hordozzák a dicséretet! Hálát adunk az Urnak a Református Magyar Árvaház és Aggmenház által képviselt keresztyéni sociális értékekért!"

III. AGGMENHÁZUNK ÉLETE.

Aggmenházunk a Kalassay Sándor felügyelő vezetése és közvetlen ellenőrzése alatt áll, akinek a munkában neje osztozkodik. Az Aggmenházban is minden reggel és este közös áhitaton vesznek részt. Az Aggmenház lakói közül mindazok a férfiak és nők, akik nem betegek, hasznos munkát teljesitenek a háztartás és farm körül. Aggmenházunknak a mult évben három halottja volt.

A mult esztendő ismét igazolta azt a korábbi megállapitásunkat, hogy az Aggmenházba többen folyamodtak felvételere, mint az Árvaházba. Az Igazgatóság a felvételt az Amerikai Magyar Református Egyesület tagjaira korlátozta és sok folyamodót kellett elutasitanunk. Bárcsak megértenék nagyobb magyar tesetületeink, hogy az aggok elhelyezése terén sürgösen végrehajtandó, közös cselekvésre van szükség!

IV. BESZÁMOLÁS MUNKÁMRÓL.

Az elmult évben 60 egyházban jelentem meg árvaházi vasárnap tartása és 10 egyházban jubileumok, gyülések stb. alkalmával intézetünk propagálása végett. Amikor itthon vagyok, a tanitást is végzem. Távollétemben a gyermekeket a vasárnapi istentiszteleteken éneklendő zsoltárokra és dicséretekre az aggmenházi felügyelő készíti elő és ő végzi az istentiszteleteket is.

A mult évben 4,372 levél ment ki és 563 csomagban 2,975 naptár. A gyermekek törzskönyvét és anyakönyvét, az intézet bevételi és kiadási naplóját vezetem a bevett rend szerint és a gazdálkodást irányitom és ellenőrzöm.

Hálás szeretettel köszöntöm összes munkatársaimat az intézetben, továbbá az Intéző Bizottságnak és Vezértestületnek tagjait a megértésért és minden időben kész segitségnyujtásért. Különösképen kell hálám kifejeznem az amerikai magyar lapoknak, amelyek mindenkor szivesen közölték a beküldött cikkeket, intézetünk részére tiszteletpéldány gyanánt küldik lapjukat, de névszerint kell megemlitenem az Amerikai Magyar Népszavát azért a hatalmas és eredményében áldott propaganda munkáért, amit a két magyar árvaház érdekében végez. Köszönetet mondok a Független Amerikai Magyar Református Egyháznak is az ajándékba küldött vasárnapi iskolai leckékért.

Amikor Istennek gazdag áldását kérem ugy az Igazgatóság igen tisztelt tagjaira, mint intézetünkre, jelentésem szives tudomásul vételét kérve, maradok őszinte tisztelettel,

szolgálatra készen,

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

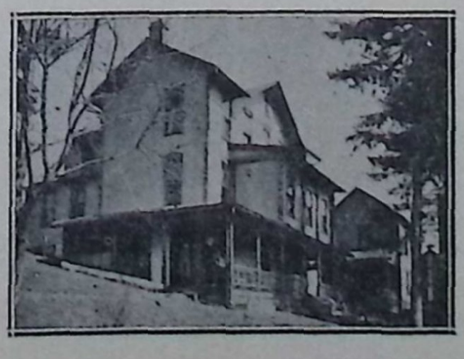

Az Aggmenház egy része

A TÖVIS HELYÉN CIPRUS NEVEKEDIK.

A toronyóra mind a két mutatója összegémberedve, dideregve mutatta a város népének, hogy hány az óra. Kár volt annyira buzgólkodni. Senki sem volt rá kiváncsi. Akit ügyesbajos dolga az utcára vitt, szaladt hazafelé, hogy mielőbb otthon legyen. A csikorgó hideg még az utcázó, kóbor kutyákat is hazakergette. Délután négy óráig nem történt semmi különös esemény a városban. Amelyik pillanatban azonban nagybusan négyet ütött a minden porcikájában vacogó toronyóra, abban a pillanatban mégis történt olyan valami, ami méltó a megörökitésre. Ez a valami pedig nem volt más, mint az, hogy a nap bucsut mondott a földieknek. Mégegyszer visszapislantott a megfutott égi pályára és egy szempillantás alatt belevágta magát kényelmes, puha, tollas ágyába. Magára huzta a dunnáját és a következő percben már aludta az igazak álmát. A kalendáriumot e szerint nem hazudtolta meg, amelyik azt hitte, hogy négy órakor napnyugta.

Ilyen körülmények között az este sem tehetett mást, mint azt, hogy az utcákra, udvarokra, házakra, tornyokra, az egész városra és a behavazott határra ráboritotta selymes, fekete fátyolát. Majd koromsötétség borult mindenre. Az élők földére és a halottak csendes birodalmára. Ezt a szörnyü feketeséget a papucsos felesége azzal próbálta elüzni szegényes hajlékából, hogy lámpát gyujtott. Bágyadt fény kezdett terjeszkedni a szobakonyhás lakásban. Ilyen hitvány, öreg petróleum-lámpától kivánni sem lehet nagyobb világosságot. A szobát a konyhától elválasztó ajtó nyitva volt. A meleg a konyhából áramlott be a szobába. Illetve csak áramlott volna, ha ottan néhány árva fadarab éghetett volna. De nem égett. A lámpa fényéből azonban kisurrant egy parányi a konyhába.

A megvilágositott hajlékban a lámpa jóvoltából nemcsak a mindenfelől orditó szegénység lett láthatóvá, hanem a ház ura: a papucsos is. Amikor az asszony lámpát gyujtott, éppen a kalapja után nyult. Mérgesen a fejébe nyomta. A mozdulat elárulta, hogy indulni akar valahová. Az ágy felé tartott, amelyik szerényen huzódott meg a fal mellett, mintha szégyellené rongyait. Az ágyon viharvert kabát feküdt, amelyiket csak tulzással lehetett télikabátnak tisztelni. Pedig az volt. Senki el nem vitathatta. Csak az a baj, hogy: volt. Valamikor. Jobb időkben. A boldog békevilágban. Ezt a télikabátot emelte le az ágyról a papucsos és hozzáfogott a munkához, hogy magára vegye. Nehezen ment. Mert vigyázni kellett, hogy ujabb hasadás ne éktelenitse el még jobban.

A készülődés csalhatatlan jele volt annak, hogy a ház ura nem akar otthon maradni. Ilyenkor szokott kitörni teljes félelmetességében a vihar, mely aztán meg-megrázza a bétélen otthon falát. A vézna, beesettmellü, köhécselő asszony lelkéből rohannak elő a haragos, vészteljes felhők. Mind a két szeme villámokat szór.

— Persze, megint a kocsmába!

— Oda.

Az asszony fájdalmasan, lemondóan köhécselte tovább:

— Nem szégyelli magát? Látja, hogy milyen nyomorult beteg vagyok. A doktor még a mult hónapban rendelt valami fájdalomcsillapitót. Nincs pénz rá. Itt pusztolok el. Maga meg csavarog. A korcsma kell. Az ital kedvesebb, mint az asszony.

A papucsos egyideig hallgatta a szemrehányást. Hogy elhallgattassa a panaszkodót, ráripakodott:

— Miért bajlódsz velem annyit?

Ezzel befejezte a vitát és köszönés nélkül távozott. Bucsuzóul ugy becsapta a konyha ajtaját, hogy a ház beleremegett. Ehhez különben szokva volt az ajtó és szokva volt az asszony.

Az Arany Tinó felé vette utját. Itt várta hüséges baráti köre. Pörge ur, a szatócs és Holub ur, a kupec. A kocsmaszámlát rendesen a kupec fizette ki, mert hármójuk közül ő volt a legmódosabb.

Az érkezőt hangos agyonisten-nel fogadták. Mikor a papucsos alakja feltünt a kocsmában, az Arany Tinó a borért rohant. Az első fiélliter olyan volt, mint egy sóhajtás. Alig ttartott egy szempillantásig. Egyetlen csepp ssem maradt belőle. Már vagy azért, mert mmind a háromnak nagyon izlett. Éppen azért aa második rendelés egy egész literre szólt. HHozzá két nagyüveg szódát parancsolt a kuppec, hogy több legyen a bor. Meg azért, hogy tovább tartson. Egy liter bortól azonban mem lehet várni, hogy reggelig tartson. Kivvált, mikor hárman vannak hozzá. A kupec aazért megemberelte magát és egyszerre ujabb kkét litert hozatott.

— Tán valami jó üzlet sikeredett? — kérdlezte a szatócs.

— Hát igen!

— Akkor áldomást iszunk! — ujjongott a papucsos.

Az Arany Tinó fülelt a társalkodásra. Az áldomás cigányt jelentett. Hamarosan előkerült két tapasztó. Összegémberedve léptek be a kocsmába. Hanem amikor összemelegedtek egy kicsit és a bor is kezdette a szivüket melengetni, akkor a sok, szép, szomoru magyar nótára elérzékenyedett a társaság. Végül, hogy teljes legyen a harmónia: sirt a hegedü, sirt a papucsos, sirt a szatócs és sirt a kupec.

Tiz óra felé bekövetkezett, amitől félni lehetett. A papucs elázott. Savószinü két szeme leecsukódott. Mintha aludnék. Vagy mintha meghalt volna. Keze lehanyatlott. Néha-néha mintha mondani akart volna valamit, de látszott, hogy a nyelve nem forog. Ült a kocsmaasztal mellett, mint egy szánalmas roncs, aki valamikor ember volt. A másik két mulatótárs jobban birta. Mind a kettő részeg volt uggyan, de azért ember maradt, amit a papucsosról nem lehetett elmondani. Egyikőjük sem számolta már, hogy mennyi bor fogyott el. Csak a fejük érezte, hogy: sok. A két tapasztó sem idegenkedett az italtól. Annyit ivott, hogy elég lett volna holmi kisebbfajta zenekarnak.

Tizenegy órakor az Arany Tinó takarodót fuvatott. A hazamenetelnek azonban sulyos akadálya volt a papucs. Mi légyen vele? Mert arról szó sem lehetett, hogy a maga lábán menjen haza. A szatócs sem vállalkozott volna arra a lehetetlennek látszó feladatra, hogy hazavigye a levitézlett barátot, miután neki magának elég gondot okozott a saját hazamenetele. Viszont a kupec sokkal előkelőbb volt annál, mintsem hogy egy hullával cipekedjék. Az Arany Tinó bevonásával történt rövid tanácskozás után azt határozták, hogy a két tapasztó vigye haza a papucsost.

Hosszas küzdelembe került, amig elértek a házig. Most nem fázott már egyik cigány sem, mert édes terhük kilencven kilót nyomott és ekkora sullyal vergődni elég izzasztó kura két ilyen cingár legénynek. A ház előtt pad buslakodott. Erre helyezték el ideiglenesen. Majd az egyik hullaszállitó bezörgetett az ablakon.

— Kedves ténsasszony, legyen szives. nyissa ki a kaput. Hazajött a kedves ura. Karonfogva sétált velünk. Kicsit kifáradt. A padon piheni az utat. Legyen szives, nyissa ki a kaput, de sietve ám, mert szakad a viz rólunk és borzasztó hideg van. Még megtalál fázni ez a drága jó ember...

— Óh, hogy a...

Csak ennyi hallatszott ki az ablakon abból. amit az asszony mondott. Az utcai kapuban fordult a kulcs. Az ajtó kinyilt. A papucsos minderről semmit sem tudott. Végigdőlt a padon és aludt tovább, édesen.

A cigány költögette:

— Itthon vagyunk, uram. Itt van a kedves felesége. A kapuban várta. Siessünk befelé, mert megfázik a ténsasszony.

Hiábavaló volt a költögetés. Becipelték hát a szobába. Lefektették a diványra. A toronyóra pedig méltóságosan ütötte a tizenkettőt.

Reggel korán felkelt az asszony. Rendbehozta a szobát. Már ugy-ahogy. Lassanként az ember is felérzett. Szétnézett a tájon. A vézna beesettmellü, köhécselő asszonyra hullt a tekintete. Szégyenkezve köszönt:

— Jóreggelt!

Az asszony nem fogadta. Köszönés helyett keserüség szakadt fel a lelkéből.

— Nem szégyelli magát? Ember az ilyen? Nem az. Világ csufja. Köhögök, hogy majd kiszakad a tüdőm. Fájdalomcsillapitót rendelt az orvos. Nem tudom megcsináltatni.Kocsmára telik. Patikára nem. Bárcsak már meghalnék. Miért él az ilyen agyongyötört?

Erre a siránkozásra a megtámadott fél meg-

nyugtatásképpen közölte, hogy egyetlen fillérjébe sem került az éjszakai szórakozás, mert mindent a kupec fizetett. Áldomást ittak. Emiatt nem lehetett éjfélnél hamarább hazajönni.

Ez a hir valamennyire megnyugtatta az asszonyt, hogy nem került pénzbe a muri. A másik percben azonban már megint háborgott a lelke, mert eszébe jutott a váltó.

— Ma jár le a váltónk. Nem gondolt rá, ugy-e? Miért is gondolna? Ha elárverezik a fejünk felől ezt a rossz, düledező házat, akkor földönfutókká leszünk. Pedig előbb-utóbb az lesz a vége.

— Ugyan, ne törjed magad annyira.

— Hogyne törném, mikor ma jár le a váltó.

— Tudom.

— Mi lesz a kamattal?

— Megvan rá a pénz.

— Nem mulatta el tegnap éjszaka?

— Nem.

— Amiatt gyötrődtem egész éjszaka, hogy azt a pár pengőt elitta.

— Mondtam már, hogy a kupec fizetett. Mindjárt megyek. Rendezem a váltót.

Ezután a társalkodás után nem várta meg, hogy ujabb vihar zugjon el felette, hanem nekivágott az utnak. Meg sem állott a bankig. A nagyterem tele volt ügyes-bajos emberekkel. Azért olyan nagy a sokadalom, mert a házhelyesek fizetik a részletet. A fal mellett hosszu sorban ülnek. Ki széken, ki meg padon Mindegyik várja, hogy mikor kerül rá a sor. A terem különben akkora, hogy táncteremnek beillenék. A papucsos leült oda, ahol ismerősöket látott.

Egyszeriben ruganyos léptekkel száguld végig a termen az egyik ujság szerkesztője. Egyenesen a pénztár felé tart.

— Szervusz, kedves öregem!

— Szervusz! Milyen ügyben fáradozol?

— A faliórám ügyében.

— Nem értem.

— Mindjárt megérted. Mikor ma reggel a faliórára nézek, látom, hogy megállt. Mi baja lehet ennek? Hát azért állt meg, mert lejárt.

— És mit tartozik ez ide?

— Mert erről jutott eszembe, hogy lejárt a váltóm.

Szegi Jánosné hallgatta a társalkodást és nyomban megjegyezte:

— Milyen finom szava van ennek a fiatalurnak. Látszik rajta a tanulmány.

A szerkesztő folytatta.

— Nem vagyok ugyan vasutas, de most kénytelen vagyok a váltóval bajlódni. Mert még elárvereztetik a házamat, meg a földemet.

— Hát van házad?

— Nincs nekem.

— És földed?

— Az sincs.

— Akkor szerencsés ember vagy.

— Persze, hogy az. A házam és a földem mindig biztonságban van.

Szegi Jánosné elmosolyodott erre a mókás beszédre. A többi, gondterhelt házhelyes szintén mosolygott. Keszeg Mihályné azonban összeráncolt homlokkal fejezte ki méltatlankodását.

— Látszik, hogy nincs annyi gondja-baja, mint nekem. Különben nem beszélne uriember létére ennyi bolondságot.

A pénztáros kezébe hirtelen egy ezerpengős került.

— Láttál-e már ilyent?

— Nem láttam. Még eddig nem volt szerencsénk egymáshoz. Kerüli a házamat. Pedig én soha meg nem bántottam. Mindig tisztelem. És szivesen adok neki szállást, bármikor zörget be hozzám.

A házhelyesek figyelni kezdtek.

Az egyik asszony odasugta a másiknak:

— Ezerpengős!

Kissné oldalbalökte a mellette ülő Kovácsnét:

— Nézze csak, ezerpengős!

Volt, aki felállott a helyéről, hogy legalább messziről megguszt álja. Egyik házhelyes sem látott még ezer pengőt egy darabban. Innen volt a nagy érdeklődés. Keszeg Mihályné megint méltatlankodott:

— Miért nem nyomnak belőle annyit, hogy mindenhova jusson?

— Hej, de nagyon igaza van — vágott közbe Szegi Jánosné —, ebből kellene többet nyomni. Mindjárt rendbe jönne az ország. És jobb élhetése lenne a népnek.

A szerkesztő eligazitotta a váltóját. Elsietett. Az ezerpengős azonban megzavarta

házhelyesek nyugalmát. Erről folyt tovább a suttogás.

A papucsos elgondolkozott. Majd a mellette ülő Szegi Jánosnéval kezdett társalkodni.

— Mit csinálna Szeginé asszony, ha a magáé lenne az ezerpengős?

— Nem tudom én magam sem.

— Mégis.

— Hát tudja, a Marika lányomnak öt gyermeke van. Most várja a hatodikat. Borzasztó szegények. Alig van betevő falatjuk. A vő nem keres. Nincs munka. Tél van. Ha az ezerpengős az enyém volna, mindjárt vennék pelenkának valót, mert ami volt, azt az öt gyerek elszaggatta, szétrugdosta. A hatodiknak csak rongy jut már belőle.

— Szóval pelenkát venne az ezerpengősből?

— Azt én. Aztán mindennap vinnék a lányomnak negyedkiló hust. Egy kis jobb táplálék ráférne a galambomra. A három kisebb családot meg magamhoz venném, hogy könnyítsek Marikámon.

Ekkor a pénztáros elkiáltotta:

— Szegi Jánosné, házhelyes!

— Itt vagyok, kérem szépen.

Felkelt a helyéről. A pénztárhoz sietett. Kifizette a részletet.

A papucsos most Keszeg Mihályné mellé került.

— Hát maga mit csinálna, ha az ezerpengőst magának adnák?

— Mit csinálnék? Nem tudom magam sem.

— De mégis.

Tudja, van egy szomszédasszonyom. Hideg szobában fekszik. Vennék egy mázsa apritott fát neki. Mert már régen nem volt meleg szobája, szegénynek.

— Egy mázsa fát venne az ezerpengősből?

— Azt én. Aztán valami fájdalomcsillapitót rendelt az orvos. Nem birja megcsináltatni. Nincs tehetsége. Elkérném tőle a receptet. Elvinném a patikába. Megcsináltatnám.

— Hát özvegyasszony?

— Nem az a'! Van neki ura. De jobb volna, ha nem volna. Egy piszok, gazember az. Nem törődik a feleségével. Mindig a kocsmában ül. Arra telik, de patikára nem. A szegény asszony maholnap kiköpdösi a tüdejét. Hej, ha én törvény volnék, majd megmutatnám én az ilyen csirkefogónak, hogy mit érdemel. Elhuzatnám a nótáját a szivtelen kutyának.

Keszegné szava akkorákat vágott a papucsos szivére, mintha óriási kalapáccsal verték volna.

A pénztáros hangja megint harsogott.

— Keszeg Mihályné házhelyes!

— Itt vagyok, kérem alássan.

Felkelt a helyéről.

A papucsos most Marosi Péter mellé került, aki atyafi; olyan sógorféle.

— Mit csinálnál, sógorom, ha tied volna az ezerpengős?

— Nem gondolkoztam rajta.

— Mégis.

— Hát először rendbehozatnám a házam tetejét. Aztán vennék a feleségemnek egy vadonatuj nagykendőt. Régóta eseng már utána. Hát te mit csinálnál az ezerpengőssel?

— Nem tudom.

— Majd én megmondom, hogy mit csinálnál. Elmennél az Arany Tinóba. Ott leinnád magad. Holtrészegen vinnének haza. Ahogy tegnap hazavitt a két tapasztó. A feleségednek nem csináltatnád meg az orvosságot. Arra nem telnék. Még az ezerpengősből sem. Azt hallom különben, hogy nem sokáig él már, szegény. Jól jár, ha meghal. Festetlen fakoporsó talán még jut neki, ha ugyan jut.

Marosi Péter szeme szikrákat hányt.

Szerencsére a pénztáros őt hivta éppen.

— Marosi Péter, házhelyes!

A beszélgetésnek vége szakadt. A papucsos felkelt a helyéről. Az igazgató szobája felé sietett. Kopogtatott.

— Nagyságos igazgató ur, kérem, a feleségem nagybeteg.

— Mi baja van?

— Tüdőbeteg.

— Segélyt kér?

— A világért sem. A váltómra kérek egyhónapi halasztást.

— Mikor jár le a váltója?

— Éppen ma. Megvan a kamatravaló. De orvosságot szeretnék vinni az asszonynak. Ezért kérek egy kis haladékot.

— Nézze, barátom, ha az orvosságot megcsináltatja és nekem megmutatja, akkor megadom a haladékot.

A papucsos elrohant. A patikában három pengőt fizetett. Aztán visszaasietett a bankba.

— Nagyságos igazgató ur, itt az orvosság. Tessék a recept, amelyik igazolja, hogy kifizettem.

— Jól van, barátom. Látom, hogy becsületes ember. Azt a néhány pengő kamatot majd megfizetem én maga helyett.

Kábultan lépett ki a szobából. Tehát ő mégis becsületes ember. Az igazgató mondta. Kezet fogott vele. Mégsem gazember. Megnyugodva indult hazafleé. Utközben a szatóccsal találkozott, aki meginvitálta a kocsmába.

— No, komám, hát estére megint az Arany Tinóban leszünk!

— Én nem leszek ott.

— Miért nem?

— Beteg az asszony. Orvosságot viszek neki.

Elváltak. Olyan hidegen, mintha nem ismernék egymást.

Hazaért. A beteg a diványon feküdt. Ott köhécselt. A szoba hideg volt.

— Itt az orvosság, anyjukom.

Honnan vette rá a költséget?

— A bankból.

— Kölcsönpénzből?

— Nem. A váltóra egyhónapi haladékot kaptam. Nem kellett kamatot fizetnem. Ebből telt a patikára.

— A kamatból?

— Abból.

— Milyen jó ember maga! Köszönöm a szivességét. Nem vagyok érdemes rá. Nem tudok már ugy dolgozni, mint ezelőtt. A betegség összetört. Teher vagyok a maga nyakán. Bárcsak meghalnék.

A papucsos ugy elérzékenyült, hogy néhány öreg könnycsepp hullott a szeméből. Ezek a könnyek azonban a szive legmélyéből törtek elő és azért voltak olyan forrók és igazak. És mert hideg volt a szoba, átszaladt a boltba és fát hozott. Begyujtott a vaskályhába. Az asszony nem állhatta meg szó nélkül.

— Mindjárt meleg lesz.

A papucsos halkan ismételte:

— Mindjárt meleg lesz.

Majd kisvártatva megint megszólalt.

— Nem keresett valaki, amig oda voltam?

— De igen. Itt volt Bimbóné, a papucsért. Megigértem neki, hogy holnap reggelre készen lesz.

— Jól tetted. Készen lesz. Én mondom.

Hogy nyomatéka legyen az igéretnek, beleült az apjától örökölt kerek csizmadiaszékbe és munkához látott. Az asszony meg feltápászkodott, hogy rántottát csináljon ebédre. Bimbóné ugyanis tojást hozott ajándékba. Negyedóra sem telhetett el, amikor egyszerre csak ének hangzott a szobában.

— Ne szállj perbe én velem,
Óh, én édes Istenem...

A papucsos énekelt. Erre a nagy csudára az asszony szeliden jegyezte meg:

— Nem jól énekli. Nem igy van az ének.

— Hát hogy van?

És el-elfulladó hangon, köhécselve énekelni kezdte. Mikor az a két sor is elhangzott, hogy:

— Néked bünöm megvallom,
Mert én azzal tartozom...

a papucsos kérlelni kezdte, hogy énekeljék együtt a dicséretet. És együtt énekelték:

— Néked bünöm megvallom,
Mert én azzal tartozom;
Te bocsáthatod meg, bizonnyal jól tudom:
Segitségedet várom!

Kettőjük éneke összefonódott:

És szállt-szállt az ének a szegényes hajlékból az örökkévalóság felé.

Zörgetett az égi kegyelem ajtaján.

És kedvességet talált az Ur előtt.

Böszörményi Jenő.



Az árvaházi főépület

MILYEN A MAGYAR EMBER?

Még a mult éven történt, hogy egy hetvennégy éves, halálosan beteg magyar testvérünk kórházi ágyához hivtak. Mire odaértem, a hozzátartozói már mind ott voltak, senki sem hiányzott. Mig az ajtótól a beteghez értem és kézfogással is köszöntöttem a régebben nem látottakat, arra gondoltam, hogy milyen boldog lehet ez a mi testvérünk, mikor láthatja, hogy szerettei mind egyetértésben, jólétben, erőben és egészségben állanak körülötte, igazi részvéttel siratva meg az édesapát! — Mikor a beteghez léptem, az mintegy szemrehányólag sugja felém:

"Már... oly... ré-gen várom,... hol késett oly soká?... Imára kulcsolja kezeit és mintegy siettetve mondja: még egyszer... tisz...teletes uram, de mind együtt!

Néhány perc, s vége az imának, de a beteg tovább folytatja:

"Óh,... mily jó volna az én szülőfalumban pihenni, de én már itt alszom el,... itt fogok elporladni, csak... csak... még... magát... vár...tam... még... egy...szer ...Is...Is...ten...ve...ve...le" És elaludt örökre.

Hát még sem volt egészen boldog ez a mi magyar testvérünk?!

—

Gyermekkoromban kibotorkáltam udvarunkról az országutra és abba az irányban haladtam, amerre nagyapámat láttam szekérrel elmenni. Hát csak az urak csürjéig birtam a menést; itt leültem a magtár oldalába és onnan néztem, amint a nagyságos Mádi



A GYERMEKEK CSOPORTJA AZ ÁRVAHÁZBAN

Kovács László béresei hordták a szagos takarmányszénát kazalba. Már jó nagy volt a kazal, amikor arra lettem figyelmes, hogy az ispán megszólítja az éppen arra elhaladó öreg Lukács bácsit, ki olyan mindenesféle volt az uraságnál: "No, mit szól a kazalrakáshoz öregem, jó lesz-e?" "Mit kérdi tőlem az ur, maga az ispán, tudja, hogy hogyan kell azt rakni!" — volt az öreg egyszerü, és kurta válasza.

"Nono, hisz' nem is azért kérdezem, mintha nem tudnám, de néha mást kérdeez az ember, hogy megtudja az igazat. És aztán tudja, a Lukács bátyám vélemény nyilvánitásából ha jó, ha rossz, mindég tanulhat az értelmes ember!"

"Igaz, igaz Grosz ispán ur" — feleli Lukács bácsi — és azzal ki-ki elfordult a maga dolgára.

...Telt, mult az idő... Két testvérem Sárospatakra, édesapám Amerikába került, nagyapám pedig betegeskedni kezdett; igy kicsi gazdaságunk e vezetése korán vállaimra nehezedett. Tanácsra, utbaigazitásra nagy szükségem lett volna, de csakhamar tapasztalnom kellett, hogy az emberek nem szivesen adták. Bántotta őket, hogy két testvérem Sárospatakon tanul, édes apám Amerikában van és kicsi gazdálkodásunkban mégis minden ékesen és szép rendben folyt, sőt vagyonkánk még szaporodott is. Egyszer kétszer elhallgattam, mikor kérdésemre azt felelték, hogy "kérdezd meg az apádtól", vagy "hivd haza testvéreidet a gimnáziumból" — sőt voltak olyanok is, akik nagy bölcsen igy oktatgattak: "Bolond vagy, hogy ennyire dolgozol! Mit ölöd magad másokért? A testvéreid urak lesznek, te pedig paraszt maradsz és amikor kitanulnak, mindenből kiforgatnak mint M...pap az öccsét." Bántott a felelet, nem volt inyemre az oktatás, de hát le kellett nyelnem.

Egyszer azonban eszembe jutott az uraságí csür előtti beszélgetés az öreg Lukács bácsi és a Grosz ispán között. Kezdtem hát az emberektől mást kérdezni, mint amit meg akartam tudni és az emberek oly szépen megmagyaráztak mindent. Hallottam is aztán nem egyszer, mikor egyik is, másik is azt mondja: "A f... egye meg ezt az inast, mindig mást tesz, mint amit kérdez, dehát akkor minek kérdez minket?"

—

Már régen szerettem volna tudni ugy közvetlenül, igazán, hogy hát hogyan és miképen is vélekednek a mi embereink az Amerikai Magyar Református Árvaház és Aggmenház felől ebben a mai rossz világban? Hogyan tudjam ezt meg? Csak ugy egyszerüen nem lehet az embernek az igazat megtudni...!

Nem sokáig kellett várnom. Csak ugy véletlenül, erre járt, hát felkeresett egyik értelmes és igen jóravaló egyháztagunk. A beszélgetés folyamán szó esett a világ folyásáról, meghánytuk-vetettük az egyházi, egyleti, társadalmi dolgokat, ügyeket, no, még a papokat is megrostáltuk. Majd nagy nekikeseredéssel lefestettük a mai nehéz helyzetet is. No, mondom, most éppen jó lesz előhozakodnom. Elővettem hát az árvaatyának legujabban keletkezett körlevelét, melyben — "árvaházi vasárnap" tartására hivja föl az egyházak vezetőit. Ennek is most kellett jönni, mondom, amikor anélkül is elég a mi saját bajunk és ezzel fölolvasom a levelet.

Talán jobb is volna, folytatom, ha beszüntetnék az Árvaházat és egy füst alatt az Aggmenházat is; — hisz ez olyan "szükségtelen magyar paszió", mivel minden államnak van árvaháza, hol el lehet helyezni a mi árváinkat is, a szegények házában meg az aggokat is... — Tovább nem folytathattam, mert a mi derék egyháztagunk előbb csak a tenyerét dörzsölte, majd fölállt és kipirulva közbevág: *"Már megbocsásson kedves tiszteletes uram, az igaz, hogy Amerikában minden államnak megvan a maga Árvaházi és Aggmenháza... Szegényekháza..., de ne feledjük el, hogy Amerikában csak egy Amerikai Magyar Református Árvaház és Aggmenház van és nekünk ezt pártolnunk kell, mig csak egy becsületes magyar szív dobogni fog Amerikában!* A tiszteletes uraknak a mi panaszaink, a mi jajjaink között is biztatni kell bennünket. Ha most nem is tudunk adni, de adtunk, mikor tudtunk és ujra fogunk adni, mihelyt csak tudunk! Mondják inkább azt a tiszteletes urak, hogy testvérek, ha keveset is, de adjunk mindnyájan valamit, hogy ez a mi egyetlen Amerikai Magyar Árvaházunk és Aggmenházunk most e nyomoruságos és

ünséges időkben otthont adhasson a mi árváinknak, és a mi magyar elaggott öregeinknek, kik odaszorulnak. *Ezt az egyetlen szeretetintézményünket ne hagyjuk.*"

Megtudtam, amit akartam, amit amugy is sejtettem. A mi árvaházunk és aggmenházunk csak ott él a mi drága jó népünk szivében. Hát ilyen a mi magyar népünk. Hiába veszi itt körül földi jólét, szerető családi kör, mégis csak odavágyódik, ahol bölcsője ringott. Hiába van meg itt a nagy nyomoruság, inkább megéhezi, megrongyoskodja, de magyar intézményeit mégsem hagyja. Ha vannak is itt-ott üres sivár lelkek, de a legtöbbje áldott jó lélek és nemesen csillogó drága kő a szive...

Szabó András, Alpha, N. J.

VIHAR.

Hosszu időkig emlékezetünkben lesz az a tomboló vihar, mely 1933 junius 9-én virradóra végigságuldod Warren, N. J. megyéjében és környékén. Oly borzasztó volt a vihar, hogy hatalmas szálfákat tövestől tépett ki, gyümölcsfákat derékon tört ketté, autóház, istálló és háztetőket sodort el. A villámlás oly gyakori volt, hogy majdcsak egy teljes óráig erős fényár volt. Az egyes családok felköltötték hozzátartozóikat és felöltözködve várták, hogy mikor kell menekülni. Ember életben is elég kár esett. Ez itélet időben önkénytelenül is eszünkbe jutott egyik kedves énekünk:

Felelj kételkedő! ki menydörög ott fent?
A szélvész harsogó zugása kit jelent?
A sik tenger vizét ki emeli hegyekké?
A száraz föld szinét ki sülyeszti völgyekké?
Mindegyik éltető elem im felemelte
Szavát: Hogy van Isten:
Hát mit kételkedel te?

Pár nappal a vihar elmulta után, beállit hozzám egy rég nem látott magyar testvérem. Sápadt és igen idegesen viselkedik, remeg egész lényében.

— Ugyan mi hozhatta hozzám ez embert? Tünődöm magamban. Ösmerem, ő a felvilágosodottak táborába tartozónak tartja magát, igy, noha református szülőknek a gyermeke, csak igen ritkán tévedt be a parókhiára.

— Mi lehet ennek az embernek a baja? Mi hozhatta ide? Miért oly ideges?

Nem sokáig kellett várnom a feleletre. Remegő ajakkal kezdi. "Tiszteletes ur, csak azért jöttem, hogy szeretnék egy, egy Imakönyvet, egy Énekest és és egy... egy Nagy Bibliát ..., ha csak van és ha igen sokba nem kerülne", mire elmondta, kalapját teljesen összegyürte kezébe, annyira ideges volt. Igen meglepett e kérdés. Mindjárt meg is kérdeztem, hogy ugyan kinek az?

— Nekem és családomnak... Tudom, hogy egy kicsit meglepi ez tiszteletes urat, folytatja, de nagy sora van ennek. Homlokát törüli, de látom, hogy könnyezik.

— Vallásos, jó szülők gyermeke vagyok én, de hát Amerika, a társaság... tudja, kiforgatott. Kiforgattak. Ön ellen, az egyház, hitem, meg Isten ellen forditottak, de a tegnapelőtti éjszakát soha nem felejtem el, mindég eszembe lesz. Az az éjszaka gondolkodóba ejtett, megforditott, visszaadott, tessék elhinni, hogy megforditott.

— Mi történt, kérdem kiváncsian?

— Semmi, semmi, mondja nagy busan, de majdnem történt. Tudja tiszteletes ur, ugy volt, hogy az asszony és a gyermekek is felébredtek a nagy égi háborurára,... dörgésre és villámlásra. Egy darabig csendben voltunk, de hogy mindegyre jobban recsegett a ház és mindegyre jobban csattogott és villámlott, a gyermekek félni, majd sirni kezdtek. Bosszusan kiáltottam rájuk, hogy mi az ...félnek és mit óbégatnak? Csalányba nem üt még a menykő sem, ezt tudjátok meg. Nem éppen gorombaságból mondtam én ez, inkább csak azért, hogy megakartam nyugtatni őket, oszt más hirtelen nem jutott eszembe, de alig hogy kimondom ezt, egy nagyot csattan, hogy minden megmozdult a lakással együtt és az egész házat, környéket leöntötte a fény, mintha csak a házba csapott volna bele. Nem tudtam mozdulni, elállt még a lélegzetem is. Szünetet tart, az izzadtság kiveri, törli magát. Mikor magamhoz tértem, hát bizony most imára kulcsolódott a két kezem és nem tudtam egyebet mondani, mint Isten, atyám, szüleim jóreménysége, legalább csak gyermekeimen könyörülj, aztán csak át-



FELNŐTTEK CSOPORTJA LIGONIERBAN

fogtam őket és sokáig nem tudtam mozdulni. Hát most csak azért jöttem, arra kérem, tessék nekem adni, vagy ha nincs kéznél, hát rendeljen nékem amit kérek. Megfizetek én érte és ha valamikor felém jár, ne kerülje el házam, de tessék felkeresni mint egyháztagot.

Még sokáig elbeszélgettünk. Mikor távozott, arca vidám volt.

A félelemnek helyét a boldog reménykedés váltotta fel, mert:

A valóságos igaz jót
Az Ur meg nem tagadja,
Nagy gazdagság és rakott bolt
Nem fő jó, s ritkán adja,
Vagyon egy jó Istened,
Ez tenéked mindened,
Van jó lelkiismereted!
Elég, ezzel beérheted.

—

Most két héttel ezelőtt ismét vihar tombolt felettünk. Menydörgött és csattogott. Késő éjfél van és körülöttünk mindenki talpon. Csendesen, suttogva beszélnek a családtagok. Egyszercsak felzug a tüzjelző szirénája. Néhány perc és kipirosodik az ég. A villám felgyujtotta egy farmer csürjét. Nézem, hogy mint porlad, lesz semmivé sok-sok veritékes munkának, könnyel megöntözötten drága gyümölcse és aztán látom a tömeget, mely tehetetlenül sóvárog, a tüzoltók hiábavaló mentési munkáját. Hiába minden, a lángok magasabbra csapnak, a szomszédépületek is veszélyeztetve vannak és mikor mindenki tehetetlenül huzódik, megerednek az ég csatornái. A lángok ereje gyöngül, mindegyre halványabb lesz, már az ég kitisztul, szépen hajnalodik, a madarak százai bübájos dala tölti meg a levegőt. Fü, fa, mező, üde friss. Csak egy letört ág, egy-egy letört virágszál hirdeti, hogy vihar volt.

Mikor a mindegyre jobban tisztító eget nézem és a mindegyre jobban erösödő madár dalt hallom, szemem behunyom, kezem imára kulcsolom és ugy kérdem: "Hát mi amerikai magyar ref. lelkészek, mikor fogunk már gondolkodni, visszafordulni... felettünk mikor fog már elvonulni a vihar, igen mikor fog kiderülni, a hajnal hasadni?

Szabó András, Alpha, N. J.

NEGYVENÉVES AMERIKAI SZOLGÁLAT.

Harsányi Sándor jelenleg yonkersi (N. Y.) lelkész 1894 október 4-én érkezett Amerika földjére. Negyven év leforgása alatt, mint utat törő, apostoli munkát végző lelkész irta be nevét Amerika történetébe. Kevés szolgájának engedte meg az Ur, hogy négy évtizeden keresztül munkálkodhassék az Ő szőlőjében.

Fáradozását mindenütt megáldotta gazdagon. Nem hiába sáfárkodott a reábizott talentumokkal első állomásán, Clevelandban, ahol tovább erősitette a megkezdett munkát. Chicagoban templomot és parókhiát épit az ott letelepedett magyarságnak és nevét volt hivei ma is szeretettel emlegetik. Müködésének fénypontja azonban Homesteadra esik, ahol gyönyörü templomot és parókhiát épittetett és megvetette alapját a ma is a legelsők közé tartozó hatalmas homesteadi gyülekezetnek. A szószéken és pásztori munkán kivül tollal is szolgálta az Isten országának ügyét. Tanitó cikkei a Reformátusok Lapján kivül, amelynek hosszu éveken át szerkesztője volt, a magyarországi egyházi lapokban jelentek meg. Most a yonkersi gyülekezetet szolgálja alázatosan és odaadóan.

A negyvenéves határkő mellett nem haladhatunk el anélkül, hogy hálával ne boruljunk le a Mindenható előtt azért, hogy a Dr. Harsányi Sándor életével és buzgó munkálkodásával meggazdagitotta az amerikai magyar reformátusság egyházi életét. Tisztelet adassék ő neki, aki negyven éven át hüségesen töltötte be hivatását és mély lelki nyomokat hagyott hátra az elvégzett szántás után.

A jó Isten áldja meg az Ő hü munkásának hátralevő életét! Adja jutalmul számára a hiven végzett munkáért járó lelki örömöt, majdan pedig hallassa vele helybenhagyó szózatát!

Az érdemekben gazdag lelkipásztor rövid életrajzi adatait a következőkben közöljük:

Dr. Harsányi Sándor 1871 december 16-án Jásznagykunszolnok megyében, Turkeve városában született, hol édesatyja a hitvalló, gályarab Harsányi Istvánnak szelid lelkületü utódja, 67 esztendőn keresztül szolgálta mint lelkipásztor a népes, közel 13 ezer lelket számláló gyülekezetet. A népiskolát Turkevében, a gimnáziumot Iglón, Szepesmegye, Szarvason és Debrecenben járta ki, ez utóbbi helyen tévén le az érettségit. A theologiai tanfolyamon osztálytársai voltak: Főt. Dr. Balthazár Dezső, a magyarországi egyet. ref. egyház jelenlegi Elnöke, a nemrég elhunyt Virág István kalamazooi derék lelkész, Dr. Lencz Géza debreceni egyetemi tanár és mások. Hirneves tanárai voltak: Dr. Balogh Ferenc európai tudományosságu egyháztörténet-iró, Csiky Lajos, a Hit, Remény, Szeretet c. közkedvelt ref. imakönyv szerzője, Tóth Sámuel, a dogmatika brilliáns tanára, Dr. Erdős József és Sass Béla a görög, illetve héber nyelvi exegeták. Ezen theologiai tanárikar ajánlatára kapott meghivást a Ref. Church akkori missiói tanácsától a Jurányi Gusztáv lemondásával megüresedett clevelandi (Ohio) gyülekezet lelkészi állására. Emlékezete szerint 1934 okt. havának 4-ik napján lépett rá az uj ország földjére, amelynek talajába életfája gyökerét leeresztette. Neki is két Hazát adott végzete és mivel szivének két rekesze van, azoknak egyikébe édes Magyar Hazája, másikába fogadott Hazája iránti igaz és hü szeretetnek érzését zárta be és ápolja életének utolsó percéig.

Clevelandban 4 év 4 hónapig szolgálta a nagy gyülekezetet, ahol a Jurányi Gusztáv lelkész által megkezdett munkát tovább fejlesztette. Innen 1898 febr. 1-én So. Chicagóba, (Ill.) helyeztetett át, hol 1903 május 1-ig müködött. Itt apostoli buzgósággal templomot és parókiát épitett és a szétszórt területen lakó reformátusságot odaadóan szolgálta. A homesteadi (Pa.) már akkor is hatalmas gyülekezet tagjainak megtisztelő bizalma előtt meghajolva, ez év május havában elfogadta az ottani lelkészi állást, mely gyülekezet körében eltöltött csaknem 20 esztendőre terjedő

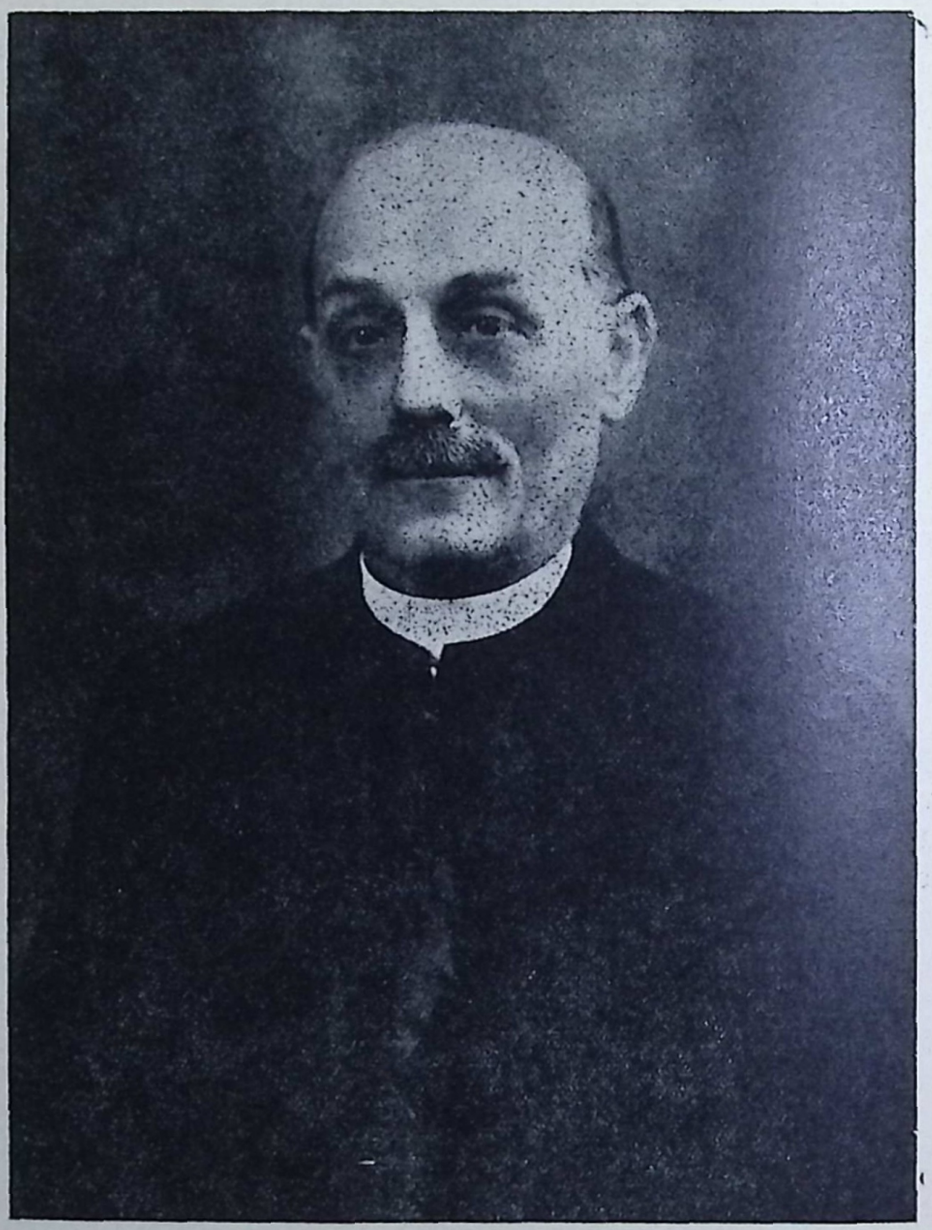

REV. ALEX HARSANYI OF YONKERS, N. Y.

lelkipásztori szolgálata életének mindenkor legboldogabb emlékü és feledhetlen kedvességü időszaka marad.

1917 ápr. 1-től az Amerikai Magyar Reformátusok Lapját is szerkesztette, valamint a homesteadi lelkészi állásról való lemondása után, a Ref. Lapja mellett a Gyermekkert c. egyetlen amerikai magyar gyermekujságot és az évnegyedenként megjelenő Bibliai Leckék c. 48 oldalos vallásos folyóiratot is szerkesztette.

Ezen tisztség elhagyása után 1924 okt. 1-én a kiesfekvésü Ashtabulába, O. került lelkésznek, hol 1927 jan. 15-ig müködött. Jelenleg a jóhirnevü, buzgó yonkersi (N. Y.) ref. gyülekezetnek a lelkipásztora, ahol jó hivei könnyüvé és gyönyörüségessé teszik neki az Ur keresztjének hordozását.

Élete minden sikerének előmozditója, jó és roszban való osztályostársa a kassai, Szepesmegyei születésü Schmidt Sarolta Emma volt. Egyetlen fiok Andor, aki ezidőszerint a pennsylvaniai Ellwood City-i ref. gyülekezetnek közszeretetben álló lelkipásztora.

AZ AMERIKAI REFORMÁTUS MAGYAR IFJAK ORSZÁGOS KONFERENCIÁJA.

Az Amerikai Református Magyar Ifjak nyolcadik Országos Konferenciáját az 1934. évben Youngstown, Ohioban tartották. A jelenvoltak általános véleménye az, hogy a konferencia a siker jegyében folyt le.

A konferencia sokféle tekintetben rendkívülinek minősithető. Elsősorban megmelitésre méltó az a tény, hogy a tisztviselőkből álló intéző bizottság a januárban tartott előkészitő gyülésen, merész elhatározással a szokásos két és félnapos konferencia-terv helyett négy és féélnapos konferencia-tervet fogadott, illetve határozott el, tehát megduplázta a konferencia időtartamát. Ugyanakkor elhatározta, hogy a szokásos kétdolláros részvételi dijat egy centtel sem emeli. Ez azt jelentette elsősorban, hogy ötszöri tálalás helyett 9-szer kellett tálalni a vendégeknek és hogy két éjszaka helyett 5 éjszaka kellett vendégül látni éjjeli szállásra a megjelenteket. A youngstowni gyülekezet késznek nyilatkozott arra, hogy a kibővitett, meghosszabbitott konferencia látogatóit vendégül lássa, bár ez jóval több áldozatkészséget és munkát jelentett a gyülekezet részére. A kiadás is szinte megduplázódott, de ugy vélekedett az intéző bizottság, hogy a konferenciát nem pénzszerzési eszközzé akarja tenni, inkább, ha megnagyobbodott kiadással is, de a *második generáció nevelése érdekében, gazdagabbá, értékesebbé teszi.*

Nyugodt lélekkel állithatjuk, hogy a konferencia jóval több lett, mint amivé tenni akarták a tervezők és azok, akik a konferencia sikerét teljessé tették munkálkodásukkal.

A LELKITÁBOROZÁS RÉSZTVEVŐI

A konferencián 39 egyházközség ifjusága, 13 államból gyülekezett össze, 30 lelkipásztor töltött hosszabb-rövidebb időt az ifjuság között és 12 magyar lelkészné kisérte Youngstownba az ifjuságot. Vidékiek 166-an fizették be a részvételi dijat, tehát ennyien jöttek el más egyházközségekből. A youngstowni gyülekezet 83 képviselővel vett részt a konferencián. Ezeken kivül mint vendégek vagy érdeklődők is sokan jelentek meg. Hogy ezek mennyien lehettek, megitélhetjük az egyház étkezőtermében egybegyültek számából. Nem egyszer az asztalok körül 300-nál többen ültek. Ezeken kivül ott voltak a kiszolgáló ifjak, akikkel közel 350-re emelkedett a teremben levők száma. Ha a negyedszáz szorgalmatoskodó nőt és a nekik segitő férfiakat is hozzávesszük az előbbiek számához, azt kell látnunk, hogy a konferencia alatt egy-egy nap ugy 400 körül volt azoknak a száma, akik egy vagy másféle minőségben, de a konferencia — a nagy magyar ifjusági, mondjuk Lelki Táborozás — sikere érdekében együtt voltak. Ha arra gondolunk, hogy milyen szétszórtan lakik a magyarság és hogy a depressziós esztendők mennyire elgyengitették a református népet anyagilag, hogy éppen a konferencia idejében sokan munka reményében, vagy a csak most megindult munkalehetőség kényszere alatt otthon maradtak, el kell ismernünk, hogy a fenti szám szokatlanul rendkivüli és szinte arra kényszerit mindenkit, hogy elismeréssel adózzék mindazoknak, hogy lehetővé tették a konferencia sikerét. Rendkivüli érdeklődés nyilvánult meg a konferencia iránt, különösen az ifjuság részéről. Ez az érdeklődés szokatlanul élénk volt az első naptól az utolsó nap legvégéig.

A HEGYI BESZÉD A PROGRAMON

A konferencia tárgyalásainak, előadásainak fonaláui Jézus Hegyi Beszédét választotta a program-bizottság. E Hegyi Beszédnek tanitásait, mint az ifjuság életcélját ismertették az előadók, Dr. Ujlaki Ferenc, Toledo, O.-i

LEADERS AT NATIONAL HUNGARIAN C. E. CONVENTION

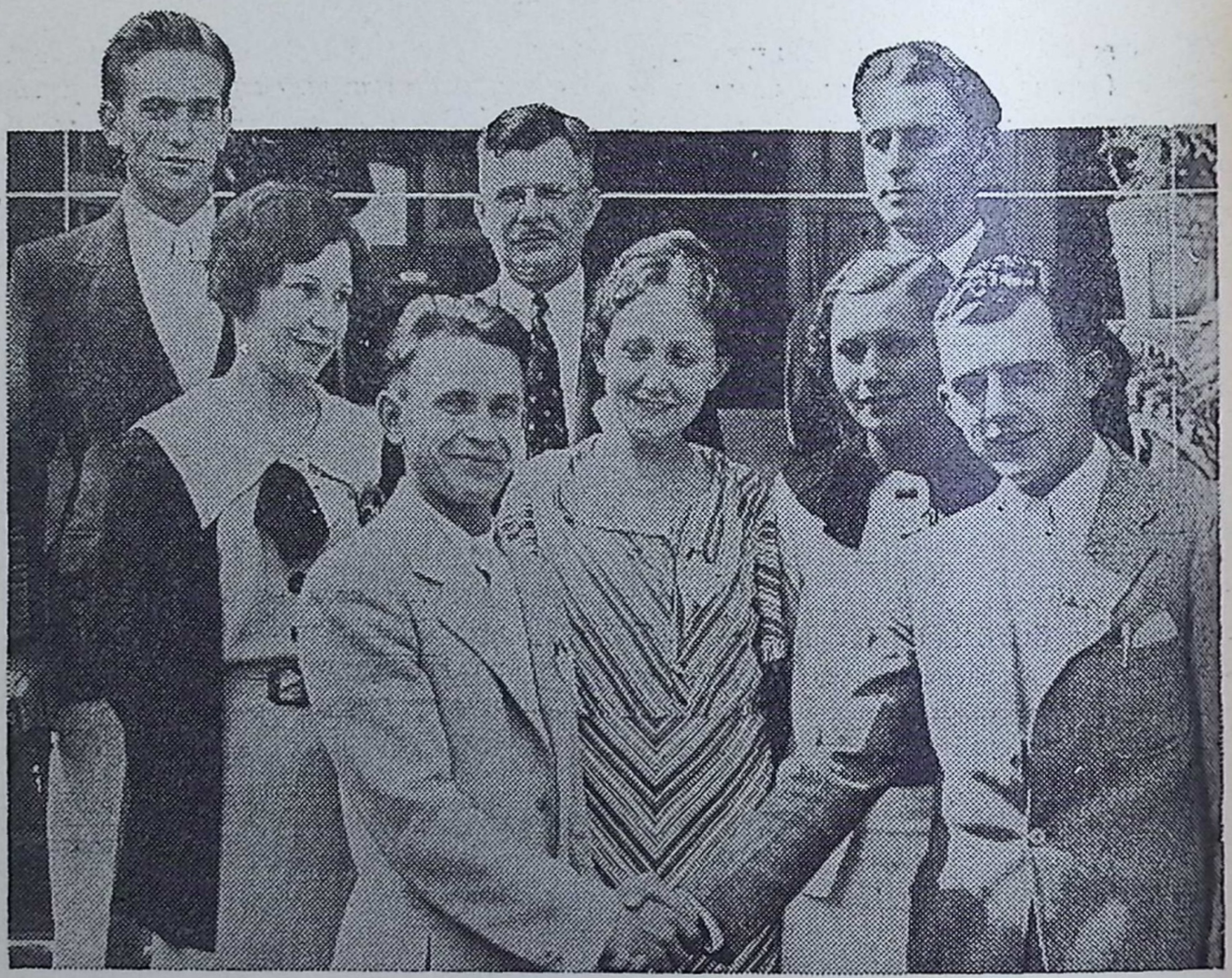

National officere of the Hungarian Christian Endeavor Union above, are greeted by their local mosts at the eighth annual convention this week at the Mahoning Avenue Hungarian Presbyterian church. They are: First row, left to right, Julius Boda, Lackawanna, N. Y., national president; Laddy Laky, local president, and conference chairman. Second row, Elizabeth Boda, Lackawanna, recording secretary; Mrs. Sigismund Laky, wife of Rev. Sigismund Laky, local pastor; Miss Elizabeth Komaromy, Toledo, secretary. Third row, Timonthy Toth, Detroit, treasurer; Rex. Laky, and Joseph Szopo, Detroit, vice president.

lelkipásztor és Vasváry Ödön, Cleveland, West Side-i lelkész. Az áhitat óráinak vezetői ők voltak. A Keresztyén, az Állampolgár, az Igazságosság mértéke, a Bővölködő élet, a Titkos szolgálat, az Élő hit ereje, a Megforditott távcső, az Élet próbája cimek alatt tartottak beszédeket. Akik látták az ifjuságot, mily figyelemmel hallgatta az előadókat, arra az erős meggyőződésre jutottak, hogy ifjuságunk vallásossága nem felületes, hogy atyáik hite nem halt ki, él, mélyen ott él, még az Amerikában született ifju emberek és leányok lelkében. Nem kell félteni tehát a magyar egyházakat addig, amig ilyen ifjaik, leányaik vannak.

JULIUSI HAZAFIAS ÜNNEPÉLY

Az ifjusági konferencia egyik legérdekesebb és figyelemreméltó eseménye volt a julius 4-iki hazafias ünnepély. Két kiváló szónok kötötte le az ifjak figyelmét, ragadta magával magasabb régiókba a lelkét. Az egyik George H. Gessner, Mahoning County Common Pleas bíróságának szénior birája, a Youngstown College jogi fakultásának dékánja. Rokonszenves egyénisége, szónoki készsége, a magyarok megbecsülése igazán üneppé avatta a hazafias nap délelőttjét. Utána Dr. Tóth Sándor lancasteri magyar tanár, a szónoklás mestere ragadta magával az amerikai talajban kelt ifju magyar lelkeket vissza, az ősök csodaszép országába, Magyarhonba, ismertette annak multját, jelenét, hatalmát, szétdarabolt megcsonkitott tehetetlenségét, de soha nem lankadó reménykedését, hitét. Bizony, bizony, a vér nem válik vizzé, láthattuk ezt akkor, amikor két nappal a beszéd elhangzása után arra kérték Laky Zsigmondot, a vendéglátó egyházközség lelkészét, hogy ismertesse Trianon jelentőségét, illetve lényegét: *az ismertetés után egyhangulag, felállva határozatot fogadtak el, határozatukat egyenes, félre nem magyarázható nyelven fogalmazták meg. — Nyiltan, határozottan Magyarország ügyének szószólóivá avatták magukat.*

Bizony sokat jelentett nekik abban a pillanatban a Szószék oszlopához erősitett *háromszinü magyar lobogó, amit Magyarországról néhány évvel azelőtt a magyarországi Protestáns Nők Országos Szövetsége küldött ki s amelyiknek szalagjára gyengéd női kezek ezeket a szavakat himezték: Hiszünk Magyarország Feltámadásában.*

TÁRSADALMI ÉS EGYHÁZI KÉRDÉSEK

Régi óhaja, vágya volt az ifjuságnak az, hogy a legaktuálisabb társadalmi és egyházi kérdéseket kiváló amerikai előadók részéről hallja ismertetni. Vágya ez alkalommal megvalósult. Az egyik előadó: Orville C. Jones, a youngstowni Plymouth Congregationalista egyház lelkésze volt. Egy másik előadó Roland A. Luhman, a First Reformed Church lelkésze. Az utóbbi arra adott feleletet nagyszerü előadásában, hogy: *"Miért kivánatos, hogy a keresztyén ifjuság egyéni, vallásbeli tapasztalatai uj erőt nyerjenek és kimélyüljenek."* A másik előadó John Maxwell Adams, Columbus, O.-i lelkész, az Ohio State University lelkésze, aki azt hangsulyozta tanulmányában, *hogy "a keresztyén ifjuságnak tanulmányoznia kellene a jelen társadalom gyengeségeit s azok orvoslására alkalmaznia kellene a keresztyén vallás tanitásait."*

Nemcsak önmagunkra kell gondolnunk. Céltudatosan kell fejlesztenünk az egyházunk iránti hüségüket, ki kell vennünk a ránk eső részt a gyülekezet munkájából, gondolnunk kell másokra is. Ezek voltak azok a gondolatok, amikről *megragadó erővel beszélt Dr. Charles E. Schaeffer, a Reformed Church Belmissioi Hivatalának igazgató-titkára.* "Tegyetek tanitványokká minden népeket", parancsolta Jézus. Gondolnunk kell azokra is, akik más országokban, más világrészekben élnek, akik nem ismerik a keresztyén vallás tanitásait. Erről *Dr. A. V. Cassselman, a Reformed Church Külmissziói Hivatalának igazgató-főtitkára tartott mélyenszántó beszédet.*

A PROGRAMBIZOTTSÁG UJITÁSAI

A Mill Creek Parkba tervezett tábortüz a bizonytalan időjárás miatt elmaradt. Glen Massman, a C. E. Union ohioi igazgató-titkára a templomban tartotta nagyszerü előadását. A programbizottság ujitással lepte meg a konferenciát. Két kiváló orvost kért fel előadások tartására. Az egyik Dr. Máhrer M. Pál magyar orvos, aki a fiatalemberek részére tartott orvostani előadást és Dr. Julia Baird amerikai orvosnő, aki a lányok előtt

tartott előadást. Mindkét orvosnak előadását nagyértékünek mondották a fiatalok. A konferencia utolsó napján tartott előadást Dr. Charles E. Zorbaugh, a Presb. Ohio Zsinat igazgató-titkára, valamint Dr. William P. Shriver, a Presb. Belmissziói Hivatal egyik titkára, aki a magyar egyházi munkának irányitója és legalaposabb ismerője.

A konferencia összefoglaló ismertetést a vendéglátó egyházközség lelkésze: Laky Zsigmond mondotta.

A KÜLÖNBÖZŐ HATÁROZATOK

De nemcsak előadásokat hallgattak az ifjak. Adtak időt komoly ügyek tárgyalására is. Határozott állást foglaltak a Nemzetközi Béke kérdésében. Elitélték a háborura való készülődést. Igazságtalannak találták azt a tényt, hogy mig egyes országokat rákényszeritettek, hogy teljesen leszereljenek, addig, az ugynevezett győző országok lázasan fegyverkeznek, készülnek a háborura. Hoztak határozatot a mozgóképek kérdésében. Elitélték a közerkölcsiséget sértő képek mutatását, azokat, különösen a gyermekekre nézve nagyon káros hatásuaknak itélték. Elhatározták, hogy felszólitják a C. E. Egyesülethez tartozó csoportokat, hogy tegyenek meg minden lehetőt saját körükben, hogy a kifogásolható képeket minél kevesebben nézzék meg. Alapos vita tárgyává tették a jelen társadalmi visszásságok okait, elhatározták, hogy minden lehetőt elkövetnek, hogy a kivezető ut megtalálását elősegitsék. Egyhangulag elfogadták, hogy mimeografált C. E. Ifjusági Folyóiratot adnak ki. Határozataik között ott találjuk azokat is, amelyek a szülők és lelkipásztorok szivét töltik el boldogsággal. Az istentiszteletek szorgalmas látogatását, a vasárnapi iskolákban való munkálkodást, minden egyházi nemes cél iránt való gyakorlati érdeklődést, a Szentirás és a vallásos ismeretekben való önképzést, az egyház fenntartására az egyéni adakozást, a bel- és külmisszió segitését vállalták ezek a lelkes ifjak.

A konferencia tagjai hálás szivü ifjak voltak. Köszönetet mondtak a sajtónak, ugy a magyar lapoknak, mint azoknak az amerikai lapoknak, melyek készséggel közölték a konferencia hireit. Köszönetet mondtak a kitünő

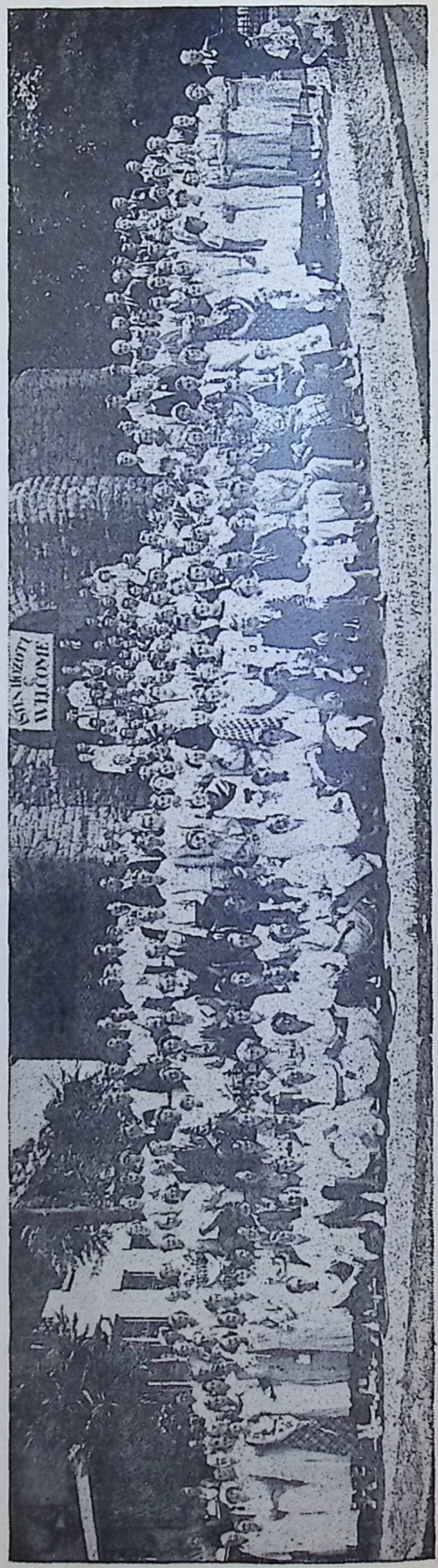

MAGYAR C. E. KONFERENCIA, YOUNGSTOWN, O.

munkát teljesitő tisztikarnak, különösen kiemelték Komáromy Erzsikét, aki öt esztendeje levelező-titkára az egyesületnek. Köszönetet mondtak a vendéglátó egyházközségnek és egyesületnek, az előadóknak.

HATÁROZAT TRIANON ELLEN.

Jellemző a konferencia tagjainak lelkületére az a figyelem, ami kiterjedt Magyarország szomoru sorsára is. *Kérték a javaslatokat előkészit bizottságot, hogy nyujtsanak be olyan javaslatot is, amelyikben a konferencia határozott tiltakozásának adhat kifejezést a trianoni szerződés igazságtalan és kegyetlen intézkedései ellen.* Az utasitás alapján a bizottság be is nyujtott egy ilyen értelmü, tiltakozó javaslatot, *amit a konferencia felállással fogadott el és utasitotta a titkárt, hogy minél több illetékes helyre juttassa el e tiltakozó javaslatot.*

Határozott a konferencia a jövő esztendőben, Magyarországon tartandó Nemzetközi C. E. Konferencián való képviseltetés dolgában is. Hangsulyozottan ajánlja a budapesti konferencián való részvételt. Megbizza az elnököt, hogy nevezzen ki képviselőket azokból, akik átutaznak, hogy képviselhessék az Amerikában élő magyar C. E. tagokat; felkérte a vendéglátó egyházközség lelkészének nejét, Laky Zsigmondnét, legyen vezetője és tanácsadója a Magyarországra ránduló ifjusági csoportnak ugy az uton, mint Magyarországon.

A LELKÉSZI KAR RÉSZVÉTELE

A következő lelkészek regisztráltak a konferencián és a legnagyobb készséggel szolgálatot is teljesitettek a program szerint való felkérésre: id. Kalassay Sándor, Ligonier, Pa., Bogár Károly, McKeesport, Pa., Bernáth Árpád, Akron, O., Egry László, Fairport Harbor, O., Vasváry Ödön, Cleveland, W. S., Dókus Sándor, Conneaut, O., Tóth Tibor, Elyria, O., Csontos Béla, Lorain, O., Fekete András, Windber, Pa., dr. Ujlaki Ferenc, Toledo, O., Szathmáry Bertalan, Elizabeth, N. J., Bötty János, Lackawanna, N. Y., dr. Tóth Sándor, Lancaster, Pa., Silay József, Daisytown, Pa., Kruchió Antal, Alliance, O., ifj. Dókus Gábor, Canton, O., Kalabányi István, South Bend, Ind., Novák G. Lajos, Springdale, Pa., dr. Melegh Gyula, Homestead, Pa., Kovách Ferenc, Woodbridge, N. J. Mint vendégek megjelentek még dr. Herczegh József, Cleveland, E. S., Daróczy Mátyás, Farrell, Pa., Csépke István, Niles, O., Vargha Lajos, Pittsburgh, Pa., Csutoros István, Cleveland és Szijártó István, Bacsó Béla theologusok.

A konferencia folyamán Guttovsz Hugó József orgonamüvész több izben hangversenyezett az egyház hatalmas orgonáján. Kitünő játékáért sok elismerést kapott.

A konferenciázó ifjakat a város részéről Mike Kirwan városi tanácsos, a megye részéről Engelhardt sheriff, az állam részéről pedig Haffner képviselő üdvözölték. A youngstowni ifjusági C. E. Egyesület nevében az elnök, Laky László köszöntötte az ifjuságot.

A legközelebbi konferenciát New Brunswickon, a Somerset streeti egyházban tartják. A konferenciát megelőzőleg tervbe vették az ifjak, már aki teheti, hogy elmennek Magyarországra, Budapestre, a Nemzetközi C. E. Konferenciára.

A megválasztott uj tisztikar tagjai a következők: Varga Endre elnök, Alpha, N. J., Laky László alelnök, Youngstown, O., Ambruskó Margit jegyző, Youngstown, O., Komáromy Erzsike levelező-titkár, Toledo, O., Szopó József pénztárnok, Detroit, Mich.

A Konferencia tagjai a legnagyobb elismerés hangján emlékeznek meg a vendéglátó youngstowni egyházról és annak lelkészcsaládjáról. A legkellemesebb érzésekkel hagyták el Youngstownt és sok gazdag lelki élményt vittek magukkal otthonukba. Egyik fontos mozzanata volt a Konferenciának a közös urvacsorázás, amelyben a jelenlevők teljes számmal részesültek.

AZ ÁRVA KÉRÉSE

Édes kedves jó magyarok,
Én egy kicsiny árva vagyok:
Apám, anyám rég meghaltak,
S engemet ti rátok hagytak.

Ti reátok tesvérekre,
Istenfélő jó hivekre,
És én hiszem, hogy ti engem
Szerettek az Ur nevében.

Az árvaház az otthonom,
Ur szolgája a gondozóm,
Ő tanit a szeretetre,
Imádságra, hithüségre.

A szivemet nemesiti,
Meg a lelkem müvelgeti
És én azért állok itt ma,
Hogy ezt velem bizonyitsa.

De az Isten szent nevében
Kérésem is van ma itten;
Imádságos ajkaimmal
Arra kérlek gondozómmal:

Hogy engem el ne hagyjatok,
Szeretettel gondozzatok.
Adjatok a mit adhattok
A mit az Urtól kaptatok.

S a mit értem cselekesztek,
Istentől jutalmat vesztek,
Mert Ő megáld két kezével,
Azért, mit tesztek egy kézzel.

S jó szüleim fent az égben,
Énekelnek örömükben,
Hogy ti a Jézus nevében
Imádkoztok Velem, Ámen.

Hámory N. Pál
St. Louis, 1934 Junius 10.

JUSTICE FOR HUNGARY

Andrew J. Alexa

The divine power who kindly leads us on,
Our merciful Father and His glorious son!
Justice to mankind regardless of race,
Sorrow, hardship we all bravely face!

Hear the drums, the trumpets blowing,
All true Christians together calling?
Give "Justice" people to a poor land,
Who's suffering badly from fate's hand!

Not since Árpád ruled our dear plains!
This crushed Nation endured such pains,
Her body dear people unjustly deformed!
By civilized nations of our great World!

That Civilization is not a true word,
Nations being destroyed by a greedy sword!
Will ever greed, hate forever disappear?
Supplanted by love, happiness, good cheer?

Liberty replacing tryanny from foreign powers,
Who, forever desire uncanny bold showers!
Over proud peaceful nations of this world,
Advancing with their devilish stronghold!

"Justice for Hungary" restore the old boundary,
Over thousand year's been theirs honorary!
War, red war is your song through your streets,
Greedy powers, you are sowing the seeds!

"AZ UR KARJA NEM RÖVIDÜLT MEG"

A Clevelandi Első Egyház élete az Ur 1934-ik esztendejében

Irta: Dr. Herczegh József



Dr. JOSEPH HERCZEGH,
Cleveland, O.

Olyan mozgalmas és annyi áldással teljes esztendő volt az Ur 1934-ik esztendeje a Clevelandi Első Egyházban, hogy egy rövid beszámoló keretében alig lehet mást, mint a legkiemelkedőbb eseményeket elmondani.

Az előljáróság és presbitérium megválasztása.

Az Első Egyházban az előljárókat három évenként, a presbitereket és az egyházfiakat pedig évenként választja az egyház népe. A januárban tartott választó közgyülés nagy lelkesedéssel választotta meg az egyház öt előljáróját az elkövetkező három évre, valamint a harminchat presbitert és huszonnégy egyházfit. A harangozói tisztet, valamint az uj központ házfelügyelőjének hivatalát már az előző év végén beállitotta az előljáróság és a presbitérium.

Az igaz lelkesedéssel megválasztott hatalmas testület tiszteletére a Templom és iskola segélyző Egyesület egy tiszteletadó bankettet rendezett az uj központban, ahol nemcsak a megválasztott egyházi munkások, hanem azok családtagjai és az egyháztagok közül sokan megjelentek.

Ilyen lelkes és szeretetteljes kezdet után nagyon megérthető, hogy a nehéz munkaviszonyok dacára is, egy szép és eredményes esztendőre tekinthet vissza az egyház népe.

Ugyancsak január folyamán foglalta el az egyletekben és az egyesületekben is helyét az uj tisztikar. A Ref. Ifj. Bs. Egylet, valamint a Ref. Női Bs. Egylet és a Ref. Egyesület 2-ik osztálya nagy gonddal fogott az uj év munkájához, hogy a megnehezedett idők dacára is végezze a szolgálat munkáját szeretettel. A Női jótékony testületek: a Lorántffy Zsuzsánna Egyesület, a Templom és Iskola Segélyző Egyesület, a Ref. Varró Club ujult lelkesedéssel fogtak az uj esztendő munkájához. Az egyháznak két virágzó énekkara van: a Ref. Férfi és a Ref. Női Énekkar. Mindkét énekkar az uj esztendőben uj buzgósággal látott neki a munkának. A fiatalok között viszont a Közmüvelődési Kör "Friendship Club" igyekezett megfelelni azoknak a feladatoknak, amelyeket az uj esztendő irt elő, az egyháztársadalmi téren. A Biblia tanulásában viszont a Christian Endeavor csoportok — Senior, Intermidiate, Junior — igyekeztek mindent elkövetni az uj esztendőben, hogy a fiatalság minél jobban megismerje és megszeresse az Élet könyvét. A testi nevelésről sem felejtkeztek meg a fiatalok. A pompás Bethlen terem kitünő alkalmat ad nemcsak a fiuknak, hanem a lányoknak is arra, hogy basketball, wooley ball csapatokban, valamint a tenniszezésben gyakorolják magukat. Ezek a különböző életkoru fiatalok, külön csoportokban gyakorolták magukat a késő délutáni és esti órákban. Természetesen sokszor játszottak idegen csapatokkal is, akiket vendégjátékra meghivtak. A fiatalokról irva nem szabad figyelmen kivül hagyni a két cserkészcsapatot: a fiuk és leányok szép csapatait.

Böjti evangélizálás és az árvák látogatása.

Az Első Egyház vezetősége mindenkor legfőbb kötelességének tartotta azt, hogy az Ige örök igazságait bevésse az egyháztagok

szivébe. A böjti időszakban, az urvacsoraosztás előtt éppen ezért bünbánati evangélizáló hetet tart az egyház, amikor rendszerint vendég igehirdetők prédikálják a Krisztust. Az elmult böjti időszakban a legismertebb clevelandi angol gyülekezetekben szolgáló lelkipásztorok, valamint a közeli magyar egyházak lelkészei hirdették az Élet beszédet.

Az árvák látogatását, a nagyon kemény tél miatt a tavszra kellett halasztani. Az egyháztagok nagy szeretettel fogadták az árvákat és adományaikkal is megmutatták a szeretetüket a ligonieri kis árvák iránt. Ez az évenkénti látogatás nagyon áldásos hatással van nemcsak az árvákra és az árvaházra, hanem magára a gyülekezetre is. Ne is legyen egész Amerikában egyetlen olyan magyar református egyház se, amelyik meg ne hivná a ligonieri árvákat egy-egy látogatásra. A mi magyar népünknek megértő drága szive van. Akármilyen szegényes legyen is a kenyér a mai világban a magyar családok asztalán, mindég kerül még egy szelet a kis árvák kezébe is! Ez adjon lelkesitést azoknak, akik az árvaház fenntartásának és vezetésének nehéz munkáját végzik!

Az Egyházmegyei gyülés lefolyása.

A Tóparti Egyházmegye, amelyhez a Clevelandi Első Egyház is tartozik, egyházunkban tartotta idei rendes évi közgyülését. Az egyházak, csaknem kivétel nélkül képviseltették magukat és igy a komoly tárgysorozat gondos és részletes megbeszélés anyaga lehetett.

Az egyházmegye azzal tisztelte meg a vendéglátó Első Egyházat, hogy lelkipásztorát elnökévé választotta.

Szállást az egyházmegye alkotó tagjai számára az egyháztagok adtak otthonaikban. Az ellátást viszont a Templom és Iskola Segélyző Egyesület vállalta nagy szeretettel.

A Templom és Iskola Segélyző Egyesület jubileuma.

Tiz esztendő jubileumát ünnepelte április hó 15-én a Templom és Iskola Segélyző Egyesület. Ugy a templomi hálaadásan, mint a Bethlen teremben tartott diszebéden nagy számmal jelentek meg nemcsak az egyesület tagjai, hanem az egyháztagok is. Kifejezést akartak adni ugyanis annak a megbecsülésnek, amelyet az egyesület tizéves fennállása alatt valóban kiérdemelt. Nevéhez méltóan, minden erejével segitette ez az egyesület ugy a templomot, mint az iskolát.

Az egyház nagyszerü uj központjának megépitése és berendezése körül olyan derekas munkát végzett az egyesület, hogy mindazok, akik szemtanui voltak ennek a munkának, a legnagyobb elismeréssel szóltak róla az egyesület tiz éves jubileumán.

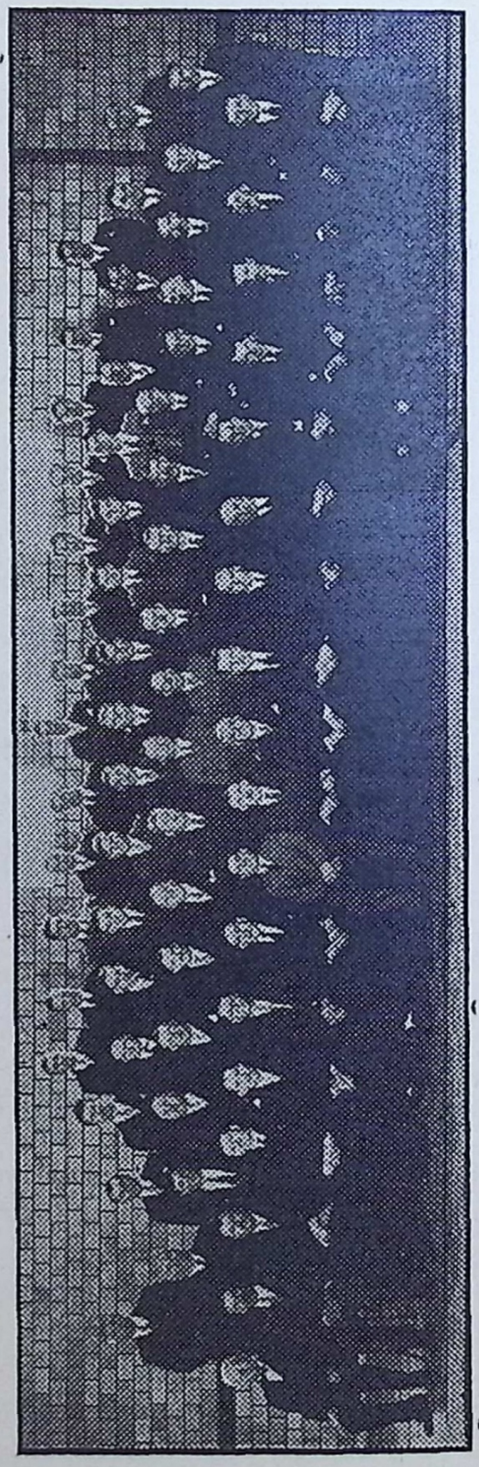

OFFICERS OF THE FIRST MAGYAR REFORMED CHURCH OF CLEVELAND, OHIO

A CLEVELANDI ELSŐ MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ ELŐLJÁRÓSÁGA AZ EGYHÁZFIAKKAL.

A nagysikerü jubileum adjon további erőt és lelkesedést ezekben a nehéz időkben ugy az egyesület vezetőségének, mint tagságának a kitartó és áldásos munkára!

A Templom és Iskola Segélyző Egyesület tizéves jubileumát szinte történeti nevezetességü eseménnyé avatta az a körülmény, hogy az egyház lelkésze, ugy is mint a Tóparti Egyházmegye elnöke, ezen a jubileumon bontotta ki a Kálvinista Magyarok Országgyülésének lobogóját. Az amerikai magyar kálvinizmus egysége utáni vágy olyan mélyen ott él minden istenfélő magyar kálvinista szivében, hogy a gondolat nagy és lelkes viszhangot talált már a jubileumi ünnepélyen és elindult nehéz, de diadalmas utjára és Labor Dayr-re egy táborba hivta a jobb jövő épitőit.

A Piros Bugyeláris előadása.

Nincsen helyünk, hogy mindazokat az estéket, előadásokat és társas összejöveteleket mind felsoroljuk, amelyeknek számára nagyszerü helyet biztosit a gyönyörü Bethlen terem és a pompás clubhelyiségek. Hiszen alig van vasárnap és csütörtök este, amikor ugy az a Bethlen teremben, mint a clubhelyiségekben elsősorban saját testületeink, de alkalomadtán más komoly magyar testületek is ne tartanának egy előadást, vagy egy kellemes esetet.

A sok egyháztársadalmi esemény közül azonban ki kell emelnünk azt a nagyszerüen sikerült előadást, amelyet az egyház fiatalsága rendezett az év tavaszán a Bethlen teremben. Amikor az egyház népe az épitésről gondolkozott és tervezgetett, akkor is mindég az vezette a legjobb lelkeket, hogy a fiatalsággal a magyar lelket megéreztessék majd az uj központban.

A magyar lélek megértését szolgálja egy-egy ilyen előadás, mint a "Piros Bugyeláris" szinrehozatala. Ez a darab valóban drága gyöngye a magyar népszinmü irodalomnak. Az a nemes és drága magyar élet, az a tiszta becsületes magyar levegő árad belőle, amelyet a magyar sziv soha felejteni nem tud. Éppen ezért emeli ki ez a beszámoló az előadások és ünnepélyek közül ezt a darabot; melyet az énekkarok rendeztek.

A fiatalság valóban átélte azt a magyar életet, amelyről a darab beszél és teljes sikerre vitte az előadást. Zsufolt ház tapsolta végig a magasnivóju előadást.



A JUBILÁLÓ TEMPLOM ÉS ISKOLA SEGÉLYZŐ EGYESÜLET A CLEVELANDI ELSŐ EGYHÁZBAN.

A Testi Nevelés.

Az ifjuság testi nevelését ugy a Bethlen terem, mint a nagy iskolaudvar biztositja.

A tél folyamán ugy a délutáni, mint az esti órákban mindennap tornától és játéktól hangos a Bethlen terem. Kitünő alkalmat biztosit ez a hatalmas terem nemcsak a basket ball-nak, a kosár labdának, hanem a tenisznek is és a wooley ballnak is. A terem hasznä-

latáért az egyház vezetősége egy kis óradijat állapitott meg, hogy igy legalább a fütés és világitás költsége fedezhető legyen. A tapasztalat viszont azt is mutatja, hogy a fiatalság is és a felnőttek is sokkal jobban megbecsülik az uj központot azért, mivel használatáért fizetni kell. Igy is van ez jól, mert ezáltal ránevelődik a fiatalság az egyház épületeivel szemben való felelősségre.

Kora tavasztól késő őszig viszont az udvar nyujt nagyszerü helyet az ifjuságnak. Egy nagyon jókarban tartott baseball-field áll naponként a labdajátékot kedvelő fiuk és lányok rendelkezésére.

Az Ohio Synod gyülése egyházunkban.

Az elmult tavaszon az a kitüntetés érte az Első Egyházat, hogy a Reformed Church in the U. S. Ohio zsinata az egyház kebelében tartotta gyülését. A magyar egyházak életében alig fordult még elő, hogy a népes Ohio egyházkerület magyar egyházban tartotta volna gyülését.

A kerület alkotó tagsága meghaladja a kétszázat. Az alkotó tagokon kivül sokan voltak az érdeklődő vendégek, főképpen a lelkészek feleségei és a többi delegátusok családtagjai.

Az egyház vezetőségére valóban nagy munkát rótt a sok amerikai vendég elszállásolása és ellátása.

Az elszállásolásban az egyháztagoknak a clevelandi amerikai egyházak is segitségére siettek, ugy hogy nem is volt annyi vendég, mint amennyi szállást felajánlottak a jószivü családok. Az ellátást viszont a Varró Club olyan nagyszerüen oldotta meg, hogy a vendégek ezekkel a szavakkal adtak kifejezést hálájuknak: "You gave us a royal treatment."

A négynapos gyülés a legnagyobb rendben, az előirt programm szerint folyt le. Az egyháztagok előtt különösen azok a gyönyörü előadások lesznek felejthetetlenek, amelyeket azokon a vallásos estéken tartottak a zsinat legkiválóbb előadói, amelyeknek szinhelye a szép Bethlen terem volt.

A Vasárnapi Iskolai Munka és a Nyári Magyar Iskola.

A vallásos nevelésnek kitünő eszköze az a gyönyörü vasárnapi iskola, amely az egyház uj központjában virágzik. Az uj központ épitésénél az volt az épitő bizottság gondolata, hogy a földszint a testi nevelést, az első emelet a lelki nevelést, a második emelet pedig az egyháztársadalmi nevelést szolgálja.

Az első emeleten vannak a vasárnapi iskola osztálytermei és a kistemplom, hogy igy minnél alaposabb és jobb vallásos nevelést kapjon a gyermeksereg és a fiatalság.

Az uj központ vasárnapi iskolai nevelésének eredményességét az segiti nagyban elő, hogy a gondos tervezés folytán lehetővé vált



"A PIROS BUGYELÁRIS" SZEREPLŐI a clevelandi első egyházban.

az korszerinti beosztás. Minden gyermek korának és értelmi fejlettségének megfelelő beosztást kap, a megfelelő tanitó vezetésével. A kisebb gyermekek számára 12 kisebb szoba, az nagyobbak számára viszont hat nagy terem áll rendelkezésre.

A vallásos nevelés mellett az egyház nagy gondot fektet mindenkor a magyar nevelésre. Nemcsak az évközi iskola, hanem főképpen az nyári magyar iskola által.

A magyar iskolai tanitásnak, éppen ugy mint a vasárnapi iskolai munkának központja az egyház nagyszerü uj épülete. Azonban ugy az 79-ik utcai, mint a medinai iskolában is van virágzó magyar oktatás.

A nyári magyar iskolának befejezője a konfirmálás. Mivel a szülők közül nagyon sokan nem küldik gyermekeiket a nyári magyar iskolába, azért évről-évre többen vannak azok a gyermekek, akik magyar helyett angolul tanulják a konfirmációi kátét, mivel nem értik a magyar betüt.

A nyári magyar iskolákba és a vasárnapi iskolákba feljáró gyermekek háromszázötvenen vannak.

A "János Vitéz" előadása, a nyári magyar iskola növendékeivel.

A nyári magyar iskola befejezése előtt került bemutatásra Kacsó Pongrácz örökszép magyar daljátéka a "János Vitéz." Az egyház tanitójának a betanitásban Rudnyánszky Sándor volt segitségére, aki valóban nagyszerüen tanitotta be és vezette le a zeneszámokat.

Mintegy másfél hónapon keresztül tanulták az gyermekek a darabot. Külön is ki kell emelni, hogy nagy kedvvel tanulta a gyermeksereg ezt a tündéri szép magyar alkotást. Minden gyermek a legnagyobb örömmel és lelkesedéssel vett részt a próbákon.

A clevelandi magyarság viszont megérezte, hogy egy nagyszerü magyar előadásról van szó és lelkesedéssel karolta fel ugy az első, mint a megismételt második előadást.

A darabban kétszáznyolcvanhat gyermek szerepelt. A szülők azt az áldozatot is meghozták, hogy nagyrészt viselték a szükséges ruhák előállitásának költségeit és segédkeztek minden tekintetben.

Az előadás minden tekintetben a teljes siker jegyében folyt le.

Gyermeknyaraltatás.

A nyári magyar iskolai munka után az egyház vezetősége azt a nagy örömet szerezte a gyermekeknek, hogy nagyon kedvezményesen, sőt többeknek teljesen ingyen lehetővé tette a nyaralást.

A kies fekvésü Tarpai-farm voltt a nyaraltatás szinhelye. Nemcsak szép erdő, hanem fürdésre alkalmas folyó is van a farmon, ugy hogy a gyermekek a nyaralás minden örömét teljesen kiélvezhették.

A költségek fedezésére az egyház vezetősége felhasználta a "János Vitéz" előadásának tiszta bevételét, hogy igy minnél több gyermek számára tegye lehetővé a nyári pihenést.

Az egyház azonban csak akkor tudja igazán megoldani a gyermeknyaraltatás kérdését, hogyha az egyház valamelyik egylete egy alkalmas farmot szerez nemcsak a gyermekek, hanem a felnőttek nyári kirándulásai számára is.

Éppen, hogy ezeket a sorokat irjuk, az egyház egyik virágzó testülete az IFJ. BS. EGYLET KERES egy alkalmas helyet a megvételre. Egy ilyen egyletünk kezében levő farmba azután beépitheti az egyház népe a nyaraltatáshoz szükséges összes épületeket és nem kell azokat ujra és ujra lebontani és felépiteni egy-egy nyár nyaraltatása után. Reméljük, hogy Isten segitségével gyülekezetünk nagy örömére ez a terv valóság lesz már jövőre.

A Kálvinista Magyarok Országgyülése.

Amióta az amerikai magyar reformátusság különböző csoportokra szakadt, a leghübb szivek mindig véreztek a szétszakadozottság miatt. Azonban a legjobb lelkekben mindenkor ott égett a vágy, hogy ez a széttagoltság megszüntethető legyen és az amerikai magyar reformátusság egy táborban legyen.

Az Első Egyházra, mint a legnagyobb és legrégibb amerikai magyar református egyházra hárult az a történeti feladat, hogy a legjobb lelkek mélyén élő eme nagy vágynak

kifejezést adjon és kibontsa az egység makulátlan zászlóját.

A Templom és Iskola Segélyző Egyesület jubileumi bankettjén bontotta ki a magyar kálvinizmus testvéri egységének zászlóját az Első Egyház lelkésze.

A lelkes felhivás megjelent. A legjobb lelkek azonnal megértették a nagy testvéri találkozó történeti jelentőségét és imádkoztak és dolgoztak a siker érdekében.

A Munka Napján, Labor Daykor nagyszerü gyülés nyilott meg az Első Egyház uj központjában. A jegyzőkönyv szerint az Országgyülés alkotó tagjainak száma 149 volt. Ezak 45 helyről jöttek és 75 egyházat, 15 férfi és több női egyletet képviseltek. A vendégek száma 54 volt.

Az amerikai magyar reformátusság történetében valóban páratlan ennek a nagyszerü gyülésnek lefolyása. Az alkalmi jegyzőkönyv részletesen beszámol erről a nagyszerü testvéri találkozóról. Ezt a jegyzőkönyvet minden egyháznak, illetve képviselőnek megküldte az Első Egyház lelkészi hivatala.

Külön meg kell még emliteni azt az üdvözlő táviratot, amelyet az óhazai egyház központjához, az Egyetemes Konventhez intézett a gyülés. A távirat szövege ez: "Az egység utját kereső amerikai magyar reformátusok clevelandi országos gyülése szeretetteljes emlékezéssel és gyermeki hálával üdvözli a közös édesanyát, magyarországi református egyházunkat."

Erre a sürgönyre a következő levélválasz érkezett: "A Clevelandban tartott országos gyülés megbizásából hozzánk intézett üdvözlő táviratot őszinte köszönettel fogadjuk. Jól esik tudnunk, hogy az amerikai magyar reformátusság gyermeki hálát érez hazai anyaszentegyházunk iránt s kérjük Istenünket, segitse, áldja meg azok munkáját, akik a vérszerinti és hitbeli összetartozás érzésének fenntartásán fáradnak. Fogadja Nagytiszteletü Ur kiváló tiszteletünk őszinte kifejezését. Budapest, 1934. szeptember 14. A református egyetemes konvent elnöksége: Dr. Balogh Jenő főgondnok, világi elnök. Dr. Baltazár Dezső püspök, lelkészi elnök".

Adja a mindenható Isten, hogy az a nagyszerü magvetés, amely a Munka Napján történt, teremjen bő áldásokban gazdag gyümölcsöt!

A Református Egyesület 2-ik osztályának jubileuma és ifjusági osztályánk megalakulása.

Az egész amerikai magyar reformátusságnak büszkesége és szebb jövőjének záloga, a hatalmas és virágzó Amerikai Magyar Református Egyesület. A clevelandi magyar reformátusság az Egyesület megalakulása óta, igaz lelkesedéssel sorakozott az Egyesület zászlója alá.

Október utolsó vasárnapján ünnepelte harmincötéves jubileumát a clevelandi 2-ik osztály. Nagyon kitünő alkalmat biztositott az ünneplésre az a körülmény, hogy az Első Egyház népe viszont ez alkalommal ünnepelte a reformáció emléknapját is. A templomi ünnepi beszéd meggyőző erővel emelte ki ezt a körülményt és mutatott arra rá, hogy az amerikai magyar reformátusság evangélium szerint reformált egyházát is hathatósan támogatja az által, hogyha minnél nagyobb számmal belép az Egyesület tagjai közé.

A jubileumot különösen emlékezetessé tette az a körülmény, hogy ezen jubileum keretében avattatott fel az ifjusági osztály. Megérezte az Egyesület vezetősége és tagsága, hogy csakis ugy biztosithatja a jövendőt, hogyha sikerül megnyernie az itt született fiatalságot. Lépjen is be minnél nagyobb számmal az Egyesület ifjusági osztályába az egyház fiatalsága.

A gyermekosztályra külön is fel kell hivni a szülők figyelmét. Nincsen ugyanis még egy olyan egylete Amerikának, amelyik olyan kedvezményt tudna adni a gyermekek számára, mint az Egyesület. Irassa be azért minden szülő legkisebb gyermekét is az Egyesület páratlan kedvezményeket nyujtó gyermekosztályába.

A Lorántffy Zsuzsánna Egyesület huszéves jubileuma november 25-én volt.

Husz éve fejt ki áldásos munkásságot a Lorántffy Zsuzsánna Egyesület a jótékonyság terén.

Abban az esztendőben alakult az Egyesület, amely esztendőben megindult a nagy világégés. 1914-ben azzal a célzattal is alakult,

hogy "részben az édes hazában duló világháboru által okozott elviselhetetlen nyomorusság lehető enyhitése, részben az amerikai roossz viszonyokból eredő szegénység ügyének föölvétele" legyen a célja.

Megalakulásától kezdve a segités és jótékonyság volt az Egyesületnek a célja. Munkára bizony volt alkalom bőven, hiszen jóformán az Egyesület megalakulása óta, a szenvedésnek és a nyomoruságnak mindég csak uj és uj sebei nyiltak, amelyekre gyógyitó irt kellett nyujtani.

A jótékonyság mellett azonban az egyházi munkáról se felejtkezett meg az Egyesület. Az Első Egyház valósággal poraiból elevenedett meg az elmult évtizedben. Az uj központ felépitése körül buzgó tevékenységet és áldozatkészséget fejtett ki az Egyesület.

Részt vett azonban a többi magyar testületek jubileumain és összfogó munkáiban is. Ezek a testvér intézmények azzal viszonozták a Lorántffy Zsuzsánna Egyesület eme tevékenységét, hogy szép számmal képviseltették magukat a huszéves jubileumon.

Az ünnepi hálaadást diszebéd követte az egyház uj központjában. A jól sikerült jubileum ismét uj erőt és lelkesedést adott ugy az tisztikarnak, mint a tagságnak.

A minden jóknak adója pedig, az örökkévaló Isten áldja meg továbbra is a jótékony szolgálatot teljesitő Egyesületet.

Előkészületek a Női Bs. Egylet Zászlóavatására és jubileumára.

Az Első Egyháznak virágzó egylete a Ref. Női Bs. Egylet. Negyven esztendeje annak, hogy áldásos munkásságát megkezdte ez a nagyszerü testület.

A negyvenesztendős határkőnél megáll az egylet tagsága, hogy az egész gyülekezettel és a clevelandi magyarság többi testületeivel karöltve ünnepeljen. Visszatekint a multba ez az egylet, hogy Isten segitségével erőt meritthessen a jövendőre.

Gyönyörü uj zászlóját január huszadikán ünnepi istentisztelet keretében avatja fel az egylet az egyház 79-ik utcai templomában. A templomi hálaadás után, ünnepi diszebéd lesz a Bethlen teremben.

Aki még nem tagja a jubiláló egyletnek, használja fel a kedvező alkalmat arra, hogy beáll a Női Bs. Egylet tagjai közé.

A köszönet és hála szava.

Egy nehéz esztendő után az isteni kegyelemnek ad hálát az egyház népe. Isten után hála és elismerés illesse az egyház minden dolgos és imádkozó tagját, az előljárókat, presbitereket, az egyleteket és egyesületeket, továbbá az összes többi testületeket. Az idők nehezek. Az isteni kegyelem azonban éppen ugy mint eddig, megáldja az igazi épitő munkát. Ugy legyen!

A NILESI EGYHÁZ 10 ÉVES TÖRTÉNETE

1924 április 20-án tartotta az itteni leányegyház azt a közgyülését, amely kimondotta az önálló egyházzá lételt a Presbyterian Church fennhatósága alatt és támogatása mellett. Addig a youngstowni egyházhoz tartozott s a youngstowni lelkész járt ki Nilesra minden második vasárnap délután istenitisztelet végzésére az angol preesbyterian templomban. Május 18-án választotta meg a közgyülés ideiglenesen az egyház jelenlegi lelkésszét, hogy a tagok összeirását elvégezze. A pünkösti ünnepek közeledtével többször óhajtottak a hivek istentiszteletre összejönni s a pünkösti urvacsorához délelőtt járulni. Az angol templomot csak délutánra kaphatták meg. Igy bérelték ki a mostani templomot a welshekttől, amit azok beolvadva lassanként az amerikai egyházakba, már nem használtak. Kb. egy hónapig béreltük a welsh templomot, amikor a zsinat részéről két megbizott keresett fel bennünket, hogy rábeszéljenek a templomuk megvételére. Egyházunk presbitériuma egyelőre félt templomvételbe belemenni, de mikor látta, hogy milyen jutá-

nyos árat kérnek a zsinat képviselői, nem akarta a kedvező alkalmat elszalasztani s belement a vételbe, s mert az épület kivül-belül nagyon el volt hanyagolva, mindjárt hozzáfogott a gyülekezet a legsürgősebb javitások elvégzéséhez s 1925 julius 4-én tartja templomszentelését. Ugyanéz év nov. végén a templommal szemben levő telket veszi meg a gyülekezet a rajta levő két házzal. Az elsőt a lelkész részére paróchiának, a hátsót egyházfi lakásául. 1926-ban Móricz Albert és családja harangot ajándékoz, minek ünnepélyes felhuzása és szentelése Labor Dayn történik. A Nőegylet uj fütőkészüléket állit be templomunk alá. 1929-ben a régi egyszerü üvegből készült ablakok cseréltetnek ki szines ablakokkal. Minden egyes ablak ajándék részint egyesektől, részint az egyház különböző teestületeitől. 1931-ben munkanélküli egyháztagok ujrafestik a templomot, a festéket a Nőegylet ajándékozza.

Ez évben április 22-én tartotta az egyház 10 éves jubileumát emlék istenitisztelettel s utánna banketttel. Ez alkalomra a Nőegylet ujra festeti a templom belsejét, uj bársonyteritőkkel disziti az Ur asztalát és az orgona elejét, Vajda András és neje a szószéket, Móricz Albert és családja pedig a szószék mögötti falat disziti teritővel, bibliai idézettel. Az utóbbi pár héten egyes egyháztagok festéket ajándékoznak s munkanélküli buzgó egyháztagjaink befestik a paróchiát és egyházfi lakását, ugy hogy a jubileumi esztendő folyamán minden egyházi épület ismét jó karba van hozva. Jubileumi évünkben husvétkor járulnak az Ur asztalához legtöbben az egyház fennállása óta s ez évi konfirmándus osztályunk a legnagyobb. 15 ifjut konfirmált meg a lelkész a nyár folyamán. Csoport képünk őket mutatja be. A kép az Urvacsorához való járulás után lett felvéve s egy leányka betegsége miatt kimaradt a csoportból.

Templomunk a javitásokkal együtt $4500.-00-ba került, a paróchiát $6500.00-ért vettük s az egész birtokon $1600.00 adósság van, ami ugy hisszük, elég szép record ilyen kis gyülekezettől s tekintetbe véve még azt is, hogy öt éve már az egyháztagok nagyobb része nem dolgozik renedesen, mert három mill teljesen lezárt. Ha azonban a tervbe vett csatornaépités megvalósul, hisszük, hogy Niles szebb jövőknek néz elébe s vele egyházunk is tovább fejlődik és nő a következő 10 esztendő alatt. (Cs. I.)



KONFIRMÁLTAK CSOPORTJA, NILES, O.
COFIRMATION CLASS, NILES, O.

A SO. BENDI EV. REF EGYHÁZ LÉLEKEMELŐ JUBILEUMA

Minden tekintetben méltó keretek között ffolyt le szeptember 2-án a So. Bendi Ev. HRef. Egyház harminc éves jubileumi ünnepe. Vasárnap délután már egy órával az istentisztelet előtt látni lehetett, hogy a Washington és a Cherry sarkán nagyobb a forgalom, sokkal több az ember, mint a rendes vasárnapokon, vagy más ünnepeken. Egyházunk történetében soha nem látott tömeg vette körül templomunkat, iskolánkat a jubileum alkalmából. Egyházunk mindig jelentős szerepet játszott magyar kolóniánkban s igy csak természetes, hogy körülbelül 800-an seregleltek össze, hogy résztvegyenek az örömünnepen.

Az ünnepi istentisztelet délután 3 órai kezdettel a megadott program szerint folyt le.

Orgona előjáték, Kalabányi István. Előfohász, Bakay Árpád, garyi református lelkész. Gyülekező ének 84. zsoltár: Oh seregeknek Istene! Fennálló ének 39 dicséret, 7 verse: E gyülekezeten, mely e helyre telepedett, könyörülj, Ur Isten... Bibliaolvasás, Pál apostolnak az Efézusbeliekhez irt levele, 4. rész, 1-től 16-ig. Gyülekezeti ének, 63 dicséret: Jövel Szentlélek Ur Isten. Előima, Kerekes Béla, kalamazooi ref. lelkész. Karének. Prédikáció, Nt. Bakay Árpád. Ima: Az Apostoli Hitforma elmondása. Karének. Üdvözlő Beszéd, az egyház lelkésze. Adakozás. Megáldás. Záró ének: vigyázzanak Uram szemeid, Ez imádságunk házára.

Az ünnepi istentiszteletet nagyszabásu bankett követte az egyház társadalmi épületében, amelyen ötszázon felül vettek részt. Kiváló vendégeink voltak: Dr. and Mrs. Charles Trupper Baillior, D. D.; Rev. and Mrs. John A. Gates of First Presbyterian Church; Rev. and Mrs. D. H. Middents and son John, of Sunnyside Presbyterian Church; Rev. and Mrs. E. E. Schroeder, of Ridgedale Presbyterian Church.

Képviselve voltak: Szent István hitközség, Verhovay Segély Egylet, Református Egyesület so. bendi 17-ik osztálya, Ev. Ref. Férfi Betegseegélyző Egylet, Ev. Ref. Női Betegsegélyző Egylet, Garyi református és a Kalamazooi ref. egyházak. Ezek a kiváló vendégeink valamennyien beszédekben üdvözölték a jubiláló egyházunkat.

Városunk müvészei közül a következők gazdagitották müsorunkat: Miss Hazel Harris, So. Bend Conservatory of Music; Miss Makielski, zongora müvész; Prof. Mathes és a vezetése alatt 30 tagból álló munkás dalárda; Bryon Fodor, hegedümüvész; Bajszár Károly, zongoramüvész; Jámbor András, magyar kolóniánknak egyik legkedvesebb tenoristája; Golubán József, városunk magyar rádió vezetője. Tapsorkán jutalmazta a nevezett müvészeket szereplésükért.

Szakácsnők voltak: Dobos Istvánné, Máté Károlyné, Csillag Józsefné, özv. Barassó Ferencné, Parkó Jánosné, Hirschler Károlyné, özv. Mejkel Gyuláné, Gyuga Péterné, Balogh Károlyné, Molnár Józsefné, Miklósi Lászlóné, Szabó Andrásné, Nagy Lajosné, Buti Józsefné, ifj. Pecze Andrásné, Reinhardt Lajosné és Soós Józsefné.

Felszolgálók voltak: Horváth Olga, Keresztury Jánosné, Kámán Péter, Keresztury Ilonka, Szolnoky István, Keresztury Erzsike, Kámán József, Pecze Juliska, Mejkel Lajos, Horváth Mariska, Mary Ann Vucskics, Pecze Béla, Jámbor Alice, Simkó János, Csillag Erzsébet, Brassó Ilonka, Isza János.

Pálmákkal ékesitette templomunkat Keresztury András, West Side Floral Shop. Virágokkal pedig a Verhovay Segély Egylet, a Ref. Rérfi Betegs. Egylet, Hirscler Gyula, Csillag Józsefné és Pecze Juliska.

Az egyház lelkésze egy jubileumi albumot adott ki, amelyben megörökitette az egyház történetét. Készittetett a Városi Élet nyomdájában.

Mily fenséges, emlékeiben mily gazdag, de

egyszersmind figyelmeztetéseiben mily komoly kötelezettségü ünnepélyünk, melyet Isten bőkegyelmü jóságából megértünk. Ez az anap, melyet az Ur rendelt, örvendjünk és vigadjunk ezen, mert nemcsak megtartott az Ur ereje a küzdelmek és megpróbáltatások idejében, de meg is áldotta igyekezetünket érdemünkön felül. De mennyi szeretetre, áldozatra, hitre és kitartásra volt szükség, mig ehhez a naphoz elértünk. Mennyire le vagyunk kötelezve azon alapitó tagjainknak, akik még a mai napon is köztünk vannak és lelkes, buzgó tagjai egyházunknak. Az elköltözöttek nyugodjanak békében. Az élők lépéseit kisérje Isten gazdag áldása! Mikor pedig tovább indulunk innét, e 30-ik esztendő határállomásától, vezessen bennünket az Ur Istenbe vetett erős hit, amely megtartotta őseinket az üldöztetések nehéz napjaiban és füzzön össze bennünket a krisztusi, mindent megbocsátó szeretet. Óhajtjátok-e akarjátok-e, hogy az uj évek és idők a boldogság áldott idejévé legyenek rátok nézve? Óh, ha igen, ugy az élő Isten szent nevére kérlek benneteket: Az Isten beszédét hallgassátok és meg is tartsátok. Ti pedig kedves testvéreim, akik nem vagytok tagjai egy gyülekezetnek sem, igyekezzetek kiérdemelni azt az áldott gyönyörüséget és krisztusi boldogságot, mely a templomba járással és annak fenntartásával jár. Végezetre Atyámfiai legyetek jó egészségben. Épüljetek, vigasztalódjatok, egy értelemben legyetek, békességben éljetek s a szeretetnek és békességnek Istene lesz veletek!

Most már hálás köszönetünket nyilvánitjuk mindazoknak a mi kedves vendégeinknek, akik 30 éves jubileumunk alkalmából felkerestek és megtiszteltek bennünket.

Kalabányi István.

AZ ŐRÁLLÓ ÉS AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUSOK LAPJA
— 1873-1935 —

A sajtónak a fontosságát senki sem vonhatja kétségbe.

Amerikában, a szétszórtan élő bevándorlók között a testvéri kapcsolat megteremtésére és megerősítésére s a már megszervezett kapcsolatok kiépitésére a sajtó az egyetlen eszköz.

Az amerikai magyar reformátusság szinte a kezdetnek a kezdetén megérezte azt, hogy ha nagy céljait meg akarja valósitani: ugy lapra van szüksége. Nem azért, mintha a meglevő magyar lapok nem adtak volna helyet egyházi hireiknek, hanem azért, mert a világi lapok nem fordithattak olyan sulyt népünk egyházias nevelésére, mint a minőre szükség volt. Sőt miután a magyar lapok nem jó szemmel nézték az Amerikai Magyar Református Egyesületnek a megalapitását s nem állottak ugy mellénk, amint arra szükség lett volna, mindjárt azután, hogy Clevelandban, 1897 Február 15-ikén kimondottuk, hogy a Református Egyesület megkezdi működését, értekezletet tartottunk abból a célból, hogy megbeszéljük egy protestáns lapnak az alapitását.

Minden lelkész: Ferenczy Ferencz, Harsányi Sándor, Dókus Gábor, Demeter Bertalan, Kalassay Sándor, érezte hogy erre szükség van, azért az értekezlet kimondotta, hogy ŐRÁLLÓ cimmel egy protestáns lapot indit, amely a *Református Egyházmegye* és *Egyesület* hivatalos közlönye leend. A lap megindítási idejéül Pünkösd tüzetett ki. Szerkesztőül *Demeter Bertalan* választotott meg, társszerkesztőül pedig *Kalassay Sándor*. A lapalapitás költségeihez *Nyitray Emil* 100 dollárral, *Ferenczy Ferenc, Harsányi Sándor, Demetter Bertalan* és *Kalassay Sándor* 50—50 dollárral, *Dókus Gábor* 25 dollárral járultak.

Az Őrálló azonban Pünkösdre nem jelent meg.

Időközben ugyanis megbukott a legjobban

szerkesztett magyar lap, a *Magyar Hiradó*. *Berkó Jenő* és *Berkó Géza* a nyomdának, ahol a Magyar Hiradót nyomták, a tulajdonosai, Demeter Bertalannak ajánlották fel ezt a magyar lapot azzal a gondolattal, hogy ez a lap lesz majd a református egyházaknak, egyházmegyének és egyesületnek a hivatalos közlönye s az Őrálló nem is fog megjelenni. Demeter Bertalan bizonyára tudatta erről az érdekes fordulatról a többi lelkéészeket is, épenugy, mint engemet s igy belementünk a Magyar Hiradó átvételébe. Nyitray Emil azonban nem volt idehaza. Európában volt s mihelyt megérkezett, kijelentette, hogy ebbe a vállalkozásba nem megy bele, mert nem vagyunk elég erősek arra, hogy egy olyan nagy lapot, mint a Magyar Hirmondó, fenn tudjunk tartani s kijelentette, hogy attól fél, hogy ennek a lapnak a fenntartása nem fogja elősegiteni, hanem egyenesen gátolni fogja szervezkedésünknek a fejlődését, viharokat, ellentéteket, veszekedéseket támaszthat a magyarok között. Ezt belátta Demeter Bertalan is s igy a Magyar Hiradótól visszaléptünk.

1897 julius 15-ikén Bridgeportban ismét értekezletet tartottunk, amelyen jelen voltak Nyitray Emil, Ferenczy Ferenc, Demeter Bertalan és Kalassay Sándor. A jelen voltak megállapodtak abban, hogy az Őrállót meg kell jelentetni és szerkesztőül Kalassay Sándort váasztották meg.

Az Őrálló első száma 1897 Augusztus elsejére tényleg megjelent, kis nyolcadrét alakban. Ez a lap, amely havonként kétszer jelent meg, volt a Református Egyesületnek a lapja. Mikor az Egyesület erősödött, 1899 januárban a lapot megnagyobbitották és heti lappá tették. Mint ilyen 1899 október 3-ikán megjelent számával befejezte pályafutását, mert nem voltunk többé együtt egy akarattal.

Természetes, hogy mindjárt a lapnak a megszünése után megérezte mindenki, hogy az Amerikai Magyar Reformátusság nem lehet el lap nélkül, s amint a Református Egyesület jegyzőkönyvéből láthatjuk, már azon a nagygyülésen, amely 1900 február 5 és 6-ikán tartatott Homesteadban, bejelentik egy református lapnak a tervét. Mikor a hivatalos lap választásáról van szó, *Virág István* előterjeszti, hogy *Harsányi Sándor* saját költségén egy református jellegü lapot szándékozik kiadni s kérdi, hogy nem volna-e célszerü a hirdetést ennek fentartani?

Harsányi Sándor kijelenti, hogy lapja egyházi jellegü leend s igy e mellett még egy más lapban is jónak látja a hirdetést. Ő megindítandó lapjának erkölcsi támogatását kéri s kijelenti, hogy ő e lapot *Csutoros Elek* támogatásával *Clevelandban, O.* szándékozik kiadni, mert Chicagó a magyarlakta helyektől nagyon távol van.

Az ekkor bejelentett lap 1900 augusztus 15-ikén, az Őrálló megszünése után, tehát nem egészen egy év mulva csakugyan megjelent. Ez a lap az *Amerikai Magyar Reformátusok Lapja*. Első szerkesztője volt: *Kuthy Zoltán* new yorki lelkész. Társszerkesztők: *Konyha Pál* pittsburghi lelkész, aki egyszersmind a kiadóhivatal vezetője is volt. *Csutoros Elek* clevelandi lelkész és *Harsányi Sándor* south chicagoi lelkész. A lap Clevelandban jelent meg.

A lapnak a megjelenése hézagot pótolt. Az alatt a kevés idő alatt, amig lapja nem volt az amerikai magyar református magyarságnak, erős támadások indultak meg ellenünk. A Reformátusok Lapja ügyesen védte ki ezeket a támadásokat anélkül, hogy támadott volna. Nagy baj volt, hogy *Kuthy Zoltán* csak 1901 január közepéig maradt a lap kötelékében s az 1901 január 31-iki számot már Csutoros Elek szignálja, mint felelős szerkesztő. A lapkiadói tisztet Konyha Pál vezeti tovább. Ezuttal már Harsányi Sándor nevét sem találjuk a lapnak az élén.

A romokra nagyon nehéz épiteni. Az uj lap, bár jól volt szerkesztve, nem tudott gyökeret verni. Az uj lap megszilárdulásának az volt a legfőbb akadálya, hogy mindenki azt kérdezte magában, hogy miért kellett egy meglevő lapot megszüntetni, ha csakugyan van Református Lapra szükség? A mi népünk gondolkozó nép. Nehezen adja oda bizalmát és segitségét. A Reformátusok Lapja nagyon nehezen tartotta fenn magát s az a két lelkész, akik anyagilag is érdekelve voltak a lapnál ismét és ismét kérik a magyar reformátusságnak odadóbb, buzgóbb támogatását.

A Református Egyesület 1901 julius 3 és 4-ikén Clevelandban tartott konvenciója foglalkozott a lap kérdéssel s a Reformátusok Lapját egyhangulag hivatalos lapjának vá-

lasztotta meg, amelynek a fentartását, fejlődését az Egyesület a legmelegebb hitrokoni szeretettel óhajtja s a lap 1901 Augusztus 22-ikére, tehát második évfolyamának a kezdetén uj formában és uj szerkesztőnek a szerkesztésében jelenik meg.

A gyülés egész tartama alatt a gyülésen jelen volt lelkészek: *Hámborszky Gyula, Csutoros Elek, Konyha Pál, Virág István, Kalassay Sándor* többször folytattak tanácskozáást, amelynek eredménye az lett, hogy Virág István és Kalassay Sándor beléptek a Ref. Lapját kiadó lelkészek közé s miután Csutoros Elek kijelentette, hogy a lapszerkesztést az év végénél tovább semmiesetre sem vállalja, a lelkészeknek kérésére s a világi kiküldöttek biztatására és óhajtására Kalassay Sándor vállalta el a lapnak a szerkesztését azzal a feltétellel, hogy a lapnak Bridgeportban kell megjelennie. *Kováchy Miklós István,* aki akkor az Egyesület jegyzője volt, közvetitette a határozatot *Fodor Istvánnal,* akinek a fia *Fodor Bertalan* tanult nyomdász volt s aki kész volt arra, hogy nyomdáját Bridgeportba tegye át. El is jött Bridgeportba a nyomdával együtt. De a nyomda — nem volt nyomda. Nem volt olyan, amelyen egy nagy negyedrét lapot ki lehetett volna adni. Igy nyomdát kellett beszereznem s igy kellett belemennem a lapszerkesztésbee. Meg volt minden reménységem arra, hogy a lap nem csak élni, hanem virágozni is fog. Igyekeztem arra, hogy a Reformátusok Lapját ugy szerkesszem, hogy az népünk igényeinek megfeleljen s nyilvánvalóvá legyen az, hogy ez a lap az Egyháznak és az Egyesületnek a szolgálatában áll. Vezércikk, tárca, ismeretterjesztő cikk, amerikai, nagyvilági és egyházi hirek mellett már 1901 szeptember 5-ikén meginditottam a vasárnapi iskolai rovatot s ugyanebben a számban kezdettem közölni Sheldon Károly hires regényének, amelynek a cime, AZ Ő NYOMDOKAIN, forditását.

Azonban mindjárt a kezdetben nagy csalódás ért. *Fürjész Józsefet* és *Láczay Szabó Józsefet* biztam meg a lap képviseletével, akik teermészetesen a lap pénztárnokának Konyha Pálnak számoltak le. Konyha Pál pedig ahelyett, hogy a lap fentartásának a költségeit fedezte volna, a hozzá befolyt pénzeket egyszerüen visszatartotta annak az összegnek a fejében, amivel neki a lap tartozott. Igy Csutoros Eleknek és Virág Istvánnak a beleegyezése alapján a Reformátusok Lapjának a kiadását s egyszersmind a tulajdonjogát is átvettem. 1902 február elsején. Nem zugolódtam a reám szakadt terhek miatt, mert hittem abban, hogy az amerikai magyar reformátusság megérti ennek a lapnak a fontosságát és *egy református nyomdának* a szükségét. Nem igy történt, amint történnie kellett volna. Ha ekkor belátják testvéreink, hogy miről van szó, akkor ma egy olyan nyomdája, iratterjesztése lehetne az amerikai magyar reformátusságnak, ami nagy mértékben hozzájárulhatna ahoz, hogy azt a vezető szerepet, amire el van hivatva, a legnagyobb eredményekkel töltse be az anyaszentegyház és a szülőhaza javára.

Miután egy páran nem birtuk a lapot fenntartani s a *Hungaria Printing House* nevet viselő vállalat sem részesült kellő pártfogásban s különösen, mert nem volt kellő anyagi erőnk arra, hogy a nyomdát fejlesszük, nem volt mást mit tennem, minthogy arra gondoljak, hogy a lapot és a nyomdát is eladjam. Az volt a gondolatom, hogyha lesz egy testület, amely közösségben tart bennünket, akik egy egyházi fennhatóság alá tartozunk s ez veszi át a lapot, akkor könnyebben megtudunk küzdeni az anyagi nehézségekkel. Ezért gondoltam arra, hogy a Reformátusok Lapját átadom annak az egyházmegyének, amely a Reformed Church in the U. S. kebelében 1905 december 12-ikén alakult meg. Az alakuló egyházmegyei gyülés jegyzőkönyvének 9-ik pontja alatt a következőket olvassuk: "Kalassay Sándor ugyis, mint a Reformátusok Lapjának a szerkesztője előterjeszti a református egyházak érdekeit szolgáló lap ügyét s előadja, hogy az pártolás hiányában, pang s reá az óriási szellemi munkán kivül anyagi károsodást ró. Előadja, hogy ő 1902 február 5-én vette át a lap anyagi ügyeinek a vezetését, de már kifáradt a terhek hordozásában. Sem igazságos, de még csak nem is elnézhető, hogy egy ember terheltessék e közérdeket szolgáló lap fentartásával, aki a szellemi munkát teljesen ingyen végzi. Ő tudja, hogyha a hátralék be lenne hajtva, ki-

fizetné a lap magát. De ez sok nehézséggel jár s csak utazó ügynökök utján eszközölhető. Nem anyagi támogatást kér ő, hanem erkölcsi támogatást, hogy a lap megmaradjon az egyházmegye részére vagy legalább annak az ellenőrzése alatt, hogy az a jövőben is a mi legszentebb érdekeinket, legszentebb céljainkat szolgálja. Kéri az erkölcsi támogatást akként, hogy ne legyen a lap többé magántulajdon, hanem vegye át azt az egyházmegye."

Az egyházmegye ezt a kérést teljesitette ugy, hogy az az egyházak által közgyülésen tárgyaltassék le s az anyagi ügyeket az egyházak részvénytársasági alapon kezeljék. Ez a határozat azonban csak határozat maradt, mint sok más határozat a mi egyházi életünkben. A határozat végrehajtására senki sem gondolt. Igy kerül az ügy ismét az 1906 jul. 12-ikén Clevelandban tartott egyházmegyei gyülés elé. Ekkor már azt határozza az egyházmegye, hogy megvásárolja a lapot 2000 dollárért követeléseivel és hátralékaival együtt s az egyházmegye megválasztotta szerkesztőnek az eddigi szerkesztőt, üzletvezetőül pedig Hornyák András egyházmegyei alelnököt. Igy a lap már *az egyházmegye tulajdona* volt, amikor 1906 decemberben tartott rendkivüli egyházmegyei gyülésen tárgyalás alá került a Reformátusok Lapjának az ügye. Az egyházmegye elébe ekkor két előnyös ajánlat érkezett a lapra nézve s el kellett dönteni, hogy melyik ajánlatot fogadja el az egyházmegye. Az egyik ajánlat volt az, hogy *a Reformed Church Sunday School Boardja és a Presbyterian Publication Boarddal* együtt kéri a lapot megvételre, a másik pedig a *Szabadság* ajánlata, amely szerint a Szabadsáág szerkesztője, *Kohányi Tihamér* hajlandó a lapot olyanformában, mint a Szabadság a hirdetési dijakért három éven keresztül kiadni, mig a lapnak minden bevétele az egyházmegyét illetné.

Az egyházmegye a Sunday School Boardnak az ajánlatát fogadta el. A tárgyalások megindultak egyfelől *Rev. Ruffus Milerrel*, a magyar misszió munkának egyik legkiválóbb barátjával, másfelől *Rev. Samuel Mc*-Lanahannal, aki mint a Presbyterian Church Publication Boardjának a képviselője vett részt a tárgyalásokban. Az ő emléke is áldott, mert nagyon sok jót cselekedett a magyarság érdekében New Jerseyben. A tárgyalások nagyon hosszu időt vettek igénybe s a lap eladása csak 1907 *március havában* lett befejezve, amikor *Harsányi Istvánt és Hankó Gyulát* választották meg szerkesztőknek. Az uj szerkesztők 1907 március 31-ikén mutatkoztak be. A lapnak a szelleme természetesen nem változhatott meg, de a formája és papirjának a minősége egészen megváltozott.

Ez a szerkesztőség vezette a lapot 1908 február 29-ig. Harsányi Istvánnak az egészségi állapota folytonosan rosszabbodott s igy a lapszerkesztésnek a nehéz gondjáról le kellett mondani. Ekkor maga *Hankó Gyula* lett a szerkesztő, aki a lapot nagy tudással és teljes odaadással szerkesztette egészen 1910 január elsőig. Eddig az ideig Harsányi István, mint társszerkesztő szerepelt s ekkor két szerkesztő lett választva: ugymint *Hankó M. Gyula* és *Schoedle Gy. Ádám*, aki akkor Youngstownban társlelkész volt. Főmunkatársak voltak *Harsányi László* és *Virág István*. Virág István helyébe az 1910 április havában tartott egyházmegyei gyülés *Kovács Endrét* választotta meg főmunkatárs gyanánt. Hankó M. Gyula a lapnak a szerkesztéséről 1910 október elején lemondott s *Harsányi László neveztetett* ki szerkesztőnek, aki 1910 október 23-ikán mutatkozott be s mellette, mint főmunkatárs *Kovács Endre* daytoni lelkész munkálkodott.

Harsányi Lászlót, aki pár éven át szerkesztette a lapot, a szerkesztői asztalnál *Harsányi Sándor követte*, aki a lapnak 1922 ápr. elsejétől kezdve teljes idejét szentelhette, mert a lapfelügyelő bizottságának tanácsára a lapot fentartó egyházi hatóságok belátták, hogy a laphoz füzött remények csak akkor válnak be, ha olyan szerkesztő lesz, aki minden idejét a lapnak szentelheti s a szerkesztés mellett *szétjár a gyülekezetekben s tanitásaival meggyőzi népünket arról, hogy erre a lapra szükség van.*

Harsányi Sándor 1925 junius elsőig maradt a lapnak az élén, amikor a sok töviset termő szerkesztőséget az ashtabulai csendes lelkészi állással cserélte fel. Utódjául a lap felügyelő bizottság *Ujlaki Ferenc* loraini lel-

készt választotta meg, de Ujlaki Ferenc a szerkesztést nem vállalta. A lelkészi karnak a legnagyobb része odaállott Ujlaki Ferenc mellé, de még sem fogadta el azt az állást, amely a legtöbb kritikának van kitéve és amelyet mindenkinek szabad megkritizálni akár ért valamit a dologhoz, akár nem. Ujlaki Ferenc helyett aztán *Tóth Mihály* lett a szerkesztő, mert a lapot *Fodor Gyula* nyomtatta. Szép volt, nagy volt, tartalmas volt a lap és még se fizetődött ki.

Vajjon mi lehetett ennek az oka?

Az első ok mindenesetre az, hogy senki sem érezte az anyagi felelősséget, mindenki abban a tudatban volt, hogy annak a két egyházi hattóságnak, amely a lapot immár majdnem két évtizeden keresztül segélyezte, van elég pénze. A lelkészek, a buzgó világiak közül senki sem állott ugy a lap mellé, amint arra szükség lett volna s amint azt a lap valóban meg is érdemelte. Ha voltak a lapnak fogyatkozásai, azokat nem azzal lehetett megszüntetni, hogy nem állok mellé s tőle minden pártolást megvonok, hanem azzal, hogy mellé állok és hibáit igyekszem megszüntetni. *Tóth Mihály* szerkesztésében *Fodor Gyula* olyan kiállitásban adta ki a lapot, hogy az minden tekintetben elsőrangu volt. És még is alig félévig mehetett igy a lap, mert nem volt meg hozzá a kellő anyagi fedezet. Tóth Mihály nem akart lemondani lelkészi állásáról s igy a lap visszakerült Pittsburghba *Horváth Sámuel* és *Vasváry Ödön* szerkesztésébe. Horváth Sámuel szerencsétlen halálesete után *Melegh Gyula* lett a lapnak a szerkesztője, aki akkor, amikor a Reformed Church belmissziói bizottsága a Presbyteriánus Boardnak a visszavonulása után, átvette a lapot, lemondott mckeesporti állásáról, hogy minden idejét a lapnak szentelje. Ám közbe jött, illetve, amikor *Melegh Gyula* teljes idejü szerkesztő lett itt volt a pangás, a nyomoruság. Emiatt természetesen a lap se mehetett ugy, amint mennie kellett volna. Ugy, hogy már csaknem a teljes anyagi válság szélén állott, amikor az 1934 szeptember 4-ikén tartott Lelkészegyesületi gyülés komolyan belenyult ebbe a lapügybe és belátta azt, hogyha lapot akarunk, akkor elsősorban nekünk magunknak kell meghozni az áldozatokat.

Nagy kárát vallotta a lap annak, hogy a Református Egyesület 1931-ik évi gyülése elvonta tőle a régi támogatást és igy legnagyobb jövedelmi forrásától esett el a lap. Melegh Gyulával együtt *Dr. Takaró Géza, Laky Zsigmond, Varga Lajos* dolgoztak együtt. Most pedig *Vasváry Ödön, Melegh Gyula, Laky Zsigmond* vezetik a lapnak a szellemi ügyeit, az anyagi ügyeket pedig *Dienes Barna, Varga Lajos* és *Kovács Andor* kezelik.

Sokan abban a véleményben vannak, hogy a kétségtelenül nehéz helyzeten a lapegyesités segithet, de az egyesitett lap sem fog felvirágozni és gyümölcsöket semmiesetre sem fog teremni, ha nem leszünk mellette mindnyájan egy akarattal. Bizzunk magunkban és bizzunk népünkben: akkor nyert ügyünk van. Ha azonban ismét csak másokban bizakodunk s talán arra gondol valaki, hogy azoknak a hatóságoknak a helyét, amelyek közel harminc éven át segitették ezt a lapot, a Református Egyesület vegye át, akkor ismét elvesztettük a csatát.

Kár volna pedig, ha ezidőszerint a legrégibb magyar református lap befejezné pályafutását! Igyekeznie kell minden lelkésznek, aki érzi ennek a lapnak a szükségességét, minden egyházi előljárónak, aki tudja, hogy az irott ige sokszor termékenyitőbb, mint a szó, hogy a Reformátusok Lapja ne csak fenmaradjon, hanem meg is erősödjék s legyen közkincse azoknak, akik együtt egy akarattal munkálkodnak Istennek országáért és a magyarságért.

Kalassay Sándor.

URSINUS ZAKARIÁS

Vannak a történelemnek olyan alakjai, akiikről a világ elfeledkezik. Pedig megérdemelnék, hogy nevükkel és életükkel foglalkozzunk, hogy szellemük tovább éljen és beleragyogjon az emberiségnek az életébe. A nagy, álló csillagok mellett elfeledjük a kisebb bolygókat.

Ilyen elfeledett s nem igen méltányolt alakja az egyháztörténetnek az a férfiu, akiről most, születésének a négyszáz éves évfordulója alkalmából meg akarunk emlékezni. Ez a férfiu *Ursinus Zakariás,* a *Heidelbergi Kátének* egyik irója, társszerkesztője.

Ursinus egyike a református egyház legismertebb és leghiresebb, legképzettebb theológusainak. Német neve *Baer* volt, amit az akkori idők szokása szerint latinra forditott át. Neve különben azt jelenti: *"Medve."* Született 1534 julius 18-án Boroszlóban, Sziléziának a fővárosában, hol a reformáció mellett tizenegy évvel az ő születése előtt a Magdalai Mária nevet viselő templomban nyilvános hitvallást tettek ennek a városnak a lakói közül sokan. Édes atyja, *Baer András* ennek a templomnak volt a diakónusa, majd később az ottani iskolának lett a felügyelője s a theológiai tudományok tanitója. Édes anyja *Róth Anna* volt, egy igen előkelő származásu, nemes nő.

A fiatal Ursinus már gyermek korában elárulta nagy tehetségét s ezért szülei a leggondosabb nevelésben részesitették annyira, hogy 16 éves korában már az egyetemre készült s 1550-ben már be is iratkozott a wittenbergi egyetemre. Tanulmányait szülő városa, különösen pedig egy *Crato* nevü orvos tette lehetővé, aki a nélkül, hogy az ifju személyesen ismerte volna, gondjaiba vette és tanittatásáról gondoskodott. Wittenbergben csakhamar *Melanchton Filepnek,* Németország tanitó mesterének hatása alá került, akinek hét éven volt tanitványa. Az ifju Ursinus természetesen a szelid lelkü Melanchton pártján állott abban a harcban, amely ebben az időben a protestantizmust dulta az urvacsora kérdése miatt. Wittenbergben tanár s tanitvány között a leggyöngédebb viszony fejlődött ki. Melanchton gyermekeként szerette a szorgalmas törekvő ifjut. Magával vitte a wormsi birodalmi gyülésre is. E gyülés befejezése után Ursinus utazni ment, hogy tanulmányait tapasztalat által mélyithesse és kibővitse. Meglátogatta Heidelberget, Strassburgot, Baselt, Zürichet, Lausanet, Genfet, Lyonst, Orleanst és Párist. Wittenbergbe való visszatérése után 1558-ban meglátogatta Tübingát, Ulmot, Nürnberget.

Melanchton meleg ajánló levele mindenütt szives fogadtatást biztositott számára. Igy találkozott *Kálvinnal* s többi nevezetesebb reformátorral, akikkel nem csak megismerkedett, hanem azoknak becsülését és szeretetét is teljes mértékben megnyerte. Kálvin annyira megszerette, hogy megajándékozta őt munkáival s azokba az ajánló sorokat sajátkezüleg irta be.

Ezek az utazások nagyon hasznosak voltak Ursinusra, Párisban a héber nyelvet jobban elsajátitotta. Megtanult franciául s ami fő, az egyházak helyzetével is megismerkedett azokban a tartományokban, ahol csak megfordult. Az utazása alatti baráti viszonyokat egész életén át hüségesen fentartotta és ápolta.

Wittenbergbe való visszatérése után már várta szülővárosa, *Erzsébet* nevü gimnáziumának a meghivó levele. Ő a meghivást elfogadta, de nehéz szivvel ment haza, mert tudta, hogy az egyházi harc miatt nem sokáig maradhat szülővárosában, ahol a Luther felfogásának a hivei igen erősen ragaszkodtak a nagy reformátornak a tanitásaihoz. Ursinus Melachtonnal tartott ebben a kérdésben s nemsokára "gyülölt kálvinista" lett belőle szülővárosában. Vádat támasztottak ellene. Vádlóinak röpiratban válaszolt s beadta tanári állásáról való lemondását, s nehány nappal Melanchton halála után megkapta az engedélyt, hogy visszavonulhasson.

De hová menjen? Akkor sem volt könnyü dolog elhelyezkedni a tanári állásokban. Ezért kérdezte meg anyai nagy bátyja, hogy hová fog menni? A feltett kérdésre ez volt a válasza: "Nehezemre esik, hogy el kell hagynom szülőföldemet. De itt nem engedik meg, hogy azt a hitet kövessem, amit igaznak hiszek és amelyet lelkiismeretem megtagadása nélkül nem adhatok fel. Ha Filep az én tanitóm élne, hozzámennék. De ő meghalt s igy Zürichbe megyek, azokhooz a férfiakhoz, akikre itt olyan keveset adnak, de akik olyan elveket hirdetnek, amelyeket a mi tanitóink soha el nem nyomhatnak. Istenfélő, tanult nagy férfiak ezek."

Ugy tett, amint mondotta. 1560 Október 3-ikán Zürichbe érkezett. Azt a meghivást, amelyet a wittenbergi egyetem tanárai küldtek hozzá, nem fogadta el. Zürichben *Bullinger Henrik* és *Martyr Péter* nagyon szivélyesen fogadták. Boroszlói barátai reménykedtek, hogy vissza fog térni szülő városába, de ez a reménységök nem valósult meg. Ehelyett a rajnai Pfalzba ment.

Az ugynevezett Palatinátusban csakhamar szélesebb mező nyilt arra, hogy tehetségeit érvényesitse s a reábizott talentumokat jobban kamatoztassa. 1559 Február 12-én *III-ik Frigyes* a református egyház hatalmas pártfogója lépett a trónra. Az uj választó fejedelem elhatározta, hogy a református vallást államvallássá teszi. Frigyes óhajtása az volt, hogy Martyr Péter menjen Heidelbergbe s e céljában segitse. De ő öreg korára hivatkozva, a megtisztelő meghivást nem fogadta el, hanem maga helyett Ursinust ajánlotta, aki igy alig 27 éves korában egyik oszlopa lett a református egyháznak. Általa és tanártársai által a heidelbergi egyetem tulszárnyalta a Palatinátus határait. Maga Ursinus csaknem minden tárgyat tanitott ami a theologiai tanulmányokkal együtt járt. Itt ismerkedett meg és lépett szoros barátságra *Olevianus Gáspárral*, aki III-ik Frigyesnek udvari papja volt.

Miután a kálvini felfogás ebben az időben nagyon sok támadásnak volt kitéve, III-ik Frigyes ezt a két kiváló férfiut bizta meg azzal, hogy állapitsák meg a református egyháznak a hitelveit. Igy irták meg a *Heidelbergi Kátét*, amely ma is hitelvi könyve a református egyházaknak. Ezt a munkát, amely tulajdonképen egy vallástani népkönyv, amelyből minden koru és állapotu keresztyén hivő tisztán és igazán megismerheti a keresztyén vallásnak az igazságait, Frigyes a zsinati jóváhagyás után saját cimerével diszitve, élőszóval ellátva bocsátotta közre 1563-ban. Az harc, amely ebben az időben a lutheránus és református irányzat között folyt, a Heidelbergi Káté megjelenése után sem szünt meg, sőt még erősebben dühöngött. Annyira, hogy III-ik Frigyest folytonosan támadták s ezekre a támadásokra Ursinus felelgetett "a heidelbergi egyetem theológusai" cim alatt. A nagy munka azonban kifárasztotta Ursinust. Lausanebe akart átmenni, de Frigyes fejedelem nem engedte el s igy Heidelbergben maradt. Itt nősült meg, feleségül vevén Trautwein Margitot. Házasságukat az Ur egy fiugyermekkel áldotta meg.

Mikor III-ik Frigyes 1576 Október 26-án meghalt, nagy bajok következtek a Palatinátusban élő reformátusokra. Utódja *VI-ik Lajos* tüzzel-vassal arra törekedett, hogy a lutheránus egyházat tegye az állam vallásává. Hiába kérték a lelkészek, az egyetem, a tanács, hogy hagyja meg a reformátusok szabad vallás gyakorlatát. Nem hallgatta meg a kérést. A reformátusoktól elvették a templomokat, a konzistoriumokat feloszlatták, az egyetem theol. fakultását szélnek eresztették s az összes lelkészeket és tanitókat, akik át nem tértek lutheránusoknak, számüzték. Több, mint 600-an vesztették el állásukat. Ursinus a legnagyobb fájdalommal és szomoruséggal nézte ezt a testvérharcot, de nem tehetett ellene semmit sem.

III-ik Frigyes második fiának a gyámja *János Kázmér* vette pártfogásába az üldözött reformátusokat. Ő gyüjtötte össze az elüldözött tudósokat s Neustadtban adott nekik helyet s gondoskodott eltartásukról. Ursinus is itt talált menedéket 1578-ban. Idehozta betegségét, elcsüggedt lelkét. Itt dolgozott Ézsaiás próféta irásának a forditásán és magyarázatán. Itt irt egy könyvet *a Formula Concordiae ellen.* 1582 végén a betegség ágyba döntötte. Hiába volt a leggondosabb kezelés 1583 *Március 6-án jobblétre szende-*

rült. Porai a neustadti templom katedrája alatt nyugosznak. Sirirata a következő: "Nagy theológus volt, aki a Krisztus személyére és az urvacsorára való tévedéseket szóval és irásban visszautasitotta, mélyreható bölcsész és az ifjuságnak gondos nevelője."

A Washington Star 1934 Julius 18-án, amikor Ursinus születésének a négyszáz éves évfordulója alkalmából róla irt, azt mondja, hogy Ursinus a nyugati kulturának egyik elfeledett megalapozója. El fog jönni az az idő, amikor a müvelődés történetében Ursinus ael fogja foglalni azt a helyet, amely őt méltán megilleti.

A német származásu református egyháznak a megalapitói azok voltak, akik a Palatinátusból a jelzett üldöztetések miatt elvándoroltak. Igy csak természetes, hogy itt nem feledkeztek meg Ursinusról. A nevéről nevezik ma is egyik főiskolánkat, amely az *Ursinus College* nevet viseli a Pennsylvaniai Collegevillében. Hosszabb időn át lelkészképző intézet is volt itten, de később ezt átvitték Tiffinbe az ugynevezett Heidelberg Collegeba, majd innen Daytonba s most az Evangélikus Synoddal való egyesülés után St. Louisba.

Miután a Heidelbergi Kátét a magyarországi református egyház is hitelvi könyvül fogadta el, méltó, hogy arról, aki annak egyik készitője volt, születése négyszáz éves évfordulóján annyival inkább megemlékezzünk, mert ma különösen arra van szükség, hogy a mi hitünk minél jobban megerősitessék!

Legyen áldott emlékezete mindazoknak, akik közelebb visznek minket az ő hitüknek a megbizonyitása által a mi Urunkhoz, Jézus Krisztushoz.

Kalassay Sándor.

MI VAN AZ ÉN HEGEDÜMMEL?

Irta: Tóth Gyula, Chicago, Ill.

Mi van az én hegedümmel,
Hogy egy idő óta,
Oly szomoruan, bánatosan,
Szól rajta a nóta?
Pedig bizony valamikor,
Ha kezembe vettem,
Ha nem volt is, mégis mindig
Meghozta a kedvem.

Bár nem játszom mesterien,
De mit szivem érze,
Megértette a hegedüm
S eljátszattam véle.

Mostanában, ha felveszem,
Csak egymásra várunk,
Egyikünk se tudja bizton,
Hogy mit is akarunk.

Eh! játszunk hát! Vigan kezdem,
S im szomoruan végzem.
Tünődöm, hogy mi is a baj,
S eszembe jut egy régi dal,
S a hegedüm fájón mondja,
Hogy egy idő óta:
Szomoruan, bánatosan
Szól a magyar nóta.

Harmincéves a farreli egyház

1934 május 6-án ünnepelte a farrelli magyar reformátusság egyházi szervezkedésének harmincéves fordulóját. Az egyházalapitás munkájában annak idején körülbelül huszan vettek részt, akik közül Baba József, az egyház jelenlegi főgondnoka, Baba János, Gőczy Kálmán, Kiss Imre, Papp Mihály, Shamu György, Németh Zsigmond, Ferenczy Dénes presbiterek, özv. Somogyi Józsefné és özv. Korán Jánosné vannak életben.

Az egyház első beszolgáló lelkésze Dr. Kacziány Géza volt, majd Hankó M. Gyula. Mindketten youngstowni lelkészek voltak és onnan szolgálták be a farrelli (akkor még south sharoni) gyülekezetet. Az első rendes lelkész 1904 április havában néhai Dömény Zoltán lett, aki egy évig szolgálta a gyülekezetet. Utána gyors egymásutánban néhai Schoedle G. Ádám (1905—1907), Almássy Lajos (1908—1910), Garay Gerő (1911—1913) következtek. 1914-ben a gyülekezet Józsa Károlyt hivta meg lelkésznek, aki tiz éven át munkálkodott. Lelkészkedése alatt forrott ki a rendes gyülekezeti élet és a lelkészlak is az ő idejében épült. 1924-ben Vécsey Jenő lelkész került a gyülekezet élére, amikor a régi fatemplomot körültéglázták és megszépitették. A Vécsey Jenő lemondása után a gyülekezet a jelenlegi lelkészt, Daróczy Mátyást választotta meg, aki több mint öt év óta szolgálja az ottani magyar református hiveket és akinek fáradhatatlan munkálkodásáért Istentől előmenetel, hiveitől pedig ragaszkodó szeretet jutott osztályrészül.

A három évtized lefolyása alatt az egyház világitó fáklyája volt a vidéknek is, amennyiben Beaver Falls, New Castle, Blacktown és Sharpsville is innen nyerték a lelki épitést. Az egyház erős vára volt az Amerikába szakadt magyar reformátusok és evangélikusok hitének és folytonos munkával és épitéssel minden időben megtartójává igyekezett lenni a magyar nyelvnek és sajátos nemzeti eszméknek.



A FARRELI EGYHÁZ ELŐLJÁRÓSÁGA.

OFFICERS OF THE FARREL CHURCH.



KONFIRMÁLTAK CSOPORTJA A FARRELI EGYHÁZBAN.
CONFIRMATION CLASS IN THE FARREL CHURCH.

A jubileumi istentiszteletre a templomot is szépen kifestette az egyháztagok áldozatos hűsége. Május 6-án reggel tartották meg a templom ujjáavatási ünnepélyét, amikor Nánássy Lajos árvaatya prédikált, Kovács Andor brownsvillei lelkész pedig imádkozott. A jubileumi istentisztelet 6-án délután ment végbe, amelyre a környéki magyarság is impozáns számban sorakozott fel. Az ünnepi predikációt Dr. Ujlaki Ferenc tartotta, akinek az istentisztelet végzésében több lelkész segédkezett.

Délután 3 órakor már nem lehetett megmozdulni a sok automobiltól. Mosolygó magyar arcok ragyogtak mindenfelé, amint egy régen látott jóbarátot megpillantott valaki a sokaság között. Magyar ruhás leányok, ünneplő ruhába öltözött gyermekek és felnőttek nyüzsögtek a szép farrelli magyar református templom bejárata előtt.

Félnégykor hangzott el az ének a templomban, majd bevonult a vendéglelkészek csapata, akiknek megjelenése valóban ünnepiessé avatta ezt a szép magyar évfordulót. Az istentisztelet után teritett asztalok várták a vendégeket a templom alatti két feldiszitett helyiségben. De dacára annak, hogy két tágas terem volt tele megteritett asztalokkal, mégis kétszer kellett tálalni, hogy mindenki részt vehessen az ünnepi vacsorán.

Pontosan 6 órakor kezdődött meg a bankett. Daróczy Mátyás, az ünneplő egyház lelkipásztora mindenekelőtt bemutatta Baba József gondnokot, akinek az üdvözlő szavai után Rev. Herczegh József, clevelandi east sidei lelkész mondotta el az asztali imát.

Majd Daróczy bemutatta Szarvas Pált, a Szabadság pittsburghi irodavezetőjét, aki mint az ünnepély áldomásmestere a következő szónokokat és szereplőket hivta fel szólásra: Major Dezső farrelli r. kath. plébános, Jos. Franek, Farrell polgármestere, Mr. Barber, a helybeli News Telegraph szerkesztője, Sipőtz Gyula bankár, aki két szép magyar dalt énekelt el tiszta bariton hangján, amelyet Major Dezső kisért zongorán. Dr. Ujlaki Ferenc,

toledoi ref. lelkész, az Amerikai Magyar Ref. Egyesület elnöke.

Dr. Ujlaki Ferencné szintén két magyar dalt énekelt a vendégsereg igaz gyönyörüségére. Tisztán csengő hangja, magyaros érzése sokaknak a szivét megdobogtatta, amelynek bizonyságaképpen szünni nem akaró tapsorkán követte a valóban élvezetes énekszámot.

A további szónokok a következők voltak: Nemes József, a farrelli 26-ik Verhovay fióktól, Csépke István Niles, O. lelkész, Király Imre, a clevelandi első egyház tanitója, Kovács Miklós, a Ref. Egyesület pittsburghi kerületi szervezője, Kováchy M. György Clevelandból, a Ref. Egyesület vezértestületi tagja, aki az east sidei ref. egyház nevében mondott üdvözletet, Mrs. Gergely a Ref. Egyesület 67-ik osztálya nevében. Az alapitó tagok nevében Shamu György, Kassay István, a clevelandi, Vasváry Ödön, west sidei református egyház lelkésze, Nagy Albert, a farrelli Ifjusági Kör elnöke, Vargha Lajos pittsburghi lelkész, Kovács Andor brownsvillei lelkész és a Magyar Presbiteriánus Konferencia elnöke, Bernáth Árpád akroni ref. lelkész, Kuti Tamás, a farrelli Első Ref. Bs. Egylet elnöke, Dr. Melegh Gyula, a Ref. Lapja szerkesztője, Kruchió Antal alliancei ref. lelkész, a beaver fallsi ref. egyház gondnoka, Kaszonyi Mihály, a farrelli Szent Háromság R. Kath. Hitközség nevében Földi Pál, majd Dr. Ujlaki Ferenc köszönetet mond a beszólitott főzőasszonyoknak és kiszolgáló lányoknak buzgó fáradságos munkájukért, mig végül Daróczy Mátyás, az ünneplő egyház lelkipásztora szép beszéd kiséretében bezárja ezt a szépen sikerült magyar ünnepélyt.

Beszéde végeztével a közönség elénekelte a magyar Himnuszt, mely után kezdetét vette a tánc a helybeli zenekar nótái mellett.

A farrelli református egyház 30 éves jubileumi ünnepélye a legnagyobb siker és megértés jegyében zajlott le, ahonnan minden vendég egy jól eltöltött est kellemes emlékeivel távozott.

* * *

A farrelli egyháznak, amely az árvaház és aggmenház segitéséből is minden évben buzgósággal kérte ki részét, azt kivánjuk, hogy a kegyelem Istene áldja meg őket gazdagon a jövőben is, amint megáldotta idáig és legyenek boldogok abban a tudatban, hogy az egyházalapitók és egyházfentartók munkája nem volt hiábavaló, mert hitünknek és magyarságunknak erős várát épitették fel!

ANYASORS

Leginkább anyák napjára megfelelő egyfelvonásos szindarab.

Átdolgozta: Vasváry Ödön.

Személyek:

A háziasszony.
A látogató.

Szin: egyszerü, de kényelmesen berendezett polgári lakószoba.

HÁZIASSZONY (karosszékben ülve kézimunkázik. A függöny felgördülése után kis szünet, majd megszólal az ajtócsengő. A háziasszony lassan leteszi a kézimunkáját, kissé fáradtan felkel s megy ajtót nyitni. Visszatérve, maga előtt enged be egy elegánsabban öltözött, körülbelül hozzá hasonló koru nőt.) Jó napot asszonyom. Szolgálhatok talán valamivel?

LÁTOGATÓ: (zavarban) Nem tudom, jó helyen járok-e... de azt hiszem, igen. Özvegy Andrássy Györgyné asszonyt keresem.

HÁZIASSZONY: Én vagyok özv. Andrássy Györgyné... Mi járatban tetszik lenni?

LÁTOGATÓ: (nehezen és gyorsan lélekzik, mint aki sietett és izgatott.) Mindjárt elmondom... de addig megengedi ugyebár, hogy leüljek... Nagyon siettem... és mostanában olyan nehéz, izgatott napjaim voltak... Megbocsát ugye, hogy igy betolakodtam a lakásába?

HÁZIASSZONY: Óh kérem, szót sem érdemel. Tessék helyet foglalni.

LÁTOGATÓ: Nagyon köszönöm. (Leül)

HÁZIASSZONY: Olyan szép időnk van, hála Istennek, hogy jól eshetett a séta...

LÁTOGATÓ: (sóhajt) máskor talán igen, de most olyan lelkiállapotban vagyok, hogy igazán azt sem tudom, esik-e künn az eső vagy süt a nap.

HÁZIASSZONY: Óh, az idő nagyon szép volt egész nap. Én magam is künn voltam délelőtt s egész megfrissülve jöttem haza, pedig jó darab utat bejártam.

LÁTOGATÓ: (szórakozottan) Igen, igen. (Hirtelen) Ön Özvegy Andrássy Györgyné?

HÁZIASSZONY: Igen, igen, már mondtam, hogy az vagyok...

LÁTOGATÓ: Bocsásson meg... olyan zavart vagyok... alig tudok gondolkozni... Érdekes... tudniillik... én is özvegy Andrássy Györgyné vagyok... egyforma nevünk van... azért is vagyok most itt.

HÁZIASSZONY: Érdekes. Pedig nem hiszem, hogy sok Andrássy van az országban. Biharból való a kedves férje családja? Az én férjem ugyanis onnan származott. Szép neve volt szegénynek, talán gazdag és hatalmas urak voltak valamikor az ősei, de neki bizony nem igen jutott belőle... Egyszerü kisfizetéses hivatalnokember volt, de áldott jó ember... (elérzékenyülve a szemét kezdi törölgetni)... Isten nyugosztalja.

LÁTOGATÓ: Boldogult férjem, báró Andrássy György az abauji Andrássyak közül való volt.

HÁZIASSZONY: Óh!... Persze, nagyur, gazdag, előkelő ember... Pedig lehet, hogy valamikor egy törzse volt a családfának. Van egy unokatestvérem, aki nagyon szereti a családi dolgokat böngészni és azt mondja, hogy az Andrássy családot majdnem a honfoglalásig vissza lehet vezetni... Dehát mit használ ez azoknak az Andrássyaknak, akik szegénynek születtek?

LÁTOGATÓ: Bizony semmit... (Rövid szünet, majd a látogató táskájában keresgélni kezd s kivesz egy felbontott levelet, amit gyors mozdulattal átnyujt a háziasszonynak) Tessék... ezt a levelet tegnap kaptam...

HÁZIASSZONY (átveszi a levelet, ránéz, anélkül hogy megnézné mi van benne, s ijedten kapja fel a fejét, majd részvéttel szól) Tudom asszonyom, hogy mi van ebben a levélben... nem is kell elolvasnom... ezer és ezer anya kap ma ilyet... ilyen hivatalos levelet... a fia, vagy a fiai felől, akik a hactéren vannak — vagy... voltak.

LÁTOGATÓ (mindig izgatottabban) Igen, a levél a fiamról szól... az egyetlen fiamról.

HÁZIASSZONY: Mi történt? Valami baja esett? Megsebesült talán?

LÁTOGATÓ: Nem... (halkan) meghalt ...megölték...

HÁZIASSZONY: Igazán... nem is tudom, mit mondjak... ez olyan rettenetes valami, hogy az ember elnémul... Sajnálom asszonyom, őszintén, kimondhatatlanul sajnálom... hiszen nekem is van egy fiam a harctéren... aki nekem is egyetlen gyermekem... egyetlen támaszom.

LÁTOGATÓ: Még nem tudom, mi történt vele... Egy hétig... nem jött levél... aztán jött ez... Limanovánál elesett a huszárjaival együtt.

HÁZIASSZONY: Huszártiszt volt? Az én fiam is a huszároknál szolgál.

LÁTOGATÓ: Azóta minden sötét előttem. Nem tudom, mit csinálok. Ugy tünik fel, mintha összeomlott volna az egész világ, amelynek romjai között nekem már semmi keresni valóm sincsen. Embernek nem lehet fogalma arról, hogy min mentem keresztül azóta, hogy ezt a rettenetes levelet megkaptam...

HÁZIASSZONY: De igen, nekem is van fogalmam róla, minden anyának, minden jó feleségnek van, akinek a fia vagy a férje a harcmezőn van... Nekem is van künn egy fiam... az egyetlen. (Bólint) Bizony, bizony... Nem kellett volna még mennie, mert fiatal is volt még, egyetlen gyermek is, akire itthon is szükség volt... maradhatott volna... De tetszik tudni, milyenek ezek a fiatalok... Én mindig azt mondtam, hogy azok az anyák, akiknek több fiok van, könnyebben odaadják valamelyiket, mint én az egyetlent... kötelességük is... de Gyuri (őt is ugy hivják, mint az apját)... nem igy gondolkozott. Ő menni akart, a többivel, mert szégyelt itthon maradni. Folyton azt mondta, hogy a magyar hazának most minden gyermekére szüksége van, aki fel tud emelni egy puskát... De egy darabig csak annyiban maradt... rám nézett és meglátta a szemem-

ben az anyai sziv rettegését... azt mondta, még vár egy kicsit... Közben telt az idő... ugyszólván minden nap jött valami hir a barátai felől... Az egyik már tiszthelyettes... a másik megsebesült... a harmadik meghalt ... a negyedik nagy kitüntetést kapott, valami olyan fiu, akit az én Gyuri fiam az iskolában majdnem mindennap elnadrágolt, akiből senki sem nézett ki semmit... Ilyenkor rámnézett és csak ugy csöndesen mondta: Mama, nem gondolod, hogy a hazának több katonára van szüksége? Tudtam, mit akar ezzel mondani, de hallgattam, érezve azt, hogy ugyis el fog jönni az idő, amikor barátai után megy. Tetszik tudni, az Andrássyak mindig jó katonák voltak... azt hiszem, nem egy közülök a csatatéren veszitette az életét... benne is ez a vér folyik...

LÁTOGATÓ: Igen, igen.

HÁZIASSZONY: Egy nap végignéztem a ruháit s látom, hogy titokban felszerelte magát mindenféle meleg alsóruhával, olyan dolgokkal, amelyekre itthon soha sem lenne szüksége, amelyek azoknak kellenek, akik a csikorgó télben is künn vannak a sáncokban ...Éreztem, hogy a bucsuzás ideje nemsokára elkövetkezik. Egyszer aztán hazajön, látom, hogy nem izlik neki a vacsora... Egy-két falat után félretolja a tányérját, nem szól egy szót sem, csak rámnéz... vártam ezt a pillantást, hiszen nyugtalan álmaimban annyiszor láttam, annyiszor ébresztett fel reszketve az éjszakában... Nem szólt semmit, csak nézett rám... sokáig... én is a szemébe néztem... próbáltam visszatartani a könnyeimet, de nem sikerült... s ahogy nyujtotta felém a kezét, megfogtam és csak ennyit mondtam én is: Tudom, fiacskám... Átölelt, megcsókolt s azt mondta: Anyuskám, nem tehettem másképen. Ott a helyem a többiek mellett. Már reggel megyek is... Én is csak ennyit mondtam: Jól van kisfiam, jól van... pedig a lelkemben egyszerre felszakad minden seb... dehogy van jól, dehogy van jól... De nekem is erősnek kellett lennem, az anyja vagyok... És másnap... már egyedül vacsoráztam.

LÁTOGATÓ: Tudom, hogy mit érzett, asszonyom. Én is átmentem ugyanezeken az érzéseken.

HÁZIASSZONY: (bólint, könnyeit törölgeti) Igen, igen... és azt mondogattam magamban: hány ezer édesanya van ebben az országban, akinek a fia épen olyan kedves neki, mint az enyém nekem és épen ugy oda kell adni... de azért a lelkem mélyén mégis ugy éreztem, hogy az enyém nélkül meglehetett volna az ország, az enyémet meghagyhatták volna nekem... De kinek mondjam ezt el? Nem hallgatna rám senki... pedig minden anya is gondolkozik a saját fiáról...

LÁTOGATÓ: Ugye, minden édesanya egyforma?

HÁZIASSZONY: Igen, aki jó anya, az az. Én ugy hiszem, mindig jó anyja voltam a fiamnak. Pedig annyi gondot adott. Nem mintha rossz fiu lett volna, csak nagyon eleven és pajkos volt. Fákra mászkált, fákról esett le. Más gyerek talán a nyakát törte volna, de neki semmi baja sem lett. Egyszer azon versenyzett az iskolában, hogy ki tud jobban kihajolni az ablakon... ő hajolt ki legjobban, de ki is esett... semmi baja sem lett... ugy hogy nem is gondolhattam egyebet, mint azt, hogy neki semmi sem árt... nem abból a fajtából van, aki elpusztul, akit meg lehet ölni... Ez az egy gondolat vigasztal ma is. (Észreveszi, hogy a látogató megtörten lehajtja a fejét) Bocsánat... figyelmetlen és tapintatlan vagyok... ezt nem kellett volna mondanom...

LÁTOGATÓ: Nem, nem. Semmi oka sincsen a mentegetőzésre, asszonyom. Én is igy gondolkoztam az én fiamról. Mennyi gondot adott ő is, mert tulságosan forró volt a vére...

HÁZIASSZONY: Ugy látszik, az Andrássyak egyformák... bocsánat... nem azt akarom ezzel mondani, hogy rokonok vagyunk... erre gondolni sem mernék, csak ugy kiszaladt a számon...

LÁTOGATÓ: Anyák vagyunk mind a ketten...

HÁZIASSZONY: Szabad kérdeznem, milyen rangban... (hosszu habozás után nehezen mondja ki)... volt... a kedves fia?

LÁTOGATÓ: Közlegény volt.

LÁTOGATÓ: Közlegény? Egy müvelt, gazdag bárófiu?

LÁTOGATÓ: Igen... bevonulhatott volna, mint tartalékos tiszt, de nem akarta. Azt

mondta, hogy semmi jogcime sem volna más fiukat vezényelni, amig meg nem osztja velök a sorsukat...

HÁZIASSZONY: Ez szép volt, nagyon szép volt tőle... És a huszároknál szolgált?

LÁTOGATÓ: Igen.

HÁZIASSZONY: Melyik ezredben?

LÁTOGATÓ: A huszonnégyeseknél.

HÁZIASSZONY: A huszonnégyes huszároknál? Hiszen akkor egy ezredben szolgál az én fiammal, a Gyurival.

LÁTOGATÓ: Igen. Azóta megtudtam, hogy együtt voltak.

HÁZIASSZONY: ÉS... és... hogy hivták a kedves fiát?

LÁTOGATÓ: Györgynek, ugy, mint az ön fiát... Ő is az apja nevét viselte.

HÁZIASSZONY: Érdekes... erről nem is tudtam... valószinüleg ismerhették is egymást.

LÁTOGATÓ: Igen, valószinüleg, hiszen együtt szolgáltak és bajtársak voltak. Ezért is jöttem, asszonyom... Valami nyugtalanitó, de mégis reményteljes gondolatom van (szünet)... Ismer egy báró Galánthay nevü huszárhadnagyot?

HÁZIASSZONY: Már hogy ismernék, kérem... egy bárót... mi egyszerü, szegény emberek vagyunk, akik bárókat sohasem láttunk...

LÁTOGATÓ: (mindig izgatottabban) Ez a Galánthay sulyosan megsebesült, már réggebben s épen tegnap hazajött... Jó barátja volt a fiamnak, évekig együtt jártak iskolába és szegről-végről rokonok is vagyunk... Most itt ápolják a kórházban s mivel ő is a fiam ezredében szolgált, elmentem, hogy megnézzem...

HÁZIASSZONY: És ő is megmondta, hogy... hogy... mi történt a kedves fiával?

LÁTOGATÓ: Nem, nem... Ő még nem is hallotta, hogy... hogy elesett volna... Ő már előbb megsebesült s akkor nem volt már az ezrednél... nem tudta a legujabb hireket... Nagyon megrenditette a fiam sorsa, mert nagyon jó barátok voltak... mondtam, majdcsak együtt nőttek fel... és... és... (igen nagy zavarban)... neki jutott eszébe... Galánthaynak, hogy... hogy...

HÁZIASSZONY: (bátoritólag) Micsoda? Tessék mondani...

LÁTOGATÓ: Nem is tudom, hogyan mondjam meg... nem merem kimondani... olyan rettenetes. (Kiegyenesedik) De mégis ...én is anya vagyok... és az egyetlen fiam... Megmondom... Galánthay arra gondol, hogy hátha, hogy... hátha... nem...

HÁZIASSZONY (szörnyü sejtelemmel, előrehajolva) Mit?!...Mit?!

LÁTOGATÓ: Azt gondolja, hogy...volt az ezredben egy másik fiu is...akit...épen ugy hivtak...hátha nem az én fiam az, aki elesett, hanem az a másik Andrássy György ...az ön fia...

HÁZIASSZONY: (Felugrik) Mit? Az én fiam? Hogy mer ilyet mondani?

LÁTOGATÓ: Anya vagyok, s az édesanyának a fiáért minden szabad! Vagy az én fiam, vagy az öné... a kettő közül az egyik meghalt.

HÁZIASSZONY: Az nem az én fiam volt... Ön kapta az értesitést... egy báró fiut nem szoktak összetéveszteni egy szegény senki fiával!

LÁTOGATÓ: A kettő közül az egyik meghalt, a másik él.

HÁZIASSZONY: Az én fiam él. Nem olyan fajtából való, hogy el lehessen pusztitani...

LÁTOGATÓ: (szomoruan) Én is azt hittem a magaméról.

HÁZIASSZONY: De én tudom, hogy nem az én fiam az, aki elesett...

LÁTOGATÓ: (hidegen) Én még nem tudom biztosan... Bementem a miniszteriumba...

HÁZIASSZONY: És ott megmondták, hogy nincsen semmi tévedés...

LÁTOGATÓ: Nem, nem azt mondták, hanem azt, hogy majd megvizsgálják a dolgot, ilyesmi elég gyakran előfordul... Huszonnégy órán keresztül kutatták... Megmozgattam minden követ, felhasználtam minden összeköttetésemet, befolyásomat... E 24 óra alatt ott éltem abban az ódon, nagy épületben, szaladgáltam egyik hivatalból a másikba, mint egy tébolyodott... mindenki szives volt, akart segiteni, ki akarta deriteni a tévedést... és közben...

HÁZIASSZONY: Nem, nem az én fiam halt meg... Tegnap kaptam tőle levelet...

LÁTOGATÓ: És én MA kaptam levelet az enyémtől...

HÁZIASSZONY: (megborzadva) Lehetetlen...

LÁTOGATÓ: De igen... csakhogy régen irta s nem ért ide, csak ma... Nem hiszi? (Táskájában keresgél s egy másik levelet vesz elő) Itt van... nem hiszi? Hát hallgasson ide, majd elolvasom... (elfulladva) Drága jó Anyám!... (elhallgat, nem tudja folytatni s átnyujtja a levelet) Olvassa el ön, ha ugy tetszik...

HÁZIASSZONY: (eltolja a levelet) Nem, nem!

LÁTOGATÓ: Nem birtam ki egyedül a gyötrelmet... kibirhatatlan volt... valakivel meg kellett osztanom... azért jöttem ide, hogy mindezt elmondjam... meg kell hallgatni... mint egyik anyának a másikat... mert ön az egyetlen nő a világon, aki a fájdalmamat meg tudja osztani velem...

HÁZIASSZONY: (Elhuzódik tőle) Azt szeretné, ha egy másik anya fia halt volna meg a magáé helyett! Talán azért, mert az szegény fiu, akinek ugy sem sok keresni valója lehet ebben a világban? De nem... az Isten igazságos és akinek sokat adott, attól sokat követel... Nekünk nem adott sokat, tőlünk nem veszi el azt a keveset, ami a miénk... (Nyugalmat erőltet magára...) Asszonyom, azt hiszem, legjobb lesz ha távozik s engem itt hagy csendes magányomban ..Utaink eddig sem keresztezték egymást, ezután sem fogják... Őrizze meg fia emlékét s ne irigyelje, ha egy szegény anyának megmarad a gyermeke akkor, amikor az öné elveszett.

LÁTOGATÓ: Jól van, megyek, de azzal a tudattal, hogy igazam van. Sajnálom önt asszonyom, de azt hiszem, hogy csakugyan sulyos tévedésről van szó és nem az én fiam esett el. (Az ajtó felé indul) Bocsásson meg, hogy fájdalmat okoztam, de ugy éreztem, hogy el kellett jönnöm és igy kellett könnyitenem a szivemen.

HÁZIASSZONY: (az ajtóra mutat) Kérem, távozzék... és ne dulja fel többé a szegények nyugalmát. (Látogató az ajtó felé indul, lassan, lehajtott fejjel, amikor ismét megszólal az ajtócsengő. Látogató megáll)

HÁZIASSZONY: A levélhordó... (Kimegy s nemsokára lassan, szinte roskadozva, visszatér, egy hivatalos levéllel a kezében)

LÁTOGATÓ: Igazam volt. Itt a hivatalos levél... Most meg fogja tudni... meg fogja tudni, szegény asszony... Óh hála neked, Istenem!

HÁZIASSZONY: (lassan kinyitja a levelet, elolvassa és a keze lehanyatlik) Adja ide kérem, az Ön levelét...

LÁTOGATÓ: Itt van, tessék. (Átadja)

HÁZIASSZONY: (Összehasonlitja a két levelet) Igen... igen... látom... október 29-én, Limanovánál, az Ön fia,... november harmadikán... Grodnónál... az enyém.

LÁTOGATÓ: Szent Isten! Mit mond? Mutassa a leveleket! (átveszi és reszkető kezekkel összehasonlitja őket) Limanova... október 29... az én fiam, Grodnó... november harmadikán... a másik... elesett mindakettő. Jóságos Isten!

HÁZIASSZONY: (fájdalmasan) Igen, mindakettő... a gazdag Andrássy György és a szegény Andrássy György... Két özvegy anyának nincs többé fia...

LÁTOGATÓ: (sirva) Nincs, nincs... (Háziasszony vállára borul, aki megértéssel simogatja a fejét)

HÁZIASSZONY: Szegény asszony, árván maradt anya...

— Vége. —

RÉGI ÁLOM

Irta: Alexa András

Lelkem gyermeknek öltözött
S most ujra Dobsinára,
Szülőföldemre költözött.

Kis városom áldott népe
Érzem ujra él énvelem,
Előttem mindennek képe.

Itt a hámor.... ott a város,
Sétaterén szól a zene
Emléke is milyen bájos!

Dobó patak halk zugása,....
Hársfavirág dus illata....
Jánosbogár villogása....

Ózonnal telt fenyves erdő....
Bokrétáját rázza szellő....
Mily gyönyörü a zöld mező!

Hat óra.... im szól a harang,
Pásztor s bojtár juhaival
Még kint a legelőn ballag.

Az öregek deszkalócán
Iszogatnak, pipázgatnak
S köszöntik egymást az utcán.

Ott járok a jégbarlangban,
A Tátra csodás vidékén,
Igazi tündérországban.

Megyek tovább.... Aggteleken
Hires, sárga csepkőbarlang
Emléke feledhetetlen.

Százszor jártam ez utakat
Gyermekes egykedvüséggel,
Befirkálva házfalakat.

Azt hittem, sohse lesz vége
Gyermekkori játékomnak,
Hej be fáj most szivem érte.

Vége lőn, muló álom volt,
Muló álom, mnit a felhő,
Vagy a változó, fogyó hold.

Abba hagyom az utazást,
Boldoggá tesz a képzelet....
Láttam ezer szépet, csodást.

AMERIKAI MAGYAR REF. EGYHÁZAK ÉS LELKÉSZEK CIMJEGYZÉKE.

I. A REFORMED CHURCH IN THE U. S.-HEZ TARTOZÓ EGYHÁZKÖZSÉGEK.

a) A KELETI EGYHÁZMEGYE TISZTIKARA.

Elnök: Dr. Takaró Géza new yorki (N.Y.) lelkész.
Jegyző: Szabó Antal, Perth Amboy, N. J.
Titkár: Tóth Béla, So. Norwalk, Conn.
Pénztáros: Nagy Emil, Bethlehem, Pa.
Végrehajtóbizottsági tagok: Dr. Tóth Sándor és a tisztviselők.
Lelkészi nyugdij referense: Böszörményi István, Bridgeport, Conn.

Egyházak és lelkészek a keleti egyházmegyében:

1.)**Bethlehem, Pa.** Nagy Emil lelkész és ifj. Nagy Emil társlelkész 526 E. 4th St., Bethlehem, Pa. Telefon: 2049.

2.) **Bridgeport, Conn.** Böszörményi M. István lelkész, 641 Hancock Ave., Bridgeport, Conn. Tel. 4-5445.

3.) **Kreischerville-Rossville, N. Y.** Tóth Kálmán lelkész, Box 2, Charleston, Staten Island, N. Y.

4.) **Mount Carmel, Pa.** Beszolgálja a bethlehemi lelkész.

5.) **New York, N. Y.** Takaró Géza lelkész, 344 E. 69th St., New York, N. Y. Telefon: hivatal: Regent 4-5251, lakás: Independence 3-0513.
Szopkó Lillian tanitónő.
Fiókegyház: Greenpoint, N. Y.

6.) **N. Y. Astoria, L. I.** "Testvériség" egyház a new yorki 69. utcai egyház gondozása alatt.

7.) **New - Haven - Shelton - Torrington-Warrenville,** missziói körzet, Keresztessy Imre lelkész, P. O. B. 674, New Haven, Conn. Tel. New Haven 6-3071.

8.) **Passaic, N. J.** Kecskeméthy József lelkész, 220 Fourth St., Passaic, N. J. Tel. 3-3496.
Mahva, leányegyház, beszolgálja a passaici lelkész.

9.) **Perth Amboy, N. J.** Szabó Antal lelkész, 493 Amboy Ave., Perth Amboy, N. J. Tel. 4-3513.

10.) **Phoenixville, Pa.** Rácz Győző lelkész, 505 Main St., Phoenixville, Pa. Leányegyház: **Stowe, Pa.**

11.) **So. Norwalk, Conn.** Tóth Béla lelkész, 21 Lexington Ave., So. Norwalk, Conn. Tel. 703. Leányegyház: **Stamford, Conn.**

12.) **Trenton, N. J.** Hunyady László lelkész, 812 Cass St., Trenton, N. J.

13.) **Wallingford, Conn.** Kovács Béla lelkész, P. O. B. 136, Wallingford, Conn. Tel. 421.

14.) **Woodbridge, N. J.** Kovács Ferenc beszolgáló lelkész, 220 Liberty St., Bloomfield, N. J.

Ehez az egyházmegyéhez tartoznak: Tegze László nyug. lelkész, Passaic, N. J. Komjáthy Ernő lelkész, aki hosszabb tartózkodásra Magyarországra utazott, Dr. Tóth Sándor tanár, 218 Pearl St., Lancaster, Pa. Tel. 8635. Id. Dókus Gábor nyug. lelkész, 13 Hamilton Avenue, So. Norwalk, Conn. Szabó László 406 Madison St., Coatesville, Pa.

b) A KÖZPONTI EGYHÁZMEGYE TISZTIKARA.

Elnök: Dienes Barna, homesteadi lelkész.
Titkár: Krivulka Károly, johnstowni lelkész.
Pénztárnok: Kiss Lajos, Duquesne, Pa.
Végrehajtóbizottsági tag: B. Tusai Mihály, Pittsburgh, Pa.

Egyházak, lelkészek és tanitók a Központi Egyházmegyében:

1. **Barnesboro, Pa.** beszolgálja a vintondalei lelkész.

2. **Donora, Pa.** beszolgálja a uniontowni lelkész.

3. **Duquesne, Pa.** beszolgálja a mckeesporti lelkész. Tanitónő: Bogár Anna.

4. **Gary, W. Va.** beszolgálja a pocahontasi lelkész.

5. **Homestead, Pa.** lelkész: Dienes Barna, 416 Tenth Ave., Homestead, Pa. Telefon: 1184, tanitónő: Melegh Anna.

6. **Johnstown, Pa.** lelkész: Krivulka Károly, 824 Chestnut St., Johnstown, Pa. Tel. 5933-M.

7. **Logan, W. Va.** lelkész: Szijjártó István, Logan, W. Va.

8. **McKeesport, Pa.** lelkész: Bogár Károly 134 Eight Ave., McKeesport, Pa. Telefon: 8427.

9. **Monongahela, Pa.** beszolgálja a uniontowni lelkész.

10. **Morgantown, W. Va.** utazó lelkész: Borsos István, 537 Richwood St. Morgantown, W. Va. Telefon: 1238-R.

11. **Pittsburgh, Pa.** lelkész: Varga Lajos, 221 Johnston Ave. Telefon: Hazel 0279.

12. **Pocahontas, Va.** lelkész: Bertók Béla, P. B. 425, Pocahontas, Va. Telefon: 1013.

13. **Portage, Pa.** beszolgálja a windberi lelkész.

14. **Rankin, Pa.** beszolgálja a homesteadi lelkész.

15. **Springdale, Pa.** lelkész: Novák Lajos, 1037 Keene St., Springdale, Pa. és 179—44th St., Pittsburgh, Pa.

16. **Tams, W. Va.** beszolgálja a pocahontasi lelkész.

17. **Uniontown, Pa.** lelkész: Dr. Melegh Gyula, 814 McClure St., Homestead, Pa.

18. **Vintondale, Pa.** beszolgálja: Murányi István, Western Theological Seminary, Pittsburgh, Pa.

19. **Windber, Pa.** lelkész: Fekete András, 404 Somerset St., Windber, Pa. Telefon: 282.

20. **Zelienople, Pa.** beszolgálja a pittsburghi lelkész.

Az egyházmegye kötelékébe tartozik: id. Kalassay Sándor, nyugalmazott árvaatya és aggmenházi felügyelő, Ligonier, Pa. Telefon: 133-R. Továbbá Balogh E. István, 6342 Ingleside Ave., Chicago, Ill.

c) A TÓPARTI EGYHÁZMEGYE TISZTIKARA.

Elnök: Dr. Herczegh József, a clevelandi első egyház lelkésze.
Titkár: Szeghy B. János, a buffaloi első egyház lelkésze.
Jegyző: Bernáth Árpád, akroni lelkész.
Pénztáros: Pecsők Pál 10822 Carnegie Ave., Cleveland, O.
Végrehajtó biz. tag: Kováchy M. György, 2915 Carlton Road, Shaker Heights, Cleveland, O.

Egyházak, lelkészek és tanitók a tóparti egyházmegyében.

1.) **Akron, O.** Bernáth Árpád lelkész, 860 Coburn St., Akron, O. Tel. 9739.
2.) **Ashtabula, O.** beszolgálja a fairporti lelkész.
3. **Buffalo, N. Y.** Első egyház. Szeghy B. János lelkész, 1940 Clinton St., Buffalo, N. Y. Tel. Jefferson 2087-W.
4.) **Buffalo, N. Y.** Westsidei egyház. Péter Antal lelkész, 696 Tonawanda St., Buffalo, N. Y.
5.) **Cleveland, O.** Első egyház. Dr. Herczegh József lelkész, 2856 East Boulevard, Cleveland, O. Tanitó: Király Imre, 2840 E. 79th St. Lelkészi iroda: 2856 East Boulevard.
6.) **Cleveland, O.** Westsidei egyház. Vasváry Ödön lelkész, 1946 W. 32nd St., Cleveland, O. Tel. Melrose 2171.
7.) **Columbus, O.** Dr. Csutoros Elek lelkész, 365 Woodrow Ave., Columbus, O.
8.) **Conneaut-Erie.** Dókus Sándor lelkész 849 Harbor St., Conneaut, O. Tel. Canal 2272.
9.) **Dayton, O.** Azary János lelkész, 626 Blaine St., Dayton, O. Tel. Fulton 6902. Nánássy Erzsébet tanitónő.
10.) **Depew, N. Y.** Beszolgálja a buffaloi első egyház lelkésze.
11.) **Drakes-Congo, O.** Fejes J. József lelkész.
12.) **Elyria, O.** Tóth Tibor lelkész, 119 West River St., Elyria, O.
13.) **Fairport Harbor, O.** lelkész: Egry László, 607 Plum St., Fairport, O. Tel. 1214-J.
14.) **Lorain, O.** Csontos Béla lelkész, 3036 Globe St., Lorain, O. Tel. 7177. Kalassay Sárika tanitónő.
15.) **Medina, O.** Beszolgálja a clevelandi első egyház lelkésze.
16.) **Middletown, O.** Beszolgálja a daytoni lelkész.
17.) **Tonawanda, N. Y.** Beszolgálja a daytoni lelkész.

Az egyházmegye kötelékébe tartozik Porzsolt Ernő ny. lelkész 115 Sibley St., Ashtabula, O. és Kovács Endre ny. lelkész, R. F. D. 1, Box 214, Toledo, O.

d) A MAGYAR SION EGYHÁZMEGYE TISZTIKARA.

Elnök: Hankó M. Gyula milwaukeei lelkész.
Titkár: Tóth Mihály detroiti lelkész.
Jegyző: Korocz Géza flinti lelkész.
Pénztáros: Lakatos Sándor 973 Reese St., Whiting, Ind.
Végr. biz. tag.: Füzi Béla ügyész, E. Chicago, Ind.

Lelkészek, segédlelkészek és tanitók a Magyar Sion egyházmegyében.

1.) **Chicago, Ill.** Burnside. Lelkészi állás üresedésben.
2.) **Chicago, Ill.** South Chicago, Garay Gerő lelkész, 8506 Burley Ave., So. Chicago Station, Chicago, Ill. Tel. So. Chicago 5398.
3.) **Chicago, Ill.** Westside. Lelkészi állás üresedésben.
4.) **Detroit, Mich.** Tóth Mihály lelkész, 8016 Vanderbilt Ave., Detroit, Mich. Tel. Vinewood 2-4237. Özv. Daróczy Pálné tanitónő.
5.) **Flint, Mich.** Korocz Géza lelkész, 1144 Campau St., Flint, Mich. Tel. 9-5257.
6.) **Gary, Ind.** Bakay Árpád lelkész, 1306 Jackson St., Gary, Ind. Tel. 6034.
7.) **Indiana Harbor, Ind.** Mircse Sándor lelkész, 3602 Ivy St., East Chicago, Ind. Tel. 454-J.
8.) **Joliet, Ill.** Józsa Benjámin lelkész, 608 Elwood St., Joliet, Ill. Tel. 2-9162.
9.) **Kalamazoo, Mich.** Kerekes Béla lelkész, 801 Mill St., Kalamazoo, Mich.
10.) **Kearsarge, Mich.** Lelkészi állás üresedésben.
11.) **Milwaukee-Racine, Wis.** Hankó M. Gyula lelkész, 331 W. Court St., Milwaukee, Wis. Tel. 4021.
12.) **Whiting, Ind.** Garay Gerő lelkész, 8506 Burley Ave., So. Chicago, Ill.

e) A REFORMED CHURCH ANGOLNYELVŰ EGYHÁZMEGYÉIHEZ TARTOZÓ MAGYAR EGYHÁZKÖZSÉGEK.

1.) **Bridgeport, Conn.** Első Egyház. Ludman Sándor lelkész, 227 Pine St., Bridgeport, Conn. Tel. 5-3276.
2.) **East Chicago, Ind.** Bodor Dániel lelkész, 4822 Kennedy St., East Chicago, Ind. Tel. 1058. Görömbey Gertrud tanitónő.
3.) **Fairfield, Conn.** Urbán József lelkész, 901 Kingshighway, Bridgeport, Conn. Tel. 4-6463.
4.) **Toledo, O.** Dr. Ujlaki Ferenc lelkész, 1946 Bakewell St., Toledo, O. Tel. Taylor 3033. Boldog Bálint orgonista, Oláh Juliska tanitónő.
5.) **Los Angeles, Cal.** Hady Albert lelkész, 1101 West Florence Ave., Los Angeles, Cal.
6.) **Oakland, Cal.** Beszolgálja a los angelesi lelkész.

A Reformed Church in the U. S. fenhatósága alá tartozik 60 anya- és társegyház, 11 leányegyház, 53 lelkész, 7 tanitó és tanitónő és 1 lelkészjellegü tanár.

II. A PRESBYTERIAN CHURCH IN THE U. S. A. FENHATÓSÁGA ALATT LEVŐ MAGYAR EGYHÁZAK ÉS LELKÉSZEK.

a) Illinois államban:

1.) **Aurora, Ill.** Kovács D. Mihály lelkész, 176 N. Union St., Aurora, Ill. Tel. 8369.

2.) **Elgin, Ill.** Beszolgálja az aurorai lelkész.

b) Indiana államban:

1.) **So. Bend, Ind.** Kalabányi István lelkész, 1504 W. Washington St., So. Bend, Ind. Tel. 2-5846.

c) New Jersey államban:

1.) **Alpha, N. J.** Szabó András lelkész, Box 233, Alpha, N. J. Tel. Phillipsburgh, N. J. 5-0583.

2.) **Bayonne-Jersey City, N. J.** Simkó József lelkész, 251 Pacific Ave., Jersey City, N. J.

3.) **Caldwell, N. J.** Beszolgálja György Árpád, Theol. Sem., Bloomfield, N. J.

4.) **Elizabeth, N. J.** Szathmáry Bertalan lelkész, 556 Bond St., Box 92, Station A, Elizabeth, N. J. Tel. 2-7623.

5.) **New Brunswick, N. J.** Papp Károly lelkész, 22 Schuyler St., New Brunswick, N. J. Tel. 1058.

6.) **Newark, N. J.** Malacsics József lelkész, 579 So. 12th St., Newark, N. J. Tel. Waverley 2-6781.

7.) **So. River, N. J.** Beszolgálja Papp Károly new brunswicki lelkész.

8. **Wharton, N. J.** Dezső János lelkész, Wharton, N. J. Tel. Dover, N. J. 1367-J.

d) New York államban:

1.) **Lackawanna, N. Y.** Bőtty János lelkész, 610 Ridge Street, Lackawanna, N. Y. Tel. Abbott 1834.

2.) **Mineville, N. Y.** Beszolgálja Dr. Dikovics Jánas tanár, Theol. Sem., Bloomfield, N. J.

3.) **New York, N. Y.** Harlemi egyház, Harsányi László lelkész. Lakása: 540 W. 122nd St., New York, N. Y. Tel. Monument 2-5866. Templom és iroda 233 E. 116th St. Tel. Lehigh 4-2905.

4.) **Yonkers, N. Y.** Harsányi Sándor lelkész, 262 McKean St., Yonkers, N. Y. Tel. 9033-J.

e) Ohio államban:

1.) **Alliance, O.** Kruchio Antal lelkész, 615 Waugh St., Alliance, O. Telefon: 2048.

2.) **Canton, O.** Ifj. Dókus Gábor lelkész, 1658 Superior St., N. E. Canton, O. Tel. 3-5550.

3.) **Crescent-Martinsferry, O.** Dr. Várady Arthur lelkész, 601 N. Sixth St., Martinsferry, O. Tel. 36-M.

4.) **Cleveland, O.** Csutoros István lelkész, 12604 Buckeye Road, Cleveland, O. Tel. Washington 4104.

5.) **Niles, O.** Csépke István lelkész, 105 W. 2nd St., Niles, O. Tel. 247-J.

6.) **Youngstown, O.** Laky Zsigmond lelkész, 737 Mahoning Ave., Youngstown, O. Tel. 3-9949.

f) Pennsylvania államban:

1.) **Beaver Fallls, Pa.** Beszolgálja Nagy András lelkész, Ellwood City, Pa.

2.) **Canonsburg, Pa.** Beszolgála a pittsburghi lelkész.

3.) **Coatesville, Pa.** Lelkész Szabó László, 406 Madison St., Coatesville, Pa.

4.) **Brownsville, Pa.** Kovács Andor lelkész, 307 Spring St., Brownsville, Pa. Tel. 559.

5.) **Daisytown-Vestaburg, Pa.** Silay Sándor lelkész, Daisytown, Pa.

6.) **Butler, Pa.** Beszolgálja az ellwood cityi lelkész.

7.) **Ellwood City, Pa.** Nagy András lelkész, Ellwood City, Pa. Tel. 1239.

8.) **Farrell, Pa.** Daróczy Mátyás lelkész, 1118 N. Darr St., Farrell, Pa. Tel. 3305.

9.) **Pittock, Pa.** beszolgálja a pittsburghi lelkész.

10.) **Kingston, Pa.** Pazár Miklós lelkész, 4 Bauman St. Tel. Kingston 7-7928.

11.) **Leechburg, Pa.** Szathmáry Gyula lelkész. 408 Third St., Leechburg, Pa. Tel. 196-J.

12.) **Philadelphia, Pa.** Vécsey A. Jenő lelkész, 1233 N. Franklin St., Philadelphia, Pa. Tel. Central 0981.

13.) **Pricedale, Pa.** Beszolgálja a brownsvillei lelkész.

14.) **Scranton-Throop, Pa.** Várkonyi Miklós lelkész, 413 George St., Throop, Pa. Tel. Oliphant 1513.

15.) **Sharpsville, Pa.** Beszolgálja a farrelli lelkész.

16.) **Yatesboro, Pa.** Beszolgálja a leechburgi lelkész.

A Presbyterian Church in the U. S. A. fenhatósága alá tartozik 28 anya- és társegyház és 16 leányegyház, 28 lelkész és két tanár: Dr. Dikovics János, Theol. Seminary, Bloomfield, N. J. (tel. 2-1155) és Kovács Ferenc 220 Liberty St., Bloomfield, N. J. Tel. 2-1124-R.

III. FÜGGETLEN AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ.

a) Az Egyházkerület.

Főesperes: Sebestyén Endre, 113 N. Third St., Duquesne, Pa.

Főgondnok: Bodnár István, Perth Amboy, N. J.

Föjegyző: Dr. Vincze Károly, 331 Kirkland Place, Perth Amboy, N. J.

b) Keleti Egyházmegye.

Esperes: Dr. Vincze Károly, 331 Kirkland Place, Perth Amboy, N. J.

Gondnok: Péntek Miklós, 617 Division Street, Trenton, N. J.

Lelkészi jegyző: Béky Zoltán, 180 Home Ave., Trenton, N. J.

Világi jegyző: Dancs László, Carteret, N. J.

Pénztáros: Dudás János, Cliffside, N. J.

Egyházmegyei ügyész: Ifj. Kovács Lajos, hites ügyvéd, Carteret, N. J.

Egyházak és lelkészek:

1. Carteret, N. J. Hegyi Sándor lelkész, 175 Pershing Ave., Carteret, N. J. tel. 8-0324.

2.) **Flemington, N. J.** Beszolgálja a perth amboyi lelkész.

3.) **Cliffside-Shadyside, N. J.** A new yorki egyház társegyháza.

4.) **New York, N. Y.** Ladányi Zsigmond lelkész, 9 East 108 St., New York, N. Y.

5.) **Perth Amboy, N. J.** Dr. Vincze Károly lelkész, 311 Kirkland Pl. Perth Amboy, N. J. Tel. 4-0794.

6.) **Roebling, N. J.** Beszolgálja a trentoni lelkész.

7.) **Scranton, Pa.** Hamborszky Gyula lelkész, 1069 Meade Ave., Scranton, Pa.

8.) **Trenton, N. J.** Béky Zoltán lelkész, 180 Home Ave., Trenton, N. J. tel. 9751.

9.) **Staten Island-Kreischerville, N. Y.** Beszolgálja: Panyik Andor segédlelkész. Cime: 83 Androvette St., Charleston, S. I., N. Y.

c) Nyugati Egyházmegye.

Esperes: Borsy Kerekes György youngstowni lelkész.

Gondnok: Szendrey István, Leechburg, Pa.

Lelkészi jegyző: Daróczy Sándor mckeesporti lelkész.

Világi jegyző: ifj. Kovács József, Detroit, Mich.

Pénztáros: Koós Lajos McKeesport, Pa.

Tanácsbirák: Dr. Bötykös Béla Detroit, Mich. és Veress István, Youngstown, O.

Egyházak és lelkészek:

11. **Detroit, Mich.** Marton Sándor, 8412 Thaddeus St., Detroit, Mich.

22. **Donora, Pa.** Beszolgálja: Daróczy Sándor mckeesporti lelkész.

33. **Duquesne, Pa.** Sebestyén Endre lelkész, 113 N. Third Street, Duquesne, Pa. Tel 5488.

44. **Leechburg, Pa.** Beszolgálja Sebestyén Endre duquesnei lelkész.

55. **McKeesport, Pa.** Daróczy Sándor lelkész, 102—7th Ave., McKeesport, Pa. tel. paróchián 4469.

66. **Windber, Pa.** Beszolgálja Sebestyén Endre duquesnei lelkész.

77. **Windsor, Canada.** Beszolgálja a detroiti lelkész.

88. **Youngstown, O.** Borsy Kerekes György lelkész, 9235 Mahoning Ave., Youngstown, O. tel. 6-6881.

Bejegyzett lelkészek: Dr. Bötykös Béla, 1521 Hubbard St., Detroit, Mich. és Dr. Nánássy Lajos árvaatya, Ligonier, Pa. Tel. 133-J és 71.

A Független egyházban van 12 anya- és társ, 5 leányegyház, 12 lelkész és segédlelkész.

IV. A REFORMED CHURCH IN AMERICA FENNHATÓSÁGA ALATT ÁLLÓ MAGYAR REF. EGYHÁZKÖZSÉGEK ÉS LELKÉSZEK.

1. **Manville, N. J.** Beszolgálja Kósa András new brunswicki lelkész.

2. **New Brunswick, N. J.** Kósa András lelkész, 100 Division Street, New Brunswick, N. J. Tel. 5841. Veres József kántortanitó.

3. **South River, N. J.** Babinszky András lelkész, 42 Thomas St., South River, N. J. Tel. 487.

4. **Peekskill, N. Y.** Hámory S. Lajos lelkész, 307 Washington St., Peekskill, N. Y.

V. SOUTHERN PRESBYTERIAN CHURCHHÖZ TARTOZIK.

1. **Hammond, La.** Bartus Sándor lelkész, R. F. D., Hammond, La.

VI. INDEPENDENS EGYHÁZAK.

1.) **Akron, O.** Dr. Papp Géza lelkész, 769 W. Exchange St., Akron, O.

2.) **Franklin, N. J.** Lelkész Ferenczy Pál, Alpha, N. J.

3. **Peekskill-Poughkeepsie, N. Y.** Lelkész: Tukacs György Poughkeepsie, N. Y.

4. **Phildelphia, Pa.** Lelkész Várady N. István, 1710 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

5.) **St. Louis, Mo.** Hamborszky (Hámory) N. Pál lelkész, 4858 Natural Bridge Road, St. Louis, Mo.

VII. A MAGYARORSZÁGI REF. EGYHÁZ FENNHATÓSÁGA ALATT.

1.) **Sau Paulo, Brazilia.** Apostol János lelkész, Caixa Postal 1251, Sau Paulo (1), Brasil.

Van összesen 110 egyház, 32 leányegyház, 109 lelkész, 1 segédlelkész, 9 tanitó, 3 tanár és 2 árvaatya.

MINISTERS IN HUNGARIAN REFORMED CONGREGATIONS.

Apostol John, Caixa Postal 1251, Sau Paulo (1), Brasil.
Árvay, Andrew, Theol. Sem., Bloomfield, N. J.
Azary, John, 626 Blaine St., Dayton, O.
Babinszky, Andrew, 42 Thomas St., So. River, N. J.
Bakay, Arpad, 1306 Jackson St., Gary, Ind.
Bartus, Alex, D. F. D. Hammond, La.
Balogh, Stephen, E., 6342 Ingleside Ave., Chicago, Ill.
Beky, Zoltan, 180 Home Ave., Trenton, N. J.
Bernath, Arpad, 860 Coburn St., Akron, O.
Bertok, Bela, Pocahontas, Va.
Bodor, Daniel, 4822 Kennedy St., East Chicago, Ind.
Bogar, Charles, 134 Eigth Ave., McKeesport, Pa.
Borsos, Stephen, 537 Richwood St., Morgantown, W. Va.
Borsy Kerekes, George, 925 Mahoning Ave. Youngstown, O.
Boszormenyi, Stephen, M., 641 Hancock Avenue, Bridgeport, Conn.
Botty, John, 610 Ridge St., Lackawanna, N. Y.
Botykos, Bela, doctor iuris, 1521 Hubbard St., Detroit, Mich.
Csepke, Stephen, 105 W. Second St., Niles, O.
Csontos, Bela, 3036 Globe Ave., Lorain, O.
Csutoros, Alexis, sacros. theol. doctor, hon., 365 Woodrow Ave., Columbus, O.
Csutoros, Stephen, 12604 Buckeye Road, Cleveland, O.

Daroczy, Alex., 102—7th Ave., McKeesport, Pa.
Daroczy, Matthias, 1118 N. Darr St., Farrell, Pa.
Dezso, John, Wharton, N. J.
Dienes, Barnabas, 416 Tenth Ave., Homestead, Pa.
Dikovics, John, doctor divin. hon. Theol. Seminary, Bloomfield, N. J.
Dokus, Alex., 849 Harbor St., Conneaut, O.
Dokus, Gabriel, sr. 13 Hamilton Ave., So. Norwalk, Conn.
Dokus, Gabriel, jr. 1658 Superior St., N. E. Canton, O.
Egry, Ladislaus, 607 Plum St., Fairport Harbor, O.
Fejes, F. Joseph, Congo, O.
Fekete, Andrew, 404 Somerset St., Windber, Pa.
Ferenczy, Paul, Franklin, N. J.
Garay, Gregory, 8506 Burley Ave., Chicago, Ill.
Gulyas, Charles, R. F. D. No. 2, Box 292, Clarksburg, W. Va.
Gyorgy, Arpad, Theol. Sem., Bloomfield, N. J.
Hady, Albert, 1101 W. Florence Ave., Los Angeles, Cal.
Hamborszky, Julius, 1069 Meade Ave., Scranton, Pa.
Hamborszky (Hamory) N. Paul, 4858 Natural Bridge Road, St. Louis, Mo.
Hamory, S. Louis, 307 Washington St. Peekskill, N. Y.
Hanko, M. Julius, 331 W. Court St., Milwaukee, Wis.
Harsanyi, Alex, 262 McKean Ave., Yonkers, N. Y.
Harsanyi, Ladislaus, 233 E. 116 St., New York, N. Y.
Hegyi, Alex. 175 Pershing Ave. Carteret N. J.
Herczegh, Joseph, doctor iuris, 2856 East Boulevard, Cleveland, O.
Hunyady, Ladislaus, 812 Cass St., Trenton, N. J.
Jozsa, Benjamin, 608 Ellwood St., Joliet, Ill.
Kalabanyi, Stephen, 1504 W. Washington St., So. Bend, Ind.
Kalassay, Alex., Sr. Ligonier, Pa.
Kecskemethy, Joseph, 220 Fourth St., Passaic, N. J.
Kerekes, Bela, 801 Mill St., Kalamazoo, Mich.
Keresztessy, (Kress), James, Box 674, New Haven, Conn.
Korocz, Geza, 1144 Campau St., Flint, Mich.
Kovacs, Andrew, 307 Spring St., Brownsville, Pa.
Kovacs, Bela, Box 136, Wallingford, Conn.
Kovacs, Endre, R. F. D. I. B. 214, Toledo, O.
Kovacs, Frank, 220 Liberty St., Bloomfield, N. J.
Kovacs, Michael D., 176 N. Union St., Aurora, Ill.
Kosa, Andrew, 10 Division St., New Brunswick, N. J.
Kozma, Desiderius, 9275 Herkimer St., Detroit, Mich.
Krivulka, Charles, 824 Chestnut St., Johnstown, Pa.
Kruchio, Anthony, 615 Waugh St., Alliance, O.
Ladanyi, Sigismund, 69 E. 108 St., New York, N. Y.
Laky, Sigismund, 737 Mahoning Ave., Youngstown, Ohio.
Ludman, Alex, 227 Pine St., Bridgeport, Conn.
Malacsics, Joseph, 579 So. 12th St., Newark, N. J.
Marton, Alex., 8412 Thaddeus St., Detroit, Mich.
Melegh, Julius, doct. div., 814 McClure St., Homestead, Pa.
Mircse, Alex., 3602 Ivy St., East Chicago, Ind.
Muranyi, Stephen, Western Theol. Sem., Pittsburgh, Pa.
Nagy, Andrew, Ellwood City, Pa.
Nagy, Emil, Sr., 526 E. 4th St., Bethlehem, Pa.
Nagy, Emil, Jr., 526 E. 4th Str., Bethlehem, Pa.
Nanassy, Louis, sacros, theol. doctor, hon. Ligonier, Pa.
Novak, Louis, 179 — 44th St., Pittsburgh, Pa.
Panyik Andrew, 83 Androvette St., Charleston, S. I., N. Y.
Papp, Geza, doctor iuris et iuris canon, 769 W. Exchange St., Akron, O.
Papp, Charles, 22 Schuyler St., New Brunswick, N. J.
Pazar, Nicholas, 4 Bauman St., Kingston, Pa.
Peter, Anthony, 696 Tonawanda St., Buffalo, N. Y.
Porzsolt, Ernest, 115 Sibley St., Ashtabula, O.
Racz, Victor, 505 Main St., Phoenixville, Pa.
Sebestyen, Endre, 113 N. Third St., Duquesne, Pa.
Sillay, Alex, Daisytown, Pa.
Simko, Joseph, 251 Pacific Ave., Jersey City, N. J.
Szabo, Andrew, Box 233, Alpha, N. J.
Szabo, Anthony, 493 Amboy Ave., Perth Amboy, N. J.
Szabo, Ladislaus, 406 Madison St., Coatesville, Pa.
Szathmary, Bartholomew, Box 92, Station A, Elizabeth, N. J.
Szathmary, Julius, 408 Third St., Leechburg, Pa.
Szeghy, John B., 1940 Clinton St., Buffalo, N. Y.
Szijjarto, Stephen, Logan, W. Va.
Takaro, Geza, Doct. div., 344 E. 69th St., New York, N. Y.
Tegze, Ladislaus, Passaic, N. J.
Toth, Alex., doctor divin. hon., 218 Pearl St., Lancaster, Pa.
Toth, Coloman, Box 2, Charleston, Staten Island, N. Y.
Toth, Michael, 8016 Vanderbilt Ave., Detroit, Mich.
Toth, Tibor, 119 W. River St., Elyria, O.
Toth, William, 21 Lexington Ave., So. Norwalk, Conn.
Tukacs, George, Poughkeepsie, N. Y.
Ujlaki, Francis, doct. div. 1946 Bakewell Street, Toledo, O.
Urban, Joseph, 901 Kings Highway, Bridgeport, Conn.
Varady, Arthur, doctor phil., 601 N. Sixth Street, Martinsferry, O.
Varady N. Stephen, 1710 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.
Varkonyi, Nicholas, 413 George St., Throop, Pa.
Varga, Louis, 221 Johnston Ave., Pittsburgh, Pa.
Vasvary, Edmund, 1946 W. 32nd St. Cleveland, O.
Vecsey, Eugene A., 1233 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.
Vincze, Charles, sac. theol, doctor, 331 Kirkland Pl., Perth Amboy, N. J.

ADOMÁNYOK

1933 JANUÁRTÓL NOVEMBER 1-IG

Akkron, Ohio: Tóth István és n. (Kenmore) 50 c. Független Ref. Egyház $5.00. I. Ref. Egyház persely $4.00. $1.00: Mészáros Bertalanné, Gacsályi János, Sebők Ferenc, Kocsis György, Tili Jánosné, Tizz Lajos, Bertalan János és cs., Kocsis János és n., Kerti János. — 50 cent: Patonay József, Nagy János, N. N. — Független Egyház persely $5.40. BB. $10.00. Kun József és neje $2.00. Nagy József n. $1.50. Duga János és cs. $2.00. Berta Bertalan cs. $1.25. — $1.00: Pálfy Henrik, Duga János, Katkó János, Máté Lajos és cs., Anis Dániel, Gernbrod József és n., Vajda József és n., ifj. Vázsonyi István, Fésüs Ferenc, Mrs. Eliz. Smith, N. N., ifj. Tóth Imre, Horváth Pálné, Armos Dánielné, Vázsonyi Lajos, Bogya András és cs. Druga Mariska. — 50 cent: Szungli Józsefné, Szegedi Pér,

Alliance, Ohio: Kruchio Antal lelkész és neje $1.000, id. Dénes József $1.00, Lorántffy Zsuzsánna persely $1.70, Lorántffy Zsuzsánna belvárosi $2.09, templomi persely $1.20, Nyári iskola növendékek $1.41.

Alpha, N. J.: Szabó András lelkész $3.00.

Annmore, W. Va.: Balogh János $1.00.

Aurora, Ill.: Ref. Egyház persely $3.30.

Baarberton, Ohio: J. K. $5.00, Független Magyar Ifjúkkedvelő Kör $5.00.

Baasking Ridge, Pa. Slezák Pál és neje $5.00.

BALOGH ISTVÁN

FÜSZER ÉS HENTES ÜZLETE

719 Miami St. **Akron, O.**

Tel. Blackstone 0626.

Kéri a magyarság támogatását.

DARAGÓ TESTVÉREK

MÉSZÁRSZÉKE ÉS FÜSZERÜZLETE

428 EAST SOUTH ST.

AKRON, OHIO

EDWARD J. RODGERS

TEMETKEZÉSI VÁLLALKOZÓ

829 EAST FOURTH ST.
BETHLEHEM, PA.

Irodai Tel.: 2926. — Lakás Tel.: 1124

KERTÉSZ ISTVÁN

Magyar Temetkezési Vállalkozó és ambulance szolgálat.

196 E. South St., **Akron, O.**

Telephone: FR. 4412.

American Windish & Hungarian Publishing Co.

A "Bethlehemi Hiradó" nyomdája.

512 E. Fourth St. **Bethlehem, Pa.**

Elvállalunk bármilyen nyomdai munka elvégzését.

Áraink méltányosak. Munkánk elsőrangu

PEOPLES BOTTLING CO.

800 Grant Street,

AKRON, OHIO.

Telephone: Main 6298.

Beaver Falls, Pa.: Ref. Egyház $3.00.

Bethlehem, Pa.: Nagy Emil lelkész $5.00.

Braddock, Pa.: Szarvák József $1.00, Braddocki és Rankini Egyes. M. Férfi B. S. E. $5.00.

Bloomfield, N. J.: Kovács Ferenc tanár $1.00.

Bridgeport, Conn.: Verhovay 68-ik fiók $5.00, özv. Bandré Andrásné $1.00, Kártyaestély $283.15, Köteles István $10.00, Kártya estély (Köteles) $17.00, Rákóczi Betegs. Egylet $100.00, Fazekas Gábor $1.00, Walkó János $5.00, Ref. Nőegylet $25.00, State Streeti Ref. Egyház $15.00, Kálvin Egylee $15.00, Első félévi árvaházi persely $11.00, Nagy Gáborné $3.00, Mándy Sámuel és cs. $2.00, Domonkos János és cs. $2.00. — $1.00: Szacsvay János és cs., id. Poór István és cs., Bandré Györgyné, Dezső Gizella, Dezső Aranka, id. Varga József, Molnár Dániel és cs., id. Bodnár Károly és cs., Horváth Mihály és cs., Kovács Imre és cs., Tóásó Pál és cs., Seres János és cs., Vida Miklós és cs., özv. Varga Lajosné, Böszörményi Lilla Éva, Fekete Sándorné, Buda István és cs., Nyitray Istvánné, Fekete Józsefné. — 50 cent: Zöld István, Nagy Ferenc, id. özv. Szabó Jánosné, Vincze Lajos, Dákóczy Jánosné, Major Gáborné. Kisebb adományok: $2.05. Első Ref. Egyház persely $10.00, özv. Mátyás Józsefné $5.00, Novákovics Józsefné $5.00, Ludman Sándor lelk. $2.00, Köteles István és n. $2.00, özv. Kálmán Miklósné $2.00, Baraté István $2.00, Róth Mihály $2.00, özv. Bodnár Istvánné $2.00. — $1.00: Czikay Ambrus, Lévay Károly, Körtési Sándorné, Varga János, Papp Mihályné, Nagy Pál, Petrohai Józsefné, özv. Csorba Mihályné, Kozma Lajos, Szücs Jánosné, Bányácski András, Fórizs Sándor, Prodlik Pál, Kedves Jánosné, Hriczu Jánosné. — 50 cent: Illés József, Radványi Károlyné, Varga József.

Brownsville, Pa. Kovács Andor lelkész $5.00, Ref. Nőegylet $15.00.

Bucyrus, Ohio: Papp Károly, Zahari Sándor, özv. Kiss Mihályné $1.00—$1.00.

Buffalo, N. Y.: Urbán Endre lelkész $10.00, Kovács Gusztáv $2.00. $1.00: Balogh Gyula és n., Juhász István és n. — West Side: Ref. Egyház persely és kisebb adományok: $2.24. Ref. Nőegylet $5.00. Bethlen Gábor Betegs. Egylet $5.00. Gáspár Erzsébet $5.00. — $1.00: Demeter József, Csontos András, Polgár Miklósné, Farkas András, Balázs Máténé, Sipos Bertalan, Szabó Lőrincné, Szabad József, Elek Benjamin. — I. Egyház persely $4.60. Árvaházi persely $3.13. Ifjusági Kör $5.00, Lorántffy Zs. Nőegylet $5.00, Szeghi B. János lelkészné $2.00. $1.00: Hudák András, Kurucz János, Rozgonyi György, Gáspár István, Mihók György, id. Gédra Imréné, Ujváry Ede, Balla György, Balla Istvánné, Gédra András.

Canonsburg, Pa.: $1.00: Varga Károly, Török Györgyné, Csapó András, Pavlik János, Cziczó János, Tóth Sándor, Ducsai Istvánné, Csele Kálmán. $2.00: Oláh Ferenc. — 50 cent: György Istvánné, Bodnár Sándorné, Kovács Béláné. — Kisebb adomány 50 cent. Tatay Józsefné $1.00.

Canton, Ohio: Ref. Egyház persely $1.23, Ferencz

EASTON FUR SHOP

KOJI ISTVÁN, TULAJDONOS

Finom szőrme kabátok készen és rendelésre.

Javitást is végez és elraktározza a szőrme ruhákat.

167 Northampton St. Easton, Pa.

Telephone: 24571.

FRANK POLKE & SON

UNDERTAKERS

Residence: 409 Hancock Avenue

Telephone: 3-1971.

Office: 733 State Street,
BRIDGEPORT, CONNECTICUT

Telephone: 4-3812.

MECHANICS & FARMERS SAVING BANK

BANK ÉS MAIN ST. SARKÁN,
BRIDGEPORT, CONN.

Kamatozó betétek — Safe Deposit Box-ok
Utazóknak check — Karácsonyi Klub.

The West End Furniture Co.

BRIDGEPORT, CONN.

New England legnagyobb magyar stórja

Breiner Sámuel, tulajdonos.

352 HANCOCK AVE.

ván $1.00, Dókus Gábor lelkész és neje $3.63. NN. 52 cent. Kisebb adományok: $2.10.

Carnegie, Pa.: Tyukodi Józsefné $2.50.

Carrteret, N. J. N. J. M. E. Egyesület 3-ik osz- : $5.00, Am. M. Ref. Egyes. 144. oszt., Sohajda ernt $1.00. Hegyi Sándor lelkész $1.25. W. O. W. stvvériség Camp $2.70, Lorántffy Zs. Nőegylet 1.000, Hegyi Sándor lelkész $2.00, Szitár Józsefné 0. $1.00: Pirigyi Ferenc, Dancs László, Csáki roblv, Nagy András, M. Kovács István, Kolos La- , EKai Ferenc, Czomba Károly, özv. Ur Istvánné, ni i Jánosné, Nagy Józsefné, Maronics Péter. — rjéék Károly 50 cent. Ref. Egyház $1.55.

Charleroi, Pa.: Molnár István 50 cent.

Chicago, Ill.: Verhovay Segély Egylet 342-ik fiók 50,- Pozsgay Imre $1.00, Kovács Gusztáv és n. 10,- ifj. Kéri István $1.00, Fegyverneki Imre 50 c., váács Gusztávné és cs. $7.00, Juhász Péter és n. 00,- Chicagoi Magyar Ref. Nap 50.13, West Sidei f. Nőegylet $5.00, Mrs. E. Bauer $1.00, Mrs. ncrsi 50 cent, Mrs. M. Can 50 c., Mrs. R. Imre c.. Kisebb adományok 50 c. Chicago és K. I. M. i B. és I. E. $10.00. Benkő Ambrus $10.00, icaago-Westside Egyházi persely $3.70, Sebestyén zseef $2.00, Csákay Bálint és n. $1.50, Mártha njjamin és n. $1.00, Balogh Mihályné $1.00, Házi roblyné $1.00, Hegedüs Lajos $1.00, Szépi Bálint c.. Kanyó Lászlóné 50 c. Mrs. Stepelics 50 c., épii Józsefné 50 c., N. N. 35 c. Chicago-Burnside aHház persely $5.10, Árvaházi vasárnap $3.77, Va- rnaapi iskolai persely $1.43, Finn Bros $3.00, Va-

FELSEN TRADING CO.

ELSŐRANGU

FÜSZER ÉS HUSKERESKEDÉSE

9136 Cottage Grove Ave., Chicago, Ill.

Tel. Radcliffe 3300—1.

Chesterfield Pharmacy, Inc.

S. A. ROZYNEK, R. Ph.

9428 Cottage Grove Ave., Chicago, Ill.

Tel. Vincennes 0366.

IFJU LESKÓ JÁNOS

TEMETKEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

328 Hancock Ave.,

Bridgeport, Connecticut

Telephone: 3-0971.

JUHÁSZ PÉTER

ELSŐRANGU FÜSZER ÉS

HUSKERESKEDÉSE.

916 W. 119 Street,

Chicago, Ill.

Tel. Pullman 0329.

SEBESTYÉN JÓZSEF

MÉSZÁRSZÉKE ÉS

FÜSZERKERESKEDÉSE

4219 West Carroll Avenue, Chicago, Ill.

Telephone: KEZDIE 4557.

Régi, megbizható magyar üzlet.

THE GROVE PHARMACY

9224 Cottage Grove Ave., Chicago, Ill.

Otthon készitett fagylalt.

sárnapi iskola $2.00, Kézimnuka sorsolás $10.00, Józsa Géza $2.00, Péter Gyuláné $1.00, Tarjányi Károly $1.50. — $1.00: Kajdi Pálné, Debreczenyi István, Szidik Mihály, Borbély Sámuel, Biró Simon, Ádám István, Balogh Kálmán, Bertalan Sámuel, özv. Berecz Andrásné, D. Németh Jánosné. — 50 cent: Szalkay Eszter, Révész Elek, Németh Lajosné, Tóth Györgyné, Balogh Gáborné, Hajnal Balázsné, Nagy Dénesné, Beluscsák István, Kéri István. — Görömbey György és cs. $1.00. Kisebb adományok 50 c.

Cleveland, Ohio: $1.00: Buszlai Gáborné, Czompoly Miklós, Dudás Pál és cs., Farkas István, Ficzeri Pál, Gál Istvánné, Gácsi Borbála, Hatvani Gábor és cs., özv. Hornyák Jánosné, Kontz Györgyné, Kontz István, Kontz Andrásné, Mrs. J. Kováts, Kiss Lajos, Kudlák Istvánné, Lengyel Jánosné, Lengyel Istvánné, Iván Józsefné, Makó Ferenc, Magyar Istvánné, Magyar Józsefné, Majzik Zsuzsánna, Metti Pálné, Mogyoródi János, Mrs. Oláh, Askay Mihályné, P. Szabó Sándor, Szacsury Istvánné, Sinyei Jánosné, Szököcs Mihály és cs., Mrs. J. Turvey, Varga Jánosné, H. Varga István, N. N. — 50 cent: Balogh Mihályné, Debus Jánosné, Deák Imre, Fünyes János, Gombos Józsefné, Géczi Istvánné, özv. Jakab Mihályné, Tercsy Istvánné, Komjáthy Andrásné, Mészáros Irén, Nagy Jánosné, Papp Andrásné, Pusztai Jánosné, Sárosi János, Üszögh Imréné. — Kisebb adományok $6.53. Hüsitő italból $4.68. Bükky Istvánné $5.00. Ref. Nők husvéti virágadomány $5.00 Persely, West Sidei Egyház $13.00. Kisebb adományok ápr. 29. $8.60. Ref. Nőegylet $5.00. Ref. Nőegylet $5.00. Tamás Juliska sorsolása $6.00 Vasváry Ödön lelkész és neje $2.00. Gogány Józsefné $2.00. — $1.00: Özv. Albert Józsefné, Slézia Dániel, Bella Imre, Zsiros János, Perhács Jánosné, Bany Gábor, Gata Mártonné, Tóth Pálné, Molnár Józsefné, Mérey József, Kovács György, özv. Kapcsos Mihályné, Drótos György, Boszlay András, Tatár István, Illés Józsefné, Nyomó Józsefné, Orbán Istvánné, Tóth P. Pál és n., Kassay István, Gombos Ferenc, Horkwart Andrásné, Mitró István és cs., Nagy Pál, Dezső Imre és n., Éles Andrásné, Guta Mártonné, Mrs. Malinger, Katona József és cs. Bery József. — Kovács Béla $1.25, Varga Viola és János gyüjtése $1.40, Ráti Emma és Erzsébet gyüjtése $1.60. — 50 cent: Kovács János,

GREENHUT & COMPANY

Vas, festék és falhoz való papirok.

9238 Cottage Grove Ave. Tel. Radcliffe 9238.
369 East 61 Str. Tel. Wentworth 1964—5.
4605 So. Ashland Ave. Tel. Boulevard 1334—5.

Chicago, Ill.

PROKOP GYULA

JÓNEVŰ ÉTTERME ÉS SZÓRAKOZÓ HELYE.

924 West 119 St., Chicago, Ill.

Tel. Pullman 3476.

HEINEMANN GYULA

VIRÁGKERESKEDÉSE ÉS KERTÉSZETE.
459 W. 119 Street, Chicago, Ill.
Tel. Pullman 2829.

FRANK A. SCHMIDT

Ingatlanok, kölcsönök, biztositás, épületkezelés
9218 Cottage Grove Ave., Chicago, Ill.
Tel. Vincennes 0020.

LUKÁCS ISTVÁN ÉS FIA

államilag engedélyezett balzsamozók és temetkezési rendezők.

TEMETÉS $90.00-TÓL FELJEBB.

East Sidei kápolna: 2728 Woodhill Road. Telefon: CEdar 0593.
Fiók iroda: 2924 East 116th Street. Telefon: CEdar 7524.
West Sidei kápolna: 1949 West 54th Street.

Demeter Mártonné, Angalét Károlyné. — Király Imre ellenőr $27.00, Jay Avei lakos $1.00, Horváth Sándor $1.20, Buchla Ödön 80 c. Mészáros József $3.00, Gönczi Pál és n. $2.25. Szanyi Dezsőné $1.25, Kalassay Tivadar $1.00, Mészáros József $1.00, Tóth János $1.00, Rudnyánszky Sándor $8.10, Brown Ferenc and Wire Co. $2.50. Vasváry Ödön lelkész és n. $2.00. Király Imre $7.00, Mrs. Lenke Iviggins $5.00. Vasváry Ödön lelk. $2.00. Verhovay 102. fiók $2.00. Király Imre $7.00. Kováchy M. György $5.00. Mrs. M. Vida $1.00. Kováchy M. Mariska $1.00. Király Imre $1.00, Kováchy M. Mariska $1.00. Mészáros Mariska $1.00. Mrs. M. Vida $2.00. Vasváry Ödön lelkészné $1.00. — Első Magyar Református Egyház persely, árvaházi vasárnap $10.24. Jegy szindarabon $21.70. Felülfizetés $5.53. Lorántffy Zs. adománya és Köteles Ferencné és Body Andrásné $115.00. Templom és Iskola Seg. Egylet $5.00. Női Varró Klub $5.00. Gerlack Józsefné $2.00. Fekete György $2.00. Kovácsy Miklós György $2.00. Somosi Józsefné $1.50. Balogh Györgyné $1.00. Bám János $1.00. Bögre András $1.00. Buszlai Gábor $1.00.

Cliffside, N. J. Függ. Egyház persely $3.50. Függ. árvaházi persely $2.15. Czinke Lajos és cs. $5.00. Szabó Ferenc és cs. $1.50. — $1.50: Abaházi János és cs., Dudás János és cs., Ésik András és cs., Gúszti János és cs., Juhász József és cs., özv. Kovács Gyuláné, Altman Ferenc és cs., Sáry József és n. — Szajkó Mihály 50 cent. Márton Sándor lelkész és neje esketési persely $17.72.

Coatesville, Pa.: Dr. Tóth Sándor $10.00. — $1.00: Sinka György, Szücs Sándor és n. Godra Márton, N. N., özv. Kovács Jánosné. — N. N. 50 c. Persely: $1.12.

Columbus, Ohio: Ref. Egyház persely $5.00. Ref. Egyház $3.50.

Consumers, Utah: Molnár István $3.00. Molnár István $3.00.

Daisytown, Pa.: Lorántffy Zs. Nőegylet $10.00.

Dante, Va.: Bodor Jánosné $2.00.

Dayton, Ohio: Idősebbek Énekkara $10.00. Persely $5.10. — $2.00: Lukács János és n., Lukács József és n., Csipkai János és n. — $1.00: id. Vizeli Gábor és n., Angi Lajos és n., Balogh Jánosné, Tóth Andrásné és cs., id. Demeter József és cs., Kurpély János és n., Samu János és cs., Bartus János, Illés István, Virág János és n., Kolb András, Nánássy Kálmánné, Balla István és n., Hanus János és n., Sopronyi György és n., Demeter József és n., Kiseli Barna és n., Popovics István és n., Markó Lajos, Kovács Kálmán, Tokodi István és n., Nyiri Imre és n., Vass Bertalan, Ande István és n., Kisik János és n., özv. Hörcsik Jánosné, Jakab József, Nagy András és n. id. Takács János, Verhovay Segély Egylet 249. fiók. — 50 cent: özv. Fodor Jánosné, Vincze P. István, Vincze Géza, özv. Darabos Pálné, Pálkovics Miklós, Angi Miklós, Bódis István, Antku Jánosné, Szabó Károly, Ács András, Ruhács Istvánné, Baiga István, Orbán József, Takács Lajosné, Ráczkövi Géza, Risinger Pálné; Mu-

A NEHÉZ MUNKA AZ IDEGZETÉT FÁRASZTJA

AZ EREDETI ROYAL SÓSBORSZESZ

az egyedüli szer, mely a fáradt és kimeritett idegzetet felfrissiti és uj életet és munkakedvet ad a használónak, ha a testét néhányszor bedörzsöli.

HA AZT AKARJÁK,

hogy holmi kotyvalékokkal be ne csapódjanak, vigyázni kell arra, hogy az üvegen a **ROYAL** név rajta legyen. Ha a **ROYAL** név nincs az üvegen, akkor ne fogadja el, mert az hamisitvány. Ha az eredeti **ROYAL SÓSBORSZESZ** ott helyben nem volna kapható, akkor rendelje meg postán.

Egy nagy üveg ára ..... **$—.90**

Hat üveg ..... **$ 4.50**

ROYAL MANUFACTURING COMPANY

DUQUESNE, PENNSYLVANIA

Kereskedők, ügynökök irjanak be kedvezményes árakért

rin János és n. $1.00. — 50 cent: Mencsik István, ifj. Hegedüs Jánosné, legifj. Pálkovics Miklós, Papp András, özv. Hegedüs Jánosné, özv. Gertner Henrikné, Farkas Erzsike, Berki Mihályné, Szücs György, Lakatos Sándor. — 75 c.: Belma László. 60 c.: Mács Jánosné. Kisebb adományok $2.55. Ifj. Nánássy C. Lajos $3.00.

Detroit, Mich: Nőegylet I. Ref. Egyházból: $51.17. Woodmen Circle Victory Grove 80. $5.00. Tulipánkert $10.00. Mgr. Dr. Nagy Dezső $2.50. Pajer Lajosné $1.50. Nagy József és n. $1.50. Tóth Mihályné $1.25. — $1.00: Dr. Tóth Jenő, Mrs. Bishoff, özv. Bagó Sándorné, Barkó Lászlóné. — Pokol Áronné 75 cent. Balla Lajosné 50 cent. Ref. Női Egyesület I. Egyház $40.00.

Donora, Pa.: $1.00: Turfa Sándor, Mrs. Katósky, Turfa Sándor és cs. — Turfa Sándor 60 cent.

Duquesne, Pa.: Gáll Andrásné, Papp Jánosné,

Duquesne, Pa.: Kocsis István $1.50. — $1.00: Gáll Andrásné, Papp Jánosné, Sápos Menyhértné, Balder Istvánné, Gyenes Benjáminné, Sápos Menyhért, Diószegi János és cs., ifj. Diószegi János. 50 c.: Oláh József, Gaál Istvánné, Gaál Etel, Gaál Kató, Papp Jánosné, Papp Mici. — Diószegi Jánosné sorsolása $2.95. Vörös Jánosné koszoruból fentmaradt $3.60. Sebestyén Endre $1.00.

East Chicago, Ind.: Ref. Női Egylet $15.00. Ref. Női Egylet $15.00. Ref. Egyház persely $8.63. Ref. Egyház árvaházi vas. $3.96. Kádár Jolán $1.00. Benkő Jenő $1.00. Vas. iskola $5.00. — $1.00: Balázs József, Görömbey Gertrud, Molnár Lajos, Derján Gyula, Jósvai János, Molnár Bálint. Bodor Dániel lelkészné $2.00, Seregély Dániel $2.00. Ref. Nőegyet $15.00.

Fairfield, Conn.: Ref. Nőegylet kártyaestély $80.29.

Farrell, Pa.: Daróczy Mátyás, Horváth Mihály és n. $1.50, Daróczy Mátyás lelkész $5.25.

Fairport-Harbor, Ohio: Tóbiás János $3.00. Egry László lelkész $2.00. — $1.00: Tokár Andrásné, Huszár István és n., Szerdy István és n., László Kálmán és cs., Nógrádi Mátyás, Horváth Mihály és n., Csengő T. András és cs., Molnár Miklós, Szrtopkai István, Tarnóczki Istvánné, Nógrády Mátyásné. — Tóbiás János $2.00. — $1.00: Polgár Lajos, Eszterhai Antal, Literáti Sándor. — 50 cent: Tokár Andrásné, Illár József, Matyi János, Sárossy András, Kassay József, Szücs László, Takács Istvánné, özv. Rákóczi Józsefné, Végső István, Lengyel András, Balázs András, Bodnár János, Tóth Menyhért és cs., Sárosi András. — Kiss János és cs. $1.00. Kisebb adományok és persely $20.65.

Fleming Park, Pa.: N. N. 30 c., Lőczi Viktor és Géza $1.00, Csatlós Lidia 50 c., Ref. Egyház $5.00.

Flint, Mich.: Szalay Emil $10.00. — $1.00: Juhász György, Máté Sándorné, Mészáros Sándorné, Koncza Imréné, Pál József Sütő István és n., Almássy Lajos és cs., Molnár Andrásné, Antal Dánielné, Tóth Kiss Lajos, Mrs. Ella Steif, Maj János, Bóka István, Füzi Andrásné, Gáncsos Lajos, Gáncsos Péter, Fazekas Gábor, Szikszay György és n., Szabó Bertalan, Simon István, N. N., N. N. — 50 cent: Árvay Andrásné, Sütő Árpádné, Ko-

TÓTH ISTVÁN
FŰSZER ÉS HUSKERESKEDŐ.
Friss hurka és jó kolbász kapható.
9333 Cottage Grove Ave., Chicago, Ill.
Tel. Stewart 2858.

Boldog Karácsonyi és Ujévi ünnepeket kiván
LUKÁCS JÓZSEF
FŰSZER ÉS HUSKERESKEDŐ
642 W. Dakota Street **Dayton, Ohio**

DR. SEMÁN JÁNOS
MAGYAR FOGORVOS
11803 Buckeye Road
CENTRAL UNITED BANK FELETT.
Phone: WAshington 6760

Washington 6506
DR. NOVÁK PÉTER
MAGYAR FOGORVOS
szivesen áll a magyarság rendelkezésére
11803 Buckeye Road
CLEVELAND, O.

BICZÓ FERENCZ
TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ
8027 W. Jefferson Avenue,
DETROIT, MICH.
Tel. Vinewood 2-0175.

Albert és cs., Kiss János. Kisebb adomány és persely $8.70.

Franklin, N. J.: Özv. Zsénai Mártonné $1.00. — 50 cent: Vincze Tamás, Pákozdi Károlyné, Kovács Istvánné, özv. Petró Mihályné, özv. Vohály Péterné. Kisebb adományook $1.85.

Freemansburg, Pa.: Gutay János $1.00.

Granite City, Ill.: Granite City Első Mükedvelő Eggylet $5.00.

Hammond, Ind.: Mrs. Róza Sirbek $1.50, East Chicagoi Női Reviziós Liga $20.00.

Hartford, Conn.: Magyar Betegs. Egylet $2.00, Magyar Nők $40.00.

Hastings On Hudson New York.: Verhovay 175. fiók $3.00.

Homestead, Pa.: $1.00: Fodor János, Nagy Sándor, id. Kosztrub András, Séga György, id. Román Lajos, Uhrinyák András, Fekete István, Péntek György, Szabó Jánosné, Mikó Imre, Aszmongya Lászlóné. — 50 cent: Kati Bertalan, Sárosi János, Bulykó András, id. Jurcsó István, Medve György, ifjj. Bulyka János, Ádám András, Makó János, özv. Tooboz Istvánné, Ladányi Gábor, Billi Sándor, Győri József, B. Nagy István, Kovács Károly, Mrs. Robert Blamhard, Popély József, Hlavati György, Csontos János, Kosztrub József, özv. Miller Józsefné, Lajos János, Balla János, Papczun Mihály, Kun Bertalan, László János, Dóczi József, id. Bulyáki János, Román Béla, ifj. Varga István, ifj. Tóth János, Gyöngyösi János, özv. Brevák Istvánné, Smith Péterné, Nagy Miklós, Sharbon Miklós, Sütő Jánosné, Lasics Imréné, B. Nagy János, Bicskcos András, Varga Imre, Varga András, Ducs Jáncos, Lengyel Istvánné, Szonyák Mihály, Mikó Jáncos. — N. N. 79 c. Kisebb adományok 9.75. — Katona András $16.50. Rigó János $1.00. Homesteadi Mf. Ref. B. S. és Egyházi Egylet $5.00. Czakóczi Imre $1.00. Dr. Melegh Gyula $2.00. Rigó János $1.00. Dienes Barna 50 c. Czakóczi Imre $2.00, Fekete Mihályné $1.00, Dr. Szabó Tamás $1.60, Melegh Gyula $2.00, Lengyel A. János $1.60, Lengyel István 60 c. Phillipp György $1.60. B. Tóth János $1.60. Homesteadi és V. R. Betegs. és Egyh. Egylet $3.00. Czakóczi Imre és n. $1.00. Román Lajos $2.00. Csizmadia János $1.00. Phillipp György és cs. $1.50. Mrs. Julia Finkelstein 60 c. Ref. Egyház $8.19. Liigetti Sámuel $2.00. — $1.00: Lengyel János, Kóka Györgyné, Zombori Gyuláné, Kacsó Márton, Valyik György, Zsoldos János, Hornyák Mihály, Móré Mihály, Bölcsházy János, Gáll András, Sommogyi György, Szabó Józsefné, Kovács Lajos, Katona András, P. Tóth János, Rigó János. — Matyi András $2.00.

Indiana Harbor, Ind.: Imre Lajos $1.00, Ref. Egyház $5.92.

Johnstown, Pa.: Ref. Egyház persely $3.32. Ref. Egyház persely estély $7.80. Dr. Wollitzer Gyula $2.00. — $1.00: Rev. Fekete András, Rev. Krivulka Károly, Nagy János, Sirokmány György, Csicsmányi Géza, Patai János, Daróczy József, Mestellér András, id. Nagy Péter, id. Lengyel János. — 50 cent: Daróczy Józsefné, Bunda János, Juhász János, Kozma Dánielné, Nagy Jánosné, Madarász Józsefné, Kozma Dániel, Sütő Kálmán, Szabó Lajos, Takács Jánoos. Kisebb adomány 98 cent. Lengyel István $1.00. Szabó Lajos $1.00. Dr. Wollitzer Gyula $4.00.

Joliet, Ill.: Verhovay 127. fiók $2.50. Kiss Péter 50 cent. Kisebb adományok $1.35.

Kalamazoo, Mich.: Vasárnapi iskola $2.00. Ref. Egyház $3.00. — $1.00: Varga Andrásné, Székely Tamásné, Argyibán Gyuláné, Veres Andrásné, Lewis Koporcsin, — 50 cent: Dolla Józsefné, Bodnár Balázsné, Kerekes Béláné, Homoki Albertné, Nagy Jánosné, Varga Lőrincné, Varga István, Bedics Mártonné, özv. Szabó Lajosné, Susie Mokola, Remecky Pálné, Bodnár Istvánné, Nagy Imréné, Homoki Dezsőné, Varga Menyhértné, Csiszár Pálné, Végh Ferencné. Kisebb adományok $2.25.

Kent, Ohio: Páncél József és n. $1.50.

Kreischerville, S. I. Független Egyház $2.00. Független Ref. Egyház $9.05. — $1.00: Biró Zsigmond, Papp Sándorné, Czapp István, Herceg Lajos, Fazekas Józsefné, Béres Károlyné, Gerék István, Dócs Mihály, Béres Károly. — 50 cent: György Istvánné, Dócs József.

Lackawanna, N. Y.: Bötty János lelkész $4.00. Id. Básty Lajos $1.00, Bodnár Gáborné $1.00. Rózsa Jánosné 50 cent. Árvaházi vasárnap $17.70. Árvaházi persely $1.46.

Laurel, Pa.: Mrs. Klujber Józsefné $1.00, N. N. 25 cent, Mrs. Klujber 50 cent, özv. Klujber Józsefné $1.00.

Ligonier, Pa.: Néh. Jurás István $5.00. Árvaatya $2.20, Nánássy Lajosné $9.00, Kalassay Sándorné $5.00, Kalassay Károly $4.00, Szabó Mária, Lengyel János $1.00—$1.00. Özv. Kozora Andrásné $1.00. Ifj. Nánássy Lajos $5.00, Nánássy Irén $3.00, Ésik Benjáminné $1.00, Lengyel János $1.00, Szopó József $5.50, Nánássy Marian $5.00. Persely 74 cent. Persely 70 cent. Persely $1.25. Janiga József $2.030. Gacsályi Imréné $4.00. Persely $1.90. Csáji Mihály $4.00. Szarka András $12.00. Nánássy Vilmos $2.00. Tóth Mihály $14.00.

Logan, West Va.: Gyöngyösi János $1.00. Magyarok mulatsága ápr. 28, 1934. $45.06.

Los Angeles, Calif.: Los Angelesi Ref. Egyház $10.00, Barna János és n. $5.00. Ref. Egyház $7.68. Ref. Egyház Nőegylet $5.50.

Lucerne Mines, Pa.: Sebestyén Vince $5.00.

Martinsferry, Ohio: Női Klub $10.00, özv. Tóth Lajosné $1.00. Ref. Egyház $10.00.

Massillon, Ohio: Kálmán István és cs. $2.50. — $1.00: Farkas Bertalan és n., Kálmán István, Farkas Józsefné.

Middletown, Ohio: Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet $50.0. Ref. Egyház persely $1.48. Kish Miklós és cs. $2.00. — $1.00: Hocz Ferenc, Juhász József, Kocsis Albert és cs., Szabó Gábor és cs., Török János és n., Ujpál János, Pócsy Gábor és n., Szentesi József, Mester István és n. — Katona Gábor 50 cent.

Milwaukee, Wis.: Ref. Egyház $6.00. Ref. Egyház persely 45 cent. — $1.00: Varga László, Belle Er-

zsike, Révész Istvánné, Galó István, Zsoldos Lajos, Csoma Sándor, Pallagi Mihály és cs., Belleznay Ferenc, Udvari Mária, Huszti István és n. — 50 cent: Knoch Jánosné, Csokonay Istvánné, Oláh István, Mrs. Miller, Pallagi Kornél. Kisebb adományok $1.05.

Morgantown, W. Va.: Ref. Egyház $6.00. Iván István és cs. $2.00. Merk János $1.00. Kiss József 75c. 50 cent: Merk György, Borsó Béla, Borsó Bertalan, Papp Ferenc, Petulák Miklós, Baranyai Lajos, Ben. Salier, N. Tóth. Kisebb adományok $2.55.

Munhall, Pa.: P. Tóth János $1.60, Lengyel A. János és cs. $1.80.

McKeesport, Pa.: Verhovay 226. fiók $5.00, Független Ref. Egyház $12.00, Magyar Társaskör $6.25, Daróczy Sándor lelkész $1.00, Független Egyház: Cserkészek és kisérőik $5.10, Bogár Károly lelkész $5.00, Prosvita $5.00, Hadar Benjámin és cs. $1.50. $1.00: Trambula György, Balázs Endre és cs., Juhász András és n. — 50 cent: Püspöky József, Mrs. Andrew Petack.

McKees Rocks, Pa.: Janaj József 50 cent.

Nanty-Glo, Pa.: Csengeri Zsuzsánna $1.00.

Nesquehoning, Pa.: Am. Ref. Egyesületet 145. osztály 50 cent.

Nettleton, Pa.: Szunyogh Ferenc $1.00, Fekete Sándorné $5.00.

New Brighton, Pa.: Kovács Ferenc $1.00.

Nazareth, Pa.: Mitchell András $3.00.

New Brunswick, N. J.: Özv. Beregi Károlyné $1.00, Perth Amboyi Szt. Erzsébet Egylet New Brunswicki osztály $6.00, Somerset St-i Ref. Egyház $15.00, Dr. E. J. Csema $5.00, Kósa András lelkész $3.00, Buckó Józsefné $1.00, Gyarmathy Lajos $5.00, Ref. Nap New Brunswick $82.12, I. Ref. Egyház persely $11.59, Kedves Antalné és cs. $5.00. — $1.00: Id. Varga Zsigmond, id. Béres István és n., Redler Istvánné, N. N., Tamás Bálint és cs., Kaskó Andrásné, Daku Ferenc. — 50 cent: Béres Sándor és cs., Bakos János és cs., Vida József és cs., S. K., Csóbor Ferenc és cs. — Szabó Ferenc és cs. $1.00, Szabó Ferenc $2.00.

New Canaan, Conn.: Urbán Béla $2.00, Urbán Béla koszoruváltság Urbán Endre után $5.00.

New York, N. Y.: Teppert János $1.00, Polcer Imre $5.00, Brooklyn: Gáthy István $5.00, Mrs. Czanka $5.00, Polcer Imréné $10.00, Hungarian Relief Association $100.00, Ghika György főkonzul $5.00, Az első egyházból: Perémi Ödönné, Blaskovits Lajosné $5.00—$5.00. Genzinger Jánosné $2.00. $1.25: Mikó Berta, Kabay Klára. $1.20: Shin Ferenc. — $1.00: Bélay Veress Julia, Mrs. Ducsiné, Szuhay József, Kabóth József ,Király Istvánné, Demeter Gusztáv, Orosz István, Ferenczy Vilmos és n., Kish Erzsébet, Magetta János, Kiss Lajos, Szabó és cs., Mrs. Vadász, Tumbász Ágnes, özv. Papp Sándorné. — 50 cent: Medve Jánosné, Hébráne József. — $3.00: Lorántffy Nőegylet, Vasárnapi iskola. Kisebb adományok és névtelen $2.59. Mrs. Berta $2.00, Takaró Géza lelk. $4.00, Kováts Ezredes Társaság $55.25, Demeter Gusztáv $1.00, Márton Sándor lelk. $2.25, Függ. Egyh. Ifj. Kör $7.69

A legjobban felszerelt

MAGYAR NYOMDA DETROITBAN ÉS KÖRNYÉKÉN

A RAPID PRINTING CO. NYOMDÁJA

7911 W. JEFFERSON AVE.
DETROIT, MICHIGAN

VINEWOOD 2-0414.

FODOR GYULA,
tulajdonos.

Parkes's Gold Camel Tea Balls

Minden csésze izlik.

Kávé, tea, füszerek, kannázott eledelek, izkivonatok.

L. H. PARKE COMPANY
PHILADELPHIA PITTSBURGH

The Pennsylvania Lighting Company

Electrical Engineering and Construction
Field and Armature Winding

215 Alwine Avenue, Greensburg, Pa.

Telephone Greensburg 832

Jóváhagyott Emergency Lighting Units

Karácsonyfa ünnepélyen persely $5.20, Márton Sándor lelkész születésnapjára persely $5.60, Petró Kálmán és cs. $2.00, Gyurecskó Andrásné $1.00, Pirnusz Béláné $1.00, Kemendy Sándor és cs. $1.00, Zukon István 50 c., N. N. 50 c. Kisebb adományok és persely $8.00, Szent György Szövetség Magyarokk Nagyasszonya $50.00, Tiszaujlaki és Vid. Vizkárosultak B. $7.00, Fülöp Ilona Nap $104.66, Pro Hungaria Nők Szövetsége $5.00, Brooklyn: Get-Together Club $5.00, Astoria: Wolf Mihály $7.50, Szeomor József 50 c. Flushing, L. I.: Mrs. Czanka $1.00, Queens: Magyar Demokrata Klub $5.00, Brooklyn: Emri Imréné 50 cent, Polcer Imre $2.50, Páter Kálmán $2.00, Mrs. Bertha $5.00, Takács Józseef $2.70.

Niles, O.: Nőegylet sorsolása Nagy János ter. $1..75.

Oswego, N. Y.: Kolumbán Sándor $1.00.

Owendale, Michigan: Pavlichek Pál $1.00.

Perth Amboy, N. J.: Független Egyház: Tutkovicss Mihály és n., Bolyog Ferenc és n., Belenszki Gyyula és cs., özv. Matusz Pálné, Herman Miklósné, Kovács Ferenc és cs. $1.00—$1.00. Férfikör $5.00. Rooyal Neighbor Liliom oszt. $5.00. Kucsma Béla $1..00. Liberty Camp W. O. W. $5.00, özv. Szentmiiklósy Józsefné $10.00, Dr. Vincze Károly $10.00, Függg. Egy. Női Kör $5.00, Független Egyház $5.76, Drr. Vincze Károly $1.25, Perth Amboyi Magyar Nők Klubja $5.00, Függg. Egyház gyermekeinek böjti ön. $1.48, ifj. Marincsák János és n. $2.00, Izraelita Magyar Nők Klubja $2.50, Zámbory Sándor $2.20, Kiirsch Lajos $10.00, Szabó Antal $1.00, Függ. Ref. Eggyház persely $14.91, Id. Konfirmáltak Köre $10.00, Vááradv László és cs. $5.00, Bacskay József és cs. $5.00, Czinu István és cs. $3.00, Tóbiás Ferenc és cs. $2.00, Berey Lajos és cs. $2.00, Mező László és cs. $2.00, id. Seeman József és cs. $2.00. — $1.00: Heerman Miklós és cs., Kovács Ferenc és cs., Harsányi Sándor, Lipnick testvérek, Dagonya Irén, Friderich Ferenc, Tóth Ida, Tutkovits Mihály, Mató Páál, Szentmiklósy Albert és n., Rácz András és cs., Paapp József, Szabó Pál, Kiszti József és cs., Varga István, Lévay Lajos, Tóth Imre, Veres Anna, Jaariska Gábor és cs., Dámóczi Menyhért és cs., Boodnár István és cs., Hudacskó József, Bányácski Feerenc és cs., Vollner János, Vincze Juditka, ifj. Szzekeres István és cs., id. Marincsák János és cs., Baalogh Ferenc és cs., Csordás Ferenc és cs., Abaházi István és cs., Lipnick Lőrinc és András, özv. Beenkő Imréné, Kovács Ferenc és cs., Doktor Gyyörgyné, özv. Szallár Jánosné, Tóth Rudolf és css., özv. Szabó Jánosné, Kovács István, özv. Deák Istvánné, Andricsák György és cs., özv. Szentmiiklósy Józsefné, Mrs. H. Eggert, Rezes Pál, Szzentmiklósy Pál és cs., Czók Mihályné, id. Maroosi Károly és cs., Szabó Antal és n., Bartha Mihályné, Illés Baláázs és cs., Nagy József és cs., Izzsó Antal és cs., Hegedüs Kálmán és cs. — $2.00: Nagy Jusztina és leánya, özv. Szabó Károlyné. — 500 cent: Ifj. Tóóth Imréné, Tóbiás testvérek, id. Tóóth Sándor, Krupa Lajosné. Kisebb adományok 755 cent.

FORD MENOHER

SZÉN ÉS MÉSZKERESKEDŐ

Az árvaház szállitója.

Tel: Ligonier 194—13.

Lakás: LAUGHLINTOWN, PA.

QUEER'S REPAIR SHOP

Automobiloknál és épületeknél a villamosság szakába tartozó mindenféle munkát elvégez.

LIGONIER, PA.

Az intézet mechanikusa.

DURHAM'S STUDIO

GYÖNYÖRÜ FÉNYKÉPEKET KÉSZIT

810 JEFFERSON STREET

LATRROBE, PA.

Telephone 136

DIAMOND COAL CO

522 N. 13th St. Milwaukee, Wis.

Mindenféle szén és más tüzelő anyag nagy választékban kapható.

Sinitz Jenő, magyar szénkereskedő

Philadelphia, Pa.: Rákóczi Egylet 76. oszt. $2.00.

Phoenixville, Pa.: Rácz György lelkész $5.00. — $1.00: Demeter László, Géczy Sándor, Mrs. A. Kocsi.

Pittsburgh, Pa.: Kovács Miklós $1.00, Estu János $2.00, Expert Printing Co. $30.00, Bodák András és n. $1.50, Vas. Iskola lecke $3.00, Mrs. L. Wiggins $2.00, Varga Lajos lelk. $4.00, Fiók Albert és n. $3.00, Kucher Olga $1.50, Mrs. L. Kucher $1.00, Kovács Erzsébet $2.00, Kovács M. Miklós $1.00, Kovács József $3.00, Szent Anna róm. kath. hitközség $10.00, Varga Lajos $5.00, N. N. $3.00, Tulipánkert Egyesület $2.50, Bencze János és n. $2.50, Révész Kálmán és n. $2.50, — $1.00: V. Petró József és cs., Deutsch Lajos és cs., Molnár Béla és cs., "Magyarság", B. Tusai Mihály és cs., Kupecz János és cs., F. C. Bercsi. — 50 cent: Kovács Miklós, Kovács Miklósné, Kovács Edward, Valy A. A., Mészáros Józsefné, Mészáros Györgyné, Turcsányi Vendelné, Tóth Lászlóné, Deutsch Ignácné, Petró István, Dr. Komlóssy Miklós r. k. pléb., Csizy Józsefné, özv. Heister Jánosné, Rick Sándor, Orbán Gyuláné, Alexa Pálné, Mészáros György, Mészáros József, ifj. Estu János, Ref. Egyház persely $8.00, Krizsán Mária 75 c., Zeiger Arthur $1.00, Aranyosi Józsefné 50 c., Kupecz János $1.00, Kovács Józsefné $3.50, Révész Kálmán és n, $1.80, Bercsi F. C. 60 c., Valy A. A. 60 c., Szakáll Ilona 50 c., Mudrány Erzsébet 20 c., Kupecz János $1.00, Révész Kálmán $1.40, Bercsi F. C. $1.10, Markovitz Árpád 90 c., Valy A. A. 60 c., Topcher B. $1.60, Hibó Jánosné $1.50, B. Topcher $1.00, Kupecz János 90 c., Liska György és n. $3.00, Nádassy Zoltán $2.00, Kupecz János $1.00, Kovács Miklós 80 c., Molnár János 60 c., özv. Köteles Albertné 60 c., Köteles Mariska 60 c., Gyöngyösy István $3.00, Öreg Amerikások $5.00, Béres István $1.00, Pro Hungaria Nők Szöv. $5.00, Trubella János $2.00.

Pocahontas, Va.: Verhovay 23-ik fiók $2.00.

Portage, Pa.: Ref. Egyház persely $1.25.

Punxsutawney, Pa.: Ronyecz Istvánné $1.00.

Racine, Wis.: Ref. Egyház $5.25.

Rankin, Pa.: Ref. Nőegylet $15.00, Persely $2.26, Kish József és n. $2.00, Juhász Dezsőné $1.00, Tóth Istvánné $1.00, Csorba Benjamin és n. $1.00, Belencsik Péter 50 c., Első Amerikai M. Polgári Szövetség $5.00.

Roebling, N. J.: Magyar Egyletek $189.50.

Scranton, Pa.: Vajda András $5.00, Vajda Istvánné, és gyermekei $2.00, Vajda Lajos $1.00, Ref. Egyház $5.00, Kálmán Gábor $1.00, Patkó Gábor $1.00, özv. Vajda Istvánné $1.00, Vajda Bertalan $1.00.

Scranton, Pa.: Verhovay 174. fiók $5.00.

Shelton, Conn.: Magyar Jótékonysági Nőegylet $5.00.

South Bend, Indiana: Molnár István és Máté Mária $4.50, Ref. Egyház persely 53 cent.

South Norwalk, Conn.: Tóth Béla lelkész és n. $2.50.

ALAPITTATOTT 1905. PHONE: P. A. 4-0801

Csipő Lajos

PÉNZKÜLDŐ, HAJÓJEGY ÉS KÖZJEGYZŐI IRODÁJA

oly régi, oly erős és megbizható, hogy ez a név már valóságos fogalommá fejlődött ki a Perth Amboy és vidéke magyarságának a szivében. Csipő Lajos az utóbbi időkben kibővitette üzletét automobile és tüzbiztositásokkal is. Mint ilyen, Amerika legnagyobb és legmegbizhatóbb biztositó társaságainak kötvényeit adja ki nagyon méltányos árban és különös gondot fordit ügyfelei érdekének megvédésére. Nagyon kevés ilyen régi kipróbált és megbizhatónak bizonyult magyar ügynökség áll még fenn Nagy-Amerikában, a többieket már mind elseperte a depresszió nyomában fakadt nincstelenség. Pártoljuk ezt a déget nemcsak azért, mert néhanéha szükségünk van szolgálataira, hanem azért is, mert igazán megérdemli a magyarság pártfogását.

477 State Street, Perth Amboy, N. J.

So. River, N. J.: Presbyterian Egyház C. E. $5.00.

Springdale, Pa.: Verhovay $2.50, Novák Lajos lelkész $9.00.

Stamford, Conn.: Dudás Sándor $5.00, Mónus János $2.00.

St. Louis, Missouri: Taschler Józsefné $2.00, I. M. Női Segély Egylet $5.00.

Stowe, Pa.: Várady András és cs., $2.00, Várady Béla és n. $1.00, Bacsó Józsefné $1.00, Barta Sándor $1.00, Antus Jánosné 50 c., Fazekas Jánosné 50 c. Kisebb adományok 25 cent.

Throop, Pa.: Várkonyi Miklós lelk. $3.00, Szabó Lajos $1.00, id. Balla János 50 c., ifj. Balla János 50 c., Kiss Józsefné 50 c., Erdélyi Zsigmondné 50 c., Ref. Egyház 10 cent.

Toledo, Ohio: Ref. Egyház persely $1.00, Ujlaki Ferenc lelkész $55.50, Fülöp Jánosné $1.00, Henez Sándorné 50 cent, Molnár István $5.00, Molnár István $5.00, ifj. Molnár István $3.00, Ujlaki Ferenc $3.50, Martin Mártonné $3.00, Molnár István $3.00, Magyar Ifj. Egylet $5.00, Horváth Albert, Gyula, Gáncsos György és Nagy Lajos által rendezett bál $60.00.

Tonawanda, N. Y.: Ref. Egyház persely $5.00, Lorántffy Nőegylet $5.00, id. Kiss Sándor $1.00, Maja Jánosné 50 c. Kisebb adományok 50 cent.

Townsend, Del.: Mosuly György $1.00.

Traveskyn, Pa.: Dancs Mihály és cs. $2.50.

Trenton, N. J.: Kálvin János Egyház $1.74, Szuha Margit $1.00, Béky Zoltán lelk. $1.25, Amália K. Gacsó $1.00.

United, Pa.: Ifj. Suba Ferenc $1.20, id. Suba Ferenc 80 cent.

Wallingford, Conn.: Ref. Egyház persely $4.00, Ref. Egyház $1.00, Kovács Béla és n. $2.00, Bartha Lajos és n. $1.00, Gecshely Józsefné 50 cent.

Waycross, Ga.: Alfred von Baldeschwielerné $5.00.

Wharton, N. J.: Özv. Kósa Andrásné $1.00.

Whiting, Ind.: Pavló András és n. $2.00, Ref. Egyház $5.60.

Wilkesbarre, Pa.: Sanlik Ferenc $1.00.

Windber, Pa.: Turóczi István $1.00.

Witherbee, N. Y.: Cseh Ferenc $1.00.

Woodbridge, N. J.: Ur Irma, Ur Rozália, ifj. Ur Sándor, ifj. Ur János, Ur József, Ur Erzsébet, Ur Ágnes, Ur Mária 50—50 cent.

Woodmere, L. I.: N. N. $5.00.

Vintondale, Pa.: Medvigy Györgyné és Soós Péterné gyüjtése: Medvigy S. Györgyné, Farkas Miklós, Antal Kálmán, György József, Juhász József, Kömüves József, Márkus Kálmán, Tóth Péter $1.00—$1.00. — Kaszás István, Béres Mihály, özv. Gerő Gyuláné, Szegedi Sándor, Izsó Bálint, Novenik György, Gazdig Zsigmond, Tóth István, Dulenszki István, Simon Károly 50—50 cent. Persely 85 cent. Kisebb adományok $3.65

Yatesboro, Pa.: Verhovay 88. fiókja $1.00.

Yonkers, N. Y.: New Yorki Népszava Bizottság $14.00, Tóth Andrásné, Ref. Nőegylet elnöke gyüjtése: Szücs János, Koos József, Fekete Józsefné, Nyárady Károlyné $1.00—$1.00. — Pacsonka Gábor, Gajdusek Ágoston, Tóth Andrásné, Berta János,

LINCOLN CAFÉ

TRASKI ISTVÁN, TULAJDONOS

210 Hamilton St.,

New Brunswick, N. J.

Tel. 1153.

Magyar üzletében izletes italok kaphatók.

Phone: 7981.

FEHÉR SAS TEREM

Szalacsi János, tulajdonos.

Frissen csapolt KRUGER sör naponta. Kitünő külföldi és belföldi italok. Szép nagy tágas termem kiadó: lakodalmakra, táncmulatságokra, szinelőadásokra és gyülésekre jutányos áron.

196 Somerset St., (Cor. Scott St.)

New Brunswick, N. J.

PETER BIRO, INC.

INGATLANÜZLET, ÁLTALÁNOS BIZTOSITÁS, HAJÓJEGY IRODA ÉS PÉNZKÜLDÉS KÜLFÖLDRE. NYILVÁNOS KÖZJEGYZŐ.

Telefon: 1209.

108 French St., New Brunswick, N. J.

The State Chemical Mfg. Co.

CLEVELAND, OHIO

Janitor and Sanitation Supplies.

Mrs. Balogh, Simon Lidia, Salipszky Róza, Szabó Istvánné, Borkó Mihályné, Tarr József, Bakó Béláné, Czernay András, Korchina Béláné, Kovács András, Kántor Lajos, Lencsés Mihályné 50—50 c. Kisebb adományok $2.30. Ilona Nap, Reskó Jánosné adománya $4.25.

Youngstown, Ohio: Youngstowni és Vidéki Nagybizottság $5.00, West sidei Polgári Kör $2.50, Verhovay 108-ik fiók $5.00. — Első Egyház $3.50. — Függ. Egyház: Batáry András $2.00, Szalay József $2.00. $1.00: Csépke Balázs, György Mihály, Kish András, Nagy Lajos, Veres István. — 50 cent: id. Eszenyi Istvánné, Hodry Sándorn. — Hura Pálné, Kqntor Péter, Kolozsváry József, özv. Kovács Andrásné, Kun József, Luterán János, Luterán Jánosné, Nagy Bertalan, Tatár Pálné, Veres Ignácné 50—50 cent. Kisebb adományok $2.75. Zsirka Józsefné (Függ. Egyház) $1.00, Borsy Kerekes György lelkész $9.00, C. E. Országos Konferencia $11.32. Napsugár Egyesület $10.00.

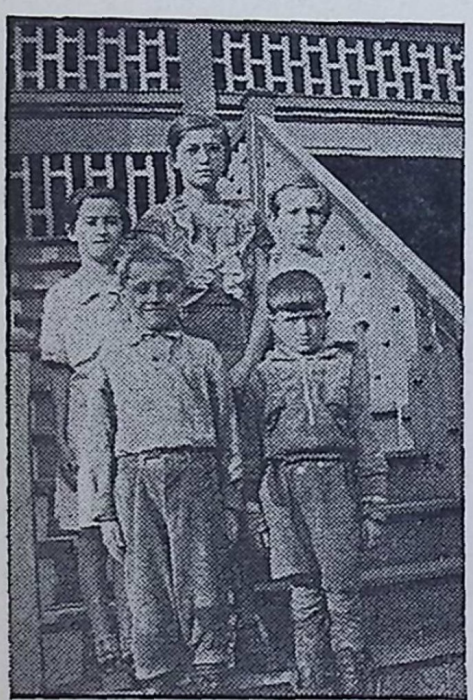

A BALOGH GYERMEKEK DETROITBÓL

Telephone: 1712.

MITRUSKA S. JÁNOS

MAGYAR TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

681 CORTLAND STREET,
PERTH AMBOY, N. J.

A LEGDISZESEBB TEMETÉSEKET SZAKÉRTELEMMEL RENDEZI.

JOHN J. INGELSBY

TEMETKEZÉSI VÁLLALKOZÓ ÉS BALZSAMOZÓ.

1745 SOUTH BROAD ST.
TRENTON, N. J.

DR. VARGA MAGYAR GYÓGYSZERTÁRA

Nálunk kaphat minden néven nevezendő ó-hazai gyógyszert, amely megrendelésére frissen készül ó-hazai anyagokból és ó-hazai receptkönyv szerint.

Forduljon hozzánk bizalommal

Dr. Varga György, tulajdonos

Aranyéremmel kitüntetett okl. gyógyszerész.
Uj cimünk: 906 So. Broad St. harmadik ajtó a Beatty St. saroktól.
Telefon: 2-8920. TRENTON, N. J.

A LÉVAY BÉLA

SÖRCSARNOKA

Ely és Lexington sarkán van
SO. NORWALKON.

A magyarság kedvelt szórakozó helye.

II. TARTÁSDIJBÓL

1934 januárban:

Painesville, O.: Molnár gyermekekért $30.00. **Cleveland, O.:** Wiggins Róbertért $12.50. **New York, N. Y.:** Szabó gyermekekért $40.00, összesen $82.50

1934 februárban:

Johnstown, Pa.: Csicsmányi Géza $12.50; **New York, N. Y.:** Mrs. A. Allen $45.00, Polczer Imre $25.00; **Toledo, O.:** Kovács Endre ny. lelkész $25.00 és $16.00; **Cleveland, O.:** Mrs. Wiggins $12.50; **Painesville, O.:** Molnár gyermekekért $30.00; összesen $166.00

1934 márciusban:

New York, N. Y.: Mrs. Allen $45.00, Polcer Imre $25.00. **Johnstown, Pa.:** Csicsmányi Géza $25.00. **Cleveland, O.:** Mrs. L. Wiggins $12.50. **Detroit, Mich.:** Bötykös Béla lelkész $40.00, összesen $147.50

1934 áprilisban:

New York, No Y.: Mrs. Allen $45.00, Polczer Imre $25.00; **Detroit, Mich.:** Balogh Ferenc $20.00; **Johnstown, Pa.:** Csicsmányi Géza $12.50; **Pittsburgh, Paa.:** Mrs. L. Wiggins $12.50; összesen $115.00

1934 májusban:

Detroit, Mich.: Balogh Ferenc $20.00; **New York, N. Y.:** Polczer Imre $25.00, Mrs. Tardiboni $12.50; **Youngstown, O.:** Mrs. Eperjesi $12.50; **Pittsburgh, Paa.:** Mrs. Wiggins $6.00; összesen $76.00

1934 juniusban:

Bridgeport, Conn.: Szabó Mária után $184.97; **New York, N. Y.:** Polczer Imre $50.00, Mrs. Allen $25.00, Mrs. Ternay $12.50; **Cleveland, O.:** Horváth Margit $15.00, Gyenes Mária $15.00, Szanyi Albert $12.50; **Perth Amboy, N. J.:** Lukács gyermekekért $300.00; **McKeesport, Pa.:** Daróczy Sándor lelkésznéé $25.00; **New Brunswick, N. J.:** Mezei Józseért $25; **Detroit, Mich.:** Balogh Ferenc $20.00; **Raymondsville, N. Y.:** Orosz Gézáért $8.19; **Pittsburgh, Paa.:** Mrs. Wiggins $7.25; összesen $438.41

1934 juliusban:

Cleveland, O.: Ipacs Lajos $15.00, Szanyi Albertnéé $12.50, Horváth Sándor $15.00; **New York, N. Y.:** Eperjesi Erzsébetért $25.00, Mrs. A. Allen $35.00, Ternay Andrásné $12.50, Polczer Imre $25.00; **New Brunswick, N. J.:** Kósa András lelkész $6.85, Mezey Józseért $25.00; **Pittsburgh, Pa.:** Kovács József $6.25, Mrs. Aranyossi $6.25, Kupecz János $12.50, Roth Ignác $17.50; **Detroit, Mich.:** Balogh Ferenc $40.00; **Raymondsville, N. Y.:** Orosz Andráás $15.00; **Perth Amboy, N. J.:** Kirsh Lajosné $5.00, Lukács Jenő $30.00. — Látogatók ellátásáért: Polczer Imre $7.50, Fiók Albertné $1.50, Aranyossi Józsefné $1.50, Kupecz János $2.00, Szanyi Albertné $1.10, Novák Józsefné $1.10, Horváth Sándor $1.10, Mrs. Janics $1.10, Klippings Antal $1.10, Takács József $2.30, Bencze Jolán $1.00, Révész Kálmán $8.20, Bercsi F. G. $1.90, A. A. Valy $1.90, Dr. Szabó Tamás 40c., Dula József $1.60, Horváth Sándor 80c., Buchla Ödön $1.20, Szakáll Ilona 40c., Mudrány Erzsébet 80c., Bishop Ilona 50c., Hibó Miczi 50c., Kupecz János $2.00, Mándi Bertalanné 80c., Révész Kálmán $1.60, Bercsi F. G. $1.90, Markovits Árpád $4.10, A. A. Valy $1.90, B. Topsher

TOLEDOBAN

KIGYÓSSSY ISTVÁN

EGYEDÜLI MAGYAR TEMETÉSRENDEZŐ

2001 CONSAUL STREET,

TOLEDO, OHIO

AMBULANCE SZOLGÁLAT

Phone: 6517.

VÁSÁROLJA VIRÁG SZÜKSÉGLETEIT

— A —

"RÓZSA VIRÁG ÜZLETBEN"

200 GENESSEE STREET

TRENTON, N. J.

Phone: 2-5545

A FÉNYKÉP ÖRÖKKÉ ÉL!

VARGA IMRE

FÉNYKÉPÉSZETI MÜTERME

Elsőrendü képek. Nagyitások. Szinezés és rámázás.

347 GENESSEE ST., TRENTON, N. J.

$1.90, Roth Ignác $1.20, Kalassay Sándor $3.40, Gordon Tomb $1.50, julius 4-én vendégek ellátása $48.80; összesen $454.55

1934 augusztusban:

Carnegie, Pa.: Özv. Tyukody Józsefné $2.50; **Cleveland, O.:** Mrs. Ipacs $5.00, Gönczy Pál $2.75, Szanyi Dezsőné $1.80; **Donora, Pa.:** Turfa Sándor $2.40; **Duquesne, Pa.:** Balázs Miklós $1.00, Bányász Mihály $1.00, László Sándor $9.50; **Düsseldorf, Németország:** Molnár Pál $10.00; **Johnstown, Pa.:** Dr. Wollitzer Gyula $5.00; **Homestead, Pa.:** Katona András $5.00, Lengyel A. János, Lengyel István, Phillip Györggy, P. Tóth János 40c—40c, Csorba Mihályné $1.00, Czakóczi Imre $1.00, Brevák József 40c; **New Brunswick, N. J.:** Kósa András lelkész $105.00, Velikán Sándor $4.50, Johnson and Johnson Mezey József után $25.00; **New York City:** Polczer Imre $42.50; **Perth Amboy, N. J.:** Zámbory Sándor 80c, Kirsh Lajos $11.64, Szabó Antal lelkész $2.00; **Pittsburgh, Pa.:** Roth Ignác $20.10, Nádossy Gyuláné $5.00, Érdeky Kálmán $1.00, Kucser Olga $1.00, Varga Lajos lelkész $25.00, Révész Kálmánné 50c, Kupecz János $14.10, magyar egyetemi hallgatók egy csoportja $6.75, Nádosy Zoltán $3.00, Kovács Miklós $1.20, Özv. Köteles Albertné 40c, Köteles Mariska 40c; **Raymondsville, N. Y.:** Orosz András $10.81; **Tiffin, O.** Gordon Tomb $1.50; **Toledo, O.:** Molnár István $12.00; **United, Pa.:** Ifj. Suba Ferenc $8.30, Id. Suba Ferenc $8.70, Vojtek N. 40c; összesen $383.35

1934 szeptemberben:

Omaha, Neb.: Zeher Mihályné után a Woodmen Circle $238.00; **Detroit, Mich.:** Balogh Ferenc $30.00; **Pittsburgh, Pa.:** Roth Ignác $17.50, Nádosy Gyuláné $150, Gyöngyösy István $1.00, Roth Elemér $2.30, Kurgyák Ede $1.90; **New York, N. Y.:** Mrs. Eperjesi $12.50, Polczer Imre $10.00; **Perth Amboy, N. J.:** Lukács Jenő $12.50; **Laurel, Pa.:** Özv. Klujber Józsefné $3.00; **Philadelphia, Pa.:** Helmeczy József és cs. $3.00; **Homestead, Pa.:** Mrs. Schüler $1.60, Csizmadia János 50c, Phillip György $1.50, P. Tóth János 40c, Lengyel A. János $1.20, Mrs. Finkelstein 40c; **Cleveland, O.:** Király Imre és n. $10.00, Vasváry Ödön lelkészné $4.00; **Ligonier, Pa.:** Kalassay Tódorért $7.50, Ifj. Kalassay Sándorért $1.00, árvaatya egy vendégért $1.50; **Springdale, Pa.:** Novák Lajos lelkész $2.00; **New Brunswick, N. J.:** Johnson and Johnson Mezeyért $25.00; **Donora, Pa.:** Turfa Sándor és n. $2.50; összesen $393.20

1934 októberben:

New Brunswick, N. J.: Johnson and Johnson Mezei József után $25.00; **Detroit, Mich.** Balogh Ferenc $20.00; **New York, N. Y.** Eperjesi $14.90. **Pittsburgh, Pa.:** Varga Lajos lelkész $10.00, Mészáros Ferencné $0.40; **Cleveland, O.:** Vasváry Ödön lelkészné $1.00, összesen $70.80

III. AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLETTŐL

1934 januárban:

Tagoktól havi 10 centekből .....$ 699.20

A. W. KISINGER
a magyarság kedvelt
BÁLZSAMOZÓ,
AMBULANCE,
TEMETKEZÉSI
VÁLLALATA.
HIGH STREET
S. BROWNSVILLE, PA.
Phone 77-J

Magyar Ferenc sörcsarnoka
436 Smith St. Perth Amboy, N. J.
A magyarok kedvenc találkozó helye.

GREENSBURG PRODUCE CO.
220 Depot St. Tel. 97. Greensburg, Pa.
Gyümölcs és főzelékfélék.
Az árvaház szállitója.

Telephone: 2-3228
KISS LAJOS
MAGYAR PÉK ÜZLETE
Friss fehér és barna kenyér minden időben.
141 Lafayette Ave. Trenton, N. J.

1934 februárban:
Kifizetetlen számlák fedezésére $1,828.93
1934 márciusban:
Átutalás tagoktól árvaházi illeték fejében januárban $883.00, februárban $656.20, össz. $1,539.20
1934 áprilisban:
Havi tiz cent átutalásból .....$ 840.90
1934 májusban:
Havi tiz cent átutalásból .....$ 756.50
1934 juliusban:
Havi 10 cent átutalásából .....$ 561.60
1934 augusztusban:
Tagoktól 10 centekből .....$ 709.01
1934 szeptemberben:
Havi 10 cent átutalásból .....$ 490.89
1934 októberben:
Átutalás havi 10 centek fejében két hónapra $522.79 és $606.50. Összesen $1129.29

IV. FARMI BEVÉTELEKBŐL

1934 januárban:
Cleveland, O.: Király Imre ellenőrtől $1.25; **Brownsville, Pa.:** Kovács Andor lelkésztől $1.25; **Ligonier, Pa.:** Árvaatyától $8.90; összesen $11.40
1934 februárban:
Ref. Egyesülettől vezértestületi gyüléskor ellátásért $120.00, Fiók Alberttől farmi terményekért $3.17, Urbán Endre lelkésztől ellátásért $6.00, Köteles István számvizsgálótól szalonnáért $2.45, Kovács Gusztáv szervezőtől ellátásért $3.00, Sebestyén Endre: lelkésztől farmi terményekért $1.50, Kovács Andor lelkésztől tojásért 80c., árvaatyától farmi tárgyakért $6.78; összesen $143.70
1934 márciusban:
Ligonier, Pa.: árvaatyától csirkéért és tojásért $88.15,, csirkéért és tojásért ismét $9.35; **Blairsville, Pa.:** Nelson B. két lóért $245.00; **Farrell, Pa.:** Daróczy Mátyás lelkész tojásért $0.40; **Brownsville, Pa.:** Kovács Andor lelkész tojásért $1.00, összesen $263.90
1934 áprilisban:
Cleveland, O.: Király Imre ellenőr $1.05; **Pittsburgh, Pa.:** Varga Lajos lelkész $4.20; **Ligonier, Pa.:** Eladott tyukokért $33.15, N. Miller $4.00, N. N. $2.00, Kalassay Sándor aggmenházi felügyelő $11.28, Holtzman 56c. és $1.60, Árvaatyától $2.78, 115c. és 60c., Fishtól $2.05 és $1.90, Meger $4.30, Árvaatyától $1.70, Gacsályi Imréné $2.10; **Johnstown, Pa.:** Csicsmányi Géza $.25; **McKeesport, Pa.:** Gergely Ferenc $3.14; összesen $79.81
1934 májusban:
Ligonier, Pa.: Meher tejért és tojásért $2.56, Markel Bros. malacokért $11.00, Yaniga József farmi terményekért $3.48, Irwin Dairy állatért $3.00, Meher farmi terményekért $2.56, Richards tojásért $3.68, Fish tyukért $1.10, Lengyel János tojásért $3.18; **Donora, Pa.:** Mrs. Katócki tollért $10.00; **Pittsburgh, Pa.:** Varga Lajos lelkész tojásért és csirkéért $1.73; összesen $36.29
1934 juniusban:
Ligonier, Pa.: Janiga József farmi terményekért $3.76, W. Queer földi eperért $3.20, O. W. St. Clair földi eperért $2.60, Nicely két malacért $5.00, J. Maher farmi terményekért $4.00, Fish csirkékért $1.96, Mrs. Darr csirkékért és földi eperért $1.05, Musick földi eperért $1.00, Mary Jane földi eperért 30c; **Pittsburgh, Pa.:** Mészáros Ferencné földi eperért $1.20, Varga Lajos lelkész földi eperért $1.00, Fiók Albert tojásért 65c; **Brownsville, Pa.:** Kovács Andor lelkész földi eperért $1.50; **Cleveland, O.:** Király Imre ellenőr földi eperért 60c; összesen $27.82
1934 juliusban:
Homestead, Pa.: Czakóczi Imre, szalonna 90c; Melegh Anna, ugorka 15c; **Ligonier, Pa.:** Kalassay Sándor, csirke $4.00, Janiga József, farmi termények $2.51, W. Queer, földi eper $1.00, gyapjuért $5.20, Fish csirkékért $2.20, Árvaatya, tojás 38c; **Pittsburgh, Pa.:** Csizy Józsefné, zöldség 85c; **Akron, O.:** Druga János, kapor 20c; összesen $20.79
1934 augusztusban:
Ligonier, Pa.: W. Menher tejért $2.42, Kalassay Sándor felügyelő csirkékért $2.60, Fish csirkékért 81c, Janiga József tejért és élelmiszerért $3.65, Caldarelli paprikáért és kukoricáért $1.50, A. Queer paprikáért 45c, American Store paprikáért $1.00; **Homestead, Pa.:** Dr. Melegh Gyula kalarábéért 10c, Girls Scoutok élelmi cikkért 25c, Lengyel A. János tökért 50c, P. Tóth János vajért 25c; **Brownsville, Pa.:** Kovács Andor lelkész kalarábéért és csirkéért $2.20; **Donora, Pa.:** Turfa Sándor szalonnáért $7.00; **Perth Amboy, N. J.:** Kirsh Lajosné vajért 29c; összesen 23.02
1934 szeptemberben:
Ligonier, Pa.: Mrs. Meaher tejért $2.52, Janiga József élelmiszerért $4.40, American Store paprikáért $2.00, paradicsomért 50c, paprika 50c és 75c, Mrs. Meaher tejért $2.52, Fish csirkéért $1.00, American Store $1.60, $1.50 és 15c; **Homestead, Pa.:** Dr. Melegh Gyula sóska 5c, Csizmadia János bárányért $3.00, zöldségért és vajért $1.25, Czakóczi Imre turóért 50c; **Cleveland, O.:** Király Imre paradicsomért 75c; **Pittsburgh, Pa.:** Pillischer István csirkéért $1.00; összesen $23.99
1934 októberben:
Ligonier, Pa.: Mrs. Queer paradicsom és tök $0.70, Caldaleri paprika $0.50, Fish csirke $1.00,

FELKO
FÜSZER — BEL- ÉS KÜLFÖLDI SZESZES ITALOK.
Magyar tulajdonos.
96 French Street, New Brunswick, N. J.

WEISS FERENC
MAGYAR TEMETÉSRENDEZŐ.
Limousinokat kölcsönöz.
2431 W. Vliet St., Milwaukee, Wis.
Tel. West 2384.

Arthur Queer paprika $0.25, Ambrose apaállat kölcsönzése $2.00, American Store paprika $1.50, árvaatya krumpli $0.55, Mrs. Meaher tej $2.42, Janiga Józsefné tej, hus, liszt $5.18. **Brownsville, Pa.** Kovács Andor lelkész csirke, vaj, tojás $2.05. **Homestead, Pa.** Czakóczi Imre sajt $1.60. **Cleveland, O.:** Király Imre vaj $0.25. **Pittsburgh, Pa.:** Mészáros Ferencné vaj $0.25; összesen $18.25

V. NAPTÁRHIRDETÉSEKBŐL

1934 januárban:

Pittsburgh, Pa.: Expert Printing Co. $30.00. Kalerd Lab. $12.50. **Ligonier, Pa.:** National Bank $30.00, Ligonier Pharmacy, W. J. Ramsey, V. V. Gaskiin $10.00—10.00, Ligonier Bakery, J. Kooser, R. Sibel $5—5.00, **Chicago, Ill.:** Jos. Kaszab, Stevenson and Benko $15—15.00, Felson Trading Co. $5.00. **Perth Amboy, N. J.:** Tóbiás Ferenc $10.00. **Bridgeport, Conn.:** Leskó János $5.00. **Latrobe, Pa.:** F. Lowenstein $5.00. **Gary, Ind.:** Gyarmathi József $5.00. **Brownsville, Pa.:** W. Kisinger $15.00; összesen $192.50

1934 februárban:

Duquesne, Pa.: Royal Manufacturing Co. $15.00; **Wilpen, Pa.:** Wilpen Transportation Service $30.00; **Passaic, N. J.:** Éliás Mihály $5.00; **Bethlehem, Pa.:** Nagy Emil lelkész $20.00; **Perth Amboy, N. J.:** Amboy Furniture Co. $15.00; **Ligonier, Pa.:** D. H. Robb $5.00; **Cleveland, O.:** Logan Engraving Co. $5.00; összesen $95.00

1934 márciusban:

Ligonier, Pa.: F. O. Fowler $10.00, Ligonier Mill $10.00, Martin's Store $5.00. **Pittsburgh, Pa.:** H. O. Hornberger Real Estate Co. $15.00. **Chicago, Ill.:** Fegyverneki Imre $5.00. **Trenton, N. J.:** Varga Gyula $5.00. **Cleveland, O.:** Dr. Nowak P. $5.00; összesen $55.00

1934 áprilisban:

South Norwalk, Conn.: Ganon Funeral Home $5.00; **Toledo, O.:** Kigyósy József $10.00; **Perth Amboy, N. J.:** Csipő Lajos $15.00; **Greensburg, Pa.:** Westmoreland Grocery $10.00; **Ligonier, Pa.:** L. Welty $5.00; összesen $45.00

1934 májusban:

Somerset, Pa.: Somerset Fertilizing Works $5.00; **Buffalo, N. Y.:** Fazekas István $5.00; **Tonawanda, N. Y.:** W. M. Wattengel, Hetei Pál $5.00—$5.00; összesen 20.00

1934 juniusban:

Perth Amboy, N. J.: Mitruska János $10.00; **Akron, Ohio:** Peoples Bottling Co. $5.00; **Lackawanna, N. J.:** Pasyecz Péter $5.00; összesen $20.00

1934 juliusban:

Trenton, N. J.: Dr. Varga $5.00, Rózsa Virágüzlet $5.00, Szabó József $5.00; **Perth Amboy, N. J.:** Perth Amboy Furniture Co. $15.00; **Pittsburgh, Pa.:** Fisher and Owen $5.00; összesen $35.00

1934 augusztusban:

Perth Amboy, N. J.: So. Second Coal Co. $15.00; **Chicago, Ill.:** Chesterfield Florists $10.00; **Ligonier, Pa.:** Weller Hardware $10.00; **South Norwalk, Conn.:** David W. Raymond $5.00; összesen $40.00

1934 szeptemberben:

East Pittsburgh, Pa.: Munkás Betegsegélyző Szövetség $30.00; **Perth Amboy, N. J.;** Ornamental Workers $5.00; **Bridgeport, Conn.:** Mechanics Savingss Bank $10.00, American Bottling Co. $5.00, Bay István $5.00; **New Brunswick, N. J.:** Traski István $5.00; **Passaic, N. J.:** Damoff $3.00, J. and V. $5.00; összesen $68.00

1934 októberben:

Chicago, Ill. Lackman Antal, Juhász Péter, Sebestyén József $5.00—5.00, Thompson and Zimmerman $15.00, Sinkó Mnf. Co. $10.00. **Ligonier, Pa.:** L. W. Darr and Co. $15.00. **Gary, Ind.** Fele Packing Co. $10.00. **Greensburg, Pa.** Penna Lighting Co. **Indiana Harbor, Ind.** Julius Prusienczki $5.00. **Latrobe, Pa.** Durham Studio $5.00. **Pittsburgh, Pa.** Booth and Flyn $5.00; összesen $85.00

VI. NAPTÁRPÉLDÁNYOKÉRT

1934 januárban:

Egyházaktól: Alpha $15.00, Maartinsferry $14.50, Buffalo, Westside, So. Norwalk, Toledo $10—10.00, Pittsburgh $6.00, Aurora, Milwaukee, So. Bend, Wallingford, Woodbridge $5—5.00, Trenton, független, McKeesport, független $3—3.00, Duquesne, független $2.00. **Az Amerikai Ref. Egyesület osztályaitól:** Drakes Congo $4.00, Boltz, Mo. Carmel, Richmond $2.50—2.50, Akron, Nesquehoning $2—2.00, Bucyrus, Budapest, Homestead, Lackawanna, So. Bend $1—1.00. **A Verhovay Segély Egylet osztályaitól:** Clune $2.00, Glouster $1.50, Toms Creek $1.25, Terre Haute, Lynch, Williamson, Ithaca, Warnock, Willock, Roebling, McAdoo, Rock Spring, Dillonville, Yatesboro, Akron, Cleveland, 45 f., Filbert, Wyano, Monaville, Canonsburg, Roseton, Shinnston, Congo, Barton, Holden, Dante, Murray City, Beaverfalls, McKeesport, Pittsburgh, 262 f., Medina, Vintondale, Hastings on Hudson, Harrisburg, Congo, Waukegan, Youngstown, Canton, Springdale, Dayton, Pittsburgh, Hazleton, Clymer, Pricedale, Monroe, Mount Carmel $1.—1.00. **Az Amerikai Magyar Segélyző Szövetség osztályaitól:** Uledi $1.50, Logan, Philadelphia, Springdale, Oxford, Galloway, S. River, Ithaca, Nettleton, Clarence, Cleveland, New York, Federal, Marsteller, Jessup, Cleveland, Nanticoke, Wharton, Steubenville, Kalamazoo, Dillonvale, Lyndora, Pittsburgh, Coatesville, Passaic, Burgettstown, Chciago, East St. Louis, Depew, Danbury, St. Paul, Ashtabula, Monessen, Pricedale $1.—1.00, Stamford, Berwick 50—50 cent. **A Rákóczi Egylet osztályaitól:** Majestic, Bernardsville, Norfolk, W. Roxbury, Holden, Holtsville, Jersey City, Kossuthville, Roebling $1.—1.00, Hartford 50 cent. **Magánosoktól:** Ligonier, Pa. Kalassay Sándor aggmenhqzi felügyelőtől $4.00, Molnár István 50 cent. Calgary, Canada: Buchin lelkész $1.00, Chardon, O.: Mester Mihály $1.00, Lynn Haven, Fla.: Murányi János lelkész neje 50 cent, Cleveland, O.: Mrs. Wig-

gins 50 cent. Összesen bevétel naptárpéldányokért $219.75.

1934 februárban:

Egyházaktól: A detroiti első $20.00, youngstowni független $18.50, daisytowni $15.00, east chicagoi $12.35, new brunswicki első $12.50 Akroni első $11.84, jolieti $10.00, fairporti $10.00, peekskilli (Ref. Church in America) $7.50, buffaloi west sidei $7.00, lackawannai $6.00, uniontowni $4.00, medinai $2.50; **Magánosoktól:** Fiók Albert $5.00, Kosztyó Péter $1.00; **Az Am. Magyar Ref. Egyesület osztályaitól:** keaarsargei $3.50, grand rapidsi, portagei $2.50—$2.50, detroiti 35. osztály és ellwood city-i $2.00, donorai $1.50, heleni, whitsetti, fairport harbori (236), cauelsi, daisytowni, coraopolisi, cartereti $1.00—$1.00; **a Verhovay fiókjaitól:** az east pittsburghi $2.00, devaulti, witherbee-i, red jacketi, rossiteri, beauty-i, pocahontasi, toledoi, throopi, hillsidei, gypsumi, phoenixvillei $1.00—$1.00, wheelingi és hooversvillei 50—50 cent, clevelandi 38c; **a Rákóczi osztályaitól:** flemingtoni, yatesboroi, huroni, sheltoni $1.00—$1; **a Bridgeporti Segélyegylet osztályaitól:** granite city-i, hastings-on-hudsoni, portagei, jamaicai, puebloi, piittsburghi, elizabethi $1.00—$1.00; összesen $192.07

1935 márciusban:

Egyházaktól: Homesteadi $29.00, los angelesi $10.00, daytoni $7.00, windberi független $5., nilesi $4.25, whartoni $3.00, farrelli $1.00. **Az Amerikai Ref. Egyesület osztályaitól:** leechburgi 220. o. $2.50, traveskyni $2.00, chicagoi 163 o. $1.50. Az elramai, new castlei, pittsburghi 15. o., morrisdalei, st. pauli, monogahelai, wallingfordi, beaverfallsi, bayonnei racinei, pittsburghi 134. o., new yorki 12. o., dicksoni, poughkeepsiei, jessupi $1—1. **A Verhovay fiókoktól:** celevelandi, chicagoi, rodai, bicknelli, dunmorei, vintondalei, zanesvillei, barnesboroi, oakdalei, hazletoni, terre hauti, stamfordi, allentowni, que creeki $1—1. **Bayonne, N. J.:** Bilics József $0.50; összesen $95.75

1934 áprilisban:

Egyházaktól: South norwalki $15.00, cartereti $12.50, columbusi $12.50, loraini $11.00, new yorki független $11.00, alliancei $9.50, fleming parki $5.50, bethlehemi $5.00, canonsburgi $4.00, kreischervillei régi egyház $3.50, brownsvillei $3.00, yonkersi $2.50, south bendi $2.00, springdalei $2.00, zelienoplei $1.50; **Magánosoktól:** Vajda Sándor $2.50, Molnár István 50c; **az Amerikai Magyar Ref. Egyesület osztályaitól:** hazletoni, massinai $2.50—$2.50, medinai, scalp leveli, columbusi, wyandottei, buffaloi, westvillei $1.00—$1.00; **Verhovay Segély Egylet fiókjaitól:** shintoni, south chicagoi, kearneyi $1.00—$1.00, sharpsvillei 50c; **Bridgeporti Szövetség osztályaitól:** shintoni, perth amboyi $1.00—$1.00; **Rákóczi Egylettől:** messinai $1.00; összesen $117.50

1934 májusban:

Egyházaktól: Fairfieldi egyház $10.50, toledoi egyház $7.50, buffaloi west sidei egyház $1.00; **az Amerikai Ref. Egyesület osztályaitól:** 22-iki osztálya $12.00, 37-ik osztálya $2.50, 49-iki osztálya $1.00; összesen $34.50

1934 juniusban:

Johnstown, Pa.: Ref. egyház $9.00; **Trenton, N. J.:** Ref. Egyesület 20. sz. oszt. $6.00; **Akron, O.:** Független egyház $5.00; **Duquesne, Pa.:** Ref. Egyesület 202. sz. oszt. $2.50, 135. sz. oszt. $1.00; **Franklin, N. J.:** Ref. egyház $2.50; **Donora, Pa.:** Verhovay $2.00; **Coaropolis, Pa.:** Szilágyi Sándor 50c; **Fleming Park, Pa.:** Ref. egyház 50c; összesen $30.00

1934 juliusban:

Muskegon Heights, Mich.: Ref. Egyesület 74. oszt. $2.50; **South River, N. J.:** Ref. Egyesület oszt. $1.00; összesen $3.50

1934 augusztusban:

Perth Amboy, N. J.: Szabó Antal lelkész $1.50; **Jersey City, N. J.:** Fekete Ferenc $1.00, Nagy István $1.00; **Zelienople, Pa.:** Verhovay fiók $1.00; **Fairport Harbor, O.:** A M. Ref. Egyesület 3. osztálya $1.00; **Throop, Pa.:** Ref. egyház $5.50; összesen $11.00

1934 szeptemberben:

East Pittsburgh, Pa.: Munkás Betegsegélyző Szövetség 50 c; **Martins Ferry, Ohio:** Dr. Várady Arthur lelkész 50 c; **Beaver Falls, Pa.:** Ref. Egyház $4.00; **Lorain, Ohio:** Ref. Egyház $4.00; **Springdale, Pa.:** Ref. Egyház $3.00; **Bridgeport, Conn.:** Pine Streeti Egyház $6.50; **Windburne, Pa.:** Braznai Ferenc 50c; összesen $19.00

1934 októberben:

Chicago, Ill. A burnsidei Ref. Egyház $20.00. **Bridgeport, Conn.** A State Streeti Egyház $17.00. **Manville, N. J.:** Az Amerikai Magyar Ref. Egyesület 215. osztálya $13.50. **Indiana Harbor, Ind.** A Ref. Egyházból $7.50. **Trenton, N. J.** A Kálvin János Egyház $2.00. **Toledo, O.** Az Amerikai Magyar Ref. Egyesület 73. osztálya $1.00; összesen $61.00

VII. ÉLETBIZTOSITÁSBÓL

1934 januárban:

Néh. Orosy József után csoportbzitositásból $1,000.91, osztalék $3.35, néh. Jurásh István után Amerikai Magyar Ref. Egyesülettől $550.00; összesen $1,554.46

1934 áprilisban:

Osztalék a Prudential Insurance Co.-tól..$ 85.80

VIII. VEGYES BEVÉTELEKBŐL

1934 januárban:

Toledoi ref. egyház rézmetszetekért $9.80, Mrs. Wiggins biztositás és ruha $1.20, Rigó János Homestead, rézmetszetért $3.10, Balogh János, Anmoore, biztositás $2.40, árvaatyától eladott ócska tárgyakért 92 cent, független egyház Windber rézmetszetért $8.00, Demeter László Phoneixville, P. Varga János Fairfield, Baba József Farrel, Lénárth Ferencné Trenton, rézmetszetért $2-2.00; összesen .....$ 16.92

Összes januári bevétel $3,175.02

1934 februárban:

Balázs János Manville, utiköltség $6.82, Szitár János Carteret, utiköltség $10.00, Borsy-Kerekes György számvizsgáló, telefon és vásárolt bot. $1.25, Hamborszky Aladár jogtanácsos, telefon 50c., Mrs. Wiggins tagsági dij 20c., független egyház Trenton, cutért $5.00, Polczer Imre egyesületi tagdij 20c.; összesen .....$ 25.09

Összes februári bevétel $3,134.63

1934 márciusban:

Bethlehem, Pa.: Nagy Emil lelkész botért $0.50. **New York, N. Y.** Polcer Imre a Ref. Egyesületbe $0.40. **Cleveland, O.:** Mrs. Wiggins a Ref. Egyesületbe $.20.. **Dayton, O.:** A ref. egyház cutért $4.90. **Homestead, Pa.:** A ref egyház cutért $4.90. Összesen .....$ 10.90

Összes bevétel 1934 márciusban $2,316.05

1934 áprilisban:

A pittsburghi ref. egyháztól cutért $4.90, Jurásh Istvánnétól eladott farmért $478.25, Polczer Imrétől képért és biztositásért $1.60, Szopó József képért $1.00, Székely Izsó egy gyermek utiköltségéért $10.00, Molnár stván könyvekért 50c.; összesen .....$ 496.25

Összes áprilisi bevétel $2,034.39

1934 májusban:

Pittsburgh, Pa.: Mrs. Wiggins Ref. Egyesületbe 20c.; **Roebling, N. J.** Ref. Egyház cutokért $7.30; **Trenton, N. J.** Béky Zoltán lelkész utiköltségért $8.00; **Mt. Kisco, N. Y.** Mrs. Borbély utiköltségre $5.00; **Ligonier, Pa.:** Yaniga József házbér $6.00; **New York, N. Y.:** Polczer Imre Ref. Egyesületbe 20c. Mrs. Ternabona Ref. Egyesület 20c. **Drakes-Congo, Ihio:** Ref. Egyház könyvekért $4.00; összesen .....$ 31.10

Összes májusi bevétel $1,589.00

1934 juniusban:

Ligonier, Pa.: Janiga József bérlet $.600, Gacsályi Imréné képért $1.00, Kozora Andrásné festék 50c., **Jersey City, N. J.:** Angi Borbála utiköltségre $4.00, **Pittsburgh, Pa.** Mrs. Wiggins ruháért $2.55, Varga Lajos lelkész telefon 35c., **Youngstown, O.** Független egyház képért $1.00, **New York, N. Y.:** Polczer Imre biztositásba 40c., Ternay Jánosné biztositásba 20c., összesen .....$ 16.00

Összes juniusi bevétel .....$ 851.45

1934 juliusban:

Ligonier, Pa.: Horn Mária képért $1.00, Kemény Sándorné plántákért $1.00, Janiga József házbér $6.00, levelező lapokért $1.70, kézi munkáért $20.16, levelező lapokért 25c., ismét 15c., **Detroit, Mich.** Uj ref. egyház képes lapokért $2.50. **Homestead, Pa.:** Mrs. Csuri telefon 40c. **Pittsburgh, Pa.:** Varga Lajos lelkész telefon és képes lapok 85c., Bencze Jolán telefon 35c. **Joliet, Pa.** Ref. egyház képes lapokért $5.00. **Cleveland, O.** Szanyi Albertné telefon 90c. **New York, N. Y.** Brankovits nyomda, visszatérités képes lapok szállitásért $2.75, Ternay Andrásné, Ref. Egyesületbe 20c, Polczer Imre Ref. Egyesületbe 40c., összesen .....$ 43.61

Összes juliusi bevétel $1,706.76

1934 augusztusban:

Perth Amboy, N. J.: Szabó Antal lelkész képes lapokért 51c. **Toledo, O.:** Molnár István lapokért 5c. **New York, N. Y.** Polczer Imre Ref. egyesületi biztositásba 40c. **Cleveland, O.:** Két papucsért 40c., Gönczi Pál telefon 40c. **Pittsburgh, Pa.:** Mrs. Kovács négy papucs $1.00, Ref. egyház képes lapokért $1.00, Róth Ignác telefon $1.00. **Buffalo, N. Y.:** Első ref. egyház képes lapokért 50c. **Homestead, Pa.** Czakóczi Imre szalonnáért 50c. **Los Angeles, Cal.:** Ref. Nőegylet képes lapokért 50c. **Farrel, Pa.:** Ref. egyház képes lapokért 50c. **Ligonier, Pa.:** Janiga József házbér $6.00, **Columbus, O.:** Ref. egyház képes lapokért $3.50. **Throop, Pa.** Ref. egyház képes lapokért 50c.: összesen .....$ 16.86

Összes bevétel augusztusban $1,426.34

1934 szeptemberben:

Az Amerikai Magyar Ref. Egyesülettől kölcsön $1500.00, Janiga József házbér, telefon és szén $12.30, Király Imre levelező lap 20c., Passaici Ref. Egyház cutokrért $9.40, Daisytown Ref. Egyház levelező lapokért $1.00: összesen $1,522.90

Összes bevétel szeptemberben $2,792.12

1934 októberban:

Ligonier, Pa. Janiga Józsefné házbér $6.00, eladott kályha $5.00, telefon $0.40. **Indiana Harbor, Ind.** Ref. egyház iskolai könyvekért $4.00. **Niles, O.** Csépke István lelkész cutért $2.50. **Carteret, N. J.** Független egyház árvaházi képes lapokért $1.00. **Bridgeport, Conn.** A State Streeti egyház árvaházi képes lapokért $0.50. **Akron, O.** A Független Egyház árvaházi képes lapokért $0.50. **Brownsville, Pa.** A Ref. Egyház árvaházi képes lapokért $0.25: összesen ..$ 20.15

Összes bevétel októberben $1,943.20

KIADÁSOK 1934 JANUÁRBAN

I. **Fizetésekbe.** Gacsályi Imrének $36.00, Lickvár Andrásnénak $36.00: összesen ..$ 72.00

II. **Élelmezésért.** Árvaatyának 59c., Westmoreland Grocerynak $145.47, Ligonier Bakery $43.08, Greensburg Produce $2.70, Stevenson Benko Co.-nak $10.45; összesen .. 202.29

III. Ruháért. Fred Lowenstein $13.17. L. Darr cipőtalpért $15.45: összesen .. 28.91

IV. Gáz, villany. West Penn Power Co.-nak $41.16, Gas Co.-nak $20.70; összesen .. 61.86

V. Orvosnak és gyógyszerért. Kalerd Laboratories-nak $26.75, Westmoreland Grocerynek $2.40, Dr. J. H. Hamillnek a néhai Orosy operálásáért $110.00, Dr. C. A .Hamillnek $36.00, Ligonier Pharmacynak $25.94, William Kooser $13.90; összesen .. 214.99

VI. Berendezésért. Árvaatyának szerszámokért $2.10; összesen 2.10

VII. Javitásra. Frank Crawford bádogosnak $9.30, Tropical Paint Co.-nak $36.40, L. W. Darr Co.-nak anyagért $84.26; összesen 129.96

VIII. Háztartási cikkekért. Westmoreland Grocery (seprők, szappan, keményitő, stb.) 36.25

IX. Életbiztositásra. Prudential Ins. Co.-nak csoportbiztositásért $60.73, árvaatyának aggok és gyermekek biztositása $94.52; összesen 155.25

X. Tüzbiztositás. Ramsay ügynöknek $893.28, H. O. Hornberger ügynöknek $100.00; összesen 993.28

XI. Törlesztésbe. Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek 376.05

XII. Adóba. Checkek után ..... .80

XIII. Naptárba. Expert Printing Co.-nak nyomásért 200.00

XIV. Irodai kiadásokra. Árvaatyának sokszorositó papirért $3.32, Walter Salingnek 85c; összesen 4.17

XV. Posta és szállitás. 31.05

ÓVI. Telefon 12.27

XVII. Árvaatya utiköltsége 9.66

XVIII. Gyermekek, aggok utiköltsége .. 8.06

XIX. Gyülésköltség. 37.00

XX. Farmi kiadások. Famous Poultry Farms 300 csirkéért $19.50, Tóth Mihálynak fizetés $50.00, Ligonier Millnek csirke és tehén eledel $100.00, J. W. McDowell kovácsmunka $39.17; összesen 208.67

XXI. Temetési költségekre. Roy Sibelnek a néh. Orosy temetéséért $129.00, V. Gaskinnek a néh. Petrécs temetésért $137.00, V. Gaskinnek a néh. Jurásh temetéséért az árvaház pénztárából $130.00; összesen 396.00

XXII. Vegyes kiadásokra. Árvaatyának hitelesitésekért, karácsonyfára, gyermeklapokra, részvényátirásért $15.80, Westmoreland Grocery Co.-nak dohány és cigaretta szept. és okt. $15.88, Walter Salingnek cigaretta dec. $3.05; összesen 34.73

Összesen kiadás januárban $3,215.35

Zárlat 1934 január 31-én.

Áthozat 1933-ról .....$ 345.62
1934 januári bevétel 3,175.02

Összes pénzforgalom $3,520.64

Kiadás januárban 3,215.35

Maradvány .....$ 305.29

Mint jelentettük, az 1934 január 8-án tartott intéző bizottsági gyülésen nem volt fedezet $2197.39 mult évi kiadásra. A február 8-ig beérkezett számlákat figyelembe véve örömmel jelentem, hogy összes januári kiadásaink fedezésére van pénzünk.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

KIADÁSOK 1934 FEBRUÁRBAN.

I. Fizetésekbe: Gacsályi Imrének $36.00, Gacsályi Imrénének fizetéspótlás jan és febr. hónapokra $8.00; összesen .....$ 44.00

II. Élelmiszerért: Árvaatyának kisebb dolgokért $1.80, Ligonier Bakery $47.77, Westmoreland Grocery $98.39; összesen 147.96

III. Ruháért: Árvaatyának sweaterért és kézimunkáért $2.81, Murray and Dunn Co.-nak cipőkért $8.10, Polly Preston Shoe Shop $20.00; összesen 30.91

IV. Szénért: Ford Menoher 86.01

V. Gázért, villanyért: Peoples Natural Gas Co. $48.50, West Penn Power Co. $36.86; összesen 65.36

VI. Orvos, gyógyszer: Royal Manufacturing Co. orvosságért $19.57, Dr. C. A. Hamill $13.00, D. C. C. Baldwin $14.00; összesen 46.57

VII. Berendezésért: Troop Water Heater Co. önmüködő gázmelegitő uj alkatrészért $75.24, D. H. Robb villanykörte és villanyjavitás $9.65; összesen 84.89

VIII. Épitkezési anyagért: L. W. Darr Co. 28.92

IX. Életbiztositás: Árvaatyának gyermekek és öregek biztositása $82.82, Prudential Life Insurance Co. $62.00; öszesen 144.82

X. Tüzbiztositás: Horberger Real Estate 61.51

XI. Adóba: Checkekért ..... .70

XII. Naptár: Árvaatyának cutok visszaküldése $2.80, Expert Printing Co. $50.00 és $75.00, Logan Engraving Co. $37.97, Liberty Engraving Co. $47.95; összesen 213.74

XIII. Irodai kiadások: Árvaatyának papirért $2.10, Charles Henry Printing Co. adományboritékért $1.50; összesen 3.60

XIV. Posta és szállitás: Árvaatyának ... 22.07

XV. Telefon: Bell Telephone Co. 12.95

XVI. Árvaatya utiköltsége 30.74

XVII. Gyermekek és öregek utiköltsége: Árvaatyának Restli István és Molnár Gloria utiköltségért $14.45, Wilpen Transportation Service $16.00; összesen 30.45

XVIII. Farmi kiadások: Árvaatyának élesztőért csirkéknek $3.02, R. E. Bossart kovácsmunkáért $10.90, Tóth Mihálynak fizetése $50.00, J. W. Richardsnak buzáért $39.00, Isaiah Rhodesnak cséplésért $33.50, Ligonier Mill csirke és tehén eledelért $50.25; összesen 186.67

XIX. Vegyes kiadások: Árvaatyának könyvek, gyermek lapok, drót, karácsonyfadiszités, gazolin, stb. 14.55

Összes februári kiadás $1,256.42

ZÁRLAT.

Áthozat januárról .....$ 305.29
Bevétel februárban .....4..... 3,134.64

Összes pénzforgalom $3,439.92
Kiadás februárban 1,256.42

Maradvány $2,183.50

1934 március 12-én minden kiadás utalványoztatott és az összes kiadásokra volt készpénz fedezet.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

KIADÁSOK 1934 MÁRCIUSBAN:

I. Fizetésekbe: Gacsályi Imrénének $40.00, Molnár Borbálának $26.00; összesen .....$ 66.00

II. Élelmezésért: Árvaatyának élesztőért és halért 65c., Smith's Marketnek élelmi szerért $6.56, L. H. Parke Co.-nak kannás gyümölcsért és kávéért $36.85, Greensburg Produce Co.-nak káposztáért és almáért $6.30, Ligonier Bakery-nek kenyérért $46.42, Westmoreland Grocery Co.-nak élelmiszerekért $141.03, Salingsnek élesztőért 9c.; összesen 237.90

III. Ruhafélékért: Berney Brothersnek téli alsó ruhákért $139.51, L. W. Darrnak cipőtalpért $10.50, L. A. Weavernek cipőért $36.04, Martins Store-nak gouláshért $15.80; összesen 201.85

IV. Fütésért: Ford Menohernek szénért 188.90

V. Gázért és villanyért: Peoples Natural Gas Co.-nak $26.40, West Penn Power Co.-nak $38.10; összesen 64.50

VI. Orvosnak és gyógyszerért: Dr. Hamillnak $14.00, Westmoreland Grocerynak orvosságért $1.20; összesen 15.20

VII. Berendezésért: F. O. Fowler plumbernek radiator és melegitő csövek bevezetéséért $98.14, John W. Fillman Co.-nak lepedőkért $58.05, Miller and Biggnek lépcsőkre gummiért és linoleumért $59.52, L. W. Darr Co.-nak villanylámpákért $3.69, L. E. Weltynek matrácért $11.95, D. H. Robbnak villanykörtékért és villanyszerelési javitásért $1.90, F. O. Fowlernek javitásért $12.12, Jas. E. Erhadrtnak tüzoltó készülék ujratöltéséért $7.50; összesen .. 252.87

VIII. Javitásért: L. W. Darrnak épitkezési anyagért $31.75, Frank F. Crawfordnak plumbermunkáért $14.70, Weller's Hardwarenek mosógép javitásért $8.50, W. C. Queernek zuhany és csövek javitásért $35.30, O. W. St. Clairnek ács és bádogjavitási munkáért $18.30; összesen 108.55

IX. Háztartási cikkekért: Procter & Gamble Co.-nak mosó porért $12.49, Westmoreland Grocery-nak háztartási cikkekért $40.30; összesen 52.79

X. Életbiztositásért: Árvaatyának gyermekek és öregek biztositása $94.66, Prudential Life Insurance Co.-nak csoportbiztositásért $61.34; összesen 156.00

XI. Tüz és jótállási biztositás: Charles E. Shoupnak árvaatya bondjáért $12.50, H. O. Hornbergernek tüzbiztositásért $8.00; összesen 20.50

XII. Adósságtörlesztésbe: Verba Sándornak régi kölcsön visszafizetése $100.00, a Ref. Egyesületnek $689.04; összesen 789.04

XIII. Adóba: Ligonier Borough Water Worksnak vizadóért $17.45, Ligonier Borough School Boardnak 1927, 1928 évi iskola adóért $300.00, checkadó $1.18; összesen 318.63

XIV. Naptárért: Expert Printing Co.-nak 31.68

XV. Irodai kiadások: Árvaatyának papirért 90c., The Stevenson and Foster Co.-nak papirért és irógépszalagokért $4.31, McCloy Co.-nak nagy boritékért $1.30, Salingsnek számoló gépre papirért és tintáért $1.25, McCloy Co.-nak sokszorositó géphez papirért $5.00, Expert Printing Co.-nak levélpapirért és boritékért $22.25; összesen 35.01

XVI. Postáért és szállitásért: Árvaatyának 11.39

XVII. Telefonért: Bell Tel. Co.-nak .. 12.38

XVIII. Árvaatya utiköltsége 34.06

XIX. Gyermekek és felnőttek utiköltsége: Wilpen Transportation Service $6.00, Fekésházy Lászlónak $5.72; összesen 11.72

XX. Gyülésköltség: Ligonier Nt. Banknak .37.00

XXI. Farmi kiadások: Ligonier Millnek tehén és csirkeeledel $37.55, R. E. Bossartnak kovácsmunka $5.50, Ed. Grombachnak szijjártó munka $2.64, Ligonier Millnek csirkeeledelért $29.00, S. H. Sweeneynek kötélért $2.00, Tóth Mihálynak fizetése $50.00, J. Harvey Millernek 10 darab anyajuhért $40.00, Ligonier Millnek tehéneledelért $17.30, E. C. Ramseynek legelőbérlet $80.00, Tóth Mihálynak fizetés kiegészités $15.00, Wilbur Beattynek tehénvizsgálatért $22.50, Frank J. Archibaldnak két lóért $325.00; összesen 626.49

XXII. Temetési kiadás: Perry E. Hermannak ajándékkoporsó szállitásáért 12.00

XXIII. Vegyes kiadások: Árvaatyának hitelesités, boy scout dijak $5.96, Westmoreland Grocery Co.-nak cigarettáért $2.06, Salingsnek rágó dohányért 60c., Kántor Bélának kölcsön $10.00, árvaatyának tévedésből kétszer bevezetett többlet visszatérítése $16.00; összesen 34.62

Összes kiadás $3,319.08

ZÁRLAT 1934 MÁRCIUS 31-ÉN:

Áthozat 1934 februárról $2,183.50
Bevétel márciusban 2,316.05

Összes bevétel márciusban $4,499.55
Kiadás márciusban 3,319.08

Áthozat áprilisra $1,180.47

Az április 3-án tartott gyülésen minden kiadás fedezésére volt elegendő fedezet.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

KIADÁSOK 1934 ÁPRILIS HAVÁBAN:

I. **Fizetésekbe:** Gacsályi Imréné $40.00, Ésik Benjáminné $40.00; összesen .....$ 80.00

II. **Élelmiszerért:** L. H. Park cocoért $20.90, Paprikás Weissnek köles kásáért $4.52, Westmoreland Grocery $113.16, Árvaatyának halért és bélért $4.00, Ligonier Bakery kenyérért $74.51; összesen 217.09

III. **Ruhaféle:** J. A. Junkernek cipőtalpért $9.51, Árvaatyának cipőért $1.95; összesen.. 11.46

IV. **Szénért:** Ford Menohernek 66.80

V. **Gázért és villanyért:** Peoples Natural Gas Co. $27.30, West Penn Power Co. $31.66; összesen 58.96

VI. **Befektetés:** Keystone Heat Co. csőért $2.34, L. E. Welty 3 mattrászért $20.70, Brown Fence Co.-nak drótért $6.34 és $25.49, Demmler and Schenck edényekért és rostélyért $34.47, O. W. St. Clair napszám $54.40, W. C. Queer napszám $97.50; összesen 241.64

VII. **Javitásért:** Frank C. Crawfordnak plumber munkáért $6.15, W. A. Mullnak zongorák hangolásáért $9.00; összesen .. 15.15

VIII. **Háztartási cikkekért:** Westmoreland Grocery Co.-nak 32.71

IX. **Életbiztositásért:** Prudential Insurance Co. csoport biztositás $63.54, árvaatyának, öregek és gyermekek biztositása $90.39; összesen 153.93

X. **Adósság törlesztésbe:** Az Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek havi tőkekamat 344.52

XI. **Adóba:** Check adó ..... .76

XII. **Naptárra:** Logan Engraving Co. cutokért $7.65, Durham Studio fényképekért $25.00; összesen 32.66

XIII. **Irodai kiadások:** Expert Printing Co. boritékokért és levél papirért $16.25, Stevenson and Foster irodai kellékekért $3.87, árvaatyának papir 20c.; összesen .. 20.32

XIV. **Posta és szállitás** 16.27

XV. **Telefonért:** Bell Telephone Co. 15.51

XVI. **Árvaatya utiköltsége** 27.62

XVII. **Gyülés költség** 37.00

XVIII. **Farmi kiadások:** Tóth Mihálynak fizetés $70.00, mult hónapról kiegészités $15.00, L. L. Rickernek lóvásárláskor utiköltség és commission $15.00, E. C. Ramseynek legelőbérlet $40.00, Bob McConnaughy ideiglenes munkásnak $12.50, S. H. Sweeneynek tractor használatért $50.00; összesen 202.50

XIX. **Vegyes kiadások:** Westmoreland Grocerynek dohányért $2.28, Árvaatyának Boy Scout beállási és havi dijakért, iskolai képekért, adás-vevési szerződésért, urvacsorai borért, hitelesitésekért, napi lapokban hirdetésekért, posta boxért, tisztitó szerekért stb. $25.42; összesen 27.70

Összes áprilisi kiadás $1,602.59

ZÁRLAT

Áthozat márciusról $1,180.47
Áprilisi bevétel 2,034.39

Összes pénzforgalom $3.214.86
Áprilisi kiadás 1,602.59

Áthozat májusra $1,612.27

A május 7-én tartott gyülésen utalványozva volt $2,270.76. Nem volt fedezet $99.25.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

KIADÁSOK 1934 MÁJUSBAN:

I. **Fizetésekbe:** Gacsályi Imréné $40.00, Ésik Benjáminné $40.00; összesen .....$ 80.00

II. **Élelmezésbe:** Árvaatyának bél kolbásztöltéshez, citrom stb. $1.98, Greensburg Produce Co.-nak édes krumpli és alma $5.30, H. E. Vance Co.-nak kenyérért $26.22, Salingsnek élesztő 9c. J. J. Nauglenak krumpliért $37.50, Smith's Marketnek vegyes élelmi szerekért $3.08; összesen 74.17

III. **Ruhaféléért:** Árvaatyának gyermekeknek cipőkért és harisnyákért $6.14, L. W. Darr Co.-nak cipőtalpért $4.25; összesen 10.39

IV. **Fütésért:** Ford Menohernek szénért 59.50

V. **Gázért és villanyért:** Peoples Natural Gas Co. $26.70, West Penn Power Co.-nak $30.00; összesen 56.70

VI. **Orvosi és gyógyszertári számla:** Dr. Hamillnek $14.00, Ligonier Pharmacynek $13.34; összesen 27.34

VII. **Berendezésért:** Árvaatyának kézi nyomdához hengerek $4.04, Autocall Co.-nak fire alarm készletért $273.00, L. W. Darr Co.-nak villanyvezetési és deszkaanyagért $224.42, Doualeday Electric Co.-nak csőért $1.44, Pennsylvania Lighting Co.-nak emergency light készülékért $252.00, McElroy Fenton Co.-nak csövekért $18.12, W. C. Queer villanyszerelőnek napszám $70.00, O. W. St. Clair ácsnak napszám $59.40; összesen 902.45

VIII. **Javitásért:** L. W. Darr Co.-nak anyagért 22.50

IX. **Háztartási cikkekért:** L. W. Darr Co.-nak olajért $1.03, Procter and Gamble

Co.-nak mosóporért $24.98, D. W. Robbnak villanykörtékért $2.90; összesen 28.91

X. Életbiztositásért: Prudential Life Insurance Co.-nak csoportbiztositás $62.69, árvaatyának öregek és gyermekek biztositásáért $91.92; összesen 154.61

XI. Törlesztésbe: Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek tőkekamat 344.52

XII. Adóba: Vizadó $17.45, községi adó $111.03, checkadó 78c.; összesen 129.26

XIII. Naptárért: Logan Engraving Co.-nak cutért 9.05

XIV. Irodai kiadásokba: Árvaatyának papirért $1.20, Stevenson and Foster Co.-nak papirért. tentáért és stencilpapirért $5.61, W. Salingsnek papirért $1.00; összesen 7.81

XV. Pósta és szállitásért: Árvaatyának 11.45

XVI. Telefonért: Bell Telephone Co. .. 11.64

XVII. Utiköltség: Árvaatyának 51.02

XVIII. Öregek és gyermekek utiköltsége 16.00

XIX. Gyülésköltség: First Nt. Banknak 37.00

XX. Farmi kiadások: L. W. Darr Co.-nak anyagért $3.60. Tóth Mihálynak májusi és elmaradt fizetés $85.00, J. W. McDowell kovácsmunka $26.65, E. C. Ramseynek legelőbérlet $40.00, Somerset Fertilizer Co.-nak mütrágya $86.00, Frank Frielnek állatorvosi szolgálatért $20.00, Ligonier Millnek csirke és tehéneledel $69.65, Yaniga Józsefnek napszám $25.50, Parnassus National Banknak egy ellös tehénért és egy bornyuért $116.40; összesen 472.80

XXI. Vegyes kiadásokba: Árvaatyának hitelesitések, konferenciai tagdij $2.60, W. Salingsnek cgiarettáért és dohányért $4.10; összesen 6.70

Összes kiadás májusban $2,513.82

ZÁRLAT 1934 JUNIUS 1-ÉN

Áthozat áprilisról	$1,612.27
Bevétel májusban	1,589.00
Összes pénzforgalom, mint bevétel	$3,201.27
Kiadás májusban	2,513.82
Áthozat juniusra	$ 687.45
Többlet a clevelandi első egyház adománya, ami bankban vna, de kimutatás az adakozókról zárlatilag nem érkezett	123.00
Összes maradvány junius 1-én	$ 810.45

Kiutalványoztatott a juniusi gyülésen $2,093.96. Ebből a kifizetetlen számlákra nem volt fedezet $881.04 összegre.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

KIADÁSOK 1934 JUNIUSBAN

I. Fizetésbe: Gacsályi Imrénének $40.00, Kemény Sándornénak $30.00; összesen ..$ 70.00

II. Élelmezésre: Árvaatyának dióért 75c., H. E. Vance Bakerynek kenyérért $46.80, Westmoreland Grocerynak élemi szerekért $87.71; összesen 135.36

III. Ruhaféleért: H. Childs Co.-nak nyári cipőkért 24.50

IV. Gázért és villanyért: Peoples Nat. Gas Co. $29.25, West Penn Power Co. $32.16; összesen 61.41

V. Orvosnak és gyógyszertárosnak: Dr. Hamill $2.00, Ligonier Pharmacy $3.22; összesen 5.22

VI. Berendezésért: Árvaatyának drótért, villanyszerelő inspektornak, oilclothért $4.75, O. W. St. Clairnek napszám $71.20, W. Queernek napszám $75.90, Demmler and Schenknek edényekért $5.76, Multigraph Sales Co.-nak betükért $2.10, Keystone Heating Co.-nak csövekért $4.96, Galther Vilmos mérnöknek fizetés utcsinálásért $45.00, napszám utcsinálásért $121.00; összesen 330.67

VII. Javitásért: Standard Refrigerator Co. 11.25

VIII. Háztartási cikkekért: Westmoreland Grocery Co.-nak 25.28

IX. Életbiztositásért: Prudential Life Insurance Co.-nak csoportbiztositás $62.96, árvaatyának öregek és gyermekek biztositása $85.78; összesen 148.74

X. Adóba: Odessa Horner kollektornak megyei és állami adó 171.60

XI. Irodai kiadások: Árvaatyának ragasztó 30c., Charles Henry Printing Co.-nak boritékokért $6.75; összesen 7.05

XII. Pósta és szállitás 18.39

XIII. Telefon: Bell Telephone Co.-nak .. 13.20

XIV. Árvaatya utiköltsége 44.29

XV. Aggok és gyermekek utiköltsége .. 16.55

XVI. Gyülésköltség: Ligonier Nat. Bank 37.00

XVII. Farmi kiadások: Árvaatyának pilula csirkéknek $1.02, Tóth Mihálynak juniusi fizetés $70.00, elmaradt fizetés $15.00, Janiga Józsefnek napszám $35.48, William Hoffernak állatok szállitásáért $10.00, Frank Frielnek állatorvosi szolgálatért $10.00, J. W. McDowellnek kovácsmunkáért $30.30; összesen 171.80

XVIII. Vegyes kiadásokba: Árvaatyának gyermekeknek szinházért, gazolinért és iskolai kellékekért $4.35, Westmoreland Grocery Co.-nak dohányért $8.24; összesen .. 12.59

Összes juniusi kiadás $1,318.64

ZÁRLAT 1934 JULIUS 1-ÉN

Áthozat májusról	$ 687.45
Juniusi bevétel	851.45
Összes pénzforgalom	$1,538.90

Kiadás 1,318.64

Áthozat juliusra .....$ 220.26

A julius 5-én tartott gyülésen kiutalványoztatott $1,755.73. Nem volt fedezet $1,221.30 kiadásra.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

KIADÁSOK 1934 JULIUSBAN

II. Fizetésekbe: Gacsályi Imrénének $40.00, Szalay Erzsébetnek $40.00; összesen .....$ 80.00

III. Élelmezésbe: Árvaatyának élesztőért &c., W. H. Nicely bárányért $5.44, Ligonier Bakery $5.20, Vance Bakery $59.38; összesen 70.20

IIII. Ruhaféléért: Szalmakalap Murphy üzletből ..... .15

IIV. Gáz és villanyért: Peoples Natural Gas Co. $19.80, West Penn Power Co. $39.98; összesen 59.78

V. Orvosi és gyógyszertári zsámla: Dr. C. A. Hamill $3.00, Kooser Drug Store $6.89; összesen 9.89

VI. Berendezésért: Árrvaatyának festék, ecsavarok, kézi munka $1.79, W. St. Clair-nek napszám $38.00, W. C. Queernek napszám $41.40, Wm. Galther mérnöknek festés $15.00, Bob McConnaughy napszám $115.10, J. W. Hunternek C. O. D. csomag, lánc hintákra $7.92, utcsinálásnál munkásoknak napszám $65.00, $6.00 és $17.00, Booth and Flinn Co.-nak kavicsért $174.28, L. W. Schaeffernek truckért $80.00, Beckwith Machinery Co.nak uj ut alá fektetett csövekért $33.90; összesen 495.39

VII. Javitásra: C. W. Queernek $3.60, Curry's Electric Shopnak refrigerator javitásért és uj részért $27.32; összesen 30.92

VIII. Életbiztositásba: State Workmen's Ins. Fund balesetbiztostásért $49.80, Prudential Ins. Co.-nak $53.18, árvaatyának öregek és gyermekek bztositása $99.59; összesen 202.57

IX. Törlesztésbe: Amerikai Ref. Egyesületnek havi tőkekamat 344.52

X. Adóba: Checkek után ..... .72

XI. Posta és szállitásért árvaatyának .. 25.81

XII. Telefonért: Bell Tel. Co-nak 10.70

XIII. Árvaatya utiköltsége 6.36

XIV. Gyermekek utiköltsége 7.00

XV. Gyülésköltség julius 5-én 37.00

XVI. Farmi kiadások: Janiga József ideiglenes munkásnak napszám $39.00, Tóth Mihálynak $70.00, W. H. Nicely szállitás $5.00, Ligonier Mill csirke és tehéneledel $60.25; összesen 174.25

XVII. Vegyes kiadásokba: Árvaatyának utcsináló munkások szállitása és napszám iskolai irkák, hitelesités, gyermekeknek szinház $25.99, J. Brankovitsnak 10,000 képes lap és cutokért $36,00; összesen 61.99

Összes juliusi kiadás $1,616.82

ZÁRLAT

Áthozat 1934 juniusról .....$ 220.26
Bevétel juliusban 1,706.76

Összes bevételi pénzforgalom $1,927.02
Összes juliusi kiadás 1,616.82

Áthozat augusztusra .....$ 310.20

A juliusi gyülésen nem volt fedezet $1,495.31 kiadásra. Rendkivüli munkálatokra kiadásaink voltak: Az Állami Department of Labor rendeletéből tüzbiztonsági szerek és átalakitásokért $1,564.53, utcsinálásra a nagy épület körül $776.69, az árvaházi épületek összes belső szobáinak, az aggmenházi ebédlőnek belső, a templom és két iskola külső festésére $301.00, rendkivüli kiadásaink összege tehát $2,642.22-re rugott. Ez indokolja a ki nem fizetett számlákat.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

KIADÁSOK 1934 AUGUSZTUSBAN

I. Fizetésekbe: Janiga Józsefnének $13.30, Gacsályi Imrénének $40.00; összesen ...$ 53.30

II. Élelmezésért: L. H. Park Co.-nak kávéért $22.00, Árvaatyának krumpliért és bélért $3.21, H. E. Vance Bakerynek $46.18, Ligonier Dairy Co.-nak tej táborozáskor $4.00, Greensburg Produce Co.-nak főzelékért és gyümölcsért $16.70; összesen 92.09

III. Ruhaféléért: Árvaatyának cipőkért $3.21, $3.93, Kline's Dept. Store 4 konfirmándus fiunak ruha és cipő $42.09; összesen 46.02

IV. Gáz és villany: Peoples Nt. Gas Co.-nak $19.05, West Penn Power Co. $33.09; összesen 52.14

V. Orvosi és gyógyszertári számla: Dr. C. A. Hamill $10.00, Ligonier Pharmacy $3.25; összesen 13.25

VI. Berendezésért: Pennsylvania Lighting Co. emergency lightért $20.23, Stader Furniture Co.-nak matrác és porchszőnyeg $17.95, árvaatyának $3.97, Booth and Flinn Co.-nak kavics utkészitéshez $147.33, Miller and Bigg Co.-nak matrácokért és linoleumért $48.15, Demmler and Schencknek csészékért $8.94, Keystone Heating Co.-nak csőért $1.25; összesen 247.12

VII. Javitásért: Wellers Hardwarenek géprészekért $22.00, W. C. Queernek napszám $5.60, W. C. Queernek napszám $3.80; összesen 31.40

VIII. Háztartási cikkekért: Proctor and Gamblenek mosóporért $24.98, J. L. Barronnak jégért aggmenházba $9.60, Salingsnek 35c.; összesen 34.93

IX. Életbiztositásba: Árvaatyának felnőt-

tek és gyermekek biztositása $56.34, csoportbiztositás Prudential Insurance Co.-nak $96.99; összesen 153.33

X. Tüzbiztositásért. Chas. M. Shoupnak 44.80

XI. Törlesztésbe: Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek 344.52

XII. Adóba: Ligonier Borough Water Works vizadó $17.45, checkadó 90c.,; összesen 18.35

XIII. Naptárba: Metszetek Népszavának $14.00, árvaatyának ut nyomdába $4.00, Logan Engraving Co.-nak cutokért $7.65; összesen 25.65

XIV. Irodai kiadásokba: Stevenson Foster Co.-nak papirért $4.28, árvaatyának kisebb tárgyakért 60c., Chas. M. Printing Co.-nak adománybortékért $1.50, Salingsnek 20c.; összesen 6.58

XV. Postai és szállitási kiadások: Bélyeg 11.58

XVI. Telefonért: Bell Tel. Co.-nak 18.38

XVII. Gyermekek és aggok utiköltsége 21.56

XVIII. Gyülésköltség: Ligonier Nt. Bank 37.00

XIX. Farmi kiadásokba: Weller's Hardware vetőmagokétr $61.70, Janiga Józsefnek fizetés $37.50, Frank Friel állatorvosnak $22.50, Tóth Mihálynak fizetés $70.00, W. E. Pipernek plántákért és virágokért $17.25, Mrs. Ramseynek legelőbérlet $40.00, Ligonier Millnek csirke és tehéneledel $52.70, W. E. Springernek kukoricáért $30.00, összesen 331.65

XX. Vegyes kiadásokba: American Tract Society-nak énekeskönyvekért $4.85, árvaatyának gyermekeknek szinház, szemüvegjavitás, posta boxbérlet, gyermeklapok stb. $14.16, Ligonier Nat'l Banknak vizsgai cenzorok utiköltsége $8.00, Salingsnek cigaretta, dohány $3.15; összesen 30.16

Összes kiadás augusztusban $1,613.81

ZÁRLAT 1934 SZEPTEMBER 1-ÉN

Áthozat juliusról .....$	310.20
Augusztusi bevétel	1,426.34
Összes bevétel .....$	1,736.54
Összes kiadás	1,613.81
Áthozat szeptemberre .....$	122.73

Az 1934 szeptember 10-én tartott gyülésen kiutalványoztatott $2,159.18 kiadás. Fedezet nem volt $134.37 összegre.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

KIADÁSOK 1934 SZEPTEMBERBEN

I. Fizetésekbe: Szalay Erzsébet $40.00, Gacsályi Borbála $40.00; összesen .....$ 80.00

II. Élelmezésért: Árvaatyának halért $4.05, Westmoreland Grocery Co. $106.08 és $110.88, Oriental Tea Co. kávéért $57.00, H. E. Vance Bakery $48.59, Smith Market husért és fözelékért $8.45, G. L. Wilson kakaoért $4.03; összesen 339.08

III. Ruháért: Árvaatyának gyermekeknek nyári cipő $2.76, L. A. Weaver and Son $48.17; összesen 50.92

IV. Fütésért: Ford Menoher szén 34.50

V. Gáz, villany: Peoples Natural Gas Co. $17.70, West Penn Power Co. $36.64; összesen 54.34

VI. Gyógykezelésért: G. L. Wilson $1.65, Ligonier Pharmacy $5.89, Dr. Hamill $24.00; összesen 31.54

VII. Berendezés: L. W. Darr and Co. emergency lightinghoz $310.00, $80.51, $28.03 és $21.35, árvaatyának csavarokért, szerszámokért $2.33, Demmler and Schenck poharakért és vasalókért $20.03, Stader Furniture Co. szőnyeg $6.25; összesen 468.50

VIII. Javitás: Tropical Paint Co. festék $158.00, Arco Paint Co. festék $47.00, L. W. Darr javitási anyag $16.63, $12.61 és $18.75, W. A Mull zongorajavitás $3.00; összesen 255.99

IX. Épitésbe: J. W. Byers anyag uj hidakhoz 40.83

X. Háztartási cikkekért: L. H. Darr Co. villany lámpákért, olajért $5.39, $2.88, $2.66 és $1.71, Westmoreland Grocery Co. seprőkért, szappanért, mosáshoz szükséges anyagért stb. $43.34 és $21.00, G. L. Wilson fogpiszkálóért 80c., összesen 77.78

XI. Életbiztositás: Árvaatyának öregek és gyermekek biztositása $71.49, Prudential Life Insurance Co. csoportbiztositás $56.39; összesen 127.88

XII. Törlesztésbe: Az Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek 344.52

XIII. Adóba: Odessa Horner collector iskolaadó $255.00, checkekre 82c.,; összesen 255.82

XIV. Naptárra: Logan Engraving Co. cutokért 10.55

XV. Irodai kiadások: Árvaatyának ..... .43

XVI. Posta és szállitás 11.49

XVII. Telefon: Bell Telephone Co. 11.00

XVIII. Árvaatya utiköltsége 7.56

XIX. Gyermekek utiköltsége: Wilpen Transportation Service gyermekek clevelandi utja 40.00

XX. Gyülésköltségek 37.00

XXI. Farmi kiadások: S. H. Sweeney tractionmunka és zsinegek $43.40, árvaatyának tehenek tisztitásáért $4.02, Ligonier Mill két havi csirke és tehéneledel $67.45 és $59.00, Tóth Mihálynak fizetés $70.00, Janiga Józsefnek fizetés $39.00, L. W. Darr and Co. gépjavitás $10.50, L. W. McDowell kovácsmunka $3.05, silótöltéskor napszám $4.80; összesen 301.22

XXII. Vegyes kiadások: Árvaatyának cserkészfiuk nyaralása, hitelesitések, folyóiratok stb $26.31, Westmoreland Grocery

Co. cigaretta $3.76, dohány $2.28, Durham Studio konfirmáltak fényképért $10.00, árvaatyának különbözet 4c.; összesen 42.39

Összes szeptemberi kiadás $2,623.35

ZÁRLAT

Áthozat augusztusról .....$ 122.73
Szeptemberi bevétel 2,792.12

Összes bevetel $2,914.85
Szeptemberi kiadás 2,623.35

Maradvány .....$ 291.50

Az októberi gyülésen kiutaltatott $1,032.37 kiadás. Nem volt fedezet $336.77 kiadásra.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

KIADÁSOK 1934 OKTÓBERBAN

I. **Fizetésekbe:** Gacsályi Imréné $40.00, Szalay Erzsébet $40.00; összesen .....$ 80.00

II. **Élelmi szerekért:** Westmoreland Grocery Co-nak $15.15 és $118.47, árvaatyának berakni való gyümölcsért $14.85, Smith's Marketnek $4.34, H. E. Vance Bakerynek $46.80, L. H. Parke Co.-nak $2.16; öszesen 201.77

III. **Ruhafélékért:** Árvaatyának egy öreg munkásruhájáért $1.00 ,Fred. Lowestein sweaterekért $17.06; összesen 18.06

IV. **Gázért és villanyért:** Peoples Gas Co. $19.95, West Penn Power Co. $35.82; összesen 55.77

V. **Orvos, gyógyszer és kórház:** Torrancei kórháznak Mezey Józsefért $8.06, Dr. C. A. Hamillnek $25.00, Ligonier Pharmacy $3.00; összesen 36.06

VI. **Berendezésért:** L. W. Darr Co.-nak anyagért $1.55, L. E. Weltynek befőttes üvegekért $5.80, Wilson Queernek napszám $25.60; összesen 32.95

VII. **Javitásért:** Árvaatyának anyagért $4.18, L. W. Darr Co.-nak $53.61; összesen 57.79

VIII. **Épitkezésért:** J. W. Byers anyagért 4.08

IX. **Háztartási cikkekért:** John Barronnak jégért aggmenházba $9.60, L. W. Darr Co.-nak $2.57, Westmoreland Co.-nak $17.20, összesen 29.27

X. **Életbiztositásba:** Prudential Ins. Co. csoportbiztositás $57.09, árvaatyának öregek és gyermekek biztositása $77.97: összesen 135.06

XI. **Törlesztésbe:** Az Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek két hónapra 689.04

XII. **Adóba.** Checkekért ..... .66

XIII. **Naptárért:** Expert Printing Co.-nak naptárnyomásért 150.00

XIV. **Irodai kiadásokba:** Árvaatyának .. 2.75

XV. **Posta és szálltás** 16.96

XVI. **Telefon:** Bell Tel. Co. 16.76

XVII. **Árvaatya utiköltsége** 59.83

XVIII. **Gyülésköltség** októberben 28.00

XIX. **Farmi kiadásokba:** Árvaatyának $1.77, W. J. McDowellnek kovácsmunka $36.55, Westmoreland County Coop. rozsmagért $23,25, Tóth Mihálynak fizetés $70.00, Janiga Józsefnek fizetés $39.00, Wellers Hardware gépek javitása $17.40, Doldge Co. fertőtelenitő szer $21.00, Ligonier Mill tehén és csirkeeledel $23.90; összesen 232.81

XX. **Vegyes kiadásokba.** Árvaatyának hitelesitések, cigaretta öregeknek $4.64, Salingsnek papirnapkin és cigaretta $1.50, Westmoreland Co.-nak dohány $3.63, vissza jött check $3.00; összesen 12.77

Összes kiadás októberben $1,860.55

ZÁRLAT 1934 NOVEMBER 1-ÉN

Áthozat szeptemberről .....$ 291.50
Októberi bevétel 1,943.20

Összesen $2,234.70
Kiadás 1,860.55

Áthozat nevemberre .....$ 374.15

A novemberi gyülésen minden kiadás fedezésére volt pénz.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

Rendelje meg a

REFORMÁTUS ÁRVAHÁZ TIZÉVES TÖRTÉNETÉT

Képekkel gazdagon illusztrált, 168 oldalra terjedő, érdekes és értékes könyv.

ÁRA 50 CENT.

A jövedelem az árvaházé.

Irjon érte erre a cimre:

Rev. ALEX. KALASSAY
LIGONIER, PA.

UJÉV REGGELÉN

Irta: Tóth Gyula, Chicago, Ill.

Uj vágyak támadnak,
Uj remények kelnek,
Mint vándor madarak
Ha zöld tájra lelnek.
A mint a magasból
Le-le tekintenek,
Vajjon lesz-e ott lenn
Nyugodalmas élet?

Megrebbent szemekkel
Mi is felfigyelünk,
Szivünkkel, lelkünkkel
A jövőbe nézünk;
Vajh mi van még hátra,
Mit kell még szenvednünk?
Vagy tán valahára
Nyugodalmat lelünk?

Az elmulott évnek
Keserü küzdelme,
Urrá lett felettünk,
Lelkünk sem kimélte;
Egymás ellen törtünk,
Nem tudván az okot,
Igy vesztegettünk el
Sok igaz barátot.

Elrepült a jólét,
Itt a nyomoruság,
Vajjon hogy lesz, mint lesz?
Szünik-e a válság?
Ez a mi megtöri
A család békéjét,
És szembe állitja
Szülét és gyermekét.

Nyomán a barátság
Indul veszendőbe,
Uj barátot keres,
De az sincs kedvére;
Szökik önmagától,
Nem tudja, hogy a vég,
A mit igy érend el,
Csak csüggedés, kétség.

Nem! Ember testvérem,
Ne ez legyen célod,
Szerezzük vissza az
Eltévedt barátot.
Gyermek, te se rohanj!
Ne hagyd a szülődet,
Legyen a jelszavunk:
Hit, Remény, Szeretet!

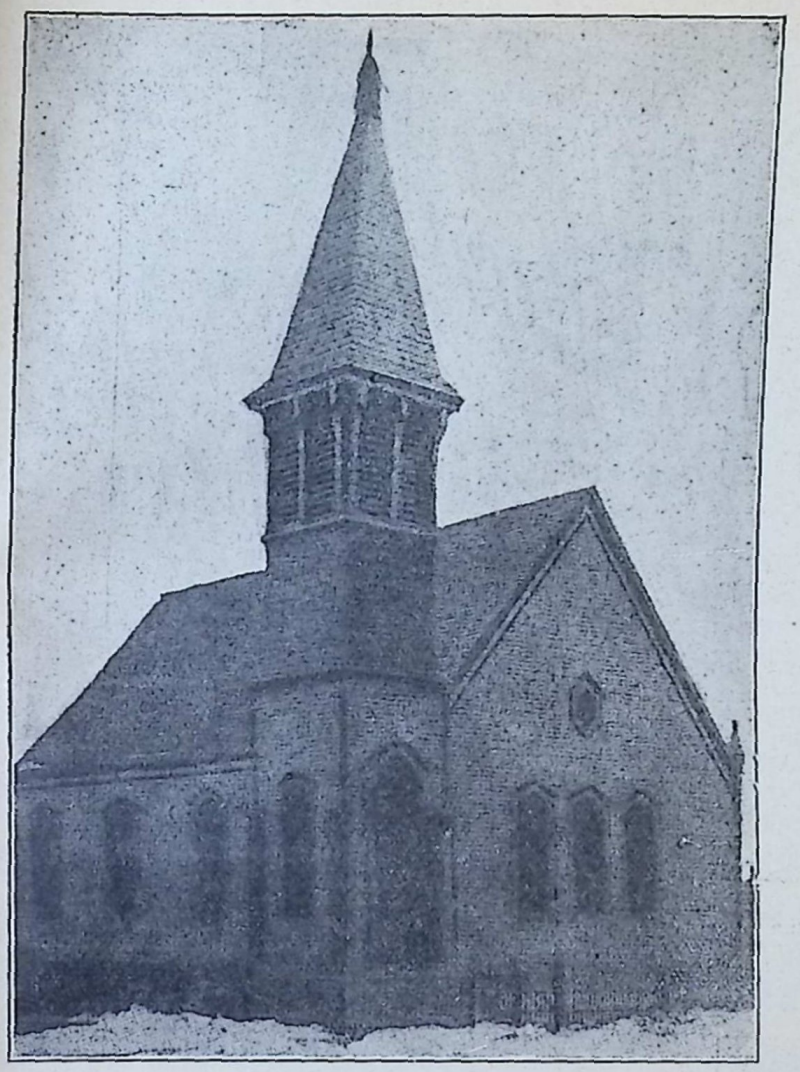

A BRIDGEPORTI ELSŐ EGYHÁZ TEMPLOMA

THE FIRST EDIFICE OF THE FIRST HUNGARIAN REFORMED CHURCH OF BRIDGEPORT, CONN.



NAGY EMIL LELKÉSZ
AZ A. M. REF. EGYESÜLET KELETI KERÜLETI SZERVEZŐJE

REV. EMIL NAGY
MANAGER OF THE EASTERN DISTRICT OF THE HUNG. REF. FEDERATION OF A.



A TRENTONI FÜGGETLEN EGYHÁZ ISKOLÁJA
SCHOOL HALL OF FREE MAGYAR CHURCH OF TRENTON, N. J.

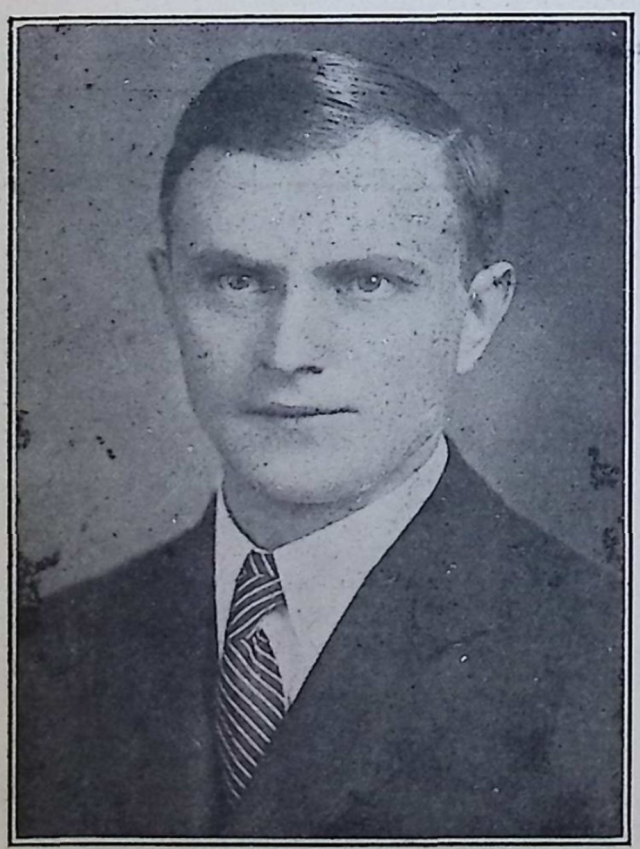

DARÓCZY SÁNDOR LELKÉSZ
REV. A. DARÓCZY, McKEESPORT, PA.



LADÁNYI ZSIGMOND LELKÉSZ
REV. S. LADÁNYI, NEW YORK, N. Y.

A BRIDGEPORTI ELSŐ REFORMÁTUS EGYHÁZ JELENLEGI TEMPLOMA

PRESENT EDIFICE OF THE FIRST HUNGARIAN REFORMED CHURCH OF BRIDGEPORT, CONN.

AZ EGYHÁZ 1934 NOV. 25-ÉN ÜNNEPELTE FENTÁLLÁSÁNAK NEGYVENÉVES ÉVFORDULÓJÁT.

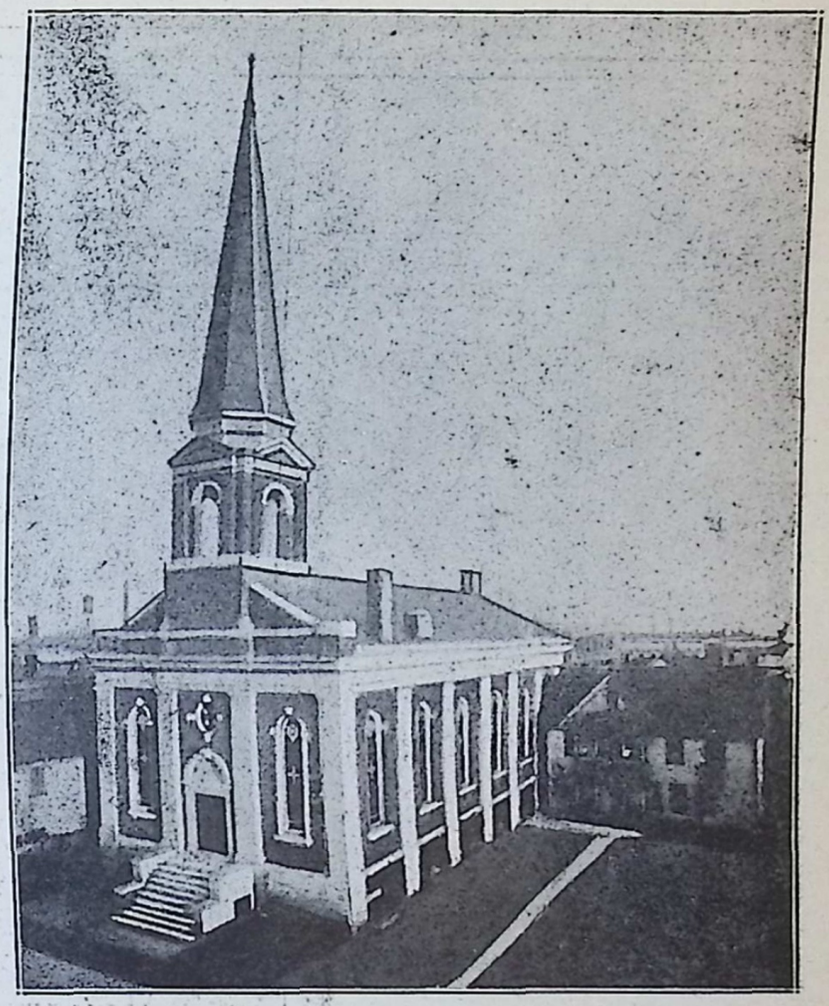



REV. STEPHEN KALABANY
OF SOUTH BEND, IND.



ÁRVAANYA KÉT KIS GYERMEKKEL



DR. PAPP GÉZA LELKÉSZ

REV. DR. GEZA DE PAPP
AKRON, OHIO.



EGRY LÁSZLÓ LELKÉSZ

REV. LADISLAUS EGRY
FAIRPORT HARBOR, O.



FELNŐTTEK CSOPORTJA LIGONIERBAN 1934-BEN



KUTHY BÉLA LELKÉSZ

REV. BELA KUTHY

(Windberből Magyarországra ment szabadságra.)



BOGÁR KÁROLY LELKÉSZ

REV. CHARLES BOGAR

McKEESPORT, PA.

A LIGONIERI ÁRVAHÁZ FUNDAMENTUMA: A MAGYAR ERKÖLCS.

Telephones: South Chicago, 0675—0676—0677

Stevenson-Benkő Company

FÜSZER NAGYKERESKEDÉS

9138—40 Baltimore Ave., South Chicago, Illinois

"BELMORE", ANVIL ÉS SUMMIT
VÉDJEGYES TISZTA ÉLELMISZEREK.

ELSŐRENDÜ ÁRUK. **GAZDAG VÁLASZTÉK.**

RESHÁN ISTVAN

FÜSZERÜZLETE ÉS MÉSZÁRSZÉKE

Phone: REGENT 5027

966 EAST 93rd STREET, CHICAGO, ILLINOIS

GAZDAG VÁLASZTÉK.

PONTOS KISZOLGÁLÁS. HÁZHOZ SZÁLLITUNK.

Az amerikai magyarság legszebb intézményét egyedül a jó szivü emberek áldozatkészsége tarthatja fel.

Az Amerikai Magyar Református Egyesület

AZ AZ INTÉZMÉNY, mely az Árvaházi Naptárt kiadó Árvaház és Aggmenháznak alapitója, tulajdonosa s immár több, mint tiz esztendő óta, az egyházközségek mellett, legbőkezübb támogatója és fenntartója, e helyen is felhivja az amerikai magyarság s első sorban a reformátusság figyelmét arra a sok előnyre és kedvezményre, amit tagjainak nyujtani tud a legméltányosabb feltételek mellett. Első ezek között az $500—$3000-ig terjedhető rendkivül olcsó életbiztositás, mellyel kapcsolatban, havi $1.00 ellenében heti $10.00 betegsegély is biztositható. Tagok lehetnek az amerikai magyarság ajánlott egyénei már születésüktől kezdve havi 20 cent ellenében 16 éves korukig, onnan kezdődőleg pedig életkoruknak megfelelő alacsony ráta szerint. A gyermek osztályok tagjai fiu és leány cserkészcsapatokba szervezkedve felszerelési segélyt, ifjusági sport csapatok szintén felszerelési ajándékot, magasabb tanulmányokat folytató ifju tagok pedig tanulmányi segélyeket élvezhetnek. Tagok árvái számára az Árvaház, elöregedett s munkaképtelenné vált tagoknak pedig az Aggmenház biztosit, semmi más magyar intézmény által felül nem mult külön kedvezményeket. Teljes meggyőződéssel állitható, hogy nagyot vétkezik saját maga és gyermekeivel szemben az az amerikai magyar református, aki be nem lép a mi millió dolláros vagyonu nagy intézményünkbe, mely e sorok által is hivja és várja testvéri közösségébe a magyar református testvéreket:

Tisztelettel

MOLNÁR ISTVÁN

titkár

322 MAIN STREET, TOLEDO, OHIO